

Karl May

PRIN VĂGĂUNILE BALCANILOR

EDITURA PALLAS

Consilier literar
NICULAE GHERAN

KARL MAY
IN DEN SCHLUCHTEN DES BALKAN
„Karl May's — Gesammelte Reiseromane“, Band 4
Freiburg, 1892

Traducerea în limba română de Georgeta Costescu.

KARL MAY
Opere - 36

PRIN VĂGĂUNILE BALCANILOR
Roman

EDITURA PALLAS
București, 1998

Coperta de
SERGIU GEORGESCU

Tehnoredactare de
CRISTINA STANCIU

Corectura de
MIHAI GRIGORESCU

Ediție electronică îngrijită de

I.S.B.N. 973-98587-1-6

CUPRINS

1. Începe urmărirea
2. Schimin, fierarul
3. Ali, librarul
4. Un harem bulgăresc
5. Printre contrabandiști
6. În coliba cerșetorului
7. Hăituiala
8. Împăcarea și logodna
9. O cursă călare nocturnă
10. O veche cunoștință
11. Altarul creștinei
12. În porumbar
13. Un vampir
14. La hanul din Dabila
15. Un polițai cu multe probleme pe cap
16. Un „Sfânt”
17. O arestare nereușită
18. La ruinele din Ostromdscha

1. Începe urmărirea

Nu trecuse prea mult timp de când eu, Halef, Omar și Osco părăsisem călare Adrianopolul, întovărășiți fiind de cei trei polițai, când, deodată, auzirăm în spatele nostru tropot de cal. Întoarserăm capetele și zărirăm un călăreț care se străduia din răspuțeri să ne ajungă din urmă. Numaidecât, ne înfrânarăm caii, pentru a-i îngădui să se apropie și îl recunoscurăm curând pe Malhem, portarul lui Hulam. Călărea pe un cal încărcat din greu cu câteva baloturi, de pe care descălecă imediat ce ajunse în dreptul nostru.

— *Sallam!* ne salută, scurt.

I-am răspuns la salut și la privirea noastră întrebătoare, el îmi dădu următoarea explicație:

— Iertare, effendi, că v-am oprit din drum! Știu că sunteți foarte grăbiți. Dar stăpânul meu mi-a poruncit să vin după dumneavoastră.

— De ce? l-am întrebat.

— Ca să vă aduc acest cal.

— Da' cu ce l-ai încărcat?

— De-ale gurii și alte lucruri de care, poate, veți avea nevoie.

— Dar avem provizii pentru mai multe zile!

— N-are importanță! Stăpânul meu gândește că oamenii pe care îi urmăriți s-ar putea abate de la drumul drept. Dacă veți ajunge în munți, acolo nu veți găsi hrană decât pentru cai, nu și pentru voi.

— Stăpânul tău este un om foarte bun. Dar acest cal încărcat din greu nu va face altceva decât să ne încetinească, mersul.

— Eu vi l-am adus; eu trebuie să ascult poruncile stăpânului meu. Mergeți sănătoși! Allah să vă ajute să călătoriți cu bine!

Acestea fiind zise, Malhem aruncă frâul peste gâtul calului, se răsuci și o luă la fugă înapoi spre Adrianopol.

Îndată, Halef își întoarse calul cu fața spre oraș și întrebă:

— Să mă duc după el, sidi?

— De ce?

— Să-l prind și să-l aduc aici, ca să-ți facă pe voie.

— Lasă-l să plece! Nu putem să pierdem timpul.

— Oare ce-o fi împachetat în păturile și în rogojinile alea?

— Nu ne interesează acum. O să vedem mai târziu, când se lasă seara. Ia calul de frâu. Să pornim la drum!

Ne-am reluat drumul întrerupt. Eu călăream în față iar ceilalți mă urmau. Mergeam așa, pentru că trebuia să mă uit după urme, deși nu prea erau speranțe să găsim vreuna.

Drumul era destul de animat, deși nu putea fi numit ca fiind o cale prea bătătorită. Micuțul hagi avusese dreptate atunci când spusese că aici nu era la fel de ușor ca în Sahara să descoperi urme. De aceea, nici nu priveam cu atenție drumul, ci marginea sa din stânga. Cealaltă margine a drumului o forma malul Ardei. Atâta timp cât nu găseam aici urme care să-mi confirme că cei trei călăreți pe care îi urmăream s-ar fi abătut din drum, puteam să fiu aproape sigur că cei căutați se aflau înaintea noastră. Ne-am întâlnit pe drum cu mai mulți călăreți, căruțe greoaie și pedestri, dar nu am adresat nici o întrebare nimănui. Întrucât fugarii trecuseră călare pe aici cu o seară înainte, nici unul din cei întâlniți de noi în cale nu putea să-l fi văzut. Nu m-am oprit nici la micul grup de colibe pe lângă care am trecut, căci, de aici, drumul nu se bifurca în nici o altă direcție pe care ar fi putut s-o apuce Barud el Amasat. Dar, când am ajuns într-o mică localitate, numită Ortakoj, de unde porneau mai multe cărări, ne-am oprit și ne-am adresat primului om pe care l-am întâlnit:

— *Sallam!* Se află oare, în acest loc, Allah să-l binecuvânteze, vreun paznic de noapte?

Cel întrebat purta la brâu o sabie uriașă, ținea în mână dreaptă un ciomag înspăimântător, în jurul fesului își înfășurase o basma groasă, care părea țeapănă de murdară ce era și umbla desculț. M-a examinat cu atenție câteva clipe și tocmai se pregătea să facă același lucru și cu ceilalți.

— Ei? l-am întrebat, nerăbdător.

— Ușurel, ușurel! m-a admonestat zdrențarosul.

Se rezemă de ciomag și începu să examineze cu atenție statura micuțului hagi. Halef, însă, ajunsese la capătul răbdării și își trase afară biciușca.

— Știi, oare, cum se numește lucrul acesta?

Cel întrebat se umflă în pene și puse mână pe sabie.

— Dar tu, știi cum se numește asta, mititelule?

Mititel! Nici un alt cuvânt nu l-ar fi jignit mai mult pe Halef. Ridică mâna ca să lovească; rapid, însă, mi-am împins calul între el și cel amenințat și l-am avertizat:

— Nu fi nechibzuit, Halef! Omul ăsta n-o să-mi mai răspundă la nici o întrebare.

Am scos din pungă o monedă micuță, i-am arătat-o celui ce purta sabia și am repetat:

— Deci, se află pe-aici vreun paznic de noapte?

— Îmi dai bănuțul? m-a întrebat el.

— Da.

— Atunci, dă-mi-l! răspunse omul, scurt și întinse mâna.

— Mai întâi răspunde!

— Da, există un paznic de noapte. Dar acum, dă-mi bănuțul!

Erau doar câteva parale de aramă.

— Ia-l! i-am spus. Unde locuiește paznicul de noapte?

Băgă bănuțul în buzunar, dădu din cap și întreabă rânjind:

— Mă plătești și pentru întrebarea asta?

— Ți-am plătit destul!

— Pentru prima, dar nu și pentru a doua.

— Bine, poftim, ai aici încă doi bănuți de cinci parale! Deci, unde locuiește paznicul?

— Acolo, în ultima casă, îmi explică omul, arătând spre o clădire care nu merita nici măcar să fie numită colibă, ci mai degrabă grajd.

Ne-am îndreptat spre acea direcție. Când am ajuns la dărăpănata locuință, am descălecat, ca să pot trece prin gaura care ținea loc de intrare și ieșire. Chiar în acea clipă, în dreptul deschizăturii aceleia apărură o femeie care fusese atrasă afară de tropotul cailor noștri.

— Vai de mine! Închide ochii! strigă ea și se trase grăbită înapoi.

Nu avea fața acoperită de vâl. De aceea se speriasă atât de tare. Era desculță și îmbrăcată cu un veșmânt vechi, zdrențuit, iar părul parcă îl avea din pâslă. După cum arăta, se părea că, de luni de zile, apa nu-i atinsese fața. Eram gata-gata să cred că femeia nu se va mai lăsa văzută, dar, după ce am strigat, nerăbdător, de câteva ori, ea își făcu, totuși, apariția. Acum, își ținea în dreptul feței fundul unui coș spart. Ne putea privi printre crăpăturile împletiturii, fără, însă, ca noi să ne putem încânta ochii cu frumusețea ei.

— Ce vreți? ne întrebă ea, timidă.

— Aici locuiește paznicul de noapte? a trebuit să întreb din nou.

— Da...

— Tu ești nevasta lui?

— Eu sunt singura lui nevastă, replică mândră femeia.

Acorda multă valoare sublinierii faptului că era singura stăpână a inimii bărbatului care era pașa al ei nocturn.

— Este acasă?

— Nu.

— Unde se află stăpânul tău?

— A plecat.

— Unde?

— Pe cărările slujbei lui.

— Dar încă nu este noapte!

— Stăpânul meu nu veghează numai nopțile, ci și ziua asupra supușilor padișahului. Nu este doar paznic de noapte, ci și servitorul lui kiaja (primar), ale cărui porunci trebuie să le urmeze.

Deodată mi-a venit în minte omul cu care tocmai vorbisem puțin mai înainte. M-am întors și într-adevăr, el se îndrepta încet și mândru către noi. Asta era chiar prea de tot. Cu o figură cât se poate de sumbră, am făcut câțiva pași spre el.

— Chiar tu ești paznicul de noapte? l-am întrebat pe cel ce purta sabia.

— Da, răspunse el, arogant.

Hagi Halef Omar observă că nu mai eram în toane bune și își mână calul spre paznicul nopților și al zilelor, ca să poată fi cu ochii pe mine. Știam ce vrea și i-am făcut, aprobator, cu ochiul:

— De ce nu mi-ai spus asta de la început, atunci când am vorbit cu tine? l-am întrebat, cu severitate.

— N-am avut trebuință. Mai ai bani?

— Suficienți pentru tine. Fii atent, am să-ți plătesc anticipat pentru toate întrebările pe care ți le voi mai pune de acum înainte.

Am mai făcut un semn cu ochiul și biciul lui Halef pocni deodată pe spina paznicului supușilor padișahului. Vru să sară înapoi, dar micul hagi îi strânsese atât de bine calul între coapse, încât îl înghesui pe paznic spre perete și îl tot pocni cu biciul. Celui pedepsit nici măcar nu-i trecu prin cap să se folosească de sabie sau de ciomag. Țipa pe toate tonurile posibile și „singura” sa nevastă făcea la fel, uitând, cu ocazia aceasta, să-și mai țină în dreptul feței fundul de coș. Aruncă cât colo acest păzitor al demnității sale feminine, se repezi la calul hagiului, apucându-l de coadă și trăgând din toate puterile, în vreme ce striga:

— Vai ție, vai ție! Cum poți să-l insulti pe servitorul și favoritul padișahului? Înapoi, înapoi! Ajutor, ajutor!

La aceste strigăte ascuțite, începură să iasă pe ușile căsuțelor și ale colibelor bărbați, femei și copii, care se îndreptau grăbiți spre noi, pentru a se interesa care era pricina pentru care se răcnea în așa hal.

I-am făcut semn lui Halef să înceteze și mă ascultă. Cred că paznicul de noapte primise vreo douăsprezece lovituri puternice. Dădu drumul jos ciomagului din mâna dreaptă, apucă sabia de la brâu iar, cu mâna stângă, începu să se frece pe spate.

— Cum ai îndrăznit? Vrei să te scurtez de cap? Am să asmut asupra ta întreaga obște și am să-i las să te facă praf!

Halef începu să râdă. Vru să răspundă ceva, dar nu ajunsese s-o facă, întrucât un bărbat se repezi printre cei prezenți și mi se adresă răstit:

— Ce se petrece aici? Cine sunteți?

Deși știam că îl am în fața mea pe înaltul domn primar, totuși mă interesai:

— Dar cine ești tu?

— Sunt primarul acestui sat. Cine vă dă dreptul să ridicați mâna împotriva polițaiului meu?

— Purtarea sa ne-a dat dreptul.

— Cum adică?

— I-am cerut niște informații și a refuzat să mi le dea. Mi-a pretins ca pentru fiecare răspuns să îl plătesc.

— Poate să-și vândă răspunsul cât de scump vrea.

— Iar eu pot să-l plătesc așa cum am chef. Acum și-a primit plata și va trebui să-mi răspundă.

— Nici un cuvânt! strigă paznicul.

— N-o să-ți spună nici un cuvânt, confirmă primarul. Ați ridicat mâna împotriva servitorului meu. Urmați-mă imediat! Am să cercetez această problemă și o să vă pedepsesc!

Atunci, micul hagiu îmi arată biciul și mă întrebă:

— Effendi, să-l fac pe acest primar din Ortakoj să simtă cum ustură pielea cea frumoasă a hipopotamului?

— Încă nu, poate mai târziu, i-am răspuns.

— Ce, fiu de cătea, vrei să poruncești să fiu biciuit eu? strigă primarul.

— Poate că da, i-am răspuns, liniștit. Tu ești primarul acestui sat. Dar, știi tu cine sunt eu?

Primarul amuți. Se pare că întrebarea mea îl pusese în încurcătură. Am continuat:

— Ai spus că omul acesta este polițaiul tău?

— Da, este.

— Nu, nu este. Este un locuitor al acestui sat, pe care l-ai făcut servitorul tău, dar polițai nu este. Privește la acești trei călăreți care poartă uniforma sultanului! Tu ai un paznic de noapte, eu, însă, am cu mine trei polițai adevărați. Înțelegi, acum, că sunt un cu totul altfel de om decât tine?

Pentru a da mai multă greutate cuvintelor mele, Halef începu să gesticuleze în fața primarului, așa încât acesta se dădu speriat înapoi. Și cei care se aflau în spatele lui se traseră înapoi. Am observat că începuseră să se uite la mine ca la un înalt domn.

— Ei, răspunde! i-am poruncit.

— Stăpâne, spune mai întâi cine ești! mă rugă primarul, cu o voce joasă.

Atunci, Halef se răsti la el:

— Vierme! Cum poți să pretinzi ca un asemenea domn să-ți spună ție cine este? Dar am să mă îndur de tine și am să-ți comunic că te afli în fața înaltului și nobilului Kara Ben Nemsî bei, Allah să-i dăruiască încă multe mii de veri, fără a mai pune la socoteală iernile. Sper că ai auzit de el!

— Nu, niciodată! afirmă, cu timiditate, omul, lucru care era adevărat.

— Cum? Niciodată? tună spre el micuțul. Ar trebui cumva, oare, să-ți storc nițel creierul, ca să-ți vină gândul cel bun? Ia gândește-te!

— Da, am auzit de el, recunosc primarul, înfricoșat peste măsură.

— Oare numai o dată?

— Nu, de multe, multe ori!

— Ăsta-i norocul tău, primarule. Te-aș fi luat prins și te-aș fi dus direct la Stambul, pentru a porunci să fii înecat în Bosfor! Acum, însă, ascultă ce vrea să-ți spună acest înalt effendi!

Spunând acestea, micuțul își retrase calul din fața celui amenințat. Ochii lui păreau că aruncă fulgere de mânie, dar buzele îi tremurau perfid. Bravul hagiou trebuia să-și dea toată silința să nu izbucnească într-un hohot de râs.

Toți ochii erau acum îndreptați spre gura mea. L-am liniștit pe primar:

— N-am venit să vă fac vreun rău. Dar sunt obișnuit să mi se răspundă imediat la întrebări. Omul acesta a refuzat să-mi dea informații de bunăvoie; a vrut să stoarcă bani de la mine! De aceea am poruncit să fie biciuit. Depinde de el dacă nu mai vrea s-o încaseze în continuare!

În timp se mă întorceam spre paznicul de noapte, primarul îi făcu semn grăbit servitorului aflat în slujba sa și îi șopti:

— În numele lui Allah, răspunde repede!

Paznicul nocturn al supușilor padișahului luase o poziție atât de încordată, de parcă ar fi văzut în mine pe însuși conducătorul credincioșilor.

— Effendi, întreabă-mă!

— Ai făcut de strajă noaptea trecută?

— Da.

— Cât timp?

— De seara până dimineața.

— N-a trecut nici un străin călare prin Ortakoj?

— Nu.

Înainte, însă, ca paznicul să-mi fi dat acest răspuns, a aruncat o privire întrebătoare spre primar. N-am putut observa figura acestuia, dar am văzut suficient pentru ca să nu dau crezare acestui răspuns. De aceea i-am spus, aspru:

— Minți!

— Dar, domnule, spun adevărul!

În același moment, m-am răsucit rapid spre primar și am văzut că își dusesese, preventiv, mâna la gură. Mai întâi îi șoptise paznicului să răspundă rapid, iar acum îi sugera să tacă. Era bătător la ochi. L-am întrebat pe paznic:

— Nici n-ai vorbit cu vreun străin?

— Nu.

— Bun! Primarule, unde este locuința ta?

— Casa aceea, din partea cealaltă, răspunse cel întrebat.

— Tu și paznicul mă veți însoți până acolo, doar voi doi. Trebuie să vorbesc cu voi.

Fără să mă uit dacă vin după mine, m-am îndreptat spre casa indicată și am intrat. Era construită în stil bulgăresc și se compunea dintr-o singură odaie care, însă, era despărțită, prin leasă din nuiiele de salcie, în mai multe încăperi. În încăperea din față, am găsit un scăunel cu trei picioare, pe care m-am așezat.

Cei doi n-au îndrăznit să mi se împotrivească. Mă urmaseră, aproape imediat. Prin gaura din perete, care ținea loc de fereastră, am observat că locuitorii satului se aflau încă afară, dar se țineau la distanță de însoțitorii mei.

Era vizibil că primarul și subalternul aveau o stare de spirit neplăcută. Amândurora le era frică și trebuia să profit de acest lucru.

— Paznicule, îți menții încă răspunsul pe care mi l-ai dat la întrebarea pusă de mine mai înainte?

— Da.

— Chiar dacă m-ai mințit?

— N-am mințit!

— Ba ai mințit și asta doar pentru că așa a vrut primarul.

Primarul tresări speriat.

— Effendi!

— Ce? Ce vrei să spui?

— Dar nu i-am spus nici un cuvânt acestui om! afirmă primarul.

— Dar semn i-ai făcut!

— Nu.

— Iar eu vă spun că mințiți amândoi. Cunoașteți proverbul despre evreul care s-a înecat, pentru că s-a culcat în fântână?

— Da.

— La fel o să pățiți și voi, ca acel evreu. Vă aflați într-un mare pericol care, ca și apa din fântână, va veni peste voi și vă va sufoca. Dar eu nu vă doresc răul și vreau să vă avertizez. Stau de vorbă aici cu voi, pentru ca subalternii și prietenii voștri să nu afle că nu ați spus adevărul. Vedeți că sunt îngăduitor și prietenos cu voi. De aceea, aștept să aud adevărul de la voi!

— Dar l-am spus deja afirmă, cu ardoare, primarul.

— Deci, noaptea trecută n-a trecut nici un străin călare prin Ortakoj?

— Nu...

— Bine, fie cum vreți. Eu am avut intenții bune cu voi, dar voi sunteți aceia care vă doriți răul. Pentru că mă mințiți, voi porunci să fiți duși la Adrianopol, chiar la guvernator. De aceea i-am adus cu mine pe cei trei polițai. Acolo, o să fiți imediat judecați. Luați-vă adio de la ai voștri!

Am observat că amândoi s-au speriat foarte tare.

— Effendi, glumești! se bâlbâi primarul.

— Ce-ți trece prin cap? am replicat, ridicându-mă de pe scăunel. Nu mai am ce discuta cu voi, iar acum am să chem polițaii.

Mă îndreptai spre ușă. Atunci, primarul mi se așeză rapid în cale și mă întrebă:

— Effendi, e adevărat că ai vrut să ne salvezi?

— Bineînțeles.

— Mai vrei și acum?

— Hm! Nu știu. M-ați mințit!

— Dar dacă mărturisim acum?

— S-ar putea să vă iert.

— Ai să fii îngăduitor și n-ai să ne iei prizonieri?

— Voi n-aveți dreptul să puneți întrebări, voi trebuie să răspundeți. M-ați înțeles? O să aflați ce voi hotărî, după aceea. Nu sunt, însă, un om crud.

Se uitară unul la altul. Paznicul de noapte ridică puțin mâna, ca o rugămintă mută.

— Și n-o să afle nimeni de aici ceea ce-ți vom povesti, effendi? Întrebă primarul.

— În nici un caz.

— Atunci, bine, ai să afli adevărul. Nu ieși afară! Rămâi aici și spune-ne ce vrei să știi. O să-ți răspundem cinstit.

Mi-am reluat locul pe scăunel și m-am adresat paznicului de noapte:

— Deci, astă-noapte au trecut niște străini prin sat?

— Da.

— Cine?

— După miezul nopții, un car cu boi. Mai târziu, încă trei călăreți.

— Pe ce fel de cai?

— Pe doi cai bălani și unul murg.

— Au vorbit cu tine?

— Da. Stăteam în mijlocul drumului și mi s-au adresat.

— Toți trei?

— Nu, numai unul...

— Ce ți-a spus?

— M-a rugat, dacă voi fi cumva întrebat, să nu spun că i-am văzut. Mi-a dat un bacșiș.

— Cât?

— Doi piaștri.

— A, dar asta e o sumă mare! am râs eu. Și pentru acești doi piaștri ai păcăduit, încălcând porunca profetului și mințindu-mă?

— Effendi, nu doar din cauza piaștrilor.

— Ce-a mai fost?

— M-au întrebat cum îl cheamă pe primarul nostru și când le-am spus, mi-au cerut să-l duc la el.

— Îl cunoșteai pe vreunul dintre ei?

— Nu.

— Dar se pare că ei îl cunoșteau pe primar, de vreme ce și-au exprimat dorința să stea de vorbă cu el. I-ai condus la el?

— Da.

Ca urmare, m-am adresat primarului, care părea a fi mult mai îngrijorat decât subalternul său. Privirea lui nesigură lăsa să se ghicească faptul că nu avea cugetul curat.

— Tot mai susții că nu a trecut nimeni prin sat? l-am întrebat.

— Effendi, mi-a fost frică, mărturisi primarul.

— Cine se teme, înseamnă că a făcut ceva rău! Singur te dai de gol, afirmând aceasta.

— Dar, stăpâne, nu mă simt vinovat cu nimic!

— Atunci, de unde teama? Arăt eu ca un om de care trebuie să-ți fie frică?

— O, nu-de tine mă tem, effendi.

— Atunci, de cine?

— De Manach el Barșa.

— Aha, îl cunoști?

— Da.

— Unde l-ai cunoscut?

— La Mastanly și Ismilan.

— Cum s-a făcut de te-ai întâlnit cu el acolo?

— Este perceptor pentru capitație în Üskub și venise la Seres să se pună de acord cu locuitorii. De acolo, vizitase cel mai renumit târg anual de la Melnik.

— Când a fost asta?

— Acum doi ani. Atunci a avut Manach el Barșa treabă la Ismilan și Mastanly și l-am întâlnit în ambele localități.

— Ai stat de vorbă cu el?

— Nu. Dar, la scurt timp, am aflat că Manach încasase impozite mai mari decât trebuia și că, de aceea, fugise. S-a dus în munți.

„A se duce în munți” înseamnă, așa cum am văzut, a se duce printre tâlhari. De aceea, i-am spus cu asprime:

— Așadar, de îndată ce a venit la tine aveai datoria să-l arestezi!

— O, effendi, n-am îndrăznit să fac așa ceva!

— De ce?

— Asta ar fi însemnat moartea mea. Locuiesc atâția oameni în munți. Se ascund prin toate văgăunile și au aliați cu sutele. Se cunosc cu toții și țin unii cu alții. Dacă l-aș fi arestat, ar fi venit prietenii lui și m-ar fi omorât!

— Ești un laș și te temi să-ți faci datoria. N-ar fi trebuit nici o clipă să te afli în acest post de conducător.

— O, stăpâne, te înșeli. Nu-mi pasă de mine. Dar oamenii aceștia ar fi făcut praf întregul nostru sătuc.

În clipa aceea, se deschise ușa și apărură capul micului hagi.

— Sidi, spuse el, trebuie să vorbesc cu tine.

Spuse aceste cuvinte în dialectul vest-saharian al patriei sale, pentru a nu fi înțeles de primar și de paznic.

— Ce este? l-am întrebat.

— Vino, grăbește-te! se repezi micuțul, fără alte explicații.

M-am dus spre el. Avea să-mi spună ceva important.

— Vorbește! am șoptit.

— Sidi, spuse el încet, așa încât cei doi să nu-l poată înțelege, unul dintre locuitori mi-a făcut un semn pe furiș și a dispărut în spatele casei. L-am urmat, pe neobservate, ca să nu atrag atenția și mi-a spus că vrea să ne comunice ceva, dacă îi dăm zece piaștri.

— Unde se află acum?

— Este încă în spatele casei.

— Nu ți-a mai spus nimic altceva?

— Nici un cuvânt, sidi.

— Am să mă duc la el. Rămâi tu aici, ca să nu se poată înțelege ăștia doi împotriva noastră.

Zece piaștri, aproape două mărci, nu era o sumă prea mare pentru o informație valoroasă. Nu m-am dus prin față, pe uliță, ci am părăsit încăperea prin ieșirea îngustă din spate. Acolo, am văzut o îngrăditură în formă de pătrat, unde se aflau mai mulți cai. În apropiere, se afla un bărbat care părea că mă așteaptă pe mine. Când mă văzu, veni repede spre mine și mă întrebă în șoaptă:

— O să mă plătești, effendi?

— Da.

— Atunci, dă banii acum!

— Poftim!

I-am întins mica sumă de bani. O luă și apoi îmi șopti la ureche:

— Cei trei călăreți au fost aici!

— Știu.

— Primarul le-a schimbat un cal, unul bălan. Voiau să aibă trei cai bălani și l-au lăsat aici pe cel murg. Uite, îl vezi, este acolo în colț.

M-am uitat în direcția indicată. Culoarea calului corespundea cu ceea ce mi se spusese.

— Asta-i tot ce-ai vrut să-mi spui? l-am întrebat.

— Nu, știu mai multe. La scurt timp după prânz, a venit unul care s-a interesat de dumneavoastră.

— La cine?

— La mine. De-aia știu. Stăteam pe uliță, când a venit și a întrebat de trei călăreți, din care doi călăreau pe cai albi. Eu nu știam nimic și l-am îndrumat spre paznic, iar acesta l-a dus la primar.

— Străinul a rămas mult aici?

— Nu. Părea că este foarte grăbit.

— Poți să-l descrii?

— Da. Călărea un bătrân cal șarg, nădușit tot. Pe cap avea un fes roșu și pentru că se înfășurase într-un fel de manta cenușie, am putut să-i văd și condurii roșii.

— Străinul avea barbă?

— Afară de o mustăcioară, era complet ras.

— Încotro s-a îndreptat?

— Spre Mastanly. Dar n-ai auzit încă lucrul cel mai important. Primarul are o soră la Ismilan al cărei bărbat este fratele lui Schuta.

Acesta era, într-adevăr, un lucru atât de important, încât, de mirare, m-am tras un pas înapoi.

În Peninsula Balcanică n-a putut fi niciodată stăvilită tâlhăria. Eu însumi, încă din Damasc, am avut de-a face cu diverse experiențe de acest fel. La început, am crezut că Stambulul este reședința acestor răufăcători, iar pe Usta Davud Arafim sau pe Abraham Mamur i-am considerat drept căpeteniile cele mai mari. Apoi, însă, am învățat să gândesc altfel. În ultima vreme, ziarele relatau neîntrerupt despre răzmerițe, atacuri neașteptate, crime cu incendieri și alte evenimente care se explicau prin instabilitatea condițiilor din țările balcanice turcești. Acum, se vorbea despre un schipetar (albanez) care adunase în jurul său, sus, în munții Schar Dag, între regiunea Prisren și Kalkandelen, toți nemulțumiții și rătăcea până dincolo de munții Kurbetschka și până jos, în văile Babunei. Se povestea că fusese văzut chiar și în văgăunile din Perin Dag și că ar avea partizani în pustietatea munților Despoto.

Numele său real nu-l știa nimeni. Fusese numit El Assfar, Ssary, Schut, în funcție de limba pe care o vorbea cel ce-i pomenea numele. Aceste trei cuvinte însemnau „cel Galben”. Probabil că rămăsese cu această culoare a feței în urma unei gălbînări. *Schuta* este femininul din limba sârbă de la *Schut* și înseamnă „cea galbenă”. Am ajuns la concluzia că acest Schut era căpetenia tuturor bandelor de tâlhari care rătăceau de pe coasta muntenegreană și până la Bosfor. Iar nevasta acestei căpetenii a bandiților, Schuta, era, deci, ruda primarului din Ortakoj. Acest lucru mi-a dat de gândit, dar nici nu-mi trecea prin cap să-i dau de înțeles omului meu de încredere la ce concluzii ajunsese.

— Mai ai ceva de spus? l-am întrebat, calm.

— Nu. Nu ești mulțumit?

— O, ba da. Dar cum se face că-ți trădezi superiorul, spunându-mi mie toate acestea?

— Nu este un om bun, effendi. Nimeni nu-l iubește și toată lumea suferă din pricina nedreptăților pe care le face.

— Mai știe cineva că stai de vorbă cu mine?

— Nu. Și chiar te rog să nu spui nimănui.

— Am să tac.

După ce i-am dat această asigurare, am vrut să plec, dar mi-am adus deodată aminte că uitasem ceva foarte important.

— Ești cunoscut în Ismilan? l-am întrebat.

— Da.

— Atunci înseamnă că îl cunoști pe cumnatul primarului, despre care ai afirmat că sora lui ar fi nevasta lui Schut?

— Da, îl cunosc.

— Cu ce se ocupă?

— Este armurier și are o cafenea, unde își expune armele pentru a le vinde.

— Unde locuiește?

— Pe ulița care duce spre satul Tschatak.

— Îți mulțumesc. Dar, acum, ține-ți și tu gura, așa cum am să fac și eu.

M-am reîntors în casă. Nu mi-am dat seama după figura primarului și cea a paznicului dacă această întrerupere a conversației noastre îi făcuse sau nu să devină bănuitori. Îndată ce am intrat, Halef s-a retras.

— Ei și acum, am continuat eu discuția întreruptă, aș dori să știu ce a vrut de la tine acest fost receptor din Üskub.

— S-a interesat de drum, răspunse primarul.

— Care drum?

— Cel spre Sofala.

Sofala se afla în sud, dar eu eram convins că fugarii se îndreptau spre vest. Deci, acest brav primar vroia să mă facă să le pierd urma. Nu l-am lăsat să-și dea seama că nu am dat crezare cuvintelor sale și l-am întrebat:

— Nu-i așa că Manach el Barșa venea din Adrianopol?

— Da, așa este.

— Deci, de acolo a pornit-o prin Samanka și Tschingerly spre vest, dar aici, deodată, a cotit-o spre sud. Dacă vroia să plece din Adrianopol spre Sofala, ar fi putut s-o scurteze spre sud, prin Tatar, Ada, Schahandscha, Demotika și Mandra. De ce a mai făcut acest ocol de 16 ore de călărit?

— Nu l-am întrebat.

— Iar eu nu pricep.

— Manach el Barșa nu vrea să fie văzut. Vor să-l prindă. Poate a vrut să-l înșele pe polițai. Și tu îl cauți, effendi? Vrei să-l prinzi?

— Da.

— Atunci trebuie să mergi în direcția în care ți-am spus.

— Este foarte bine că mi-ai spus acest lucru. În această direcție spre sud nu locuiește cumva vreo rudă sau cunoștință de-a ta, la care aș putea apela, în caz de nevoie?

— Nu.

— Dar ai și tu rude, nu?

— Nu.

Asta era o minciună. Iar paznicul, care cunoștea relațiile superiorului său, nu a schițat nici un gest ca să-mi arate că nu acesta era adevărul. Acești doi bărbați mă considerau un mare domn; și totuși, mă înșelau. Eu, care eram doar un străin și nu mă puteam baza decât pe mine, însumi, nu aveam nici cea mai mică putere împotriva lor. Puteam folosi doar viclenia și în cazul de față, ea consta în aceea că trebuia să mă prefac că am dat crezare cuvintelor primarului.

Mi-am scos din pungă un carnetel de notițe, l-am răsfoit, ca și cum aș fi căutat ceva, apoi am făcut o figură de parcă aș fi găsit ceea ce căutam și am spus:

— Da, așa este: primarul din Ortakoj, un slujbaș nemilos, brutal și nedrept. La aceasta se mai adaugă faptul că ai lăsat fugarii să scape, în loc să-l arestezi. Vei fi...

— Nemilos? Brutal, nedrept? mă întrerupse. Effendi, dar este imposibil să se vorbească așa despre mine!

— Dar despre cine altcineva? Astăzi n-am timp să mă mai ocup de tine, dar poți fi liniștit: fiecare nedreptate își primește răsplata. Ai auzit ce a spus Profetul despre ochii lui Dumnezeu?

— Da, effendi, răspunse primarul, mai mult șoptind.

— Sunt mai tăioși decât cuțitul care îți pătrunde în inimă, pentru a te ucide. Ei pătrund mai adânc; pătrund în suflet, iar în fața lor nu rezistă nici o tăgadă. Gândește-te mereu la acești ochi ai Atotștiutorului, altfel are să-ți meargă mai rău decât unui păgân, în ciuda rugăciunilor pe care ești obișnuit să le respecti cu strictețe! Plec. Allah să-ți îndrume sentimentele și gândurile! *Allah jisellimak* — Allah să te aibă în paza lui!

Făcu o plectăciune adâncă și respectuoasă și răspunse:

— Fiți binecuvântat!

Paznicul se înclină atât de adânc, încât aproape ajunsese, cu fața la pământ și spuse în limba turcă:

— *Akibetinis chajr ola sultanum* — Să vă bucurați de un sfârșit fericit, stăpâne!

Paznicul folosisese pluralul în loc de singular, un semn de respect deosebit; și totuși, în timp ce închideam ușa, l-am auzit pe primar, care tocmai îmi urase să fiu binecuvântat, mormăind, plin de mânie: „Du-te dracului!”

Se pare că avertismentul meu blajin, nu-i fusese de nici un folos.

Am încălecat pe cal și am ieșit din sat, dar nu spre vest, ci ne-am îndreptat spre Demotika.

Abia după ce n-am mai putut fi observați, ne-am abătut din nou din drum, luând-o spre Geren, un sat aflat la o distanță de aproape două ore.

Abia acum am observat că nu mai erau alături de noi decât doi polițai.

— Unde este subalternul, tău? l-am întrebat pe caporalul polițailor.

— S-a întors la Adrianopol.

Omul răspunse atât de liniștit, ca și cum era vorba despre ceva de la sine înțeles.

— De ce?

— Avea rău de mare. N-a mai putut să suporte.

— Dar, cum s-a îmbolnăvit de rău de mare?

— Din cauza calului, său, care a alergat, răspunse caporalul, serios.

— Dar ai afirmat că voi călăriți foarte bine!

— Da. Dar trebuie să lași calul să stea pe loc. Atunci când aleargă, se clatină, se leagănă și se balansează foarte rău. Așa ceva suportă doar stomacul unui cazac. Măruntaiele mele s-au mistuit; au dispărut. Au alunecat până într-acelea ale calului. Nu le mai simt, simt doar șalvarii care s-au lipit strâns de mine, rănindu-mi bunătate de piele. Dacă ar trebui să-l pedepsesc pe dracul, l-aș osândi să călărească împreună cu voi spre Melnik. Ar ajunge acolo fără piele și cu oasele frânte și cred că ar prefera să ardă în focul iadului, decât să se mai urce pe cal.

Jelania lui ne-a făcut să râdem, totuși omul mi-a trezit mila. Avea o figură jalnică. În unele locuri, cât stătuse pe cal, pielea i se jupuisese. Nici camaradului său nu îi era mai bine, căci și el mormăia în barbă:

— *Wallahi, öjle din!* — Pe Allah, așa este!

Mai mult decât acest oftat adânc nu lăsa să-l scape, dar se vedea pe figura lui că fusese supus acelorași suferințe corporale ca și superiorul său.

— Cine i-a dat permisiunea tovarășului vostru să facă, drumul întors? l-am întrebat pe șeful celor trei eroi.

— Eu, răspunse el, vizibil mirat că putusem să pun o asemenea întrebare.

— Cred, însă, că eu eram acela căruia ar fi trebuit să-i ceară voie!

— Tu? Effendi, cine este caporalul: tu sau eu?

— Bineînțeles că tu ești; dar știi foarte bine ale cui porunci trebuie să le ascuți acum!

— Poruncile cadiului. Acesta, însă, nu mi-a poruncit să călăresc până-mi dau sufletul afară din mine. Am să cânt și am să-l preamăresc pe Allah din toată inima, când mă voi afla din nou în cazarma mea din Adrianopol!

Atunci, se amestecă în vorbă și micuțul hagi:

— Țopârlanule, cum poți fi atât de lipsit de respect față de effendi! Cum îndrăznești să-i vorbești așa? Este stăpânul tău atâta timp cât are chef. Dacă-ți poruncește să călărești, trebuie să călărești chiar și până când, în loc de piele, ți se va lipi de corp uniforma. Cine te-a pus să ai așa o gură mare și să susții că știți să călăriți foarte bine!

— Ce zice omulețul ăsta? replică, furios, subofițerul. Cum mi-a spus? Mi-a zis Țopârlan? Dar eu sunt caporal al Stăpânului tuturor credincioșilor. Când o să mă întorc, am să mă plâng cadiului!

Halef vru să răspundă, dar Osco i-o luă înainte. Luă de frâu calul caporalului și râzând, îi spuse în limba sa maternă (sârbă):

— Veniți, Excelența Voastră! Țineți-vă bine în șa, domnia voastră! Acum începe cursa de alergare!

În clipa următoare țâșni înainte cu caporalul, în galop. În același timp, Omar apucă frâul calului celui alt polițai și porni în urmărirea lor.

— La dracu'! Trăsnite-ar! Nemernicule! Mizerabilule! Ticăloșiile! Creatura dracului! Tartorule! Răutatea pământului!

Acestea, precum și multe altele, i-am auzit strigând pe cei doi slujbași ai siguranței, în vreme ce se apucaseră strâns cu mâinile de șei sau de coamele cailor. I-am urmat rapid, căci cei doi bieți oameni îmi făceau milă. Dar, când i-am ajuns din urmă, aproape nu mai puteau respira.

Acum, cei doi slujitori ai padișahului începură să ocărăscă din toate puterile și în toate limbile, arabă, turcă, persană, română și sârbă. Locuitorul din Orientul Apropiat, mai cu seamă soldatul, are, în acest domeniu al ocărilor, cunoștințe vaste. Mi-am dat multă osteneală, până am

reușit să le potolesc furia și am pierdut ceva timp, până am putut pleca liniștiți mai departe.

Acum aveam timp să facem schimb de impresii cu privire la evenimentele din Ortakoj. Și lui Halef și mie ne-a bătut la ochi faptul că, în după-amiaza zilei de astăzi, un călăreț se interesase de cei trei fugari.

— Precis îi cunoaște, spuse hagiul. Precis știe de fuga lor. De ce, însă, n-a plecat odată cu ei, sidi?

— Pentru că, pur și simplu, nu asta era intenția lui, să plece împreună cu ei.

— Atunci, de ce îi urmărește pe fugari?

— Presupun că vrea să strângă informații, ceea ce s-a întâmplat chiar astăzi.

— Și ce-o să zică Barud el Amasat despre aceasta?

— O să se îngrozească și o să-l apuce furia, presupunând că acest călăreț va reuși să-l ajungă din urmă și să le dea de știre.

— De ce să nu reușească? A călărit atât de repede, încât calul lui era nădușit tot!

— Calul cel șarg este bătrân, așa cum ai auzit. Și tocmai pentru că l-a nădușit în halul ăsta, n-o să reziste prea mult. Și în afară de asta, nu am de gând să-l las pe omul acesta să-și atingă scopul.

— De ce nu?

— Fugarii vor afla de la el că eu sunt liber și că sunt urmăriți. Asta, însă, în nici un caz nu e convenabil pentru noi. Cu cât se vor simți mai în siguranță, cu atât mai puține griji își vor face și cu atât mai ușor ne va fi să-l prindem. De aceea, vreau să dăm cât mai curând de urma călărețului, pentru a-i zădărnici planurile.

— Dar are un avans prea mare.

— Oare crezi cumva că Rih nu mai poate să alerge?

— Murgul, sidi? O, Rih înseamnă „vânt” și el zboară ca vântul. De mult n-a mai avut ocazia să arate ce tendoane de oțel are. Ce s-ar mai bucura să se poată lua la întrecere, cu furtuna. Dar noi ceilalți nu îndrăznim să ținem pasul cu el.

— Nici nu este necesar. Am să pornesc singur.

— Singur, sidi? Și noi ce facem?

— Voi veniți după mine, cât puteți de repede.

— Încotro?

— Rămâneți pe drumul spre Mastanly. Și eu mă îndrept tot într-acolo, dar voi merge direct, fără ocol. Pentru că nu știu unde îl voi întâlni pe călăreț, nu pot nici să vă indic exact unde vă voi aștepta.

— Știi, deci, dacă și călărețul de pe calul șarg a pornit în aceeași direcție?

— Mai mult ca sigur că n-a ales acel drum — căci este mult prea greu pentru mârțoaga lui bătrână.

— Și dacă îl depășești, ce faci?

— Am să-l aștept.

— Deci vrei să afli dacă se află înaintea, sau în urma ta?

— Sper să aflu.

— Dar nu cunoști ținutul ăsta. Te-ai putea rătăci ușor, sau ți s-ar putea întâmpla o nenorocire. Ia-mă cu tine, sidi!

— Nu-ți face griji, dragul meu Halef. Am un cal bun și sunt bine înarmat. În nici un caz nu te pot lua cu mine, pentru că trebuie să rămâi conducătorul celorlalți.

Acest lucru l-a făcut să se simtă flatat. A fost de acord cu planul meu; apoi le-am transmis instrucțiunile mele lui, lui Osco și lui Omar. Întrucât trebuiau discutate și analizate toate posibilitățile, o vreme i-am scăpat din vedere pe cei doi polițai.

Când m-am întors apoi spre aceștia, l-am văzut doar pe caporalul maestru în echități, nu însă și pe camaradul său.

— Unde este tovarășul tău de drum? l-am întrebat, mirat.

Caporalul se răsuci și strigă, consternat:

— Effendi! Dar călărea în urma mea!

Consternarea lui nu era deloc simulată. Am citit pe figura lui că fusese sigur de faptul că tovarășul lui de drum venea călare în urma lui.

— Și atunci, unde e? am continuat.

— Dispărut, evaporat, pierdut, nimic, șters de pe fața pământului, mistuit! se bâlbâi polițaiul, uluit peste măsură.

— Dar tu chiar n-ai observat că a rămas în urmă?

— Cum să fi observat așa ceva? Ce, tu ai observat? Chiar acum plec înapoi să-l caut!

Tocmai se pregătea să pună în aplicare cele afirmate, în felul acesta, ar fi putut să se evaporeze foarte ușor și el.

— Stai! i-am poruncit, tocmai de aceea. Rămâi pe loc! N-avem timp să-l căutăm sau să așteptăm până-l găsești tu!

— Dar trebuia să vină și el cu noi.

— Asta o vei lămuri mai târziu cu el, când te vei întoarce la Adrianopol. Acum, vii cu noi! Hagi Halef Omar și voi ceilalți, să fiți cu ochii pe acest caporal, cât voi fi eu plecat, să-și facă datoria!

Apoi mi-am îndemnat calul la drum și în scurt timp, nu i-am mai văzut în urma mea pe tovarășii mei de drum.

În regiunea aceea, satele sunt înjghebate după moda bulgărească. Un sat bulgăresc sau *selo* se află, deseori, la distanță de drumul principal, sau de ceea ce este denumit așa și prin urmare, rămâne ascuns privirilor majorității călătorilor. De obicei, satul se întinde pe lungimea unei suprafețe de pământ acoperite cu iarbă, la marginea unei gârle, care are rolul unui șanț natural de apărare.

Fiecare dintre aceste sate, care sunt așezate destul de aproape unul de altul, numără doar puține gospodării, despărțite între ele de fânețe. Șase până la zece colibe formează o gospodărie. Aceste colibe sunt fie săpate în pământ, având un acoperiș de paie, în formă conică, fie sunt construite din lojniță de salcie. În acest caz, seamănă cu niște coșuri uriașe. Fiecare om și fiecare animal are locuința sa separată în aceste gospodării. Există colibe pentru oameni, pentru cai, vite, porci, oi și găini. Animalele ies din colibe lor și se plimbă libere în jurul gospodăriilor.

Nu există străzi construite ca în Europa Occidentală. Chiar cuvântul stradă înseamnă prea mult aici. Dacă vrei să mergi dintr-un sat în altul, zadarnic vei căuta legătura

dintre ele pe care obișnuim s-o numim cu cuvântul potecă sau drum. Cel străin de locurile acestea trebuie, dacă vrea să se abată de la urma lăsată de tărăboanța trasă de boi, care ține loc de stradă aici, să posede instinctul păsării călătoare și nici așa nu-i va fi prea bine, căci pasărea zboară nestingherită prin aer, în orice direcție vrea, pe când omului îi stau în cale, pe pământ, sute de obstacole.

Mi-am asumat, deci, un adevărat risc, atunci când m-am abătut de la drumul ce ducea spre Adatschali. Știam doar că Mastanly se afla în direcția vest și mă puteam aștepta să întâlnesc pârâuri fără poduri de trecere, văi anevoioase și porțiuni de drum împădurite.

Mergând printre câmpii izolate și grădini de trandafiri și peste pășuni arse de soare, am trecut prin mai multe sate, până ce, în sfârșit, am simțit nevoia să mă opresc și să pun unele întrebări, pentru a mă orienta mai departe.

În spatele unui gard din nuiele de salcie, am zărit un bătrân care culegea petale de trandafiri. Mi-am îndreptat calul spre acel gard și am salutat. Nu mă observase venind și s-a speriat când mi-a auzit vocea. Mi-am dat seama că bătrânul stătea pe gânduri, neștiind ce ar trebui să facă: să se apropie sau să se pitească în spatele tufelor de trandafiri. Așa că m-am grăbit să-i adresez câteva cuvinte care să-i trezească încrederea. Lucrul acesta a avut efect, căci s-a apropiat, venind încet la gard.

— Ce dorești? întrebă moșneagul.

Mă cerceta cu o privire neîncrezătoare.

— Sunt un cerșetor, i-am răspuns. N-ai vrea să-mi dăruiești un trandafir? Grădina ta e plină de aceste minunate flori.

Atunci îmi zâmbi prietenos.

— Dar ce, un cerșetor călărește pe un asemenea cal? Nu te-am mai văzut până acum. Ești străin de locurile acestea?

— Da.

— Și îți sunt dragi trandafirii?

— Foarte dragi.

— Oamenii răi nu iubesc florile. Am să-ți dau cei mai frumoși trandafiri ai mei, doar pe jumătate înfloriți, căci atunci parfumul lor este cel mai dulce și mai fermecător; de parcă ar veni direct de la tronul lui Allah.

Alegând îndelung, omul tăie doi trandafiri și mi-i întinse peste gard.

— Poftim, străine! spuse. Există doar un singur parfum care întrece mireasma acestor flori.

— Și care este acela?

— Aroma tutunului Dschebeli.

— Cunoști această aromă?

— Nu, dar am auzit vorbindu-se despre ea ca despre cel mai grozav parfum. Allah nu ne-a permis să-l cunoaștem. Noi fumăm, prin locurile acestea, doar tutun din foi de porumb.

— Doamne ferește. Groaznic.

— Da, suntem foarte săraci, oftă bătrânul. Nu sunt decât un bătrân paznic de trandafiri și trebuie să fumez tutun din cel prost.

— Și totuși, uleiul vostru de trandafiri este atât de scump!

— Fii liniștit! N-am fi atât de săraci, dar Înalta Poartă! Înalta Poartă! Stă tot timpul deschisă pentru ceea ce trebuie să treacă prin ea. Pașa și miniștrii pot fuma Dschebeli. Dacă aș putea să-l miros și eu o dată, măcar să-l miros.

— Ai pipă din care să fumezi?

— Allah! Am un ciubuc!

— Ei, atunci, vino încoace!

Am scos punga de piele și am deschis-o. Bătrânul fusese atât de prietenos cu mine; trebuia să-i fac o bucurie. Își ținea ochii îndreptați țință spre punga mea.

— O pungă pentru tutun! spuse. Nu-i așa că e tutun înăuntru?

— Da. Mi-ai dăruit doi dintre cei mai scumpi trandafiri ai tăi; am să-ți dau și eu tutun de la mine.

— O, effendi, cât de mărinimos ești!

Aveam la mine câteva plicuri pentru scrisori. Am umplut unul cu tutun și l-am dat bătrânului. Îl duse la nas, îl mirosi cu nesaț și ridică din sprâncene.

— Asta-i tutun din cel bun! spuse, recunoscător.

— Este Dschebeli din cel adevărat, am zâmbit.

— Dschebeli! izbucni el. Effendi, chiar spui adevărul?

— Da. Nu te amănesc.

— Înseamnă că nu ești un effendi, ci un pașă sau chiar un ministru. Nu-i așa?

— Nu prietene. Dschebeli nu se fumează doar la Înalta Poartă. Am fost acolo unde se cultivă acest tutun.

— Fericitul. Dar tot ești un înalt domn!

— Nu. Sunt un biet scriitor, dar Înalta Poartă mi-a dat și mie puțin Dschebeli.

— Și din acel puțin, tu îmi dăruiești și mie? Allah să te binecuvânteze. Din ce țară ești?

— Din Germania.

— N-am mai întâlnit până acum nici un german. Oamenii de la voi sunt toți la fel de buni ca tine?

— Sper că sunt la fel ca tine și ca mine.

— Și ce faci aici în *Osmanly memleketi*? Încotro te îndrepti?

— Spre Mastanly.

— Înseamnă că te-ai abătut din drum. Trebuia să urmezi drumul de la Ortakoj pe lângă Arda, pentru ca apoi să cotești spre Geren și mai departe spre Derekoj.

— M-am abătut special pe acest drum. Vreau să merg pe drumul care duce drept spre Mastanly.

— Dar asta-i foarte greu pentru un străin.

— N-ai putea să mă îndrumi tu?

— Am să încerc. Uite, privește spre sud-vest! Acolo unde cade acum soarele pe înălțimi, acolo sunt munții din Mastanly. Acum cunoști direcția. Ai să treci prin mai multe sate și prin Koschikawak. Acolo trebuie să treci peste râul

Burgas și apoi, spre vest, se află Mastanly. Mai clar nu am cum să-ți explic. Mâine seară ai să ajungi acolo.

Era de-a dreptul caraghios. Am zâmbit.

— Nu ești călăreț, nu-i așa?

— Nu.

— Ei, bine, în orice caz, astăzi vreau să ajung la Koschikawak.

— Imposibil! Doar nu-ești vrăjitor!

— Nu. Dar calul meu aleargă iute ca vântul.

— Am auzit că există asemenea cai. Vrei să rămâi în noaptea asta la Koschikawak?

— Probabil.

— Mă bucur. Să nu tragi la vreun han, căci, la intrarea în localitate, locuiește fratele meu, Schimin, care este fierar și care te va primi cu multă bucurie.

Poate că această propunere îmi putea fi de folos. De aceea, am răspuns:

— Îți mulțumesc! Cel puțin, am să trec să-i transmit fratelui tău salutări de la tine.

— Nu, nu așa. Trebuie să rămâi la el. Mi-ai dăruit din — o, Allah! Ce aromă! Parcă ar fi din Kaaba sfântului oraș Mecca!

În timp ce vorbeam, paznicul trandafirilor scosese o pipă și o îndesase cu tutun. Acum trăsesese primul fum și căzu cu totul în extaz.

— Îți place? l-am întrebat.

— Dacă-mi place? Dacă-mi place? Pătrunde prin nas ca lumina soarelui prin roua zorilor. Așa plutește doar sufletul celor drepti în cel de-al șaptelea cer. Așteaptă puțin, effendi, vreau să-ți aduc ceva!

Paznicul o luă la fugă, atât cât îi permiteau picioarele lui bătrâne și curând, își făcu din nou apariția.

— Effendi, ghici ce am aici în mână! spuse, înainte chiar de a ajunge la gard.

— Dar nu văd nimic.

— O, este un lucru mic, dar aproape la fel de valoros ca și tutunul tău.

— Arată-mi!

— Iată, ce-i asta?

Îndreptă spre mine o sticluță mititică, bine astupată.

— Ce-i în sticluța asta? Hai, răspunde, effendi!

— Să fie oare apă de trandafiri?

Nu mă puteam gândi la ceva mai mult din partea lui, un biet paznic. El, însă, îmi răspunse necăjit:

— Apă de trandafiri? Chiar vrei să mă jignești, effendi? Ulei de trandafiri este, ulei de trandafiri adevărat, așa cum n-ai mai văzut până acum în viața ta!

— De la cine este?

— De la cine? De la mine!

— Dar tu nu ești decât paznicul acestei grădini!

— Da, așa este, sunt doar paznicul; ai dreptate. Dar stăpânul meu mi-a permis să-mi plantez și eu flori într-un colț al acestei grădini. Am căutat cele mai bune soiuri și economisesc de mult. Am reușit să adun două astfel de sticluțe. Una am vrut s-o vând astăzi; dar mi-a fost luată prin înșelăciune. Cealaltă este a ta. Ți-o dăruiesc.

— Ce-ai spus? am zis și am rămas cu gura căscată.

— E-a ta! spuse zâmbind bătrânul cultivator de trandafiri.

— Cum te cheamă?

— Jafis.

— Ei bine, Jafis, ești nebun!

— De ce mă jignești, effendi?

— Pentru că vrei să dăruiești acest ulei.

— Ulei? Ulei!? Oh, nu rosti acest cuvânt. Esență este, nu un ulei obișnuit. În sticluța aceasta trăiesc sufletele a zece mii de trandafiri. Mă refuzi, effendi?

— Dar nu pot s-o primesc.

— De ce nu? întrebă Jafis.

— Ești sărac. Nu vreau să te jefuiesc.

— Cum ai putea să mă jefuiești, când eu sunt acela care ți-o dăruiesc? Tutunul tău Dschebeli este la fel de prețios ca și această esență.

Ca să se obțină doar o uncie^[1] dintr-un astfel de ulei, este nevoie de trei sute de kilograme din cele mai bune petale de trandafiri. Știam lucrul acesta. De aceea, am continuat să mă opun.

— Și totuși, nu pot să primesc acest dar.

— Vrei să mă mâhnești, effendi?

— Nu.

— Sau să mă jignești?

— Nici asta, Jafis.

— Ei bine, să știi că dacă nu-l primești, am să vărs chiar acum uleiul pe jos!

Mi-am dat seama că bătrânul vorbea serios.

— Stai! l-am rugat. Ai preparat uleiul ca să-l vinzi?

— Da.

— Ei bine, atunci, îl cumpăr.

Grădinarul îmi zâmbi cu superioritate și întrebă:

— Cât oferi pe el?

Am scos din pungă atât cât mă țineau puterile să ofer și i-am întins banii.

— Atât pot să-ți dau.

Jafis l-a luat, i-a numărat și apoi a spus, zâmbind și dând din cap:

— Effendi, bunătatea ți-e mai mare decât punga!

— Tocmai de aceea, te rog să-ți păstrezi uleiul. Ești prea sărac să mi-l dăruiești iar cu nu sunt destul de bogat ca să-l cumpăr.

Zâmbi.

— Sunt suficient de bogat ca să-l dăruiesc, căci am tutunul de la tine, iar tu ești destul de sărac să poți accepta uleiul de la mine. Poftim banii înapoi!

Darul acesta era mult prea prețios, pentru a-l putea accepta. Mă gândeam, totuși, că suma destul de mică pe

care i-o oferisem nu era chiar lipsită de valoare pentru el. De asemenea, mi-am dat seama că nu va primi înapoi sticluta. De aceea, am refuzat să primesc banii.

— Amândoi vrem să ne facem câte un dar, fără însă a fi bogați, nici unul, nici celălalt. De aceea, ar fi mai bine să păstrăm fiecare ceea ce am primit de la celălalt. Când voi ajunge în patria mea, am să le povestesc frumoaselor femei de acolo, care se vor bucura de mirosul plăcut al uleiului tău, despre cultivatorul de trandafiri, Jafis, care mi-a arătat atâta prietenie.

Cuvintele mele părură să-l bucure pe bătrân. Privirea îi strălucea. Îmi făcu, mulțumit, un semn cu ochiul și întrebă:

— Femeile din patria ta sunt bune prietene cu mirosurile plăcute, effendi?

— Da, ele iubesc florile, care sunt surorile lor.

— Și mai ai mult de călătorit, până ai să ajungi la ele?

— Săptămâni de-a rândul, poate. Și apoi, după ce voi descăleca de pe cal, va trebui să merg zile în șir cu vaporul și apoi eu trenul.

— E foarte departe. O să ajungi cumva și prin ținuturi periculoase, cu oameni răi?

— S-ar putea. Trebuie să trec prin ținutul bărbaților care s-au retras în munți.

Jafis privi gânditor în jos, apoi mă măsură atent, din cap până-n picioare și în sfârșit, spuse:

— Effendi, chipul omului este precum suprafața apelor. Unele ape sunt curate, strălucitoare și limpezi, iar cel ce se scaldă are încredere în oglinda lor scânteietoare. Altele însă, sunt întunecate, murdare și nămolose; cine le privește, simte pericolul și se grăbește să se îndepărteze de ele. Primele seamănă cu chipul omului bun, iar celelalte cu cel al nelegiuitului. Sufletul ți-e prietenos și limpede, ochiul îți este clar, iar inima ta nu mă face să mă tem de pericol sau trădare. Aș vrea să-ți spun ceva ce n-am mai spus, până acum, nici măcar vreunui cunoscut. Iar tu ești un străin.

Cuvintele lui m-au bucurat, deși nici nu-mi trecea prin cap ce anume voia să-mi spună.

— Cuvintele-ți sunt calde și radioase, ca razele care se oglindesc în apă, i-am zis. Spune mai departe!

— Încotro vrei s-o apuci când vei pleca din Mastanly?

— Spre Melnik, mai întâi. Acolo voi hotărî ce drum voi alege. Poate va trebui să merg spre Üskub și de acolo în munții Kustendil.

— Bagă bine de seamă! exclamă involuntar Jafis.

— Crezi că drumul acesta este periculos?

— Foarte periculos. Dacă ajungi în Kustendil și vrei să mergi spre mare, va trebui să treci prin Schar Dagħ spre Perserin^[2] și acolo s-au ascuns fugarii. Sunt săraci. N-au decât armele lor; sunt nevoiți să trăiască din jafuri. Îți vor lua tot ce ai, poate chiar și viața.

— Voi ști să mă apăr.

Jafis replică liniștit:

— Sângele tânăr e de zece mii de ori mai curajos! Iar tu ești încă tânăr. Ai, într-adevăr, multe arme la tine, dar la ce-ți folosesc împotriva a zece sau douăzeci ori chiar cincizeci de dușmani?

— Calul meu este foarte iute!

— Nu mă pricep, dar văd că armăsarul tău este foarte frumos. Dar și bărbații care trăiesc în munți au animale iuți. Or să te prindă cu ușurință.

— Armăsarul meu e pur sânge. Îl cheamă Vânt și aleargă ca vântul.

— Atunci te vor lovi gloanțele lor, căci un glonț zboară mai repede decât cel mai sprinten cal. Bandiții se pricep la cai. Își vor da imediat seama că armăsarul tău este superior cailor lor, așa că nu te vor ataca direct, ci vor trage pe la spate. Cum ai să te păzești de ei?

— Fiind prudent.

— Nici prudența nu te va salva, căci ce spune proverbul? Prudența este condiția crimei. Tu ești un om cinstit; ei vor

fi de zece ori mai prudenți decât tine. Dă-mi voie să te avertizez!

— Acest avertisment are cumva legătură cu ceea ce vrei să-mi spui?

— Da, effendi.

— Sunt dornic să aflu ce vrei să-mi spui.

— Ei bine, am să-ți destăinui, confidențial, că există un act de imunitate, pe care îl dețin prietenii, cunoscuții și aliații celor din alianța secretă.

— De unde știi asta, Jafis?

— Toată lumea de aici știe. Dar numai puțini știu cum îl pot obține.

— Și tu știi cum se poate obține acest document?

— Nu. Eu stau aici în grădina mea și nu mă amestec cu lumea. Dar Schimin, fratele meu, este unul dintre inițiați. Îți spun asta, pentru că am încredere în tine și pentru că vei părăsi curând această țară.

— Ar fi bine, dacă și Schimin ar avea aceeași încredere în mine!

— Va avea, dacă vii din partea mea.

— N-ai putea să-mi dai câteva rânduri scrise pentru el?

— Nu știu să scriu. Dar arată-i lui Schimin uleiul de trandafiri. Cunoaște sticlulele și știe că nu l-aș vinde sau dărui unui om nevrednic. Și apoi, când i-l vei arăta, să-i spui că te trimite fratele lui vitreg. Nimeni nu știe că nu suntem născuți de aceeași mamă. Dacă vreau să-i trimit lui Schimin un mesaj, e suficient să-i spui asta și va avea încredere în tine.

— Îți mulțumesc. Crezi, deci, că îmi va spune el mai multe despre acest document?

— Sper. În acest ținut...

Cultivatorul de trandafiri se opri brusc. De departe, din spatele grădinii, se auzi un fluierat, care se repetă.

— Mă cheamă stăpânul, continuă el. Trebuie să merg la el. Ai reținut tot ce ți-am spus?

— Tot.

— Ei, vezi să nu uiți pe drum. Allah fie cu tine și să te ajute să le duci frumoaselor femei din patria ta parfumurile din grădina mea!

Înainte să mai pot răspunde ceva, Jafis se și îndepărtă de gard și în clipa următoare nu se mai auzi zgomotul pașilor lui.

Oare puteam considera întâlnirea cu supraveghetorul grădinii un noroc? În nici un caz ghinion nu era. Oare ceea ce-mi spusese despre acel document era adevărat? Nu părea să fie un mincinos. În orice caz, era bine să-l caut pe fratele lui, a cărui fierărie se afla, probabil, pe drumul pe care trebuie să-l fi ales însoțitorii mei, dar și călăreții pe urmele cărora mergeam.

Am plecat mai departe. În timp ce vorbisem cu grădinarul, calul se mai odihnise și acum putea lungi pasul. Dacă voiam să urmez linia dreaptă, trebuia să traversez niște înălțimi care nu erau deloc ușor de trecut. De aceea, m-am hotărât să-l las să meargă cum îi convenea lui.

2. Schimin, fierarul

Venind de pe platoul Tokatschyk, fluviul Burgas încearcă să-l întreacă în direcția nordică pe Arda, ale cărui ape le împinge spre Ada. Pe malul acestui mic fluviu se află Koschikawak. Unghiul teșit pe care îl formează cu Arda împrejmuiește o câmpie care urcă spre sud și apoi se revarsă pe platoul Taschlik. Această înălțime voiam s-o evit. Am reușit, în ciuda faptului că nu cunoșteam regiunea, nu găsisem propriu-zis un drum și fusesem nevoit să, trec peste mai multe râulețe care se revărsau în Arda, venind din stânga.

Soarele înainta tot mai mult spre apus, apoi dispăru în spatele munților îndepărtați. Mă puteam baza pe un amurg scurt și am lăsat murgul să galopeze, până când am ajuns din nou la o apă destul de lată, unde am observat că, în aval, ceva mai departe, se afla un pod care o traversa. Am trecut podul călare și am dat de o stradă. Dincolo de pod, am văzut, pentru prima dată în Turcia, un indicator de drum. Se compunea dintr-o bucată de stâncă ce se ridica din pământ și pe care erau scrise cu var două cuvinte. Dacă n-aș fi ghicit scopul pentru care această piatră era așezată aici, aș fi înțeles din primele două cuvinte „Kulagus”, căci acest cuvânt înseamnă de fapt indicator de drum. Celălalt cuvânt era însă „Derekoj”. Nu știam, însă, dacă acesta era numele unui sat. Dar în ce direcție se afla? Indicatorul era acolo, cuvântul era scris pe el, dar, din păcate, piatra era turtită deasupra și pe această parte turtită orizontal erau scrise ambele cuvinte.

Drept înaintea ducea ceea ce numisem stradă, iar în dreapta, de-a lungul apei, era tot un fel de stradă. Care, însă, din aceste două „străzi” duceau spre Derekoj? De ce folos îmi era acest prim indicator de drum?

M-am gândit că acest curs de apă lângă care mă aflam nu putea fi Burgas și că m-aș duce prea mult spre nord, dacă l-aș urma. De aceea, m-am hotărât s-o iau înainte.

Între timp, se întunecase complet. Nu mai vedeam dacă murgul meu pășea cu potcoavele pe așa-numita „stradă”, dar știam că mă pot baza pe el. Mergeam așa la trap, de mai bine de o jumătate de oră, când, deodată, calul începu să sforăie ușor și să dea din cap în sus și în jos. Mi-am încordat privirea și am observat în dreapta mea un obiect lat, întunecat, din care se îndrepta spre cerul întunecat o ridicătură. Era o casă cu un horn înalt. Să fi fost aceasta fierăria pe care o căutam? Însemna că mă aflam în apropiere de Koschikawak. M-am apropiat, călare, de casă.

— *Bang bak* — hei! am strigat eu.

N-a răspuns nimeni.

— *Sawul, wardo* — atenție, ei!

Totul rămase la fel de liniștit și n-am văzut nici o lumină aprinzându-se. Oare să fi fast o casă nelocuită, poate o ruină?

Am coborât de pe cal și l-am condus până lângă peretele casei. Rih a început din nou să sforăie. Asta mi-a dat de bănuț. Deși fusese armăsarul unui arab, eu îi făcusem, totuși și o educație în stil indian. Dacă sforăia în felul acesta, adică dacă aspira cercetător aerul prin nările larg deschise și cu capul întins înainte și apoi expira ușor și cu mici pauze, atunci precis „ceva era putred în Danemarca”. Am scos un revolver și am pornit să verific casa pe dinafară. Avea un singur etaj și era lungă. Ușa era încuiată. Am bătut, zadarnic, de mai multe ori. În stânga ușii se aflau trei ferestre cu obloane, o raritate în această regiune; și acestea erau încuiate. În partea dreaptă se afla o a doua ușă mai lată, care era prevăzută cu un lacăt. Lângă ea se aflau diverse unelte agricole și alte obiecte care îmi dădură certitudinea că această casă era o fierărie.

Am mers mai departe și am dat colțul. Am găsit o grămadă de lemne, care era pregătită pentru a se aprinde

focul. În spatele casei se afla un mic patrulater îngrădit cu araci, care erau bătuți în pământ, așa cum se îngrădește deseori în satele germane o curte pentru păsări sau pentru porci. Patrulaterul părea să fie gol, căci nu se putea observa nimic acolo. și totuși, exact aici, armăsarul meu sforăi mai înfricoșat decât înainte. Părea că se teme să se apropie de această îngrăditură.

Acest lucru m-a determinat să fiu de două ori mai prudent. Casa era încuiată, deci locuită. Oare se lasă o astfel de casă, într-un astfel de ținut, nepăzită? Era foarte posibil ca aici să se fi întâmplat ceva neobișnuit și m-am hotărât să cercetez mai departe, măcar doar pentru că voiam să vorbesc cu Schimin în legătură cu actul de imunitate. Întrucât calul mai mult mă împiedica și ar fi putut fi amenințat de vreun pericol neprevăzut trebuia mai întâi să pun la adăpost neprețuitul animal. Pentru ca să-l priponesc, n-aveam nevoie nici de un par, nici de lasou, nici de funie, nici de curele, era suficient să-i trag frâul peste picioarele din față și astfel nu se putea îndepărta prea mult, chiar dacă ar fi vrut s-o facă, împotriva deprinderii sale. Iar dacă Rih ar fi fost cumva amenințat în absența mea, eram convins că se putea apăra foarte bine eu picioarele din spate.

Doar acum am intrat în îngrăditura aceea și am scos un chibrit din, acelea din care îmi cumpărasem o mică provizie în Adrianopol. L-am aprins și am luminat în jur. Se afla acolo un animal foarte mare și foarte păros, ca un urs. Flăcăruia chibritului se stinse. Era din nou întuneric. Ce fel de animal era acesta? Era viu sau mort? Mi-am pus revolverul la cingătoare, am scos carabina și am atins cu ea animalul. Nu s-a mișcat. Am împins cu mai multă putere și totuși a rămas nemișcat. Asta nu era somn, ci moarte. Acest lucru mi-a dat de bănuț și m-am urcat pe unul dintre parii mai înalți. M-am aplecat cu prudență și am pipăit animalul. Era rece și țeapăn, deci mort. Blana era lipicioasă în mai multe locuri. Oare era sânge? Am palpat corpul. Nu era

urs, căci am pus mâna pe o coadă lungă și stufoasă. Ce-i drept, se spune că pe înălțimile Despoto Dagh, Schar Dagh, Kara Dagh și Perin Dagh s-ar mai afla urși singuratici. Nu vreau să tăgăduiesc acest lucru; dar cum să se fi rătăcit un astfel de urs tocmai aici, ca să moară în interiorul acestei îngrădituri? Iar dacă ursul ar fi fost răpus în împrejurimi, precis n-ar fi fost aruncat aici înainte de a i se fi luat blana, nemaivorbind de carnea care putea fi folosită.

Pentru a vedea cu ce fel de animal aveam de-a face, am încercat să-i pipăi urechile. M-am îngrozit. Capul animalului era sfărâmat de parcă fusese zdrobit cu un obiect greu. Am aprins din nou un chibrit și am observat acum că animalul era un câine uriaș, așa cum nu mai văzusem până acum.

Cine îl omorâse și oare de ce? Cu siguranță nu făcuse acest lucru stăpânul câinelui. Iar un străin care procedează astfel nu poate avea decât un scop rău intenționat.

Aici se făptuise o spargere! Ce-i drept, mă bătea gândul că asta nu-i treaba mea, dar fierăria era proprietatea fratelui grădinarului care cultiva trandafiri și am simțit că era de datoria mea să fac cercetări.

Aveam dreptate să mă gândesc la un eventual pericol. Făptașii puteau fi încă în casă. Probabil că acum stăteau nemișcați, pentru că auziseră tropotul calului meu și-mi observaseră sosirea. Să-l fi așteptat pe tovarășii mei? Dar oare ce se putea întâmpla până atunci în interiorul casei? Nu, trebuia să acționez.

Nu verificasem încă partea de vest a casei. M-am strecurat ușor în partea aceea și am observat acolo două obloane. Unul era încuiat pe dinăuntru, dar pe celălalt l-am putut deschide. Am stat să chibzuiesc: dacă mă urc pe fereastră, s-ar putea ca, în aceeași clipă, să primesc un glonț în cap. Dar faptul că din cinci obloane — trei se aflau în partea din față — doar acesta nu era încuiat mă făcu să bănuiesc că nu se afla nimeni înăuntru. Pentru a amâna pe cât posibil să fie descoperiți, încuiaseră toate celelalte

obloane și apoi fugiseră pe această fereastră. Oblonul acesteia fusese bine împins, dar nu fusese încuiat pe dinăuntru.

Am deschis ușor oblonul, atât cât să-mi fac loc pentru a întinde mâna înăuntru. Doar rar există în acest ținut geamuri la ferestre și prin urmare, am găsit exact ceea ce așteptam ca să găsesc, o deschizătură care nu era acoperită nici de geam, nici de altceva. Am tras cu urechea. Mi s-a părut că am auzit venind din interior un fel de zgomot înfundat. Se afla, totuși, cineva în casă? Să strig? Nu.

M-am întors în partea cealaltă a casei și am adus un braț din crăcile pe care le văzusem acolo. Am făcut o legăturică groasă, i-am dat foc și am aruncat-o înăuntru, prin fereastră. Dându-mă precaut într-o parte, am privit înăuntru.

Clădirea nu era înaltă, iar deschizătura ferestrei era destul de joasă. La lumina focului, am observat încăpere mare, pătrată, a cărei podea era construită din pământ galben bine bătătorit iar în jur se vedeau obiectele care se găsesc de obicei într-o locuință din Turcia europeană. Nu era, însă, nici o urmă de ființă omenească.

Am mai aruncat niște crăci pe foc, mi-am luat fesul de pe cap, l-am îndesat pe țeava carabinei și l-am ridicat ușor în dreptul deschizăturii. Dinăuntru părea ca și cum aș fi vrut să intru. Acest șiretlic ar fi trebuit să-l determine pe cel ce eventual era ascuns înăuntru să se apere. Dar, nimic nu se mișcă.

Atunci, am tras înapoi carabina, am sprijinit-o de perete și mi-am pus fesul pe cap; am făcut un salt și am intrat în interior cu partea de sus a corpului. Eram gata pregătit să mă retrag urgent, dar o singură privire mi-a fost de ajuns să mă conving că nu se afla nimeni în cameră. Atunci, am sărit înăuntru, m-am aplecat în afară să-mi iau arma și apoi am privit în jur.

În acel moment, zgomotul acela înfundat pe care-l auzisem mai înainte s-a repetat. A fost pentru mine și mai neliniștitor decât focul care, fiind pe punctul de a se stinge, împrăștiase un fum iute, înțepător. M-am bucurat când am găsit într-un colț o grămăjoară de surcele lungi, care erau folosite aici ca material pentru iluminat. Am aprins o făclie și am înfipt-o într-o gaură din perete, care servea acestui scop, așa cum mi-am dat seama după urmele înnegrite de fum din jurul ei. Apoi am închis oblonul și l-am legat cu ajutorul șnurului pe care l-am găsit acolo, ca să mă asigur că nu venea nici un pericol de afară.

Am aprins o altă făclie și am început să cercetez încăperea. Pereții erau construiți tot din pământ galben, bine bătătorit. Ei înconjurau odaia din trei părți, în vreme ce cel de-al patrulea era construit dintr-o împletitură de vreascuri care se înălța de la podea până în tavan și în care se afla o deschizătură. Trecând prin această așa-zisă ușă m-am trezit într-o micuță despărți tură, pe a cărei podea am descoperit un chepeng făcut din leasă din nuiele de salcie. Oare se afla aici vreo pivniță? Într-o astfel de casă, acesta era un lucru rar. Și acum, am auzit din nou zgomotul. Era ca un foșnet și se auzea de dedesubtul chepengului.

Mi-am luat mai multe făclii și apoi am ridicat chepengul. Leasă din nuiele de salcie putea duce greutatea unui om, fără să se rupă, pentru că avea proptelele bine întărite. Am luminat înăuntru. Făclia dădea o lumină atât de slabă, încât doar cu greu am putut observa că pivnița era mai adâncă decât înălțimea unui om. N-am văzut nici un fel de scară. Dar, îndată ce lumina a pătruns înăuntru, s-a auzit clar un oftat.

— Cine-i acolo, jos? am întrebat tare.

Răspunsul a fost un al doilea oftat. Părea să fie ceva grav. N-am mai stat să caut o scară. Am luat într-o mână făclia aprinsă și în alta celelalte făclii și am sărit.

Jos, am călcat cu picioarele pe un obiect și m-am prăbușit. Lumina s-a stins. Dar, în câteva secunde, am

aprins din nou făclia și am luminat în jur. Mă aflam într-o groapă pătrată asemănătoare cu o pivniță și am descoperit că obiectul peste care sărisem era o scară. Ceva mai încolo se aflau niște cărbuni de lemn și tot felul de boarfe. Atât cărbunii cât și boarfele se mișcau.

Am găsit o gaură în care am înfipt făclia și apoi am început să dau la o parte cărbunii și boarfele. Măinile mele au dat peste un corp omenesc, pe care l-am ridicat. Era un bărbat, legat fedeleș, din cap până în picioare, iar capul îi fusese înfășurat într-o basma.

Am desfăcut rapid nodurile basmalei, dând la iveală o față de culoare albastrui închis. Nu mi-am putut da seama din cauza iluminăției slabe dacă această culoare era o urmare a funinginei și cărbunilor sau un semn al asfixierii. Omul respiră adânc, gâfâind, se holbă la mine cu niște ochi injectați de sânge și apoi gemu din greu:

— Ha, ajutor! îndurare, îndurare!

— Fii liniștit, îți sunt prieten! am răspuns. Am venit să te salvez!

— Salveaz-o mai întâi pe nevasta mea! scânci el.

Sărmanul de el, se gândise în primul rând la nevasta lui.

— Unde este?

— Acolo!

Pentru că avea mâinile legate, n-a putut face nici o mișcare, dar privirea sa înspăimântată era îndreptată spre o a doua grămadă de cărbuni, acoperită și aceasta cu boarfe.

Le-am dat deoparte și am scos-o și pe femeie, care era și ea legată fedeleș, ca și bărbatul ei. Când i-am dat deoparte basmaua de pe față, am observat că era plină de spumă la gură. Fusese pe punctul de a se asfixia.

— Ajutor, ajutor! se auzi ca un gâlgâit.

Corpul ei făcea mișcări spasmodice. Am tăiat frânghiile cu cuțitul. Femeia-începu să dea din mâini ca un om care era gata-gata să se înece, tropăi din picioare și luă o gură de aer. Aceste mișcări o ajutau să respire. Un strigăt

răgușit îi ieși din piept și apoi. Își trase adânc răsuflarea. Am tăiat apoi și frânghia cu care era legat bărbatul. El nu suferise atât de mult ca ea și se ridică îndată în picioare. În vreme ce aprindeam o nouă făclie, el gemu din greu:

— O, Dumnezeule! Era gata-gata să murim! Îți mulțumesc, îți mulțumesc!

Apoi îngenunche lângă nevasta lui, care plângea cu suspine, de-ți era mai mare mila.

— Fii liniștită, nu mai plânge! o rugă. Suntem liberi!

O luă în brațe și îi sărută lacrimile de pe obraz. Ea îi încolăci gâtul cu mâinile și continuă să plângă cu suspine. Fără să-mi dea vreo atenție, vorbea cu ea, liniștind-o, până ce plânsul ei se mai liniști și în cele din urmă, încetă. Apoi omul mi se adresă din nou. Între timp, eu aprinsesem o nouă făclie, pentru a face lumină.

— Effendi, spuse, ești salvatorul nostru, eliberatorul nostru. Trebuie să-ți mulțumim! Cine ești și cum se face de ne-ai găsit?

— Sunt cam multe întrebări, am replicat. Vă voi răspunde sus. Nevasta ta poate să meargă?

— Da o să poată.

— Atunci, hai să urcăm, n-aș vrea să stau prea mult aici, jos.

— Sus sunt și tovarășii tăi de drum?

— Nu. Dar aștept un călăreț pe care n-aș vrea să-l scap.

— Atunci, să urcăm și vom sta de vorbă sus.

Sprijinii scara și am urcat, femeia, vizibil, cu greutate, în încăperea cea mare văzusem un culcuș și am rugat-o să se așeze, să se odihnească. Femeia era atât de slăbită, încât se întinse imediat, în tăcere.

— Fii binevenit! îmi spuse bărbatul. Allah ni te-a trimis. Aș putea ști cine ești?

— Acum nu prea am timp de multă vorbărie. Mai bine spune-mi tu cum te cheamă?

— Mi se spune Schimin.

— Înseamnă că ești fratele lui Jafis, grădinarul?

— Da.

— Atunci e bine. Pe tine te căutam. Aprinde repede focul în fierărie!

Se uită mirat la mine și întrebă:

— Ai o treabă urgentă pentru mine?

— Nu. Dar focul din cuptorul tău trebuie să lumineze peste stradă.

— De ce, effendi?

— Pentru ca acel călăreț despre care ți-am vorbit să nu treacă fără să-l vedem.

— Dar cine este acesta?

— După aceea, după aceea! Grăbește-te!

Din micul coridor în care se găsea chepengul de la pivniță, pe care l-am închis din nou, ușa de la casă ducea afară. Ușa nu avea decât un simplu zăvor din lemn. L-am tras și am ieșit afară. Schimin scoase o cheie din pungă și deschise lacătul de la ușa fierăriei. În scurt timp, în cuptor ardea un foc care își răspândea până departe, în noapte, strălucirea.

În vreme ce fierarul era ocupat cu cuptorul, m-am dus în spatele casei, să mă uit după calul meu. Se afla încă aproape de casă și m-am întors liniștit.

— Uite, focul arde, spuse Schimin. Ce mai poruncești?

— Vino din dreptul luminii! O să ne așezăm aici, lângă ușa, unde este întuneric.

Atunci când iscodisem prin jur, observasem un butuc de lemn care se afla în apropierea ușii și care servea drept loc pentru șezut. L-am tras pe om în acea direcție, ne-am așezat unul lângă altul și eu am deschis discuția.

— Întâi să vorbim despre ceea ce este mai important! Va trece pe aici — poate, foarte curând — un călăreț cu care vreau să vorbesc, dar fără ca el să bănuiască mai dinainte că mă aflu aici. Probabil că se va opri aici, ca să-ți pună unele întrebări. Te rog să faci în așa fel încât să-l determini să coboare de pe cal și să intre în casă cu tine.

— Tu ești salvatorul meu. Am să fac ceea ce-mi ceri, fără să întreb de ce-mi ceri s-o fac. Dar nu știi cumva despre ce anume se va interesa?

— Ba da. O să te întrebe dacă n-au trecut cumva pe aici trei călăreți.

— Trei călăreți? întrebă iute Schimin. Când?

— Probabil astăzi înainte de amiază.

— Ce fel de călăreți?

— Se interesează de doi, călare pe cai albi și unul călare pe un cal închis la culoare. Ei, însă, au schimbat pe drum calul cel închis la culoare și acum au toți trei câte unul bălan.

— Deci, cei trei călătoresc pe cai bălani?

— Da.

— Nu cumva e vorba de acel Manach el Barșa din Üskub?

Zicând acestea, Schimin se ridică deodată, agitat, de la locul lui. În clipa următoare mă ridicai și eu în picioare, atât de tare mă uimise întrebarea lui.

— Îl cunoști? l-am întrebat.

— Îl cunosc de mult, de mult timp! Și chiar astăzi a fost la mine!

— A, Manach el Barșa a fost la tine?

— Da. El și însoțitorii săi au fost aceia care m-au luat prin surprindere, m-au legat și m-au aruncat în pivniță, unde aș fi murit asfixiat, împreună cu nevasta mea, dacă n-ai fi venit tu!

— Deci ei au fost! Așa vasăzică. Ei, vreau să-ți spun că cel pe care-l aștept este aliatul lor.

— Îl ucid! scrâșni din dinți fierarul.

— Vreau să-l prind pe acest călăreț.

— Aga, effendi — cum să-ți spun? Încă nu mi-ai spus cine ești.

— Spune-mi effendi!

— Effendi, am să te ajut, dacă vrei să pui mâna pe el.

— Bine! Ce-i drept, nu știu sigur dacă o să-l mai vedem pe aici; s-ar putea să fi trecut deja. Probabil că nici tu n-ai luat seama la el — a, de cât timp stăteți în pivniță?

— Ne-au aruncat acolo la scurt timp după-amiază.

— Înseamnă că oricum n-ai fi putut să-l vezi, chiar dacă ar fi trecut pe aici și...

— Vrei să mă interesez? spuse el, repede.

— Unde? La cine?

— Mă duc repede până la Koschikawak și îl întreb pe bătrânul negustor de fructe, care stă cu coșul pe uliță până la căderea nopții.

— Cât durează până vii înapoi?

— Doar zece minute. Satul se află aici, în apropiere.

— Dar te rog să nu spui nimănui ce ți s-a întâmplat astăzi.

— N-am să spun nimănui, dacă așa vrei tu.

— Bine. Grăbește-te!

I l-am descris pe călăreț în câteva cuvinte, așa cum îmi fusese descris și mie și apoi, Schimin se grăbi să plece. Nu trecuseră încă cele zece minute, când se și întoarse.

— Încă n-a trecut pe-aici, îmi spuse fierarul. Mai întâi intră în fierărie să mai ațâțe focul, apoi se așează lângă mine.

— Acum, povestește-mi pe îndelete ce ți s-a întâmplat astăzi.

— Pe legea mea, nimic bun! răspunse. Mă aflu în fierărie și lucrăm, când au apărut cei trei călăreți și s-au oprit la mine. Unul dintre ei, pe care nu-l cunoșteam mi-a spus că armăsarul lui își pierduse o potcoavă. Eu nu sunt doar fierar ci și potcovar, effendi și tocmai mă pregăteam să-i pun calului o potcoavă nouă. La început, nu m-am uitat decât la cel ce mi se adresase. Dar, după ce mi-am terminat treaba, mi-am aruncat o privire și asupra celorlalți doi și l-am recunoscut pe perceptorul Manach el Barșa din Üskub.

— Te cunoștea și el pe tine?

— Da, effendi.

— Unde v-ați cunoscut?

— În urmă cu patru ani, la Raslug. Trebuie să-ți spun că eu cunosc toate bolile cailor, precum și leacurile pentru ele. Pe vremea aceea, în Raslug și în împrejurimi izbucnise o molimă printre cai și aceștia mureau pe capete și pentru că nimeni nu-i putea ajuta, am fost chemat eu. M-a găzduit un bogat neguțător de cai, care avea peste o sută de animale. La acesta veni Manach el Barșa să cumpere un cal. I-au fost înfățișați mai mulți. Unul dintre ei contractase o răceală; îi curgeau balele. Perceptorul susținea că aceasta nu era o simplă răceală, ci răpciugă și că va face reclamație la poliția sanitară. Manach el Barșa ar fi stors cu plăcere de la negustor un cal drept mită pentru tăcerea lui. Am fost chemat eu, în calitate de expert și am spus ce fel de boală era. Perceptorul s-a luat la ceartă cu mine și chiar m-a și lovit cu biciul. În schimb, eu i-am tras o palmă zdravănă, cum nu mai primise în viața lui, căci se știe că mâna unui fierar este deosebit de puternică. Manach el Barșa a plecat furios și m-a denunțat. El era perceptor iar eu un biet fierar. Am primit douăzeci de lovituri de baston la tălpile picioarelor și a trebuit să plătesc și o amendă de cincizeci de piaștri. Am zăcut bolnav mai multe săptămâni, până am putut să mă întorc din nou acasă. Îți dai seama că nu am nici un motiv să-l iubesc.

— E de la sine înțelese!

— Astăzi am pus potcoave la cal. Manach el Barșa mă urmărea cu o privire întunecată și apoi, după ce am terminat treaba, m-a întrebat dacă îmi mai aminteam de el. I-am răspuns că da, căci nu mi-a trecut prin cap că acest lucru îmi va dăuna. Le-a spus celorlalți câteva cuvinte și apoi au intrat în casă. Eram singur, căci nevasta mea era pe câmp, să adune spanac pentru masa de amiază. Ce căutau cei trei în casă? Am închis fierăria, deși focul încă mai ardea și i-am urmat înăuntru. Nici n-am intrat bine și ticăloșii mi-au sărit în spate. A fost o luptă înverșunată, effendi. Un fierar are mușchi și tendoane zdravene. Dar m-

au biruit și m-au legat cu frânghiile pe care le aveam în casă. Urlam de furie ca un taur. Atunci mi-au înfășurat capul într-o basma și m-au dus în pivniță. Tocmai când coborau cu mine, a venit și nevasta mea. Au legat-o și pe ea, la fel ca pe mine. Ne-au acoperit cu cărbuni și ca să nu se audă nici un zgomot, au aruncat și niște boarfe peste noi. Nu mă gândisem la Aji al meu, care se afla. În spatele casei, altfel l-aș fi dezlegat, înainte să intru în casă.

— Cine-i Aji?

— Câinele meu. Îl cheamă așa, pentru că e mare cât un urs. L-am auzit lătrând, pe când mă luptam cu ticăloșii aceia, dar nu avea cum să vină, pentru că era legat. Dacă ar fi fost alături de mine, i-ar fi făcut praf pe cei trei.

— Nu te-ai dus încă să-l vezi?

— Nu. Știi doar că încă n-am ajuns în spatele casei.

— Îmi pare rău că trebuie să te mâhnesc.

— Să mă mâhnești? S-a întâmplat ceva cu câinele meu?

— Da. E mort.

Fierarul sări în sus.

— Mort? scânci el. Dar Aji era sănătos și vesel! L-au ucis cumva cei trei?

— I-au zdrobit țeasta.

Schimin rămase câteva clipe mut și nemișcat, apoi, suieră printre buze:

— Fie de-o mie de ori blestemați, mișeii!

Urlând, se repezi în fierărie, ieși de acolo cu jăratic și se grăbi spre partea din spatele casei. I se auzea de acolo glasul furios. N-am vrut să-i ascult înjurăturile; de aceea am rămas pe loc, până s-a întors. Schimin era atât de furios, încât a trebuit să mai ascult încă mult timp acele expresii tari în care limbile orientale sunt atât de bogate.

În vreme ce el dăduse frâu liber tuturor acelor expresii brutale, eu stăteam cu ochii și urechile îndreptate spre acea parte din care trebuia să sosească cel așteptat, dar nu se auzea și nu se vedea nimic. Fie că îl lăsasem mult în

urmă, datorită vitezei lui Rih al meu, fie că fusese reținut pe undeva din cine știe ce motive.

Încet, încet, furiosul Schimin se liniști. Vroia să audă acum și el ceva de la mine și începu discuția cu următoarea întrebare:

— Acum ai timp să-mi spui numele tău, effendi?

— Mi se spune Kara Ben Nemsi.

— Ești neamț?

— Da.

— Austriac sau prusac?

— Nu.

— Atunci din Bavaria?

— Nici. Sunt saxon.

— N-am văzut niciodată până acum un saxon. Dar chiar ieri a fost aici un om din orașul Triest, din Austria, cu care am stat de vorbă.

— Un austriac? Mă miră. Ce fel de om era?

— Un negustor. Vroia să cumpere tutun și mătase. I se rupsese un pinten, pe care i l-am reparat.

— Vorbea turcește?

— Numai atât cât să înțeleg ce voia de la mine.

— Și totuși, ai spus că ai stat mult de vorbă cu el.

— Ne-am înțeles mai mult prin semne.

— Ți-a spus cum îl cheamă?

— Numele lui este Madi Arnaud. A fost un mare cântăreț, căci mi-a cântat multe cântece care mi-au desfătat inima.

— De unde venea?

— De la Ishirmen, unde făcuse cumpărături.

— Și încotro se îndreaptă?

— Spre marele târg anual din Melnik. Acolo se află armurieri renumiți. Vrea să cumpere câte ceva și de la ei.

— Poate am să-i întâlnesc pe drum.

— Și tu vrei să mergi la Melnik, effendi?

— Da.

— Ești și tu, cumva, negustor?

— Nu. Merg la Melnik pentru că mă gândesc că aş putea să-i întâlnesc acolo pe cei trei nemernici, care ți-au pricinuit astăzi atâta rău.

— Ce vrei să faci când ai să-i găsești?

— Pun mâna pe ei și îi predau poliției, să-și primească pedeapsa.

— Slavă lui Allah! Vroiam să-i denunț mâine dimineată.

— Asta poți s-o faci, oricum. Dar, chiar înainte să ai vreun rezultat, cei trei ticăloși se vor afla deja în mâinile mele. Apoi, am să prezint în fața judecătorului și nemernicia pe care au comis-o astăzi.

— Faci foarte bine, effendi. Se pare că-i cunoști pe cei trei criminali. Nu trebuie să scape de pedeapsa pe care o merită. Spune-mi, cine sunt ceilalți doi care îl însoțeau pe perceptor?

— Este o istorie mai lungă, pe care am să ți-o povestesc pe scurt.

I-am relatat lui Schimin doar atât cât era necesar. M-a ascultat cu atenție și apoi a spus:

— Dacă aş fi știut! I-aş fi încuiat în pivniță și l-aş fi lăsat pe câinele meu să-i păzească, până veneai tu.

— Nu cumva le-a scăpat vreun cuvânt din care să-ți dai seama încotro au de gând să se îndrepte?

— Nici măcar un cuvântel. Doar atunci când m-au legat, l-am auzit pe acela pe care îl numești Barud el Amasat că vor să mă facă inofensiv pentru ca, atunci când probabil vor sosi urmăritorii lor, să nu-i pot trăda.

— Așa m-am gândit și eu. Manach el Barşa a ridicat mâna asupra voastră nu numai ca să se răzbune, ci și din precauție. Nu vroiau să vă omoare, ci doar să vă facă să dispăreți un timp, pentru că l-ai recunoscut pe perceptor.

— Și totuși, era gata-gata să ne asfixiem amândoi!

— Slavă Domnului că nu s-a întâmplat așa ceva. Călărețul, pe care îl aștept, s-a grăbit să-i ajungă din urmă sau a fost trimis după ei, ca să le spună că sunt din nou

liber și că, în orice caz, sunt urmăriți. Astfel ar fi avertizați și vreau să împiedic acest lucru.

— Am să te ajut, effendi. Ce facem cu el?

— Îl închidem în pivniță și apoi îl predăm polițaiului.

— Cum ai să-i bagi în pivniță?

— Oare nu suntem doi împotriva unuia?

— N-am vrut să spun că mi-ar fi teamă de el, mormăi fierarul, cu sânge rece. Vroiam să știu doar dacă o să folosim violența sau forța.

— Fără forță n-o să putem face nimic.

— Asta îmi place. N-am de gând să mă port drăgăstos cu el. Dar, acum îmi aduc aminte că m-ai întrebat dacă nu sunt cumva fratele lui Jafis. Îl cunoști?

— Am trecut astăzi călare pe lângă grădina lui, am stat de vorbă și am primit de la el o sticlă de ulei de trandafiri pentru niște tutun Dschebeli.

— Allah! Fratele meu are acum cel mai grozav tutun din lume?

— Nu prea mult! am replicat.

— Îl are de la tine?

— Da.

— Ai avut tu tutun din ăsta?

— Bineînțeles. Altfel Jafis nu ar fi avut cum să-l primească de la mine.

Schimin tăcu o clipă. Știam exact ce întrebare îi ardea buzele. În sfârșit, izbucni:

— I l-ai dat lui pe tot?

— Nu chiar pe tot.

Și, ca să-l ajut, am continuat repede:

— Și tu fumezi?

— O, cu foarte mare plăcere!

— Tutun Dschebeli?

— Nici măcar n-am mirosit vreodată acest tutun, cu atât mai puțin să-l fumez.

— Atunci, du-te înăuntru și adu-ți un ciubuc. Nici n-am terminat bine de spus aceste cuvinte că Schimin a și

dispărut pe ușă și la fel de repede s-a întors cu o pipă.

— Cum îi mai este nevastei tale? l-am întrebat.

Cu acești simpli meșteșugari se putea face o excepție și puteai întreba despre nevastă, ceea ce, altfel, era interzis în țările orientale. Ei merg deseori la câmp cu nevestele și ficele neacoperite de văluri.

— Nu știu. A adormit.

Vasăzică, tutunul îl interesa mai mult decât nevasta, față de care arătase o dragoste atât de mare atunci când i-am găsit în pivniță.

— Dă-mi ciubucul! Am să ți-l umplu cu tutun.

În timp ce scotea încet pe nas fumul delicios, Schimin spuse extaziat:

— Effendi, acestea sunt aromele paradisului! Nici măcar Profetul n-a fumat așa ceva!

— Nu, pe vremea lui nu se găsea Dschebeli.

— Dacă s-ar fi găsit, Mohammed ar fi luat cu el semințele, în viața de apoi, să le planteze pe câmpurile paradisului. Ce fac eu acum, dacă vine călărețul? Fumez în continuare sau mă ridic?

— Ai să te ridici.

— Să renunț la ciubucul ăsta delicios?

— Ai să-l poți aprinde mai târziu și am să-ți mai dau puțin tutun.

— Effendi, sufletul tău este plin de bunătate, ca marea de picături de apă! Fratele meu nu te-a rugat să-mi transmiți nimic?

— Ba da. Ți-a dorit să-ți meargă la fel de bine ca și lui. Trebuie să-ți transmit această urare de la acela care este fratele tău vitreg.

Fierarul ciuli urechile.

— Ce aud? Acestea sunt cuvintele lui?

— Da.

— Deci, ați vorbit despre lucruri foarte importante?

— Am vorbit despre aceia care au plecat în munți.

— Paratele meu ți-a făcut o promisiune?

— O promisiune pe care, după părerea lui, ai s-o îndeplinești tu.

— Cât timp ai stat de vorbă cu el?

— Un sfert de oră.

— Înseamnă că s-a întâmplat o minune, effendi. Jafis este un timid care fuge de oameni. Nu-i face plăcere să stea de vorbă și nici nu vorbește mult. Probabil că te-a îndrăgit foarte repede și ți-a acordat mare încredere.

— I-am spus că s-ar putea să fiu nevoit să merg până în munții Schar Dagh.

— Ți-a vorbit despre pericolul care te așteaptă acolo?

— Fratele tău m-a avertizat și m-a sfătuit să fiu prudent.

— Și a amintit precis și de actul de imunitate?

— Da, a vorbit despre asta.

— Și ți-a spus că eu pot să-ți fac rost de un astfel de permis de liberă trecere?

— Da.

— S-a înșelat.

— A? Într-adevăr? Nu-ți stă în putere să-mi asiguri o astfel de protecție?

— Nu.

— Dar Jafis a afirmat că precis poți!

— Fratele meu a crezut că mai e ca pe vremuri.

— Înseamnă că nu mai ești inițiat?

— Asta este o întrebare la care nu-i pot răspunde decât unui prieten adevărat. Dar tu ne-ai salvat viața, ai primit de la fratele meu uleiul și prietenia lui, așa încât o să-ți spun adevărul: da, am fost un inițiat și mai sunt încă.

— Atunci știi precis că nu mai există acte de imunitate?

— Nu mai există; nici unui fugar nu i se mai eliberează un astfel de act.

— De ce?

— Pentru că nu-și mai atinge scopul. Aceste acte nu mai oferă protecția pe care ar trebui s-o ofere.

— Deci nu mai sunt luate în considerație?

— Nu-i vorba de asta. Nici un proscris nu va desconsidera permisul de liberă trecere pe care îl eliberează alt proscris. Dar cine vede actul?

— Nu trebuie să fie prezentat?

— Dacă este posibil, da. Dar mai sunt și alte cazuri. Tu călărești prin pădure. Doi sau trei fugari te văd venind. Ești mai bine înarmat decât ei, de aceea se hotărăsc să nu se angajeze într-o luptă deschisă cu tine. Te atacă prin surprindere. Nu știu că ai la tine permisul de literă trecere. Îl ai în buzunar — te bazezi pe influența lui și ești, totuși, lovit de glonțul lor aducător de moarte, ei care și-ar fi pus viața în joc pentru tine, dacă ar fi știut că ești un protejat.

— Fără îndoială, asta este de la sine înțeles. Nu se poate ca proscrișii să nu aibă prieteni, iar aceștia, așa se impune, trebuie să-i protejeze. Deci, eu presupun că în locul actelor există ceva mai bun.

— Presupunerea ta este corectă. Înțelegi că nu-ți pot procura permisul de liberă trecere?

— Da. Nu poți să-mi dai ceva ce nu mai există. Dar ai putea să-mi spui ce semne de recunoaștere se folosesc acum?

— Am să risc. Știi să taci, effendi?

— La fel de bine ca oricare altul.

— Atunci să știi că acum protectorii și cei care sunt protejați se recunosc după *koptscha*^[3].

Aceste cuvinte mi-au trezit o bănuială.

— Această *koptscha* este din argint? l-am întrebat.

— Așa este.

— Reprezintă un inel cu un *tschakan*^[4]?

— Da. De unde știi asta, effendi?

— Presupun, pentru că am văzut unele persoane purtând aceste *koptscha*, persoane despre care fie că știu, fie că presupun că sunt proscriși, sau au legătură cu aceștia.

— Aș putea să aflu numele acestor persoane?

— Da, Manach el Barşa avea o asemenea *koptscha*, la fes. Le purtau şi câţiva bărbaţi care au fost de faţă când cadiul l-a judecat pe Baruch el Amasat, şi apoi, am întâlnit astăzi, când călăream prin oraş cu fostul derviş, un bărbat care m-a privit într-un mod ciudat; apoi, probabil, i-a informat pe aliaţii fugarilor şi i-a îndemnat să tragă două focuri de armă care ne erau destinate nouă, mie şi lui Ali Manach Ben Barud el Amasat. Şi el avea o *koptscha*.

— Am observat şi eu astăzi că fostul perceptor din Üskub purta şi el una.

— Poate, am replicat eu, poate nu te-ar mai fi maltratat, dacă ţi-ar fi trecut prin cap să le spui că tu eşti în posesia acestuia.

— Nu cred, mă contrazise fierarul şi tocmai de aceea nici măcar n-am încercat să-i spun. Perceptorul mă urăşte de moarte şi un om ca el nu ţine cont de nimic când e vorba de ura lui, în faţa lui nici un talisman nu m-ar fi ocrotit.

— Nu-l primeşte oricine?

— Nu, spuse Schimin.

— Ce condiţii sunt pentru a-l primi?

— Cine vrea să primească *koptscha* trebuie să fie, în primul rând, un om care îşi poate ajuta prietenii. şi apoi, trebuie să fi dovedit că nu i-a osândit pe cei care au plecat în munţi.

— Nu trebuie să-l osândească toată lumea? Până acum, n-am întâlnit decât proscrişi. Ei au părăsit societatea care se află sub protecţia legii.

— Ai dreptate. Dar trebuie să faci o comparaţie între această lege şi societate. Legea este bună, dar nu serveşte societăţii. Allah ne-a dat legi înţelepte şi reguli binefăcătoare, dar ele sunt prost aplicate de reprezentanţii lui. N-ai auzit încă de plângerea prin care se spune că islamul îşi împiedică aderenţii să facă progrese în cultură?

— Foarte des, a trebuit să recunosc.

— Acest reproş adresat islamului nu este făcut mai ales de persoane din altă credinţă?

— S-ar putea.

— Ei bine, ei nu cunosc islamul, nu-l cunosc pe adevăratul turc. Islamul nu interzice progresul culturii; dar puterea, pe care o dă unora asupra altora, este nedreaptă. Și turcul este bun. El a fost și este încă de treabă, loial, iubitor de adevăr și cinstit. Și dacă ar fi altfel, cine l-a făcut să fie altfel?

Am fost foarte uimit să aud asemenea cuvinte din gura unui om simplu, a unui fierar dintr-un sat oarecare. De unde avea el aceste opinii? Erau rodul propriei sale judecăți sau, poate, intrase în legătură cu oameni care îl instruiseră?

— Turcul a cucerit acest pământ, continuă Schimin. Este acesta un motiv pentru a-l izgoni de aici? Răspunde-mi, effendi.

— Spune mai departe!

— Nu și-au cucerit în același fel împărățiile și englezii, germanii, rușii, francezii? Oare, nu cu puțin timp în urmă, Prusia era la fel de micuță ca o nisiparniță, iar acum a devenit atât de mare încât cuprinde milioane de oameni? Cum a devenit atât de mare? Cu ajutorul prafului de pușcă, al baionetei și al săbiei, dar și cu ajutorul penei diplomaților. Nici unii n-au avut înainte pământurile pe care le stăpânesc acum. Ce-ar zice americanul, dacă turcul ar veni la el și i-ar spune: trebuie să pleci, pentru că acest pământ a aparținut poporului pieilor roșii. I-ar râde în nas turcului.

Schimin făcu o mică pauză, apoi continuă cu și mai multă însuflețire:

— Privește în jurul tău! Numără proscrisii care comit crime. Adună defăimătorii, escrocii și alții care încalcă legea, dar sunt prea vicleni pentru a putea fi prinși. Du-te în casele întunecoase, în care domnește viciul — cine sunt ei, de unde vin ei? De ce au ajuns așa? Oare hoția practică de ruși și de englezi nu bântuie întreaga Asie? Nu sunt oare neconținut zdrobite și măcelărite semințiile

care ajung, între acești coloși? Asta fac creștinii; turcul este mulțumit, dacă este lăsat în pace.

Schimin era atât de preocupat de discursul lui, încât uită până și de pipa care se stinsese. Am aprins un chibrit și i l-am întins.

— Trage! l-am făcut atent.

Își aprinse ciubucul și apoi spuse:

— Vezi, am uitat până și de Dschebeli! Ei, am sau n-am dreptate?

— Aș putea să te contrazic în unele privințe.

— Atunci, fă-o!

— N-avem timp acum.

— Așa sunteți voi creștinii. Ne osândiți, fără să ne spuneți de ce și tot așa ne atacați, fără să întrebați. Cine are cele mai bune funcții din țară? Cine are influență? Cine se îmbogățește pe spinarea săracilor? Grecul, englezul și rusul. Cine se hrănește cu carnea noastră? Cine ne sugerează vloga din noi, cine ne macină oasele? Cine ațâță la nesupunere, cine ne face să fim nemulțumiți, neîncrezători, descurajați? Cândva am fost sănătoși. Cine ne-a slăbit, cine ne-a îmbolnăvit?

— Schimin, îți dau dreptate în unele privințe, dar nu arunca și copilul odată cu apa din copăie. Cine ți-a format aceste opinii?

— Am văzut și am auzit cu ochii și urechile mele. Am făcut așa cum se face în țările voastre, unde meșteșugarul pleacă în lume, ca să învețe mai mult decât poate învăța acasă de la învățătorii săi. Am muncit la Viena, la Budapesta și Belgrad. Acolo am auzit și am văzut destule, așa încât am învățat să gândesc liber și independent. Poți să mă combați?

— Nu trebuie să confunzi religia cu politica. Cauți pricina bolii voastre în afara corpului statului în care, de fapt, germenii patogeni se afla de la început.

— Poți să-mi dovedești aceasta, effendi?

— Da.

— Atunci, fă-o! Dar, stai!
Din depărtare se auzea tropotul unui cal.
— Auzi? întrebă fierarul.
— Da.
— Poate este cel pe care îl așteptăm!
— Foarte posibil.
— Îmi pare rău. Erai dator să-mi dai un răspuns.
— Am să-ți prezint argumentele mele, după ce terminăm cu omul acela.
— Acum ce facem?
— În primul rând, omul nu trebuie să mă vadă, căci, probabil, mă cunoaște. Trebuie să încerci să-l atragi în interiorul casei.
— Asta va fi ușor de făcut, numai să nu treacă fără să mai oprească.
— Nu trebuie să facă asta în nici un caz. Este suficient de întuneric. Mă duc în mijlocul străzii. Dacă vrea să treacă fără să se oprească, am să pun mâna pe calul lui. Dacă, însă, descălecă, am să vin imediat după el în casă.
— Și dacă nu e el acela care vine?
— Atunci, nu-i facem nimic
Tropotul calului se apropia. Se auzea clar că e vorba doar de un singur animal. M-am repezit în mijlocul drumului și m-am ghemuit la pământ.
Călărețul tocmai ajungea și el în dreptul casei. S-a oprit exact în dreptul luminii care venea de la focul din cuptorul fierarului. N-am putut să-i văd bine fața.
— Atenție! strigă el tare.
Și, pentru că nu se arată nimeni imediat, strigă din nou. Abia acum apăru fierarul la ușă.
— Cine-i acolo? întrebă Schimin.
— Sunt străin. Cine locuiește aici?
— Eu, răspunse Schimin, nu prea ingenios.
— Cine ești tu?
— Sunt proprietarul acestei case.

— Asta puteam să-mi închipui și eu, prostănacule. Vreau să știu cum te cheamă.

— Mă cheamă Schimin.

— Cu ce te ocupi?

— Sunt fierar. Ce, n-ai ochi să vezi focul a cărui flacără te luminează?

— Nu văd nimic altceva decât faptul că ești un prostănac și un mojiac. Ieși afară! Trebuie să te întreb ceva.

— Da ce, sunt cumva sclavul sau servitorul tău, să vin la tine? Cine vrea să-mi vorbească, să vină aici, la mine.

— Dar sunt călare.

— Atunci, descălecă și vino înăuntru!

— Nu-i nevoie!

— Ba da! Am guturai. Ce vrei să mă îmbolnăvesc din cauza ta și apoi să zac la pat în loc să muncesc? continuă Schimin să mintă și apoi intră în casă își închise ușa. Călărețul trase o înjurătură și apoi își apropie calul de casă.

Până acum nu-mi dădusem seama dacă era cel așteptat. Dar când își trase calul mai aproape de fierărie, pentru a descăleca, am văzut clar că animalul era un cal șarg. Bărbatul purta un fes roșu, o manta gri și avea o mustață mică. Când descălecă, am văzut, că purta papuci turcești roșii. Deci, el era!

Își legă calul de ușa fierăriei și apoi intră în casă.

M-am furișat după el. Fierarul se afla în odaia cea mare a casei. Întrucât străinul îl urmase acolo, puteam să intru și — ascuns în spatele peretelui construit din răchită, puteam să supraveghez și să aud tot ce se vorbea. Străinul stătea cu spatele la mine, fierarul era în fața lui, cu făclia de brad în mână. Femeia părea să-și fi revenit oarecum; deschisese ochii, își sprijinea capul cu mâna și asculta discuția celor doi.

Fierarul primea reproșuri de la celălalt despre felul neprietenos în care se purtase. Acest lucru îl îndârji. De supărare, comise o imprudență.

— Sunt prietenos doar cu oamenii cinstiți, bombăni el.

— Vrei, cumva, să spui că eu sunt necinstit?

— Da, asta vreau să spun.

— Ești cel mai mare bătăran țare poate exista! De unde știi dacă sunt sau nu un om cinstit? Mă cunoști cumva?

— Da, te cunosc, spuse Schimin

— Unde m-ai văzut?

— Încă nu te-am văzut până acum, dar am auzit de tine.

— Unde și de la cine?

— Aici, de la un effendi care știe precis că ești un ticălos.

— Când ai auzit?

— Azi, cu puțin timp înainte.

— Minți! sări ca ars străinul.

— Spun adevărul. Pot să-ți dovedesc. Știu exact ce vrei să afli de la mine.

— Imposibil!

— Știu precis. Vrei să te interesezi de Manach el Barșa și Barud el Amasat.

Celălalt se sperie vizibil.

— De la cine știi asta?

— Chiar de la acel effendi, i-o trânti fierarul.

— Cine e acel effendi?

— Asta n-ai voie să știi.

— Unde se află?

— Asta n-am voie să-ți spun.

— Chiar așa? Ce-ai să faci, dacă te silesc?

— Nu mă tem, îl sfida Schimin.

— Nici de asta?

Străinul scoase un pumnal și îl îndreptă spre fierar.

— Nu, nici de pumnal, stăruie Schimin. Nu sunt singur. Intrasem prin deschizătura care ținea loc de ușă.

Spunând aceste din urmă cuvinte, arătă spre mine. Străinul, se răsuci, mă văzu și strigă:

— Țăsta-i diavolul!

Părea să se fi speriat foarte tare, dar și eu eram mirat, căci îl recunoscusem în el pe bărbatul care mă examinase

curios, când ieșisem pe străzile din Adrianopol împreună cu „dansatorii”. Strigase cuvintele în limba română. Era cumva român? În momentele de uimire, cel consternat folosește de obicei limba maternă.

Trebuia acum să încerc să îndrept ceea ce stricase fierarul. Schimin n-ar fi trebuit să se dea de gol cu ceea ce știa despre străin. Trebuia să fi așteptat întrebările acestuia; doar după aceea trebuia să-și spună părerea.

— Chiar așa e, i-am răspuns eu, tot în limba română. Tu ești al dracului!

Omul din Adrianopol își veni în fire și băgă la loc pumnalul cu care îl amenințase pe fierar.

— Ce vrei? mârâi el. Nu te cunosc!

— Nici nu-i nevoie. Principalul este că te cunosc eu.

Făcu o figură mirată, dădu din cap și spuse pe tonul cel mai sincer:

— Nu te cunosc! Dumnezeu mi-e martor!

— Nu huli! Dumnezeu e martor că m-ai văzut!

— Unde?

— La Adrianopol.

— Când?

— Ei! Vorbești turca?

— Da.

— Atunci, nu mai vorbi în românește. Acest brav fierar trebuie să știe și el ce vorbim. Recunoști că ai fost prezent, atunci când Barud el Amasat a fost osândit, în Adrianopol, pentru că a încălcat legea?

— N-am fost acolo și nu știu nimic.

De fapt nu-l văzusem printre cei prezenți. De aceea trebuia să primesc confirmarea de la el fără să pot riposta. L-am întrebat mai departe:

— Dar îl cunoști pe Barud el Amasat?

— Nu.

— Nici pe fiul lui, Ali Manach?

— Nici.

— Atunci de ce te-ai speriat așa de tare când ai văzut că era prizonierul meu.

— Nu v-am văzut nici pe tine, nici pe el.

— Așa deci! Nu-l cunoști nici pe hagiul Doxati, din Adrianopol?

— Nu, continuă omul să tăgăduiască, îndrăzneț.

— Și n-ai plecat tu imediat în grabă, după ce ne-ai văzut, pe mine și pe Ali Manach, să-i avertizezi pe aliații tăi și ai lui?

— Nu pricep cum poți să-mi pui asemenea întrebări, îți repet că nu știu absolut nimic despre toate acestea!

— Iar eu susțin că știi despre evadarea captivilor, că ești vinovat de moartea lui Ali Manach, dar nu știai că celălalt glonț, în loc să mă nimerească pe mine, l-a nimerit pe polițai și că acum te afli pe drum pentru a-i avertiza pe Manach el Barșa și pe Barud el Amasat. Astea sunt faptele reale.

— Și totuși, te înșeli. Mă confunzi. Unde s-au întâmplat toate acestea despre care ai povestit? După câte am înțeles din cuvintele tale, la Adrianopol?

— Într-adevăr.

— De puțin timp, nu? Ei, vezi, eu n-am mai fost la Adrianopol de mai bine de un an de zile.

— Ești un mare mincinos! Unde ai fost în ultimele zile?

— La Mandra.

— Și astăzi, de unde veneai?

— De la Boldschibak, unde am fost de ieri de dimineață.

— Ai fost în Mandra, pe Marița? Hm, da, pe Marița ai fost, dar la o distanță considerabilă, mai sus de Mandra și anume la Adrianopol.

— Vrei să jur că te înșeli?

— Ar fi un jurământ fals. Nu cumva Ortakoj se află pe drumul de la Mandra peste Boldschibak înapoi?

— Ortakoj? Nu cunosc.

— N-ai fost acolo?

— Nu.

— N-ai întrebat pe nimeni de acolo despre trei oameni care călăreau pe doi cai bălani și unul închis la culoare?

— Nu.

— Nu te-a îndrumat nimeni către paznicul de noapte care te-a dus apoi la primar?

— Nu, tăgădui, încăpățânat, mesagerul.

— Grozav! Noi toți ne înșelăm, numai tu nu te înșeli. N-ai vrea să-mi spui cu ce te ocupi?

— Sunt agent pentru toate celea.

— Și cum te cheamă?

— Pimosa.

— Un nume cam ciudat. Nu l-am auzit până acum, în nici o limbă. Nu cumva l-ai născocit tu?

Își încruntă amenințător sprâncenele.

— Domnule, întreabă, cine îți dă dreptul să-mi vorbești în felul acesta?

— Mi-am luat singur acest drept!

Iar fierarul adăugă:

— El este acel effendi despre care ți-am vorbit mai înainte.

— Mi-am dat seama, răspunse așa zisul agent. Dar poate să fie și cel mai mare effendi din lume, nu-i permit să se poarte nepoliticos cu mine! Știu eu foarte bine cum să-i fac să fie politicoși pe oamenii de teapa lui.

— Ei, cum anume? am zâmbit.

— Uite așa!

A dus mâna la cingătoare, unde avea armele și a scos pistolul.

— Bun, aceasta este o limbă pentru a cărei claritate am toată considerația. Am să fiu, deci, mai politicos. Nu vrei să ai amabilitatea să-mi spui unde te-ai născut?

— Sunt sârb și m-am născut în Lopatiza, pe Ibar.

— Să zicem că te cred, deși părerea mea e că ești român. Unde mergi?

— La Ismilan, răspunse așa-zisul agent Pimosa.

— Minunat! Ești așa un om deștept și faci un asemenea ocol? De ce ai venit la Koschikawak, când intenția ta era să călătorești din Mandra, peste Boldschibak, spre Ismilan? Drumul te-ar fi dus mult prea departe spre sud.

— Am avut treabă prin locurile prin care am trecut. Dar, acum, îți interzic să-mi mai pui și alte întrebări. Ești cumva vreun slujbaş al poliției, de mă interoghezi ca pe un răufăcător?

— Bine, am să-ți fac pe voie. Mai spune-mi doar de ce ai oprit aici și ai coborât de pe cal?

— Da' ce, eu am vrut să descalec? Fierarul ăsta m-a obligat s-o fac, pentru că nu voia să iasă afară, să-mi răspundă la întrebare.

— Și i-ai pus întrebarea?

— Nu.

— Atunci pune-i-o, ca să afli ceea ce vroiai să afli!

Pimosa rămase perplex, dar își veni repede în fire și pară lovitura:

— Acum nu mai am chef. Când ești tratat în felul acesta, îți vine să lași totul baltă și să pleci.

Făcu un gest a lehamite și se pregăti să plece.

— Asta numești tu cumva a fi un act de politețe? am zâmbit.

— Cui pe cui se scoate!

Asta era o nouă expresie românească. Mi se păru, totuși, că nu era sârb.

— Se pare că îți place să folosești proverbele, am remarcat, așezându-mă în drumul lui. Mi-am propus să fiu politicos cu tine și deci, te rog să mai rămâi puțin.

— Ce să fac aici? N-am timp, trebuie să plec.

— Trebuie să-i aștepti și pe ceilalți oaspeți care vor sosi. Vor să te întâlnească aici.

— Cine sunt oamenii aceștia?

— Polițai din Adrianopol.

— Du-te dracului!

— Nici nu-mi trece prin cap. Rămân cu tine. Este loc acolo. Ai bunătatea și așează-te!

— Ești nebun? Du-te din calea mea!

Pimosa vru să treacă pe lângă mine. L-am apucat, însă, de braț și l-am ținut strâns, fără să-i fac vreun rău.

— Chiar că trebuie să te rog să rămâi cu noi, i-am spus. Polițaii despre care ți-am spus ar dori să stea de vorbă cu tine.

Ochii îi fulgerară de mânie.

— I-ați mâna de pe mine, porunci el.

— Aida, de! O să avem grijă să nu-l mai ajungi din urmă pe Manach el Barșa!

Acum, eu mă aflu în fața lui Pimosa iar fierarul, care între timp introdusese într-un lăcaș anume torța aprinsă, se afla în spatele lui. Străinul nu băgă de seamă, înțelese doar că a fost recunoscut. Își dădu seama și de faptul că trebuia neapărat să-și continue drumul și eram convins că va încerca să facă acest lucru folosind forța. Deși aveam o figură indiferentă, nu-i pierdeam din ochi amândouă mâinile.

— Nu-l cunosc pe omul acesta! strigă furios. Vreau să plec, trebuie să plec. Fă-mi loc!

Încercă să treacă pe lângă mine, dar i-am luat-o înainte. M-am așezat între el și ușă.

— Bată-te Dumnezeu!

Zicând acestea, făcu un pas înapoi. Pumnalul îi luci în mână; dădu să-l înfigă în mine, dar fierarul îi prinse brațul și i-l răsuci la spate.

— Câine! răcni Pimosa, întorcându-se spre Schimin. În felul acesta, se așezase cu spatele la mine. Mi-am aruncat ambele brațe în jurul lui și i-am lipit atât de strâns coatele de corp, încât n-a mai fost în stare să se miște.

— O frânghie, o curea sau un șnur, i-am strigat fierarului.

— Asta n-o să vă reușească! scrâșni din dinți așa-zisul sârb.

Își încorda toate puterile, încercând să scape. Zadarnic. Lovi cu picioarele înapoi dar asta nu dură mult, întrucât fierarul se grăbi să-mi îndeplinească porunca și aduse rapid ceea ce-i cerusem. După câteva clipe, omul zăcea, legat fedeleș, la podea.

— Așa! spuse mulțumit Schimin. Același lucru vor păți și complicitii lui care ne-au legat pe mine și pe nevasta mea.

— N-am nici un fel de complici, gâfâi din greu prizonierul.

— Asta o știm noi mai bine!

— Vă cer să mă lăsați imediat liber!

— N-avem nici o grabă! râse Schimin.

— Mă confundați! Eu sunt un om cinstit!

— Dovedește-o!

— Interesați-vă!

— Unde putem s-o facem?

— Mergeți la Dschnibaschlü

— A, n-ar fi prea departe. La cine?

— La boiangiul Boschak.

— Îl cunosc, spuse Schimin.

— Și el mă cunoaște pe mine. El o să vă spună că nu sunt acela drept care mă luați.

Fierarul se uită întrebător la mine.

— Să nu ne grăbim, l-am prevenit. Mai întâi să vedem ce are prin buzunare și în cingătoare.

Am căutat, în vreme ce prizonierul bombănea furios. Am găsit o sumă considerabilă de bani și mai multe mărunțișuri fără importanță și apoi am pus totul înapoi. Fierarul, care avea un suflet blând, întrebă:

— Oare nu cumva te-ai înșelat, effendi?

— Nu, știu sigur că nu. Chiar dacă nu găsim nimic, o să-l ținem legat. Să-l cercetăm și calul.

Femeia stătuse, până acum liniștită. Când văzu că vroiam să ieșim afară, întrebă:

— Să-l păzesc?

— Da, propuse bărbatul ei.

Atunci se ridică din culcuș, aprinse o nouă torță și spuse:

— Mergeți liniștiți. Dacă încearcă să se miște, îl ard. Nu vreau să fiu iarăși închisă acolo jos, în pivniță!

— Ce nevastă vitează am! zâmbi pe sub mustață fierarul.

Calul se afla încă legat de poarta fierăriei. În coburi se aflau ceva merinde, altceva n-am găsit nimic.

— Ce-ai să faci acum? se interesă Schimin.

— Mai întâi să ducem calul acolo unde se află și al meu.

— Și apoi?

— Apoi îl ducem pe prizonier în pivnița în care ați fost închiși tu și nevasta ta.

— Și mai departe?

— Apoi așteptăm, până vin oamenii mei.

— Ce-o să se întâmple cu prizonierul?

— Îl trimit înapoi la Adrianopol.

După ce am pus calul la adăpost, află și nevasta fierarului ce-o să facem cu agentul și păru foarte mulțumită de acest lucru. În ciuda rezistenței pe care o opuse acesta, care, de fapt, consta doar în amenințări și înjurături, l-am dus în pivniță. Apoi, deși era destul de târziu, buna femeie se apucă să pregătească o cină simplă.

Noi, cei doi bărbați, ne așezarăm în acest timp, din nou, în fața ușii, iar fierarul își fumă cel de-al doilea ciubuc.

— Ce aventură ciudată! spuse el. N-am fost niciodată, până acum, închis în propria mea pivniță și nici n-am avut vreun prizonier acolo. A fost voința lui Allah!

Ne petrecurăm timpul stând de vorbă. Trecu și masa și eu tot îi mai așteptam zadarnic pe Halef și ceilalți. Femeia se duse să se culce, iar noi doi rămăsesem tot în fața ușii; veni miezul nopții, mai trecu o oră, dar noi tot zadarnic așteptam.

— Probabil c-au găsit vreun han pe drum, încercă Schimin să explice întârzierea celor pe care-i așteptam.

— Nu, au ordin să călătorească până la Mastanly. Precis au fost reținuți de vreun eveniment neprevăzut. De

înnoptat, însă, nu vor înnopta pe drum.

— Sau poate oamenii tăi au rătăcit drumul?

— Nu-i cred capabili de așa ceva, îndeosebi pe hagiul meu, Halef Omar.

— Ei, atunci trebuie să mai așteptăm. În orice caz, n-o să ne fie la fel de greu ca celui de jos, din pivniță. Oare cum și-o petrece timpul?

— Exact la fel cum ți l-ai petrecut tu, când ai stat acolo legat.

— Deci, tu nu crezi că e sârb?

— Nu, minte.

— Și nici că-l cheamă Pimosa?

— Și de asta mă îndoiesc.

— S-ar putea, totuși, să te înșeli.

— Aida, de! A scos pumnalul și l-ar fi împlântat cu siguranță în mine. De ce n-a vrut să fie dus la primar? Așa ar fi făcut cel care avea cugetul curat. După câte am auzit, îl cunoști pe boiangiul despre care vorbea? Ce fel de om este?

— Un trântor grăsan.

Era un răspuns original. Boiangiul se numea Boschak și *boschak* înseamnă trândav, leneș. Porecla se potrivea cât se poate de bine. M-am interesat mai departe:

— Este om cu stare?

— Nu, tocmai pentru că e trândav. De fapt, nu este doar boiangiu, este și brutar.

— Și ca brutar e mai harnic?

— Nu. Casa lui e aproape o ruină, pentru că este prea leneș ca să repare ceva. Nevasta lui a zidit cuptorul de pâine, ea a făcut copaia pentru aluat și tot ea se ocupă și de produsele de brutărie pentru clienți.

— Deci, ea însăși coace produsele?

— Da.

— Și tot ea vopsește?

— Tot.

— Dar bărbatul ce face?

- Mănâncă, bea, fumează și o ține tot într-un chef.
- Atunci nu-i de mirare că e sărac. Nu-i așa că locuiește la Dschnibaschlü.
- Da, effendi.
- Asta este un sat?
- Un sat destul de mare.
- Cât de departe de aici?
- Două ore de mers călare. După ce treci prin Koschikawak o iei pe podul de peste râu. De acolo, drumul duce în direcția sud spre Dschnibaschlü.
- Oare acest brutar și boiangiu are o faimă proastă?
- Hm! Nu știu!
- Vorbește mai clar.
- În urmă cu vreo câțiva ani, i-au fost tăiate urechile.
- De ce?
- Nu știi de ce se dă această pedeapsă?
- Boschak a făcut oare produsele de brutărie prea mici?
- O, nu, ci prea mari. Unui brutar care face produse prea mici i se bat urechile în cuie de obloane, dar de tăiat nu i se taie.
- Dar dacă este atât de sărac, mă miră că face produsele atât de mari.
- O și totuși n-a pus prea multă făină. Produsele sale merg peste graniță. Atunci s-a descoperit că sunt prea grele. S-au rupt pâinile și s-a văzut că erau ascunse în ele lucruri de contrabandă.
- Deci așa! Boschak este contrabandist?
- După cum se vede. Cel puțin, a fost.
- Hm! Aș vrea să stau de vorbă cu el.
- De ce? Credeam că ai să pleci imediat ce vor sosi tovarășii tăi de drum.
- Ce-i drept, așa voiam să fac. Dar prizonierul nostru l-a luat ca martor pe brutar, S-ar putea să aflu de la acest om ceva din care să trag un folos.
- Atunci trebuie să aștepti până mâine dimineață.

— Fără îndoială. Ai mei ar putea între timp să treacă pe aici. Cred că au să ajungă cât de curând.

— Dar de ce-i aștepți aici, afară. Ai putea să mergi în casă și să tragi un pui de somn!

— Da, dar atunci ei ar trece pe aici fără să se oprească, pentru că nu știu că sunt aici.

— Stau eu de veghe, effendi.

— Nu pot să-ți pretind așa ceva.

— De ce nu? Nu ne-ai scos tu din pivniță? Fără tine am fi murit fie de foame, fie asfixiați. Iar eu nu pot să veghez câteva ore pentru tine? Tu, mâine, trebuie să pleci călare, deci nu vei putea dormi. Eu, însă, mă voi putea odihni.

Schimin avea dreptate, așa încât i-am făcut pe voie. Nevasta lui mi-a pregătit un culcuș și după ce el mi-a promis că nu va lăsa focul din cuptor să se stingă, m-am dus la culcare.

3. Ali, librarul

Când m-am trezit, era încă întuneric în jurul meu. Totuși, am simțit că dormisem suficient. Am dezlegat misterul, atunci când m-am ridicat din culcuș și am observat că obloanele erau închise la ferestre.

Am deschis unul și am văzut că soarele era deja sus pe cer. După ora vest-europeană trebuie să fi fost între opt și nouă.

Afară se auzeau lovituri de ciocan pe nicovală. Am ieșit din casă. Fierarul lucra iar nevasta lui trăgea foalele.

— Bună dimineața! îmi strigă el, râzând. Ai dormit foarte bine, effendi.

— Din păcate. Dar și tu!

— Eu? Cum adică?

— Nu-i văd pe tovarășii mei de drum.

— Nici eu nu i-am văzut.

— Înseamnă că au trecut, în timpul nopții, pe lângă casa ta.

— O, crezi că am adormit?

— Așa presupun.

— N-am închis un ochi. Întreab-o pe nevasta mea! În timp ce tu dormeai, a venit și ea afară la mine. Am stat unul lângă altul și i-am așteptat zadarnic pe tovarășii tăi.

— Și focul a ars continuu?

— Până acum, effendi, îți spun adevărul.

— Asta mă îngrijorează. Am să plec înaintea lor.

— Credeam că vrei să mergi la Dschnibaschlü.

— Vroiam! Dar...

— Nu-ți face griji, effendi! Vor veni. Probabil că prietenii tăi au fost suficient de isteți să nu se aventureze noaptea într-un ținut necunoscut.

— Nu, nu din cauza asta întârzie să sosească. Fie i-a împiedicat ceva neprevăzut, fie au greșit drumul.

— Ei, în orice caz, ar fi bine ca tu să pleci spre Dschnibaschlü. Prietenii tăi vor învinge acea piedică și vor veni. Iar dacă se află pe un drum greșit, îl vor găsi pe cel bun. Pe lângă ce localități trebuie să treacă?

— I-am îndrumat să călătorească de la Derekoj spre Mastanly.

— Atunci, în orice caz, prietenii tăi vor trece pe aici. Dacă trebuie să meargă cineva în întâmpinarea lor, voi merge eu, cu plăcere. Am să iau calul prizonierului nostru.

— Așa mai merge! Dar... ar vorbit cu el?

— Am fost să-l văd.

— Ce spunea?

— Înjura îngrozitor. Vrea să fie imediat eliberat și când i-am spus că eu nu-i pot reda libertatea, mi-a cerut să-ți spun că vrea să stea de vorbă cu tine.

— Am să-i fac pe voie. Vino!

Tocmai eram pe punctul de a sălta chepengul de la pivniță, când se apropie nevasta fierarului.

— Am găsit! șopti ea.

— Ce? am întrebat-o, luând mâna de pe chepeng.

— Figura lui, cicatricea.

— Vrei să spui figura și cicatricea prizonierului?

— Da, effendi. Le uitasem pe amândouă.

— Asta înseamnă că l-ai mai văzut?

— Da. Dar nu reușeam să-mi aduc aminte unde și când. Toată noaptea am stat și m-am gândit. Mi-am frământat mintea, fără să-mi pot aduce aminte. Dar acum, deodată, mi-am amintit.

— Să mergem în odaia cealaltă. Ne-ar putea auzi.

M-au urmat amândoi în odaia de toate zilele și acolo, fierarul se adresă, uimit, nevastei lui:

— L-ai mai văzut? Zici că nu ți-ai amintit amănunte și că ai stat toată noaptea lângă mine și ți-ai frământat mintea? De ce nu mi-ai spus nimic până acum?

— Nu vroiam să mă zăpăcesc. Dacă aș fi vorbit despre asta nu mi-aș mai fi amintit nimic.

— S-ar putea să ai dreptate, am zis. Bine că măcar ți-ai adus aminte acum. Deci, unde l-ai văzut?

— În Topoklu.

— Când?

— Primăvara trecută, la prietena mea.

— Atunci când ai fost în vizită la Topoklu? întrebă, mirat, bărbatul.

— Da, atunci.

— Ce căuta la prietena ta?

— A cumpărat praf de pușcă și capse și adresându-mi-se, continuă:

— Trebuie să știi că bărbatul prietenei mele are o prăvălioară de mărunțișuri. M-a invitat, pentru că era bolnavă și nu avea cine s-o îngrijească. Eram acolo, când a venit cineva și a cerut muniție. A vrut s-o și încerce. Atunci, negustorul l-a rugat să nu facă asta, pentru că soția lui era bolnavă și nu suporta împușcăturile. Totuși bărbatul și-a încărcat pistolul și a tras în capul de cal atârnat la ușa casei de vizavi.

Bulgarului îi place să așeze deasupra ușii sau la coama acoperișului, deci pe frontonul casei, capete de cai sau capete de alte animale mari, cum ar fi vite, catâri și măgari.

— Când a auzit împușcătura, prietena mea a tras un țipăt. Străinul a râs și a mai tras de câteva ori și când negustorul i-a interzis să mai tragă, străinul l-a amenințat că îl va împușca chiar pe el. În sfârșit, a plătit și a plecat. Mai înainte, însă, a spus că, de fapt, n-ar trebui să plătească pentru că face parte dintre conjurați.

— Ce fel de oameni sunt aceia? am întrebat.

— Nu știi? zise fierarul.

— N-am auzit până acum de ei.

— Un conjurat este un bărbat care nu se supune padișahului și vrea să aibă o împărăție bulgară cu un rege independent.

— Oare îndrăznește cineva să se declare public ca fiind conjurat?

— De ce nu? Padişahul se află la Stambul şi cu cât te îndepărtezi de acel oraş, cu atât mai mică este puterea lui. Şi dacă un astfel de om consideră că este în pericol, atunci pleacă în munţi.

— Povesteşte mai departe, îi porunci Schimin nevastei sale.

— M-am uitat printr-o crăpătură din perete, spuse ea, pentru a-l vedea pe omul acela. Purta pe obrazul drept un plasture mare pentru răni. Când l-am întrebat apoi pe negustor cine era omul acela, el ne-a spus că făcea parte din alianţa nemulţumiţilor şi locuia în satul Palatza. Îl chema Mosklan şi era, de fapt, geambaş, dar renunţase la această ocupaţie, pentru a-şi putea dedica tot timpul acestei asociaţii secrete. Dar negustorul ne-a rugat să nu spunem nimic nimănui. Ne-a mai spus că geambaşul acesta stătea foarte rar pe acasă, mai mult era pe drumuri.

— Şi crezi că l-ai recunoscut pe omul acela în prizonierul nostru?

— Da. Nu mai poartă plasturele; acest lucru m-a zăpăcit. Până ce am văzut cicatricea pe care o are pe obrazul drept. Acum ştiu sigur că este Mosklan.

— Dar el a spus că îl cheamă Pimosa şi că este sârb şi agent din Lopatiza de pe Ibar.

— Minte.

— Nici eu nu l-am crezut. Vorbeşte româneşte, aşa cum se vorbeşte în ţinutul Slatina.

— Slatina? Da, da! confirmă femeia, cu ardoare. Se pare că negustorul de mărunţişuri îl cunoştea mai bine decât a lăsat să se vadă. Era furios pe el, l-a numit valah, ghiaur, eretic din Slatina.

— Din asta se înţelege foarte clar că îl cunoştea bine şi ştia că este din Slatina.

— Şi acum îmi mai amintesc şi faptul că, în furia lui, l-a ocărât, numindu-l curier pedestru al răzvrătiţilor şi curier călare al revoluţionarilor.

— Acest lucru este foarte important. Poate la brutarul cel gras din Dschnibaschlü, voi afla ceva mai mult.

— Chiar vrei să mergi la el, effendi?

— Da, acum vreau neapărat să merg.

— Și ai să-i spui și prizonierului?

— Bineînțeles. Chiar el m-a invitat.

— Ai să-i spui și că ai aflat cine este de fapt?

— Nu. Asta ar fi o imprudență de care nu vreau să mă fac vinovat. Mai aveți ceva de spus?

— Nu, zise femeia. Am spus tot ce știu. Dar, te rog să-mi dai voie să te întreb despre ceva care mă îngrijorează!

— Întreabă liniștită! S-ar putea ca neliniștea ta să fie nemotivată.

— O, nu! Dacă acest om face parte dintre cei nemulțumiți, atunci suntem în pericol. L-am făcut prizonier și se va răzbuna sau va fi răzbunat de aliații săi.

— Trebuie să ținem seama și de acest lucru, dar poate îi dăm o altă întorsătură acestei chestiuni, ca să nu mai trebuie să vă temeți. Aliații lui v-au maltratat, ați avut, deci, toate motivele să vă purtați astfel eu el. Înainte de toate, trebuie să vorbesc încă o dată eu el, acum.

Am aprins o torță, am ridicat chepengul, am pus scara și am coborât. Prizonierul zăcea pe o grămadă de cărbuni și m-a întâmpinat cu cuvinte de ocară.

— Crezi că în felul acesta ai să-ți îmbunătățești situația? l-am întrebat.

— Dă-mi drumul! mârâi el. Lasă-mă liber! N-ai nici un drept să mă ții aici legat.

— Până acum sunt convins că am acest drept!

— Boiangiul Boschak nu te-a convins să-ți schimbi părerea?

— N-am fost încă la el.

— De ce n-ai fost? De ce șovăi să te duci? Probabil că e deja trecut de amiază. Ai avut suficient timp să mergi până la Dschnibaschlü.

— Te înșeli. Nu este încă atât de târziu pe cât crezi. Dar am să pornesc îndată la drum. Deci, susții că te cunoaște?

— Da. Întreabă de agentul Pimosa.

— Știe Boschak că n-ai fost acum la Adrianopol?

— Da. Are să-ți confirme, dacă îl întrebi, că în ultimele zile am fost la Mandra și Boldschibak.

— Cum de știe el asta?

Conjuratul șovăi să-mi răspundă, dar, după o pauză, spuse:

— Asta o să-ți spună el.

— Aș vrea să aflu acum de la, tine.

— De ce?

— Ar fi cel mai bun mijloc să-mi învingi neîncrederea.

— Nu înțeleg!

— Trebuie neapărat să-ți dau o explicație? Taci, pentru că ți-e teamă că spusele lui le vor contrazice pe ale tale. Deci, spune-mi dacă a fost și el cumva cu tine în cele două așezări?

— Nu-ți spun nimic. Du-te și întreabă-l pe el!

— Se pare că nu vrei să-ți îmbunătățești situația. De ce să mă mai duc la Boschak? N-am nici un motiv.

— Dar, îți cer eu să te duci, ca să te convingi că sunt nevinovat.

— Dacă ai fi fost nevinovat, mi-ai fi dat tu lămuririle pe care ți le-am cerut.

— Trebuie să-i spui boiangiului că mă aflu aici.

— De ce, ca să vină să te scoată din pivniță? Ce, crezi că eu sunt prost și tu deștept? Dar, ca să nu mai existe dubii, am să mă duc până la Boschak. Poate aflu de la el exact altceva decât ceea ce vrei să-mi spună. Ți-e foame?

— Nu.

— Poate ți-e sete?

— Nu. Mai bine mă usuc de sete decât să iau măcar o picătură de apă de la niște oameni ca voi.

— Cum dorești!

M-am pregătit să urc scara, când mi se adresă aspru:

— Cer să mă dezlegați!

— De la niște oameni pe care nu-i consideri demni să-ți ofere o picătură de apă, nu poți cere nimic!

— Dar îmi fac rău legăturile!

— Nu face nimic. Și setea îți face rău și totuși ești hotărât s-o înduri, doar pentru că nu vrei să primești nimic de la noi. De altfel, știu că legăturile nu-ți produc nici o durere. Ai răbdare, până mă întorc!

Mosklan prefera să păstreze tăcerea, între timp, fierarul îmi pregătise calul. Aduse în același timp și calul prizonierului.

— Vrei într-adevăr să mergi în întâmpinarea prietenilor mei? l-am întrebat.

— Vreau, effendi, dacă îmi permiți!

— Ești sigur că nu este nevoie aici de prezența ta?

— E aici nevasta mea. Ea îl va supraveghea pe prizonier.

— Cine știe ce s-o întâmpla în lipsa noastră.

— Ce-ar putea să se-ntâmple? Eu cred că este absolut necesar ca oamenii tăi să afle unde ești și că îi aștepți. Nu merg decât până la Derekoj; dacă nu-i găsim acolo, mă întorc.

— S-ar putea să treceți unii pe lângă alții, fără să vă vedeți!

— Va avea grijă nevasta mea ca ei să nu treacă pe aici fără să facă popas.

— Bine, fie cum zici tu. Trebuie să aibă mare grijă ca nimeni să nu afle nimic despre bărbatul din pivniță.

Femeia stătuse lângă noi și auzise tot.

— Effendi, du-te liniștit la Dschnibaschlü, spuse ea. Totul se va petrece ca și cum ai fi fost tu însuși prezent aici.

După ce am primit această asigurare, am încălecat pe cal, mi-am luat rămas-bun și am plecat. Satul Koschikawak nu se afla departe de fierărie. Nu era mare și l-am străbătut repede. Apoi am trecut podul și am luat-o la stânga, spre sud-vest, nu așa cum spusese fierarul, spre sud. Am străbătut câteva lanuri de porumb, apoi o pășune și am

ajuns pe un teren viran. Nu exista un drum anume. Fiecare mergea, pe jos sau călare, pe unde îi convenea. De aceea, nu m-am mirat când am văzut apărând în dreapta mea, la o distanță considerabilă, un călăreț care părea să urmeze aceeași direcție ca și mine. M-a observat și el și s-a îndreptat spre mine.

Când a ajuns mai aproape, m-a privit cu atenție și a părut că șovăie. Apoi, a luat rapid o hotărâre și s-a apropiat, în trap, de mine.

— *Ssabâhak bilchejr* — Bună dimineața! m-a salutat, spre mirarea mea, într-o frumoasă limbă arabă.

— *Allah jussabbihhak bilchejr* — în numele lui Allah, bună dimineața! i-am răspuns eu prietenos.

Mi-a făcut o impresie bună. Nu făcea parte din tagma celor bogați. Calul său nu era unul din aceia care valorează două sute cincizeci de mărci, iar el era îmbrăcat destul de sărăcăcios. Dar hainele lui erau foarte curate, lucru neobișnuit prin aceste ținuturi, iar calul, deși nu părea prea bine hrănit, era totuși bine întreținut: se vedea că țesala înlocuise ovăzul. Acest lucru făcea o impresie bună asupra unui cunoscător într-ale cailor. Tânărul părea bine crescut iar figura lui, împodobită de o mustață, avea o expresie de om cinstit, așa încât nu-mi displăcu faptul că îmi întrerupsese șirul gândurilor.

— Vorbești araba, continuă el, făcând în același timp un semn de mulțumire din cap, prin care să-mi arate că se bucura de întâlnirea noastră.

— Da și o fac cu multă plăcere.

— Vrei să ai bunătatea să-mi spui de unde vii?

— De la Koschikawak.

— Mulțumesc!

— Vrei, poate, să mă însoțești?

— Îți rămân îndatorat pentru această permisiune!

Era de o politețe cuceritoare. L-am întrebat cum de i-a trecut prin cap să mi se adreseze în limba arabă. Cu ochii strălucind, a făcut un semn spre calul meu.

— Așa un *nedschi* nu-l poate călări decât un arab. Este un adevărat armăsar al deșertului. Pe Allah! Nări roșii! Mama a fost o iapă *koheli*?

— Ai ochiul format. Pedigreul lui demonstrează că ai dreptate.

— Un om fericit și bogat! Copitele și chișițele arată că acest cal nu s-a născut în deșertul nisipos, ci în pustiul de piatră.

— Așa este. Ținutul acesta este patria ta?

— Da.

— Cum se face că ești atât de perspicace în ce privește caii arabi?

— Sunt hagi. După ce mi-am făcut rugăciunile la Mecca, am plecat la Taif, unde am intrat în cavaleria marelui șerif al Meccăi.

Cunoșteam din auzite această trupă de cavalerie de soi. Marele șerif avea un grajd princiar, într-adevăr strălucitor. Nu era, deci, de mirare că tânărul acesta avea ochiul format.

Era ceva original să văd călărind lângă mine un fost cavalerist al marelui șerif de la Mecca.

— De ce n-ai rămas acolo? l-am întrebat.

Tânărul se înroși, privi în lături și pronunță doar un singur cuvânt:

— Dragostea!

— O, ce dureros!

— Da, da, așa este!

Eu mă văitasem mai mult în glumă, dar el făcu o figură așa de serioasă și privi înainte atât de gânditor încât mi-am dat imediat seama cum stăteau lucrurile. Dar, în nici un caz, nu mi-a trecut prin cap să-l deranjez cu întrebări despre această problemă. Am schimbat imediat subiectul și i-am spus:

— În ceea ce privește calul, ai judecat corect, dar te înșeli referitor la călăreț.

— Cum? Dar ce, nu ești beduin?

- Stau eu, oare, pe cal așa ca un beduin?
- Ce-i drept, nu. Mi-a bătut numaidecât la ochi acest lucru.
- Și te-ai mirat?
- Da.
- Ești sincer.
- N-ar trebui să fiu?
- În numele lui Allah! Vorbește deschis!
- N-am putut să înțeleg cum posesorul unui astfel de cal călărește atât de prost.
- Ei, cam așa merg lucrurile în lume!
- Mi-a aruncat o privire îngrijorată.
- Te-ai supărat cumva pe mine?
- O, nu! Ceea ce mi-ai spus tu mi-au mai spus-o și alții, fără să mă supăr pe ei.
- De ce nu-ți dai osteneala să înveți să călărești?
- O, dar mi-am dat multă osteneală!
- Pesemne că da! zâmbi el, neîncrezător.
- Te îndoiești de asta? spusei.
- Da.
- Ei, vreau să-ți spun că luni de zile n-am coborât din șa, decât ca să dorm.
- Mare e Dumnezeu! El a creat oamenii și i-a înzestrat pe fiecare cu un talent, dar și cu un cusur. Am cunoscut pe cineva căruia îi era imposibil să fluiera. Se străduia din răspuțeri, dar nu ieșea nici un sunet. Alții fluierau încă din leagăn. Așa și tu cu călăritul. În schimb, Allah te-a înzestrat cu un alt talent.
- Așa este, i-am răspuns prietenos.
- Aș putea să te întreb care?
- Da, desigur: băutul.
- Băutul? întrebă, consternat, însoțitorul meu.
- Da. Eu beau încă de când eram în leagăn.
- Ce glumeț ești!
- Da' ce, nu mă crezi?

— O, ba da, aceasta îndemânare am deprins-o toți, destul de devreme, dar ăsta nu-i un motiv să te mândrești cu ea. Călăritul e ceva mai greu.

— Am observat și eu!

Expresia cu care mă privi fu una de milă. Apoi spuse:

— Șira spinării ți-e sănătoasă?

— Da.

— Și pieptul?

— Foarte.

— Atunci, de ce îți încovoi așa spatele și-ți împingi înăuntru pieptul?

— I-am văzut pe foarte mulți alții făcând același lucru.

— De aceea sunt călăreți proști.

— Ba, chiar foarte buni. Un călăreț care își iubește calul, îl cruță și încearcă, pe cât poate, să-l ușureze de povară. Cum să faci asta, atât turcul cât și arabul au ideile lor.

— Nu mai înțeleg nimic. Nu ești arab? se interesă însoțitorul meu.

— Nu.

— Atunci ce ești?

— Neamț.

— Am întâlnit la Stambul oameni din Țara Nemțească. Vindeau pânză de in și de sac și lame de cuțit. Beau bere și cântau. Dar pe nici unul nu l-am văzut călare, în Țara Nemțească sunt mulți soldați?

— Mai mulți decât în *Osmanly memleketi* ^[5].

— Dar, probabil, că la cavalerie stați mai prost.

— Călăresc ca și mine.

— Jalnic, jalnic!

O spunea cu multă sinceritate. Nici nu mi-a trecut prin cap să mă supăr pe el pentru această glumă. Se pare, însă, că el a considerat că a mers prea departe. De aceea, m-a întrebat:

— Ești străin de aceste locuri. Pot să te întreb unde vrei să mergi? Poate, ți-aș putea fi de folos.

Nu era cazul să-i spun chiar tot, așa că i-am dat un răspuns evaziv:

— În primul rând la Dschnibaschlü.

— Înseamnă că o să mai călărim împreună încă un sfert de oră, apoi eu mă îndrept spre Kabatseh.

— Acolo locuiești?

— Da. Nu ghicești cine sunt?

— Nu. Mă mir, însă, că ai intrat atât de tânăr în serviciul marelui șerif și că ai și renunțat deja la el.

— Știi deja de ce am făcut asta. Înainte am fost ceasornicar, iar acum sunt librar.

— Ai o prăvălie?

— Nu. Mărfurile mele sunt aici, în geantă. Le am de vânzare.

Trase afară un sul. Acesta conținea *Fâtiha* — primul capitol din *Coran*, transcris cu băț de trestie despicat, în scrierea *Nes'chi*, cu o soluție de cauciuc dizolvat și apoi ornamentat cu aur. Era, deci, un librar voiajor și avea, așa cum am observat, o mare provizie de astfel de suluri.

— A fost scris la Mecca? l-am întrebat.

— Da, spuse tânărul.

— De către paznicii *Kaabei* ^[6]?

Tovarășul meu de drum mă privi șmecherește și dădu din cap.

— Am înțeles! zâmbii.

— Cumpărătorii tăi cred asta.

— Da. Tu ești neamț, deci creștin. Ție pot să-ți spun că eu însumi am scris pe acest sul, ce-i drept, la Mecca. Am adus cu mine o provizie mare și afacerea îmi merge bine.

— Cât costă un sul?

— În funcție de posibilitățile clientului. Săracul dă un piastru, uneori i-l dau și de pomană, în vreme ce de la cei bogați am primit chiar și zece sau mai mulți piaștri. Din acest câștig trăiesc împreună cu bătrânul meu tată, care este olog și îmi cumpăr materiale pentru ceas.

- Mai lucrezi, deci, încă în vechea ta meserie?
- Da. Lucrez la un ceas pe care vreau să-l ofer spre vânzare padişahului. Nu va exista în întreaga țară un altul ca el. Dacă îl cumpără, sunt un om făcut.
- Deci, este o operă de artă?
- Da, zâmbi, mândru, ceasornicarul.
- Ai să reușești?
- Mai mult ca sigur. La început îmi făceam griji, dar acum sunt convins că am să reușesc. Și apoi — apoi am să stau de vorbă cu Boschak acela!
- Ultimele cuvinte le rostise pe un ton aproape amenințător. Numele mă miră. Boschak! Așa se numea și boiangiul și brutarul spre care mă îndreptam eu.
- Boschak? Cine-i ăsta? m-am prefăcut eu a fi neștiutor.
- Tatăl iubitei mele.
- De ce nu vorbești mai repede cu el?
- Mă dă afară din casă, dacă mă duc acum la el. Pentru el, sunt prea sărac.
- Asta înseamnă că Boschak este bogat?
- Nu. Dar ea e cea mai frumoasă fată din Rumelia^[7].
Am făcut o mișcare cu brațul către soare și am spus:
- Azi e foarte cald!
- Aici este foarte cald! a repetat el, făcând un semn amenințător cu pumnul în direcția spre care presupuneam că se află satul Dschnibaschlü. Am fost la tatăl ei, dar mi-a arătat ușa!
- Și cea mai frumoasă din Rumelia, ți-a arătat ușa?
- Nu. Ne întâlnim serile și stăm de vorbă.
- În secret?
- Da, altfel nu se poate.
- Ce este tatăl ei?
- Brutar și boiangiu. Pe ea o cheamă Ikbala^[8].
- Ce nume frumos! Îți doresc să-ți poarte într-adevăr noroc.

— Așa va fi, căci este dorința lui Allah și a mea. Mama ei este aliata noastră.

— Slavă Domnului.

— Da, ea veghează asupra noastră, când suntem împreună, în vreme ce brutarul doarme. Allah să-i dăruiască o viață lungă și nepoți berechet! Bătrânul, însă, ar prefera să mestece usturoi și să bea cerneală decât să se hotărască să-mi fie socru!

— Atunci ai putea să-l folosești în loc de butoiăș cu cerneală, dacă ți se termină provizia de suluri și vei fi silit să scrii altele. Și unde locuiește acest furios tată al acestei atât de neprețuite fiice?

— În Dschnibaschlü.

— Asta știu. Dar în care casă?

— Dacă ajungi în sat din această direcție, atunci este cea de-a cincea casă pe partea dreaptă. În fața ușii atârână o prăjitură făcută din lemn, o mănușă galbenă și un călțun roșu, ca semn că Boschak este brutar și boiangiu. Da' de ce mă întrebi de locuința lui?

— Aș vrea să-l cunosc pe acest tiran fioros, am spus eu, glumeț.

— Este foarte ușor. Dă-i ceva să-ți vopsească.

— Nu știu ce-aș putea să-i dau. și apoi, nici n-am timp să aștept până se usucă vopseaua.

— Atunci cumpără niște zaharicale de la el.

— Dar ce, Boschak este și cofetar?

— Da. Coace de toate.

— Sper că nu coace și călțuni și mănuși! Să nu încurce cumva cele două îndeletniciri. Stai! N-ai auzit nimic?

Mi-am înfrânat calul și am ciulit urechile.

— Nu, răspunse însoțitorul meu.

— Mi s-a părut că aud un strigăt îndepărtat, am continuat.

S-a oprit și el și a ascultat cu atenție. Sunetul ciudat s-a repetat.

— Sună ca vocea unui om închis între ziduri!

— Nu, replică el. Este orăcăitul unei broaște.

— N-am auzit niciodată până acum o broască având un asemenea glas.

— Atunci este un broscoi. Am auzit deseori boii de baltă orăcăind în felul acesta. Sunetul vine de acolo, din stânga, din mărăcinișul acela, care este atât de scund încât putem vedea omul, dacă ar fi ascuns acolo. Este un animal, nimic altceva. Ei, de aici ne despărțim! De aici, drumul meu merge pe lângă Dschnibaschlü, spre Kabatsch.

— Înainte de a ne despărți, n-ai putea să-mi spui numele tău?

— Mi se spune Ali, librarul.

— Îți mulțumesc. Și ce distanță este de la Dschnibaschlü la Kabatsch?

— Ajungi acolo în trei sferturi de oră. Vrei cumva să vii și la Kabatsch?

— Poate.

— Atunci, te rog să treci și pe la mine, să-ți arăt ceasul la care lucrez. Poate, atunci, ai să-mi permiți să-ți pun o întrebare pe care acum mă abțin s-o pun.

— De ce nu mă întrebi?

— Oare, pot fi nepolíticos?

— Dar și eu m-am interesat de relațiile tale!

— Tu poți să faci asta, pentru că nu ești ca mine. Ești un incognito; asta-i sigur!

Ali râse la mine atât de încrezător, încât am început și eu să râd.

— Te înșeli!

— O, nu! Ce-i drept, nu știi să călărești, dar nu-i nimic. Probabil ești un mare învățat sau, oricum, un effendi de la curtea împărătească, chiar dacă ești creștin. Dacă ai fi fost musulman, mi-ai fi onorat cu salutul tău sulul cu *Fâtiha*. Știu că padișahul are și creștini pe lângă el și întrucât nu ești călăreț, înseamnă că armăsarul este împrumutat din grajdurile lui. Nu-i așa?

— Nu.

— Bine. Am să tac.

— Dai dovadă de înțelepciune. Poți să-mi descrii locuința ta?

— Foarte simplu. La mine este exact la fel ca și pe aici. Dacă vii de la Dschnibaschlü la Kabatsch, casa în care locuiesc este a cincea pe partea dreaptă. Este doar o colibă mititică. Tatăl meu a fost un păstor sărac. Mama încă mai trăia, când am plecat în pelerinaj la Mecca. A murit și la scurt timp, pe tata l-a lovit damblaua. Acum nu-și mai poate mișca membrele și nici nu poate vorbi, ci doar se bâlbâie. Se roagă fără încetare la Allah să-l mântuiască, să nu-mi mai fie o povară. Eu, însă, mă rog la Cel Atotputernic să-l țină în viață cât mai mult. Tată și mamă nu ai decât o dată în viață. După ce mor, se duce și o parte din tine cu ei și nu mai există nici un suflet pe pământ care să fie atât de bun cu tine ca răposaii. Odată, când eram mic, a venit în coliba noastră un bătrân și ne-a rugat să-l găzduim. A primit un culcuș și lapte și pâine. Mai mult n-aveam nici noi. Făcusem ceva care o supăraseră pe mama. Atunci oaspetele a luat o hârtie și un creion. Era creștin și deși nu înțelegea limba turcă, mi-a scris un vers din *Biblie*, care este Cartea sfântă a creștinilor și mi-a spus că ar trebui să învăț pe de rost aceste cuvinte, să le urmez întotdeauna și să nu le mai uit niciodată. Am purtat la mine această hârtie ca pe o amuletă, până ce s-a făcut bucățele. Hârtia s-a rupt și s-a mistuit, dar cuvintele mi-au rămas în minte și în inimă, până în ziua de azi și acolo vor rămâne, până ce îngerul morții mă va chema la marea despărțire.

Am fost adânc mișcat și l-am întrebat pe tânărul al cărui ochi se umeziseră:

— Cum sună aceste cuvinte?

— Ele sună astfel: *Pederini istihsa eden we walidesine ita'at etmeji chor gören gösi dere karghalari öjedschek we kartal jawurileri je jedschikdir.*

Erau cuvintele din *Biblie*: *Cel care își batjocorește tatăl și care nu-și ascultă mama, aceluia corbii îi vor ciuguli ochii*

și va fi mâncat de vulturi.

Un nou exemplu al irezistibilei forțe a cuvintelor Domnului, care acționează ca un „ciocan ce sfarmă stâncile”. Unde au dat vreodată la iveală *Coranul, Vedele* și (să fiu iertat) așa-numita revelație a mormonilor, (mă refer la cârpăceala lui Joe Smith, pe care el a numit-o „Cartea mormonilor”) un asemenea fragment de o atât de puternică și nemijlocită înrâurire? Să citești *Cartea de Aur* care conține învățăturile lui Budha despre sine, ispășire, datorie și sfârșitul lumii; să te adâncești într-un studiu înverșunat în cărțile sfinte ale Indiei, în papirusurile Egiptului cu zeitățile sale Ptha, Ra și Amon și vei descoperi că nu există decât un singur cuvânt al Domnului care spune: *Cuvântul Tău este călăuza piciorului meu și un jar în calea mea* și a cărei putere pedepsește, nimicește și nici că poate fi redat mai cutremurător ca în formidabilul pasaj: *Și el s-a transformat în piatră!*

I-am întins mâna ceasonicarului-librar și l-am întrebat:

— Deci, îți iubești tatăl?

— Effendi, de ce întrebi? Crezi că poate exista vreun fiu care să nu-și iubească tatăl? Poate un copil să-și uite părinții, când lor le datorează totul?

— Ai dreptate. Întrebarea mea a fost de prisos! Poate am să vin să-l văd pe tatăl tău și atunci, am să-i scriu și eu un vers. și dacă dorința mea tainică se va îndeplini, atunci îmi va fi posibil să vă fac o mare bucurie și ție și lui. Rămâi acasă, să te găsesc atunci când voi veni! Dumnezeu să te ocrotească!

— Dumnezeu să te ocrotească și pe tine, răspunse el, apăsându-și mâna pe frunte.

Apoi, Ali plecă în trap. Am rămas uitându-mă după el, până ce a dispărut în spatele crângului din depărtare.

4. Un harem bulgăresc

N-am călărit prea departe, când am văzut deodată, zăcând la pământ, ceva ce n-aș fi crezut să văd vreodată prin aceste locuri și anume o franzeluță veritabilă; reală și adevărată, o franzeluță bine coaptă și crocantă formată din opt bucăți. Acest produs de brutărie a fost adus din Europa în Turcia, motiv pentru care a fost numit *frandschela* de la „franțuzoaica”.

Am descălecat și am ridicat pâinișoara care răspândea o aromă proaspătă ce îmi aduse aminte de patria mea. Ce să fac cu ea? Fără să stau mult pe gânduri, am rupt un colț și i l-am întins armăsarului meu. Până acum, el nu văzuse așa ceva, dar asta nu l-a deranjat. Indiferent că se numea *chass ekmek* sau *frandschela*, sau în germană *Semmel*, sau în engleză *roll*, fie în franceză *petit pain blanc*, fie în italiană *piccoli pani*, sau în poloneză *bulka* și *pszenna* și în sârbă *pletenitza*, sau în română *pâine albă*, sau în rusă *bulka*, la fel ca în Polonia Răsăriteană — armăsarul nu-și făcea probleme de limbă sau altfel de probleme. El o adulmecă, înhață bucata și apoi ronțai întreaga pâinișoară pe care o țineam în mână:

— Eu n-am nevoie, să-ți fie de bine, dragul meu animal!

După ce armăsarul a înghițit și ultima bucățică din această neobișnuită trufanda, și-a frecat frumosul său cap plin de atașament de umărul meu, apoi am încălecat și nici n-am făcut douăzeci de pași mai departe și am dat peste o altă franzeluță.

Oare ce era asta? Ce însemna? O astfel de mană fie cade din cer, fie crește ca mojdreanul^[9], fie se târăște pe pământ ca mana pădurii (*Sphaerothallia esculenta*).

Am descălecat a doua oară, am ridicat pâinișoara și am băgat-o în cobur. Abia m-am așezat pe șa, când, la o

oarecare distanță, am văzut altă franzeluță. Să descalec din nou? Nu. Am dat zor calului. În goana mare, el s-a aplecat înainte și eu am cules de pe jos franzeluță. Am observat și alte produse de brutărie, pe lângă care am trecut val-vârtej.

Trecuse oare pe aici vreun brutar american cu o căruță spartă din care curgeau pâinișoare? Acești gentlemen întreprinzători oferă cu multă plăcere cadouri, dar nu se prea rătăcesc ei atât de departe de patrie.

Mi-am înfrânat din nou calul și am putut vedea acum că și mai departe, drumul era „presărat”, din loc în loc, cu pâini. Ce ținut binecuvântat era această Rumelie! Am lăsat să zacă pe jos ceea ce era căzut la pământ și apoi, am încercat să-l ajung din urmă pe acest donator filantropic de produse nutritive. Am dat ocol călare unei mici insule de tufișuri, care se afla în mijlocul terenului viran și m-am oprit; era acolo, el, binefăcătorul, care avea o înfățișare absolut pământească. Era una dintre acele ființe pe care arabii le numesc *barli*, turcii — *katyr*, occidentalii învățați — *equus hinnus* iar nemții needucați le zic, într-un mod lipsit total de respect, măgari.

Da, stătea acolo și mânca. Și ce mânca el? În nici un caz pâinișoarele pe care nobilul meu cal le apreciasse atât, ci zaharicale, zaharicale scumpe, ca acelea care sunt ronțăite la desert de doamnele occidentale și consumate toată ziua, între buze roșii și dinți negri, de frumoasele orientale. Se spune, se înțelege în mod calomnios, că acestor dulciuri li s-ar acorda o anume atenție nu numai la desert și în Occident.

Am descălecat pentru a treia oară. Măgarul m-a privit întâi pe mine, apoi s-a uitat la calul meu și după aceea, s-a întors într-o parte, candid și inconștient de vina sa, ca și cum n-ar fi înțeles absolut deloc faptul că sustragerea și întrebuintarea ulterioară în folos propriu sunt pedepsite aspru de judecători. Sau poate că se bizuia cumva pe cunoscutele circumstanțe atenuante? Pentru mine era

totuna, căci necunoașterea legilor nu te apără de pedeapsă. Am încercat, deci, ca să folosesc o expresie diplomatică, să devin ceva mai intim cu problema zaharicalelor.

Măgarul căra în spinare un obiect original, pe jumătate șa pentru bagaje, pe jumătate șa pentru femei. De ambele părți fusese fixat câte un coș și în timp ce el alergase, legăturile se slăbiseră și o parte din conținutul acestor coșuri se împrăștiase pe drum. Măgarului îi venise atunci ideea bizară să pătrundă în mijlocul tufișurilor și să rămână acolo cu frâul atârând de ele. Animalul era tot agățat și stătea acolo ca un criminal surprins asupra faptului. Eu reprezentam justiția care face dreptate. Dar răufăcătorul mesteca zaharicale! Își imagina cumva că ar fi trebuit să plece nepedepsit, pentru că, după toate probabilitățile, nu acționase cu intenție rea? Această idee ingenioasă voiam să i-o scot din cap măgarului.

Coșurile erau căzute la pământ, foarte aproape de resturile fostului lor conținut. I-am tras cu biciul peste conștiința adormită respectabilului sir *ass* ^[10], încât a sărit buimăcit într-o parte și m-a fericit cu o privire întrebătoare și o rotire a urechilor asemănătoare cu cea a morilor de vânt. Apoi l-am apucat de frâu și l-am dus mai într-o parte, ca să-l leg acolo, în siguranță.

Acum, cel puțin, produsele de brutărie care mai rămăseseră erau salvate. Ei și apoi mi-a trecut deodată prin minte întrebarea dacă măgarul își părăsise căminul singur sau cu un însoțitor. Am simțit un imbold irezistibil de a înclina spre cea de-a doua posibilitate. Și acum, o altă întrebare: persoana respectivă era un călăreț sau un pedestru — desigur, puteam să spun și călăreață sau pedestră, dacă era cumva vorba de o ființă de sex feminin. Nici șaua și nici animalul nu prezentau nici un indiciu pe baza căruia să pot da un răspuns limpede la această întrebare. Un lucru, însă, era sigur: dacă măgarul fusese călărit, însemna că el își zvârlise jos călărețul. Dar unde se

afla acesta acum? Trebuia să merg călare înapoi și să caut o urmă. Am făcut asta, fără să ezit. Mai înainte nu dădusem atenție, dar acum am văzut clar urmele lăsate de măgar. Ele se abăteau, după o bucată de drum, spre dreapta, spre mărăcinișul de unde auzisem acel strigăt înfundat, atunci când mă aflam încă împreună cu librarul.

Acum l-am auzit din nou. Suna, așa cum remarcasem mai înainte, ca strigătul unui om închis între ziduri. M-am apropiat în grabă și am sărit în fața hățișului. Era format din vrejuri de mure și zmeură și părea să fie de nepătruns.

— Ajutor, ajutor! am auzit acum, destul de limpede.

— Cine-i acolo? am întrebat.

— *Tschileka!* a venit răspunsul.

Era o voce de femeie. Și numele, care înseamnă „fragă”, mi-a confirmat că era vorba de o ființă de sex feminin.

— Imediat, imediat! am replicat.

Am alergat pe lângă marginea tufișurilor și am găsit locul unde se produsese „pătrunderea”. Acolo, cel puțin, se făcuse puțin loc de trecere. Am pătruns, ajutându-mă cu cuțitul și am ajuns la marginea unei adâncituri în formă de crater care, însă, nu era plină de ramuri de mărăciniș, așa cum mă așteptam, ci de covoare și lucruri asemănătoare. Pe această parte pătrunsese măgarul și apoi ieșise din nou. Jos însă, pe așternutul moale, se afla o femeie atât de corpolentă cum nu mai văzusem vreodată în întreaga mea viață.

— Ajutor, ajutor! striga femeia, fără încetare.

Dar, abia mă zări și îndată dădu un țipăt și își ascunse fața după un colț de covor.

— Ce s-a întâmplat aici? am întrebat.

— Doamne păzește! Pleacă! Voalul meu, voalul meu!

Strigase după ajutor și totuși, mă gonea, pentru că nu avea voalul care să-i acopere fața. Uitându-mă mai atent, l-am descoperit atârând zdrențuit de ramurile mărăcinișului.

— Poftim, ia batista mea! i-am strigat femeii.

— Întoarce-te cu spatele la mine!

I-am urmat porunca.

— Acum poți să te uiți! mi-a ordonat, după puțin timp.

Când m-am reîntors cu fața spre ea, am văzut că-și acoperise trăsăturile, cu batista, lucru inutil, de altfel, căci îi văzusem deja fața cu obraji roșii. Dacă „Fraga” ar fi fost bărbat și ar fi apărut la un turnir, i-ar fi învins pe toți ceilalți concurenți numai prin simpla sa apariție în arenă. Întrucât, însă, era femeie, iar mie îmi place să fiu considerat „gentil”, renunț la o descriere mai amănunțită a trăsăturilor ei.

Orientalul adaptează frumusețea femeii sale după teorema: raza înmulțită cu raza, înmulțită cu π , multiplicată cu diametrul la pătrat este egală cu rădăcina cubică a gradului frumuseții, exprimat în milimetri. Conform acestei teoreme, adâncitura înconjurată de măraciniș conținea o comoară de o valoare imensă.

Tschileka era îmbrăcată într-o manta albastră, cu mâneci scurte, care, însă, avusese de suferit de pe urma măracinișului. Aceste mâneci scurte lăsau să se vadă o pereche de mănuși foarte lungi, de culoare roșu stacojiu, cu blana de vulpe, care erau, vizibil, de o calitate excelentă, căci nu făceau nici cea mai fină cutișoară pe mână și pe braț.

Femeia reușise, nu știu cum, să facă o gaură în batistă. Prin ea, mă studie o vreme. Apoi, cu un oftat puternic, ca un bubuit de tunet, îmi spuse:

— Străinule, vrei să mă salvezi?

— Da, i-am răspuns politicos.

— Poți să mă cari în spate?

M-am speriat foarte tare, dar am încercat să-mi vin în fire și m-am interesat:

— Chiar trebuie să fac asta?

— Da.

— Nu poți să mergi?

— Nu, a gemut grășana.

- Ești rănită?
- Da.
- Unde?
- Nu știu.
- Dar chiar nu simți unde?
- Sunt peste tot, afirmă doamna Fragă.
- Ai încercat să te ridici în picioare?
- Nu.
- De ce?
- Nu pot.
- Încearcă liniștită! Am să te ajut.

Nu era decât o distanță de un metru adâncime până la covoare. Am sărit jos și am vrut să-i întind mâna.

Atunci, ea strigă tare:

— Nenorocire, nenorocire! Nu mă atinge! Nu sunt acoperită de voaluri!

— Unde nu ești acoperită? am întrebat, mirat.

— Aici, pe brațe.

— Dar ai mănuși!

— Mănuși? Străinule, dar ce, ești orb? Dar asta este, doar *Kysyl kok*, culoarea roșie a garantei!

Pe legea mea, această Fragă, care stătea aici jos, în mijlocul murelor și a zmeurii, nu avea mănuși. Brațele ei erau atât de roșii, din cauza garantei. Da, abia acum am priceput de ce această presupusă țesătură nu făcea nici o cută!

Dar am mai înțeles și altceva: doamna Fragă era brutăreasa. Avea mâinile roșii de la garantă, deci era și vopsitoare. O aveam în fața mea pe nevasta boiangiului Boschak, pe care vroiam să-l vizitez, pe buna femeie care își ocrotea fiica, atunci când aceasta stătea de vorbă cu pețitorul.

O bună Fragă! Acela a cărui dragoste ai luat-o sub aripa ta maternă ocrotitoare te confundase cu o broască, în urmă cu mai puțin de un sfert de oră, cu un broscoi gras, iar vocea ta care implora ajutorul o luase drept strigătul unui

bou de baltă. Oare dragostea nu are capacitatea de a presimți? Nu este ea în stare să simtă că se află în apropierea ocrotitoarei?

— Dar cum să te ridic, dacă nu-mi dai voie să te ating? am întrebat.

— Prinde-mă din spate!

Am parcurs un semicerc astfel încât să ajung în spatele ei și mi-am așezat mâinile sub ea.

— Nu, nu! Mă gâdil! strigă ea atât de tare, încât, de sperietură, am făcut un salt înapoi.

— Atunci de unde să te prind? am întrebat, nedumerit.

— Nu știu.

— Atunci să încercăm altfel.

— Cum?

— Uite, acolo este o frânghie. Cei care au adus mărfurile astea aici au uitat-o acolo. Am să te trag în sus cu ajutorul frânghiei.

— Dar nu de gât! se sperie grășana.

— Nu, de șolduri.

— Încearcă.

Am adus frânghia, am încolăcit-o în jurul trupului Frăguței, m-am răsucit în așa fel încât să stăm spate în spate, am tras frânghia pe umăr, îndoindu-mi spinarea și am numărat:

— Unu, doi, trei, fii atentă!

La trei, m-am ridicat ușor. Frânghia s-a întins și eu am început să trag. Nu mergea.

— Împinge, împinge, împinge! gâfâiam.

— Imposibil, imposibil; alunec, gâfâia femeia, mai tare ca mine.

Am apucat iarăși de frânghie și mi-am ținut respirația. Ce femeie neîndemânatică! Ce-i drept, așternutul de covor pe care căzuse această Fragă-mamut era foarte alunecos. Pe deasupra, mai forma și un plan înclinat. O asemenea greutate care nu era deloc mobilă nu este ușor de ridicat și

mărturisesc că, la vederea lujerilor țepoși, mi-a venit un gând criminal, pe care însă l-am izgonit imediat din minte.

— Cel puțin, n-ai observat acum dacă ești rănită?

— Sunt rănită, m-a asigurat doamna Tschileka.

— Unde?

— Nu știu — peste tot. O, Allah! Ce-o să zică lumea când va afla că am stat aici singură cu tine?

— Nu-ți face griji! N-o să afle nimic.

— N-o să spui nimic?

— Nu. De altfel, eu sunt străin de locurile acestea.

— Străin? Nu ești din ținutul acesta?

— Nu.

— Atunci, de unde ești?

— Departe de aici, din Occident.

— Deci nu ești musulman?

— Nu. Sunt creștin.

— Ei, atunci nu trebuie să port voal în fața ta. Nu pot fi ofensată de ochii unui creștin care vede mii de femei. Dă-mi mâinile!

I le-am întins. Tschileka s-a agățat de ele. Am tras și — iat-o stând în picioare în fața mea, e adevărat, suflând puțin cam greu, dar totuși fericită că stătea în picioare.

— De când stai aici? m-am interesat.

— O, de mult, de mult timp.

— Da' cum ai ajuns aici?

— Măgarul s-a speriat. Ghimpii l-au înțepat în picioare.

— Călăreai pe el?

— Da.

Bietul măgar! Acum îmi părea rău că îl deranjasem de la ospăț. Chiar avusese foarte mare nevoie de zahăr.

— Dar de ce-ai venit călare pe el tocmai la acest mărăciniș? m-am interesat mai departe.

— Vroiam... vroiam...

Tschileka se făcu și mai roșie decât era și tăcu. Am aruncat o privire în jur. Aici, jos, se afla un adevărat depozit.

— Ale cui sunt aceste lucruri? am întrebat.
— Eu... nu știu! se bâlbâi doamna Fragă.
— Și totuși, știai că se află aici?
— Nu.
— Sunt discret și în plus, sunt și străin. Nu trebuie să te temi de mine. Bine că nu te-am găsit mai devreme, când mai era cineva cu mine!
— N-ai fost singur?
— Nu, am fost împreună cu un tânăr din Kabatsch.
— Unde este el acum?
— A plecat acasă.
— Știi cum îl cheamă?
— Da. Era hagiul Ali, librarul.
— El, ah, el! Nu, Ali nu trebuie să știe ce ai văzut aici. Îl cunoști bine?
— Astăzi l-am văzut prima oară, dar mi-a plăcut foarte mult.
— Și cum de m-ai găsit?
— Am văzut pâinișoarele împrăștiate la pământ și apoi, am descoperit măgarul! Rămăsese agățat între tufe. L-am legat și am pornit pe urmele lăsate de el. Așa am ajuns aici.
— Măgarul ăsta e o făptură proastă. Acum trebuie să adun pâinișoarele de jos și nu mă pot apleca decât cu mare greutate. Nu vrei să mă ajuti?
— Cu plăcere, i-am răspuns, politicos.
— Atunci, vino!
— Ai să poți să urci?
— Nu. Dar ai să mă tragi sau ai să mă împingi tu.
— Dar parcă spuneai că te gâdili?
— Acum nu mă mai gâdil, pentru că tu ești creștin.
Hm! Doamna aceasta avea niște reacții ciudate!
M-am urcat pe așternutul de covoare, ca să pot privi mai bine și m-am uitat de jur împrejur. Apoi, am întrebat:
— Acest loc ține de Koschikawak sau deja de Dschnibaschlü?
— De Dschnibaschlü.

— Ce fel de om este primarul vostru?

— Nu sunt prietena lui, a răspuns, sincer, Tschileka.

Acum știam destul. O împrejurare nefericită făcuse să-mi pice un as în mână, pe care eram hotărât să-l folosesc în favoarea librarului.

— Vii cu mine? mă întrebă Fraga cea grasă. Atunci, hai!

Am urmat-o până sus, de pe covoare, până acolo unde începea mărăcinișul.

— O să mi se agate veșmântul! se plânse brutăreasa Fragă.

— Am să-ți fac loc. Am să tai mărăcinișul cu cuțitul.

— Nu, nu, mă opri, îngrijorată, vopsitoarea. Nu ai voie să faci asta.

— De ce nu?

— Este interzis.

— Cine a interzis acest lucru?

— Chiar primarul cel rău.

M-am uitat la femeie cu o privire pătrunzătoare. Locul acesta era o ascunzătoare excelentă pentru negoțul ilegal al bărbatului ei. Hățișul părea de nepătruns, dar trebuie să fi existat și un loc de trecere. Dacă aș fi croit un drum mai larg, atunci groapa putea fi descoperită. Tocmai acest lucru vroia să-l împiedice Tschileka.

— Încotro mergeai cu pâinile? am întrebat-o.

— Spre Goldschik; de aici a luat-o la goană măgarul.

Fraga trebuia să fi știut că, probabil, cu o noapte înainte, marfa fusese adusă aici și nerăbdătoare și curioasă să vadă depozitul, se abătuse din drum. Pătrunsesse prea adânc în hățiș cu măgarul, iar animalul o luase la goană, din nefericire, exact prin mijlocul mărăcinișului și sărise peste groapă.

— De unde vii? întrebă Tschileka.

— De la Koschikawak.

— Și unde mergi?

— La Dschnibaschlü și la Kabatsch.

— Ce vrei să faci la Kabatsch?

— Vreau să-l vizitez pe hagiul Ali, librarul.
— Într-adevăr? Spune-mi, străinule, nu ai vrea să-mi faci un hatâr?
— Cu mare plăcere.
— Aș vrea să-ți dau ceva pentru el.
— Bine.
— Dar nu am la mine acel lucru. Ar trebui să vii la mine acasă.

Asta îmi convenea de minune. Totuși, am remarcat:

— Credeam că vrei să mergi la Goldschik!
— Acum nu mai vreau. Nu mă mai pot baza astăzi pe măgar. Dar trebuie să-ți mărturisesc că ar fi bine ca bărbatul meu să nu afle că-ți dau un mesaj pentru Ali.
— N-am să spun nimic. Cine este bărbatul tău?
— Îl cheamă Boschak și este boiangiu și brutar. N-am să-i spun că am fost aici, dar nici tu să nu spui nimănui.

Femeia aceasta făcea referire la discreția mea ca la ceva de la sine înțeles. Apoi, continuă:

— Am să-i povestesc bărbatului meu doar că măgarul a luat-o la goană și m-a azvârlit din șa. Tu l-ai prins și m-ai găsit și pe mine pe drum. Apoi, m-ai condus până acasă.

— Ce trebuie să-i duc librarului?

— Am să-ți spun mai târziu. Acum, să plecăm. N-a fost deloc ușor s-o urc pe povârniș și apoi să o scot din mărăciniș pe această originală Fragă. Dar, în cele din urmă, am reușit.

— Acum, ai să închizi la loc drumul pe unde am venit, porunci Tschileka. Nimeni nu trebuie să știe că se poate pătrunde prin acest hățiș!

— Ești o doamnă foarte precaută. Ai dreptate.

Spunând acestea, m-am apucat de anevoioasa sarcină pe care mi-o trasase, ocazie cu care m-au înțepat câțiva spini.

— Așa e foarte bine! m-a lăudat, după ce am terminat treaba, spre mulțumirea ei. Ești foarte priceput în astfel de lucruri. Îți mulțumesc. Acum, ai să-mi permiți să mă urc pe calul tău.

— Nu vrei, mai bine, să mergi pe jos?

— De ce?

— Calul meu n-a fost până acum încălecat de vreo femeie.

— O, dar nu-i fac nimic! m-a asigurat, grav, doamna.

— Te cred. Dar, uită-te la șa! Nu este făcută pentru mădulele delicate ale unei ființe de sex feminin. Este atât de îngustă încât nici măcar n-o să ai loc să stai pe ea.

— Atunci, dă-o jos! Am să mă urc direct pe spinarea animalului. Așa o să am loc.

— Ar dura prea mult. Ar trebui să conduc calul și nu am mai putea aduna pâinișoarele pe care le-a împrăștiat măgarul. Nu e departe locul unde l-am lăsat legat.

— L-ai legat? Asta-i bine. Atunci, dacă tu zică că e mai bine, am să merg pe jos, deși aceste mișcări îmi fac rău. Atunci când merg, deseori îmi pierd respirația și trebuie să aștept destul de mult până îmi revin. Mersul pe jos îmi provoacă puternice bătaii de inimă și apoi tușesc și strănut, de sunt gata-gata să mor.

Fără să-i răspund, am luat calul de frâu. Tschileka s-a rezemat de brațul meu și am pornit. N-am făcut mai mult de treizeci de pași, că ea a și început să gâfâie din greu. S-a oprit și a început să râsufle adânc.

— Vezi, a început! Trebuie să mă sprijin mai bine de tine. N-avem de ce să ne grăbim așa!

Am pornit-apoi cu jumătate din viteza unui convoi funerar. Când am ajuns în locul unde se afla prima pâinișoară căzută la pământ, mi-a spus:

— Iată o *frandschela*. Ridic-o!

M-am executat. Puțin mai departe, a repetat:

— Iată încă o *frandschela*. Ridic-o!

M-am supus din nou.

În scurt timp, trebuia să car un braț întreg de pâinișoare, să conduc calul și s-o sprijin și pe buna doamnă. După o altă porțiune de drum, s-a oprit, s-a desprins de brațul meu, și-a lovit palmele una de alta și a strigat:

— O, Allah! Ia uitate aici o grămadă de prăjituri cu unt! Măgarul ăsta pesemne că are capul plin de gărgăuni, dacă a fost în stare să împrăştie pe jos aceste prăjituri preţioase. Adună-le!

— Cu plăcere! Dar spune-mi mai întâi ce să fac cu celelalte produse. Nu mai am loc unde să le pun.

— Bagă-le în caftan!

— Allah! Dar nu vezi ce culoare are?

— Este alb. Alb ca zăpada de pe munţi. Presupun că e nou.

— Într-adevăr. Caftanul este nou şi am plătit pe el două sute de piaştri.

— Asta-i foarte bine. Nici n-aş suporta ca aceste prăjiturile să fie puse într-un caftan murdar.

— Allah te-a înzestrat cu simţul curăţeniei. Trebuie să fii recunoscătoare toată viaţa pentru acest lucru, căci curăţenia este cea mai frumoasă podoabă a unei femei. Dar să ştii că şi eu mă bucur de acelaşi dar din partea lui Dumnezeu. M-ar dura sufletul şi mi s-ar umple inima de amărăciune, dacă ar trebui să-mi murdăresc caftanul meu cel nou şi frumos cu pete de unt.

— O, dar untul este bun. O pată de unt pe caftan nu e un păcat. Untul nu e untură de peşte şi nici grăsime de cal.

— Dar nimeni n-o să creadă că aceste pete au fost produse de untul tău!

— Domnule, eşti un bărbat nobil; ţi-e indiferent dacă petele de pe caftan sunt luate drept pete de unt sau de untură de peşte. Dă-l jos şi întoarce-l pe dos, aşa poate nu se va observa nimic.

— Nu ştii că este interzis să te dezbraci în faţa unei femei?

— O, dar tu eşti prietenul meu, salvatorul meu şi porţi şi o jachetă şi o vestă pe sub caftan!

— Totuşi, nu vreau să încalc legile politeţii şi bunele moravuri. Permite-mi să pun aceste bucate în pătura pe care o am pe cal.

— Este curată?

— Da. O bat în fiecare zi.

— Trebuie să mă conving. Mai bate-o o dată!

Această discuție îmi făcea o plăcere deosebită. Nu venisem aici, să-mi curăț pătura. Era strânsă sub șa și se vedeau clar urmele prafului care se așezase pe ea în timp ce călărisem ieri. Am desfăcut-o de unde era pusă și am întins-o.

— Scutura pătura! mi-a poruncit grațioasa Fragă.

M-am supus și praful s-a ridicat într-un nor vizibil. Totuși, femeia a spus:

— Da, e curată. Adună prăjiturilele și bagă-le în pătură.

Am făcut un fel de sac din pătură și am înghesuit acolo toate produsele de brutărie pe care le-am cules de pe jos. Și astfel, am ajuns la tufișurile unde legasem măgarul. Când a văzut coșurile care zăceau la pământ, și-a lovit palmele una de alta și a strigat:

— O, Allah! O, Aischa! O, Fatima! Ce dezastru a făcut animalul ăsta! Coșurile zac pe jos și cu ele și cele mai bune și fine produse ale mele! Dar nu, nu e totul aici. Lipsesc o mulțime. Unde sunt?

Tschileka îmi aruncă o privire întrebătoare.

— Effendi aceste produse sunt foarte dulci și gustoase!

— Te cred.

— Îți plac zaharicalele?

— Din când în când.

— Nu cumva ai mâncat tu ceea ce lipsește de aici?

— Nu.

— Spune-mi adevărul! N-am să-ți port pică, dacă mi le plătești!

— N-am mâncat nimic, grațioasă Tschileka.

— Atunci unde sunt? Unde sunt? Va trebui să-i dau socoteală bărbatului meu pentru fiecare bucătică!

— Îți spun că nu au fost mâncate de un om.

— Atunci cum?

— Au fost mâncate de un animal! am zâmbit.

- Mâncate de un animal? De cine?
- De măgarul tău!
- O, nenorocire, o, ce obrăznicie! Chiar crezi că un măgar poate să mănânce zaharicale?
- L-am surprins asupra faptului.
- Ai văzut cu ochii ăi?
- Cu proprii mei ochi, am asigurat-o cu tărie.
- Dar mie nu mi-a arătat niciodată că-i plac dulciurile! Fățarnicul! Ipocritul! Effendi, vrei să-mi faci un hatâr?
- Doar unul? Oare nu ți-am dovedit că îți fac cu drag pe plac?
- Da, ai făcut tot ce am dorit. Acum, mai fă ceva! Ia-ți biciul și trage-i animalului niște lovituri peste cap, până-i cad urechile!
- Asta n-am s-o fac, m-am împotrivit.
- Nu? De ce nu?
- Ar însemna să chinuiesc animalul.
- Și ce-ți pasă? Ce, e măgarul tău?
- Nu, a trebuit să recunosc.
- Corect! Este al meu! Iar proprietatea mea pot s-o chinuiesc așa cum vreau. Deci, pocnește-l!
- Iertare, dar n-am să lac acest lucru. I-ai spus măgarului că nu are voie să mănânce aceste produse?
- Nu.
- Ei, ai făcut o mare greșeală. Animalul a crezut că are voie să mănânce zaharicalele, pentru că acestea erau proprietatea stăpânei lui. Când vei mai pleca data următoare, să nu uiți să clarifici acest lucru.
- O să am grijă să fac asta chiar acum, a răspuns mânioasă brutărița și sper că o să-mi înțeleagă cuvintele.
- Îmi smulse biciul de la șa și se apropie cu el de măgarul care își privea neîncrezător stăpâna, agitându-și urechile.
- Ce-ai făcut? strigă ea. Știi ce ești? Un pungaș, un mare pungaș! Asta ți-e pedeapsa!
- Măgarul primi o lovitură puternică peste cap.
- Un lacom după delicatese!

Tschileka îi trase a doua lovitură.

— Un ticălos viclean!

Pocni o a treia lovitură.

Dar, se pare că măgarul nu primise o educație prea bună și în plus, nici nu-și respecta stăpâna. Se răsuci rapid și începu să lovească spre ea cu picioarele din spate. Totul se petrecu atât de rapid, încât n-am mai avut timp s-o trag pe grăsană într-o parte.

Acum îi trecuse toată furia. Tremura de frică.

— Effendi, se bâlbâi ea, ce-a făcut? A zvârlit cu picioarele în mine!

— Da.

— Mișelul! Animal nerecunoscător! Nu știi dacă m-a atins cumva?

— Nu cred. Simți dureri?

— Firește că da. Parcă tot corpul mi-ar fi o rană!

— O, ce dureros. O astfel de rană se vindecă greu!

— Da. Și totuși mă simt de parcă nu m-ar fi atins copitele. Nu-i așa?

— Și eu cred că am văzut același lucru.

— Slavă lui Allah. Dacă măgarul m-ar fi lovit în piept, acum eram un leș. Sau chiar în față! Ar fi putut să-mi scoată un dinte, poate chiar pe toți. N-am să-l mai bat niciodată pe monstrul acesta!

— Foarte bine ai să faci. Eu te-am sfătuit să nu faci asta, dar n-ai vrut să mă ascuți.

— N-am vrut, pentru că măgarul este proprietatea mea. Cum îndrăznește să mă lovească? Dar, hai! N-avem timp de pierdut. Acum ai să pui tot ce-a mai rămas aici, în coșuri și ai să-mi aranjezi șaua. Apoi pornim la drum.

M-am supus poruncii ei, foarte curios în sinea mea, cum am să reușesc s-o urc ape șa pe această femeie grasă. Depusesem deja eforturi foarte mari s-o ajut să se ridice în picioare. După ce am pus toate produsele în coșuri, ea a aruncat o privire nedumerită în jur.

— Ce cauți? am întrebat-o.

— O scară, o scăriță.
— O scară? Ce să caute aici, pe câmp, o scară?
— Dar am nevoie de ea ca să urc pe măgar!
— O, vai! Asta-i într-adevăr o situație gravă! Am început să mă uit și eu nedumerit de jur împrejur.
— Acolo, spuse Tschileka, văd acolo un buștean! Du-mă acolo!

Cu destule eforturi, am reușit s-o urc pe femeia cea grasă pe buturugă și de acolo, pe șa. Bietul măgar aproape că se prăbuși sub greutatea ei, dar păru să-și recapete puterile când observă că ne îndreptam pe drumul spre casă. Deja după puțin timp, am zărit de departe câteva case împrăștiate la distanță una de alta.

— Acesta este Dschnibaschlü? am întrebat.

— Nu, este micul Dschnibaschlü. Dar noi acolo locuim, răspunse ea.

Am ajuns acolo și am trecut pe lângă niște clădiri sărăcăcioase, apoi am sosit în dreptul unei case ceva mai mari, unde însoțitoarea mea a cotit prin partea din spate. Se aflau acolo mai multe gropi în care fuseseră băgate butoaie. Aceste butoaie erau pline cu diverse lichide colorate. Ne aflam, deci, la locuința boiangiului și brutarului Boschak.

Amazoana scoase un țipăt strident, pe care îl repetă de mai multe ori. Apoi se deschise o cămăruță, care se afla în apropiere și își făcu apariția o figura de bărbat cu o față ca de pasăre. Omul era îmbrăcat doar într-un fel de chiloți de baie. Dar nu acest lucru m-a uluit, ci culoarea pielii. Corpul său bătea în toate culorile, de la cel mai închis brun, la cel mai țițător oranj. Iar omul avea așa o privire candidă, de parcă această zugrăveală era ceva de la sine înțeles.

Coborâsem de pe cal și așteptam cu multă nerăbdare comanda.

— *Syghyrdshik*, scara mea! porunci brutărița.

Syghyrdshik, asta înseamnă graur, așa îl chema pe acest om; era, probabil, o poreclă. Hm, există, de altfel și

grauri colorați, așa cum știu toți cei care se pricep la păsări. Cel strigat intră, grav, pe ușa din spate a casei și aduse într-adevăr o scară cu mai multe trepte, pe care o așază lângă măgar. Călăreața descălecă.

— Ce face stăpânul meu? întrebă ea.

— Nu știu, veni răspunsul.

— Ei, probabil că face totuși ceva!

— Nu!

— Prostănacule! Atunci unde este?

— Nu știu, răspunse, scurt, calfa.

— Este, totuși, acasă?

— Nu.

— Deci, a plecat?

— Da.

— De ce n-ai spus așa de la început? Du măgarul de aici!

Bărbatul vopsit în multiple culori dăduse răspunsurile atât de serios, de parcă era vorba de probleme deosebit de importante. Acum, apucă măgarul de frâu și vru să plece.

— Mai întâi descarcă! strigă ea.

Ajutorul făcu stăpânei sale semn că a înțeles și apoi se apucă să dea jos coșurile.

— Să mergem în casă, effendi! mă invită ea.

Mi-am legat calul de un par, care era înfipt în pământ și am urmat-o. M-a izbit un miros puternic de unt și de leșie de sodă. În partea stângă am observat un obiect pe care eram înclinat să-l iau drept cuptor, căci o vizuină de bursuc n-avea ce să caute aici în casă. În dreapta se afla intrarea în odaia de toate zilele.

Când am intrat, m-am trezit față în față cu portretul viu, dar întinerit, al Frăguței mele. Nu era nici o îndoială că aceasta era fiica ei.

Fata, era îmbrăcată după obiceiul bulgar, totuși purta haine ușoare de casă și poseda acea frumusețe a femeilor orientale, corpolența, aproape la fel ca și mama ei. Stătea în fața unor vase cu lapte și tocmai se pregătea să ia

caimacul cu cele două degete arătătoare și să-l bage în gura sa larg deschisă.

— Ikbala, ce faci acolo? întrebă mama.

— Iau caimacul, răspunse cea întrebată.

— Ca să-l duci unde?

— În gură.

— Dar caimacul trebuie să-l pui pe un taler sau într-o oală de lut, nu în gură.

— Dar este atât de gustos!

Era, într-adevăr, un motiv bine întemeiat. La fel îl aprecie și mama. O bătu drăgăstos pe obrajii plini și spuse blajin:

— Lacoma mea cea mică!

Lacoma cea mică și corpolentă îndreptă o privire mirată spre mine. De aceea, mama îi dădu explicația necesară:

— Acest effendi vrea să se odihnească aici la noi.

— De ce?

— Este ostenit.

— Atunci să se așeze afară pe iarbă. Cum poți să umbli fără voal cu un străin și să-l mai aduci și aici, când știi că nu port voalul?

— O, dar el este salvatorul meu!

— Ai fost în pericol?

— În pericol de moarte.

Acum, fiica își îndreptă ochii spre mine cu mai puțină asprime și apoi se adresă din nou mamei:

— N-aveai cum să te întorci încă. Ți s-a întâmplat ceva pe drum?

— Se-nțelege că mi s-a întâmplat ceva.

— Ce ți s-a întâmplat? întrebă mirată Ikbala.

— O nenorocire. Nu m-am gândit că astăzi este una din cele cincizeci de zile nenorocoase ale anului, altfel aș fi rămas acasă. Abia plecasem de o jumătate de oră, când deodată s-a deschis pământul sub mine.

— O, Allah! strigă speriată fiica.

— S-a ridicat un fum albăstrui, continuă Tschileka.

— Vai de tine!

— ...și din fumul acela a apărut un spirit, o stafie, care a întins spre mine o sută patruzeci și patru de brațe...

— Allah să te ocrotească! Există multe stafii rele pe pământ!

— Într-adevăr, copilul meu. Măgarul s-a speriat la fel de rău ca și mine și a luat-o la goană cât de repede a putut. Deși sunt o bună călăreața, am căzut totuși de pe el.

— Ce nenorocire! Măgarul a dispărut?

— Nu. A apărut acest effendi călare, a prins măgarul și mi l-a adus, apoi m-a ajutat să mă ridic de la pământ, pentru a mă conduce acasă. Unde este tatăl tău?

— A plecat în sat.

— Da' ce face acolo?

— Vrea să cumpere stafide și migdale.

— Ți-a spus când vine înapoi?

— A zis că n-o să întârzie mult.

— Te rog să-l servești pe acest effendi, până vin eu înapoi. Mă duc să-mi pun altă rochie.

Tschileka voi să iasă pe cealaltă ușă dar fica sa o apucă de braț.

— Spune-mi, mai întâi ce s-a întâmplat cu stafia.

— N-am timp, întreabă-l pe effendi, o să-ți povestească el.

Zicând acestea, vicleana dispăru și mă lăsă pe mine să duc până la capăt basmul ei cu stafii.

După primele cuvinte schimbate între mamă și fiică, mă așezasem pe o rogojină.

Tânăra Fragă se trezi deodată singură eu mine și se vedea clar că se simțea în încurcătură. După o mică pauză, începu:

— Ți-e foamei effendi?

— Nu, copila mea.

— Dar sete?

— Este foarte cald. Ai vrea să-mi dai o înghițitură de apă, tu fiică a drăgălășeniei?

Apucă unul dintre vasele cu lapte căruia îi luase caimacul cu arătătoarele ei delicate și mi-l întinse.

— Poftim lapte de vacă! Este proaspăt și o să-ți placă. Sau poate îți place mai mult laptele de capră?

— Și de pe laptele de capră a fost luat caimacul?

— Da, eu însămi l-am luat.

— Atunci, dă-mi apă! Beau lapte numai atunci când are și caimac.

Copila cea voinică ieși afară și îmi aduse un vas de lut plin cu apă care mirosea și arăta de parcă fusese spălată în el o pungă veche de tutun sau un pudel murdar.

— De unde ai adus apa asta? am întrebat-o, neîncrezător.

— Am luat-o din copaie, veni răspunsul.

— Altă apă nu ai?

— Ba da, nu departe de casă este un pârâu.

— Nu poți să-mi aduci apă de acolo?

— Aș putea, effendi, dar n-ai să vrei s-o bei.

— De ce nu?

— Sunt broaște și broscoi în ea, la fel de mari ca un arici gras.

— N-aveți nici o fântână prin apropiere?

— Ba da, dar înăuntru sunt salamandre, lungi și tari ca țiparii.

— O, vai! Mai bine nu beau.

— Aș putea să-ți dau un must bun, effendi.

— Este într-adevăr bun?

— Este la fel de dulce ca zahărul și mierea.

— Atunci adu-mi din acela!

Ikbala plecă din nou. Când se reîntoarce, îmi aduse o jumătate de dovleac scobită, în care se afla un lichid care părea la fel de periculos ca și apa. L-am mirosit și am hotărât să fiu extrem de prudent.

— Din ce fructe este pregătit acest must? m-am interesat.

— Din dudge, boabe de scoruș de munte și lămâi. Este aromatizat cu ciuperci galbene și îndulcit cu sirop. Te va desfăta și te va întări ca o băutură din paradis.

Deci, dudge, care aveau un gust scârbos, scoruș de munte, care constituia hrana botgrosilor și a altor păsări și lămâi acre! Aromatizat cu bureți galbeni și îndulcit cu zahăr. Gustul îți dădea de gândit, iar efectele de bănuț. Urmarea inevitabilă nu putea fi decât o durere de burtă. Dar îmi era într-adevăr sete și de aceea, am dus jumătatea de dovleac la gură, am închis ochii și am tras câteva înghițituri. Atunci, însă, fata mă trase de braț.

— Stai, stai! strigă ca. Numai o înghițitură, numai o înghițitură.

— De ce? am întrebat-o.

În vreme ce puneam vasul jos, mi-am dat seama ce gust scârbos avea această băutură.

— Dureri de burtă, dureri groaznice de burtă, mărturisi Ikbala.

— Atunci, de ce m-ai îndemnat să beau?

— O, dar mustul este bun. Dar n-ai voie să iei decât o înghițitură. Fii atent! Așa!

Ikbala îmi luă dovleacul din mână și sorbi lung și cu nesaț. În același timp, făcu o figură de parcă bea nectar ceresc. Dar, pentru că totuși aveam un stomac excelent, tentativa de omor a frumoasei fice a brutarului și boiangiului rămase fără rezultat.

Când fata puse jos dovleacul, apărură un motan bătrân, care stătuse până atunci într-un colț, își înmuie întâi cu precauție mustățile în must, scutură din cap, apoi începu să lingă, mai întâi încet și neîncrezător, apoi cu o plăcere vizibilă.

— Bea, motănelule, spuse frumoasa *pomakin*^[11] și mângâie animalul.

— Stai, stai! strigai eu, atât de tare încât Ikbala sări speriată în picioare.

— Ce s-a întâmplat? De ce strigi așa? mă întrebă.
— Nu-l mai lăsa pe favoritul tău să bea din acest must!
— De ce nu?
— O să-l apuce durerile de burtă, despre care m-ai avertizat!

— O, nu! Este obișnuit cu mustul.

— Ah, bea deseori must?

— Da.

— Din acest dovleac?

— Da. A băut de aici și puțin mai înainte, bunul de el!

Vasăzică și asta, pe deasupra! Mai întâi a băut „favoritul”, apoi eu, apoi fiica Frăguței și în plus, naturalețea înduioșătoare cu care îmi spusese acestea! O, Ikbala, cât de departe ești de manierele din Europa Occidentală!

Ar fi trebuit să mă înfurii, dar, în ciuda dorinței de răzbunare, am adus în discuție subiectul care îi era cel mai drag:

— Din când în când, bea și hagiul Ali, librarul din acest must?

În vreme ce puneam, calm, această întrebare, Ikbala mă privi uimită:

— Îl cunoști pe librar, effendi?

— Da, îl cunosc.

— Unde l-ai cunoscut?

— Pe drumul de la Koschikawak încoace și anume, chiar azi, în urmă cu aproape două ore.

— Ți-a vorbit Ali despre mine?

— Da. Trebuie să-ți transmit salutări de la el.

— Deci, ți-a spus că mă iubește?

— Asta mi-a mărturisit Ali și mi-a spus că și tu îl iubești.

— Da, este adevărat. Ne iubim din toată inima. Pentru mine s-a întors Ali din Arabia.

— Și totuși, n-are voie să stea de vorbă cu tine.

— Din păcate. Nu vrea tatăl meu.

— Dar mama ta este spiritul protector care plutește în jurul vostru.

— Ah, da! Dacă n-am fi avut-o pe ea, suferința inimilor noastre ar fi fost atât de mare, ca cel mai înalt minaret din împărăția stăpânitorului tuturor credincioșilor.

— În curând, tatăl tău va fi mai binevoitor față de Ali, am zis.

— O, nu. Mosklan nu permite acest lucru.

— Cine-i Mosklan ăsta? m-am prefăcut eu neștiutor.

— Face comerț cu cai și face și încă multe altele. Dar tu nu-l cunoști. Voi fi silită să mă căsătoresc cu el.

— Omul acesta mai are și alt nume? m-am interesat.

Ikbala a ezitat să-mi răspundă.

— Poți să fii sinceră cu mine; nu-ți vreau decât binele, i-am zis.

— Nu, Mosklan nu are nici un alt nume, răspunse ea.

— Asta o spui pentru că ți-e frică de el și de tatăl tău!

— O, nu! Nu știu nimic despre vreun alt nume.

— Ei, nu l-ai văzut niciodată pe bărbatul care se numește Pimosa și este din Kopatitza?

Fata păru stingherită și întrebă, eu respirația tăiată:

— Unde trebuia să-l fi văzut?

— Aici, la voi în casă.

— Nu. Te înșeli, effendi.

— Atunci înseamnă că m-am înșelat, dar asta nu-i bine pentru tine.

— Nu-i bine? De ce?

— Dacă ai fi știut cine este acest Pimosa și cu ce se ocupă, l-aș fi putut îndupleca pe tatăl tău să te dea de nevastă hagiului Ali.

— Dar cum ar fi posibil așa ceva?

— Ei, vreau să-ți spun că am venit aici, ca să te văd. Mi-am pus în gând ca, în cazul în care mi-ar fi plăcut de tine, să merg la Ali și să-l aduc aici, la tatăl tău, ca viitor ginere.

— Asta este imposibil, spuse fata, cu părere de rău.

— Ba nu! Este chiar foarte ușor de rezolvat.

— Și cum ai vrea să faci?

— Nu pot să-ți spun acum, pentru că nu ești sinceră. Aș fi vrut să-l silesc pe tatăl tău să-și dea consimțământul chiar astăzi. Astăzi, înțelegeți?

— Și chiar crezi că tatăl meu și l-ar fi dat?

— Da, precis. Dar tu nu ai încredere în mine și asta înseamnă că sunt de prisos aici. Am să plec.

Am vrut să mă ridic de la locul meu, dar Ikbala se și repezi la mine și mă reține.

— Stai jos, effendi. Cine ești tu de crezi că poți avea o asemenea putere asupra tatălui meu?

— Sunt un effendi din Occident. Stau în umbra padișahului și pot, dacă vreau, să-l silesc pe tatăl tău să fie de acord cu dragostea ta pentru Ali. Dar nu am timp, trebuie să plec!

— Mai rămâi, vreau să fiu sinceră cu tine.

— Procedezi cu înțelepciune. Este în folosul tău. Deci, spune-mi dacă îl cunoști pe acel Pimosa.

— Da, îl cunosc. Iartă-mă că mai înainte ți-am spus altceva.

— Te iert. Știu că a trebuit să minți, din considerație pentru tatăl tău.

— Dar poți să-mi promiți că nu i se va întâmpla nimic tatălui meu?

— Da, îți promit. Acum spune-mi, însă, cine e acel Pimosa!

— Nu-l cheamă Pimosa, își spune așa numai din când în când. Este acel Mosklan cu care trebuie să mă mărit.

— Știam deja. Și cu ce anume se mai ocupă în afară de comerțul cu cai?

— Este contrabandist și este mesagerul lui Schut.

— L-a trimis deja Schut la tatăl tău?

— Da, effendi.

— În ce chestiune?

— Nu știu.

— Tatăl tău este contrabandist?

— Nu.
— Spune adevărul!
— Nu este contrabandist. Dar contrabandiștii vin la el și atunci...

Ikbala se împotmoli din nou.

— Ei? Și atunci?

— ...și atunci, tatăl meu are mereu multe mărfuri.

— Unde? Aici, în casă?

— Nu, afară, pe câmp.

— Unde anume?

— Asta n-am voie să-ți spun. Mama și cu mine a trebuit să jurăm că nu-l vom trăda.

— Nici nu-i nevoie, căci cunosc locul acela la fel de bine ca și tine.

— Este imposibil, effendi. Ești doar străin de locurile acestea!

— Și totuși, îl cunosc. Este groapa aceea din mijlocul hățișului.

Ikbala își plesni mirată palmele una de alta și strigă:

— O, Allah! Îl cunoști, într-adevăr!

— Vezi! Chiar astăzi sunt multe mărfuri acolo.

— Le-ai văzut?

— Da. Sunt numai covoare, am zâmbit.

— Într-adevăr, într-adevăr, știi! Cine ți-a spus unde este acel loc?

— N-a fost un om! De unde sunt covoarele?

— Au venit cu vaporul pe mare. La Makri au fost debarcate și de acolo, animalele noastre de povară le-au adus la Gümürdschina și apoi, mai departe, la noi.

— Și unde trebuie să ajungă?

— La Sofia și de acolo, mai departe, nu știu unde.

— Participă și Schut la această acțiune de contrabandă?

— Nu. Comandantul este un armurier din Ismilan.

— Așa deci! Omul acesta are și o cafenea?

— Da, răspunse frumoasa pomakin, făcând ochii mari.

— Locuiește pe ulița care duce spre satul Tschatak?

— Îl cunoști și pe el, effendi?
— Am auzit de el. Ți-e cunoscut numele lui?
— Îl cheamă Deselim.
— A fost din când în când pe la voi? m-am interesat mai departe.
— Deseori! O să vină și astăzi sau mâine.
— Probabil din cauza covoarelor care se află acolo pe câmp?
— Da. Trebuie să fie expediate.
— Deselim aduce și oameni cu el?
— Câteva; ceilalți locuiesc aici, în apropiere.
— În Dschnibaschlü?
— Aici și în împrejurimi.
— Cine îi adună?
— Tatăl meu.
— Doar el singur?
— Nu, ci îl trimite și pe ajutorul nostru, care se bucură de încrederea tuturor.
— Asta-i omul care a ajutat-o pe mama ta să se dea jos de pe măgar?
— Da. Are toate culorile pe față. Este un om foarte viclean și îndrăzneț.
— Dar, taci! Vine cineva!
De afară se auzi un găfâit și un geamăt.
— Este tata, șopti Ikbala. Să nu-și dea seama că am stat de vorbă cu tine!
În clipa următoare, ea dispăruse deja în odaia alăturată, unde se dusesese și mama ei.

5. Printre contrabandiști

Mă aflam, deci, singur în cameră, făcând abstracție de motan, care se dusesse din nou în colțul său. Nu-mi era pe plac acest lucru, dar nu mai aveam ce face. Am auzit niște pași grei, târșâiți, găfâielile se repetară și apoi intra stăpânul casei.

Aproape că m-am speriat când l-am văzut. Era la fel de gras pe cât era de înalt și abia pătrunse prin deschizătura ușii. Era îmbrăcat după moda bulgărească. Pantalonii, tunica, haina cu mâneci scurte erau din stofă de lână, în vreme ce turcul poartă în timpul verii haine ușoare, cu multe falduri, din pânză de în sau din bumbac. Picioarele brutarului erau înfășurate, după datina bulgărească, în panglici groase, care îi acopereau și laba piciorului. Vechilor bulgari și pomakinilor nu le plăcea altă încălțăminte.

Acest port îl pocea și mai mult pe brutar. Haina scurtă, picioarele înfășurate, cingătoarea lată de aproape jumătate de metru, pe care o purta în jurul pântecului, îl făceau să pară și mai gras și mai diform decât era. La aceasta se adăuga și faptul că Boschak își răsese părul din cap. Doar sus, în mijlocul țestei, își lăsase o şuviță lungă de păr care atârna pe spate, împletită în două codițe. Nu purta fes; în locul lui avea o căciulită împinsă pe ceafă. În mână avea un șervet înnodat în care se găseau câteva pachetele.

Dacă aş fi fost întrebat ce culoare avusese îmbrăcămintea lui, mi-ar fi fost imposibil să spun. Inițial fusese o culoare de bază. Dar peste aceasta se vedeau dungi de toate culorile posibile, așa încât fondul nu mai putea fi recunoscut. Se observa doar că se folosisse pur și simplu de haine pentru a se șterge pe mâini, fie că fusese murdar de aluat, fie de culori de la vopsit.

Mâinile lui arătau de parcă ar fi pisat o cutie întreagă de culori, ar fi amestecat această pudră cu ulei și apoi și-ar fi folosit degetele în loc de pensule. Brațele nu i le puteam vedea; probabil că semănau cu acelea ale grațioasei sale Frăguțe, pe care le confundasem cu niște mănuși, din cauza culorii pe care o aveau.

Și chiar și fața. Era unică în felul ei. În mod vizibil, Boschak avea două obiceiuri, sau chiar trei, care nu se potriveau cu ocupația lui: priza tutun pe nas, îi plăcea să se frece la ochi și se scărpină, tot cu plăcere, în spatele urechilor, căci atât nasul cât și porțiunea din jurul ochilor și a urechilor păreau unse cu cerneală neagră, magiun de prune, sirop de zmeură, gălbenuș de ou și zgură.

Atunci când o frumusețe orientală își vopsește genele cu khol^[12], aceasta o face ca privirea să pară mai meditativă. Brutarul părea să fie de părere că înfățișarea sa câștigă în frumusețe prin acest strat de culori. Din acest motiv — sau poate de lene? — neglijase, de mult timp, să folosească apa pentru a se spăla pe față. Așa ceva se întâmplă foarte rar în Occident și atunci poliția este silită să intervină, pentru că un asemenea caz provoacă indignarea publică!

Era într-adevăr caraghios cu câtă mirare mă privi Boschak, în vreme ce eu ședeam liniștit pe rogojină.

Fruntea i se încruntă, gura i se deschise larg și urechile păreau că vor să se tragă înapoi.

— Ei, drăcia dracului!

Mai mult nu putu rosti grăsanul. Trebui să răsuflă adânc, fie pentru că i se tăiasse respirația, fie de surprins ce era; nu știu.

— Bună dimineața! l-am salutat eu, ridicându-mă încet.

— Ce vrei? Ce cauți aici? izbucni grăsanul.

— Pe tine, i-am răspuns scurt.

— Pe mine? întrebă el, neîncrezător.

— Da, pe tine!

— Mă confunzi!

— E cam greu să te confunde cineva pe tine.

Boschak nu păru să sesizeze insulta exprimată de ultimele cuvinte. Întrebă, încă îndoindu-se:

— Deci, la cine ai venit?

— La un boiangiu care este și brutar și care se numește Boschak.

— Eu sunt, într-adevăr.

— Vezi că nu m-am înșelat?

— Dar ai spus că m-ai recunoscut imediat! M-ai mai văzut?

— Nu.

— Și atunci, cum poți să mă recunoști?

— După demnitatea strălucitoare a rangului tău, care ți se poate citi pe față.

Boiangiul nu sesiză nici sensul adevărat al acestor cuvinte, căci își schimonosi fața strălucitor colorată, într-un zâmbet satisfăcut.

— Ești foarte politicos și ai dreptate. Poziția mea este foarte importantă. Fără noi, oamenii ar muri de foame și tot noi suntem aceia care facem hainele să fie frumoase. Deci, care ți-e dorința?

— Aș vrea să discut o afacere cu tine.

— Ești cumva negustor de făină?

— Nu.

— Atunci, poate, negustor de culori?

— Nici asta. Mă refer la altă afacere.

— Să discutăm, atunci, mai pe îndelete!

— După ce te faci comod. Scoate-ți haina și așează-te lângă mine!

— Da, așa am să fac. Așteaptă puțin aici.

Boschak ieși pe ușa pe care dispăruseră nevasta și fiica lui. În orice caz, acolo se aflau două odăi, una după alta și după zgomotele înfundate ale celor trei voci pe care le-am auzit, mi-am dat seama că cei amintiți se aflau în odaia cea mai îndepărtată. După ce grăsanul s-a întors, a rămas stând în picioare în fața mea și mi-a spus:

- Iartă-mă. Ai chef să mănânci ceva?
- Nu, am răspuns, gândindu-mă la urmele de aluat pe care le observasem pe pantalonii lui.
- Sau poate să bei.
- Îți mulțumesc!
- Ei și acum să vorbim despre afacerea noastră.

Este aproape de nedescris modul în care brutarul, după multe gemete și suspine, a reușit să se așeze lângă mine, pe rogojină. După ce a reușit, cu chiu cu vai, acest exercițiu de gimnastică, și-a încrețit fața, luându-și o figură poruncitoare și a bătut tare din mâinile-i grășane.

Îmi venea să-i râd în nas, văzându-l cum se străduiește să-și ia înfățișarea de mare domn, obișnuit să dea porunci. Plesnitura din palme fusese auzită, căci își făcu apariția în încăpere ajutorul de boiangiu, pe care Ikbala îl caracterizase drept viclean și îndrăzneț.

Se vedea că, între timp, fusese instruit cum să se comporte. Se înclină adânc, cu brațul îndoit peste piept și se uită smerit la domnul și stăpânul său, așteptându-i răbdător ordinele.

— Adu ciubucul! porunci grășanul, pe tonul unui pașă cu trei cozi de cal.

Sclavul se supuse. Aduse o lulea care arăta de parcă zăcuse timp îndelungat în nămolul unui eleșteu cu crapi. Servitorul se îndepărtă, stăpânul băgă mâna la cingătoare și scoase o mână de tutun dintr-o pungă, pe care îl îndesă în lulea. Apoi mă întrebă:

- Ești fumător de tutun?
- Da, am răspuns.

Mă temeam acum că Boschak va porunci să-mi fie adusă și mie o lulea asemănătoare și că mi-o va umple din aceeași pungă, dar am fost dezamăgit, într-un mod plăcut, când m-a întrebat:

- Ai chibrituri?
- N-ai iască? m-am interesat.

De fapt, îmi adresase întrebarea luându-și o figură șireată sau, mai degrabă, încercând să facă pe prostul. Chibriturile nu se găsesc peste tot, în acel ținut. Cine are așa ceva, acela este un om care își poate permite. Brutarul vroia, de fapt, să știe dacă făceam parte dintre cei privilegiați. Tocmai de aceea ți-am răspuns așa.

— Ar trebui să mă ridic din nou, spuse. Îmi dau seama după cum arăți că ai la tine chibrituri.

— Cum ți-ai dat seama?

— După straie. Ești bogat.

Dacă ar fi spus: „Ești mai curat decât mine”, ar fi avut dreptate. Am băgat mâna la cingătoare, am scos o cutiuță cu chibrituri impregnate cu ceară și i-am dat-o. A privit-o mirat.

— Dar nu sunt din lemn?

— Nu. Nu-mi plac cele care sunt făcute din lemn.

— Asta-i ceară?

— Da. Ai ghicit.

— Și înăuntru este un fitil?

— Bineînțeles.

— Minunat, extraordinar! O lumânare cu care să-ți aprinzi tutunul. N-am mai văzut așa ceva până acum. N-ai vrea să-mi dăruiești tot pachetulul?

Nu-ți vine să crezi ce impresie poate face, deseori, un lucru atât de mărunț. M-am hotărât să profit de această ocazie.

— Aceste lumânările au o mare valoare pentru mine, am replicat. Poate am să ți le dăruiesc, dacă am să fiu mulțumit de discuția noastră.

— Atunci, să începem. Mai înainte, însă, vreau să-mi aprind luleaua.

După ce și-a aprins-o, mi-am dat seama că boiangiul nu fuma un tutun de calitate proastă.

— Ei și acum putem sta de vorbă, zise. Mai întâi, să-mi spui cine ești.

— Sigur că trebuie să știi cu cine stai de vorbă. Dar, poate că este, totuși, mai bine să-ți spun ceva mai târziu numele meu.

— De ce?

— Afacerea pe care vreau s-o discut cu tine nu este una obișnuită. Pentru aceasta este nevoie de viclenie și discreție și încă nu știu dacă tu ești înzestrat cu aceste două daruri.

— Aha, acum bănuiesc cu ce te ocupi!

— Ei, cu ce mă ocup?

— Faci comerț cu diverse, zâmbi Boschak și clipi șiret din ochi.

— Hm! Poate că nu te-ai înșelat în totalitate. Am o marfă de vânzare, care este foarte scumpă și pe care, totuși, vreau s-o vând foarte ieftin.

— Despre ce e vorba? se interesă grăsanul și se aplecă spre mine.

— Covoare.

— A, covoare! Astea se vând întotdeauna lesne. Dar ce fel de covoare sunt?

— Covoare veritabile de Smirna.

— Allah! Câte?

— Cam o sută.

— Cum le vinzi?

— Cu toptanul. Vreau treizeci de plăștri pentru fiecare bucată.

Atunci Boschak scoase luleaua din gură, o așeză jos lângă el și își lovi palmele una de alta.

— Treizeci de plăștri? Chiar treizeci?

— Nimic mai mult.

— Covoare veritabile de Smirna?

— Precis.

— Pot fi văzute?

— Firește, cumpărătorul trebuie mai întâi să le vadă.

— Unde se află?

— Chiar crezi că am să-ți spun, înainte de a mă asigura că cel ce le cumpără este un om pe care te poți baza?

— Ești foarte precaut. Spune-mi, cel puțin, dacă locul unde sunt e foarte departe de aici.

— Nu prea departe.

— Și mai spune-mi cum se face că mi te-ai adresat tocmai mie?

— Ești boiangiu, ești, deci, cunoscător și vei putea aprecia, după culoare, dacă marfa este într-adevăr originală.

— Asta cam așa e, spuse el, măgulit.

— De aceea am venit la tine! Nu m-am bazat pe faptul că ai să cumperi tu însuși covoarele, ci m-am gândit că poate cunoști pe cineva care vrea să încheie o afacere atât de profitabilă.

— Ai presupus foarte bine.

— Deci, cunoști vreun cumpărător?

— Cunosc unul, accentua Boschak, făcându-mi un semn cu ochiul.

— Unul care poate plăti cu bani peșin? Cine e?

— Un armurier.

— O, vai! Unui armurier îi va fi greu să cumpere așa multe covoare.

— Aceluia la care mă refer nu-i va fi. Are și o cafenea și se pricepe să vândă marfa.

— Unde locuiește?

— În Ismilan.

— E cam neplăcut; e departe până acolo.

— Nu face nimic. Vine astăzi sau mâine la mine.

— Până mâine nu pot să aștept.

— De ce nu?

— Păi, gândește-te și tu!

— Cum adică?

— Dacă vând niște mărfuri atât de scumpe la un preț atât de mic, înseamnă că am motivele mele.

— Hm! Se-nțelege, recunosc brutarul cel gras.

— Trebuie să le vând imediat, altfel aş putea foarte uşor să le pierd.

— Sunt pe urmele tale?

Zicând acestea, Boschak clipi semnificativ din ochi, iar cu mâinile mimă prinderea şi legarea cuiva.

— Nu, nu-i vorba de asta. N-are nimeni habar de planurile mele. Dar marfa se află într-un loc unde nu este în siguranţă.

— Atunci, ia-o de-acolo!

— Asta trebuie s-o facă acela ce o va cumpăra.

— Deci, cel la care ai adăpostit-o nu este om de încredere?

— N-am lăsat-o la cineva.

— Nu? Atunci unde?

— Pe câmp.

— Allah! Cum de ţi-a venit ideea asta?

— Nu mie mi-a venit, ci altora.

— Dar tu ai fost de acord?

— Nu. Niciodată nu mi-ar fi trecut prin cap să ţin o marfă atât de valoroasă într-un mod atât de nechibzuit.

— Nu te înţeleg.

— Am încredere în tine să-ţi explic cum stau lucrurile. Mi-ai făcut impresia unui om care nu ar trăda.

— Nu, eu n-am trădat niciodată! afirmă Boschak, ducându-şi mâna la inimă.

— Bine. Te cred. Eşti convins, nu, că treizeci de plăşti înseamnă foarte puţin?

— Hm! Asta n-o pot spune acum, n-am văzut încă marfa.

— Îţi spun eu că preţul este foarte mic. Nimeni altcineva nu vinde aşa ieftin.

— Înseamnă că tu le-ai cumpărat şi mai ieftin.

— Se-nţelege, am confirmat.

— Cât ai dat?

— Ascultă, asta nu-i o întrebare prea înţeleaptă. Nici un negustor n-o să-ţi spună cât câştigă în realitate. Dar, aşa cum am spus deja, cu tine vreau să fiu sincer.

— Ei, cât câștigi tu din asta?

— Treizeci de piaștri, doar treizeci de piaștri.

Boiangiul se uită perplex la mine.

— Din toată marfa?

— Da ce crezi? Doar n-oi fi atât de prost să mă mulțumesc cu o sumă atât de mică? Nu, pentru fiecare bucată.

— Dar asta nu-i posibil. Vinzi bucata cu treizeci de piaștri și câștigi tot atât?

— Așa e.

— Înseamnă că cineva ți-a dăruit această marfă.

— Nu mi-a dăruit-o vreun om.

— Atunci, nu mai înțeleg nimic!

— Nu-ți mai bate capul. Am să-ți explic. Nici n-am cumpărat covoarele și nici nu mi-au fost date în dar. Le-am găsit!

— Le-ai găsit? zvâcni el. Dar unde?

— Aici, chiar în apropiere.

Boschak se sperie îngrozitor. Tot înghițea în sec. I-au trebuit mari eforturi ca să mă întrebe:

— Aici, în apropiere? Este posibil, effendi?

— Bineînțeles. Doar ți-am spus că da.

— Aș putea să știu unde e locul acela?

— Cunoști drumul spre Koschikawak?

— Fără-ndoială că-l cunosc.

— Duce pe lângă un crâng. După ce îl lași în urmă și o cotești puțin la dreapta, ajungi la o adâncitură în pământ care pare să fie de netrecut, pentru că este înconjurată de un hățiş gros. Acolo se află covoarele.

Grăsanul încremenise. Nu mai făcea nici o mișcare, doar pieptul îi tresaltă violent. Părea că își pierde respirația, în cele din urmă, îi ieși din gură un fel de horcăit:

— Effendi, dar asta-i o minune!

— Da, nici nu mi-ar fi trecut prin cap să găsesc pe câmp o asemenea comoară. Dar aici plouă foarte rar, iar acum

suntem în anotimpul uscat. Deci, marfa nu are de suferit din pricina ploii.

— Dar din pricina oamenilor?

— Cum adică?

— Poate fi ușor descoperită.

— O, nu. Voi, aici, aveți sufletul nevinovat ca și copiii. Faceți astăzi ceea ce-ați făcut și ieri și mai înainte. Nu vreți să mai știți astăzi ce-ați știut ieri. Se știe că nu se poate pătrunde în acea adâncitură și cu greu i-ar trece cuiva prin cap să verifice dacă lucrurile stau chiar așa. Spinii înțeapă rău.

— Dar tu cum ai intrat acolo?

— Pe cal. Știi că nu poți să-ți stăpânești întotdeauna animalul. Creatura a străbătut pur și simplu drumul și m-am trezit în mijlocul mărăcinișului.

— Fir-ar a dracului să fie! exclamă involuntar boiangiul.

— Ce-ai spus? l-am întrebat, făcând pe miratul. Te-ai înfuriat că am făcut această descoperire?

— Nu, o nu! Mă gândeam doar ce neplăcut trebuie să fie pentru acela căruia îi aparțin aceste lucruri.

— Ar fi trebuit să le ascundă mai bine.

— Dar, effendi, cum de ți-a trecut prin minte să vinzi covoarele?

— Nu-i lucrul cel mai convenabil pe care l-aș putea face?

— Pentru tine, da. Dar, chiar îți aparțin?

— Firește. Eu le-am găsit.

— Țsta nu-i un motiv să le consideri proprietatea ta. Trebuie să i le lași posesorului lor.

— Atunci să se prezinte. Văd că se ferește s-o facă.

— Posesorul va veni să le ia.

— El sau un altul. Ce ușor poate ajunge acolo unul care e puțin mai deștept decât mine! Nu, am să le vând.

Boschak își mai revenise din sperietură, dar acum se alarma din nou.

— Eu te sfătuiesc să nu faci asta, mă avertiză. Adevăratul proprietar va avea grijă să nu rămână fără

marfă. Ai să fi considerat drept hoț, iar mie nu mi se pare că ai fi așa ceva.

— Nu? Hm! S-ar putea să ai dreptate. Ai rostit acest cuvânt exact la momentul potrivit. În nici un caz, hoț nu vreau să fiu.

— Ai să lași, deci, covoarele acolo?

— Da.

— Îmi promiți?

— De ce să-ți promit ție? Îți aparțin cumva ție?

— Nu; dar n-aș vrea să-ți împovărezi sufletul cu o faptă rea.

— Ești un om cumsecade. Îmi vrei binele!

— Da. Deci, promite-mi că n-ai să te atingi de covoare!

— Bine! Am să-ți fac pe voie. Îți făgăduiesc solemn!

Boiangiul respiră ușurat și își luă din nou ciubucul.

— Allah fie lăudat! Am reușit să te smulg de pe drumul păcatului. Mi s-a stins și luleaua. Mai dă-mi te rog un chibrit din acela de-al tău!

— Poftim! Mă bucură că ai reușit să mă menții pe calea virtuții. Ispita a fost mare. Trebuie să avem grijă să nu mai fie cumva și altcineva ispitit.

— Și ce vrei să faci?

— Am să aduc la cunoștință această descoperire.

— Allah! La cunoștința cui?

— A autorităților.

Brutarul puse din nou luleaua deoparte și făcu o mișcare de respingere cu mâinile.

— Dar nu este deloc necesar acest lucru!

— Ba da! Am să merg chiar acum la primar, pentru ca acesta să confiște covoarele.

— Ce-ți trece prin cap? Dar proprietarul va veni să le ia.

— Lucrul acesta nu-mi poate schimba hotărârea. Este de datoria mea să anunț.

— Ba nu e deloc! Treaba asta n-are de ce să te intereseze pe tine!

— Ba mă interesează chiar foarte mult. Cine descoperă un răufăcător, acela trebuie să anunțe.

— Dar de ce-ar fi vorba aici de un răufăcător?

— Un om cinstit nu-și ascunde averea pe câmp; poți să fii sigur de asta și de fapt, cam bănuiesc cui îi sunt destinate covoarele.

— Cred că te înșeli!

— Ba nu, sunt chiar sigur.

— Și cine ar fi omul acela?

— Același pe care mi l-ai propus tu drept cumpărător.

— Te referi la armurier?

— Firește.

— O, acela n-are precis de-a face cu treaba asta. Îl cunoști cumva?

— Nu, încă nu l-am văzut.

— Și atunci, cum poți să-l bănuiești de așa ceva? Nici măcar nu ți-am spus cum îl cheamă.

— Dar știu cum îl cheamă: Deselim.

— Deselim? Nu la el m-am gândit. Nu cunosc pe nimeni cu numele ăsta.

— Înseamnă că nu-l cunoști nici pe unul care se numește Pimosa?

— Pimosa? O, pe acela îl cunosc.

— De unde este?

— Este sârb, din Lopatiza de pe Ibar. Unde l-ai cunoscut?

— Am să-ți spun mai târziu. Te vizitează din când în când?

— Da.

— În ultima vreme, a mai fost pe la tine?

— Nu.

— Nu știi cumva unde a fost?

— Nu.

— Hm! N-ai fost de curând la Mandra și Boldschi-bak?

Acum trăsăturile lui luară o altă expresie decât mai înainte. Avea exact figura unei vulpi. Grăsanul ăsta era un

om periculos. Îmi făcu semnificativ cu ochiul.

— Am să-ți spun adevărul: am fost acolo și a fost și Pimosa, afirmă Boschak.

Privirea pe care mi-o aruncă fu aceea a unui învingător. I-am pus, calm, mâna pe umăr și am izbucnit în râs.

— Boschak, te-ai păcălit, vulpoi bătrân!

— Cum adică? Ce vrei să spui?

— Ai, ghicit că am stat de vorbă cu Pimosa?

— M-am gândit la asta.

— Ei, n-ai fost destul de viclean. Nu trebuia să mărturisești.

— Dar spun adevărul.

— Fie! Ai mai bănuț că Pimosa mi-a spus că a fost la Mandra și Boldschibak și că tu poți să depui mărturie pentru asta. Ei, ce-ai să te faci acum, când am să-ți dovedesc că nu ai plecat de aici?

— Nu poți să dovedești asta.

— Nu trebuie decât să întreb. Probabil că ai fost văzut și se știe că nu ai fost plecat. Dar n-am să fac asta; n-are rost să mă ostenesc. Am să merg în satul Palatza și acolo am să aflu cine este în realitate acest Pimosa.

Grăsanul păru să pălească sub culoarea care-i acoperea fața, încercă să riposteze cât se poate de încrezător:

— N-ai să afli nici acolo altceva decât ți-am spus eu.

— Oh, negustorul de cai Mosklan are să-mi dea oricum informații mai bune. Înțeleg că vizita mea la tine s-a încheiat. Acum am să merg la primar.

Spunând acestea, m-am ridicat. Grăsanul făcu același lucru și încă atât de rapid, încât am fost convins că numai frica i-a permis să facă așa o mișcare neobișnuită pentru el.

— Effendi, nu pleca înainte să ne punem de acord!

— Să ne punem de acord? Cu privire la ce?

— Cu privire la covoare.

— Și cu privire la Schut, nu-i așa?

— Pentru numele lui Dumnezeu! De ce vorbești de Schut?

— De ce te sperii când vorbesc despre el? De ce spui că trebuie să ne punem de acord cu privire la covoare? Îți aparțin cumva ție?

— Nu, nu!

— Sau poate știi cumva cine le-a ascuns acolo?

— Nici asta nu știu.

— Atunci poți fi liniștit. Eu, însă, trebuie să mă duc la primar și să-i relatez despre descoperirea mea.

— Dar n-ai să câștigi nimic din asta!

— Trebuie să-ți faci datoria, fără să te gândești la interesul personal.

Boschak se afla într-o mare încurcătură. Se postă în ușă, ca să nu mă lase să ies.

— Cine ești tu, de fapt, de ai venit aici ca străin și te interesezi de problemele noastre? mă înfruntă el.

— Știi să citești? l-am întrebat.

— Da.

— Ei, atunci am să-ți arăt ceva.

Mi-am scos documentele de călătorie și am îndreptat astfel hârtia spre el, încât să nu poată vedea clar decât sigiliul, apoi l-am întrebat:

— Cunoști asta?

— Da. Este pecetea sultanului.

— Ei, află că l-am arestat pe agentul Pimosa.

— Effendi? Ești polițai? se trase Boschak speriat înapoi.

— La această întrebare nu trebuie să-ți răspund. Dar am să te arestez și pe tine și pe Deselim din Ismilan, de îndată ce va sosi aici.

— Să mă arestezi pe mine? De ce?

— Din cauza covoarelor și din alte motive.

— Effendi, dar eu sunt om cinstit!

— Chiar îndrăznești să afirmi asta? Singur ți-ai căutat pieirea. Și va fi după voia ta. Vei fi cercetat; ești pierdut și totuși, voiam să te salvez. Venisem la tine să-ți arăt drumul spre salvare.

Boiangiul nu mai știa ce să spună.

— Ar trebui să te privești în oglindă, am continuat. Vinovăția și frica nu pot arăta altfel decât arăți tu. Urmează-mă, să mergem la primar!

Atunci își făcură apariția nevasta și fiica lui. Trăseseră cu urechea din odaia alăturată și auziseră totul. Amândouă începură să se văicărească și să încerce să mă convingă. Brutarul se comportă liniștit. Părea să cumpănească la modul în care ar putea proceda mai bine. Le-am ascultat un timp pe cele două care se jeluiau, apoi le-am liniștit:

— Nu vă faceți griji! Eu am vrut să-l salvez, dar el singur m-a împiedicat s-o fac. Și acum aş fi gata să renunț la reclamație. Dar vedeți și voi că nu scoate nici un cuvânt să mă roage s-o fac.

Lucrul acesta îl făcu pe Boschak să vorbească:

— Effendi, spuse. Ce știi despre mine?

— Totul! Nu e cazul să-ți spun acum. Asta-i treaba judecătorului.

— Și chiar ai putea să renunți la reclamație?

— Da. Nu te consider un răufăcător. Cred doar că ai fost ademenit. De aceea aş vrea să mă port mai blând cu tine.

— Și eu ce trebuie să fac pentru asta?

— Să te lepezi de cei ce te-au ademenit.

— Am s-o fac cu plăcere! făgădui solemn brutarul.

— Așa spui acum. Dar după ce plec, n-ai să-ți ții promisiunea.

— Mi-o țin. Pot să jur.

— Îți cer să rupi prietenia cu negustorul de cai, Mosklan.

— Am să-i spun.

— Bun! Voiai să i-o dai de nevastă pe fiica ta?

— Da, effendi.

— Ikbala n-o să mai aibă logodnic. Caută altul pentru ea! Boschak ciuli urechile. Se uită întrebător la cele două femei și apoi la mine și întrebă:

— Ați stat de vorbă înainte să vin eu?

— Da, am răspuns, conform adevărului.

— Vrei cumva să spui că ar trebui să-l i-l dau de bărbat pe librarul Ali?

— Da!

— *Wallahi* ^[13]. Deci ați vorbit despre el?

— Da, iar eu vorbisem deja mai înainte eu el. Este un ora bun. Nu este un răufăcător ca acel Mosklan. Ali o va face fericită pe fiica ta. Dar n-am timp de pierdut cu vorbăria. Deci, am să-ți spun următoarele: am să ies pentru câteva minute, ca să poți sta de vorbă cu nevasta și cu fiica ta. După ce intru înapoi, dacă îmi spui că îl accepți pe librar, mă duc îndată la el și-l aduc aici. Dacă, însă, refuzi, mă duc la primar și te iau și pe tine.

Broboane de sudoare apăruseră pe fruntea boiangiului și totuși, mi se păru că era mult mai liniștit decât înainte. Nevasta și copila se repeziră cu rugăminți asupra lui, dar el le respinse și mă întrebă:

— Vrei, deci, să-l aduci pe librar?

— Da.

— Te duci călare până la Kabatsch, la Ali?

— Firește, dacă vreau să-l aduc aici!

— Și dacă îi dau consimțământul librarului, ai să păstrezi tăcerea în legătură cu toate celelalte?

— Am să fiu mut ca mormântul!

— Și despre Schut și despre negustorul de cai?

— Da.

— Nici despre covoare n-ai să spui nimic?

— Unei singure persoane am să-i spun.

— Cui?

— Librarului. După aceea, să facă el ce vrea.

— Ali o să-și țină gura, dacă i-o dau pe fiica mea. Când pleci la Kabatsch?

— De îndată ce te hotărăști. N-am timp de pierdut. Deci, îți dau un termen de câteva minute. Reflectează bine!

Am ieșit afară și m-am dus la Rih. Întrucât, atunci când ieșisem din casă, le auzisem pe mamă și pe fiică repezindu-

se la grăsan cu rugăminți, eram sigur că îmi reușise treaba. După părerea mea, n-avea de ales și mă bucuram nespus că, în scurt timp, îi voi duce această veste bună lui Ali.

M-am îndepărtat puțin de casă. Deodată, mi se păru că am auzit un strigăt. Când m-am răsucit, am văzut că ajutorul se îndrepta spre o fereastră; acolo stătu de vorbă cu butarul.

Ce mă interesa pe mine? Probabil butarul îi dăduse vreo indicație în legătură cu munca pe care o făcea. Câteva minute mai târziu, am auzit un tropot de cal. Nu mi-a trecut prin cap să intru la bănuială. Mai târziu aveam să recunosc cât de imprudent fusesem. Butarul își trimisese ajutorul să-mi întindă o cursă, Fata spusese că omul era viclean. Chiar așa era. Graurul plecase prin spatele casei, încât n-am reușit să bag de seamă când a dispărut.

Am așteptat aproape un sfert de oră, apoi am intrat din nou în casă. Acolo, femeia m-a rugat să-i mai dau un scurt răgaz bărbatului ei. Îi venea foarte greu să ia o hotărâre, pentru că nu știa cum să scape de Mosklan fără să sufere vreo pagubă. I-am îndeplinit dorința și am ieșit din nou afară. Acolo am așteptat, până am fost strigat. Butarul îmi ieși în întâmpinare.

— Effendi, ai dreptate; am să fac ce m-ai sfătuit. Vrei să-l aduci pe librar?

— Da, am să plec îndată.

— Și apoi, nu vrei să-mi fii oaspete azi și mâine?

— Îți mulțumesc, dar este imposibil. Trebuie să plec.

— Încotro?

— Departe, în Occident, unde se află patria mea. Faptul că am spus asta a fost o mare greșeală de care aveam să-mi dau seama mai târziu.

— Atunci, intră în casă. Vreau să-ți arăt ceva.

Se comporta cu blândețe, iar cele doua femei străluceau de fericire. N-am putut să refuz această rugămințe. Ikbala se îndepărtă câteva clipe și apoi aduse un obiect care era înfășurat în câlți și înconjurat cu șnururi.

— Ghicește ce este asta, effendi, spuse boiangiul.

— Da' cine poate să ghicească?

Boschak îndepărtă câlții și ieși la iveală o sticlă.

— Este suc din boabe de struguri, îmi explică. Ai voie să bei?

— Da, am voie. Dar lasă-l în sticlă. Desfățați-vă voi cu el!

— Nouă ne este interzis. Vinul acesta este din Grecia. L-am primit cândva de la un negustor și l-am păstrat până va veni cineva care are voie să-l bea.

L-am refuzat din nou; asta a părut să-l mâhnească. A stat o clipă pe gânduri și apoi a spus:

— Dacă tu îl refuzi, nici eu nu vreau să-l mai păstrez. Tschileka, nu vrei să i-l dăm bietului Saban, care e bolnav?

Ea fu imediat de acord și întreba dacă n-ar putea să-i ducă și ceva produse de brutărie. Boschak îi dădu încuviințarea și apoi mi se adresă:

— Dar, effendi, dacă sărmanul acela va primi acest dar, trebuie să ne faci un hatâr!

— Cu plăcere, dacă pot. Cine este acel Saban?

— A fost lucrător de perii, dar acum este cerșetor, pentru că este bolnav și nu mai poate să muncească. Trăiește din bunăvoința celor pe care Allah i-a înzestrat cu avere.

— Da, Saban e cerșetor și din când în când, primește câte ceva de la noi, repetă Ikbala. Locuiește într-o colibă, în mijlocul pădurii, care se află pe drumul spre Kabatsch...

Deja această repetiție era ciudată, cu atât mai mult tonul pe care fuseseră rostite aceste cuvinte. Ikbala se grăbise să intervină în discuție; am observat că vrea să-mi atragă atenția asupra ei. Stătea într-o parte, în spatele brutarului și când m-am uitat spre ea, a ridicat degetul arătător, ca pentru a mă preveni, fără ca tatăl ei s-o vadă.

— Ce pădure este aceasta? am întrebat, candid.

— Sunt doar stejari și fagi, răspunse brutarul. Doar din loc în loc se mai află câte un chiparos. Să-ți descriu drumul?

— Chiar te rog.

— Călărești de aici spre sud-vest, după urma roților de căruțe, care te va duce până la câmpia cea înaltă. De acolo, aceste urme duc spre sud, spre Terzi Oren și Irek. Dar ai să găsești și alte urme care te duc în dreapta, la un pârau ce curge în jos de Kabatsch spre Soudlii. Nu departe de locul unde ai să dai de pârau, se află un loc deschis, la marginea căreia este coliba lui Saban.

— Locuiește singur acolo?

— Da.

Un cerșetor singur în pădure era ceva neobișnuit și cam ciudat. Așa, probabil, că se explica purtarea fetei. Oricum, trebuia să fiu prevăzător.

— Și crezi că am să-l găsesc acolo? m-am interesat.

— Da. Saban nu se poate mișca, din câte am auzit. Probabil este bolnav. De aceea îi trimit acest dar. N-ai vrea să iei aceste lucruri și să i le duci?

— Cu plăcere. Împachetează-le!

Se execută. Între timp, fata ieșise din casă, dar, mai înainte, îmi făcuse un semn pe ascuns. Am ieșit după ea și am găsit-o în spatele casei.

— Vrei să-mi spui ceva? am întrebat-o.

— Da, effendi. Vreau să te previn, îmi șopti Ikbala.

— Cu privire la ce?

— Cu privire la cerșetor. Saban nu este un om bun. Păzește-te de el!

— Crezi că tatăl tău are vreo intenție rea cu mine?

— Nu știu. Nu pot să-ți spun decât că nu-l iubesc pe cerșetor pentru că este dușmanul librarului.

— Hm! Mama ta voia să-mi dea ceva pentru Ali, ceva de care tatăl tău nu trebuia să afle.

— Asta s-a rezolvat, effendi. N-a vrut să-ți spună că era, de fapt, un mesaj. El trebuia...

Fata se opri, roșind și plecă ochii în pământ.

— Ei, ce trebuia, gingașă Ikbala?

— Ali trebuia, în seara aceasta... să vină la... la mama.

— La mama? Dar nu în casa voastră?

— Nu, effendi.

— Atunci, unde? am întrebat, ce-i drept, cam indiscret, dar foarte serios.

— Ali trebuia să aștepte afară, la apă.

— Așa, așa! Iubita ta mamă îi mai dă, din când în când, câte o mică întâlnire librarului?

— Da, răspunse Ikbala, atât de candid, încât n-am putut să mă abțin să nu râd.

— Iar tu ești ocrotitoarea acestei frumoase întrevederi? am glumit eu.

— O, effendi, doar știi foarte bine că Ali nu vine la mama, ci la mine!

— Da, sunt convins de asta și pentru că am să-l aduc astăzi la voi, nu mai este nevoie ca mama ta să-mi transmită acel mesaj care îi era destinat, nu-i așa?

— Așa este, effendi. Planul tău este grozav; mi-a umplut inima de bucurie. Să dea Domnul să reușească!

— Și librarului i-o va umple de bucurie. Când am stat de vorbă cu el, te-a numit cea mai frumoasă din Rumelia, și...

— E adevărat? îmi luă Ikbala, grăbită, vorba din gură.

— Da, așa a spus.

— O, e un mare lingușitor și exagerează.

— Nu, Ali n-a exagerat. Ești mai dulce decât mustul pe care-l pregătești. Dar ai spus să dea Domnul să-mi reușească planul. Mai ai îndoieli în privința asta? Tatăl tău și-a dat consimțământul!

— Ție ți l-a dat. Dar mie mi se pare că nu e sincer. O, effendi, presimt un pericol! Protejează-l pe Ali al meu!

— Ce-ar putea să-l amenințe?

— Nu știu. Dar tu și Ali trebuie să aveți mare grijă. Aș vărsa multe, multe lacrimi dacă i s-ar întâmpla ceva.

— Lui? Dar pentru mine n-ai vărsa lacrimi?

— Tu îmi ești străin!

Ikbala rostise aceste cuvinte cu atâta sinceritate și era așa de caraghioasă, încât m-a apucat râsul.

— Ei, am replicat, dacă ai să plângi numai pentru el, atunci spune-i cel puțin mamei tale ca, în cazul în care ni se întâmplă o nenorocire, să verse ea pentru mine două-trei lacrimi. Acum, însă, du-te înăuntru, ca să nu-și dea seama tatăl tău că am stat de vorbă în secret. Nici eu nu am încredere în el.

— Effendi, am să te ocrotesc de la depărtare!

Plecă. Cuvintele ei mi se părură fără nici un sens, dar mi-am dat seama mai târziu că i-a fost posibil să-si țină promisiunea.

Mi-am dezlegat calul și am așteptat. În scurt timp, apărură brutarul și îmi aduse darul pentru Saban.

— Unde sunt nevasta și fiica ta? l-am întrebat, așa într-o doară, observându-l însă pe ascuns. Nu trebuie să-mi iau rămas-bun de la ele?

— Doar vii înapoi, effendi! răspunse.

Zicând acestea, i se putea citi pe față prefăcătoria, așa încât l-am luat amenințător de umăr.

— Crezi cumva că nu mi-am dat seama că îmi vorbești în bătaie de joc? i-am spus cinstit.

Imediat figura lui luă o expresie de sinceritate mirată. Mă privi întrebător.

— Nu te înțeleg? Doar nu crezi cumva că sunt un mincinos?

— Hm! În patria mea există un proverb care spune că nu trebuie să ai încredere în oamenii care au urechile spintecate.

— Te referi la mine? întrebă Boschak, ofensat.

— Văd că ai câte o tăietură la fiecare ureche.

— Asta nu-i un somn că te-aș înșela. Mai înainte, urechile mele au fost nevătămate. Sunt un credincios, cinstit al profetului și jur pe barba lui Mohammed că o să ne revedem, dacă nu renunți tu.

— Eu nu renunț și sper că această revedere se va produce în termeni prietenoși. Dacă, însă, nu va fi așa, are să ți se întâmple ceva care n-o să-ți convină deloc.

În timp ce purtam această discuție „prietenoasă”, am legat pachetul la șa, am încălecat și apoi am plecat.

6. În coliba cerșetorului

După câteva minute, am sosit în adevăratul sat Dschnibaschlü, l-am străbătut și am ajuns apoi, din nou, între plantații de porumb și alte câmpuri, care se terminau cu o pășune ce era mărginită de pădurea amintită mai înainte.

Urmele de roți de la marile și greoaiele căruțe cu boi erau vizibile. Le-am urmat în direcția care mi-a fost indicată și eram destul de aproape de pădure, când am zărit un călăreț care venea din stânga, peste câmpie. Pentru că cu călăream mai încet decât el, m-a ajuns curând din urmă.

— Allah să-ți dăruiască o călătorie bună! m-a salutat el.

— Îți mulțumesc! i-am răspuns, prevăzător.

Mă privi cercetător și am făcut și eu același lucru, numai că nu atât de bătător la ochi ca el. Nu prea era nimic de capul acestui călăreț. Calul îi era slab, straietele-i erau proaste iar figura lui nu făcea o impresie bună. Numai pistoalele și cuțitul, pe care le avea la cingătoare, păreau să fie bune.

— De unde vii? mă întrebă.

— De la Dschnibaschlü, am răspuns, laconic.

— Și încotro te duci?

— Spre Kabatsch.

— Și eu. Cunoști drumul?

— Sper să-l găsesc.

— Speri? Deci ești străin de locurile astea?

— Da.

— Pot să-ți fiu tovarăș de drum? Dacă-mi dai voie să merg cu tine, n-ai să te rătăcești.

Nu prea-mi plăcea străinul, dar acesta nu era un motiv să-l ofensez. Poate era totuși un om bun. Și chiar dacă n-ar fi fost așa, nu-mi era de nici un folos să-l refuz. În felul

acesta n-aș fi reușit decât să-i provoc mânia sau dorul de răzbunare. Și avea aerul că, dacă l-aș fi respins, ar fi încercat să mă convingă de calitățile armelor sale. De aceea, i-am acceptat propunerea.

— Ești foarte amabil, să rămânem împreună!

Zâmbi mulțumit și își conduse calul în dreptul lui Rih.

O perioadă am mers în tăcere unul lângă altul. Privea curios la calul și la armele mele. Mi se păru că examina din când în când, îngrijorat, împrejurimile. Oare să fi fost ceva pe-aici de care aveam a ne teme? Am considerat că era mai bine să nu pun nici o întrebare. Iar, mai târziu, am aflat motivul acestor priviri îngrijorate.

— De la Kabatsch mergi mai departe? se interesă el prietenos.

— Nu.

— Deci, mergi în vizită la cineva?

— Da.

— Aș putea să știu la cine? Ești străin pe aici și poate îți arăt eu casa respectivului.

— Merg la hagiul Ali, librarul.

— O, îl cunosc. Trecem pe lângă casa lui. Am să te fac atent.

Discuția s-a împotmolit din nou. N-aveam nici un chef de vorbă și el părea să fie în aceeași dispoziție. Așa am lăsat în urmă o bună bucată de drum, fără să mai scoatem vreun cuvânt. Drumul urca tot mai sus, printre copacii din pădure. Am ajuns la înălțimea de care pomenise brutarul și la locul unde urmele roților o luau spre sud. Dar se putea observa că oamenii o luaseră și spre vest. Am urmat această direcție și curând se arăta și pârâul despre care vorbise brutarul.

După scurt timp, am ajuns la un mic luminiș, la marginea căruia am zărit o colibă joasă, construită pe lungime. Fusesse ridicată din piatră și acoperită cu bucăți de lemn în formă de șindrilă. Pe acoperiș era o deschizătură care avea scopul să lase fumul să iasă. Stejari

falnici își întindeau ramurile peste această construcție simplă, care dădea impresia de tristă singurătate.

Ca în trecut, însoțitorul meu arată în direcția casei:

— Acolo locuiește un cerșetor!

Nu făcu nici un gest cum că ar vrea să se oprească. Aceasta făcu să-mi dispară bănuiala pe care o avusesem. Mi-am înfrânat calul și am întrebat:

— Cum îl cheamă pe acest cerșetor?

— Saban.

— A fost cândva lucrător de perii?

— Da.

— Atunci trebuie să intru câteva clipe la el. Am să-i înmânez un dar.

— Du-te. S-ar putea să aibă nevoie de el. Eu o să merg încet mai departe, de-a lungul pârâului. Dacă vii după mine n-ai cum să nu mă găsești.

Omul plecă într-adevăr mai departe. Dacă ar-fi descălecat și el, asta m-ar fi determinat să fiu precaut, dar așa, m-am simțit liniștit. Am mers călare până la coliba și i-am dat ocol, ca să văd dacă nu cumva se află cineva prin apropiere. Fagii și stejarii se aflau la mare distanță unii de alții, chiar dacă ramurile lor se împreunau, așa încât am putut privi până departe în pădure. N-am văzut nici urmă de ființă omenească.

Aproape că mi-a fost rușine că am fost bănuitor. Un biet cerșetor bolnav — ce rău putea să-mi facă? Nu exista nici o ascunzătoare, cel puțin nu în împrejurimile colibei; în această privință puteam să fiu sigur. Dacă aveam totuși un motiv de teamă, aceasta nu putea veni decât din interiorul acestei construcții sărăcăcioase și acolo nu era greu să mă întâlnesc eu pericolul.

Am coborât în fața celei mai mari deschizături, în care nu se afla nici o ușă, dar nu mi-am legat calul, pentru ca, în caz de nevoie, să și încalec pe el și să plec de acolo. Cu revolverul gata pregătit în mână, am intrat.

Coliba nu avea decât o încăpere, care era atât de scundă, încât aproape, că m-am lovit cu capul de tavan. Am văzut o piatră înnegrită, care servea drept vatră, mai multe capete de boi și cai curățate de carne, care țineau loc de scăunele și în colțul din stânga jos, pe un culcuș făcut din frunziș, o siluetă omenească nemișcată. Lângă ea, pe jos, se aflau o oală de lut, o sticlă spartă, un cuțit și alte câteva mărunțișuri sărăcicioase — asta era tot ce se afla în colibă. Oare de ce aveam a mă teme aici? Am băgat la loc în cingătoare revolverul, am scos pachetul și m-am apropiat de culcuș. Omul încă nu se mișcase.

— Bună ziua! am salutat cu voce tare.

Atunci cel care se afla acolo se răsuci încet spre mine, mă privi de parcă l-aș fi sculat din somn și întrebă:

— Ce porunciți, stăpâne?

— Te cheamă Saban?

— La ordin, stăpâne!

— Îl cunoști pe boiangiul Boschak?

Acum se ridică vesel în poziție șezând.

— Da, stăpâne!

Omul părea într-adevăr bolnav. Era îmbrăcat în zdrențe și arăta ca un schelet. Ochii îi erau îndreptați lacom spre pachetul pe care îl țineam în mână.

— Îți trimit vin și produse de brutărie.

Zicând acestea, am îngenunchat plin de milă, lângă culcuș, ca să deschid pachetul.

Ochii cerșetorului erau arzători și îndreptați spre mine. Asta era într-adevăr foame sau altceva, ceva periculos pentru mine? N-am mai avut timp să-mi duc până la capăt acest gând. În spatele meu s-a auzit un zgomot. Am întors capul. Doi, patru, cinci oameni pătrunseseră pe deschizătura ce ținea loc de ușă. Cel care se afla mai în față ținea în mână o flintă pe care o întorsese ca și cum ar fi vrut să dea o lovitură cu ea. Sări asupra mea.

Am scos revolverul și am vrut să mă ridic brusc, dar atunci se repeziră asupra mea brațele lungi și uscățive ale

cerșetorului, care mă apucară de gât, ca și tentaculele unui cefalopod și mă traseră în jos. Știu doar că am îndreptat pistolul spre trădător și am tras, de ochit n-am putut să ochesc. Apoi, am primit, pe la spate, o lovitură puternică în cap.

Murisem; nu mai aveam corp; eram doar spirit. Am zburat printr-un foc a cărui văpaie a vrut să mă mistuie, apoi printre talazurile asurzitoare, a căror răceală m-a înghețat, prin straturi nesfârșite de nori și ceață, sus deasupra pământului, cu o viteză înspăimântătoare. Apoi n-am simțit decât că zbor într-adevăr, chiar așa cum luna se învâртеște în jurul pământului, fără proprie voință. Era un gol de nedescris în mine și în jurul meu. Încet, încet, viteza se micșoră. Nu numai că am început să *simt*, dar și să *gândesc*. Dar la ce mă gândeam? La tot felul de prostii și lucruri fără valoare. De vorbit, însa, nu puteam vorbi, oricât mă străduiam să scot un sunet.

Încet, încet, mi-am pus ordine în gânduri. Mi-am adus aminte cum mă cheamă, ce rang am, ce vârstă aveam când am murit. Dar unde și cum îmi găsisem moartea asta nu-mi era clar. Cădeam din ce în ce mai jos. Nu mă mai roteam în jurul pământului, ci mă apropiam de el, ca un fulg care cade ușor dintr-un turn, suflat încolo și înapoi și cu cât coboram, cu atât se îngălămbăteau mai mult amintirile despre existența mea pământească. Îmi apăreau în fața ochilor, ca tablourile, persane și evenimente. Lucrurile începeau să fie din ce în ce mai clare. Mi-am amintit că, ultima oară, pornisem într-o călătorie îndepărtată; fusesem la Stambul, la Adrianopol, voiam să merg spre patrie, iar pe drum fusesem ucis într-o colibă de piatră de pe o culme din Tokatschyk Dagh. Apoi, ucigașii îmi legaseră leșul și îl aruncaseră în culcușul unde stătuse mai înainte cerșetorul, apoi se așezaseră în jurul vetrei și aprinseseră un foc deasupra căruia se prăjea ceva.

Murisem și trecusem prin asta în mod conștient. Auzisem chiar vocile criminalilor, da le mai auzeam încă, în

vreme ce mă lăsam în jos pe pământ, mai clar, tot mai clar, cu cât mă apropiam mai mult și minune! Am coborât prin acoperișul colibei, pe frunzișul culcușului urât mirositor și iată, acolo se aflau criminalii, l-am auzit vorbind, am simțit mirosul cărnii pe care o prăjeau pe jărat. Am vrut să-l și văd, dar nu puteam deschide ochii și nici nu mă puteam mișca.

Eram într-adevăr doar spirit? Acolo sus unde fusese mai înainte ceafa, mă ardea și mă durea înfiorător. Mă simțeam de parcă mai eram încă în posesia aceluia cap, dar era de zece, de o sută, de o mie de ori mai mare ca înainte și adăpostea marea de foc din interiorul pământului pe ale cărui insule vulcanice loveau cu ciocanul milioane de ciclopi.

Mai întâi am simțit doar acest cap, apoi am observat că mai posedam încă și corpul, mâinile și picioarele. Dar de mișcat nu puteam să mișc nici un mădular. Cu foarte mare claritate am auzit fiecare cuvânt care era rostit acolo, în jurul focului. Am auzit chiar și tropotul mai multor cai. Afară descălecaseră doi călăreți.

— Vine grăsanul, a spus unul.

Nu era oare vocea omului care mă însoțise până aici? Cum de se afla aici? Doar plecase mai departe.

— Și încă unul! adăugă o altă voce.

— Cine e?

— Armurierul Deselim din Ismilan.

Am auzit cum cei dinăuntru s-au grăbit să iasă din colibă ca să-i întâmpine cu strigăte de bucurie pe cel doi:

— L-ați prins pe nătărăul ăla? întrebă o voce unsuroasă.

Cunoșteam această voce: aparținea grăsanului boiangiu-brutar din Dschnibaschlü. Nu cumva pe mine mă numise nătărău? M-a cuprins furia. Dacă aș putea să pun puțin mâna pe el — ah, deodată am reușit să-mi strâng pumnul! De ce e în stare furia!

— Da. l-am tras pe sfoară.

Aceste cuvinte le rostise cerșetorul. Deci glonțul meu nu-l nimerise.

— Unde e căpușa?

Asta chiar că era tare! Când neamțul vrea să descrie cât mai lămurit un prost, atunci îl numește nătărău. Turcul se folosește adesea de cuvântul *kojundschi*, care înseamnă, aproximativ, păstor de oi. Pe mine, însă, vorbitorul m-a considerat atât de prostănac, încât cuvântul *kojundschi* i s-a părut o onoare pe care n-o meritam, de aceea m-a numit *kene*, ceea ce înseamnă căpușă.

Mă furnicau mâinile și am făcut o descoperire: puteam acum să strâng amândoi pumnii. Mă simțeam de parcă nu murisem încă. Cel puțin dorința pe care o nutream acum era foarte pământească. Ea se referea la activitatea, în nici un caz supranaturală, pe care turcul o exprimă prin trei cuvinte care au același sens: *döjmek*, *wurmak* și *dojak jedimek*, dar pe care neamțul o exprimă prin cuvântul amabil „a snopi pe cineva în bătaie”. Capul nu mă mai durea acum atât de tare. Se părea că și dimensiunea lui se micșorase.

— Este în colibă, răspunse cerșetorul.

— E legat? întrebă omul care mă numise căpușă și a cărui voce n-o cunoșteam.

— Da, dar nu e necesar.

— De ce nu?

— Pentru că e mort.

Vocile se transformară într-un murmur. Abia după un timp am auzit din nou, clar, porunca!

— Arată-mi-l!

Răufăcătorii intrară în colibă și cerșetorul spuse:

— Aici zace.

O mână mi se așeză pe față și rămase acolo un timp, cercetându-mă. Mirosea a smoală de cizmărie și lapte acru.

Nu-mi pierdusem simțul mirosului. Deci nu eram mort. Apoi posesorul mâinii spuse:

— Rece ca un mort!

— Ia-i pulsul, l-am auzit spunând pe brutarul cel gras. Mâna care mirosea a smoală și lapte alunecă de pe fată în jos și mă apucă de încheietură. Arătătorul se așeza, cercetător pe partea de sus a încheieturii, acolo unde abia dacă se simte pulsul. După o pauză, în care toată lumea aștepta încordată, omul spuse:

— N-are puls.

— Ascultă-i inima!

În următoarea clipă am simțit mâna pe inimă. Părea că nu era necesar să fie deschis vreun nasture. Jacheta și vesta erau deja deschise? Sau oamenii aceștia buni mi scăpaseră deja de aceste obiecte de îmbrăcăminte? Aș fi dorit să mă pot convinge, dar nu puteam să deschid ochii și chiar dacă aș fi putut, nici nu mi-ar fi trecut acum prin cap să dau vreun semn de viață. Mâna stătu doar o clipă pe inimă, apoi alunecă spre stomac și rămase acolo. După aceea, oracolul spuse:

— Inima lui nu bate.

— Prin urmare, e mort, se auzi în jurul cercului.

— Cine l-a omorât? întrebă omul a cărui voce n-o cunoșteam.

— Eu, răsună scurt.

— Cum?

— L-am pocnit în cap.

Omul spuse asta cu o satisfacție care m-a făcut să am convingerea liniștitoare că sângele meu se afla în mișcare. L-am simțit urcând până la tâmpile. Cel al cărui sânge circulă prin vene, acela nu poate fi mort. Înseamnă că trăiam. Zăceam într-adevăr pe mormanul de frunziș și fusesem doar inconștient.

Brutarul cel gras părea să fie totuși îngrijorat. Nu voia să lase nimic necercetat, pentru a se convinge că într-adevăr murisem; de aceea întrebă:

— Respiră?

— Am să ascult!

Am simțit că cineva se apleacă peste mine. Apoi, un nas se frecă de nasul meu. Mi-a duhnit a usturoi, tutun și ouă stricate; apoi respectivul spuse:

— Nu respiră.

— Să ne-ndepărtăm!

Această poruncă mă eliberă în sfârșit de teama că s-ar putea simți vreun semn de viață în mine. Dar, oare, n-ar fi fost mai bine dacă haimanalele și-ar fi dat seama că nu sunt mort? Nu eram stăpân pe membrele mele și de aceea eram în pericol de a fi îngropat de viu.

Mă cuprinse teama. Am simțit întâi că îngheț și apoi că mă ia eu călduri. Am început să transpir. Oamenii se așezaseră în jurul focului și tăceau. Poate erau ocupați cu carnea, al cărei miros ajungea până la mine.

Situația mea era fără speranță. Lovitura dată cu patul puștii mă nimerise în ceafă. Asta avusese un efect paralizant. Nu sunt doctor și nu știu să apreciez consecințele unei astfel de lovituri puternice. Auzeam și simțeam mirosul, probabil că și vedeam și aveam și simțul gustului, dar nervii motorii nu funcționau, își vor relua oare activitatea și încă atât de rapid cât era necesar în starea mea? Și chiar dacă lucrurile ar fi stat așa, având în vedere structura robustă a corpului meu, aveam totuși o slabă nădejde să scap de această soartă. Da, dacă tovarășii mei de drum s-ar fi aflat pe aici, prin apropiere! Dacă măcar bravul meu Halef ar fi avut vreo presimțire despre pericolul de moarte în care mă aflu! Am fost cuprins de un sentiment; e care nu puteam să-l definesc: nu știam dacă să-l numesc: furie sau deznădejde. Poate că prima variantă era corectă, căci am știut mereu că Dumnezeu, chiar și în ceasul al doisprezecelea, te mai poate încă ajuta.

Am strâns pumnii și am împins afară aerul din plămâni, ca și cum aș fi vrut să mă sufoc de bunăvoie. Mi-am încordat toate fibrele și deodată, mi-a trecut așa ceva ca un impuls prin tot corpul: puteam să-mi mișc brațele, picioarele, grumazul și — slavă Domnului — chiar și

pleoapele. Ce-i drept, m-am ferit, cât am putut, să nu se observe nimic; dar, unul după altul, mi-am verificat toate părțile corpului. N-a fost ușor; capul parcă mi-era zdrobit. A trebuit să-mi încordez puterile pentru a putea gândi logic, iar mădularele le simțeam de parcă erau de plumb. Speram, totuși, în condițiile date, să mă pot ridica și să mă pot apăra într-o oarecare măsură. Poate paralizia ceda ceva mai repede decât dădea acum impresia. și apoi, aveam mare încredere în influența pe care o voință puternică o poate exercita, într-un anumit moment, asupra unui corp ce nu mai răspunde la comenzi. Cel puțin, eram sigur că n-o să mă las să fiu îngropat de viu.

De aceea, am rămas întins cât eram de lung și am tras cu coada ochiului spre focul care ardea pe piatră. Se aflau acolo opt bărbați care desfăceau cu cuțitele carnea de pe oasele unei oi și o mestecau între dinți, băgând în gură bucăți mari. Printre ei se aflau și brutarul cel gras, serviabilul cerșetor și respectabilul domn X, care se oferise să mă conducă până la Kabatsch.

În acest sens, deci, se exprimase brutarul, atunci când jurase că ne vom revedea! Desigur, nu-i trecuse prin cap că voi fi ucis. Așteaptă tu, colos de cărnuri, sper c-am să-ți pot dovedi „în mod convingător” că mai trăiesc încă.

Iar grozava mea călăuză știuse să se prefacă de minune! De ce oare privise cu atâta îngrijorare printre copaci? Ah, acum se făcu lumină în mintea mea! Pe când mă aflam în spatele casei boiangiului, calfa plecase călare. Fusese trimis de stăpânul lui să-i adune pe gentlemenii prezenți aici și să-l vestească pe cerșetor de venirea mea. Călăuza mă așteptase pe câmp și apoi se temuse că ne-am fi putut întâlni cu messengerul sau cu vreunul din domnii aceștia curăței; caz în care, aş fi putut să devin suspicios. Boiangiul-brutar îmi încredințase comisionul pentru cerșetor, doar pentru că-și făcuse acest calcul viclean. Așa stăteau lucrurile și nu altfel.

Iar acum se afla aici, împreună cu armurierul și negustorul de cafea din Ismilan. Îl așteptase pe acesta să vină azi sau mâine, iar cumnatul lui Schut sosise exact la momentul potrivit pentru ca, prin acest atac neașteptat asupra mea, să-l scape din pericolul de moarte.

Cum aş fi putut să scap de bandiți? Opt contra unu! Iar acesta mai era și legat și paralizat! Așa-zisa fereastră era prea mică; nici un om nu putea ieși pe acolo. Într-un colț se aflau armele mele. Îmi fuseseră luate, împreună cu tot ceea ce mai aveam. Zăceam, în cămașă și pantaloni, pe grămada de frunziș.

Acum, am început să verific cu atenție legăturile. Erau făcute din curele și erau bine strânse. Nu era nimic de făcut. Chiar cu eforturi mai mari, n-aș fi reușit decât să-mi tai pielea. Îmi storceam creierii să găsesc o cale de salvare — degeaba! Aveam o singură speranță și nici aceasta nu valora prea mult: trebuia să fac pe mortul. Criminalii m-ar fi dus, în orice caz, în pădure, să mă îngroape. Poate le venea ideea să-și recupereze curelele, care nu prea erau de valoare, dar totuși erau bune. Atunci aş fi avut membrele libere. Poate că bandiții nu m-ar fi băgat în groapă îmbrăcat și atunci, ca să mă dezbrace, ar fi trebuit să desfacă legăturile. Atunci, cel puțin, aveam speranța ca și dacă n-aș fi reușit să scap, nu mi-aș fi încheiat existența pe acest pământ fără să opun rezistență. Nu-mi rămânea altceva de făcut decât să aștept răbdător, să văd ce se va întâmpla. Doar oamenii aceștia n-or să tacă veșnic. O discuție între ei ar putea să-mi ofere vreun indiciu de care să profit.

Și iată că omul a cărui voce îmi era necunoscută și pe care îl luasem drept armurierul din Ismilan aruncă jos ultimul os. Își șterse cuțitul de pantaloni, îl băgă la brâu și spuse:

— Așa! Acum am mâncat, putem să stăm de vorbă. Am să plătesc batalul. Cât a costat?

— Nimic, râse cerșetorul. L-am furat.

— Cu atât mai bine. Ziua începe fără cheltuieli. Venisem să vă propun o treabă bine plătită și între timp, voi ați săvârșit alta care, probabil, este și mai avantajoasă, încă nu știu exact cum s-au întâmplat lucrurile. Tocmai sosisem la Boschak, dar el se pregătea să plece, așa că am pornit în viteză călare, împreună și pe drum n-am putut vorbi.

— Allah! în viața mea n-am călărit așa! se plânse grăsanul. Simțeam că-mi dau duhul.

— Nu ți l-ai dat, prietene! Dar nu puteai să pornești mai din timp la drum?

— Nu. N-am decât un animal de călărie și mesagerul care plecase cu el s-a întors atât de târziu.

— Deci, cine este străinul acesta?

— Un creștin din țara francilor, răspunse Boschak.

— Allah să-i distrugă sufletul, așa cum noi i-am ucis trupul! Cum de-a venit la tine?

— S-a întâlnit cu nevasta mea pe drum și a întrebat de mine. Ne cunoștea toate secretele și voia să mă predea autorităților, ca să fiu pedepsit, dacă nu i-o dădeam pe flica mea de nevastă librarului.

— Ea îi aparține lui Mosklan, aliatul nostru, spuse Deselim. Cine i-a încredințat secretele noastre acestui străin?

— Nu știu. N-a vrut să-mi spună nimic despre asta. Mi-a vorbit de Mosklan, de Schut, de toți și toate; cunoștea și ascunzătoarea noastră de pe câmp și m-a silit, sub amenințare, să-mi dau consimțământul.

— Dar n-o să-ți ții promisiunea, nu-i așa?

— În fața unui credincios, îmi țin cuvântul; dar el e creștin. Mergeți la Stambul și stați de vorbă cu necredincioșii. Există acolo mulți creștini care afirmă că nimeni nu trebuie să-și țină cuvântul dacă, în timp ce a făcut promisiunea, și-a propus în secret să-l încalce. De ce să nu-i fac și eu unui creștin ceea ce-și fac ei între ei și-i învață și pe alții?

— Ai dreptate.

— L-am trimis, deci, în secret, pe servitorul meu la Saban și la prietenii care se află aici, să le spună ce aveam de făcut. Saban trebuia să se prefacă bolnav. Murad l-a așteptat pe străin, pentru a-l aduce aici, iar ceilalți s-au ascuns după copacii groși, pentru ca apoi să năvălească peste el în colibă. Asta-i tot ce știu. Restul să-ți povestească Saban sau Murad.

— Ei, Saban, cum a mers după aceea? întrebă armurierul.

— Foarte bine și foarte ușor, răspunse cerșetorul. Străinul a venit cu Murad, care s-a prefăcut că vrea să-și continue drumul. S-a oprit aici și a descălecat. Eu l-am observat prin fereastră și m-am întins repede în culcuș. Străinul a intrat și mi-a adus ceea ce-i dăduse brutarul pentru mine

— Vinul mi-l dai înapoi! îi aruncă grăsanul. Ți l-am trimis doar așa de formă și n-am decât o sticlă. Pâinea poți s-o păstrezi.

— Ce? I-ai trimis vin? întrebă cel din Ismilan. N-ai să-l primești înapoi.

— De ce?

— Pentru că o să-l bem noi!

— Cum să-l beți? Noi suntem dreptcredincioși și Profetul a interzis vinul.

— Nu, nu l-a interzis. A spus doar: „Tot ceea ce te îmbată este blestemat”. Dar n-o să ne îmbătăm doar din sticla asta.

— Dar e proprietatea mea!

Tonul pe care spusese aceasta demonstra că grăsanul avea intenția fermă să-și salveze vinul. Atunci, cerșetorul observă, râzând:

— Nu vă mai certați pentru poruncile Profetului. Vinul nu poate fi băut.

— De ce? întrebă brutarul.

— Pentru că a fost deja băut.

— Saban, ce-ți trece prin cap? Cine ți-a dat dreptul să faci asta? strigă Boschak.

— Chiar tu însuși. Doar mi l-ai trimis mie. L-am împărțit cu tovarășii mei. Dacă ai fi venit mai devreme, ai fi putut să bei și tu. Uite sticla acolo. Ia-o și miroase un parfum pe care sufletul tău nu l-a simțit până acum.

— Dracu' să te ia, ticălosule și pungașule! Niciodată în viața ta n-ai să mai primești vreun dar de la mine.

— Nici n-am nevoie, chiar dacă trec drept cerșetor. Știi la fel de bine ca și mine.

— Gata eu cearta! porunci armurierul. Povestește mai departe, Saban!

Cel numit se supuse.

— Străinul trebuia să creadă că dorm. S-a apropiat și m-a salutat cu o voce atât de tare, încât m-am prefăcut că m-am trezit. M-a întrebat dacă mă numesc Saban și dacă-l cunosc pe boiangiul Boschak, care îmi trimite un dar. A îngenuncheat lângă mine, ca să deschidă pachetul care conținea darul de la Boschak. Atunci i-am văzut pe tovarășii noștri care intraseră pe furiș. Imediat m-am agățat de străin și l-am tras jos lângă mine, apoi a primit acea lovitură cu patul puștii care l-a răpus pe loc. L-am dezbrăcat și acum putem să împărțim între noi tot ceea ce are.

— Dacă o să împărțim, asta mai rămâne de văzut. Ce obiecte avea la el?

Le-au înșirat pe toate. N-a fost uitat nimic, nici cel mai mic fleac. Chiar și acele cu gămălie, din care aveam la mine un pachetel, au fost enumerate. Pentru acest ținut ele erau aproape o raritate și de aceea erau o achiziție de valoare.

Am reușit să văd, deschizând foarte ușor pleoapele, ea armurierul din Ismilan privea cu atenție la ucigașul meu de urși.

— O astfel de armă nu valorează doar zece parale, spuse el. Cine poate s-o poarte? Este grea cât cinci flinte turcești

la un loc. Este o armă de foc veche de acum două sute de ani.

Bunul bărbat nu ținuse niciodată până acum o astfel de armă în mână. Și mai nedumerit a fost atunci când i-a fost adusă flinta Henry. Deselim a întors-o pe toate părțile, a pipăit-o un timp, de jur împrejur și apoi, cu un zâmbet disprețuitor, și-a exprimat părerea de expert:

— Străinul acesta trebuie c-a avut gărgăuni în cap. Arma asta nu-i nimic altceva decât o jucărie pentru băieți. Nu poate fi încărcată, deci nu se poate trage eu ea. Aici e partea unde stă țeava și acolo e patul puștii, iar între ele o ghiulea de fier cu mai multe găuri. Oare la ce folosește această ghiulea? Ca să pui gloanțele în ea? Dar nu se poate răsuci. Dar unde-i cocoșul? Trăgaciul nu poate fi mișcat. Dacă omul ar fi viu, i-aș cere să tragă un foc. N-ar putea și i-ar fi rușine!

Așa a fost examinat fiecare obiect și s-au exprimat unele păreri care m-ar fi făcut să râd, dacă acest lucru s-ar fi potrivit cu starea în care eram.

Omul din Ismilan tocmai voia să se ridice ca să meargă să-mi studieze calul, când am auzit tropot de cal. L-au auzit și ceilalți, iar cerșetorul s-a dus la ușă.

— Cine vine? întrebă cel din Ismilan.

— Un străin, răspunse cel întrebat. Un omuleț pe care nu l-am mai văzut până acum.

Chiar în clipa aceea, am auzit și salutul:

— Ziua să-ți fie binecuvântată!

— Și a ta norocoasă! Cine ești?

— Un călător care vine de departe.

— Astăzi de unde vii? se interesă, în continuare, Saban.

— Din Assemnar.

— Și unde vrei să mergi?

— La Gümürdschina, dacă-mi permiți.

— Ești foarte politicos, dar n-ai nevoie de permisiunea mea.

— Sunt politicoș, pentru că aș vrea să fii și tu la fel. Aș vrea să-ți adresez o rugămintă.

— Spune!

— Sunt obosit și mort de foame. Îmi permiți să mă odihnesc și să mănânc în coliba ta?

— N-am ce să-ți dau de mâncare; sunt sărac.

— Dar eu am la mine pâine și carne și am să-ți dau și ție. Ajunge pentru amândoi.

Așteptam încordat să aud ce va răspunde cerșetorul. Vă puteți imagina entuziasmul care mă cuprinsese: recunoscusem imediat vocea străinului; era cea a micului și bravului meu hagiou Halef Omar.

Oare unde fusese în timpul nopții? Cum de ajunsese aici? Cum aflase că trebuia să vină să mă caute în această direcție? Astfel de întrebări și altele asemănătoare îmi umblau prin cap. În orice caz, Halef trebuie să fi presupus că descălecasem aici, căci îmi văzuse calul așteptând afară și tot așa, trebuie să-și fi dat seama că fusesem tratat cu dușmănie. Căci, cerșetorul avea în mână pumnalul meu. Era ușor de tras concluzia că fusesem dezarmat.

Mă temeam pentru prietenul meu și totuși în suflet îmi coborî parcă un sentiment de siguranță. Halef n-ar fi ezitat sub nici o formă să-și riște viața pentru mine.

Armurierul din Ismilan se ridicase. Îl dădu într-o parte pe cerșetor, se așeză în ușă, îl cercetă cu privirea pe Halef și spuse, uimit:

— Ce văd, străinule! Porți *koptscha*!

— Ah! Cunoști acest semn? Întrebă Halef.

— Nu vezi că și eu îl port?

— Într-adevăr, acum văd talismanul. Suntem, deci, prieteni.

— De la cine ai acest semn?

— Chiar crezi că un secret se dă așa ușor în vileag?

— Ai dreptate. Descalecă și fii bine venit, deși vei intra într-o casă îndoliată.

— Dar după cine țineți doliu?

— După o rudă a stăpânului acestei colibe. A murit de scurt timp, l-a lovit damblaua. Leșul său zace acolo în colț, iar noi ne-am adunat să rostim rugăciunile.

— Allah să-i dea bucuriile paradisului!

Zicând acestea, Halef descălecă. Apoi l-am auzit spunând:

— Ce cal frumos! Al cui este?

— Al meu, răspunse armurierul.

— Ești de invidiat. Calul acesta se trage precis din iapa profetului, care a fost de față în noaptea când i s-au înfățișat poruncile lui Allah.

Halef a pășit înăuntru, i-a salutat pe ceilalți și a aruncat o privire spre colțul unde mă aflui. L-am văzut ducându-și mana la cingătoare. Din fericire, însă, avea destulă stăpânire de sine, pentru a nu se trăda.

— Asta-i mortul? întrebă el, arătând spre mine.

— Da.

— Permiteți-mi să-i fac onorurile!

Micuțul vru să se apropie de mine. Atunci cerșetorul îl preveni:

— Lasă-l să se odihnească. Deja am rostit rugăciunile morții.

— Dar eu nu, ripostă Halef. Sunt dreptcredincios și urmez poruncile din *Coran*.

Halef putu să se apropie acum nestingherit și ingenunche lângă mine, ca și cum s-ar fi rugat, stând cu spatele la ceilalți. L-am auzit scrâșnind din dinți. Pentru că eram convins că privirile tuturor celor prezenți erau acum îndreptate spre noi mi-am ținut gura închisă și am șoptit doar foarte încet, așa încât să nu mă audă decât

— Halef, trăiesc!

A răsuflat o dată adânc, adânc de tot, de parca o mare greutate i se luase de pe piept, dar a mai rămas un timp ingenuncheat, apoi s-a ridicat, rămânând însă în picioare, lângă mine și a spus:

— Mortul acesta este legat!

— Te deranjează asta? l-a întrebat armurierul.

— Firește. Nu se leagă nici măcar leșul unui dușman. Un mort nu mai poate face nici un rău.

— Ai dreptate. Dar a trebuit să-l legăm pe sărmanul om. Când l-a lovit damblaua, a început să se zbuciume ca un nebun. Alerga furios de colo-colo, lovea și împungea în jurul său, așa că ne era viața în pericol din pricina lui.

— Acum, însă, prietenul vostru o mort. De ce nu-l dezlegați?

— Nu ne-am gândit la asta.

— Asta înseamnă, profanarea unui răposat, în felul acesta, sufletul lui nu poate pleca de aici.

— Dar nu știi că te spurci, dacă atingi un leș?

— Nu trebuie să atingeți leșul. Tăiați legăturile cu un cuțit și apucați-le cu un șervet. Vreți să fac eu asta pentru voi?

— Ești foarte preocupat de sufletul lui.

— Nu sunt decât de al meu. Sunt adept al învățăturilor și poruncilor lui Merdifah și îmi fac doar datoria de dreptcredincios!

— Fă ce vrei!

Halef scoase cuțitul. Două tăieturi și mâinile și picioarele îmi erau libere.

— Așa! spuse el. Acum mi-am eliberat sufletul și pot mânca liniștit.

Hagiul ieși afară la calul său. Bărbații vorbiră între ei în șoaptă până ce se întoarse și se așeză lângă ei, cu pâinea și eu carnea.

— Nu am prea mult, dar o să împărțim.

— Mănâncă doar tu. Noi suntem sătui, spuse cel din Ismilan. Între timp, poți să ne spui cine ești și de ce mergi la Gümürdschina.

— Veți afla, dar eu sunt musafirul și ar trebui mai întâi să aflu în casa cui mă găsesc.

— Ești printre prieteni buni. Cred că ți-ai dat seama după *koptscha*.

— Nici nu pun la îndoială acest lucru. Nici n-ar fi bine pentru voi să nu-mi fiți prieteni!

— De ce?

— Pentru că este periculos să mă aveți drept dușman.

— Chiar așa? râse armurierul. Ești chiar așa un om periculos și înspăimântător?

— Da, replică, grav, Halef.

— Vrei să spui că ești un căpcăun?

— Nu. Dar niciodată nu mi-a fost teamă de un dușman, însă, pentru, că voi îmi sunteți prieteni, nu trebuie să vă fie teamă de mine.

Răspunsul a fost un hohot de râs și unul dintre ei l-a asigurat:

— Oh, în nici un caz n-o să ne fie frică de tine.

— Deci, spuneți-mi cine sunteți!

— Eu sunt țăran din Kabatsch și la fel și ceilalți de aici. Dar tu?

— Patria mea este Kurdistanul. Sunt vânător de urși.

Urmă o scurtă pauză. Apoi izbucniră toți în hohote, de râs.

— De ce râdeți? întrebă, foarte serios, Halef. Este pentru a doua oară când râdeți în hohote. În apropierea unui mort se cuvine ca adevărații credincioși să fie cât se poate de serioși.

— Cum poate să fie posibil așa ceva? continuă Deselim discuția. Tu, vânător de urși?

— De ce nu? răspunse, scurt, Halef.

— Dar ești aproape un pitic. Ursul te-ar înghiți cu totul, de îndată ce te-ar vedea, dar, în nici un caz, nu s-ar sătura. E nevoie de zece oameni de dimensiunea ta, ca să-și potolească foamea.

— Ba mi-ar înghiți gloanțele, nu pe mine.

— Vânătoarea de urși este meseria ta?

— Da. Am avut două mătuși pe care le-am iubit foarte mult. Una era sora tatălui meu și cealaltă sora mamei mele;

un urs le-a mâncat pe amândouă. Atunci m-am jurat să mă răzbun pe urși și să-i ucid, oriunde i-aș întâlni.

— Ai omorât până acum vreunul?

— Și încă destul de mulți. Glonțul meu nu dă niciodată greș.

— Atunci înseamnă că ești un bun trăgător?

— Așa se spune. Cunoscut toate tipurile de arme și cu toate nimeresc ținta.

Abia acum mi-am dat seama de ce vicleanul Halef se dăduse drept vânător. Încerca să pună mâna, cu orice preț, pe armele mele. Poate avea chiar intenția să-i determine pe inamici să-l supună la probă. În acest caz, ar fi trebuit, să-l urmeze cu toții afară din colibă, iar eu aveam astfel ocazia să mă ridic.

— Ce spui? întrebă armurierul. Chiar cunoști toate tipurile de arme?

— Da.

— O cunoști și pe asta de aici?

Deselim arată spre flinta Henry.

Halef luă arma în mână, o privi și apoi răspunse:

— Firește. Este o pușcă cu repetiție, din America.

— N-am mai văzut până acum o astfel de armă. Am crezut că e o jucărie, vrei să spui că se poate trage cu ea de mai multe ori, fără s-o încarci?

— De douăzeci și cinci de ori!

— Hai, că spui gogoși! zâmbi armurierul.

— Ba spun adevărul. În America există un armurier renumit. El a inventat această armă. Era un om ciudat și s-a gândit că, în scurt timp, vor fi stârpite toate animalele sălbatice dacă va construi mai multe astfel de arme. De aceea a păstrat secretul pentru el și a făcut doar câteva arme ca aceasta. După scurt timp, a murit. Au încercat și alții să afle secretul, dar cine reușea să desfacă arma în bucăți nu mai știa s-o facă la loc. Arma a rămas nefolosită. Cei puțini care aveau o astfel de armă, au plecat în sălbăticie și le-au pierdut. Se pare că arma aceasta, de aici,

este singura care a mai rămas. Se numește flintă Henry și aş vrea să ştiu cum a ajuns în mâinile voastre.

— Am cumpărat-o de la Stambul, de la un american explică armurierul.

— N-a fost înţelept din partea lui s-o vândă. Ghiuleaua asta de aici, din spatele țevei, adăpostește gloanțele. Se mișcă singură, după fiecare foc tras, așa încât gaura în care se află glonțul se așează în dreptul țevei. Vreți să vă arăt?

— Da, arată-ne!

— Cum se face, însă, că americanul ți-a vândut arma, fără să-ți explice cum s-o folosești?

— Am uitat să-l întreb.

— Nu pot să înțeleg, ce fel de om ești? Te-ai născut în Arkilik, acolo unde încălțările n-au tălpi, căruțele n-au roți și oalele n-au fund? Veniți afară cu mine! Am să vă arăt cum se trage cu arma asta.

— Este, deci, încărcată?

— Da. Arătați-mi o țintă și am s-o lovesc de zece ori, una după alta.

Halef părăsi coliba și bandiții îl urmară. Erau atât de preocupați de arma aceea, încât uitaseră de mine.

— Ei, în ce să trag? l-am auzit pe Halef întrebând.

— Trage în cioara care stă acolo pe ramură.

— Nu. O să se prăbușească moartă, iar eu vreau să trag mai multe împușcături într-o singură țintă. Să mergem de cealaltă parte. Am să trag în colibă. Vedeți bucata aceea de șindrila, de sus, pe care vântul aproape că a rupt-o? Este o țintă bună. Am să trag de zece ori.

I-am auzit îndepărtându-se. Halef îi ademenise pe dușmanii noștri cât mai departe de colibă, ca să-mi fie mai ușor să-mi duc planul la îndeplinire. Se aflau acolo straiile mele, cuțitul, gloanțele, ceasul, portofelul, punga cu bani, toate la un loc, așezate frumos, iar carabina era agățată de perete.

Am sărit în sus și mi-am întins bine oasele. Parcă aveam plumb în mădulare; le simțeam grele și inflexibile, dar

puteam să le mișc. Capul mă durea foarte tare și când am atins cu mâna locul dureros, am simțit o umflătură mare. Dar n-aveam timp de asta acum. M-am îmbrăcat cât am putut de repede, am băgat totul în buzunare și am apucat ucigașul de urși. Sigur, am avut nevoie de mai mult timp decât de obicei, dar Halef trăgea cu pauze mari, așa încât deja la a cincea împușcătură eram gata. De, câte ori trăsesese, auzisem strigătele de entuziasm ale spectatorilor lui uimiți. Stăteam acum în mijlocul odăii și puteam să-l observ prin deschizătura ferestrei pe micuțul trăgător. Tocmai trăsesese cea de-a șasea împușcătură. Am văzut cu claritate că privirea sa nu era îndreptată spre bucata de șindrilă, că spre fereastră. Oare hagiul aștepta să primească vreun semn de la mine? M-am apropiat repede de fereastră și am scos mâna, doar două secunde, dar a văzut-o. A dat din cap și s-a întors spre spectatorii lui.

N-am putut să înțeleg ce spunea Halef, dar am văzut că-și pusese arma pe umăr și se îndrepta spre colibă.

— Zece împușcături, zece! l-am auzit strigând pe armurier. N-ai tras decât de șase ori!

— Ajunge, răspunse Halef.

Se apropiase atât de mult, încât puteam auzi ce spun.

— Ați văzut, doar, că am lovit de fiecare dată ținta. Nu trebuie să prăpădim gloanțele, căci s-ar putea să am nevoie de ele!

— Pentru ce?

— Ca să vi le trag vouă în cap, nemernicilor!

Zicând acestea, se opri și îndreptă flinta spre ei: sosise momentul acțiunii. Micuțul viteaz nu dădea nici un semn de îngrijorare sau teamă. Criminalii își lăsaseră armele în colibă și nu puteau să se împotrivească decât folosind cuțitele. Au rămas buimăciți — atât de cuvintele lui, cât și de poziția pe care o luase împotriva lor. Chiar credeau că e vorba de o glumă, căci Deselim începu să râdă.

— Ce? Pe noi vrei să ne împuști, micuțule? Dacă îți arde de glumă, găsește ceva mai bun de făcut! Ești un trăgător

foarte bun. Dar n-ai să îndrăznești să tragi asupra noastră.

Halef își vârî un deget în gură și scoase un fluierat ascuțit. Apoi răspunse:

— Glumă? Dar cine v-a spus că-mi arde de glumă? Ia uitați-vă în partea cealaltă. Sunt două persoane acolo care vor să vă arate ce serioasă-i treaba.

Halef arată spre marginea luminișului. M-am uitat și eu în direcția aceea. Se aflau acolo, la o oarecare depărtare unul de altul, Osco, muntenegreanul și Omar Ben Sadek, fiul călăuzei din Schott el Dscherid, care stăteau cu armele lipite de obraz, pregătiți să tragă. Se ascunseseră, iar fluieratul lui Halef fusese un semn pentru ei, să-și facă apariția de după copaci.

— Allah să reverse nenorocirea asupra lor! exclamă involuntar cel din Ismilan. Cine-s oamenii aceștia? Ce vor de la noi?

— Vor leșul care zace acolo, în colibă.

— Dar ce-i interesează pe ei mortul?

— Îi interesează foarte mult. Mortul nu-i o rudă a acestui cerșetor, ci prietenul și conducătorul nostru. L-ați ucis și am venit să vă plătim pentru asta.

Cei luați prin surprindere puseră mâna pe cuțite. Dar Halef îi amenință:

— Lăsați cuțitele, nu vă ajută la nimic. Mai am încă nouăsprezece gloanțe în arma asta și la primul foc pe care îl trag, vor trage și cei doi de acolo. O să fiți niște leșuri, înainte chiar de a vă apropia de mine!

Halef rostise aceste cuvinte atât de hotărât, încât oamenii se convinseseră de seriozitatea situației. Se aflau la distanță de numai zece, cincisprezece pași de el. Ținea țeava puștii îndreptată spre ei. Dacă sar fi aruncat asupra lui, n-ar fi putut să-l nimerească decât pe unul, dar nici unul dintre ei nu dorea să fie acela nimerit. Se uitară înverșunați și confuzi unii la alții. Apoi Deselim întrebă:

— Dar cine este omul acela pe care-l numești prietenul și conducătorul vostru?

— Este un și mai bun trăgător și vânător decât mine. Este invulnerabil și chiar și atunci când este ucis, sufletul i se întoarce rapid înapoi în trup. Dacă nu credeți, priviți spre colibă.

Haimanalele se răsuciră. Stăteam acum, în dreptul intrării, cu arma ridicată. Osco și Omar strigară de bucurie.

— Vedeți, acum, că sunteți pierduți, dacă încercați să opuneți rezistență? continuă Halef.

— Dacă am avea armele! bubui armurierul.

— Dar nu le-aveți. Și chiar dacă le-ați avea, nu v-ar ajuta la nimic. Sunteți în puterea noastră. Dacă vă predați de bunăvoie, o să fim milostivi cu voi.

— Cum poți să te porți dușmănos cu noi, când ai și tu *koptscha*?

— Ați atentat la viața tovarășului meu. Faptul că posed *koptscha* poate fi o garanție pentru voi că veți fi tratați cu indulgență, dacă vă predați. Intrați în colibă. O să continuăm acolo discuția.

Deselim lăsă să-i alunece privirea dincolo de clădire. Mi s-a părut că observ în ochii lui o străfulgerare rapidă.

— Da, spuse el. Să intrăm în colibă! Acolo o să se lămurească totul. Eu sunt nevinovat. Când am venit, străinul era deja mort, așa cum am crezut cu toții. Intrați! Haideți, haideți!

Armurierul își împingea înăuntru camarazii. Halef lăsă jos flinta, iar eu m-am tras repede înapoi pentru a aduna armele dușmanilor noștri. Le-am strâns la un loc și le-am pus într-un colț.

În vreme ce mă ocupam de arme, i-am văzut intrând, în frunte cu grasul boiangiu-brutar, care avea o figură de condamnat la moarte. Tocmai eram pe punctul de a lua focoasele de la ultimele arme, când am auzit un strigăt. Afară au răsunat două împușcături; gloanțele s-au izbit de pereți și în același timp, l-am auzit pe Halef strigând:

— Sidi, sidi, afară, afară! Am dat să ies repede, dar atunci strigă și Murad, cel care fusese călăuza mea:

— Stai! Nu-l lăsați să iasă!

Haimanalele mi s-au pus în cale. Eu, însă, l-am lovit pe unul dintre ei cu țeava ucigașului de urși, încât acesta se împletici de durere și se prăbuși, i-am tras următorului un pumn în față și am sărit apoi afară. Totul nu durase mai mult de trei secunde, dar armurierul se afla deja dincolo de luminiș, călare pe armăsarul meu și fluturând în mână flinta mea Henry.

Deselim îi smulsese pe neașteptate flinta din mâna lui Halef, îi trăsese una în cap cu patul armei și se aruncase fulgerător în spinarea lui Rih al meu. Osco și Omar văzuseră totul și trăsuseră după el, dar nu-l nimeriseră.

— Rămâneți aici! am strigat spre ei. Nu lăsați pe nimeni să iasă pe ușă! Trageți în oricine încearcă să fugă!

Se aflau acolo măgarul brutarului cel gras, calul lui Halef și cel al lui Deselim. Cel mai odihnit părea să fie calul armurierului. Am sărit pe el, mi-am înfipt pintenii în burta lui, încât animalul se săltă cu toate cele patru picioare în aer, l-am smucit într-o parte și am pornit în galop după hoț.

Îmi era acum indiferent ce se va întâmpla în urma mea. Trebuia să-mi recuperez calul! Țineam în mână ucigașul de urși și eram hotărât să-l împușc pe hoțul de cai, dacă nu aveam altă soluție.

7. Hăituiala

Deselim o luase spre Kabatsch. Nu era în raza mea vizuală. Urmele duceau prin pădure. Dacă îl lăsam să câștige un avantaj încă de la început, Rih ar fi fost pierdut pentru mine. Am zorit deci mârtoaga cât am putut de tare.

Mi se păru că aud tropot de cal în fața mea, dar din cauza copacilor nu vedeam nimic. Trecură așa aproape cinci minute, timp în care alergam printre copacii rari. După socoteala mea, lăsasem în urmă, în acest scurt timp, aproape cinci kilometri — nu era o iluzie; am auzit într-adevăr tropot de cal înaintea mea. Înaintea mea? Nu, nu putea fi decât din spatele meu. M-am răsucit și l-am văzut pe Halef care venea după mine, val-vârtej. Se sprijinea în scări și biciuia atât de tare bietul cal, încât se auzeau până la mine plesniturile.

— *Hâkuddâm! Serian, we illâ, ja Rih, bihijs Allah* — înainte! Repede, altfel, o Rih, rămâi cu bine! striga Halef în arabă și acesta era un semn că era deosebit de agitat.

— De ce ai părăsit coliba? l-am întrebat, întorcându-mă spre el. Acum vor evada cei de acolo!

— Sunt acolo Osco și Omar! se scuza el.

N-am putut să vorbim mai departe. Pădurea se luminase acum și mai mult și în sfârșit, am ajuns în câmpul care oferea o priveliște fără nici un obstacol. Ne aflam pe înălțime. Jos, se afla un sat, în orice caz Kabatsch, la o distanță de jumătate de oră. Din stânga, curgea un pârâu lat, care se unea, în spatele satului, cu râulețul Soudlii. Deasupra acestui loc se afla un pod de lemn.

Acum l-am văzut și pe armurierul din Ismilan. Galopa mult înaintea noastră. Era imposibil să-l nimerim cu un glonț. Rih era un alergător extraordinar, care acum doar se juca. Dacă armurierul ar fi fost un călăreț mai bun ar fi putut să aibă un avans de trei sau chiar cinci ori mai mare.

Deselim nu o luase în direcția satului. Se temea să fie văzut pe-acolo. Se îndrepta, nu înțelegeam de ce, spre pârâu. Chiar credea că va putea să sară peste el? Nu-mi venea să cred. Pârâul avea maluri late, foarte înalte.

— După el! i-am strigat lui Halef. Mână-l spre pod.

Eu însumi am luat-o spre sat. Era cea mai dreaptă cale spre pod. Poate reușeam, totuși, în ciuda calului prost pe care-l aveam, să ajung acolo înaintea hoțului. Din păcate, animalul meu era prea greoi. M-am lăsat pe el cât de ușor am putut — degeaba! A trebuit să recurg la un act de cruzime: am scos cuțitul și am înțepat calul în gât, cam un centimetru adâncime. A gemut din greu și a început să alerge cât de tare putea. Am zburat efectiv spre sat. Dar animalul părea acum că-și ieșise din fire. Nu mai asculta de comenzi. Se repezi orbește înainte, mereu înainte și pentru că aici nu exista ceva ce se putea numi drum, a trebuit să îndur totul, pentru a evita o prăbușire care putea deveni periculoasă.

Cel din Ismilan călărea în stânga, în partea cealaltă. Se uitase în jur și-l zărise pe Halef, dar nu și pe mine. Se înălța în șa și ridică flinta furată. Mi-am dat seama că Deselim râdea batjocoritor. Avansul lui față de Halef se mări. Din fericire, însă, calul meu gonea acum cu o viteză din ce în ce mai mare spre sat.

Fuseserăm văzuți de cei din sat. Oamenii stăteau în fața ușilor. În apropierea primei case se afla un morman lung de pietre. N-am mai avut timp să-l ocolesc și am sărit peste el. În timpul săriturii, calul a scos un sunet ca un grohăit. Părea că orbise și dacă l-aș fi lăsat ar fi intrat cu capul direct într-un zid. Nu pierdusem controlul asupra calului, dar nici nu puteam să-l stăpânesc prea bine. Nu puteam decât să mă limitez la evitarea unei nenorociri.

Acum treceam pe lângă prima casă. Se afla acolo o cotigă încărcată cu fructe. O apăsare, o săritură — trecusem peste ea. Spectatorii strigau din toate puterile. Urma o cotitură. Conducând cu greu calul după colț, am

zărit un om care ducea o vacă. M-a văzut, a dat un țipăt de spaimă, a lăsat animalul în drum și a sărit într-o parte. Vaca se răsuci de-a curmezișul drumului, în clipa următoare, sărisem deja peste ea.

— Effendi, effendi! am auzit strigând.

În goana calului l-am auzit pe omul care mă strigase. Era Ali, librarul, care stătea în fața casei sale. Își ținea gura deschisă și își lovea palmele una de alta. Mă calificase drept un călăreț prost și gândea probabil că animalul o luase pur și simplu la goană.

Atunci am văzut podul. Armurierul din Ismilan nu ajunsese încă. M-am răsucit și l-am văzut venind în fugă de-a lungul apei, Halef fiind la o distanță destul de mare de el. Am reușit să opresc calul și am pus mâna pe ucigașul de urși. Armăsarul avea mai multă valoare pentru mine decât viața călărețului. Dacă hoțul de cai nu renunța de bunăvoie la prada sa, eram hotărât să trag în el. Numai că trebuia să se mai apropie puțin.

Acum, mă zări și Deselim îi rămase încremenit. Nu putea pricepe cum ajunsesem aici înaintea lui. Apoi, îl răsuci rapid pe Rih spre dreapta. Eu și Halef aflându-mă unul în față și celălalt în spatele său, fluviul în stânga, nu-i rămânea altceva de făcut decât s-o ia pur și simplu prin sat. M-am întors într-o clipă, mi-am înțepat din nou calul și am pornii înapoi, în goana mare. L-am văzut pe hoț venind din spatele unei case. Avea intenția să treacă pe lângă casa de vizavi. Patru sau cinci sărituri ale lui Rih al meu și cal și călăreț ar fi dispărut. M-am înălțat, deci, în seara șed, am pus arma la umăr și am ochit, în plin galop fiind. Dar, rapid, am lăsat din nou arma jos, căci mi-am dat seama că în fața fugarului se afla un obstacol pe care fie că nu-l văzuse mai înainte, fie că-l subapreciase. Casa pe lângă care vroia să treacă armurierul avea o îngrăditură înaltă. Eu, dacă aș fi fost în locul lui, nu m-aș fi lăsat împiedicat de acel obstacol; dacă nu se poate pe deasupra, se poate prin. El însă avea îndoieli și cârmi înapoi spre intrarea în sat, pe unde

venisem eu. Nu l-am urmat. Scopul meu fusese să-l mân pe fugar spre apă. Acum eram destul de aproape de Deselim ca să-l pot nimeri eu glonțul, dar hoțul de cai era totuși un om și trebuia, cel puțin, să încerc să-mi recapăt proprietatea fără jertfa unei vieți omenești.

De aceea mi-am îndreptat calul chiar spre gardul viu de care se speriasse Deselim. Pentru Rih, săritura n-ar fi fost una prea înaltă, mârtoaga, însă, nu putea decât constrânsă să facă acest salt. L-am ridicat cât am putut de sus și am trecut prin el. Pe locul pe unde trecusem prin gard era o deschizătură. Am trecut prin ea și apoi, de partea cealaltă a gardului, din nou afară. Calul meu alerga acum, de parcă era posedat de diavol, în spatele satului, în sus și când am ajuns la aceeași înălțime cu prima casă, a apărut în raza vizuală și armurierul. A găsit drumul barat și a luat-o atunci spre dreapta, în direcția pârâului pe care mai înainte voise să-l evite. Mai departe, jos, apăru și Halef, căruia nu-i rămase altceva de făcut decât să întoarcă și el.

Îl urmăream acum pe fugarul care avea un avans de cincizeci de lungimi de cal. Își îndemna calul cu pintenii, lucru cu care armăsarul nu era obișnuit. Rih se cabra și refuză să mai asculte.

— Rih, oprește, oprește! am strigat, în speranța că, auzindu-mi vocea, bravul cal va continua să refuze să se miște.

Atunci, însă, armurierul din Ismilan îl lovi pe Rih cu patul puștii în cap, așa încât, nechezând puternic, porni din nou să alerge înainte. Distanța dintre noi începu să se mărească. Era evident că înfricoșatul călăreț voia să sară peste pârâu, singurul mijloc: care-i rămăsese să scape. În cazul în care îi reușea această îndrăzneată săritură, armăsarul era pierdut pentru mine, dacă nu trăgeam. Am apucat, deci, din nou, ucigașul de urși și l-am pus la umăr.

Așa alergam nebunește înainte. În clipa în care armurierul ar fi ajuns în partea cealaltă, aveam de gând să trag. Nu mai avea până la mal decât cinci-patru-trei

lungimi de cal. Aducându-și copitele din spate în fața celor din față, Rih descrie un arc ireproșabil și sări dincolo. Călărețul însă pierdu scara de șa, se prăbuși la pământ și rămase acolo, zăcând nemișcat.

Nu mai aveam timp să-mi înfrânez calul; alerga nebunește. Avea o educație proastă, era agitat și m-ar fi aruncat în pârâu, putând să-mi rup gâtul și picioarele. Un strigăt de încurajare din partea mea — făcu săritura, reuși să treacă dincolo, dar se poticni și se răsturnă. Știusese că dacă saream peste pârâu îmi riscam viața. De aceea, încă de când strigasem la cal, pentru a-l încuraja, mi-am tras picioarele din scăriță, m-am sprijinit cu ambele mâini de greabănul animalului, ținând de frâu și m-am aruncat jos de pe spinarea lui, atunci când s-a poticnit. Elanul îmi fusese îngreunat de carabină, m-am rostogolit și am rămas câteva clipe zăcând inconștient.

— Allah! strigă, în spatele meu, micuțul hagiul. Sidi, mai trăiești sau ai murit?

Din poziția în care mă aflam, l-am putut vedea. Era foarte aproape de malul pârâului și voia să-și îndemne calul să sară. Și-ar fi putut rupe gâtul. Acest lucru mi-a redat într-o clipă capacitatea de mișcare. Am ridicat brațul, avertizându-l.

— Rămâi acolo, Halef! Nu fi prost!

— Mulțumesc Profetului! jubilă hagiul. Sidi al meu îmi spune prost. Asta înseamnă că nu e mort!

— Nu. M-am lovit însă foarte rău.

— Ți-ai rupt ceva? se interesă el, mai departe.

— Nu cred! Să vedem!

M-am ridicat încet și m-am întins. Mădularele îmi erau întregi, dar capul îmi vâjâia ca un contrabas, datorită căzăturii de pe cal și a faptului că mă lovisem de patul armei. Halef descăleca, se cățăără pe malul povârnit și sări peste apă. Pârâul nu era prea lat, doar malurile erau foarte înalte, ceea ce făcea ca săritura cu calul să fie atât de periculoasă.

— Mare e Allah! spuse hagiul. A fost o adevărată hăituială! N-am crezut că-l vom putea ajunge din urmă pe Rih cu caii pe care-i avem.

— A avut un călăreț prost.

— Da, omul acesta ședea pe cal ca maimuța pe cămilă, așa cum am văzut la Stambul, la un om care avea și un urs. Iată-l acolo pe Rih. Mă duc să-l aduc.

Armăsarul era liniștit și se desfăta păscând fire de iarbă. Nu părea să fi făcut nici un efort, pe când calul armurierului din Ismilan, pe care îl călărisem eu, era atât de obosit, încât i se zbăteau până și coastele. Se ridicase și el și se vedea că nu pățise nimic.

— Lasă animalul acolo! i-am răspuns. Mai întâi trebuie să ne uităm după călăreț.

— Bine-ar fi să-și fi frânt gâtul! spuse, mânios, hagiul.

— Nu trebuie să-i dorim așa ceva, l-am potolit eu.

— De ce nu? E un hoț de cai!

— Dar e totuși un om. Nu mișcă. Și-a pierdut conștiința.

— Poate nu numai conștiința, poate l-a părăsit și sufletul.

— În *Djehenna* ^[14] să i se ducă! bombăni Halef, neînduplecat.

Am îngenuncheat lângă Deselim și l-am cercetat.

— Ei? Vezi cumva unde i s-a vârât sufletul? întrebă micuțul.

— S-a dus de la el. Probabil că și-a frânt grumazul. Fie ca Allah să-l judece cumilostenie!

— Doar el singur e vinovat și de acum înainte n-o să mai fure nici un cal și în nici un caz armăsarul tău! mormăi micul hagi.

Zicând acestea se apropie și arătă spre obiectul de îmbrăcăminte pe care armurierul îl purta pe cap.

— Ia *koptscha* aia pentru tine! zise.

— Ai dreptate. Nu mă gândisem la asta.

— Și totuși, o un lucru important. Cine știe dacă aș fi putut să te salvez, dacă nu țineam la mine talismanul.

— De la cine îl ai?

— De la prizonierul fierarului.

— Asta înseamnă că ai fost la Schimin?

— Da. Dar asta am să-ți povestesc mai târziu. Acum avem altceva de făcut. Uite, vin niște oameni.

Întreaga suflare a satului părea să se fi grăbit să vină la pârâu. Bărbați, femei, copii stăteau în număr mare la mal și discutau cu voce tare. Un asemenea eveniment deosebit le captase întreaga atenție.

Doi dintre ei se cățărară pe povârniș și săriră peste apă. Primul era Ali, librarul.

— Ce s-a întâmplat, effendi? întrebă el. De ce l-ați urmărit pe călărețul acesta?

— N-ai băgat de seamă al cui cal îl călărea?

— Calul tău. Te-ai luat la întrecere cu el sau a vrut să-l cumpere de la line și l-a pus întâi la încercare, să vadă cât de repede aleargă?

— Nici una din două. Mi-a furat animalul.

— Dar, effendi, nu mai știi ce să cred. Doar tu nu știai să călărești!

— Nici acum nu călăresc altfel decât înainte.

— O, ba da! Călărești ca un instructor de cavalerie al sultanului. Nimeni n-ar fi îndrăznit să facă o asemenea săritură cu calul acesta.

— Ei, poate că am învățat între timp.

— Nu. M-ai păcălit și ți-ai râs de mine. Mai întâi stăteai pe cal ca un băiețel, iar acum, când te-am văzut sărind peste pârâu, am fost sigur c-o să-ți frângi gâtul.

— Asta o las pentru alții, de exemplu pentru omul ăsta de aici.

Am arătat spre cel din Ismilan.

— Allah! E mort?

— Din păcate, a trebuit să mărturisesc.

— A plătit scump hoția pe care a comis-o! Cine e?

Ali se apropie de cel mort, se aplecă spre fața lui și strigă mirat:

— Minunea lui Dumnezeu! Dar ăsta-i armurierul Deselim din Ismilan!

— Îl cunoști?

— Da. Are și o cafenea și am băut și eu acolo, câteva cești de cafea și am fumat multe lulele.

— Deci, era un prieten de-al tău?

— Nu, doar un cunoscut.

Atunci se apropie și celălalt bărbat care sărise peste pârâu în urma lui Ali. Privise și el la fața mortului. Acum, mă întrebă:

— Tu l-ai hăituit pe omul acesta și în urma acestui fapt și-a pierdut viața?

— Da.

— Atunci tu ești criminalul. Trebuie să te arestez!

— N-ai să faci asta, interveni librarul. Omul acesta nu se află sub jurisdicția ta.

Atunci, celălalt își luă o figură impozantă și spuse:

— Tu ești Ali, librarul și trebuie să taci! Eu sunt primarul acestei așezări și trebuie să vorbesc. Dar, tu cine ești?

Întrebarea îmi era adresată mie.

— Un străin, am răspuns.

— De unde?

— Din Țara Nemțească.

— Ești și tu subordonat unui primar?

— Sunt subordonat unui împărat puternic.

— E totuna. Eu sunt împăratul din Kabatsch, sunt deci ceea ce este și acela. Vino, urmează-mă!

— Ca prizonier?

— Firește! Doar ești un criminal.

— Nu mă întrebi mai întâi ce motive am avut să-l urmăresc pe omul acesta?

— Asta o s-o fac mâine, de îndată ce o să am timp și o să pot să mă concentrez.

— Dar eu am acum timp, mâine n-o să mai am.

— Nu mă interesează. Dă-i drumul înainte.

Mai marele satului făcu un semn poruncitor cu brațul în direcția pârâului. Atunci se apropie de el micul Halef, îi arătă, așa cum îi era obiceiul, biciul din piele de hipopotam, pe care îl avea la brâu și întrebă:

— Deci, tu ești primarul acestui sat?

— Da.

— Ai mai văzut până acum un asemenea bici?

— Oho, destul de des.

— Ai și simțit vreunul?

— Ce vrei să spui cu asta?

— Oh, vreau să spun următoarele: dacă ai sa-i mai adresezi acestui sidi și effendi, care este prietenul și tovarășul meu de drum, încă un singur cuvânt nepolitic, am să-ți trag una cu biciul peste față, încât ai să-ți confunzi nasul cu moscheea din Adrianopol pe care a ridicat-o sultanul Murad, Allah să-l binecuvânteze. Crezi cumva că am venit la Kabatsch să ne minunăm de măreția ta? Crezi cumva că noi ne închipuim că un primar este cel mai grozav om de pe pământ? Am văzut grăjdari ciupiți de vărsat și escroci cu nasurile tăiate care erau mai frumoși și mai onorabili decât tine. De ce ți-a dăruit Allah picioare strâmbe și un neg roșu pe nas? Cumva ca să te distingi de ceilalți credincioși? Ferește-te de mânia mea și păzește-te de furia mea! I-am mai ajutat eu și pe alții, cu biciul acesta, să se comporte politicos!

Primarul era mai mult uimit decât speriat. Îl privi pe micuț din cap până-n picioare, apoi întrebă:

— Străine, ești nebun?

— Nu, dar dacă vrei să faci cunoștință cu un nebun, atunci privește aici, în apă! Numai un nebun poate avea îndrăzneala să se poarte grosolan cu effendi al meu, puternicul Kara Ben Nemsî.

— Dar tu cine ești?

— Sunt hagiul Halef Omar Aga, ocrotitorul nevinovaților, răzbunătorul tuturor nedreptăților și stăpân al stăpânului tuturor primarilor, atâta timp cât soarele strălucește.

Acum chiar că bunul primar nu știa cum să se mai poarte. Fanfaronada micuțului făcuse impresie. Mi se adresă mie:

— Effendi, chiar ești un asemenea distins domn?

— Oare nu arăt că-ș fi așa? l-am întrebat sever.

— Desigur, ai înfățișarea unui effendi. Dar, totuși, l-ai ucis pe omul acesta, hăituindu-l.

— Deselim este singur vinovat de asta. Mi-a furat calul și l-am urmărit, ca să mi-l dea înapoi.

— Cum, armurierul din Ismilan fură cai?

— Ce, nu crezi ce spune effendi? întreabă Halef și se apropie și mai mult de primar, arătându-i semnificativ spre cingătoare.

— Oh, nu mă îndoiesc de spusele lui, se grăbi să răspundă primarul. Dar effendi poate să dovedească faptul că armăsarul este într-adevăr proprietatea lui?

— Iată dovada!

Zicând acestea, Halef puse mâna pe bici. Eu, însă, am arătat spre librar.

— Întreabă-l pe hagiul Ali! El știe că armăsarul este proprietatea mea.

— De unde să știe el? Nu te cunoaște. Doar ești străin!

— Hagiul Ali mă cunoaște și m-a văzut călărind pe armăsar.

— Este adevărat?

— Da, confirmă librarul, căruia îi fusese adresată ultima întrebare.

Atunci, primarul se înclină adânc în fața mea și spuse:

— Cred. Totuși, effendi, va trebui să mă însoțești.

— Ca prizonier?

— Nu chiar, doar pe jumătate.

— Bine! Care jumătate vrei s-o arestezi? Cealaltă nu are timp să meargă cu tine și va pleca mai departe.

Primarul mă privi cu gura căscată. Dar locuitorii care se aflau de cealaltă parte a malului izbucniră într-un hohot de râs. Atunci primarul strigă furios spre ei:

— Ce-aveți de răs? Nepricepuților, supușilor, sclavilor! Nu știți că sunt împuternicitul și reprezentantul sultanului? Am să poruncesc să fiți biciuiți!

Și, adresându-mi-se, stăpânul din Kabatsch continuă:

— De ce mă faci de răs în fața oamenilor mei?

— De ce te faci tu de răs în fața mea? Oare nu-i de răs să spui că sunt pe jumătate prizonier?

— Nevinovăția ta e doar pe jumătate dovedită!

— Afumi am să ți-o dovedesc în întregime! Vezi cuțitul și arma asta? Am să-l împușc sau am să-l tai pe oricare vă încerca să mă împiedice să plec. Și iată și o altă dovadă. Știi să citești?

— Da. Atunci citește firmanul^[15] meu care poartă pecetea sultanului.

I-am dat documentul. Când primarul văzu pecetea, își apăsă mâna pe frunte, gură și piept.

— Effendi, ai dreptate: ești nevinovat și poți să pleci.

— Bine! Să-l îngropați onorabil pe Deselim și să-i anunțați rudele că a murit, ca să poată veni la mormântul lui. Trebuie să ajungă așa cum se cuvine la strămoșii lui. Dacă aud cumva că nu ați făcut cum vă poruncesc, am să mă prezint la judecătorul suprem al Rumelie.

— Ești prietenul lui?

— Ce-ai zis? răspunse Halef în locul meu. *Kasi Askeri* din Rumelia este prietenul și ruda noastră. Iubita mea nevastă este fiica iubitei sale neveste. Vai de voi, dacă nu, vă supuneți!

Plecă să-l aducă pe Rih. Primarul, însă, se înclină adânc și îmi spuse:

— Allah să-i dăruiască iubitei neveste a însoțitorului tău o sută de ani și o mie de copii, nepoți și nepoate! Am să fac așa cum mi-ai poruncit!

— Asta aștept de la tine. Să dai calul și tot ceea ce avea la el mortul, rudelor lui.

— Vor primi totul, effendi.

Eram convins de contrariu, dar puțin mă interesa. Eram bucuros că puteam pleca nestingherit și am încălecat pe armăsarul pe care fusese cât pe ce să-l pierd.

Am plesnit din limbă și el și făcu saltul peste pârâu. Oamenii se împrăștiară care încotro, țipând de spaimă. Halef mă urmă pe jos și apoi încălecă și el pe cal, când ajunse pe celălalt mal.

— Effendi, nu vrei să vii la mine în vizită? întrebă librarul.

— Da, condu-ne! Vreau să-l salut pe tatăl tău.

Noi călăream în frunte, iar populația venea în urma noastră, după ce primarul lăsase câțiva paznici lângă cel mort. Când am ajuns la căsuța librarului, am descălecat și am intrat. Interiorul colibei era împărțit în două jumătăți inegale. În cea mai mare, am văzut în culcuș un bătrân, care ne-a urat bun venit din ochi, fără, însă, să poată vorbi sau să se poată mișca.

— Tată, acesta este effendi acela despre care ți-am povestit, spuse Ali.

M-am apropiat de bătrân și l-am salutat prietenos. Mi-a mulțumit cu strălucirea din privire. Culcușul era curat, iar bătrânul era și el curat și bine îngrijit, lucru neobișnuit pe aici. M-am bucurat.

— Mă înțelegi ce spun? l-am întrebat pe tatăl lui Ali.

Îmi făcu semn cu ochiul.

— Am venit să prezint omagiile mele venerabilului tată al unui fiu bun și să-l fac fericit pe Ali.

Privirea, sa a căpătat o expresie întrebătoare, de aceea am continuat, explicându-i:

— O iubește pe Ikbala, cea mai frumoasă fică din Rumelia. Tatăl ei nu vrea să i-o dea, dar eu am să-l silesc s-o facă. Ali va merge acum cu mine.

— Este adevărat, effendi? întrebă, uimit, librarul. Ai vorbit cu Ikbala?

— Am vorbit și cu mama și cu tatăl ei.

— Și ei ce au spus?

— Au spus „da” amândoi, dar brutarul a plănuit să trădeze. Am să-ți povestesc după aceea. Acum, însă, arată-mi ceasul!

— N-ai vrea întâi să guști ceva, effendi?

— Îți mulțumesc, dar nu avem timp. Trebuie să mă întorc repede.

— Atunci, vino!

Mă conduse în încăperea mai mică, unde se afla o masă, lucru rar pe aici. Acolo am zărit opera de artă. Îi lipsea cadranul cu cifre. Rotițele fuseseră cioplite manual, din lemn, o activitate foarte migăloasă!

— Știi în ce constă măiestria? mă întrebă.

— Da, am răspuns, arătând spre limbile ceasornicului.

— Așa e, ai ghicit. Ceasul acesta va arata nu doar orele, ci și minutele. Ai mai văzut un astfel de ceas?

O, bietul de tine, mai ai mult până să cunoști adevărata măiestrie! am spus în gând. Dar, cu voce tare, am replicat:

— Da. Uită-te la ceasul meu. El arată anul, luna, ziua, ora, minutul și secunda.

Ali îmi luă ceasul din mână și examina, uimit, cadranul.

— Effendi, mă întrebă și chiar funcționează bine?

— Da, chiar foarte bine.

— Dar nu știu să-l citesc, spuse, copleșit, ceasornicarul.

— Pentru că numele și cifrele sunt scrise într-o limbă pe care n-o cunoști. Dar să ascuți poți.

— I-am dat să asculte bătaia ceasului.

Auzind acest sunet ascuțit și limpede, Ali se trase speriat înapoi:

— *Allah akbar* **[16]**! se miră ceasornicarul din Kabatsch. Ceasul acesta a fost făcut fie de Allah, fie de dracul!

— O, nu! Cel care l-a făcut a fost un om evlavios din Țara Nemțească. A făcut ceasul ca pe o operă de artă, dar nu l-a vândut niciodată! Când a murit, la primit moștenitorul său, iar după moartea acestuia, l-am primit eu.

— Se poate deschide?

— Da.

— Deschide-l atunci, să văd cum este făcut.

— Acum nu, dar la Dschnibaschlü am să-ți dau voie să te uiți la el. Acolo o să avem timp pentru asta.

— Deci, vrei să pleci imediat, effendi?

— Da. Mai întâi, însă, vreau să-mi țin cuvântul și să-i scriu tatălui tău un vers care să-i fie ca o consolare pentru suferința lui.

— Un vers din *Biblia* voastră?

— Da.

— Atunci, vino. Am să-i citesc tatălui meu ce-i vei scrie și o să se bucure tare mult.

M-am reîntors cu Ali în încăperea din fața. Acolo, el se adresa bolnavului:

— Tată, îți mai aduci aminte de bătrânul creștin care mi-a scris versul acela frumos?

Ologul confirmă din ochi.

— Acest effendi este și el creștin și îți va scrie și el un vers. Am să ți-l citesc eu.

Am rupt o foaie din carnețelul meu de notițe, am scris pe ea și i-am dat-o librarului:

— *Dacă trăiesc, trăiesc întru Domnul; dacă mor, mor întru Domnul; de aceea, fie că trăiesc, fie că mor, aparțin Domnului*, citi el.

Ochii bătrânului se umeziră. Am șters lacrimile tatălui lui Ali.

— Allah e milostiv, înțelept și drept, am spus. Ți-a imobilizat picioarele, pentru ca sufletul tău să comunice și mai mult cu el. Când spiritul tău despărțit de trup se va întâlni, odată, la podul de trecere spre eternitate, cu cei doi îngeri care judecă faptele răposaților, atunci suferința ta va atârna mult mai greu în mâinile lor decât toate greșelile pe care le-ai făcut aici, pe pământ. Fie ca splendorile Paradisului să-ți lumineze calea!

Bătrânul închise ochii și pe fața lui plină de cute se așternu pacea bine venită, după o crâncenă luptă

sufletească sfârșită în mod fericit. Nici când am ieșit din colibă, el nu deschisese încă ochii.

— Effendi, îmi spuse afară, librarul, de ce n-ai scris în limba care se vorbește acum?

— Nici preceptele din *Coran* n-au fost scrise în noua limbă arabă, am replicat. Dar, acum, adu-ți calul. Plecăm spre Dschnibaschlü.

Pe când îl așteptam pe Ali, l-aș fi întrebat cu plăcere pe Halef despre aventurile sale, dar am fost înconjurat de o grămadă de oameni care, vorbind cât se poate de tare, emiteau tot felul de păreri cu privire la cele întâmplute și ne copleșeau cu atenția lor, încât nici nu putea fi vorba despre o discuție între noi doi.

Apoi a apărut librarul călare și am pornit la trap pe drumul înapoi, căci nu știam nimic de soarta lui Omar și a lui Osco.

În vreme ce călăream, am început să-l chestionez pe micuțul hagi:

— V-am așteptat timp îndelungat și n-ați venit. V-ați rătăcit cumva?

— Nu, sidi. Am venit exact pe drumul pe care ni l-ai indicat. Dar...

Și-a întrerupt vorba și s-a uitat la mine dintr-o parte, ca să vadă în ce stare sufletească eram, să știe dacă poate îndrăzni să-mi dea o veste neplăcută.

— Ești bine dispus? se interesă Halef.

— Nu, hagiule, am replicai doar ca să fac haz pe seama lui.

Răspunsul meu a sunat atât de străin, încât s-a speriat.

— Oh, vai!

— De ce te vaieți?

— Pentru că am să te supăr, sidi.

— Cu ce?

— Ni s-a întâmplat o nenorocire, recunoscui Halef și se uită din nou la mine, dintr-o parte.

— Cum așa?

— A plecat.

— Cine?

— Ultimul.

— Care ultimul? Dar vorbește odată! am spus eu, făcând pe mâniosul.

— Ultimul polițai.

Halef rostise aceste cuvinte cu un oftat care, în ciuda tropotului cailor, se auzi foarte clar.

— Slavă Domnului! am explodat în arabă și am spus-o atât de bucuros, încât hagiul se uită la mine consternat.

— Cum? întrebă el, vădit ușurat.

— Îmi face o deosebită plăcere; îmi convine de minune!

— Sidi, oare te-am înțeles bine? Nu ești furios că a plecat?

— Nu. Dimpotrivă, sunt recunoscător pentru asta și ție și lui, am zâmbit.

— Dar de ce?

— Pentru că acel caporal doar ne incomoda și din cauza lui am fi întârziat pe drum.

— Atunci, de ce l-ai mai luat cu noi?

— Câțiva polițai ne-ar fi putut fi de folos. Dar, pentru că oamenii aceia nici nu știau să călărească, iar comandantului lor mai mult îi plăcea să poruncească decât să se supună, e mai bine că am scăpat de ei.

— Foarte bine! Mi-ai luat o mare greutate de pe inimă!

— A spălat putina, deci?

— Da, chiar așa, confirmă Halef.

— Ah, am o presimțire: a fugit și cu calul care era încărcat cu provizii, nu-i așa?

— Da, cu calul care purta darurile pe care ni le adusese bunul paznic.

— Lasă-l să plece!

Dar micuțul făcu o figură de-a dreptul supărată.

— Ce? Să-l las să plece? întrebă. Ba n-am făcut asta. Am fugit după el o bună bucată de drum. Vroiam să-l prindem. Dar era noapte și n-am mai văzut urmele!

— Ați alergat, deci, orbește. O, vai! Uite așa ați pierdut un timp prețios.

— Din păcate! Ne-am întors aproape până la Geren. Poți să-ți închipui cât timp am pierdut. Am tunat și am fulgerat de s-a mirat și Allah, căci, altfel, sunt un om evlavios. Azi-noapte, însă, eram atât de furios, încât aș fi fost în stare să dobor o mie de căpcăuni dacă mi s-ar fi așezat în cale.

— Să ne consolăm! Trebuie să ne gândim la altele.

— Să ne consolăm? Sidi, nu te mai recunosc. Știi care ce daruri ne trimisese prietenul nostru Hulam?

— Probabil merinde.

— Eu am deschis și m-am uitat! recunosc micuțul.

— Ah, ai fost curios?

— Curios? Nu vorbi așa! E foarte avantajos să știi ce ai primit în dar și ce duci eu tine. Se afla acolo o prăjitură minunată, mare cât o piatră de moară. Din păcate, fusese deja zdrobită. Apoi mai erau două pături de cal scumpe, în orice caz, una pentru tine și una pentru mine. Am mai găsit și câteva năframe de mătase care erau foarte bune de pus pe cap. Tare mi-ar fi plăcut să-i duc una și lui Hanneh a mea. Acum, însă, am rămas fără ea. O, lumină a dragostei, o soare al speranței, o trandafir între fice!

Izbucnea acum din el toată dragostea pentru buna lui Hanneh! Am încercat să-l consolez:

— Nu te mai văicări! Așa era scris în cartea vieții: să pierdem prăjitura, păturile și năframele. Mai există și în altă parte năframe de mătase și voi avea grijă să nu te întorci cu mâna goală acasă la cea mai frumoasă dintre fice!

— Să dea Allah! Mă bucur că, cel puțin, am reușit să salvez punga.

— Ce pungă?

— Când am deschis balotul, am găsit și o pungă din blană de pisică. Era legată cu un șnur și sigilată, dar era atât de grea și când am scuturat-o scotea un sunet ca de arginți, încât am fost sigur că sunt bani înăuntru.

— Aha, deci pe *asta* ai luat-o? am zâmbit.

— Da, o am aici, la brâu. Are atârnată de ea o foaie de pergament pe care scrie: *Dostuma* Kara Ben Nemsi effendi. Deci, traista îți o destinată ție — poftim, ia-o!

Halef scoase punga de la brâu și mi-o întinse. Am cântărit-o în mână. Da, înăuntru se aflau bani. *Dostuma* înseamnă: „prietenului meu”. Oare să fie vorba de un dar prietenesc? Hm! Am băgat punga în buzunar și am spus:

— O s-o deschidem mai târziu. În orice caz, ai fost foarte deștept că ai luat punga la tine. Acum, însă, trebuie să vorbim despre altceva, căci deja am străbătut jumătate din drum. Deci, cum a reușit caporalul s-o șteargă?

— Era beznă. Am descălecat în fața unei case, în apropierea căreia se afla o fântână cu cumpănă. Voiam să ne adăpăm caii. Polițaiul scotea apă. Eu am intrat în casă, pentru a întreba de drum. Osco și Omar au intrat și ei cu mine, și când ne-am reîntors la fântână, caporalul dispăruse, împreună cu mârțoaga sa și cu calul încărcat cu baloturile noastre.

— Dar n-ați auzit tropotul animalelor?

— Nu. Dar ne-am grăbit să fugim după el.

— O, nu, n-ați făcut asta! am râs eu.

— Nu? Am alergat înapoi, în galop, dar n-am putut să-l mai ajungem.

— Știi sigur că polițaiul a luat-o pe drumul înapoi? S-ar putea să fi fost atât de isteț, încât s-o apuce pe alt drum.

— Ah! Escrocul! Prefăcutul!

— Poate doar a tras caii de-o parte și a așteptat să vadă ce faceți. După aceea, a putut, să plece liniștit.

— Ah, la asta nu m-am gândit! Să fi fost el chiar atât de deștept? Avea, totuși, o figură de prostănac! Ce n-aș da să fie acum aici, în fața mea! Să mă înșele el pe mine, pe mine Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Davud al Gossarah!

Smulse biciul de fa brâu și pocni o dată cu el, de parcă ar fi avut un răufăcător în față.

— Consolează-te! i-am spus și atunci, când ați ajuns la Koschikawak?

— La o oră după plecarea ta. I-ai spus fierarului cum arătăm. Ne-a recunoscut imediat și ne-a oprit. De la el am aflat ce s-a întâmplat. Ni l-a arătat pe prizonier. Am așteptat. Nu mai veneai și eu am început să mă îngrijorez. Atunci m-am hotărât să vin după tine la Dschnibaschlü. În același timp mi-a venit o idee care te va bucura.

— Ce idee?

— Schimin mi-a vorbit despre *koptscha*. Și prizonierul purta așa ceva. Nasturele este un semn de recunoaștere și putea să-mi fie de folos. L-am luat deci, de la omul acela, care a spus că se numește agentul Pimosa și mi l-am prins la turban.

— Admirabil! Am văzut deja ce efect a avut.

— Ai să mai spui iarăși că sunt un prost?

— Nu, ești un exemplu de înțelepciune, am zâmbit.

— Da, dar din când în când, îi las pe polițai s-o șteargă! Apoi, ajunși la Dschnibaschlü, am mers direct la brutar. Nu le-am găsit decât pe nevasta și pe fiica lui. Sidi, când am văzut-o pe cea bătrână, aproape c-am leșinat!

— Dar ce suflet bun!

— Da. Tschileka și Ikbala m-au prevenit. Calfa fusese trimisă cu o solie. Apoi venise armurierul din Ismilan și vorbise cu brutarul despre tine, după care se grăbiseră să plece. Asta ne-a povestit Ikbala. Se temea foarte tare pentru Ali, care călărește acum în urma noastră. M-a rugat să mă duc după tine, ceea ce am și făcut, fără să stau pe gânduri.

— Ai sosit exact la momentul potrivit, dragă Halef!

— Da. M-am grăbit. Dar am fost și precaut. Am auzit un cal nechezând. De aceea, am mers singur înainte. Am văzut luminișul și coliba și l-am găsit pe Rih al tău și alți câțiva cai. Te aflai, deci, în colibă, printre dușmani. Te făcuseră prizonier. Trei călăreți le-ar fi atras atenția inamicilor, pe când unul singur nu li s-ar fi părut periculos. De aceea i-am

ascuns pe Osco și pe Omar printre copaci și le-am spus ce trebuie să facă. Apoi m-am îndreptat singur spre colibă. De aici înainte, știi ce s-a întâmplat.

— Da. Dar acum îmi fac griji pentru cei doi însoțitori ai noștri.

— Nu e cazul. Sunt niște viteji.

— Da, dar sunt în minoritate. Dușmanii lor sunt la adăpost în colibă.

— Nu sunt numai la adăpost în colibă, sunt și prinși.

— Dar pentru cât timp? Ar putea să tragă, prin fereastră sau pe ușă și să-i nimerească pe Omar și pe Osco.

— Nu. Tu le-ai dat indicațiile necesare, iar eu, înainte de a te urma, le-am spus să se ascundă după copaci și să tragă în oricine va încerca să iasă din colibă. Ce vrei să faci cu oamenii aceia?

— Depinde de purtarea lor. Dă pinteni calului!

Librarul se ținuse, modest, în spatele nostru. Când observă că am încheiat discuția cu Halef, veni lângă mine și întrebă:

— Effendi, pot să aflu și eu ce s-a întâmplat și de ce trebuie să le însoțesc?

— Mai târziu! Sper ca, încă astăzi, să o poți saluta pe Ikbala, cea mai frumoasă din Rumelia, în prezența tatălui ei. Acum, trebuie să ne grăbim.

Între timp, ajunsesem în pădure și ne apropiam de luminiș. Ne-am înfrânat caii, ca să nu fim auziți că ne apropiam. Aproape de marginea luminișului am descălecat și i l-am dat hagiului să mi-l ducă.

— Rămâneți în urmă! am poruncit. Vreau întâi să arunc o privire în jur. Dă-mi flinta, Halef!

— Chiar așa! Iat-o, sidi! Să așteptăm până te întorci?

— Da. Așteptați, până vă strig eu.

M-am furișat pe lângă copaci, până ce am putut să privesc spre colibă. Caii se aflau în fața ei. Pe fereastră, afară, erau scoase două țevi de flinte. Cei din interior își

luaseră măsuri de apărare a fortăreței. Din păcate, nu reușisem să le iau armele.

8. Împăcarea și logodna

Trupa de asediu, formată din Osco și Omar, nu se vedea. Cei doi se ascunseseră în spatele unor copaci groși. Am făcut un ocol, ca să ajung în pădurea de lângă colibă și acolo i-am găsit pe cei doi, cu armele gata pregătite să tragă.

M-am apropiat cât mai mult posibil de ei, fără să pot fi văzut de dincolo. M-au observat și ei și mi-au dat de știre, prin strigăte înăbușite, că m-au recunoscut.

— A scăpat vreunul? am întrebat.

— Nu, a răspuns Osco.

— Ați tras?

— De cinci ori.

— Și cei dinăuntru?

— De trei ori; dar nici unii, nici alții n-am nimerit, fii nu pot să iasă, iar noi nu putem să intrăm. Ce e de făcut?

— Așteptați aici, până ce ajung lângă colibă.

— Ce? Vrei să intri?

— Da.

— Dar oamenii aceia te vor împușca.

— Nu. Am să mă strecur prin spate. Acolo nu există nici o fereastră. Deci, nu pot să mă vadă. Halef vine cu mine. Când ajungem dincolo, veniți și voi, bineînțeles tot prin spate. O să vedem abia atunci ce avem de făcut. Unde vă sunt caii?

— Ceva mai departe, în pădure, legați.

— Lăsați-i acolo, până încheiem asediul.

M-am întors la Halef și i-am spus ce hotărâre am luat. Era de acord și zâmbi, viclean, spre mine.

— Vezi țevile alea de armă de la fereastră, sidi?

— Da, firește.

— Armele acelea n-o să mai fie mult timp atât de curioase!

— Aha! Așa crezi? La asta mă gândeam și eu.

— Ne furișăm, le înhățăm și le tragem afară pe fereastră.

— Să încercăm.

— Dar eu ce trebuie-să fac? întrebă Ali.

— Când ajungem lângă colibă, tu aduci caii, dar pe un drum ocolit. Îi legi de copaci, în spatele colibei și apoi vii la noi.

Ali luă caii de frâu, iar noi o cotirăm spre partea din spate a colibei. Ajunserăm cu bine și apoi am rămas pe loc, trăgând, cu urechea. Era liniște.

— Acum, sidi! șopti Halef.

Am pândit de după colț. Țevile armelor ieșeau cam un sfert de metru afară. M-am aplecat — am făcut câțiva pași ușori, cu Halef lângă mine — am apucat, am smucit, am făcut o săritură înapoi; eram din nou amândoi după colț, ținând în mână ambele flinte turcești, cu țeava lungă.

Dinăuntru nu se auzi, câteva clipe, nimic și asta probabil din cauză că fuseseră luați prin surprindere. Atunci, din partea cealaltă Osco și Omar începură să strige:

— *Aferim, aferim* — bravo, bravo!

Abia acum se auzi gălăgie și din interiorul colibei. Am auzit diverse înjurături strigăte de spaimă și de mirare, întrebări nedumerite; n-am răspuns.

— Tu du-te în colțul celălalt, i-am șoptit lui Halef. Așa o să avem ușă între noi.

Se execută.

Acum am auzit șoapte în interiorul colibei. Mi-am ascuțit auzul și cred că am auzit rostindu-se „ascunși sub fereastră”! Bănuiam ce se va întâmpla acum și am privit spre fereastră, doar cu jumătate de față, de după colț.

Exact! Și-au făcut apariția țevile duble ale unui pistol. Vroiau să tragă în josul ferestrei. Acest lucru nu era posibil să fie făcut cu o pușcă, de aceea foloseau pistolul. Am apucat de țeava ucigașul de urși și l-am ridicat cu patul în sus.

Mai întâi am văzut țevice pistolului, apoi închizătorul și în sfârșit, mâna care ținea arma. Posesorul acestei mâini era fie curajos, fie nechibzuit; aș fi putut să i-o retez cu un glonț. În loc să fac asta, l-am pocnit cu patul puștii, nu prea tare, dar, când am atins mâna, dinăuntru s-a auzit un strigăt sălbatic. Mâna dispăruse, iar pistolul zăcea pe jos, sub fereastră.

Halef urmărise totul, de la celălalt colț.

— Bine, foarte bine, sidi! mă, lăudă el, cu voce tare. Prostănacul ăsta o să prefere, pe viitor, să-și țină mâna la cingătoare. Am capturat trei arme până acum!

— Vânătorul de urși! am auzit strigându-se dinăuntru.

Deci, vocea lui Halef fusese recunoscută.

— Da, eu sunt, răspunse el. Ieșiți afară! Pentru că aici nu sunt urși, am de gând să vânez arici urât mirositori.

Urmă o pauză. Inamicii stăteau la sfat. Apoi răsună întrebarea:

— Ești singur?

— Nu.

— Cine e cu tine?

— Effendi acela pe care l-ați prins voi și încă trei.

I-am văzut într-adevăr pe Osco și Omor apropiindu-se, iar Ali lega cei trei cai. Prin urmare, Halef spusese adevărul.

După un timp, se auzi o nouă întrebare:

— Unde-i Deselim?

— E mort.

— Minți.

— Mai spune asta o dată și vă dau foc la acoperiș, de-o să ardeți cu toții. Nu glumesc cu lucruri din astea!

— Cum se face de-a murit?

— Armurierul și-a frânt gâtul. A vrut să sară peste pârâul din Kabatsch, cu calul furat, dar a căzut și și-a frânt gâtul. Calul l-am recuperat.

— Dacă este adevărat, atunci să-i auzim și vocea lui effendi.

— Asta se poate, am replicai.

— Pe Allah, el este!

Omul care rostise, speriat, aceste cuvinte era brutarul cel gras. Îi cunoșteam vocea unsuroasă.

— Da, eu sunt! am continuat. Vă întreb dacă vreți să vă predați?

— Du-te dracului!

— N-am să fac asta, dar am să fac altceva. Ați vrut să mă ucideți, iar acum sunteți în mâna mea. Sunt creștin și n-am să mă răzbun pe voi. Trimiteți-l afară pe Boschak. El să fie mijlocitorul. Am să-i spun lui în ce condiții renunț la răzbunare. Dacă nu urmați această poruncă, am să trimit unul din oamenii mei la primarul din Dschnibaschlü. El o să vă aresteze și vă închipuiți ce-o să urmeze după aceea.

Înăuntru se auziră șoapte.

— Ieși afară, am auzit apoi.

— O, Allah! O sa măucidă! se opuse grăsanul.

— Gândiți-vă și la covoarele pe care le-ați ascuns! i-am avertizat eu. O să le pierdeți și pe astea, dacă nu faceți ce vă cer!

— Ce-ai să-i faci boiangiului? întrebă unul.

— Vreau doar să-i spun în ce condiții sunt de acord să vă eliberez.

— N-ai să-i faci nici un rău?

— Nu. Dacă mi-l trimiteți pe boiangiu și vă comportată liniștiți, până vorbesc cu el, n-o să ne atingem nici de un fir de păr din capul lui și va putea să se întoarcă nevătămat la voi.

— Dar dacă nu cazi de acord cu el?

— Și atunci poate să se întoarcă nestânjenit la voi, ca să vă spună ce am discutat. De fapt, dacă stați liniștiți, o să puteți auzi fiecare cuvânt ce se va rosti. O să vă dați seama cât sunt de îngăduitor, da, chiar o să vă bucurați să faceți ce vă cer.

— Atunci, să vină la tine.

Se părea că grăsanul nu prea voia, căci se auzi un schimb de cuvinte. Între timp, i-am așezat pe Osco și pe Omar la cele două colțuri unde ne aflam Halef și cu mine. Au primit indicația ca la cel mai mic semn de ostilitate, să-și folosească armele.

— Allah să vă ierte! l-am auzit zicând pe boiangiu. Trebuie să mă jertfesc pentru voi. Dacă or să mă răpună, să vă îngrijiți de nevasta și de copilul meu.

Cuvintele acestea sunau atât de caraghios de jalnic, încât cu greu m-am stăpânit să nu izbucnesc în râs.

Apoi Boschak ieși din colibă. Mai văzusem oameni care păreau întruchiparea sfiei, a fricii și a perplexității, dar o asemenea imagine pe care o oferea grăsanul nu mai văzusem niciodată până acum. Nu îndrăznea să ridice ochii și rămase, tremurând, în fața ușii.

— Vino aici, în partea asta, i-am poruncit. Acești doi viteji vor avea grijă, deocamdată, ca tovarășii tăi să nu întreprindă ceva ostil împotriva noastră.

— Au să stea liniștiți în colibă! mă asigură.

— Sper, spre binele tău! N-o să ți se-ntâmples nimic, dar la cea mai mică abatere din partea lor am să-ți înfig cuțitul între coaste, l-am amenințat, arătându-i pumnalul.

Boiangiul își duse imediat ambele mâini la burtă.

— Effendi, gândește-te că sunt tată de familie!

— Dar tu, când m-ai dat pe mâna criminalilor, nu te-ai gândit la familia mea? Vino!

L-am înhățat pe grăsan de mână și l-am tras după colț. Acolo se aflau Ali și Halef.

— *Maschallah!* strigă Halef. Ce bucată mare și informă de carne este omul ăsta! Am rămas cu gura căscată și când l-am văzut prima dată.

Boiangiul îl zări pe celălalt și strigă speriat:

— Hagi Ali, librarul!

— Da, ginerele tău, care se află aici, spre norocul tău, i-am răspuns. Salută-l, așa cum se obișnuiește între astfel de rude.

Am crezut că Boschak se va împotrivi, dar l-a salutat scurt pe librar. Apoi, am spus, arătând spre pământ.

— Așeză-te Boschak. Putem începe discuția.

Se uită, încurcat, în jos.

— Dar cum o să mă ridic după aceea?

Atunci micuțul hagiu puse mâna pe biciul său din piele de hipopotam.

— Iată, o rege al tuturor grăsanilor, am aici un mijloc sigur care te ajută să te așezi rapid și să te ridici și mai rapid. Am uitat să-ți aducem un divan.

Într-o clipă, brutarul se trânti cu zgomot la pământ, ca un sac de făină și îl imploră:

— Lasă biciul la cingătoare! M-am așezat deja!

— Vezi ce sprinten ai fost! Sper ca și celelalte să ne reușească tot atât de repede. Sidi, spune-i ce vrei de la el.

— Da, spune-mi! repetă grăsanul, gemând de spaimă.

— În primul rând, vreau de la tine să mărturisești tot cinstit! i-am explicat. La prima minciună, te trimit înapoi în colibă și trimit după primar. Sunt un effendi din Occident și nu e un fleac să atentezi la viața unui asemenea om. Știi ce se va întâmpla cu tine, dacă depun mărturie?

— Nu.

— Vei fi trimis în fața judecătorului și vei fi condamnat la moarte.

— Da, interveni și Halef, amenințator. Vei fi spânzurat cu capul în jos. Apoi vei primi trei sticle mari cu otravă, să le bei, și în sfârșit, vei fi decapitat.

Omul era atât de înfricoșat, încât nici nu-i trecu prin cap să se mai gândească la absurditatea pe care o rostise hagiul. Îi tremurau mâinile și se bâlbâia:

— Îndurare! Doar n-o să faceți asta?

— Ba am s-o fac, dacă refuzi să-mi dai consimțământul, am replicat. Acum răspunde-mi! Mi-ai dat consimțământul cu privire la Ali și Ikbala, doar așa de formă?

— Nu... da, da, adăugă rapid Boschak, când îmi văzu mâna amenințătoare.

— Apoi l-ai trimis pe ajutorul tău să-i adune pe oamenii care sunt acum în colibă?

— Da, effendi.

— Trebuiau să mă ucidă?

— N-am poruncit să le spună așa ceva!

— Dar inofensiv trebuiau să mă facă, nu?

— Da... da!

— Ei, asta-i totuna! Mai departe: covoarele din ascunzătoare se află acolo fără știrea autorităților?

— Nu... da, effendi.

— Ei, acum ascultă! Ar trebui să informez despre atentatul vostru la viața mea și ar trebui să-i spun primarului și unde se află covoarele. Am să vă iert pentru actele de ostilitate comise împotriva mea, iar covoarele nu mă privesc, pentru că sunt străin de locurile astea. Dar am să-i povestesc librarului despre depozitul de covoare. Poate să facă apoi ce consideră el că este de datoria lui, ca supus al padișahului.

— O, effendi, nu-i spune nimic.

— Ali va afla, asta-i sigur. Și acum depinde de tine, dacă te va considera prietenul sau dușmanul lui. I-ai promis-o pe fiica ta lui Mosklan din Palatza?

— Da.

— Ei, Mosklan a fost prins. Eu însumi l-am făcut prizonier. Ikbala și Ali se iubesc. Aștept acum să-ți ții promisiunea pe care mi-ai făcut-o.

Boschak se scarpină în spatele urechilor crestate.

— Ei? l-am întrebat.

— Da, am s-o țin! mârâi el.

— Juri pe barba profetului?

— Asta n-am voie să-o fac!

— De ce nu?

— Doar tu ești creștin!

— Dar ginerele tău este musulman. Lui să-i juri, nu mie. Hotărăște-te!

— Effendi, dacă Mosklan scapă din nou, atunci...

— Taci! se răsti micul hagiul la el. Nu vrem să știm nimic de nemernicul ăla! Nu mai întinde vorba, spune pe scurt ce ai de spus, altfel te plesnesc cu biciul, de-o să mă ții minte două sute de ani! Vrei sau nu să i-o dai pe fiica ta librarului? Da sau nu?

— Da, da!

— Îi juri lui Ali? continuă Halef.

— Da.

— Pe barba Profetului și pe bărbiile tuturor califilor și credincioșilor?

— Da.

— Norocul tău. Altfel, nu mai așteptam nici o clipă.

— Effendi, acum e bine? mi se adresa cel înspăimântat. Ne eliberezi acum?

— Nu. Încă n-am terminat.

— Ce mai ceri de la noi, effendi?

— Mi-ai mai promis o dată și nu te-ai ținut de cuvânt. Acum o să-mi iau masuri de siguranță. Ai să-i dai librarului consimțământul tău în scris.

— Cum adică?

— O să întocmim un document valabil, iar tu ai, să-l semnezi.

— Bine, o să-l scriem la mine acasă. Dar mai întâi eliberează-ne!

— Nu, nu-i eliberați! mă preveni librarul, care tăcuse până atunci. Îl cunosc eu. Știi, effendi, că vând scrieri sfinte. Am în coburi hârtie, până și cerneală. Să întocmim documentul chiar acum.

— Asta am spus și eu! l-am aprobat.

— Dar eu nu pot! obiectă boiangiul. Sunt atât de agitat, tremur tot. Corpul meu parcă e un munte cuprins de foc și cutremur!

— N-ai vrea să liniștesc eu cutremurul ăsta? îl întreabă hagiul, ducând semnificativ mâna la bici.

— O, Allah, o, Allah! se văicări grăsanul. Sunt ca o tufă sfărâmată între două stânci

— Sau ca o oaie sfâșiată de doi lei! râse Halef. Effendi nu-ți dă răgaz de gândire decât un minut.

— Este adevărat, effendi? întreba Boschak.

— Da. Cum trece minutul, te poți reîntoarce în colibă, iar eu trimit după primar.

— Ei bine! Mosklan poate să se supere pe mine; n-am altă soluție! Am să semnez.

— Da, dar pentru mine nu-i suficient.

— Nu? Dar ce mai vrei? se văietă Boschak.

— Tovarășii tăi au păcătit împreună cu tine. Acum trebuie să aibă grijă ca tu să-ți ții cuvântul. Trebuie să jure și să semneze și că trebuie să vină cu noi, la tine acasă, iar tu vei anunța acolo logodna fiicei tale cu librarul.

— Prietenii mei nu vor semna.

— De ce nu?

— Nu știu să scrie.

— Poate nu atât de bine ca tine. Și dacă într-adevăr nu știu să-și scrie numele, atunci o să-și pună amprenta degetului în josul documentului. Doar atât cer de la ei și apoi sunt liberi.

— Dar n-o să facă asta, căci...

— Stai, Boschak! îl întrerupse o voce dinăuntru. Ce crezi că avem de gând s-o pățim din cauza ta? Effendi, asta-i într-adevăr tot ce ne ceri?

— Da.

— Și chiar n-ai să spui nimic din ceea ce s-a petrecut aici?

— Nu.

Am recunoscut vocea cerșetorului. El era principalul răufăcător și cel mai zelos să scape de pericol. Nici n-am rostit bine cuvântul „nu” că a și strigat:

— Atunci, boiangiul să semneze documentul! O s-o facem și noi.

— Dar ce-o să zică Mosklan de asta? obiectă, încăpățânat, grăsanul.

— N-are voie sa spună nimic. Știi doar că trebuie să se teamă de mine. N-are voie să se opună.

— Bine! am hotărât. Suntem de acord. Poți sa te duci înapoi în colibă, boiangiule.

— Fără să semnez? întrebă el, bucuros.

— O să scriem documentul aici, afară. Vin și eu.

— Pentru numele lui Allah, rămâi aici, sidi! mă avertiză Halef și mă prinse de mână.

— Aida, de! Oamenii ăștia ni-o să-mi mai facă nici un rău. Am să intru. Dacă auziți că mi se întâmplă ceva, dați foc la acoperiș și păziți intrarea cu armele. Așa n-o să scape nici unul.

— Da, vino înăuntru, effendi! Ești în siguranță! strigă cerșetorul.

— Sidi, vin și eu! spuse Halef.

— Bine, convinge-te ca nu trebuie să ne mai facem griji. Ridică-te Boschak!

Boiangiul se ridică, gemând din greu și intră clătinându-se în colibă. L-am urmat. Halef scosese pistolul dar îl băgă la loc, atunci când observă că oamenii stăteau într-un colț, iar armele erau sprijinite în celălalt colț. Le-am făcut semn lui Osco, Omar și librarului și intrară și ei.

Grăsanul tot nu voia să se supună. Se temea de Mosklan, dar ceilalți, îndeosebi cerșetorul, se țineau de capul lui, așa că, până la urmă, se declară de acord.

Atunci, foarte bucuros, librarul ieși afară să aducă toate cele necesare scrisului.

— Vrei să întocmești tu documentul, effendi? mă întrebă.

— Nu. Tu ești mirele. Ai grijă și întocmește-l în așa fel încât mirea sa să nu-ți poată scăpa!

Și, astfel, Ali începu să scrie capodopera stilistică. Dură mult până ce termină, apoi mi-o dădu s-o citesc. Citind-o, mi-am dat seama că documentul era atât de îngrădit de clauze, încât nu exista nici o portiță de scăpare.

Acum, când brutarul trebuia să semneze, începu din nou să se jeluiască.

— Sidi, n-ar fi mai bine să-l spânzurăm chiar acum pe grăsan? mă întrebă Halef. Căci spânzurat tot o să fie! Dacă nu semnează în clipa asta, plec să-l aduc pe primar. Până atunci, legați-l voi pe burduhănos!

— Semnez, semnez! țipă Boschak, ca din gură de șarpe.

Și imediat își așternu numele în josul documentului. Librarul dădu, apoi, celorlalți documentul și obținu repede și semnăturile și promisiunile lor verbale. În sfârșit, cum totul era în ordine. Ali spuse:

— Acum să plecăm spre Dschnibaschlü. Vreau să fiți martori când Boschak îmi va da mana Ikbalei!

— Lasă-mă întâi să mă odihnesc! gemu din greu boiangiul. Sunt sleit...

— Ascultă! îl întrerupse Halef, arătând spre intrare.

Auzisem și eu galopul unui cal. Într-adevăr, călărețul era deja aici, căci, datorită faptului că pământul din pădure era moale, tropotul de cal putea fi auzit doar când ajungea în apropiere. Nici n-am avui timp să ne ridicăm, că el își și făcu apariția. Puteți să vă închipuiți consternarea mea când l-am recunoscut pe Mosklan, care se dăduse drept agentul Pimosa.

Oare cum scăpase de la fierar? Oare... dar nu mai aveam timp pentru asemenea gânduri, căci și e! mă recunosc în dată.

— Ticălosul dracului, aici erai! răcni Mosklan spre mine.

Am văzut pistolul în mâna lui. Glonțul porni. M-am aruncat rapid într-o parte și în clipa următoare, i-am pocnit una în cap trăgătorului cu patul armei, încât scăpă pistolul din mână și cu un țipăt gutural, își acoperi fața cu amândouă mâinile, căci nu-l nimerisem în țeastă, ci direct în față, pentru că geambașul se răsucise brusc. Aproape în aceeași clipă, Halef îl și trânti la pământ și se așeză cu genunchii deasupra lui. Totul se petrecuse atât de rapid, încât nici unul dintre ceilalți nu avusese timp să se ridice în picioare.

Acum, într-adevăr, săriră cu toții în picioare. Halef îi ținu strâns pe nemernic, iar Osco îi legă mâinile. Mosklan nu opuse practic nici o rezistență. Își ținea mâinile la față și scotea un urlet gutural. Lovitura cu patul armei îi zdrobise dinții din față sau poate chiar maxilarul.

Dar mai era cineva care scotea strigăte de durere sau, mai bine zis, urla de parcă era înfipt într-un par: grăsanul boiangiu-brutar.

Când Mosklan trăsesese, iar eu mă aruncasem într-o parte, grăsanul, de spaimă, făcuse o mișcare involuntară cu mâna. Astfel, mâna îi nimerise exact pe direcția glonțului, care îi atinsese degetul cel mic.

— Degetul meu, mâna mea, brațul meu, trupul meu! urla el. Am fost atins, m-a împușcat, pe mine, pe mine!

Zicând acestea, grăsanul sărea ca un nebun încolo și încioace, în ciuda greutății corpului său.

— Arată-mi! i-am poruncit.

— Aici, aici! Îmi curge sângele, mi se scurge viața pe-acolo! Sunt mort, sunt un cadavru!

Am văzut că glonțul atinsese doar foarte ușor degetul. Se ruptese doar un pic din piele și carne.

— Da' mai taci din gură! m-am răstit la el. Asta nici măcar nu-i o rană! Nici, măcar nu te doare, de-abia dacă simți ceva!

— Cum? Nu simt? întrebă, uimit.

Boschak se uită mai atent la deget, așteptă să vadă dacă într-adevăr îl doare și răsuflă ușurat:

— *Allah kerihm* ^{[171](#)}! De data asta am avut noroc să scap cu viață. Dar dacă eram numai un pic mai la dreapta, aș fi pățit-o!

— Da, două picioare mai la dreapta!

— Doar două picioare! Effendi, pentru tine era glonțul! De ce ți-ai tras capul atât de repede într-o parte?

— Ca să nu mă nimerească, firește!

— De aceea m-a nimerit Mosklan pe mine! Mizerabilul ăsta putea să mă omoare! Eu i-am promis-o pe fiica mea și el trage în mine! Nu putea să ochească mai bine? Nu putea să fie mai atent? Între noi doi s-a sfârșit totul, pentru totdeauna! Saban, vino și leagă-mă!

Dar cerșetorul se ghemuise lângă Mosklan, să-i cerceteze rana acestuia. Rănitul voia să vorbească, dar nu putea. Nu scotea decât niște sunete guturale. Dar ochii îi erau cu atât mai grăitori, ochii cu care ne-ar fi înjunghiat pe toți, dacă așa ceva ar fi fost posibil. Își dăduse seama că nu existau nici un fel de ostilități între noi.

— Cum e? l-am întrebat pe Saban.

— Încă nu știu. Și maxilarul este rănit, va trebui să aducem un doctor. Mosklan trebuie să rămână aici, întins.

Am înțeles foarte clar gândul ascuns al vorbitorului și am replicat:

— Asta înseamnă că tu nu poți merge cu noi la Dschnibaschlü, căci trebuie să rămâi aici. Noi, ceilalți, însă, trebuie să plecăm imediat.

— Ce? spuse Halef. Vrei să-l lași pe omul acesta aici, sidi?

— Da.

— Dar gândește-te că geambașul a evadat! Cum a reușit să fugă? Poate l-a ucis pe fierar?

— Asta o să aflăm. Mosklan nu poate să ne scape. Saban va avea grijă de el, până îi trimitem noi un mesaj.

— Iar eu am să aduc un doctor, spuse Murad.

— Adu! i-am răspuns. Voi ceilalți, însă, veniți cu mine.

Nici unul nu se opuse. M-am uitat cu atenție la ei. Se suplineau voinței mele, dar nu voiau nici să-și abandoneze aliatul rănit. Osco și Omar le aduseră caii. Am încălecat. În mod uimitor, grăsanul era cel mai grăbit să plece.

Ceilalți veneau încet după noi, tot mai încet. Când lăsaserăm deja în urmă pădurea, nu mai era nici urmă de ei.

— Sidi, nu-i așteptăm să vină? întrebă Halef.

— Nu. Mă bucur că am scăpat de ei!

— Dar trebuiau să vină cu noi la Boschak!

— N-am nevoie de ei! mormăi grăsanul. N-am nevoie de prieteni care trag în mine.

— Iată, vine un alt călăreț!

Îl văzusem deja pe omul care se îndrepta spre noi, calare pe un cal neînșeuat. Am observat că a încetinit mersul calului, atunci când ne-a zărit.

— Ah, deci nu i s-a întâmplat nimic, răsuflai eu ușurat.

— Cine e? întrebă Osco, din spatele meu.

— Fierarul. Astăzi toți se urmăresc unul pe altul. O adevărată hăituială!

Ne-am apropiat. Când Schimin m-a recunoscut, a strigat de departe:

— *Hamdulillah!* Trăiești! Tare mi-am mai făcut griji din pricina ta!

— Și eu din a ta. Ți s-a întâmplat ceva?

— Nu.

— Dar nevestei tale?

— Mosklan i-a tras un pumn în cap, dar n-a fost chiar atât de grav pe cât crezusem la început.

Acum ne aflam față în față. Fierarul abia mai respira.

— L-ați văzut pe Mosklan? întrebă Schimin.

— Da. A tras în mine, dar nu m-a nimerit.

— Oare de unde o fi avut arma?

— Dar cum se face că a scăpat?

— Mai întâi au venit prietenii tăi, povesti fierarul și i-am trimis după tine la Boschak, pe care îi văd aici, lângă tine. Apoi m-am dus în fierărie să lucrez. Deodată, l-am văzut pe prizonier luând-o la goană. Am sărit imediat să văd ce făcea soția mea. Zăcea pe jos, în colibă și se ținea cu mâinile de cap. Nu-și revenise încă în simțiri. O trântise și o lovise.

— Dar cum a fost posibil? Cum a putut Mosklan să iasă din pivniță?

— Effendi, am făcut o mare greșală. Hagi Halef Omar a vrut să-l vadă pe prizonier. I-am făcut pe voie și apoi am

uitat scara acolo. Mosklan a reușit să se dezlege și apoi a ieșit din pivniță, urcând pe scară.

— Dar a putut să deschidă ușa?

— Dar nu-i făcută decât din lojniță de salcie. A țâșnit pur și simplu prin ea. N-am putut să aud zgomotul, pentru că lucram în fierărie. În spatele casei, se afla calul lui. L-a văzut, a încălecat pe el și dus a fost.

— Dar cum se face că geambașul a venit după noi? De unde știa el unde suntem?

— Probabil că Mosklan a auzit ce-am vorbit cu prietenii tăi.

— Înseamnă că ați fost într-adevăr neprevăzători.

— Ai dreptate. Vroiam să îndrept lucrurile. De aceea i-am dat apă nevestei mele, ca să-și răcorească țeasta, am fugit în sat, am luat primul cal pe care l-am găsit și am pornit-o spre Dschnibaschlü. Acolo, am aflat de la nevasta brutarului că plecaseși la Kabatsch, după tine plecaseră bărbatul ei împreună cu Deselim și apoi prietenii tăi. Apoi sosise evadatul, aflase și el același lucru și plecase după voi. Am pornit îndată mai departe și mă bucur din inimă că vă văd întorcându-vă bine sănătoși. Acum, povestiți-mi voi ce s-a întâmplat.

I-am povestit, pe scurt, tot ce se petrecuse. Când am terminat, a spus, gânditor:

— Așa a vrut Allah. Mosklan și-a primit pedeapsa, iar eu am scăpat de el. Cum l-ai fi transportat de la mine, effendi?

— N-ar fi fost greu, dar acum nu mai e necesar, i-am răspuns.

Sincer vorbind, eram cam încurcat. Mosklan n-avea cum să stea o veșnicie în pivnița fierarului. Acum că era liber, oare nu se va răzbuna?

Am rostit acum câteva cuvinte în legătură cu această răzbunare. Dar fierarul m-a liniștit:

— Nu-ți face griji pentru mine! Am aflat acum atât de multe despre acest geambaș, datorită vouă, încât nu mai am de ce mă teme. Acum nu poate să vorbească, așa că nu-

ți poate face nici o încurcătură, iar eu am să am grijă să termin cu el.

— Și eu! mârâi grăsanul. A tras în mine. Viața mea a atârnat doar de-un fir de păr!

— Ba nu, doar de capul meu!

— Poate că a vrut să ne împuște pe amândoi cu un singur glonț! Dar, effendi, iată satul. Să mergem mai încet. Aș vrea să te mai întreb ceva.

Am rămas puțin în urmă cu Boschak și atunci spuse:

— Ai să-i povestești lui Ali despre covoare?

— Da.

— O să afle și despre locul unde se află?

— Am să i-l arăt chiar eu.

— N-ai vrea să renunți la asta?

— Nu. Vreau ca Ali să te denunțe.

— Ce crud ești. Chiar ai să-i ceri asta?

— Da.

— Și ai să-l silești pe librar s-o facă, chiar dacă el nu va avea de gând să mă denunțe?

— Eu trebuie să plec, deci n-am cum să-l silesc. Dar are s-o facă, dacă nu-ți ții cuvântul pe care i l-ai dat. Conformează-te, deci!

— Am să-mi țin cuvântul.

— Ei, acum trimite imediat după primar și trei vecini, să vină ca martori. Te sfătuiesc să faci asta.

— Chiar crezi că trebuie?

— Da. Trebuie să-i dovedești librarului că ești sincer în privința logodnei.

— Am să te ascult și — o, Allah — ce-or să se mai bucure nevasta și fiica mea!

În sfârșit, firea blândă înnăscută a grăsanului țâșnise la suprafață! Fața i se însenina tot mai mult și când am descălecat în fața casei lui, noi de pe cai și el de pe măgar, se grăbi să ne-o ia înainte, împinse ușa și l-am auzit strigând:

— Tschileka, Ikbala, veniți, veniți, alergați, am sosit!

Femeile sosiră în grabă. Primul pe care îl zăriră fu stăpânul casei, iar eu al doilea.

— Effendi, ai venit! strigă cea mai iubită din întreaga Rumelie. Nu ți s-a întâmplat nimic? Slavă lui Allah! Am trimis oameni care să te prevină. Tu te-ai ținut de cuvânt?

— Da, ți-l aduc pe acela mult dorit.

— Unde e, unde e?

— Aici!

Zicând acestea, am arătat spre micuțul Halef, care intrase îndată după mine. Ceilalți încă nu apăruseră.

— Du-te dracului! îi scăpă lui Halef, dar, din fericire, în limba lui arabă, pe care fata n-o înțelegea.

Dar Ikbala spuse, consternată:

— Pe acesta de aici?

— Da, dulce fică a culorii roșii.

— Dar nici nu-l cunosc!

— Însă el vrea să-și închine viața ție! Ei, uite că mai vine unul! Alege între cei doi!

Ali își făcuse și el apariția, în spatele lui Halef. Ikbala se uita confuză și întrebătoare spre tatăl ei.

— Dar atunci, pe care-l cunoști? întrebă grăsanul, râzând.

— Pe acesta, răspunse fata, arătând spre librar.

— Ești mulțumită de el?

— Da, pe deplin!

— Ia-l! răsă brutarul cel gras.

Atunci, Ikbala își acoperi fața cu mâinile, scoase un suspin sonor, nu se știe dacă de rușine sau de încântare și fugi înapoi pe ușa de unde venise.

— Effendi, vezi ce necaz ai pricinuit? mă întrebă brutarul, pe jumătate îngrijorat, pe jumătate râzând.

— Trimite fericirea după ea! am răs și eu și am arătat spre librar.

— Asta nu se poate! refuză Boschak. Nici un tânăr nu poate rămâne singur cu fecioara înainte de ziua nunții.

Bietul de el nici nu bănuia că Ikbala a lui se întâlnise deja între patru ochi, destul de des, cu credinciosul ei Ali, afară, în spatele casei, ocrotiți de discreta Tschileka și, de și mai discreta, Lună.

— Atunci du-te tu cu el! l-am sfătuit.

— N-am timp.

— Nu poate să-l însoțească Tschileka?

— Nici ea nu poate. Sunteți oaspeții noștri și trebuie să ne îngrijim de voi.

Să se îngrijească? Nu cumva voia să ne dea să mâncăm și să bem? Oare ce? Trufandalele cu care făcusem deja cunoștință? M-am grăbit, deci, să refuz cât mai repede.

— Suntem mulțumiți doar să ne saluți! Timpul meu este măsurat. Trebuie să plec.

— Effendi, sper că n-ai să-mi faci asta! Uite, începe să se lase seara unde vrei să pleci?

Boschak avea dreptate. Era deja după-amiaza târziu. Atunci, mă întrebă încetisor și Halef:

— Chiar vrei să pleci azi, sidi?

— Trebuie neapărat.

— Singur? Fără noi?

— N-aș mai cuteza.

— Atunci gândește-te că am stat destul de mult în șa, iar caii sunt și ei obosiți și au nevoie de odihnă.

— Bine, fie, mai rămânem puțin aici, iar la noapte dormim la prietenul meu, Schimin.

Auzind acestea, bravul fierar scoase un strigăt de bucurie și spuse:

— Effendi, nici nu știi ce bucurie mi-ai făcut!

— Știu!

— M-ai numit prietenul tău!

— Dar asta și ești. Mi-ai dovedit-o. Când am să ajung, în cele din urmă, în patria mea, te vei număra printre aceia la care mă voi gândi cu mult drag.

— Trebuie să-i spun asta și nevestei mele. Ah, dacă-aș ști cum îi este!

— Ai împrumutat un cal și trebuie să-l înapoiezi. Ia-l pe al meu, vezi ce face nevasta ta și apoi vino înapoi.

— Nu cutez să fac așa ceva. Un astfel de cal nu poate să-l încalece decât un bărbat nobil și distins. Am să fac rost ușor de altul și mă voi întoarce.

Schimin plecă. Îmi convenea că nu avusese neapărată nevoie de armăsarul meu. Pentru siguranța noastră, trebuia să aflu ce se petrecuse între timp în coliba cerșetorului. Pe când ceilalți se așezaseră, iar brutarul și ai săi se ocupau să ne pregătească „ospățul” promis, i-am spus lui Halef:

— Nu-ți face griji dacă am să plec puțin! Vreau să văd ce mai e cu Mosklan.

— Ai înnebunit, sidi? Vrei să te întorci la colibă?

— Da.

— Or să te omoare.

— Ei, aș! Acum nu mă mai pot lua prin surprindere. De fapt, sunt convins că am să găsesc coliba goală. Precis l-au dus pe Mosklan de acolo, ca să nu-l mai putem găsi.

— Dar n-are de ce să se teamă de tine. N-ai nici un drept să-l bagi la închisoare.

— Asta așa e. Și totuși, Mosklan se teme de mine. A tras asupra mea și nici în alte privințe n-are conștiința curată. Nu-i spune boiangiului unde am plecat.

— Dar, dacă nu te întorci repede, vin după tine!

— Bine, sunt de acord.

Am ieșit și am dispărut în liniște. M-am ferit să merg pe același drum. Aș fi putut să am parte de-o întâlnire neplăcută. De aceea, n-am călărit spre sud, ci spre vest ca să ajung în pădure prin altă parte.

Având în stânga marginea nordică a pădurii, am galopat spre câmpie și am ajuns curând, datorită vitezei lui Rih al meu, în locul unde pădurea se întindea la sud, spre Kabatsch. Atunci am zărit afară, alături de locul numit, un grup de călăreți care păreau că nu pot înainta decât foarte încet. Oamenii se opriseră la o casă singuratică și acum își reluaseră drumul.

Eram sigur că în fața mea se aflau cei pe care-i căutam. Ne despărțea o distanță de aproape doi kilometri.

— Repede, repede! i-am strigat calului.

Era suficient atâta pentru Rih, ca s-o pornească în mare goană. Era o plăcere să zbori așa. În câteva minute am ajuns în dreptul casei și am descălecat. Am făcut în așa fel, încât clădirea să se afle între mine și grupul de călăreți, pentru a nu putea fi observat.

În fața ușii ședea o femeie de vârstă mijlocie și tăia pepeni.

— Bună seara! am salutat-o în limba arabă.

Femeia mă privi, prin deschizătura maramei care o purta pe cap, fără să rostească vreun cuvânt. Am salutat-o din nou, dar în limba turcă, și de data aceasta a înțeles. Îmi mulțumi cu prietenie.

— Nu vrei să mă lași să gust din pepenele tău? Mi-e sete, am rugat-o.

— Cu mare plăcere, effendi.

Îmi tăie o bucată mare și mi-o întinse. Când observă cu câtă plăcere mușcam din fruct, îmi spuse mulțumită:

— Eu însămi i-am plantat. Acum câteva minute a trebuit să tai un fruct întreg pentru alții. Ei n-au fost atât de prietenoși ca tine.

— Dar ți-au plătit, nu?

— Nu cer plată, deși sunt foarte săracă și nici n-am plantat prea multe fructe. Dar, pe deasupra, m-au și jefuit.

— Nerecunoscătorii! Ce ți-au luat?

— Cea mai bună maramă. Unul dintre ei era rănit și l-au bandajat cu ea.

— Nu-i cunoșteai?

— Era cu ei cerșetorul Saban, care locuiește în pădure și mai era și Murad, camaradul lui.

— Nu știi încotro au luat-o?

— Vor să ajungă la Usundere. Acolo locuiește o rudă a lui Saban, care se dă drept doctor, dar e un șarlatan. Acolo voiau să-l ducă pe cel rănit.

— N-au vorbit cumva și despre modul în care se rănise omul?

— A căzut din pom cu fața direct pe o piatră. Și-a rupt câțiva dinți.

— Bietul om!

— Oh, nu-l mai compătimi! Îl cunosc, doar că nu știu cum îl cheamă. Este cel care ne ademenește bărbații!

— L-a ademenit și pe al tău?

— Nu. Eu sunt văduvă. Stăpânul meu e mort.

— Ai copii?

— Trei. Cel mai mic e bolnav de scarlatină, cei doi mai mari s-au dus la apă să prindă lipitori, pe care i le vând șarlatanului. Îmi plătește câte o para pentru zece bucăți.

Biata femeie! Ce plată mizerabilă! Am scos cinci piaștri și i-am întins.

— Poftim, cumpără-i copilului tău o băutură vindecătoare.

Cinci piaștri erau o nimica toată, dar pentru această femeie reprezentau o sumă mare. M-a întrebat, neîncrezătoare:

— Chiar mi-i dăruiești?

— Da.

— Effendi, așa bogat ești?

— Da.

— Atunci bunătatea inimii tale e la fel de mare ca averea ta. Allah să...

Restul nu l-am mai auzit, căci sărisem deja în șa și plecasem înapoi spre tovarășii mei. Aflasem destul și știam acum că nu mai aveam de ce să ne temem.

Când am descălecat în Dschnibaschlü, în spatele casei gazdei noastre celei grăsane și tată al miresei, am văzut atârând într-un par o blană sângerândă și mi-a mirosit a friptură. Până în urmă cu câteva minute, blana fusese haina de gală a unei oi.

În fața casei acolo unde se simțea mai puțin curenții de aer, i-am găsit pe brutar și pe nevasta lui ocupați cu o

îndeletnicire foarte ciudată. Pe pământ se află un vas din lemn, nu prea adânc, din acelea care, prin ținuturile Germaniei, se numesc ciubere, donițe, capace și așa mai departe. Pe marginea acestuia fuseseră puse trei țepușe groase. În cea din mijloc fusese înfiptă oaia înjunghiată. Peste corpul ei și peste celelalte două țepușe fuseseră stivuite bucăți de lemn și după aceea, acestui rug i se dăduse foc. Oaia căpătase sus o culoare neagră, iar dedesubt se frigea. Din stratul care se prăjea, grăsimea pica, din când în când, pe fundul vasului, unde am văzut că se afla un strat de orez. Părțile laterale ale acestei minunate tigăi erau frumos colorate în roșu garantă, ca și pantalonii de la uniformă militară a francezilor. Și n-am putut să mă stăpânesc să nu mă gândesc la mâinile roșii ale grasei Tschileka, la haina bărbatului ei, care bătea în toate culorile și atunci mi s-a trezit bănuiala că vasul folosit acum pentru friptură fusese utilizat altă dată ca hârdău pentru culori.

— Unde ai fost, effendi? mă întrebă grăsanul. Bine că ai venit. În cinstea voastră, am înjunghiat o oaie. Mi-a vândut-o un vecin.

— Se arde carnea. Nu întorci friptura?

— Se vede că ești străin, effendi. Dacă o întorc aş strica gustul delicios al cărnii.

— Orezul se înmoaie de la picăturile de grăsime?

— Dar nu trebuie să se înmoaie. Nu cunoști zicala: *Pilaful trebuie ronțăit, ca să trosnească!* Dacă e moale, n-are nici un gust.

— Nu ți se pare că au căzut bucăți de lemn ars în orez?

— Nu face nimic. Uite, le scot eu.

Boschak întinse mâna și încercă să îndepărteze cu degetele urmele de cenușă căzute în orez. Mi-am adus aminte, involuntar, de gingașa Issirghana din Amadiya, care își ștergea ochii urduroși cu ceapă.

Am renunțat la încercarea de a pătrunde în tainele artei culinare a acestei familii de boiangii și m-am retras,

scârbit, în casă.

De după ușa odăii de toate zilele, m-a întâmpinat Halef.

— Iată-te, sidi! strigă el bucuros. Mi s-a părut că ai lipsit prea mult. Tocmai mă pregăteam să încălesc.

— Vezi, doar, că nu mi s-a întâmplat nimic. Voi ce-ați făcut până acum?

— Oh, nu ne-am plictisit deloc. Am fost cu brutarul să încheiem afacerea cu oaia și ne-am distrat grozav. Voia să primească în dar animalul, pentru că era destinat unui așa distins domn, pe care tot satul trebuia să-l considere oaspete. Pe treaba asta, s-a iscat o ceartă, încât a trebuit să fie chemat primarul.

— Dar cine-i acest distins domn?

— Tu! Cine altcineva? Eu, poate?

— A, așa vasăzică. Pentru mine era pregătită această friptură? Atunci, poftă bună! Să intrăm în casă.

Tocmai voiam să mă așez, când am auzit din camera alăturată, care se pare că era destinată femeilor, un zgomot ciudat. Parcă cineva primise niște palme peste față urmate de gemete și suspine, ceea ce mă făcu să mă îngrijorez pentru persoanele aflate acolo.

— Cine-i acolo? l-am întrebat pe librar.

— Ikbala, steaua ochilor mei.

— Și mai cine?

— Nu știu.

— Și ce face acolo?

— Știu eu, effendi? O aud gemând. Mă tem că i s-a întâmplat o nenorocire. Aș vrea s-o ajut pe Ikbala, dar eu sunt mirele și n-am voie să merg la ea.

— Crezi că eu aș avea voie să intru acolo?

— Da. Tu ești creștin și i-ai văzut deja chipul. Nu se va simți stânjenită, dacă te duci acolo.

— Nu-ți face griji. Cea mai frumoasă fată din Rumelia nu are de ce să se teamă de mine.

Am intrat, deci, pe ușa camerei de alături. Acolo, Ikbala sedea direct pe pământ. În dreapta ei era un vas

asemănător unei copai în care se afla un aluat de o culoare ciudată. Ambele ei brațe erau mânjite, până mai sus de coate, cu această pastă. Tocmai rupsese o bucată mare din acest aluat și încerca să-i dea o formă rotundă. Cu o mână îl răsucea și cu cealaltă îl lovea din toate puterile. Astea erau palmele pe care le auzisem. Făcea acest lucru cu atâta devotament, încât transpirase toată. Fața îi era de un roșu aprins și era udă learcă.

— Ce faci aici? am întrebat-o.

— Coc, răspunse, cu importanță.

— Ce?

— Ghiulele.

— Pentru cine?

— Pentru voi, firește, căci sunteți oaspeții noștri.

— Ce gust au aceste ghiulele?

— Gustul unui fel de mâncare din Paradis.

— Ce-ai pus în ele?

— Mai multe: făină, apă stafide, migdale, ulei de măsline, sare, piper și alte mirodenii parfumate.

— Cât durează până se fac?

— Când e gata friptura, ele se cufundă în grăsimea de la acest aluat și în orez.

— Parcă-ar avea un gust din al șaptelea cer!

— Da. Gustă aluatul! N-ai mai mâncat în viața ta așa ceva.

Ikbala întinse mâna și rupse cu degetele din aluat, apoi mi-o întinse mie, cu un zâmbet gingaș.

— Îți mulțumesc, floare a ospitalității! Dacă gust acum, am să-mi stric pofta cu care voi mânca mai târziu aceste ghiulele.

— Ia, totuși! Tu ești cel care mi-a adus fericirea. Doar ție trebuie să-ți mulțumesc că tatăl meu și-a schimbat atât de repede părerea.

Cea mai frumoasă fiică din Rumelia mă tot îndemna să iau. Eu, însă, am refuzat cu atâta ardoare, încât în cele din

urmă renunță și își băgă degetele în propria gură, plescăind cu plăcere.

Stafide, migdale, ulei de măsline, piper! Îngrozitor gust trebuie să fi avut. Să nu mai vorbim de apa care-mi făcuse atâta scârbă. Și tot felul de mirodenii. O, vai de tine Ali, ce-o să fie în burta ta, peste câteva luni!

Se bucură foarte tare când auzi de la mine că aleasa inimii lui nu era amenințată de nici un pericol. Între timp se reîntorsese și fierarul și chiar în aceeași clipă descălecă afară un călăreț, în care l-am recunoscut pe unul dintre oamenii care fuseseră în coliba cerșetorului. L-am auzit întrebând de mine și am ieșit afară. Mă trase de-o parte și spuse:

— Effendi, ai fost milostiv cu noi și ești și bogat. Vreau să-ți spun ceva.

— Vorbește!

— Ce-mi dai pentru asta?

— Nu știu dacă ceea ce vrei să-mi spui are vreo valoare pentru mine.

— Oh, una foarte mare! mă asigură omul.

— În ce măsură?

— Ești în pericol de moarte.

— Nu cred.

— Dacă-ți spun eu, este adevărat, effendi.

— Tocmai pentru că îmi spui tu, nu-i adevărat.

Omul se uită consternat la mine.

— Chiar crezi că te mint?

— Da. Ați vrut să mă omorâți și să mă jefuiți. Criminalii și tâlharii sunt și mincinoși.

— Dar acum îți vreau binele și îți spun adevărul, mă asigură el.

— Păstrează-l pentru tine. Pe mine nu mă interesează.

— Deci, nu vrei să-mi dai nimic? Gândește-te că e vorba de viața ta!

— Nu dau nici măcar un piastru pentru viața mea.

— Cum? Viața ta nu are nici o valoare pentru tine?

— Ba are și încă una mare, dar ea se află în mâinile Domnului. Nu se spune oare și în *Coran* că Allah hotărăște durata vieții fiecărui om, încă de la început?

Asta l-a pus, evident, în încurcătură. Nu mai știa ce să spună. De aceea, am continuat.

— Vezi, deci, că ar fi aproape un păcat să plătesc bani pentru viața mea. Ceasul hotărât va sosi, fie că plătesc, fie că nu plătesc.

Deodată văzui o tresărire pe fața lui. Îi venise un gând salvator.

— Effendi, dar tu ești creștin, nu-i așa? Tu poți să-ți prelungești viața.

— Cum așa?

— Allah a stabilit doar durata vieții adevăraților săi dreptcredincioși.

— Te înșeli. Stă scris în cel de-al cincilea capitol al *Coranului*, capitolul intitulat „Masa”, ca ceasurile tuturor oamenilor, ale credincioșilor și necredincioșilor, sunt numărate dinainte. Cunoști acest capitol?

— Îl cunosc.

— Atunci, ai să-mi dai dreptate. Nu pot și nici nu am voie să plătesc pentru viața mea.

Camaradul, dornic de bani, al lui Saban, se trăgea, încurcat, de barbă, ca și cum în felul acesta ar fi putut să-i mai vină vreo idee salvatoare. Dar se pare că nici una nu voia să iasă la iveală.

— Effendi, dar eu am nevoie de bani, recunosc el, descurajat.

— Și eu.

— Tu ai bani, dar eu n-am.

— Ei, am să-ți dovedesc că nu sunt nemilos. Nu-mi place să fiu șantajat, dar celor nevoiași le fac cu plăcere câte un dar, dacă îmi dau seama că îl merită. Dacă, îmi spui în ce constă pericolul care mă paște, sunt gala să-ți dau un bacșiș.

— Cât oferi? se grăbi să întrebe.

— Să ofer? De oferit se oferă doar când e vorba de o afacere, de un preț și doar ți-am spus deja că nu se pune problema să te plătesc. Ți promit un dar. Cât de consistent va fi darul, asta o hotărăște cel care îl oferă și nu cel care îl primește. Deci, ce vrei să-mi spui?

— Nimic!

Voia să se întoarcă. Eu, însă, l-am apucat de braț și l-am avertizat:

— Ai spus că mă paște un pericol de moarte. Există, probabil, oameni care vor să atenteze la viața mea. Tu știi ceva, deci ești complicele lor. Am să te arestez, dacă nu vorbești.

— Am vrut doar să fac o glumă.

— Minți!

— Effendi! spuse, amenințător.

— Aida de! Ai vrut să primești bani, indiferent dacă spusele tale erau adevărate sau nu. Știi cum se pedepsește un asemenea șantaj?

— Dar nu-i vorba de nici un șantaj.

— Bine! N-am de gând să mă necăjesc din cauza ta. N-am nici timp, nici chef. Poți să pleci.

L-am lăsat acolo și m-am întors să intru în casă, dar nici n-am ajuns bine la ușă, că m-a și strigat:

— Effendi, are să-ți pară rău!

— Asta s-o crezi tu. Am impresia ca mă crezi mai prost decât sunt. Ce vrei să-mi spui știu deja de mult.

— Imposibil.

— Aida de! E pe drum un mesager.

Am văzut după fața lui că ghicisem adevărul.

— De unde știi? mă întrebă.

— Țăsta-i secretul meu.

— Deci cerșetorul a vorbit ce nu trebuia!

Am zâmbit cu superioritate. Nici nu-mi trecea prin cap să dau bani pentru un secret pe care deja îl aflasem pe jumătate și speram să-l aflu în totalitate, prin viclenie.

— Și nu-ți faci griji? întrebă el mai departe.

Mai întâi trebuia să aflu cine e mesagerul; de aceea, am izbucnit în râs.

— Și ce, crezi că trebuie să mă tem de omul acesta?

— Nu-l cunoști pe Saban! O dată l-ai păcălit, dar a doua oară n-o să-fi meargă.

Deci, cerșetorul era. El îl dusesese pe cel rănit la Usundere. Se putea deci presupune că fusese însărcinat de Mosklan să meargă întâi la Palatza, unde se afla căminul celui rănit și unde, probabil, avea și rude și apoi mai departe, la Ismilan, la rudele armurierului care își frânsese gâtul.

Cei pe care îi întrecusem în viclenie încheiaseră pace cu noi. Eram sigur că își vor ține cuvântul, în ceea ce-i privea. Dar puteau să se răzbune prin intermediul altora, în același timp, trebuiau să-și ia măsuri să nu le scap. Întrucât aflaseră de la brutar în ce direcție voiam să ne continuăm călătoria, restul era foarte ușor de ghicit.

— Dar nici nu vreau să-l păcălesc, am spus, calm.

— Atunci ce vrei?

— Nu vreau să mai am de-a face cu Saban. Mi-a dat cuvântul că n-o să mă mai deranjeze.

— Saban o să se țină de cuvânt. El însuși n-o să te mai deranjeze, dar are să-i ațâțe pe alții contra ta. Alianța e mare.

— Nu mă tem și pe cei care mă vor înfrunta cu dușmănie am să-i dau pe mâna judecătorului.

— Da' ce, poți să denunți un glonț?

— Nu te face de râs! Mai bine spune-mi cum se face de-ai ajuns să-l trădezi pe Saban care, totuși, ți-a fost prieten?

— Prietenul meu? La asta nu-ți răspund. Ți-ai zăvorât inima și punga. Am venit degeaba până aici.

Se îndreptă spre cal, dar atât de șovăitor, încât mi-am dat seama că aștepta să-i mai fac o ofertă. Dar eu doar am remarcat:

— Pleci? Nu vrei să poposești aici? Știi doar că aici se dă un ospăț.

— N-am timp pentru astfel de ospete. Deci, nu dai nimic?

Se uită amenințător la mine.

— Nu.

— Pleci azi de aici?

Faptul că pusese această întrebare fusese o nerozie din partea lui. Își trădase pur și simplu intențiile. Voise să câștige bani, nu primise nimic, iar acum era capabil de orice act de ostilitate.

— Crezi c-o să renunț la ospățul care ni se pregătește? am răspuns. Și caii noștri trebuie să se odihnească înainte de a pleca mai departe.

— Așa să te ajute Allah, cum m-ai ajutat tu pe mine!

Acum se urcă pe cal și plecă.

În spatele intrării m-am ciocnit de Halef, pe care-l văzusem că se ascunsese acolo. La flacăra torței care fusese înfiptă în zid, am văzut imediat că era furios.

— Sidi, de ce l-ai lăsat pe omul acela să plece? mă întrebă.

— Aici nu mi-e de folos.

— Dar în altă parte îți poate face rău!

— Ai auzit ultimele lui cuvinte?

— Din păcate numai ultimele. M-am ascuns aici, ca să veghez asupra ta. Vă puteam vedea, dar nu vă puteam auzi. Dar, în cele din urmă, am aflat totuși că vroia bani. De ce?

— Vino afară! Nu trebuie să tragă nimeni cu urechea la ceea ce vom vorbi.

I-am povestit lui Halef ce aflasem și ce presupuneam.

— Vor să ne ia prin surprindere, mormăi micuțul hagi.

— Poate că nu, dragă Halef.

— Atunci ce vor? De ce ne-a luat-o înainte cerșetorul ăsta, care nu e cerșetor?

— Evident, trebuie să le ațâțe împotriva noastră pe rudele lui Mosklan și ale lui Deselim. Dacă noi ajungem la Palatza sau chiar la Ismilan, atunci putem să ne așteptăm la o primire care numai plăcută nu va fi.

— Atunci s-o luăm pe alt drum.

— N-aș vrea. În primul rând, vreau să rămân pe urmele fugarilor și în al doilea rând, mă gândesc să mergem direct în Ismilan, în casa lui Deselim, unde am putea afla multe lucruri care ne ar putea fi de folos.

— Dacă o să fim primiți ca dușmani, n-o să aflăm nimic. S-ar putea chiar să fim arestați ca ucigași.

— Tocmai de aceea vreau să i-o iau înaintea cerșetorului.

— Tu? Dar cum? se interesă Halef, încordat.

— Am să ajung acolo înaintea lui.

— Sidi, ce-ți trece prin cap! Doar nu vrei să plecăm chiar în noaptea asta?

— Chiar asta vreau.

— Nu se poate. Nu te las să pleci. Gândește-te în ce pericol te-ai aflat astăzi, pentru că n-am fost cu tine!

— Și totuși m-ai salvat și ai să mă salvezi și mâine din nou, dacă va fi nevoie.

Vorbele acestea l-au făcut pe bravul Halef să se simtă flatat.

— Chiar așa? întrebă el, mulțumit de sine.

— Da, sigur. Să-ți spun acum ce am plănuț. Voi înnoptați la fierar și plecați dimineața cat mai devreme. Alegeți altă direcție decât cea pe care urma să mergem. Călăriți de la Koschikawak la Mastanly Stajanowa și Topoklu, până la Ismilan, eu, însă, voi lua-o acum în direcția sud spre Goldschik, Maden și Palatza.

— De ce prin aceste așezări?

— Pentru că ăsta este drumul pe care-l va urma cerșetorul, pornind de la Usundere.

— Este o noapte neagră ca pana corbului. Ai să te rătăcești.

— Sper să nu mă abat de la drum. Dar cerșetorul are un avans mare.

— Rih aleargă mai iute. Am să-l întrec pe Saban.

— Și pe bezna asta, ți-ai putea frânge gâtul.

— Mai vedem. Când ajungeți la Ismilan, vă duceți la cafeneaua armurierului Deselim. Se află pe ulița care duce spre satul Tsehatak. Acolo o să mă găsiți.

— Și dacă nu ești acolo?

— Mă așteptați.

— Și dacă n-ai să vii, sidi?

— Atunci vii după mine a doua zi dimineată, până la Palatza. S-ar putea ca acolo să fiu reținut, din cauza lui Mosklan.

— Unde te găsesc acolo?

— Asta încă n-o știu acum. Satul este mic și va fi suficient să întrebați de mine.

Halef își dădu toată osteneala să mă convingă să renunț la acest plan, dar am rămas ferm pe poziție.

Când au aflat apoi și ceilalți că voiam să-l părăsesc, am întâmpinat o rezistență căreia cu greu i-am putut face față. Ikbala și mama sa Tschileka și-au pus mâinile în cap, pentru că nu voisem să gust din friptură și din ghiulele. Și librarul m-a rugat să rămân. Pe el l-am luat deoparte și i-am spus tot ceea ce trebuia despre covoare.

— Effendi, zise Ali, ai făcut bine că mi-ai spus. Ceilalți știu că aici se serbează logodna și deci, vor încerca în acest timp să golească, în secret, ascunzătoarea. Am să-i împiedic să facă asta.

— Ai să-l denunți pe socrul tău?

— Da, o să fie spânzurat, râse librarul.

— Nu mă privește pe mine ce-ai de gând să faci. Transmite-i salutul meu tatălui tău și fii veșnic fericit cu Ikbala a ta, cea mai frumoasă din Rumelia.

Când Schimin văzu că era imposibil să mă fadă să rămân, mă întrebă pe ce drum aveam de gând s-o apuc. Nu prea aveam încredere în boiangiul cel gras, așa că am numit mai multe locuri prin care nici n-aveam de gând să trec, fierarul m-a urmat afară, la cal și acolo i-am dezvăluit adevăratele mele intenții. A stat o clipă pe gânduri, apoi mi-a spus:

— Cerșetorul va ajunge curând în Usundere. Va zăbovi puțin acolo, apoi va pleca. În orice caz, se va îndrepta spre Maden și Palatza. De aici până la Maden ai de străbătut

zece *aghatsch* ^[18] și trebuie neapărat să treci prin Mastanly și Goldschik, dar eu cunosc această porțiune de drum și am să te ajut să ajungi acolo mult mai repede. O să mergem pe cea mai dreaptă linie posibilă.

— Cum, vrei să vii și tu?

— Da. Am să te însoțesc până când am să fiu sigur că nu te mai poți rătăci.

— E un gest foarte frumos din partea ta, dar...

— Nu mai spune nimic! mă întrerupse Schimin. Știi doar cât de recunoscător îți sunt.

— Dar va trebui să călăresc foarte repede.

— Am un cal destul de bun. Era cel mai bun al omului de la care l-am împrumutat. Va trebui să-și încordeze toate puterile. După ce mă voi despărți de tine, voi merge mai încet.

Halef venise după noi, ca să-mi atragă atenția asupra unui lucru la oare nu mă mai gândisem și anume asupra pungii despre care discutasem pe drumul de la Kabatsch spre coliba lui Saban. Am scos-o de la brâu și la lumina unei torțe, i-am cercetat conținutul. Se aflau acolo o sută de ducați austrieci și zece lire turcești. Un astfel de ducat valorează, în funcție de ținutul respectiv, 53 până la 58 de piaștri. Deci suma se urca până la 1.150 de mărci sau 5.300 — 5.800 piaștri, în monedă națională. În plus, se mai aflau încă cincizeci de *beschliks*, monede de cinci piaștri. Mai era și un bilet, în care se preciza că monedele de aur erau pentru mine, iar cele de argint pentru Halef. După cum am aflat mai târziu, Omar Ben Sadek primise de la gazda noastră, încă la Adrianopol, un dar de bani și mai mare, pentru salvarea bijuteriilor lui Iacub.

Un asemenea dar de bani putea fi considerat de unii ca o lipsă de delicatețe. Mi-a trecut și mie un asemenea gând

prin cap, dar l-am alungat. În primul rând, donatorul era bine intenționat. Știa că nu sunt milionar. În al doilea rând, darul principal constase în celelalte obiecte și în calul de povară cu care fuseseră trimise, dar pe care le pierdusem, prin bunăvoința caporalului care fugise cu ele și în al treilea rând, am mai găsit în pungă, tot pentru mine, un inel de o lucrătură minunată, cu un hiacint uriaș. De fapt, nu suportam să port inele pe degete — podoabele bărbătești trebuie să fie de alt tip — dar inelul acesta face parte dintre obiectele pe care le păstrez ca pe niște amintiri deosebit de plăcute.

Bineînțeles că i-am dat imediat lui Halef cei cincizeci de *beschliks*. I-a băgat în pungă, zâmbind pe sub mustață.

— Sidi, acest binefăcător este un om foarte inteligent. Eu, în locul lui Hulam, aș fi fost, poate și mai deștept. Un *kaf* este mai bun decât un *nun* și se află și mai în față în alfabet.

Fiecare literă a alfabetului arab este reprezentată și de un număr anume. *Kaf* (K) înseamnă o sută și *nun* (N), (care, însă, în limba elevată, este folosit ca M în fața lui B), înseamnă doar cincizeci. Micuțul Halef iar își dădea în petic. Circa cincizeci de mărci nu însemnau într-adevăr prea mult pentru un „prieten și ocrotitor” al lui sidi al său, dar ca bacșiș pentru un servitor prețuia, totuși, destul de mult.

Trec peste despărțirea care mi-a mai oferit câteva scene minunate. Grăsuna Tschileka a vărsat câteva lacrimi, de emoție. Când mă aflam deja călare pe cal, și-a făcut apariția și calfa, care mi-a întins mâna. Oare voia să ia rămas-bun sau dorea un bacșiș? Nu prea obișnuiam să scot atât de repede biciul, care era prins la șa, precum viteazul meu hagiul Halef Omar. Acum, însă, l-am înhățat fulgerător și i-am tras ticălosului câteva lovituri peste spate, încât, cu o săritură rapidă, s-a ascuns în spatele grăsunii sale stăpâne.

— O, vai! Ce piperat e! a strigat el, apucându-se cu mâna de dos.

— Vrei și sare? l-am întrebat, zâmbind.

Într-o clipă, hagiul a și sărit lângă mine, și-a scos biciul de la brâu și a întrebat:

— Să-l sărez eu? O merită!

— Am șters-o! strigă cel amenințat și dispăru în graba mare după colțul casei.

Apoi am plecat la drum.

9. O cursă călare nocturnă

Noaptea era la fel de întunecoasă ca și cea trecută. Doar câteva stele clipeau pe cer. Abia acum mi-am dat seama că era o adevărată cutezanță din partea mea să călăresc într-o astfel de noapte, prin ținuturi necunoscute și încă atât de repede, cât era necesar pentru a-l ajunge din urmă și chiar a i-o lua înainte cerșetorului.

Timp de un sfert de oră, Schimin și cu mine am călărit unul lângă altul în tăcere. Fiecare se lăsase în voia gândurilor sale. În fața noastră nu se afla un drum, ci câmpul liber. Lui Rih nu-i păsa, căci ochii lui erau obișnuiți cu o asemenea beznă.

La un moment dat, tovarășul meu de drum mă întrebă:

— Effendi, îți mai amintești discuția noastră pe care, din păcate, a întrerupt-o sosirea lui Mosklan?

— Mi-o amintesc exact.

— Voi ai să-mi demonstrezi că voi, creștinii, sunteți mai buni decât credeam eu.

— Peste tot există oameni buni și oameni răi, deci și printre creștini și printre musulmani. Nu despre creștini voiam să-ți vorbesc, ci despre creștinism.

— Vrei să spui că este mai bun decât învățătura noastră?

— Da.

— Îți va fi greu să dovedești asta.

— Ba nu. Compară *Coranul* cu *Biblia* noastră. Profetul vostru s-a inspirat din cele mai minunate revelații ale cărții noastre. A luat pasaje din învățăturile Vechiului și *Noului Testament* și le-a adaptat la condițiile specifice de atunci ale țării și poporului său. Dar condițiile s-au schimbat. Arabul care hoinărește prin deșert nu mai este singurul adept al islamului. De aceea, islamul a devenit acum pentru voi o cămașă de forță, sub a cărei apăsare suferiți neputincioși. Mântuitorul nostru ne-a adus învățătura

iubirii și a împăcării. Ea nu este împrumutată din obiceiurile unui mic popor al deșertului, ci se revarsă de la Dumnezeu, care înseamnă iubire. Ea este veșnică, omniprezentă și cuprinde toți oamenii, toate pământurile și toți sorii. Ea nu te oropsește, ci te face fericit. Ea nu luptă cu spada, ci cu milostenia. Ea nu mână popoarele cu biciul, ci le strigă cu vocea unei mame iubitoare, care vrea să-și reunească toți copiii lângă inimă.

— Vorbești de dragoste și totuși, ea vă lipsește.

— Tu arunci toată recolta, dacă doar câteva roade sunt roase de viermi?

— S-ar putea ca prin alte părți recolta să fie mai bună decât a noastră. De ce, însă, tocmai la noi nu crește grâul creștinismului, ci cresc doar buruienile?

— Chiar așa e? l-am întrebat. Atât de rău? Ei, atunci trebuie să știi că buruienile prosperă pe un pământ prost. Prin asta depui mărturie împotriva islamului, căci înseamnă că el ar fi acest pământ prost. Suntem singuri și avem timp. Vrei să-ți vorbesc despre Hristos, despre profeții care au vestit venirea lui și despre minunile care le-a făcut?

— Povestește-mi! Demonstrează-mi că este mai mare decât Mohammed! Pe tine pot să te ascult, fără să-mi încarc conștiința. Nu ești un vânător de suflete, care vrea să mă ademenească. Cunoști și islamul și creștinismul. N-ai să mă ispitești, ci ai să-mi spui adevărul.

De acum înainte ai să atragi oamenii! La aceste cuvinte ale Mântuitorului mă gândeam, când am început să povestesc. Fierarul avusese dreptate; eram cinstit față de el. El făcea parte dintre acei oameni simpli care, deși înzestrați cu puține daruri, aspirau spre adevăr, în vreme ce aceia bogați din punct de vedere spiritual își iroseau deseori energia cu tot felul de rafinamente sterile.

Era o călătorie neobișnuită. Eu povesteam iar Schimin asculta în tăcere. Doar din când în când, mai puneă câte o întrebare sau rostea vreo vorbă de mirare. Călăream, în trap cât se poate de rapid, iar calul lui trebuia să facă

eforturi destul de mari pentru a se menține lângă al meu și totuși, fierarul acorda mai multă atenție vorbelor mele decât calului și drumului și se întâmpla că, împiedicându-se sau făcând o săritură neașteptată, calul lui Schimin își pierdu scărița de șa, fapt în urma căruia trase o înjurătură care nu se potrivea nicicum cu conținutul povestirii mele. Cu toate acestea, dacă din punct de vedere fizic am înaintat rapid și din punct de vedere spiritual am făcut progrese mari, așa cum am observat după un timp.

Trecuseră mai multe ore. Am escaladat un munte, lucru deloc ușor pe o asemenea beznă și neexistând aici o cărare. Apoi am coborât, printr-o pădure rară, cu coaste abrupte. N-am putut să mergem tot atât de repede ca până atunci.

— Și tu chiar crezi că Hristos a înviat și s-a înălțat la ceruri? m-a întrebat fierarul.

— Da, sunt convins de asta.

— Dar cum poate să ajungă în ceruri un trup pământean? Chiar și trupul profetului nostru a rămas pe pământ!

— Dar nu ți-am povestit despre muntele de pe care s-a ridicat în slăvi? Și nu spune și profetul vostru că Hristos s-a înălțat chiar în fața ochilor apostolilor lui?

— Da, este o mare minune. Și va reveni cândva?

— Pentru a-i judeca pe cei vii și pe cei morți. Lucrul acesta îl confirmă și Mohammed. Pe unii îi va mântui și pe alții îi va osândi. Atunci, nu este el Dumnezeu? Nu este el mai mare, mai grandios și mai puternic decât Mohammed, care nici măcar o dată n-a spus despre sine însuși că ar fi judecător?

— Aproape că îmi vine să cred, recunosc Schimin.

— Aproape? Numai aproape? Cuvintele lui Hristos sunt adevărate, așa cum el însuși este Adevărul. El spune despre sine: *Eu sunt atotputernic în cer și pe pământ!* A vorbit vreodată așa Mohammed al vostru?

— Nu, effendi. Am să le povestesc și nevestei mele și prietenilor mei ceea ce mi-ai spus. Aș fi vrut să am și eu

Cartea voastră Sfântă. Atunci aş fi putut să citesc şi să învăţ şi poate, s-ar fi pogorât şi asupra mea acel *Duh Sfânt* despre care mij-ai vorbit, aşa cum l-a pogorât asupra enoriaşilor la prima sărbătoare a Rusaliilor. Când omului îi este sete, trebuie să-i dai apă. Şi sufletul este însetat. L-am simţit şi am crezut că beau apă atunci când mi-am spus rugăciunile şi am fost la moschee. Acum, însă, simt de parcă n-aş fi băut o apă curată, căci cuvintele tale sunt mai clare şi mai îmbucurătoare decât ale celor după care noi repetăm rugăciunile. Tare rău îmi pare că eşti străin de locurile acestea şi că n-o să te mai văd niciodată.

— Am să rămân cu tine, Schimin, căci cuvintele mele vor rămâne în sufletul tău. Ele se odihnesc în inima ta, aşa cum sămânţa se odihneşte în pământ şi vor încolţi, vor înmuguri şi vor da roade şi pentru că te-am îndrăgit şi îţi sunt atât de îndatorat, am să-ţi fac un dar care să-ţi amintească de această noapte ori de câte ori îl vei ţine în mână. Ştii să citeşti. Este o carte. Am cumpărat-o la Damasc, în amintirea oraşului grădinilor şi apelor răcoritoare. Dacă citeşti cartea, vei auzi curgând apa înviorătoare şi vei bea din ea. Iat-o!

Am deschis coburul, am scos cartea şi i-am dat-o.

— Ce stă scris în ea? m-a întrebat. Este o carte de poveşti?

— Nu. Nu o poveste ai să citeşti, ci adevărul despre veşnicie. Sufletul tău este însetat de adevăr şi trebuie să-l cunoşti. Această carte este *Noul Testament*, care conţine tot ceea ce ţi-am povestit şi încă multe altele.

Atunci Schimin a scos un strigăt de bucurie prin care mi-a arătat cât de fericit îl făcuse darul meu.

— Effendi, spuse, darul acesta este atât de mare încât nu îndrăznesc să-l primesc!

— Păstrează cartea, în numele lui Dumnezeu! Nu m-a costat mult, dar în ea se află ascunsă cea mai mare bogăţie de pe pământ, drumul spre mântuire. Apostolul spune că trebuie să cauţi şi să cercetezi în această carte, pentru că

ea conține viața veșnică. Îți doresc din toată inima să găsești în ea și viața ta veșnică!

Cu greu am reușit să pun capăt mulțumirilor lui. Ar fi continuat mult și bine să-mi mulțumească, dacă n-ar fi fost întrerupt de altceva.

Ajunsesem din nou la câmpie și am observat că ne aflam pe o cărare destul de bine nivelată, adică pe ceea ce se numește acolo — cărare.

— Acesta este drumul de la Usundere la Maden, îmi spuse Schimin, întrerupându-și mulțumirile.

În aceeași clipă, am apucat de frâul calului lui.

— Stai! Ascultă! Mi s-a părut că aș fi auzit în fața noastră un sforăit de cal.

— N-am auzit nimic și nu aud nici acum nimic.

— Pământul este moale și înăbușă zgomotul tropotului de cal. Dar calul meu și-a ciulit urechile și adulmecă aerul cu nările, cercetător. Asta-i un semn sigur că cineva se află înaintea noastră. Ascultă!

— Da, acum aud. Un cal a călcat pe o piatră și a alunecat. Oare cine călătorește atât de târziu prin acest ținut singuratic?

— Poate e cerșetorul?

— Nu prea-mi vine să cred, spuse fierarul.

— De ce?

— Atunci înseamnă că a plecat foarte târziu.

— Și de ce n-ar fi de crezut așa ceva?

— Dar Saban vrea să ajungă înaintea ta! spuse Schimin.

— Ei, a crezut că am să plec abia mâine dimineață și atunci n-avea de ce să se grăbească. N-am putea să-l ocolim, așa încât să nu-și dea seama că mă aflu deja înaintea lui?

— Ba da. Dar nu te sfătuiesc să faci asta.

— Ce-i drept, dacă facem un ocol pentru a-l lăsa în urmă, n-o să știm dacă este într-adevăr cerșetorul sau nu.

— De aceea, trebuie să mergem direct la el.

— Dar ce-am să fac cu Saban? Pot să-l împiedic să-și continue drumul? Asta pot s-o fac doar cu forța și nu vreau vărsare de sânge!

— Nici nu este necesar așa ceva, effendi. Lasă-mi-l mie.

— Cum adică?

— Îl silești să se întoarcă, iar eu rămân cu el și-l duc cu mine la Koschikawak. N-o să-mi scape.

— Și dacă Saban te întreabă ce drept ai să-l duci acolo?

— Chiar n-am nici un drept? N-a vrut el să te omoare, effendi?

— Asta ar putea fi un motiv. Dar ai să-ți faci astfel un dușman, care va încerca să se răzbune pe tine.

— Nu mă tem de cerșetor. Îmi este deja dușman. Saban este dușmanul tuturor oamenilor cinstiți. Trebuie să-mi dai voie să-ți fiu de ajutor și nu-i nevoie să-ți faci griji din pricina mea. Dacă este într-adevăr el, îl legăm și ne luăm rămas-bun, fără ca el să audă încotro pornești.

— Care-i drumul de aici până la Maden?

— Urmezi cărarea asta și ajungi acolo într-o jumătate de oră. De acolo, n-ai cum să te mai rătăcești. Voiam să mai discut cu tine și despre *koptscha*, dar micuțul tău hagiū are una, iar tu ai luat-o pe aceea a lui Deselim. Sunt de ajuns. Și acum, vino, effendi!

Schimin își puse calul în mișcare, ca semn că nu voia să mai audă nici un fel de împotrivire din partea mea. Trebuia să-mi convină acest lucru, pentru că, astfel, cerșetorul ar fi fost împiedicat să transmită mesajul, fără a avea de suferit din pricina mea.

N-a durat mult și am ajuns atât de aproape de călărețul nocturn, încât trebuia să ne audă. Am observat că a început să călărească mai repede, ca să nu-l prindem din urmă.

— Rapid, înainte! spuse Schimin. Saban nu-i un călăreț bun și o să-l prindem ușor, numai să fie el și nu un altul.

— Dar dacă se abate din drum?

— N-o va face. Nimeni nu îndrăznește să facă așa ceva aici, într-o asemenea noapte întunecoasă. Și eu m-aș abține

să fac așa ceva, dacă n-ar fi vorba să te însoțesc pe tine.

Schimin avusese dreptate. Călărețul își dădu curând seama că eram mai rapizi decât el. Ca să se abată din drum nu îndrăznea și atunci considera că cel mai bine era să se oprească și să ne aștepte.

Fierarul călărea în față, iar eu rămăsesem mai în urmă, așa încât să nu mi se observe statura. Călărețul se trăsese puțin într-o parte, ca să ne lase să trecem mai departe. Dar fierarul se opri lângă el și salută.

— Bună dimineața!

— 'Neața, replică celălalt, scurt.

— De unde vii?

— De la Deridere.

Era o minciună, căci, după voce, l-am recunoscut pe cerșetor.

— Și încotro te duci?

— Peste tot și nicăieri.

Asta suna a aroganță. Dar Saban nu reuși să scape cu asta, căci Schimin îi spuse pe un ton care lăsa clar să se înțeleagă că era ferm hotărât să nu se lase intimidat:

— Va trebui să-mi spui exact unde!

— Va trebui? mârâi, recalcitrant, cerșetorul.

— Da, nu mă cunoști?

— Da' ce, tu mă cunoști cumva?

— Ești cerșetorul Saban.

— Ah! Și tu?

— Noaptea nu-i chiar atât de neagră ca sufletul tău. Nu poți să-mi recunoști fața? Sunt Schimin, fierarul din Koschikawak.

— De aceea mi s-a părut vocea ta atât de cunoscută! Pleacă pe drumul tău mai departe! N-am nimic de-a face cu tine!

— Dar eu am cu tine. Nu-l cunoști pe omul care este aici, lângă mine?

— Nu. Cărați-vă!

— Asta am să și fac, am replicat, mai înainte, însă, trebuie să-ți spun o vorbă, Saban!

Zicând acestea, mi-am apropiat calul de al lui, ca să mă poată recunoaște. Eram atât de aproape unul de altul, încât capul unuia dintre cai se afla lângă coada celuiilalt.

— *Scheitan!* Străinul! exclamă cerșetorul.

— Da, străinul! Acum vezi într-adevăr că aș vrea să vorbesc cu tine?

— Dar eu nu vreau să vorbesc cu tine!

Am observat că Saban a dus mâna la brâu. Am luat flinta și am așezat-o cu patul pe gâtul calului.

— Deci, spune, încotro te duci? am întrebat, privindu-l cât se poate de aspru.

— Ce te interesează pe tine, ucigașule? mă înfruntă.

— Ucigaș?

— Da. Cine și-a frânt gâtul din cauza ta și cui i-ai zdrobit fața?

— Și pe cine ați ademenit în coliba ta, ca să-l ucideți? Știu încotro te îndrepti, dar ai să ai bunătatea să te întorci din drum.

— Cine o să mă silească?

— Eu. Descălecă!

— Oho! Vrei să mă ucizi și pe mine? Am să mă apăr. În iad cu voi!

Saban își îndreptă brațul spre mine. Instantaneu am lovit și în aceeași clipă a tras și el. S-a auzit detunătura — dar glonțul nu m-a nimerit, căci lovitura pe care i-am tras-o i-a deviat brațul. Și n-a apucat să-și coboare brațul, că am și făcut un pas într-o parte cu calul și l-am pocnit cu patul armei la subsuoară, încât s-a clătinat în șa și s-a prăbușit de cealaltă parte a calului.

Tocmai voiam să descălec, rapid, dar nu apucasem să pun piciorul pe pământ, când l-am auzit pe fierar strigând:

— Stai pe loc țopârlanule; altfel te strivesc sub copitele calului!

Mârtoaga cerșetorului rămăsese pe loc. Am vrut să sar peste animal, când am văzut fulgerarea unui al doilea foc de armă. Calul fierarului făcu un salt și Schimin sări fulgerător din șa. Oare tovarășul meu de drum fusese atins? M-am apropiat rapid.

Doi bărbați zăceau la pământ, unul peste celălalt. Era atât de întuneric încât nu-i puteam deosebi. L-am apucat de braț pe cel care se afla deasupra.

— Stai, effendi! strigă acesta. Eu sunt!

— Ah, tu Schimin! Te-a atins cumva glonțul lui Saban?

— Nu. L-am văzut că vrea s-o ia la fugă și l-am avertizat. Atunci a tras și eu l-am dărâmat cu calul. S-a apărat, dar numai cu un braț. Probabil calul l-a lovit cu copita în celălalt braț.

— Nu, l-am lovit eu cu patul armei.

— Mușcă precum un jder. Va trebui să-i astup gura! N-am putut vedea ce făcea Schimin, dar am auzit un horcăit. Apoi, fierarul se ridică.

— Așa, acum l-am liniștit.

— Ce-ai făcut? Doar nu l-ai ucis?

— Nu. Pune mâna pe el să vezi cum se zvârcolește. I-am înfundat doar un șervet în gură.

— Acum trebuie să-i legăm brațele.

— Dar cu ce?

— Cu cingătoarea.

— Da. Are o cingătoare lungă și îngustă. Ajunge ca să-l legăm și de cal.

L-am ajutat pe fierar. Aproape să-l sugrumase pe Saban. Înainte ca învinsul să-și fi recăpătat respirația, era deja așezat pe cal. Cingătoarea îl ținea bine legat acolo, pentru că era suficient de lungă și îi legasem picioarele unul de altul, trecând-o pe sub burta calului, îi legasem bine și brațele cu o bucățică ruptă din cingătoare. Ne-am dat seama că Saban avusese două pistoale: pe unul îl scăpase atunci când l-am lovit peste mână, iar pe celălalt atunci când Schimin se urcase cu calul peste el. Aveau câte o

singură țeava și acum erau descărcate, iar alte gloanțe n-am mai găsit.

Acum, Saban începu să ne înjure. Cerea să-l eliberăm și ne amenința cu autoritatea publică. Dar fierarul îi răsă în nas și îi spuse:

— Nu-mi pasă ce-ai făcut înainte, dar acum ai încercat să mă împuști, așa că te iau cu mine ca să-ți dovedesc că tu ești acela care trebuie să te temi de autorități. Poate te iert, dacă te porți bine pe drum. Dacă ai să continui să înjuri în halul ăsta, să nu te aștepti la nimic bun.

— Voi v-ați legat de mine. Eu doar m-am apărat. Trebuie să-mi continui drumul.

— Ai timp și mai târziu pentru asta. Și acum, ține-ți gura! O să mai stăm de vorbă, după ce-mi iau rămas-bun de la effendi.

Cerșetorul se potoli. Credea, probabil, că ar fi putut afla ceva din discuția noastră. Dar Schimin era isteț, căci îl indusese în eroare, spunându-mi:

— Deci, effendi, de aici încolo, găsești și singur drumul. Mergi înapoi și așteaptă-mă la fierărie. Eu o iau pe drumul spre Goldschik. N-o să îmi fie prea ușor s-o scot la capăt cu omul ăsta, așa că am să mă străduiesc să ajung cât mai repede posibil într-un sat. Poți să le spui alor tăi că l-am prins pe Saban, ca să nu-l mai caute inutil. Ne revedem la mine acasă.

Spunând acestea, Schimin încalecă. Apucă frâul celui alt cal și o luă de-a dreptul peste câmp. Am mai auzit doar puțin timp vocea cerșetorului care continua să ocărăscă, apoi s-a făcut din nou liniște.

Nu prea-mi venea să cred că Saban luase de bune cuvintele lui Schimin. Dar scăpasem de el și ăsta era cel mai important lucru pentru mine. În același timp, fierarul mă scutise să-mi iau rămas-bun, căci despărțirile nu plac nimănui, cu excepția cazului când te desparți de oameni față de care nu simți nici o afecțiune.

Am urmat drumul pe care venisem până atunci și am ajuns la Manden după o jumătate de oră, așa cum spusese Schimin.

Începuse să se lumineze de ziuă. Chibzuiam. Așa cum stau lucrurile acum, n-avea nici un rost să mai merg la Palatza, ca să mă interesez de rudele lui Mosklan. Mesagerul trimis spre el, fusese obligat să se întoarcă din drum și se afla sub paza bravului fierar. Deci nu se va afla azi nici în Ismilan despre moartea lui Deselim. Atunci, de ce să-mi mai obolesc armăsarul, care și așa, făcuse deja două curse nocturne destul de grele? M-am hotărât să domolesc goana până voi ajunge în sat, la vreun han. Am ajuns fără dificultăți, dar clădirea hanului părea pustie. În sfârșit, după un timp apăru și hangiul care, cum mă văzu, luă o oală mică atârnată pe perete și vărsă în ea dintr-un ulcior un lichid pe care mi-l prezentă drept rachiu de prune.

— Asta e chiar rachiu? l-am întrebat, mirosind lichidul din oală.

— Da.

— N-ai altul?

— Nu. Da' ce nu e suficient de bun pentru tine rachiul?

— E prost.

— Atunci, cară-te dacă nu-ți place la mine! Doar nu le-am obligat eu să poposești aici. Poate ești cumva vreun pașă, de ai asemenea pretenții?

— Nu. Cât costă acest rachiu?

— Doi piaștri.

Am gustat rachiul. Oala avea mai mult de o jumătate de litru. Rachiu de prune, însă, nu cred să fi conținut mai mult de două degete. Pe deasupra, marginea oalei era lipicioasă ca o rășină. Asta era precis murdăria rămasă acolo după ce oala fusese folosită de câteva sute de băutori. Rachiul era la fel cu celelalte soiuri din care mai gustasem până atunci. Să coste doi piaștri? Treizeci și opt până la patruzeci de pfenigi! Asta era șarlatanie curată în această țară a prunilor. Dar m-am stăpânit să mai fac vreo observație.

— Ei, are gust bun? întrebă hangiu.

— Da și încă cum!

M-a înțeles greșit și a spus:

— Dacă mai vrei, spune-i femeii. O să-ți mai dea. Trebuie să ies afară, să țin judecata.

Plecă, iar eu am început să privesc acum mai îndeaproape prin odaie. Câteva tablouri jalnice, care erau pur și simplu lipite pe pereți, mi-au confirmat că mă aflu în casa unui armean creștin. Ce-i drept, era unul dintre acei creștini pe care Schimin îi numise „buruieni”.

Alături nevasta hangiuului amesteca de zor prin niște găleți rău mirositoare. M-am uitat apoi printr-una din găurile care aici erau numite ferestre. Afară, soarele începuse să încălzească. Aici înăuntru era întuneric și fum. M-am gândit la poetul persan Hafis:

*Când dulcea mireasmă a părului tău
Deasupra movilei mele-a pluti;
Atunci mii de flori vor răsări
Din biet mormântul meu.*

Ființa căreia Hafis îi dedicase aceste versuri nu avea nimic comun cu această femeie; din fața mea, care acum căra gălețile cu lapte acru. Și miresme plăcute! Brr!

M-am ridicat ca să ies afară, să respir aer curat. N-aveam de ce să-mi prelungesc șederea aici.

Tocmai făcusem primii pași spre ieșire, când de afară răsună un țipăt lung, strident. Într-o clipă mă și aflu în fața ușii. Un al doilea țipăt la fel de groaznic și am și sărit dincolo de curte, spre colțul unde ființa acea de sex feminin era într-adevăr pironită de scară. Cu partea din față a corpului lipită de scară, își oferea spinarea despuiată biciului pe care unul dintre argați îl agita în aer, pentru a trage o a treia lovitură. Înainte de a apuca să lovească, i l-am smuls din mână.

Pe spinarea celei pedepsite se puteau vedea două dungi late care, precis, cât de curând aveau să plesnească. Hangiul stătea alături, cu figura unui legiuitor care se delectează privind cum îi sunt îndeplinite poruncile. Se îndreptă spre mine și întinse mâna după bici.

— Străinule, ce-ți trece prin cap? Țipă la mine. Dă-mi imediat biciul. Este al meu, nu al tău!

Mă înfuriase foarte tare acest mod rușinos de a pedepsi o femeie. Indiferent ce făcuse, nu suportam să fie lovită astfel, mai ales în prezența mea. Am simțit cum îmi ardeau obraji de mânie și l-am întrebat pe hangiul, cu o voce ridicată:

— Ce-a făcut fata aceasta?

— Nu te interesează pe tine! â replicat el, arogant. Dă-mi imediat biciul, altfel ai să-l simți chiar pe pielea ta!

— Ce? Să mă biciuiești pe mine? Poftim, iată răspunsul meu!

I-am tras una peste spate, încât, instantaneu, armeanul se încovoie de durere. Dar, în aceeași clipă, se și aruncă asupra mea și cu atâta putere, de căzu lat la pământ, pentru că eu mă ferisem rapid într-o parte.

— Să nu te miști, că te plesnesc cu biciul peste față! l-am amenințat.

Totuși, hangiul, ridicându-se brusc, sări din nou asupra mea. De data aceasta nu m-am dat înapoi, ci am ridicat piciorul drept și l-am întâmpinat cu o lovitură în burtă. Armeanul s-a prăbușit din nou în mizeria din curte, dar asta-i pusese capac, căci nu se mai putu ridica decât cu mari eforturi. Vru să spună ceva, dar nu-i ieși decât un geamăt din gură și șchiopătând, intră în odaie, fără măcar să-mi fi aruncat o singură privire.

Era mai rău decât dacă ar fi rostit cea mai îngrozitoare amenințare la adresa mea. M-am dus până la armăsar, mi-am luat flinta și apoi m-am întors în locul unde se afla scara. Acolo, am verificat mai întâi dacă nu era cumva posibil să se tragă asupra mea de la vreo fereastră. Nu era

posibil. Apoi m-am așezat în așa fel, încât între ușă și mine să se afle în permanență unul dintre oameni.

— Dezlegați femeia! le-am poruncit argaților.

Mă mirase deja faptul că oamenii nu mișcaseră nici măcar un deget să-și ajute stăpânul. S-au executat imediat.

— Îmbrăcați-o!

Cea care fusese pedepsită abia putea să-și miște brațele, atât de strâns fusese legată și atât de tare o dureau loviturile, primite peste spinare.

— De ce a fost bătută? am întrebat.

Se aflau acolo trei femei și patru bărbați, unul mai neciplit decât celălalt.

— Așa a poruncit hangiul, răspunse unul dintre ei.

— De ce?

— Pentru că a făcut glume.

— Cu cine?

— Cu străinii.

— Este rudă cu stăpânul?

— Nu. Este servitoare.

— De unde e?

— Din Stajanowa.

— Are rude?

— O mamă.

— Și hangiul îndrăznește să poruncească să fie bătută o fată, doar pentru că a fost prietenoasă cu străinii?

Această discuție, neplăcută în orice alt loc, nu avea nimic penibil în ea aici. De altfel fata se retrăsese în spatele unei uși din apropiere.

— Da, n-a făcut nimic altceva, spuse vorbitorul. Hangiul este foarte sever, iar astăzi, chiar de dimineață, a fost neobișnuit de furios.

În această clipă, cel numit își făcu apariția în curte. Avea în mână o flintă turcească lungă. Părea să-și fi revenit oarecum, după lovitura cu piciorul pe care i-o dădusem, iar acum putea să și vorbească, căci strigă la mine, încă de departe, cu o voce stridentă:

— Fiu de cătea, acum o să mă răfuiesc cu tine!

Hangiul duse arma la umăr și ținti spre mine. Nevasta sa ieșise din casă după el. Dădu un țipăt de spaimă și îi apucă flinta.

— Ce vrei să faci? se văicări ea. Doar nu vrei să-l ucizi?

— Taci! Cară-te! se răsti la femeie și o îmbrânci, încât aceasta căzu la pământ.

Făcând această mișcare, țeava armei lui luă o altă direcție. Am pus și eu arma la umăr și am țintit cât de exact puteam la o asemenea viteză. Nu voiam să-l rănesc, în ciuda faptului că intenția lui clară era să-mi tragă un glonț. Împușcătura mea pocni, mai înainte decât a lui. Armeanul scoase un strigăt și lăsă arma să cadă. Glonțul atinsese închizătorul flintei, izbind cu putere, chiar sub nasul hangiului. El nu pățise practic nimic, doar patul armei îl lovise zdravăn în față, iar mâinile îl dureau din cauza izbiturii. Și le bălăbănea, blestemând și suduind și apoi începu să urle:

— Ați văzut? A tras asupra mea! E un criminal. Prindeți-l, arestați-l!

Hangiul înhață de la pământ arma deteriorată și se repezi asupra mea, luându-și avânt, să mă lovească.

— Înapoi! l-am avertizat. Altfel, trag din nou!

— Să tragi de două ori? Încearcă! mă luă el în răs.

Flinta lui era descărcată. Nu mai avea cum să tragă, deci, o a doua împușcătură și credea că și eu sunt în aceeași situație. Am tras din nou, țintind în țeava flintei lui și i-am smuls-o iar din mână. Am mai tras încă două împușcături, una după alta, de data aceasta în aer. Hangiului îi stătea pe buze un nou blestem, dar nu reuși să articuleze nici un cuvânt. Rămase consternat, cu gura căscată.

— O flintă drăcească! bâlbâi el, în cele din urmă.

— E un vrăjitor, asta-i vrăjitorie! strigară și ceilalți.

Țineam arma la ochi, dar n-am zis nimic. Armeanul și-o ridică pe a sa și o privi.

— E o rușine; e distrusă!

— Până acum, doar arma ta e distrusă, i-am spus. Intenționat n-am tras în tine, ci doar în armă. Dacă, însă, mai faci un pas, nu te mai cruț și te zdrobesc și pe tine, căci am să trag asupra ta!

— Să nu cutezi! amenință.

— Nu eu am cutezat! Tu ai îndreptat arma împotriva mea și ai atentat la viața mea. Eu am fost în legitimă apărare și aveam tot dreptul să te împușc.

— Ai vrut să mă împuști, dar, din întâmplare, ai nimerit în flintă. Doar nu vrei să spui că așa ai intenționat, să tragi în închizătorul armiei!

— Da' ce, până acum n-ai mai văzut trăgători buni?

— Și mai înainte, m-ai lovit. Știi ce înseamnă asta? Nimeni nu mă poate socoti vinovat dacă te ucid. Așa o rușine nu poate fi spălată decât cu sânge.

— Dar onoarea fetei care a fost biciuită din ordinul tău cine o spală?

— Da' ce, o servitoare are onoare? replică hangiul, râzând trufaș. Și ce-ți pasă ție de problemele mele? Pot să-mi pedepsesc servitorii așa cum am eu chef!

Conform obiceiurilor din acel ținut avea dreptate. Numai că eu gândeam altfel și în afară de aceasta, o dată ce începusem, trebuia să intervin energic. De aceea, am perseverat.

— În prezența mea nu suport lipsa de omenie. Am folosit biciul împotriva ta, pentru că ai încălcat regulile politeții. La astfel de ofense răspund doar cu biciul. Așa sunt obișnuit.

— Dar, de fapt, ce fel de mare domn ești? Câte cozi de cal ți-a dăruit sultanul? Am să ordon să se cerceteze imediat acest lucru.

Și, adresându-se argaților, continuă.

— Vă avertizez! Nu-l lăsați pe străin să plece! Mă întorc imediat!

— Te duci să-l aduci pe primar? l-am întrebat.

— Da. Te dau pe mâna judecătorului. O să-ți arate el ce încăperi frumoase are în temniță.

— Adu-l doar pe primar! Aștept cu plăcere și nu trebuie să-i pui pe oamenii aceștia să mă păzească. Dacă aș vrea să plec, nu m-aș lăsa oprit de ei. Dar am să rămân, ca să-ți dovedesc că ai să iei tu însuși drumul spre temniță.

Hangiul se grăbi să iasă pe poartă, trecând prin noroiul și mizeria din curte. Eu, însă, deschisei ușa în spatele căreia dispăruse fata. Am văzut o magazie pentru unelte agricole și tot felul de alte scule de acest gen. Fata stătea ghemuită pe o claie de fân și plângea de durere. Tocmai voiam să-i pun niște întrebări, când am simțit că mă atinge cineva din spate. Întorcându-mă, am văzut-o pe femeia care încerca să mă tragă înapoi. Părea că se temea de ceea ce ar fi putut să-mi spună fata.

— Ce cauți aici? Țipă hangița, strident. Afară cu tine!

— Ba nu, înăuntru cu tine! m-am răstit la ea.

Femeia se dădu speriată înapoi și strigă:

— Un adevărat canibal!

— Da, am replicat sumbru, am mâncat deja mulți bărbați și multe femei, dar tu nu prea ești pe gustul meu!

Era înspăimântată și nu mai încercă să mă împiedice să intru.

— Vezi că vreau să te ajut, i-am explicat fetei. De aceea, trebuie să-mi spui de ce te-a pedepsit stăpânul tău, într-un mod atât de îngrozitor.

— Dacă îți spun, o să poruncească să fiu din nou bătută, se jelui fata.

— O să am eu grijă să nu mai poată face asta. Cine era străinul cu care ai glumit?

— Era un domn din... din... am uitat numele locui lui de unde spunea că este. A înnoptat aici. Ce era? Cum îl chema?

— Își spunea Madi Arnaud și voia să se reîntoarcă aici.

Madi Arnaud? Asta era numele bărbatului despre care îmi vorbise Schimin.

— Și de ce s-a înfuriat stăpânul tău pentru că te-ai purtat prietenos cu străinul?

— Oh, dar nu s-a supărat de asta. Hangiul era furios din pricina portofelului pe care l-am găsit.

— Portofelul? Al cui era?

— Madi Arnaud îl pierduse și îl căuta. L-am găsit eu în odaia de dormit a stăpânului și voiam să i-l dau înapoi străinului. Dar hangiul m-a încuiat, până a plecat acesta și apoi, după ce i-am spus că acel portofel nu-i aparținea, a poruncit să fiu biciuită.

— Așa care vasăzică, hangiul e un hoț. Ce era în portofel?

— N-am putut să mă uit, pentru că a apărut stăpânul.

— Știi cumva unde l-a pus?

— Da, am fost atentă. I l-a dat nevestei, iar aceasta l-a ascuns în spatele lemnelor de lângă vatră.

Atunci am auzit afară o voce stridentă întrebând:

— Unde este criminalul?

Am ieșit afară și am văzut un bărbat mititel, uscat ca un țâr, care purta pe cap o uriașă căciulă de blană și în picioare niște ghetete de scoarță foarte mari. Era îmbrăcat în pantaloni și vestă de culoare roșiu-stacojiu și un caftan albastru cu mâneci scurte. Acesta era tot zdrențuit, iar pantalonii și vesta nu mai aveau nasturi și fuseseră legate cu un șnur din cânepă. Pe nas purta niște ochelari uriași eu ramă din corn, care aveau doar o lentilă și jumătate, iar în mâini avea o călimară, o pană de gâscă și mai multe foi de hârtie pătate de grăsime.

— Iată-l! spuse hangiul, arătând spre mine.

Vasăzică omulețul ăsta bizar era seniorul satului!

A făcut asupra mea exact aceeași impresie ca și simbolul funcției lui. De la prima vedere, am observat că vârful penei de gâscă era prea mult crăcănat, iar călimara părea să conțină un fel de nămol negru, aproape uscat.

— Deci, tu ești criminalul? mi se adresă primarul, cu o gravitate demnă de funcția lui.

— Nu.

— Dar așa afirmă acest hangiu!

— Dacă aş fi criminal, ar fi trebuit, totuşi, să omor pe cineva!

— Ai vrut să omori şi asta-i suficient. Intraţi cu toţii în odaie! Am să vă supun unui interogatoriu aspru, iar cel vinovat să nu-şi închipuie cumva că poate să scape de focul încrucişat al întrebărilor mele. Înconjuraţi-l!

— Nu permit așa ceva! am protestat violent. Încă nu se ştie cine-i vinovatul. Am să merg înainte.

În odaie m-am așezat lângă oala mea cu rachiu. Era locul cel mai comod.

— Șterge-o de aici! îmi porunci primarul. Țsta-i locul meu.

— Da' ce, nu vezi că-i al meu. Ședeam deja aici.

— Atunci, ridică-te!

— Dar nu văd printre voi pe nimeni în fața căruia ar trebui să mă ridic.

— Nu mă vezi pe mine? Dacă nu te supui de bunăvoie, am să poruncesc să ți se ia locul cu forța!

— Pe cel care va îndrăzni să se atingă de mine, îl voi găuri cu toate aceste șase gloanțe!

Am îndreptat revolverul spre el. Căpetenia satului făcu un salt înapoi, care ar fi putut fi demn de un gimnast.

— Omul acesta este într-adevăr periculos, spuse. Deocamdată, să-l lăsăm să stea acolo.

Micuțul își caută un alt loc, își așeză hârtiile în fata, puse alături călimara, își încruntă fruntea, ridică pana în dreptul luminii și îi cercetă vârful. Rezultatul acestei examinări fu următoarea poruncă:

— Dați-mi un cuțit!

Hangiul aduse un cuțit cu care s-ar fi putut ciopli lemne. Primarul începu să ascută cu el pana, o adevărată artă. Apoi porunci din nou:

— Dați-mi apă!

Călimara fu umplută și apoi autoritatea satului începu să piseze și să amestece cu pana în nămolul acela, care doar cu greu se înmuia, de parcă pregătea un aluat.

Toată treaba mă înveselise. I-am întins oala cu rachiu și l-am invitat:

— E o treabă grea. Bea!

Se întâmplă exact așa cum prevăzusem.

— Ce o acolo? se interesă primarul.

— Rachiu.

Luă oala, se uita înăuntru, mirosi și apoi bău.

— Mai vrei? l-am întrebat. Ai bani?

— Da. Plătesc eu.

— Spune-i s-o umple. O să bem cu toții.

Oala fu umplută ochi și circulă de la gură la gură. Când îmi veni mie rândul, primarul spuse:

— Acesta este răufăcătorul. Nu primește nimic!

Asta îmi convenea, deși am observat că argații mi-ar fi dat și mie, cu plăcere, să trag o înghițitură. Păreau să fie cu totul de partea mea. Ultima înghițitură o luă onorabilul șef al satului. Apoi își așază mai bine ochelarii pe nas.

— Deci, să începem interogatoriul. Ai tras asupra acestui om? Nu-i așa?

— Nu asupra lui, ci în flinta lui.

— E totuna. Ai tras și ai mărturisit. Interogatoriul s-a terminat. Nu trebuie să mai scriu nimic. Plătește rachiu și apoi o să fi escortat.

— Unde, o, primarule?

— O să afli. Acum trebuie să te supui, fără să pui întrebări.

— Bine! Dar dacă eu nu am voie să întreb, atunci aș vrea ca cel puțin tu să pui câteva întrebări.

— Ce-aș avea de întrebat? Sunt gata, mă sfida omulețul.

— Cum vrei! Și eu sunt gata și am să-mi continui drumul.

— Ba, n-ai să faci asta, pentru că ești prizonierul meu.

— Ascultă aici, dacă ai chef de glumă, măcar fă una bună. Aș vrea să știu, cine vrea să mă oprească! Poate tu, cumva?

Micuțul se umflă în pene.

— Da, eu.

— Atunci vino și încearcă! Dacă intri în mâinile mele, te îndoi într-o clipă ca pe-o trestie. Și dacă mai îndrăznește vreunul să mă oprească, îl împușc.

— Ați auzit? strigă el. Va trebui să-l legăm.

— Nu-i nevoie. Nu vă fac nimic, căci știu că nici voi n-o să-mi faceți nimic. Ai încheiat un interogatoriu fără măcar să întrebi cine sunt. Nu trebuie să le comunici superiorilor tăi numele meu?

— Da. Cine ești și cum te cheamă?

— Ei, vezi, acum poți să pui întrebări!

— N-am vrut să încep să pun întrebări, pentru că nu doream să te fac complet nefericit. Căci, dacă aș fi pus întrebări, ar fi ieșit la iveală și celelalte fapte rele pe care le-ai comis.

— Întreabă, pentru numele lui Allah! Am să-ți mărturisesc toate păcatele și poți să-ți notezi. Știi să scrii?

Întrebarea aceasta l-a luat pe neașteptate. După câteva clipe de ezitare, a spus:

— Cerneala asta e prea groasă și nici pana nu-i prea ascuțită. Trebuie să-mi prepar altă cerneală. Am auzit că ești străin.

— Da, sunt.

— Ai *teskere* de nouă plăști?

Un *teskere* este pașaportul obișnuit pe care trebuie să-l aibă fiecare călător. În fiecare localitate, trebuie să fie ștampilat.

— Da, am, am răspuns.

— Arată-l!

Îi dădui *teskere*. Nici nu se uită la el și spuse:

— Dar n-a fost nici măcar o dată ștampilat! De ce?

— Pentru că nu l-am arătat până acum nimănui.

— Înseamnă că ești un vagabond cum nu mai există altul. Pedepsa ta o să fie și mai grea!

— Dar nu mă întrebi de ce n-am arătat până acum *teskere*?

— Ei, de ce? Întrebă primarul, plin de importanță.

— Pentru că pot arăta altceva și anume asta.

I-am întins *bjuruldu*. Micuțul rămase perplex.

— Ei, nu saluți pecetea și semnătura l-am întrebat.

Micuțul făcu o plecăciune, își apăsă documentul pe frunte și spuse:

— De ce n-ai pomenit nimic până acum despre acest *bjuruldu*?

— Ai fost foarte repede gata cu interogatoriul. De altfel, nu ți-ai dat prea multă silință cu salutul. Ridică-te de la locul tău și scoate-ți încălțăminte, căci am să-ți mai arăt un pașaport!

— Allah! Ai un firman al sultanului?

— Da, iată-l!

Am desfășurat foaia cea mare de hârtie. Firmanul era pașaportul cel mai important. Sus, între ornamente caligrafice, se afla titlul padișahului. În conținutul lui, se ordonă autorităților să trateze cu toată considerația posibilă dorințele exprimate de posesorul acestui document. De asemenea, mai sunt prevăzute pentru posesor tot felul de dispoziții avantajoase, ca de exemplu la ce preț poate avea caii, însoțitorul, sau călăuza de care are nevoie.

Firmanul avu imediat efectul dorit. Primarul părea alt om.

— Ei, voi, salutați rangul, pecetea și semnătura stăpânitorului tuturor credincioșilor! De pe buzele lui curge adevărul și harul și ceea ce poruncește el așa trebuie să fie, în orice loc de pe pământ.

Plecăciunile nu mai conteneau. Între timp, am băgat la loc în învelișul de piele cele trei pașapoarte și apoi l-am întrebat pe primar:

— Ce-o să spună padişahul când îi voi scrie şi îi voi spune că am fost batjocorit aici şi că m-ai numit criminal?

— Fii, milostiv, *bei kasretlerim!* N-am ştiut absolut nimic!

— Am să te iert, deşi este o mare greşeală să mă numeşti pe mine răufăcător, când eu tocmai pentru asta venisem, să descopăr un răufăcător. Du-te la vatră şi caută în spatele lemnelor! Ai să găseşti acolo ceva ce nu aparţine nimănui din această casă!

Mai marele satului se supuse imediat. Hangiul nu-şi putu ascunde spaima, iar nevasta lui găsi că cel mai bun lucru era să dispară. Se strecură afară pe uşă. Primarul descoperi, într-adevăr, portofelul şi mi-l dădu mie. Era vechi şi tocit. Când l-am deschis, am văzut că înăuntru se afla şi un carneţel de notiţe. În el erau scrise o mulţime de observaţii şi tot felul de prostioare în versuri — în limba germană.

Conţinutul carneţelului n-avea nici o valoare în sine. Poate compartimentele portofelului cuprindeau ceva mai interesant? Am căutat şi am găsit o carte poştală veche, pe care erau desenate două mâini împreunate iar dedesubt scria: *Nici moartea nu ne poate despărţi!* — un bilet perforat de călătorie cu trenul, de clasa a treia, de la St. Peter în Krain spre Nabresina — două foi dintr-un dicţionar străin — o bucată de scoarţă de stejar lustruită, având desenat un trandafir pe ea iar, dedesubt scris: *Atât de frumoasă eşti!*, un caietel foarte uzat, purtând titlul: *Calculul exact al preţurilor tuturor jocurilor de scat cu şi fără grund* — lista de preţuri dintr-o cârciumă din Budapesta şi în sfârşit, ceva important, anume, optzeci de guldeni austrieci, în bancnote. Banii aceştia reprezentaseră, de fapt, motivul pentru care hangiul reţinuse pentru sine acest portofel.

— De unde ai acest *dschusdan*? l-am întrebat.

— Este al meu, răspunse armeanul.

— Cine a scris aceste foi?

- Eu.
- Ce limbă e asta?
- Este... este... se bâlbâi hangiu.
- Persană, nu-i așa?
- Da.

— Ei bine, află că tot ce e scris aici e scris în limba germană. Poftim, citește ce scrie pe foaia asta!

Era în mare încurcătură, nu știa ce să mai facă.

— Nu știi să citești! Acest *dschusdan* aparține unui om care își spune Madi Arnaud. O să am eu grijă să-l primească înapoi. În ceea ce te privește, meriți să fi pedepsit, dar, depinde de tine, poate am să fiu milostiv. Dacă recunoști cinstit că ți-ai însușit ilegal acest portofel, am să te iert de pedeapsă. Deci, vorbește! Chiar îți aparține ție?

Armeanului îi venea greu să răspundă, dar firmanul avusese o mare influență. Mă considera acum un mare domn, de care trebuia să se teamă. De aceea, recunosc, în cele din urmă:

- Nu, îi aparține lui Madi Arnaud.
- Știi încotro a plecat?
- Spre Ismilan.

— Bine, vei fi iertat! Dar pun condiția să dai tuturor celor de față câte o oală plină cu rachiu. Altfel ai să fi biciuit și întemnițat mai multe săptămâni. Vrei?

- Da, mârâi el, câinos.

Atunci, micuțul primar mă înhață de mână cu atâta ardoare, încât răsturnă călimara cu cerneală.

— Effendi, bunătatea ta este mare, dar înțelepciunea ta este și mai mare. Îl pedepsești pe el, făcând în schimb o faptă bună pentru noi! N-o să te uităm niciodată!

— Atunci, arătați-vă demni de bunătatea mea și savurați băutura, pentru voi toți, bucurie și sănătate!

Servitoarea maltratată nu venise în odaie. M-am dus afară, la ea. Stătea tot pe claia de fân. I-am spus că hangiu recunoscuse furțișagul, dar faptul acesta o îngrijoră.

— Effendi, acum o să se poarte și mai rău cu mine, se jelui.

— Hangiul nu știe că tu mi-ai spus. Dar de ce rămâi aici, la el, dacă e un stăpân atât de rău?

— N-am încotro. Mi-a plătit în avans treizeci de plăștri. Am nevoie de bani pentru mama și nu pot pleca acum la alt stăpân, până ce nu muncesc ca să achit acest avans.

— Am să-ți dau eu bani. Ai să-ți găsești imediat alt serviciu?

— Oh, imediat. Dar hangiul n-o să mă lase să plec chiar acum.

— Ba o să te lase, pentru că am să-i poruncesc eu.

— Effendi, cum să-ți mulțumesc?

— Fii liniștită! Te îngrijești de mama ta și o astfel de faptă trebuie răsplătită. Cinstește-o și de acum înainte, căci cel care-și iubește părinții și are grijă de ei, acela se bucură de dragostea lui Allah.

I-am dat acea sumă mică și încă ceva pe deasupra. A făcut o cu totul altă figură decât hangiul cu care m-am întâlnit în fața ușii casei. Mergea să umple ulciorul și bombăni nemulțumit:.

— Effendi, chiar era necesar să le dau tuturor de băut rachiu? Era suficient dacă primea doar primarul o oală plină.

— Chiar așa? Vreau să-ți spun că nici unul dintre voi nu valorați nici măcar o para. Dar rachiuul tău e și mai prost decât tine. Punându-vă să-l beți, vă pedepsesc și am să mă gândesc cu plăcere la efectul pe care-l va avea. Acum, însă, vreau să-ți mai spun o vorbă în legătură cu servitoarea ta. Te sfătuiesc să-i dai drumul să plece.

— Dar îmi este datoră eu bani.

— O să ți-i dea înapoi.

— I-ai dat tu bani?

— Da.

— Atunci poate să plece. Nici nu vreau s-o mai văd, pentru că ea e vinovată de tot ce s-a întâmplat.

— Bine. Spune asta înăuntru, în fața tuturor celor, prezenți.

— Nu e necesar.

— Oh, ba dimpotrivă, mie mi se pare că este absolut necesar, căci nu am încredere în tine. N-am să plec de aici, până nu pun lucrurile la punct.

— Dar, am spus că poate pleca. Crezi cumva că sunt un mincinos?

— Da. Ești un hoț și un om brutal. De aceea sunt convins că ești și mincinos.

— Să-mi fi spus altul așa ceva! Dar am să îndur. Am suferit pagube mari, dar sunt convins că ai să-mi plătești flinta pe care mi-ai distrus-o.

— Chiar așa crezi? De unde ești?

— Sunt armean creștin.

— Atunci să-ți fie rușine! Cel pe care l-ai jefuit era tot un creștin. Asta face ca fapta ta să fie și mai mârșavă. Voi creștinii ar trebui să fiți pentru musulmani lumina tuturor virtuților. Dar ce sunteți în realitate? Nu vreau să-ți țin o predică, ar fi, oricum, inutil. Ceva, însă, tot am să-ți spun: nu-ți plătesc nici arma, nici rachiul pe care nu l-am băut eu. Pentru nutrețul calului meu o să-ți dau cinci piaștri. Iată-i și cu asta suntem chit!

Hangiul luă banii, fără să rostească nici un cuvânt și se îndepărtă. M-am așezat pe o piatră, care se afla lângă ușă și am așteptat. N-a durat mult și a apărut servitoarea cu o bocceluță în mână. Mi-a spus că i-a plătit stăpânului și că a primit foaia de concediere iar, apoi, și-a luat rămas-bun de la mine, mulțumindu-mi sincer, din toată inima.

Apoi, am plecat și eu din locul acesta care era cât pe ce să devină periculos pentru mine. Nimănui nu i-a mai păsat de mine, căci erau ocupați cu rachiul. În timp ce plecam, fără să-mi fi luat rămas-bun, mă gândeam cu plăcere la posibilitatea ca spiritul rachiului să-mi fi putut înțelege intenția. Nu le-ar fi stricat locatarilor acestui trist birt să se ia nițel la bătaie între ei.

În Topoklu, am găsit un alt han al cărui stăpân era un turc. Aici domnea ordinea și curățenia și se găsea și cafea bună. Întrucât drumul de la Mastanly și Stajanowa trecea pe acolo, am rămas la han ca să-i aștept pe tovarășii mei de drum.

Crezusem că vor ajunge la Topoklu abia seara, dar nici nu se făcuse după-amiază, când i-am văzut venind. Mi-am plătit consumația și m-am grăbit să-l întâmpin. S-au mirat destul de mult să mă găsească aici, pentru că avusesem intenția să merg la Palatza. Când le-am povestit apoi prin ce trecusem, lui Halef i-a părut foarte rău că n-a putut fi și el de față.

Tovarășii mei de drum nu dormiseră deloc, căci plecaseră încă din zori. Și caii lor erau osteniți de drumul lung, dar mai puteau rezista până la Ismilan, unde aveam să ne odihnim cu toții, oameni și animale.

10. O veche cunoștință

Când am ajuns în Ismilan, am întrebat de cafeneaua armurierului Deselim. Am aflat că nu era doar cafenea ci și han și că înnoptau acolo mulți călători. Desigur, era destul de periculos să descindem în casa omului care își frânsese gâtul din cauza mea. Dar acest accident nu era cunoscut încă aici și întrucât Deselim era cumnatul lui Schut, mă așteptam ca și fugarii noștri să tragă în gazdă la el. Poate puteam afla ceva important.

Casa avea o curte destul de mare, cu grajduri și o clădire mai scundă, unde se aflau odăi de dormit pentru străini. Erau niște încăperi mici cu paturi simple. Pături și toate celelalte trebuia să și le aducă însuși călătorul.

După ce am descălecat, și-a făcut apariția un om cu o privire întunecată și după ce ne salutarăm, ne întrebă dacă doream să rămânem acolo peste noapte. La răspunsul meu afirmativ, spuse:

— Atunci, trebuie să dormiți în curte. Odăile sunt toate ocupate. Nu mai este loc.

— Nici pentru astfel de oameni?

Întrebând aceasta, îi arăta-i *koptscha*. Eram curios să văd ce impresie va produce aceasta.

— Ah, sunteți frați, replică el. Asta-i cu totul altceva, o să găsim loc pentru voi. Dar va trebui să dormiți câte doi, căci, nu pot să eliberez decât două-odăi.

Am fost de acord și l-am urmat în grajd, pentru a ne adăposti caii. Cu această ocazie, mi se păru că aud, din depărtare, un cântec neobișnuit pentru locurile acestea, dar nu am dat prea multă importanță. Am fost îndrumați întâi spre cafenea, unde ni s-a comunicat, spre bucuria noastră, că puteam servi un pilaf proaspăt cu găină. Am acceptat cu plăcere.

Nu mai era nici un alt oaspete în odaie, în afară de noi, iar tinerelul care ne servea părea să considere vorbitul un păcat. Am mâncat în tăcere și netulburați de nimeni. Apoi a venit morocănosul care ne întâmpinase, ca să ne arate odăile.

— Aveți *koptscha*, spuse el și aș sta cu plăcere de vorbă cu voi. Dar acum n-am timp, căci avem în grădină un teatru cu cântec.

— Dar cine cântă? l-am întrebat.

— Un cântăreț străin care a sosit astăzi și va înnopta aici. S-a așezat în grădină și a început să cânte și atunci toți oaspeții s-au dus acolo. Continuă să cânte, iar ei îl ascultă. Deci va trebui să le ducem tutunul și cafeaua în grădină. E mult de lucru.

— Știi de unde e cântărețul și cum îl cheamă?

— Este dintr-o țară numită *Avusturya* ^[19] și are un nume străin. A spus să-i zicem Madi Arnaud. Dacă nu sunteți obosiți, puteți să mergeți și voi în grădină. Dar de înțeles n-o să înțelegeți nimic, pentru că el cântă într-o limbă străină. Totuși sună foarte frumos, așa de frumos cum n-am mai auzit până acum. Are și o țiteră și pe strunele ei parcă se aud vocile tuturor păsărilor.

După aceea, ne-a condus prin curte și a deschis două uși care se aflau una lângă alta, în clădirea cea joasă. Din curte se intra direct în odaia de dormit. Pe jos fusese pus fân și ni se pregătiseră și păture, o atenție de care ne bucuram datorită faptului că aveam *koptscha*.

Omar și Osco au primit o odaie, în vreme ce eu urma s-o împart pe cealaltă cu Halef. Călăuza noastră se îndepărtă, iar Omar și Osco plecară și ei să aducă din grajd calabâcul nostru.

În vreme ce ne ocupam de culcuș, am auzit sunetele unei țitere. Odaia noastră de dormit avea, față în față cu ușa, o deschizătură pentru fereastră, care era închisă eu un

oblon. Lumină primeam de la o ulcică umplută cu seu, în care ardea un fitil.

Ceea ce auzeam era un preludiu de opt măsuri și apoi, spre mirarea mea, am auzit, în limba germană, chiuitura în formă de catren:

*Mândruța mea e dulce foc,
Are dinți de nea curați,
Chiar de sunt încălecați,
Nu o supără deloc.
Și are-n cap a mea mândrucă
O bonetă gălbioară.
Dar sub ea poartă perucă,
Ptiu, drace, mă înfioară!*

Am ascultat cu atenție. Mi-a venit în minte o amintire. Să fie oare posibil? Și Halef asculta cu atenție.

— Sidi, știi cine cânta așa? mă întrebă.

— Ei, cine?

— Omul din Dschidda, care a fost cu noi la Malek, șeicul din Atëibeh și la Hanneh, nevasta mea, cea mai frumoasă dintre fice. Purta o sabie imensă și avea un lucru alb în jurul gâtului, pe care tu l-ai numit „ucigaș de tată”^[20].

— Da, ai dreptate. Omul acesta cântă la fel.

*Tatălui meu drag, odată,
Se-apucă mama să-i zică,
Cum că fără mine mândra-mi
N-ar face-o nicicând bunică.*

Aceasta se auzi acum și apoi cântărețul continuă:

*Veselă, bucătăreasa
La găscan gâtul îi frânge,
că de-ar fi prea multe găște,*

De prostie nu ne-am plânge.

Halef era entuziasmat.

— Sidi, eu mă duc afară, spuse el. Trebuie neapărat să aflu dacă este omul acela pe care l-a văzut Hanneh.

— Da, să mergem, am hotărât.

Nu departe de ușa noastră, se trecea, printr-o poartă, direct în grădină. Când am ajuns acolo, am văzut arzând, pe o pajiște, mai multe lămpi cu seu, la a căror lumină se puteau observa ascultătorii așezați în semicerc, în fața lor se afla — da, l-am recunoscut imediat — Martin Albani, cunoștința noastră din Dschidda! Ne-a văzut venind, ne-a aruncat doar o privire scurtă, apoi nu ne-a mai luat în seamă și a cântat:

*Turcul și cu rusul
Frați sunt, când nu-i fata;
Cum apare Gretl,
Trânta este gata!*

Am pășit încet înainte, până am ajuns în spatele cântărețului. Voiam și eu să-l surprind, așa cum ne surprinsese și pe noi, prezența lui aici. Fără să observe că mă afluam în spatele lui, a început strofa:

*Pe când sus în poieniță
Cocoșul mireasa-și strigă,
Sărut mândra pe guriță
De sărut buza să-l frigă.*

Cânta în fa major. M-am aplecat spre el, i-am luat țitera din mână și am început să cânt în aceeași măsură:

*Draga mea e ca o floare
Din cap până în picioare
Și la gât poartă o salbă*

Prinsă strâns pe pielea-i albă.

Martin Albani sări în sus și se holbă uimit la mine.

— Ce? întrebă el. Tot un german?

— Da. Salutare, domnule Albani!

— Mă cunoașteți? Minune după minune!

— Dar dumneavoastră nu mă cunoașteți? N-am călătorit noi împreună călare pe cămile? Nu vă mai amintiți?

— Călare pe cămile? Asta n-am îndrăznit s-o fac decât o singură dată — trăsnete și fulgere, acum mi-aduc aminte! Dumneavoastră sunteți? Dumneavoastră! Ce bucurie pe mine să vă văd! Dar cum se face de ați venit aici, la Ismilan?

— Vă căutam pe dumneavoastră.

— Pe mine? Cum adică? Știați deci că mă aflu în Ismilan?

— Da. Veniți de la Tschirmen și vreți să mergeți la Melnik.

— Într-adevăr, știi! Dar de la cine ați aflat toate acestea?

— Mai întâi mi-a vorbit despre dumneavoastră fierarul Schimin, din Koschikawak.

— Da, am fost la el.

— Adică, mi-a vorbit despre un *tschaghyrydschi* turc, care a poposit la el și nici nu mi-a trecut prin cap că tocmai dumneavoastră erați acel om.

— *Tscha — tschi — tscho — tschu — turc*, cum era cuvântul ăsta? Cum îi zice în germană?

— *Sänger*. Cântăreț.

— Ah, asta! Numai dracu' poate să șuiere limba asta turcă! Mie îmi vine foarte greu s-o vorbesc.

— Și totuși călătoriți prin ținutul acesta!

— Ei, reușesc, totuși, să mă fac înțeleș. Dacă nu merge cu cuvintele, merge cu gesturile. Grimasele sunt o limbă universală, pe care o înțelege toată lumea. Dar, așezați-vă și povestiți-mi ce...

— Vă rog, nu vreți să vă întoarceți? Se află cineva acolo care ar vrea să vă ureze bună seara.

— Unde? Aici? Ah, dar acesta este domnul hagi Ha — Hi — Ho cu numele acela lung!

Halef își dădu seama că era vorba de numele lui și spuse, cu demnitate:

— Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Davud al Gossarah.

— E în regulă, e în regulă! Nu pot să rețin această mulțime de hagai. Să rămânem doar la numele Halef. Deci, bună seara, domnule Halef!

Albani îi întinse mâna și Halef i-o strânse, fără să înțeleagă nici măcar un cuvânt.

— Vă rog, nu uitați că bunul hagi este arab, i-am spus. Nu vă înțelege.

— Ah, așa! Atunci, ce limbă vorbește?

— Araba și turca.

— Exact acestea sunt părțile mele slabe. Ei, o să ne facem cumva înțelegi. Dar acum gata cu cântarea. Acum, povestim!

Cei prezenți observaseră că aici avusese loc o întâlnire neașteptată. Erau vizibil nemulțumiți că țitera fusese lăsată deoparte. Albani, însă, renunțase la plăcerea de a fi admirat de ei. Mă trase jos lângă el și mă îndemnă:

— Acum, povestiți-mi ce ați mai făcut de atunci!

— Ar dura, câteva nopți, am replicat. Mai întâi povestiți-ne dumneavoastră cum v-a mers!

— Și bine și rău, spuse, amândouă alternativ. M-am ocupat de diverse, unele mai cu noroc, altele mai fără noroc. Acum sunt asociatul asociatului meu și am venit aici să văd ce posibilități de afaceri oferă această țară.

— De aici, unde plecați?

— La târgul anual din Melnik.

— Și eu.

— Minunat. Putem merge împreună?

— Da, cu condiția să aveți un cal bun. Eu mă cam grăbesc.

— Oh, am un cal foarte bun. Nu există nici o îndoială în acest sens.

— Sper că știți să călăriți ceva mai bine decât, atunci, pe cămila pe care am închiriat-o pentru dumneavoastră la Dschidda.

— Nici o grijă! se făli cel din Triest. Călăresc ca un indian!

— Aveți propriul dumneavoastră cal?

— Nu.

— O, ce păcat! Deci e împrumutat? l-am întrebat, gânditor.

— Da. Am doi măgari, unul pentru mine și unul pentru marfă. Stăpânul călărește pe un al treilea, ca gonaș și călăuză.

— Cât plătiți?

— Desigur, plătesc doar pentru cele două animale ale mele și anume, câte zece piaștri pe zi.

— Da. Acesta este pe aici prețul obișnuit pentru străinii care nu prea cunosc cum stau lucrurile și de aceea sunt ușor de tras pe sfoară.

— Cum adică? Plătesc prea mult?

— Da. Localnicii plătesc numai jumătate.

— Ah! Stai așa, ștregarule! De azi înainte n-ai să mai primești decât cinci piaștri pe zi!

— Stați, nu vă repeziți! Ce fel de pașaport aveți?

— Un *teskere*.

— Deci n-aveți o recomandatie către autorități? Atunci nu puteți avea o atitudine atât de hotărâtă. Unde ați închiriat animalele și călăuza?

— La Mastanly.

— Atunci, plătiți-i prețul care trebuie până astăzi și vom închiria alte animale. Am să tratez eu afacerea.

— Grozav! Vă sunt foarte îndatorat! Cât mai avem de aici până la Melnik?

— Aproape douăzeci și cinci de mile turcești, sau o sută douăzeci de kilometri. Vreau să spun, în linie dreaptă.

— Asta ar însemna trei zile de mers. Dar, pentru că munții ne obligă să ocolim, ne va lua mai mult timp.

— Hm! Eu, cu armăsarul meu, aş ajunge acolo în mai puțin de două zile. Măgarii sunt deseori foarte încăpățânați. Cum se comportă ai dumneavoastră?

— Oh, foarte bine!

Făcuse afirmația pe un ton atât de tărăgănat, încât am bănuț că îmi spunea un mic neadevăr, ca să nu renunț cumva să-l mai iau ca tovarăș de drum.

— Ascultați, Albani, nu cumva mă mințiți, așa puțin?

— O, nu, deloc!

— Chiar să fie acești măgari închiriați atât de perfecți?

— Ei, mărturisi, Martin Albani, măgarul pe care-l călăresc eu nu prea e în toate mințile. Are obiceiul ca, din când în când, să se așeze pe picioarele din față și să izbească în aer cu picioarele din spate. Iar măgarul care duce marfa nu prea aleargă întotdeauna cum ar trebui. Rămâne uneori pe loc, să admire ținutul. Chiar se întinde pe jos ca să facă exerciții mintale și în mod curios, mereu acolo unde este noroiul mai mare. Dar asta nu dăunează, căci recuperează întotdeauna timpul pierdut. Dacă îi intră în cap ideea că puțină mișcare face bine la sănătate, atunci aleargă ca o locomotivă de tren accelerat. Și apoi nechează de încântare, când vede că trebuie să alergăm înapoi, să adunăm lucrurile pe care le-am pierdut. Fiecare animăluț are dreptul la mica lui plăcere și eu sunt destul de uman pentru a i-o permite.

— Mulțumesc frumos! Cea mai mare plăcere a unui astfel de animăluț trebuie să fie aceea de a se supune stăpânului său.

— Nu judecați prea aspru! Opoziție există peste tot. De altfel, acestea sunt singurele lipsuri pe care le au măgarii mei.

— Deci, mi se pare mie, sau călăuza și-a păstrat pentru ca cel mai bun animal?

— Așa este. Dar nu pot să i-o iau în nume de rău. Oricare altul în locul lui ar fi făcut la fel.

— Acesta este un principiu după care trebuie să vă conduceți și dumneavoastră. Sunt curios cum vă veți descurca cu astfel de animale, pe drumurile grele care ne așteaptă. De la Melnik unde vreți să mergeți?

— Încă nu m-am hotărât. Fie merg spre sud, la Salonik, fie spre vest, până la Marea Adriatică, pentru ca, de acolo, să mă întorc la Triest, pe mare.

— Vă sfătuiesc să alegeți prima variantă.

— De ce?

— Pentru că este mai puțin periculoasă?

— Credeți, deci, că oamenii de pe aici sunt răi?

— Nu chiar răi, dar oamenii care trăiesc în zona aceasta, de aici și până la Marea Adriatică, au obiceiuri ciudate, uneori. Le place uneori stăpânirea în comun a unor lucruri, adică numai atunci când un altul are ceva. Și apoi fac deseori tot felul de exerciții de tragere sau de înjunghiat și iau ca țintă de preferat, în mod miraculos, o oarecare ființă vie.

— Asta este, într-adevăr, neplăcut, recunosc Albani.

— Aveți tot felul de măruri la dumneavoastră, poate chiar și bani. Este foarte tentant pentru oameni cu astfel de concepții. Ați putea fi foarte ușor jefuit de lucrurile dumneavoastră. Sau s-ar putea să fiți împușcat acolo sus, în munți și apoi să fiți aruncat în vreo prăpastie.

— Vă mulțumesc pentru aceste remarci. Nu mi-am închipuit că lucrurile stau chiar așa. Până acum, nu mi s-a întâmplat nimic altceva, cu excepția faptului că am fost bătut la Adatschali și apoi mi-am pierdut un portofel. Pentru acest al doilea ghinion este de vină doar neglijența mea și nu pot să-l pun pe socoteala oamenilor de aici.

— Poate totuși poți, am zâmbit.

— Vreți să spuneți că mi s-a furat portofelul?

— Posibil. Altminteri, cel care l-a găsit ar fi putut să vi-l dea înapoi.

— Hm? Ar fi putut? Nici măcar nu știu unde mi-a dispărut portofelul.

— Paguba este cumva importantă?

— Nu. Erau doar vreo optzeci de guldeni austrieci, în bancnote. Nu-i chiar așa o pierdere. Din păcate, însă, aveam și unele amintiri dragi, după care îmi pare foarte rău.

— În ce constau?

— Diverse lucruri, care nu v-ar putea interesa.

— Da. *Nici moartea nu ne poate despărți!*

— Cum? Ce spuneți?

— *Așa de frumoasă ești!*

— Nu vă înțeleg!

— *Calculul exact al prețurilor tuturor jocurilor de scat.* Aceasta este într-adevăr o amintire valoroasă despre un solo de culoare jucat cu șapte atuuri și trei decari albi. Ați studiat scatul austriac?

— Ce tot spuneți? se miră Albani. Cred că știți ce se afla în portofelul meu!

— Aproape.

— Dar, de unde?

— Oh, am avut plăcerea să mă întrețin cu o drăgălașă tânără doamnă despre dumneavoastră.

— Drăgălașă? Tânără? De unde?

— Păreți să cunoașteți destul de multe astfel de doamne!

— Aproximativ.

— Da. Doar călătoriți ca să vă căutați o soție.

— Ah, acum știu la cine vă referiți: servitoarea hangitei cu găleata de lapte acru...

— Tot așa amesteca laptele acru și atunci?

— De dimineața până seara. Asta pare să fie pasiunea ei.

— Fiecare își are slăbiciunile lui. Și hangiul are una.

— Care? Bădărânia?

— Nu, asta este doar o obișnuință. Slăbiciunea lui este să nu mai dea înapoi lucrurile pe care le găsește.

— Dar ce, a găsit ceva?

Am scos portofelul și i l-am dat.

— Portofelul meu! sări în sus Albani. Hangiul l-a găsit?

— Da. Și chiar în timpul prezenței dumneavoastră acolo.

— Ticălosul! Dar cum se face că vi l-a dat dumneavoastră, după ce mie mi-a ascuns că l-a găsit?

— L-am silit s-o facă. Servitoarea mi-a dezvăluit că hangiul a ascuns captura.

Apoi i-am povestit lui Albani cum s-au petrecut lucrurile. A deschis portofelul și a văzut că nu lipsea nimic din conținutul lui.

— Din cauza mea, v-ați pus în pericol, spuse. Vă mulțumesc!

— Din cauza dumneavoastră? O, nu! Când am discutat cu cea maltratată, nu bănuiam că dumneavoastră fuseserăți acolo. Nu aveți, deci, nici un fel de obligație față de mine.

— Și biata fată! A încuiat-o? Iar eu am căutat-o prin toate colțișoarele, fără s-o găsesc.

— Voiați să vă luați rămas-bun de la ea?

— Firește. Îmi place foarte mult să-mi iau rămas-bun și îmi plac momentele emoționante. Nu v-ați mirat când ați văzut scrisul în limba germană?

— M-am mirat. Dar, destul cu asta! Vreau să pornesc la drum mâine dimineață, în zori și aș dori să mă odihnesc acum.

— Să mergeți la culcare? Încă nu! Acum trebuie să-mi povestiți dumneavoastră ce-ați mai făcut în tot acest timp de când nu ne-am văzut.

— E prea mult pentru azi. De altfel, mâine plecăm împreună la drum și vom avea destul timp de povestit.

— Unde dormiți?

— În prima odaie de lângă poartă.

— Iar eu în cea de-a treia.

— Deci suntem vecini, căci doi dintre însoțitorii mei stau în odaia de lângă dumneavoastră. Ei și acum vă spun noapte bună.

— Noapte bună!

Mai întâi am mers cu Halef la grajduri, să ne uităm la cai. Fuseseră bine îngrijiți. I-am șoptit lui Rih la ureche obişnuitul capitol din *Coran* și voiam să mă duc și eu la culcare, dar, în curte, ne-am întâlnit cu omul acela tăcut care ne întâmpinase. S-a oprit lângă noi și a spus:

— Effendi, oaspeții au plecat, pentru că s-a terminat spectacolul. Acum am timp să vorbesc cu tine. Vrei să vii cu mine?

— Cu plăcere. Ne va însoți și prietenul meu.

— Are și el *koptscha* și deci e bine venit.

Omul ne conduse în casa din față și apoi într-o încăpere mică, unde ne-am așezat pe pernele care se aflau acolo. A adus cafea în delicate ceșcuțe turcești, fără tortițe și lulele de o lucrătură neobișnuită. Toate acestea dădeau impresia de bunăstare. După ce ne-am aprins lulelele, s-a așezat lângă noi și a început:

— Aveți semnul. De aceea nici nu v-am cerut pașapoartele. Dar spuneți-mi măcar numele eu care trebuie să mă adresez.

— Pe prietenul meu îl cheamă Hagi Halef Omar iar mie să-mi spui Kara effendi.

— De unde veniți?

— De la Adrianopol. Trebuie să vorbim urgent eu trei oameni despre cate presupunem că au fost găzduiți aici.

— Cine sunt?

— Precis îl cunoști pe Manach el Barșa. Mă refer la el și la cei doi însoțitori ai lui.

Ne examină cu o privire tăioasă.

— Sper că sunteți prieteni?

— Am mai fi venit la tine, dacă eram dușmani?

— Ai dreptate, recunosc el.

— Sau am mai fi avut *koptscha*?

— Nu. Tu, cel puțin, chiar nu aveai de unde s-o iei pe a ta; o cunosc foarte bine.

Asta suna destul de periculos. N-am lăsat, însă, să se vadă că eram în încurcătură și am întrebat:

— De unde?

— *Koptscha* ta este puțin deosebită față de cele obișnuite; este aceea a unui conducător. A fost proprietatea fratelui meu Deselim.

— Ah, tu ești fratele stăpânului cafenelei, de aici?

— Da.

— Îmi pare bine. Am *koptscha* de la fratele tău. Înseamnă că și tu ești un conducător și ai făcut schimb cu el. Prietenii își schimbă, uneori, între ei *koptscha*. Unde l-ai întâlnit?

— La Kabatsch, în pădure, în coliba cerșetorului.

— Dar, parcă nu voia să meargă acolo!

— Nu, voia să meargă la boiangiul și brutarul Boschak din Dschnibaschlü. Acolo eram găzduit ca oaspete.

— Și unde este acum fratele meu?

— Se află încă la Kabatsch.

— Aș putea să știu cine și ce ești de fapt? Sunt mulți și diferiți effendi.

— Vreau să-ți spun doar un cuvânt și apoi vei ști cum ar trebui să mă judeci și anume cuvântul *usta*.

A fost doar o încercare pe care am făcut-o, dar a reușit cu desăvârșire. Pe fața lui am putut citi că a fost plăcut surprins.

— Da, e suficient atât. Nu mai vreau să știu altceva. Cu ce ți-aș putea fi de folos?

— În primul rând, spune-mi dacă Manach el Barșa este găzduit aici, la tine?

— A fost aici, cu încă doi oameni.

— Când?

— Au rămas aici o noapte, iar ieri, pe la amiază, au plecat mai departe.

— Înseamnă că a călărit foarte repede. A fost și la ruda ta, primarul din Ortaköj și a schimbat un cal.

— Ai fost și tu la primar?

— Da. Îți trimite multe salutări. Manach el Barșa a plecat spre Melnik. Știi cumva, unde poate fi găsit acolo?

— Da. Ne-a spus unde-i va fi sălașul. Locuiește acolo un bogat negustor de fructe, pe nume Glawa. La el va sta Manach el Barșa. Oricine de acolo poate să-ți spună unde locuiește Glawa.

— Manach el Barșa a întrebat de Schut?

— Da. Vrea să meargă la el.

— Și eu.

— Atunci, o să mergeți împreună.

— Așa cred și eu. Dar, știi cum se spune, miraculoase sunt căile lui Allah și deseori nu totul se petrece așa cum te-ai aștepta să se petreacă. Poate Manach el Barșa pleacă înainte să-i ajung eu din urmă. Atunci, ar fi bine dacă aș ști unde l-aș putea găsi pe Schut.

— Am să-ți spun eu. Dacă pleci de la Melnik spre Ischtib și ajungi pe drumul Radowitsch, atunci trebuie ca, de acolo, s-o iei spre nord, prin Plaschkawitza Pianina și vei ajunge la Shiganzy. Se află între apele Bregalnitzei și Sletowskei. Acolo locuiește măcelarul Tschurak. Îl întrebi pe el despre coliba din văgăună. O să-ți răspundă. Când vei ajunge la această colibă, ai să poți să afli despre Schut tot ceea ce vrei și ceea ce eu nu știu astăzi.

— Îți mulțumesc, i-am răspuns scurt și apoi, am continuat cât se poate de indiferent: credeam că-l voi întâlni la Palatza pe geambașul Mosklan, dar nu era acolo.

— Cum, îl cunoști pe Mosklan?

— Îi cunosc pe toți acești oameni. El este unul din mesagerii lui Schut.

— Știi și asta? Effendi, văd că ești un membru de seamă al alianței. Ne-ai făcut o mare onoare trăgând în gazdă la noi. Poți să dispui cum vrei de mine. Sunt gata să-ți fac orice serviciu.

— Îți mulțumesc. N-aveam nevoie decât de aceste informații. Acum, lasă-ne să mergem să ne odihnim.

— Când ne părăsești?

— Mâine, în zori de zi. Nu-i nevoie să ne trezești, ne sculăm noi, atunci când trebuie.

După ce ne-am salutat prietenește, am plecat.

— Sidi, spuse încet Halef, pe drum, am aflat tot ceea ce voiam. Te crede un mare pungaș iar pe mine prietenul și aliatul tău. Există oameni care, în loc de creier, au în cap tărâțe. Dacă ar ști că fratele lui și-a frânt gâtul și că lui Mosklan i-ai rupt dinții, s-ar abține să ne dorească o noapte minunată.

— Dragă Halef, să nu ne bucurăm prea devreme. Oare n-o fi cumva posibil ca vestea despre cele întâmplate să ajungă aici încă în această noapte?

— Doamne păzește-ne! Omul acesta ne-ar gâtui. Trebuie, deci, să fim cu ochii în patru. Ne-am strecurat în ascunzătoarea hienei să dormim împreună cu ea. Să vedem dacă mai putem ieși nevătămați!

Și totuși, am dormit bine. M-am trezit primul, când am auzit afară vocea puternică a lui Albani, care cânta chiuiturile sub formă de catren. Era un om fără griji, imprudent, și din păcate, nu mai cântase de mult ca tirolezii. S-a întors fericit acasă după această călătorie, dar, la scurt timp după aceea, și-a găsit moartea pe mare.

Când am ieșit în curte, era ocupat să-i achite plata fratelui hangiului. Nota de plată i se părea cam mare, dar trebuia să plătească. Era într-adevăr cam mult. I-am atras atenția hangiului, dar el mi-a explicat, cu voce joasă:

— Ce vrei? Dacă iau de la acest străin mai mult decât trebuie e și spre binele tău. E necredincios și trebuie să plătească și pentru aceia care au *koptscha*, căci de la ei nu iau nici un ban.

— Deci, nici de la mine?

— Nu. Tu și însoțitorii tăi ați fost oaspeții mei și nu trebuie să plățiți nimic.

Nu-mi convenea deloc treaba asta, căci nu primești cu plăcere ospitalitatea dușmanilor. Dar, din prevedere, trebuia să accept.

Am mers în odaia de oaspeți cu Halef, Osco și Omar și am băut cafea. Apoi am pus șeile pe cai, ne-am luat rămas-bun și am pornit la drum...

11. Altarul creștinei

Am pornit pe lângă Arda. Călăuza lui Albani își alesese, așa cum deja constatasem, cel mai bun animal și ședea pe o șa turcească foarte bună. Lui Albani îi dăduse un animal îndărătnic și o șa insuportabilă. Dacă ar fi fost măcar o șa pentru bagaje, tot era ceva, dar lucrul acesta era un stativ de lemn, cu muchii ascuțite și atât de lat, încât picioarele călărețului se aflau la destul de mare distanță de corpul măgarului. Faptul acesta putea să-i provoace dureri călărețului, dacă nu-și trăgea în sus genunchii. Curele și scăriță de șa nu avea. În locul lor, de ambele părți ale stativului de tortură atârna câte o frânghie care avea înnodate mai multe lațuri pentru picioare, procedeu ce se evidenția mai degrabă prin faptul că era foarte ieftin, decât prin faptul că prezenta siguranță.

Nu lăsasem mult în urmă orașul, când ne ieși în întâmpinare un om cu un câine. Javra latră la noi și îndată, animalul lui Albani își ridică în aer picioarele din spate. Se vedea că animaluțul avea antrenament în acest sens și o făcea cu multă artă și plăcere.

— Ah, ei, oh! strigă călărețul. Iar ai luat-o de la capăt, bestie?

Albani încercă să se mențină în șa, dar nu reuși. Alunecă peste capul animalului și zăcea deja la pământ, înainte ca picioarele din spate ale măgarului să fi atins din nou solul. Sări în sus și lovi măgarul cu pumnul între urechi. Atunci, stăpânul acestuia spuse:

— De ce-l lovești? E al tău sau al meu? Ce drept ai să chinuiești un animal care nu-i al tău?

— Dar ce, vita asta are dreptul să azvârle din șa un om străin? mârâi Albani, în turca lui stricată.

— Să azvârle? Dar ce, el te-a azvârlit? El te-a lăsat să aluneci încet și cu băgare de seamă, ca să nu pățești nimic.

Trebuia, deci, să-i mulțumești, dar, în schimb, îl lovești!

— Am închiriat animalul ca să-l călăresc, nu ca să alunec de pe el. Trebuie să-mi asculte ordinele. Am plătit, deci e al meu. Dacă nu ascultă, îl pedepsesc!

— Oho! Dacă-l mai lovești o dată, mă întorc și te las aici în drum. Încalecă!

Albani se cațără în șa. Dar acum, drăguțul dobitoc nu voia să meargă mai departe. Nu se mișca din loc. Călărețul ocăra și tuna și fulgera. Animalului părea că-i place această furie. Își răsucea coada și își agita urechile, dar nu se mișca din loc, Albani nu se mai încumeta să-l lovească. Îl somă pe proprietar să-i pună animalul în mișcare, dar acestuia nici nu-i trecea prin cap așa ceva.

— Lasă-l în pace! replică. Dacă vrea să stea pe loc, să stea. O să-i vină lui cheful s-o ia la fugă. Între timp, noi mergem mai departe.

Așa am și făcut. La o cotitură a drumului, m-am răsucit și m-am uitat în spate. Creatura încăpățânată stătea tot pe loc și își agita în continuare urechile. Dar, nici n-am dat bine colțul și a și pornit într-un galop atât de rapid, încât așa zisa șa, de pe care Albani era aruncat când în sus, când în jos, începu să trosnească din toate încheieturile și pentru că acum măgarului i se făcuse de alergat, nici măcar nu se opri în dreptul nostru, ci trecu în mare viteză pe lângă noi, alergând tot înainte.

Acest galop avu un efect molipsitor. Animalul de povară, pe care proprietarul îl ducea de frâu, se smuci deodată și se luă după fugar; desigur, am luat-o și noi la fugă după ei. Dar, curând, a trebuit să ne oprim ca să adunăm lucrurile care se împrăștiaseră pe jos, căzând de pe spinarea animalului de povară. Când l-am ajuns din nou pe Albani, acesta se afla iar la pământ și își freca porțiunea din corp cu care șezuse pe șa. Cele două animale stăteau alături, își răsuceau cozile, își agitau urechile și își rânjeau dinții. Puteai ușor să crezi că rânjitul ăsta nu era decât un zâmbet batjocoritor, răutăcios.

Lucrurile care fuseseră aruncate pe jos fură din nou încărcate. Albani încălecă și plecarăm. Dar nu trecu o jumătate de oră și drăgălașul dobitoc se opri din nou și nu vru să se mai miște din loc.

— O să vină după noi. Să mergem mai departe, spuse stăpânul.

Până acum tăcusem, dar de data aceasta i-am spus:

— Iar vrei s-o ia la goană animalul de povară? Dacă se repetă iar episodul, n-o să ajungem prea departe. Trebuie biciuit puțin.

— Nu îngădui așa ceva.

— Așa, așa! Ce ți-a spus străinul acesta când a închiriat animalele?

— A cerut doi cai sau doi măgari, unul pentru călărit și unul pentru cărat marfa.

— Bun! Deci nu a precizat exact care animal să i-l dai?

— Nu.

— Atunci descăleca și fă schimb cu el!

Cel care împrumuta măgari se uită la mine cu o figură mirată. Părea să considere drept absurdă propunerea mea.

— Ce vrei să spui? Că ar trebui să-i dau lui animalul acesta? Dar acesta e al meu!

— Și ceilalți sunt tot ai tăi, ai înțeleș?

— Dar eu nu călăresc decât pe acesta, pe altul nu.

— Ei, acum ai să faci o excepție. Străinul a cerut un animal de povară și unul pentru călărit. Pentru a călări ai nevoie de șa. La tine nu există așa ceva, decât aceea pe care șezi tu. Cine plătește un animal pentru a-l călări trebuie să primească și așa ceva. Așa că o să faci schimb cu el.

— Nici nu-mi trece prin cap!

— Dar îmi trece mie! i-am răspuns, pe un ton răstit. Am la mine firmanul sultanului, iar străinul este acum însoțitorul meu și se află sub ocrotirea mea, deci și a padișahului. Dacă-ți dau o poruncă, trebuie să te supui. Deci, jos din șa, imediat!

Albani descălecă din nou. Dar celălalt mârâi:

— A cerut două animale și le-a primit. Nu îngădui să mi se poruncească!

— Halef!

Micuțul hagi așteptase de mult această comandă, ținând mâna pe coada biciului. Nici nu-i rostisem bine numele și biciul din piele de hipopotam se și năpusti asupra spinării celui nesupus, cu o asemenea putere, încât acesta sări, țipând, din șa. Nu mai avea acum nimic de obiectat împotriva „mutării”.

Bineînțeles că Albani era de acord cu acest schimb. Avusese de câștigat din asta, din păcate nu și noi ceilalți, căci, până să ajungem în următoarea localitate, fostul lui animal o luase de două ori la goană cu stăpânul lui, iar celălalt încă o dată, cu încărcătura. Din fericire, am găsit acolo un proprietar de cai care se oferă să ne ajute să ieșim din încurcătură. Celuilalt, celui cu măgarii, i se făcu socoteala și fu concediat. Când am plecat mai departe, ne-a adresat tot felul de amenințări, căroră, bineînțeles, nu le-am dat nici o importanță.

Dacă voiam să ținem drumul drept spre Melnik, atunci trebuia să ne îndreptăm spre Boltischta, dar drumul drept nu este întotdeauna și cel mai scurt. Ne stăteau în față crestele înalte ale munților Kruschowa Dach, cu multe văgăuni pe drum. Pentru a evita dificultăți de neînălțurat și pierderi de timp, am apucat-o spre nord.

În jurul amiezii ne-am oprit în Nastan, iar seara am ajuns la Kara Bulak, unde am înnoptat. Apoi ne-am îndreptat din nou spre sud-vest, în direcția Nevrekup.

Pe la prânz, ne aflam pe un platou care cobora abrupt spre valea Dospad Dere. Nu se afla nici un fel de cărare pe acolo și ne-a fost foarte greu să ne strecurăm printre numeroasele și densele grupuri de tufișuri.

Când am trecut pe lângă un astfel de grup, Rih a făcut deodată o săritură într-o parte, ceea ce era un lucru absolut

neobișnuit la el. L-am lăsat în voia lui și începu să sforăie bizar, în vreme ce adulmeca tufișul.

— Sidi, este cineva acolo, spuse Halef.

— Posibil. În orice caz, trebuie să fie ceva neobișnuit.

Hagiul coborâse deja de pe cal și sărise în tufiș. Am auzit un strigăt puternic, apoi s-a întors și mi-a spus:

— Vino, sidi. E un leș acolo.

L-am urmat, împreună cu ceilalți. Am găsit un locșor liber, înconjurat de tufe dese. Aici zăcea cadavrul unei femei, în poziție îngenunchată, cu fruntea sprijinită de o construcție ciudată. Fuseseră așezate acolo pietre, unele peste altele, încât formau un fel de altar, iar sus, într-o nișă, se afla un mic crucifix din lemn.

— O creștină, spuse micul hagi.

Avea dreptate. Era un sanctuar tainic, ascuns între tufișuri, ridicat, probabil, cu multe eforturi, chiar de această femeie. Îl construise pentru a-și putea servi nestânjenită Dumnezeu, în fața unui altar. M-am simțit adânc mișcat și la rândul lor și ceilalți au rămas tăcuți. Locul unde Dumnezeu cheamă la el un suflet este sfânt. Am îngenunchat să mă rog, iar însoțitorii mei au cinstit moarta, fiecare după obiceiul său. Apoi, am cercetat cadavrul.

Femeia n-avea mult peste treizeci de ani. Fața ei nobilă, cu trăsături fine, era uscățivă. Mâinile, care și le ținea împreunate și în care avea niște mătănii, erau aproape descărnate. Pe degetul mic la mâna dreaptă purta un inel de aur cu ametist, dar fără vreun semn gravat pe el. Era îmbrăcată cu straie de turcoaică. Se descoperise în fața tabloului celui crucificat. Voalul se afla lângă ea. Femeia fusese frumoasă și nici moartă nu se prea schimbase. Zâmbea, iar deasupra trăsăturilor sale coborâse o pace care te făcea să-ți dai seama că îngerul morții coborâse lin asupra ei.

— Ce ai de gând să faci? întrebă Halef.

— Nu-i decât un lucru de făcut: trebuie să căutăm rudele moartei. Locuiesc precis prin apropiere, căci o femeie nu se poate îndepărta singură prea mult de locuința ei. Ne aflăm în apropiere de Barutin. Să mergem! O lăsăm deocamdată aici.

Am încălecat și am plecat mai departe.

Platoul se înclina acum mai abrupt iar tufișurile se mai răriseră. Curând am zărit o clădire în formă de turn, în apropierea căreia se aflau mai multe căsuțe. Atunci, proprietarul de cai spuse:

— Asta trebuie să fie *karaulul* căpitanului.

Karaul înseamnă turn de pază, unde stau de obicei militarii, pentru a păzi drumul și ținutul. Ele își au originea în timpuri străvechi, dar nu și-au pierdut încă semnificația.

Turnul era înalt, iar jos în vale se vedea un fel de drum ce ducea spre o localitate pe care o zărisem din depărtare.

— Acela este Barutin, spuse călăuza. N-am mai fost pe aici, dar am auzit de acest *karaul*. Aici locuiește un căpitan care a căzut în dizgrație. Nu prea se lasă văzut și trăiește ca un pustnic. Este un mizantrop, dar nevasta lui se pare că este prietena celor săraci și nefericiți.

— Să mergem acolo!

Când am ajuns la turn, ne-a ieșit în întâmpinare, în fața ușii, un bătrân în care se recunoștea fostul soldat. N-am mai văzut până acum așa o barbă groasă și lungă, cum purta el.

— Unde vreți să mergeți? ne întrebă, posac.

— Am auzit că aici locuiește un ofițer.

— Da.

— Este acasă?

— Da. Dar nu stă de vorbă cu nimeni. Vedeți-vă de drum!

— Asta o să și facem. Dar spune-ne mai înainte, dacă nu cumva a dispărut vreo femeie de pe aici, din acest ținut?

Figura i se încordă deodată.

— Da, da, replică. Stăpâna a dispărut. Am căutat-o încă de ieri dimineață, dar zadarnic.

- Am găsit-o noi.
- Unde? Unde este? De ce n-a venit cu voi?
- Condu-mă la stăpânul tău!
- Veniți, veniți!

Bătrânul devenise deodată foarte prietenos. Am descălecat și l-am urmat. Turnul era masiv. Jos nu se afla nici o încăpere de locuit. Am urcat pe o scară și am ajuns într-o odaie mică, unde a trebuit să aștept. Am auzit în încăperea de alături niște strigăte, apoi s-a deschis ușa și în prag a apărut căpitanul. Nu avea nici cincizeci de ani și era un bărbat frumos. Ochii îi erau roșii — plânsese.

- Ai găsit-o pe Hara? Unde e? strigă, febril.
- Permite-mi mai întâi să te salut, i-am răspuns. Pot să intru?

— Da, vino înăuntru!

Odaia în care am intrat acum era destul de mare. Avea trei ferestre înalte, înguste, în formă de crenel. Pe lângă pereți se aflau perne și acestea erau singurul mobilier, iar deasupra lor atârnavă multe arme și lulele. Doi băieți stăteau într-un colț, strâns îmbrățișați. Mi-am dat seama că și ei plânseseră. Bătrânul cel bărbos nu plecă. Voia și el să asculte ce aveam de spus.

— Fiți bine venit, îmi ură căpitanul. Deci, unde se află soția mea?

— Aici, în apropiere.

— Dar asta este imposibil. Am căutat-o peste tot pe Hara, fără s-o găsim. Și acum toți oamenii mei încă mai cercetează.

Nu voiam să-i dau așa brusc vestea despre moartea ei și de aceea am întrebat:

— Nevasta ta era bolnavă?

— Da, Hara era de mult timp bolnavă. Dar de ce mă întrebi? A murit? Știu că nu mai avea mult de trăit, căci doctorul mi-a spus că suferă de tuberculoză.

— Ești pregătit să afli adevărul?

Ofițerul păli și își îndreptă ochii în altă parte.

— Sunt bărbat, spuse. Vorbește!

— E moartă.

Atunci, amândoi băieții izbucniseră în plâns. Tatăl tăcu, dar își sprijini capul de zid. Am văzut cum i se ridica și îi cobora pieptul. Lupta din răputeri să nu izbucnească într-un plâns cu suspine. Abia după un timp destul de lung, se întoarse spre mine și mă întrebă:

— Unde ai găsit-o pe Hani?

— Într-un tufiș, la zece minute distanță de aici.

— Vrei să ne conduci acolo?

Înainte de a putea răspunde, am auzit în spatele meu un sunet, de parcă cineva era sugrumat. M-am întors rapid. Acolo se afla bătrânul. Își înfundase în gură un colț al hainei, pentru a nu i se auzi plânsul, dar nu reușise. Își smulse colțul de haină din gură și suspină răsunător.

Atunci, nici căpitanul nu se mai putu stăpâni și începu și el să plângă, la fel și băieții. M-am apropiat de fereastră și m-am uitat afară, dar n-am văzut nimic, pentru că și eu aveam lacrimi în ochi.

A mai durat ceva, până ce amândoi bărbații s-au mai liniștit. Căpitanul se scuză:

— Te rog să nu râzi de noi, străinule. Am iubit-o foarte mult pe mama copiilor mei. Iar acesta de aici a fost plutonierul meu și atunci când am căzut în dizgrația sultanului, Risa nu m-a părăsit, ca toți ceilalți. Ham era mângâierea mea în această singurătate. Cum am să mai trăiesc fără ea?

Ceea ce urma să spun acum, nu trebuia să audă decât bătrânul plutonier, de aceea l-am întrebat pe Risa în șoaptă:

— Se găsește vreo targa pe aici?

— Da, effendi, răspunse.

— Pregătește-o și îngrijește-te să aduci și niște oameni.

Risa plecă și acum l-am întrebat pe căpitan:

— Nevasta-ta era creștină?

Îndreptă o privire întrebătoare spre mine.

— Nu. Dar... ai cumva vreun motiv să mă întrebi așa ceva?

— Da. Cred că trecuse la creștinism.

— Hara era prietena necredincioșilor. Când am venit aici, aveam nevoie de o servitoare. Am angajat o femeie bătrână. Nu știam că Joka este creștină. Mai târziu, însă, mi-am dat seama că era și că voia s-o convertească și pe nevasta mea. De aceea am gonit-o pe Joka. De atunci, Hara a devenit din ce în ce mai tăcută. Din când în când plângea și apoi s-a îmbolnăvit. Tușea și își pierdea puterile.

— Ai fost aspru cu ea?

Ofițerul îmi răspunse doar după un timp:

— S-o fi lăsat să devină necredincioasă?

— Și totuși, nevasta ta a devenit creștină și s-a îmbolnăvit și a murit pentru că a mâhnit-o severitatea ta. Și-a construit afară, în tufișurile acelea, un altar, pentru a se putea ruga acolo după obiceiul creștinesc. A murit rugându-se. Lasă pacea să se aștearnă acum între tine și ea!

— Ești și tu cumva creștin?

— Da.

M-a privit lung în ochi. S-a luptat cu el însuși și apoi a spus:

— Nu ești tu de vină că ești necredincios și că și ea s-a dăruit învățaturii voastre. Du-mă la ea, pe mine și pe copii.

— N-ai vrea mai bine să lași băieții acasă? Nu cred că au încă vârsta potrivită pentru a vedea chipul morții.

— Ai dreptate. Să mergem doar noi!

Tovarășii mei de drum se aflau încă în fața ușii de jos.

Când îi zări, căpitanul spuse:

— Credeam că ești singur, căci nu v-am văzut venind. Sunteți oaspeții mei. Iată, acolo se află grajdul și dincolo casa propriu-zisă. În turn locuiesc doar eu singur. Nu e nimeni acasă, dar intrați și simțiți-vă ca acasă la voi.

— Unde este targa? am întrebat.

— Risa n-a găsit pe nimeni și probabil, s-a dus să-i caute. Sunt cu toții plecați pentru a o căuta pe cea dispărută. Să pornim singuri!

Însoțitorii mei se duseră spre casă. Halef îl ținea pe Rih de frâu. Căpitanul văzu armăsarul și fiind un prea vechi soldat, își uită pentru o clipă mâhnirea.

— Calul acesta este al tău? mă întrebă.

— Da.

— Un creștin și un astfel de cal? Trebuie să fii un om bogat, cu stare. Iartă-mă dacă am uitat să-ți acord cinstea cuvenită!

— Allah i-a creat pe toți oamenii și le-a poruncit să fie frați. N-am ce să-ți iert. Vino!

Am urcat pe platou în sus. Când am ajuns în dreptul tufișului și m-am oprit acolo, căpitanul a început să se uite cercetător în jur.

— Aici este?

— Da. Acolo, în interior.

— În acest hățiș? Cine s-ar fi gândit? Dar tu cum ai reușit s-o găsești pe Hara?

— Calul meu a descoperit-o. A început să sforăie, când am ajuns aici. Vino cu mine!

Am pătruns prin desiș până am ajuns la locul liber. N-am să uit niciodată scena care a urmat. Când privirea căpitanului s-a oprit asupra cadavrului, el a scos un țipăt puternic și s-a aruncat lângă ea. A luat-o în brațe, i-a sărutat buzele reci, i-a mângâiat drăgăstos obrazii și părul. Probabil c-o iubise foarte mult și totuși, fusese aspru cu ea. Nevasta lui își ținuse secretă credința față de el. Ce chinuri sufletești trebuie să fi îndurat! Se părea că aceleași gânduri îi treceau și lui prin cap. Îi privea fix trăsăturile feței, de parcă ș-ar fi așteptat să descopere acolo un secret. Apoi spuse:

— Hara s-a îmbolnăvit și a murit de mâhnire.

Ar fi fost o greșeală să încerc să-l consolez, de aceea l-am spus:

— A murit cu credința mântuirii. Creștinismul permite și femeilor să intre în paradis, iar tu ai vrut s-o lipsești de acest paradis.

— Nu vorbi așa! Cuvintele tale îmi sfâșie inima. Hara e moartă și probabil, numai eu sunt vinovat de asta. Dacă ar putea să mai deschidă ochii o dată, dacă ar mai putea vorbi măcar o dată! Nu vreau decât o privire, un cuvânt. Dar a plecat, fără să-și ia rămas-bun și niciodată n-am să-i mai văd ochii și n-am să-i mai aud vocea! Mă simt de parcă eu aș fi criminalul!

N-am răspuns. Privi spre mătânii.

— Astea nu sunt mătâniile musulmane, spuse el, după un timp. Ar fi trebuit să aibă treizeci și trei de bobite, pentru a se putea număra, luându-le de trei ori la rând, cele nouăzeci și noua de însușiri ale lui Allah. Aceste mătânii au însă, bobite mici și mari. Ce să însemne asta?

I-am explicat.

— Poți să-mi spui rugăciunea către Fecioara Maria și cuvintele de la Tatăl Nostru?

I le-am spus. Când am sfârșit, căpitanul a repetat încet:

— *Și iartă greșelile noastre!* Crezi că Hara le va ierta pe ale mele?

— Cred, pentru că era creștină și te-a iubit...

— Astea sunt mătâniile bătrânei Joka, pe care am alungat-o. Am să păstrez aceste mătânii, pentru că Hara le-a ținut în mână, când a murit. Și acolo sus este crucea bătrânei. Joka i le-a lăsat ei pe amândouă. Locul acesta trebuie să rămână așa cum este acum, iar eu voi veni deseori aici, dar nimeni nu trebuie să-l vadă. Am s-o scot pe Hara de aici. Vino, effendi!

Nu a pus jos cadavrul chiar lângă acel hățiș, ci l-a dus ceva mai departe, pentru a nu se găsi cu ușurință locul unde murise nevasta lui. Apoi acoperi chipul moartei cu voalul și spuse:

— I-ai văzut fața. Asta era, contrar obiceiurilor noastre, dar, pentru că tu ești creștin, iar Hara a murit creștină, pot

să fiu liniștit. Un altul, însă, nu trebuie s-o vadă.

Văduvul stătu încă mult timp lângă moartă și o jeli. Durerea lui era sinceră, dar, încet, încet, se liniști. Apoi apăru caporalul cu doi oameni, care aduceau targa. Era și Halef cu ei, căci el îi condusesese. Cadavrul fu dus acasă, în încăperea din turn, unde stătusem de vorbă cu căpitanul. Băieții aveau nouă și cincisprezece ani și erau în stare să-și dea seama de pierderea pe care o suferiseră. Plânsul lor îți zguduia inima. A trebuit să plec de acolo, ca să nu încep și eu să plâng. Locuitorii care stăteau în casele din jurul turnului se întorseseră. Se aflau într-o relație de subordonare față de căpitan, căci toate casele erau ale lui.

A poruncit să ne fie servită masa, dar el nu s-a arătat. Mai târziu i-am transmis că voiam să plecăm, iar el mi-a trimis vorbă să vin să-l văd. Când am intrat în odaia din turn, stătea lângă cadavru. Arăta istovit și spuse:

— Vrei să mă părăsești?

— Da, trebuie să-mi continui călătoria.

— Chiar este absolut necesar? N-ai putea rămâne astăzi la mine? Dacă Hara ar mai trăi, acum ar fi trebuit să-mi vorbească despre credința creștinilor. Dar, pentru că e moartă, numai de la tine pot afla câte ceva. Rămâi! Nu mă lăsa singur cu gândurile care mă chinuiesc.

Nu aveam timp de pierduți dar mi se păru că nu aveam voie să-i refuz această dorință, așa că am acceptat.

Tovarășii mei de drum n-au avut nimic de obiectat, am rămas cu căpitanul până s-a lăsat seara și încă mult mai târziu. Discuția noastră a fost sinceră. Nu puteam, în nici un caz, să mă transform în misionar, dar inima lui era deschisă și am încercat să semăn acolo sămânța, cât am putut mai bine, cu speranța că va încolți și va da roade. Am rămas împreună toată noaptea, până în zori, apoi am pornit din nou la drum.

Am călărit prin Barutin, după-amiaza prin Dubnitsa și spre seară, am ajuns la Nevrekup, care, mai demult, fusese renumit pentru minele sale de fier. Nu puteam pretinde mai

mult de la caii noștri care și așa, erau foarte obosiți. A doua zi, am pornit mai departe. Ne aflam într-un ținut renumit, căci aici, pe acești munți, conform cu legenda grecească, reușise Orfeu, cu puterea cântecului său, să dea viață pomilor și stâncilor și să-i miște din loc. Pe la amiază am ajuns, în sfârșit, la Melnik.

12. În porumbar

Bineînțeles că nu am mers acolo unde se oprise Manach el Barșa. Am căutat un alt han, dar am găsit toate casele complet ocupate. Începuse târgul anual și afluența de străini era considerabilă. Întrucât Albani își achitase datoriile față de proprietarul de cai și îl concediasse iar acum era singur, el și-a găsit un adăpost, dar pentru noi ceilalți, care aveam și cai era mai greu.

Tocmai fusesem refuzați la un alt han, când un om s-a apropiat de noi și ne-a întrebat:

— Căutați cumva un loc unde să înnoptați?

— Da, am răspuns. Știi tu vreunul?

— Pentru voi da, pentru alții nu.

— De ce numai pentru noi? m-am interesat.

— Pentru că voi aveți *koptscha*. Deci, sunteți frați. Stăpânul meu vă va primi la el. Este căruțaș și nu locuiește departe de aici. Dacă mă urmați, am să vă conduc.

— Condu-ne, am să-ți fiu recunoscător!

A pornit înainte, iar noi după el.

— L-am mai văzut pe omul acesta, îmi spuse Halef, în șoaptă.

— Unde?

— La intrarea în oraș. Stătea acolo și părea că așteaptă pe cineva.

Acum mi-am amintit și eu că trecusem călare pe lângă el. În orice caz, era o întâlnire absolut întâmplătoare. Mai târziu mi-am dat seama că pe noi ne așteptase.

Ne-a condus la o casă care avea o intrare atât de lată și înaltă, încât am putut intra în curte fără să descălecăm. Se aflau acolo două căruțe cu boi, proprietatea căruțașului. În fața noastră, în partea din spate a curții, se afla o clădire construită din scânduri, despre care călăuza noastră ne-a spus că era grajdul și că putem să ne ducem caii acolo.

— Nu crezi c-ar fi mai întâi necesar să vorbim cu stăpânul tău? m-am interesat.

— De ce?

— Dar nu știm încă dacă e pregătit să ne găzduiască.

— Hamdi, stăpânul meu, vă găzduiește. Are loc, iar cei care poartă *koptscha* sunt întotdeauna bine veniți la el.

— Deci și Hamdi este frate?

— Da. Iată-l că vine.

Își făcu apariția în curte un omuleț gras, care mie nu mi-a făcut o impresia bună. Era sașiu. N-am nici un fel de idei preconcepute despre oamenii care au un asemenea defect, dar omul acesta mai avea și un mers furișat, ca de pisică, precum și fălci colțuroase și m-am convins întotdeauna că astfel de oameni sunt falși.

— Pe cine ai adus, Esgar? îl întrebă Hamdi pe argat.

— Sunt prieteni, poartă *koptscha* și n-au găsit nici un loc unde să fie găzduiți. Ești de acord să rămână aici, nu?

— Sunt bine veniți. Cât vreți să rămâneți la mine? mi se adresă Hamdi.

— Poate câteva zile, am răspuns. O să-ți plătim, cu plăcere, așa cum am fi plătit la han.

— Nici vorbă de așa ceva! Oaspeții mei nu plătesc. Duceți-vă caii în grajd și apoi intrați în casă. O să găsiți tot ce vă trebuie.

Hamdi plecă. Mie, însă, mi se păru că schimbase cu Esgar o privire foarte mulțumită.

Grajdul era lung și avea două compartimente, într-unul se aflau mai mulți boi, celălalt era pentru noi. Argatul se urcă pe o scăriță îngustă și spuse:

— Am să vă aduc fân. Sau poate vreți altceva pentru caii voștri?

— Adu ce ai!

Cum Esgar dispăruse, m-am uitat printr-o gaură aflată într-o scândură a peretelui din fund al grajdului și am văzut o curte destul de mare. Se afla acolo un bărbat înalt, robust, care stătea la pândă. Părea că trage cu urechea să

audă ce vorbim. Atunci, argatul care se afla sus tuși, iar omul răspunse, tușind și el la fel. Apoi părăsi curtea. Asta mi-a bătut la ochi, dar n-am lăsat să se observe nimic, atunci când s-a reîntors Esgar. Ne-am îngrijit de animale și apoi ne-am dus în odaia unde ne aștepta grăsanul. Hamdi stătea pe o pernă în fața unui trepied pe care se găsea o tavă cu cești de cafea. Ne ură din nou bun venit și apoi bătu din palme. Apăru un băiat care umplu ceștile. Se potrivea așa de bine, de parcă am fi fost așteptați. Se afla acolo și un vas cu tutun. Ne-am îndesat lulelele și le-am aprins cu jar.

— Ai un cal foarte bun, încep Hamdi. Îl vinzi?

— Nu, am replicat, îngrijorat de modul în care debutase discuția.

— Păcat! L-aș fi cumpărat pe loc.

— Înseamnă - că ești un om bogat. Nu oricine poate plăti un asemenea cal.

— Căruțașii trebuie să aibă bani.

Apoi Hamdi încep să vorbească despre altceva.

— De unde veniți?

— Din Nevrekup.

— Și încotro vă îndreptați?

— Spre Seres.

Nici nu mi-a trecut prin cap să-i spun adevărul. Grăsanul făcu o figură ca și cum ar fi știut ei mai bine cum stăteau lucrurile, dar voia să țină asta pentru el și întrebă:

— Ce treburi ai pe aici?

— Aș vrea să cumpăr cereale și altele de acest fel. Se găsește cineva pe aici de la care aș putea cumpăra așa ceva, vreun negustor de cereale?

Hamdi nu reuși să-și stăpânească un zâmbet viclean. Răspunse:

— Da, există un *mejwedschi* aici. Îl cheamă Glawa și te va servi bine, căci și el este frate.

Deci reușisem să îndrept discuția spre Glawa, cel la care trebuia să se afle Manach el Barșa.

— Locuiește departe de aici? m-am interesat în continuare.

— Pe cealaltă stradă. Îl cunosc bine. Chiar acum un sfert de oră am fost la el.

— Este ocupat?

— Da. Astăzi nu te poate primi.

— A primit deci oaspeți?

— Încă nu, dar așteaptă oaspeți. Va veni și Deselim, armurierul și proprietarul unei cafenele din Ismilan. Îl cunoști cumva?

— Da. Și el este frate.

— Când l-ai cunoscut?

— În urmă cu câteva zile, am fost găzduit la el acasă.

— L-ai văzut și pe fratele lui?

Hamdi făcu pe naivul. Dar era clar că, punându-mi aceste întrebări, urmărea un scop precis. M-a întrebat despre relațiile mele și i-am dat informațiile care mi s-au părut necesare. Când, după un timp, i-am spus că aș vrea să plec pentru a vedea Melnikul și târgul anual, a insistat atât de mult să-l las să mă însoțească, încât nu l-am putut refuza, deși mi-ar fi convenit mult mai mult să merg singur cu Halef.

În oraș domnea mare animație, dar un asemenea târg nu se poate compara cu un târg anual german. Turcul taciturn străbate liniștit străduțele cu maghernițe, ale căror proprietari stau tăcuți în fața mărfurilor și nici nu le trece prin cap să ademenească vreun client. Dacă intră câte unul, lucrurile se desfășoară în liniște, aproape pe ascuns, de parcă ar fi vorba de cine știe ce secrete importante.

Diferența constă tocmai în lipsa populației de sex feminin. Nu vezi decât bărbați și numai ici colo, își face apariția câte un vâl, din spatele căruia scânteiază niște ochi negri. Nevestele celor care nu sunt mahomedani nu sunt obligate să fie la fel de rezervate, dar nici pentru ele nu este cuviincios să se expună în această îmbulzeală din târg.

Nu există panorame, maghernițe cu jocuri și gherete unde se joacă zaruri. Zarurile le produc oroare drept-credincioșilor musulmani, pentru că sunt interzise de Coran. Nu trebuie căutate aici flașnetele, tarafurile de lăutari care fac târgurile europene să fie atât de animate. Dar ceva tot se găsește și anume ceva care place turcului foarte mult — un cort cu teatrul de umbre chinezesc. Aici i

se spune *Kara gös ojunu* — jocuri *Kara gös* ^[21]. Spre locul acesta se revarsă masele de oameni, care intră și ies. Intră cu o expresie de mare încordare pe față și ies cu mine zâmbitoare, foarte fericite.

— Nu există nimic mai frumos decât acest teatru de umbre, spuse căruțașul. Hai să intrăm!

Părea imposibil să găsim loc, dar, cu ajutorul coatelor pe care le-am pus în funcțiune în mod brutal, am reușit să găsim un loc în față. Apoi, însă, ne-am trezit înghesuiți între o mulțime de oameni care așteptau, cu nerăbdare, foarte, gălăgioși, să înceapă desfătarea mult dorită.

Mie mi se făcuse deja rău. Orientalul doarme în straietele pe care doar rareori le dezbracă. N-are nici cea mai vagă idee că trebuie să-și schimbe regulat rufe de corp. De aceea, nici nu-i de mirare că apropierea sa este observată nu numai de ochi ci și de nas. Și acum, acești oameni care se înghesuiau îngrozitor! Poetul Infernului a dat dovadă de o imaginație extraordinară, dar a scăpat totuși din vedere o pedeapsă înfiorătoare — un biet suflet plasat între orientali, așteptând un spectacol de teatru cu umbre, incapabil să-și miște brațele și să-și astupe nasul. Noroc că nu aveam pe atunci nici cea mai vagă idee despre existența microbului holerei și a altor nenorociri asemănătoare. Ce imensitate de microbi trebuie să fi fost atunci în jurul nostru!

În sfârșit, răsună un fluierat strident. Începu reprezentația. Ceea ce am văzut era o mare necuviință, dar era răsplătită cu hohote de râs, deși orientalii se feresc în general să râdă zgomotos. Voiam să plec imediat, dar nu

puteam, pentru că eram atât de strâns în înghesuială încât nu-mi puteam mișca nici mâinile, nici picioarele și am fost silit să rămân pe loc, până ce un al doilea fluierat îi informă pe spectatori că văzuseră destul pentru un sfert de piastru cât plătiseră.

Acum, grămada de oameni se puse în mișcare și se descompuse încetul cu încetul. Afară, am tras mai întâi puternic aer în piept. Răul de mare este o adevărată desfătare față de ceea ce îndurasem acum.

— Mai intrăm o dată? întrebă căruțașul Hamdi.

Halef refuză categoric, iar eu n-am dat nici un răspuns.

În timp ce colindam încoace și încolo, am observat că Hamdi era foarte preocupat să nu se piardă de noi. De asemenea, se străduia cât putea să mă împiedice să leg vreo discuție cu cineva. Dacă apucam să vorbesc cu vreun om întâlnit în cale, căruțașul mă întrerupea imediat și încerca să mă împingă înainte. Asta îmi dădu de bănuț. Presimțeam că urmărea un anumit scop.

— Nu trecem pe lângă casa negustorului de cereale Glawa? l-am întrebat.

— Nu. De ce?

— Pentru că aș dori să știu unde locuiește, întrucât mâine vreau să-i fac o vizită. Mi-o arăți?

— Negustorul de cereale este sârb?

— De ce crezi asta?

— Pentru că numele lui este de origine sârbă.

— Ai ghicit. Urmează-mă!

După puțin timp, Hamdi îmi arată o casă, ca fiind aceea a negustorului de cereale, iar eu mi-am întipărit-o în minte.

Începuse să se lase seara, când ne-am întors acasă. Am aflat că argatul căzuse și se rănise atât de rău, încât se trimisese după doctor. Căruțașul se duse să-l vadă pe Esgar, iar eu m-am dus prin curte, la grajd.

Când am intrat acolo, am constatat că nimeni nu supraveghea caii, întrucât Osco și Omar plecaseră și ei. Rih întoarse capul spre mine, necheză brusc și suflă apoi

zgomotos, într-un mod cum nu-l mai auzisem până atunci. L-am mângâiat pe cap. De obicei, își freca, apoi, nasul fin de obrazul meu și mă săruta pe obraz — căci un cal sărută — dar, de data aceasta nu făcu așa. Armăsarul sforăia în continuare și era neobișnuit de agitat. L-am cercetat. În grajd era destul de întuneric, dar am observat, totuși, că animalul se sprijinea doar pe piciorul drept din spate. I-am ridicat copita și am examinat-o. Rih sforăi și lovi cu piciorul ca și cum îl durea.

— Șchioapătă, spuse Halef. Asta ne mai lipsea! Oare unde s-o fi rănit?

— O să vedem imediat. Să-l ducem pe Rih afară, în curte. Acolo mai e încă lumină.

Armăsarul șchioapăta atât de tare, încât toată treaba mi se păru foarte ciudată. Când descălecasem, nu mi se păruse nimic ciudat la mersul calului. De unde, așa, dintr-o dată, această rană? I-am pipăit piciorul bolnav. Nu simțea nici o durere. Răul era la copită. I-am ridicat-o și am examinat-o, dar n-am descoperit nimic. Am început să pipăi cu buricele degetelor, dar, zadarnic. Deodată, calul se înfioară, iar eu am simțit cum mi se ridică părul în cap — un ac cu gămălie era înfipt în marginea copitei bietului animal.

— Iată, Halef, un ac!

— Allah! Dar cum e posibil? Dar unde să fi călcat Rih pe el?

— Să fi călcat? Nici vorbă să fi călcat pe așa ceva într-un asemenea loc. Privește.

Hagiul se uită la gămălia acului și în aceeași clipă, înșfacă biciul de la cingătoare. Vru să plece, dar l-am oprit.

— Stai! Fără prostii!

— Prostii! Da ce prostie se cheamă dacă vreau să-l biciuiesc pe acela care chinuie astfel un animal și vrea să-l facă să sufere?

— Așteaptă puțin! Mai întâi trebuie să scoatem acul. Ține-i piciorul!

Rih și-a dat seama că voiam să-l ajut. Nu mă puteam folosi decât de cuțit, ca să scot acul. Bineînțeles că bietul armăsar avea dureri, dar stătu liniștit. După ce am scos acul, Halef întinse mâna și spuse:

— Dă-mi-l mie! Am să-l descopăr eu pe nelegiuitul care a făcut asta Și am să i-l bag... în... spune mi, sidi, unde ar putea să-l doară cel mai tare!

— Să-l bagi acul în carne, indiferent în orice loc, asta nu-i pedeapsă. Hai să ducem armăsarul la grajd.

Rih nu mai șchiopăta. Nici eu nu eram mai puțin furios decât Halef, dar se impunea să chibzuim bine asupra acestei probleme. Care să fi fost scopul pentru care făcuseră animalul să șchioapete?

— Eu știu de ce, spuse Halef.

— Ei, de ce?

— Ca să te determine să vinzi armăsarul.

— Nu cred. Țiganiii folosesc, din când în când, acest șiretlic. Dacă acul nu se găsește, calul este considerat irecuperabil și este vândut pe un preț de nimic. Aici, însă, alta a fost intenția.

— Dar Hamdi doar te-a întrebat dacă nu vrei să vinzi calul!

— Și-a dat, însă, precis seama din răspunsul meu că nici nu-mi trece prin cap așa ceva și dacă, într-adevăr, a crezut că mă poate determina să-l vând, folosind o asemenea șmecherie josnică, atunci s-a înșelat. Nu poți, însă, alunga și bănuiala care deocamdată e confuză, dar, probabil, se va dovedi întemeiată. De ce oare căruțașul nu s-a dezlipit deloc de lângă mine? De ce a încercat să împiedice orice comunicare a mea cu alți oameni? Și în plus, trebuie să luăm în calcul și ceea ce am auzit când am ajuns acasă. Argatul Esgar pare să fi fost rănit, după cum a afirmat stăpânul lui. Hm!

— Hm! mormăi, gânditor și Halef. Sidi, mă gândesc la ceva!

— La ce?

— M-am tot gândit, din ce motiv facă un cal să schioapete, dacă n-ai intenția să-l silești astfel pe stăpânul lui să-l vândă.

— Și?

— Nu există decât un motiv: calul nu trebuie să mai poată alerga. Se dorește împiedicarea călărețului să plece în grabă.

— Exact. La asta m-am gândit și eu. Și dacă cineva este silit să meargă încet, atunci care este scopul clar al celuiilalt?

— Să-l ajungă din urmă sau chiar să-l întreacă.

— Da. Nu-mi dă pace gândul că vor să ne urmărească când vom pleca.

— Dar ce-are căruțașul de-a face cu treaba asta? Nu i-am făcut nimic. Hamdi este gazda noastră primitoare. Prin urmare, ar trebui să ne ocrotească nu să ne facă rău.

— Ospitalitatea lui a fost bine venită, căci n-am găsit loc în altă parte, dar comportamentul lui mă surprinde, mi se pare acum cam supărător. Dacă, într-adevăr, Esgar pe noi ne aștepta pe drum, înseamnă că au fost anunțați de venirea noastră. O asemenea înștiințare nu putea veni decât de la Ismilan. Am pierdut ceva timp la turnul căpitanului și ar fi deci posibil să fi fost depășiți pe drum de vreun mesager. În acest caz...

— Privește, sidi! mă întrerupse Halef.

Îl dusesem înapoi în grajd pe Rih. Înăuntru era destul de întuneric și chiar afară începuse să se lase noaptea, dar era încă destul de lumină, pentru a putea cuprinde cu privirea întreaga curte. În fața intrării stătea o femeie bătrână. Se uită în jur de parcă era preocupată să se ferească, sa nu fie văzută, apoi traversă repede curtea și făcu un pas în interiorul grajdului.

— Esgar, ești aici? întrebă ea.

— Nu-i aici.

— Nu? E întuneric aici. Cine ești?

— Un oaspete al căruțașului.

Atunci ea intră repede înăuntru și spuse, agitată:

— Vorbește, ești cumva creștin și vii de la Ismilan?

— Da.

— Pleacă, effendi. Părăsește această casă și acest oraș, dar cât se poate de repede, chiar în noaptea asta!

— De ce?

— Te amenință un mare pericol și pe tine și pe ai tăi.

— Din partea cui? La ce pericol te referi?

— Din partea lui Glawa, negustorul de cereale. În ce constă pericolul, asta nu știu. Vor mai întâi să discute. Eu am fost trimisă să-i spun lui Hamdi că, într-o oră, când va fi întuneric deplin, să treacă dincolo.

— Dincolo? La cine?

— La Glawa, stăpânul meu.

— Ai spus „*dincolo*”? Dar negustorul de cereale nu locuiește aici în apropiere!

— Ți-au ascuns unde se află locuința lui? E o dovadă că am dreptate să te avertizez. Glawa locuiește aici, alături. Curtea lui se învecinează cu grajdul acesta.

— Aha, așa! Aici, în spatele acestor scânduri este curtea voastră?

— Da. Fugi! Nu mai am timp. M-am furișat până la tine, căci mă gândeam că am să găsesc pe vreunul din voi în grajd, dar nu trebuie să mă vadă nimeni. Trebuie să merg imediat la căruțaș.

Bătrâna dădu să plece. Am prins-o de braț și am rugat-o:

— Mai stai doar o clipă! Am bănuțit deja că suntem în pericol. Tu ai făcut ca această bănuială să devină siguranță. Dar din ce motiv te expui unui pericol, pentru a ne avertiza?

— Veneați de la târg și ați trecut pe lângă casa noastră. Ați fost văzuți și atunci cineva te-a numit ghiaur. Și eu sunt creștină, iar inima mi-a spus că trebuie să te previn. Avem aceeași credință și ne închinăm amândoi Sfintei Fecioare. Sunt sora ta și nu am voie să-mi las fratele să piară.

— Dumnezeu are să te răsplătească! Dar, spune-mi, cine e acel cine de care mi-ai vorbit?

— Sunt doi. Au venit astăzi după-amiază de la Ismilan. Nu știu cum îi cheamă. Celui mai bătrân i se spune cerșetorul, dar ăsta nu-i nume. Are o figură de om rău. Cred că l-am mai văzut. Trebuie să fi tras odată în gazdă la fostul meu stăpân, acolo sus, în vechiul turn din Barutin.

Se întoarce să plece, dar ultimele ei cuvinte m-au determinat s-o mai rețin puțin.

— Stai! i-am spus. Nu cumva ai construit acolo, între tufișuri, împreună cu stăpâna ta, un altar cu chipul Celui Răstignit?

— Da. De unde știi?

— De acolo vin. Am fost oaspetele fostului tău stăpân. Pe stăpână am găsit-o în fața altarului, unde se dusesse să moară. Era moartă când am găsit-o.

— Moartă? Doamne Dumnezeul meu! Este adevărat?

— Da. Dacă ai avea timp, ți-aș povesti. Căpitanul mi-a vorbit despre tine.

— Oh, mă rugă Joka, febril, trebuie să-mi povestești. Nu mai pot rămâne nici o clipă aici, dar pentru că așa stau lucrurile, am să risc totul. Pot să mă omoare, dacă mă prind. Am să mă întorc, dar nu aici. Mai rămâi în grajd?

— Vrei să mai rămân?

— Da, răspunse Joka. Am să vin la peretele de scânduri. Atunci vom putea sta de vorbă, tu aici și eu afară.

— Poți, să vii înăuntru. Scândurile astea nu-s o piedică. Pot să îndepărtez vreuna sau chiar două, dacă scot cuiele.

— Dar se va vedea mai târziu.

— Nu; am să le pun la loc.

— Bun. Să nu scoți vreun cuvânt despre venirea mea aici. Acum plec și când se întunecă să nu se mai poată vedea, mă întorc.

Joka se grăbi să plece.

— Dumnezeu a trimis-o! spuse Halef și avea dreptate. Tocmai această bătrână servitoare, această credincioasă

creștină trebuia să se afle dincolo, la negustorul de cereale!

— Oare crezi că Saban e cel la care s-a referit? Întrebă apoi, din nou, micuțul hagi.

— Mai mult ca sigur.

— Dar mi-ai spus că fierarul l-a luat cu el pe cerșetor.

— O fi găsit Saban vreo cale să scape.

— Cine-o fi celălalt, sidi?

— Presupun că este hangiul nostru din Ismilan, fratele stăpânului cafenelei, Deselim, cel care și-a frânt gâtul. Cerșetorul i-a povestit tot și acum ne urmăresc, ca să se răzbune.

— O să le fie cam greu! mârâi micuțul.

— Înainte de toate, trebuie să încercăm să aflăm ce au hotărât împotriva noastră. Să sperăm că în acest sens ne va ajuta servitoarea.

— Această bătrână și bună Joka! Am s-o răsplătesc. Ce să-i dau, sidi? Ce zici de câteva piese de argint din acelea care se aflau în pungă pentru mine?

— Cred că banii sunt cel mai potrivit dar. Este săracă. Dar păstrează-ți banii Halef. Am s-o răsplătesc eu pe Joka.

— Știam eu, chicoti Halef. Eu n-am decât argint, dar tu ai aur. Am să fac darul din buzunarul tău. Ești un om generos și plătești și pentru prietenul și ocrotitorul tău. Dar nu-i da mai mult de o monedă de aur. Mai avem încă mult de mers și nu știm de câți bani vom avea nevoie.

— Ești un gospodar foarte econom astăzi! Gândește-te ca această femeie este salvatoarea noastră!

— Chiar salvatoare, nu. Ne-a prevenit, dar noi știam deja că ne paște un pericol. Am fi fost oricum prevăzători. Dar, spune-mi, sidi: de ce să mai așteptam să vedem ce hotărâsc împotriva noastră oamenii aceștia care poartă *koptscha*? Hai să mergem la trădătorul ăsta de căruțaș! Abia aștept să-mi sprijin pumnii în nasul lui. Apoi căutăm un alt han.

— Nu se poate. Trebuie să punem mâna pe Manach el Barșa și Barud el Amasat, care se află aici. Nu trebuie să bănuiască sub nici o formă că știm ceva. Trebuie să aflăm de

ce au venit, de fapt, la Melnik. Dacă vrei neapărat să-ți folosești pumnii, vei avea timp mai încolo.

— Dă, vrei să aștepți până vor să te denunțe ca ucigaș! Apoi să te spânzure, iar eu o să stau sub leșul tău și o să plâng. Sunt eu ocrotitorul tău, dar nici tu nu poți să-mi ceri chiar atât de mult!

— Marele pericol despre care vorbești, Halef, doar s-ar agrava, dacă ridicăm mâna împotriva căruțașului. De fapt, n-avem acum timp de stat inutil la taifas. Nu trebuie ca Hamdi să-și dea seama de ceea ce știm. Dacă rămânem aici, în grajd, o să devină bănuitor și pentru că vreau să mă întâlnesc aici cu Joka, trebuie să merg la el, fie și pentru scurt timp. Mai întâi, însă, să ne ocupăm de scânduri.

Faptul că acestea erau destul de putrezite mi-a ușurat munca. N-a fost nevoie de mare efort să scoatem câteva. Apoi m-am dus în odaie.

Hamdi se afla acolo împreună cu nevasta lui care, la sosirea mea, s-a îndepărtat îndată. Se pare că discutaseră despre ceva foarte serios, lucru de care mi-am dat seama după mutra căruțașului.

— Ți-a trimis Allah griji? l-am întrebat. Se citesc pe fața ta.

— Da, effendi, am probleme, confirmă. Argatul meu zace plin de sânge, îi curge și pe gură și pe nas.

— Du-mă la el.

— Ești doctor? A fost deja unul aici. Dar bolnavul are niște dureri atât de mari încât l-am chemat și pe alchimist. Și el a plecat deja.

— Ce părere și-au făcut despre boală?

— Alchimistul a recunoscut-o imediat; este mult mai deștept decât celălalt. Cunoaște toate bolile, toate leacurile și toate medicamentele. A spus că bolnavul are un ulcer la stomac care provine de la faptul că a mâncat portocale acre. Ulcerul a pătruns până sub piele. Faptul că argatul a căzut sau s-a lovit n-a făcut decât să împrăstie boala în

corp. Alchimistul o să-i trimită un întăritor pentru stomac, iar mai târziu are să-i scoată furunculul din burtă.

— O să reușească?

— Oh, are un cuțit cu care a separat și cele mai groase oase, iar stomacul este cu mult mai moale.

— Da, alchimistul pare să fie un mare doctor, dar lasă-mă, totuși, să văd și eu bolnavul.

Hamdi fu de acord. Pacientul zăcea, gemând din greu, pe o pătură veche. Pierduse mult sânge. Pentru că purta pantalonii și jacheta peste corpul gol, am putut să-i văd ușor rana. Esgar a scos un țipăt puternic, când i-am atins-o.

— Te pricepi la ulcere stomacale? m-a întrebat Hamdi.

— Bineînțeles. Dar aici nu-i vorba despre un astfel de ulcer.

— Atunci, despre ce este vorba? Ce are Esgar?

— Este vorba despre foarte periculoasa boală a potcoavei.

Hamdi mă privi prost.

— Boala potcoavei? N-am mai auzit până acum de boala asta.

— Privește! Umflăturile astea de aici arată de parcă ar fi fost provocate de lovitura dată de un cal. Locul înroșit are forma copitei unui cal. Boala aceasta are ca particularitate zdrobirea coastelor și de ea suferă doar aceia care nu au învățat să fie prevăzători atunci când umblă cu acele cu gămălie.

Căruțașul nu prea știa cum să-mi interpreteze spusele, de aceea se ajută cu o întrebare:

— Vrei să spui că are coastele rupte?

— Da. Și plămânul este rănit, după cum dovedește sângele de aici. Alchimistul tău este un prostănac, primul doctor a fost mai deștept. Dacă n-ai să chemi cel mai bun doctor din Melnik, omul acesta o să moară. Dar dacă argatul tău scapă cu viață, atunci, pe viitor, să fie mai atent față de caii străini.

— Dar Esgar nu s-a atins de nici un cal străin!

— Atunci calul l-a atins pe el și deci, ar face bine să-mi urmeze sfatul.

— Știi cum s-ar putea vindeca?

— Da, dar trebuie timp mult pentru a se vindeca. Cheamă doctorul și între timp, pune-i bolnavului șervete umede de piept. Asta-i cel mai bun mijloc.

— Avem aici un doctor militar foarte bun. Dar, din cauza târgului anual, e foarte ocupat. Oare n-ar trebui să-i dau bolnavului, deocamdată, o băutură din revent^[22] și să-i aplic o vezicatoare?

— Bea tu zeama de revent și pune-ți mai înainte vezicatoarea. Ție n-o să-ți facă rău nici una, dar pentru el sunt foarte tari.

— Văd că ești foarte sarcastic, effendi! Am să plec chiar eu să-l caut pe felcer.

— Când te întorci?

— Nu știu exact. Mai întâi trebuie să trec și pe la un prieten care n-o să mă lase să plec chiar imediat. Când mă reîntorc, o să mâncăm de seară. Sau, poate, ți-e foame deja?

— Nu. Ai un suflet caritabil. Dar pot să aștept până te întorci.

Hamdi plecă îndată. Știam acum că se va duce mai întâi la negustorul de cereale, Glawa. Îmi convenea asta pentru că puteam să stau de vorbă cu servitoarea, fără să mă tem că aș putea fi deranjat de el.

Vasăzică argatul îi înfipsese acul în copită lui Rih și fusese lovit de el. Nu mai era nevoie să-l pedepsesc.

Jos, m-am întâlnit cu Osco și cu Omar, care se întorseseră de unde fuseseră plecați. Osco mă luă de braț și îmi spuse:

— Effendi, suntem trași pe sfoară. Acest căruțaș Hamdi este un mincinos și un om periculos.

— Cum așa?

— Negustorul de cereale Glawa locuiește chiar aici, lângă noi. Am întrebat de el. Și știi cine se află la el?

— Ei, cine?

— Omul la al cărui han am fost găzduiți în Ismilan. Stătea în spatele ușii casei.

— V-a văzut?

— Da. Dar s-a tras repede înapoi, ca să se ascundă. Crede, probabil, că nu l-am observat. Ce facem?

— Poate va trebui să părăsim orașul chiar la noapte. Poftim bani. Cumpără pâine, fructe și o friptură de pasăre și dă-le lui Halef. Dar să nu întârziați mult.

Plecară din nou, iar eu m-am dus în grajd. Era întuneric deja și n-a trebuit să aștept mult, până când am auzit pe cineva ciocănind cu vârfurile degetelor. Am dat deoparte scândurile pe care le desfăcusem și m-am furișat în curtea vecină.

— Allah! De ce ai ieșit tu afară? spuse bătrâna.

— E mai bine. Dacă suntem deranjați, mă furișez repede înapoi. Nu-i nici un pericol. Căruțașul a venit deja la voi?

— Nu. N-a trecut încă ora stabilită. Dar, effendi, mi-ai promis că îmi povestești despre Hara, buna și iubită mea stăpână.

De fapt, aveam altceva mai important de făcut, dar Joka merita să-i îndeplinesc dorința. I-am povestit pe scurt, atât cât ne permitea situația actuală. Vestea despre moartea stăpânei ei îi zdrobise inima bătrânei Joka. Plânse înăbușit. Apoi îmi povesti cum fusese alungată de la foștii stăpâni și cum ajunsese, după mai multe peripeții, la negustorul de cereale Glawa.

Am ascultat-o cu răbdare, căci îi făcea plăcere să povestească, dar abia îmi puteam stăpâni neliniștea. Din păcate, a trebuit să întrerup povestirea acestui suflet bun și să-i atrag atenția asupra prezentului.

— O *Isa*, *Jussuf*, *Marjan*! se văicări. Mă gândesc doar la mine și la tine nu. Pot să te ajut cu ceva? Am s-o fac cu plăcere.

— Poți. Ai auzit cumva numele de Manach el Barșa sa îi Barud el Amasat?

— Da. Amândoi, împreună cu un al treilea, au fost până astăzi aici, la stăpânul meu.

— Până astăzi? Dar unde sunt acum?

— Asta n-o știu. Când au apărut cei doi, despre care ți-am spus, au ținut sfat secret și apoi ceilalți trei au plecat. De aceea a fost chemat căruțașul. Nu știau exact când și de unde veți veni. Argatul lui Hamdi trebuia să vă aștepte la drumul spre Nevrekup, iar al nostru la drumul spre Vessme și Wlakowitza. Așa nu puteați să le scăpați. I-am auzit spunând că ai fi creștin și că vor să se răzbune pe tine. Trebuia să fii primit în gazdă la căruțaș și apoi urmau să decidă ce aveau de făcut. Am auzit toate astea trăgând, din când în când, cu urechea și m-am hotărât să te previn. Acum sunt fericită că am reușit și aș vrea să fac și mai mult pentru tine!

— Îți mulțumesc, Joka. Nu știu cât o să mai rămân aici și nici dacă am să te mai văd vreodată. De aceea, vreau să-ți las o amintire, de la străinul pentru care ai făcut o faptă bună!

I-am pus în mână darurile deja pregătite. A tăcut. Era întuneric și probabil că pe lângă ban pipăise și celalalt obiect. Apoi, deodată, strigă destul de tare:

— O, Doamne! Mătânii creștine! Effendi, cât de bun ești! De câte ori o să mă rog, o să mă gândesc la tine. Dar, acum, ce să fac pentru tine?

Darul acesta o însuflețise atât de tare pe Joka, încât era în stare să se expună oricărui pericol, dacă i-aș fi cerut-o.

— Crezi că ar fi imposibil să aflăm ce discută oamenii aceia care s-au adunat la stăpânul tău, în casă?

— O să fie foarte greu. Mi s-a poruncit să duc rogojini și vin în foișor. Acolo va avea loc discuția și acolo nu se poate trage cu urechea.

Prin cuvântul „foișor” se referise la o odăiță așezată sus, în coama casei, unde se afla frontonul. Ticăloșii își luaseră

măsuri de prevedere.

— Dar ce, credincioșii profetului beau vin?

— Oho, beau deseori, până ce nu mai știu de ei, dar nu trebuie să afle nimeni altcineva. Cămăruța este bine ascunsă. Trebuie să urci pe niște trepte. Aș trage eu cu urechea, dar de acolo nu poți să fugi prea repede, în caz de nevoie. Dacă s-ar deschide ușa, aș fi pierdută. Stăpânul mi-a interzis să urc astăzi acolo.

— Nici nu vreau săi te expui unui asemenea pericol și totuși, tare aș dori să știu ce vorbesc.

Joka mă privi o clipă gânditoare, apoi spuse:

— Mi-a venit o idee! Am să trag, totuși, cu urechea! Mă întind pe acoperișul cămăruței.

— Cum adică, Joka?

— Se află acolo sus un porumbar. Mă furișez înăuntru și de acolo am să pot auzi tot.

Era caraghios, un porumbar!

— Deci, se poate intra înăuntru, în porumbar? am întrebat.

— Da. De mulți ani nu mai sunt porumbei acolo. Gaura pentru ieșire și intrare este suficient de mare pentru ca un om să se poată furișa înăuntru.

— Dar podeaua din ce e făcută?

— Din reteveie de lemn, așezate unul lângă altul.

— Sunt bine înțepenite?

— Foarte bine, mă asigură bătrâna servitoare. Dar sunt și mici spații printre ele și așa se poate privi în cameră și se poate auzi totul. Am să mă urc acolo și am să mă întorc după aceea să-ți povestesc.

— Hm! Nu aș vrea să te expun unui asemenea risc și apoi este...

— Effendi, mă întrerupse Joka, o fac cu plăcere!

— Te cred. Dar se va vorbi despre multe lucruri, iar tu n-ai să înțelegi chiar tot. S-ar putea ca ceea ce-mi vei relata după aceea să mă inducă mai degrabă în eroare, decât să-

mi fie de folos. Dacă aş putea să mă urc eu în porumbar, ar fi mult mai bine!

— Dar e foarte murdar acolo sus!

— Asta nu trebuie să mă împiedice s-o fac. Întrebarea e dacă pot să urc acolo, fără să fiu văzut.

— Poţi foarte bine.

— Cum?

— Este beznă, altfel ai fi văzut scara care se află aici, lângă această clădire. Urcă-te pe ea şi ai să ajungi sus, acolo unde-şi ţine stăpânul fânul. Mai e o scară mică şi ajungi mai sus, unde se află tot fân. Mergi apoi pe sub acoperiş, până ajungi la acoperişul clădirii principale şi apoi direct la uşa porumbarului. Dacă te strecoari înăuntru şi tragi uşa după tine nimănui n-o să-i treacă prin cap că se află cineva în porumbar. În stânga acestei uşi se află o scară ce duce în clădirea principală. Am să te conduc.

— Bine. La coborâre, mă descurc singur.

— Când aceia vor încheia sfatul, am să ştiu că ai plecat. Atunci, am să vin din nou aici. Poate îţi voi putea fi de folos cu ceva. Vrei să te conduc sus? Se apropie ora stabilită.

— Da. Dar mai aşteaptă o clipă.

M-am furişat înapoi în grajd. Acolo am dat peste Halef, care mă aştepta.

— Sidi, am auzit tot, spuse.

— Bun. Atunci nu trebuie să-ţi mai dau nici o explicaţie. Osco şi Omar s-au întors?

— Încă nu.

— I-am trimis să cumpere merinde. Nu ştiu cum o să se sfârşească această aventură. Ține caii înşeuati şi gata pregătiţi, ca şi cum ar trebui să plecăm imediat. Dar, să nu te vadă nimeni.

— Presimţi vreun pericol?

— Nu, dar trebuie să fim pregătiţi pentru orice.

— Atunci merg şi eu sus cu tine.

— Imposibil.

— Sidi, e periculos, iar eu sunt ocrotitorul tău!

— Cel mai bine mă ocrotești dacă faci ce-ți spun.
— Atunci, ia măcar armele cu tine!
— Arme într-un porumbar? Prostii!
— Văd că vrei neapărat să dai de bucluc. Dar am să veghez eu asupra ta.

— Așa să faci. Dar nu pleca de lângă cai! Am pumnalul și două revolvere, e suficient.

Apoi m-am furișat din nou în curte. Servitoarea m-a luat de mână și m-a dus până la scară. Fără să rostească vreun cuvânt, urcă înaintea mea, iar eu am urmat-o. Sus, am simțit fânul. Apoi Joka m-a tras câțiva pași înainte, spre o altă scară, dar care era mai puțin înaltă. După ce am urcat-o, ne-am trezit — așa cum spun cei de la mine de-acasă — pe podeaua grinzii false a clădirii de alături. Acolo, bătrâna mă luă din nou de mână și mă trase mai departe, pe sub coama acoperișului. Ne croiam drum prin fân. Întrucât eram mai înalt decât servitoarea, m-am lovit de câteva ori de grinzi. Joka tot spunea: „aici a fost o grindă!” Dar o spunea, abia după ce mă lovisem deja de ea.

Deodată fu cât pe ce să ne prăvălim, căci locul era atât de înclinat, încât nu ne-am mai putut opri și am alunecat amândoi. Dar nu s-a întâmplat nimic, pentru că în jur era doar fân.

Călăuza mea dăduse un țipăt de spaimă și am tras cu urechea să vedem dacă nu cumva fusese auzit. Dar totul rămase liniștit și atunci, ea îmi șopti:

— Chiar aici, în fața noastră, este porumbarul, iar în stânga e scara. Eu mă întorc pe drumul pe care am venit.

— Oare or fi deja aici?

— Nu. Altfel i-am auzi.

— E bine, căci te-ar fi auzit și ei pe tine țipând.

— Ți-am deschis ușa. Plec. Ai grijă să nu ți se întâmple ceva!

Am auzit-o pe Joka îndepărtându-se și apoi se făcu liniște în jurul meu, liniște și întuneric beznă. Noaptea, într-o pădure virgină americană nu m-aș fi simțit, cu siguranță,

atât de neliniștit și neajutorat ca în această încăpere întunecoasă, necunoscută și apăsătoare. În dreapta era un perete, în stânga scara, îndărătul meu o podea de fân și în față un perete subțire de lemn, cu o ușiță deschisă, o ușiță atât de mică, încât cu greu mă puteam strecura înăuntru. Tot ce era în jurul meu era inflamabil, dar trebuia neapărat să văd unde mă aflu. De aceea, am scos un chibrit de ceară și l-am aprins. Am privit repede în jur, în afara porumbarului și apoi am luminat înăuntru. Bătrâna avusese dreptate! Era o mizerie acolo, dar trebuia să suporti. Din fericire, cămăruța era destul de încăpătoare, așa că am găsit loc unde să stau. Acolo, în dreapta, părea că lipsește o bucată de podea, dar jumătatea stângă mi se păru destul de sigură. M-am furișat, deci, înăuntru și am tras ușa după mine. Nici nu m-am așezat destul de comod, când a început să se simtă mirosul scârbos. Mi-am dat seama că nimeni n-ar fi putut sta aici mai mult de două minute fără să-l apuce strănutul. Asta era foarte periculos. Pipăind, am căutat cu mâna în jur și am găsit un șnur. Am tras de el și s-au deschis, într-adevăr, două urdinișuri, pe unde pătrundea cel puțin atâta aer cât era necesar să pot respira.

Acest „lux” m-a făcut să devin pretențios. M-am furișat din nou afară și mi-am adus niște fân, pentru ca cel puțin coatele să mi le pot sprijini pe ceva moale. Acum era ceva mai plăcut, atât cât putea să fie plăcut în locul acesta. Ar fi fost grozav să fi venit mai repede cei pe care îi așteptam. Dar, din păcate, răbdarea mea a fost pusă la grea încercare. Mi-am dat seama, între timp, că nu poți rezista aici, fără să-ți iei anumite măsuri. Nu era suficient aer proaspăt. Mirosul fânului era oricum mult mai plăcut decât duhoarea pe care o răspândeau găinații de porumbei. De aceea am deschis din nou ușa. Pentru ca să evit strănutul, mi-am scos batista și m-am legat cu ea peste nas, iar apoi m-am așezat cu gura cât mai aproape de cele două urdinișuri. Pe aici se strecurau, înăuntru și afară, păsările purtătoare ale ramurii de măslin.

O privire aruncată în afară m-a lămurit că mă aflu sub acoperișul cu fronton. Larma și luminile din târg pătrundeau până la mine. Între timp, îmi treceau prin cap tot felul de gânduri. Renumitul effendi Kara Ben Nemsî al micului meu Halef se afla într-un porumbar! Am pufnit în râs, în sinea mea, ceea ce a produs o mișcare a corpului care a fost transmisă și podelei — aceasta a trosnit. Era cât pe ce să-mi pierd încrederea în forța ei de susținere, dar lemnele rezistaseră mai înainte la alte mișcări mai puternice pe care le făcusem, deci n-aveam nici un motiv de îngrijorare. Nu avea ce să se întâmple.

Am stat aproape nemișcat o oră și poziția aceasta devenea din ce în ce mai incomodă. Pentru că mă legasem la nas, respiram pe gură. Îmi intrase praf pe gât și îmi venea să tușesc. Dar n-aveam cum să-mi astup și gura!

Într-un sfârșit, se auziră dedesubt pași și voci. Se deschise ușa, se făcu lumină, intrară doi, patru, cinci, șase bărbați, care se așezară pe rogojinile de paie, așternute pe jos. Acum, când lumina pătrundea de jos în sus prin așternutul de reteveie pe care eram întins, acesta nu mi se mai păru chiar atât de sigur. Erau cam multe găuri. „Foarte bine înțepenite”, îmi spusese bătrâna Joka. Mi s-a părut, însă, că nu era deloc așa. Ploaia pătrunsese prin acoperișul stricat, udase găinațul de porumbel și îl transformase într-o crustă destul de groasă. Probabil că acesta era motivul pentru care nu se prăbușise până acum peste cămăruța de dedesubt.

Acum, însă, făcusem o mișcare peste această crustă. Urmarea era cât pe ce să-mi fie fatală, căci, spre spaima mea, am văzut învelișul gri-albicios de înălțimea unui deget pe care îl căpătaseră, pe ici-pe colo, obiectele ce se aflau jos și pe deasupra și praful fin care se cernea neîntrerupt. Asta s-a văzut limpede, când bărbații s-au așezat.

Cel care avea în mână sursa de lumină, un lungan uscat ca un țâr, precis negustorul de grâne, Glawa, se uită furios în sus și începu să ocărăască:

— Blestemata de pisică! Am s-o omor!

Vă puteți închipui că n-am mai îndrăznit să mă mișc și aproape nici să respir.

Lângă Glawa ședea amabila, mea gazdă, căruțașul Hamdi, apoi urmau cerșetorul Saban și fratele lui Deselim din Ismilan. Cerșetorul avea un braț legat și un cucui zdravăn în frunte. Se pare că scăpase de curajosul fierar, doar în urma unei lupte. Pe ceilalți doi oameni nu îi mai văzusem. Purtau *koptscha*, erau deci tot adepți și aveau niște fețe care puteau fi cel mai bine definite ca „fețe care cer palme”. Unul dintre ei, pe lângă arma obișnuită, mai avea ceva la cingătoare, pe care eram înclinat s-o iau drept praștie.

Pe vremea aceea, nu știam că această armă se mai folosea încă în acel ținut.

Aceștia doi tăceau, de vorbit vorbeau numai ceilalți patru.

Saban povesti cele întâmplate în coliba din pădure și apoi relatează despre întâlnirea noastră nocturnă, atunci când căzuse în mâinile mele și ale fierarului. Trebuise să-l urmeze pe fierar, fără să se poată împotrivi, căci era prizonier, legat de cal, până dimineața, când ajunseseră într-un sat și se opriseră la un cunoscut al fierarului. Acolo, însă, se afla în vizită și un prieten al cerșetorului, care îl dezlegase și astfel, reușise să fugă călare pe calul său. Fierarul îl urmărise apoi din nou pe Saban și chiar îl ajunsesese din urmă. Se încăieraseră, cerșetorul primind câteva lovituri zdravene, dar reușise totuși, să scape. Bineînțeles, că, după aceea, alergase în goana calului, fără să se oprească, până la Ismilan și fusese găzduit în același han unde fuseserăm și noi, dar noi deja plecaserăm.

Când fratele lui Deselim a aflat că eu eram vinovat de moartea fratelui lui, s-a urcat pe cal și a pornit, împreună cu Saban, în urmărirea mea, căci era setos de răzbunare. Știa deja că aş fi găzduit în Melnik, la negustorul de cereale și era sigur că mă va găsi acolo. Pe drum, se întâlniseră cu

fosta călăuză pe care Albani o concediasse și acesta le povestise ce știa. Au aflat că o luasem pe un drum ocolit și se grăbiseră să ajungă la Melnik înaintea noastră ceea ce le și reușise, căci schimbaseră calul cerșetorului cu unul mai bun.

Se întâlniseră în Melnik, la Glawa, cu Barud el Amasat, Manach el Barșa și fugarul care era cu ei și le povestiseră acestora totul. Ceilalți plecaseră apoi imediat, pentru a nu putea fi ajunși de noi, dar le ceruseră acestora să le promită solemn că ne vor împiedica să continuăm să-i urmărim. Fuseserăm așteptați la ambele intrări din partea de sud a orașului, pentru a ne atrage în casa căruțașului. Restul urmau să-l discute acum.

— Nu încape îndoială, explică Glawa, că acești câini nenorociți nu trebuie să-i ajungă din urmă pe prietenii noștri.

— Să nu-i ajungă din urmă? spuse furios cel din Ismilan. Numai atâta vrei să faci? Altceva nimic? Oare nu l-a ucis străinul acesta pe fratele meu? Nu m-a înșelat și pe mine și mi-a smuls toate secretele noastre? N-a intrat el în posesia *koptschei*, așa încât să mă facă să cred că este membru al alianței noastre și chiar unul dintre conducători? O să ne facă mult rău, dacă îl lăsăm să plece. Trebuie să rămână aici!

— Și cum ai să-l determini să facă asta?

— Cum? Mai și întrebi? Îmi vine să râd! Cu cuvinte frumoase și amăgiri din astea prietenoase n-ajungem nicăieri. Trebuie să-l constrângem. Asta putem s-o facem în două feluri. Fie îl denunțăm ca să fie arestat, fie punem noi mâna pe el.

— Pe ce motiv vrei să-l denunți?

— Da' ce, nu sunt destule motive?

— Nici un motiv n-o să fie de folos. Doar mi-ai spus deja că acest ghiaur deține trei documente: *teskere*, *bjuruldu* și *firmanul*. Nu numai că se află sub ocrotirea autorităților, dar este și recomandatul sultanului. Dacă va fi arestat își va

arăta documentele și i se va face o plecăciune și apoi va fi întrebat ce poruncește. Mă pricep la astea. Și chiar dacă străinul ar fi întemnițat, tot poate să-și rădă de noi. Este franc și se va adresa consulului său. Și chiar dacă viceconsulul se teme de noi, există un consul general căruia nici prin cap nu-i va trece să ne asculte.

— Ai dreptate. Atunci vom acționa noi.

— Dar cum? întrebă Hamdi.

Atunci Saban făcu o mișcare energetică din mână și mârâi:

— Ce tot vă pierdeți vremea, spunând vorbe goale. Ghiaurul este un trădător și un criminal. Înfigeți-i un cuțit în spate! Atunci o să tacă și n-o să mai poată trăncăni vrute și nevrute.

— Ai dreptate, fu de acord cel din Ismilan. Fratele meu e mort. Sânge pentru sânge! Ați înțepat calul în copită, ca să nu poată alerga și ghiaurul să fie nevoit să meargă încet. Dar, de fapt, de ce trebuie neapărat să plece de aici? Cuțitul meu e ascuțit. Când doarme, mă furișez înăuntru și-i înfig pumnalul în inimă. Cu asta ne încheiem socotelile.

Atunci căruțașul interveni, agitat:

— Nu merge așa! Sunt prietenul vostru și vă ajut. M-am oferit să-l primesc la mine, ca să putem să-l ținem sub observație și am să fac în continuare ceea ce trebuie să fac. Dar să moară la mine în casă, asta nu permit. Nu vreau să fiu nevoit să apar în fața judecătorului, pentru că un protejat al sultanului a fost ucis în casa mea.

— Lașule! bombăni fratele lui Deselim.

— Taci! Știi foarte bine că nu sunt laș. Am și așa destule necazuri, pentru că argatul meu a fost grav rănit. Cred, chiar, că străinul bănuiește ce i-am făcut calului.

— Cum să bănuiască?

— Spunea ceva de un ac cu gămălie. Poate că a și descoperit acul în piciorul calului. Căinii ăștia necredincioși de franci au ochii diavolului. Văd tot ceea ce nu ar trebui să vadă.

Atunci, unul dintre cei doi pe care nu-i cunoșteam, puse ibricul deoparte și spuse:

— Scurtați-o! Vorbele sunt pentru copii și femei. Noi, însă, suntem bărbați și vrem să trecem la fapte. Manach el Barșa ne va aștepta la ruinele de la Ostromdscha, la un aliat de-al nostru, ca să-i spunem cum l-am anihilat pe câinele ăsta. Eu, împreună cu fratele meu, care stă aici lângă mine, trebuie să ducem mesajul și n-am nici un chef să aștept aici la nesfârșit.

Cuvintele acestuia au fost foarte importante pentru mine, căci acum știam unde trebuia să-i caut pe fugari. Acum așteptam cu nerăbdare, încordat la maximum, să aflu ce hotărâre se va lua. Oricine este cuprins de un sentiment ciudat, atunci când aude că este amenințat de un mare pericol și vrea să știe în ce fel. De aceea, mi-am dat toată osteneala să nu-mi scape nici un cuvânt din ceea ce se vorbea jos.

Cu atât mai mult m-am supărat când, tocmai acum, am auzit afară, în fân, ceva foșnind. Am ridicat capul. Să fi fost dare pisica despre care vorbise stăpânul casei? Animalul apucase să se plimbe pe aici exact acum, când lucrul acesta mă incomoda foarte tare. Jos se auziră voci stridente. Dar un zgomot chiar mai mare se auzi în acest moment în fața porumbarului. S-a auzit cum ceva sau cineva a alunecat cu zgomot... buf... un „Ah! „supărat și apoi, afară s-a făcut liniște, dar și sub mine.

O privire aruncată în jos și am văzut că toți ciuliseră urechile. Auziseră și ei zgomotul. Mare noroc că vorbiseră la fel de tare ca și mai înainte.

- Ce-a fost asta? întrebă Saban.
- Probabil pisica, răspunse căruțașul.
- Ai așa mulți șoareci acolo sus?
- Șoareci și șobolani.
- Dar dacă a fost un om care ne spiona?
- Cine să îndrăznească așa ceva?
- Mai bine du-te și te uită!

— Nu-i nevoie, dar am să mă duc.

Glawă se ridică și părăsi odaia. Acum eram în pericol. Mi-am strâns, cât am putut, picioarele sub mine. Ce-i drept, Glawă nu avea nimic de luminat la el, dar dacă ar fi simțit că ușa porumbarului era deschisă, i s-ar fi trezit bănuielile și ar fi intrat. Am auzit scara scârțâind.

Urcase într-adevăr, dar nu de tot.

— E cineva acolo? întrebă stăpânul casei.

Nu răspunse nimeni, dar fânul începu să foșnească ușor, așa încât îl auzi și el.

— Cine-i acolo? repetă el.

— Miau! răsuna acum.

Apoi se auzi un pufăit furios de pisică. Era într-adevăr pisica pe care tocmai o blestemase ceva mai devreme, Glawă mormăi supărat, în barba și apoi se reîntoarse în odaia de consiliu.

— Ați auzit-o? întrebă. Era dobitocul.

Îmi țineam mâna pregătită pe cuțit. Acum m-am simțit ceva mai liniștit, dar nu pentru mult timp, căci tocmai reîncepuse discuția, când am auzit un zgomot ușor în spatele meu, ca și cum cineva pipăia cu mâna prin încăpere. Am ciulit urechile. Deodată, am simțit o mână pe picior.

— Sidi! șopti.

Acum știam cine-i pisica.

— Halef? am replicat cât se poate de încet.

— Da. N-am imitat grozav vocea pisicii?

— Ce-ți trece prin cap! Ne expui și pe tine și pe mine, unui mare pericol.

— N-ar fi trebuit să vin? Ești de foarte mult timp aici și mi-am făcut griji. Ce ușor puteai fi înhățat!

— Trebuia să aștepti.

— Să fi așteptat până te omorau? Nu, eu sunt prietenul și ocrotitorul tău.

— Care, însă, mă bagă în încurcătură. Acum fii liniștit!

— Îi vezi pe dușmanii noștri?

— Da.

— Și îi și auzi?

— Da, da! m-am răstit nerăbdător. Dar dacă mai continui să vorbești, n-o să-l mai aud.

— Bine, tac. Dar doi aud mai bine decât unul; vreau să aud și eu. Intru.

L-am auzit pe hagiul pregătindu-se să se furișeze în porumbar.

— Pe naiba! i-am șoptit. N-am nevoie de tine. Rămâi afară!

Din păcate însă, tocmai acum ridicase tonul și cel din Ismilan și Halef n-a înțeles ce i-am spus. Intră strecurându-se spre mine, intră, într-adevăr! I-am tras una cu piciorul, dar micuțul avea intenții bune. Era dornic să tragă cu urechea și considerase probabil că piciorul pe care i-l trăsesem fusese o mișcare fără voie.

Acum era înăuntru. M-am tras cât am putut mai mult spre stânga.

— Allah! Ce duhnește aici! șopti.

— Aici lângă mine! Aici, aici, chiar lângă mine! i-am poruncit, șoptit. Acolo, în dreapta, se rupe!

Hagiul făcu o mișcare pripită, ca să vină spre mine, și cu ocazia asta, răscolise probabil o cantitate considerabilă de găinaț de porumbei, căci, jos, negustorul de cereale începu să ocărăscă:

— La dracu' cu pisica asta! Acum e deasupra noastră și ne aruncă murdărie în cap!

— Pff! Ah, of, uf! suflă Halef, căruia îi intrase praf în nas și în plămâni.

Ca urmare a somației, se apropiase foarte tare de mine, de aceea simțeam mișcările spasmodice pe care le făcea corpul lui.

— Bagă de seamă! l-am admonestat, căci am simțit ca-i vine să strănute.

— Da, sidi! Nu trebuie să mă audă nimeni... oh... ih... beheh... gchchch... dchchchch... Allah să m-ajute!

Zadarnic se luptă micuțul împotriva strănutului de neînvins. Am auzit un geamăt de nedescris, o respirație grea, ca un gâfâit și am întins involuntar mâna, ca să-i astup gura.

— O Allah... Al... ill... ell... a... h ha... ha... hap... habziiuh, habzuauuh!

Atunci strănută și încă atât de puternic, încât tot corpul îi tremura, dar trosni și sub noi. Am simțit cum tot porumbarul se clătina și era gata să se prăbușească.

— Și... și... sidi, o, Allah, o Mohammed, mă duc în jos!

Halef voise să spună încet aceste cuvinte, dar, întrucât îi fugise pământul de sub picioare, de spaimă, le dădu drumul cu voce tare, ca un strigăt de ajutor. Mă înhață de mână. Mi-am dat seama că m-ar fi tras și pe mine în jos și m-am smucit. În următoarea clipă, pârâi totul în jurul meu, de parcă întreaga clădire sta să se prăbușească: o zarvă îngrozitoare, un nor gros de găinaț și mai îngrozitor — sub mine, strigăte, blesteme, tuse și strănuturi; hagiul cel peste măsură de zelos se prăbușise împreună cu jumătate de porumbar.

Și eu eram pe jumătate suspendat. O săritură rapidă mă aduse cu picioarele afară din gaură; după un al doilea efort dureros, mă aflu afară cu tot corpul. Mi-am smuls batista de la nas, am tușit și am strănutat, de parcă urma să fiu plătit pentru asta. Acum, puțin îmi păsa dacă sunt sau nu auzit.

Jos se iscase o zarvă infernală. Halef era, clar, în pericol. Lumina nu se stinsese. Puseseră mâna pe el, sau avusese o asemenea prezență de spirit și reușise să fugă iute. Am coborât pe scăriță, cât am putut de repede, pe întuneric. Mă orientam după zgomotul infernal. Am pipăit cu mâna după ușa odăiței și mi-am dat seama că putea fi zăvorâtă de afară. Nu trebuia decât să tragi de un șnur de care atârna un stâlp de lemn și ușa se zăvora îndată. Din interior nu era asigurată. Am deschis. Plutea în aer un praf gros provenit de la găinațul uscat, care estompase până în lumina lămpii.

Deși țineam ochii aproape închiși, căci nu îndrăzneam să-i deschid din cauza prafului, am zărit o încurcătură de brațe, picioare și rețele de lemn căzute de sus, toate în mișcare. Am auzit o zarvă de nedescris, în care se amestecau tușea, strănuturi, blesteme și apoi un alt zgomot, de parcă cineva plesnea cu biciul din toate puterile. Am observat că oamenii erau toți claie peste grămadă cu intenția vădită de a pune mâna pe intrusul neașteptat. Apoi a răsunat vocea lui Halef:

— Sidi, unde ești? Ești și tu aici jos?

— Da sunt aici!

— Ajutor! Ajutor! Acum m-au prins!

Atunci am sărit, fără să mă mai gândesc, în mijlocul grămezii. Da, îl prinseseră. L-am înhățat cu mâna stângă, l-am smuls dintre pumnii lor și l-am azvârlit afară pe ușă. Am mai tras câțiva pumni cu dreapta și ei s-au retras. Într-o clipă am fost și eu afară, am trântit ușa și am zăvorât-o.

— Halef!

— Aici!

— Ești, rănit?

— Nu. Să plecăm!

— Da, pe aici, pe scara asta.

L-am înhățat de mână și l-am tras spre locul unde presupuneam că se află scara. M-am orientat după vocile de jos. Se auzise zgomotul și acum veneau să vadă ce se întâmplase.

Mai mult ne-am rostogolit pe scări, ne-am izbit de câteva persoane, am ajuns cu bine jos și am traversat în fugă curtea, spre locul de unde scosesem scândurile din peretele grajdului. Când am ajuns acolo și ne-am oprit să mai răsuflăm, micuțul hagi spuse:

— Slavă lui Allah! Nimeni n-o să mă mai urce vreodată într-un porumbar.

— Dar nimeni nu ți-a poruncit să te urci acolo!

— Ai dreptate, sidi. Eu sunt vinovat de toate. Dar tot a fost frumos, căci mi-am pus biciul la treabă de-o să-mă țină

ăia minte! Îi auzi cum strigă? Ascultă!

— Da. Ne caută. Unde-i Osco? Unde-i Omar?

— Aici, răspunseră cei doi, din apropiere.

— Caii sunt gata de drum?

— Da. Așteptăm de mult.

— Afară din grajd și să ieșim repede din oraș!

Fiecare își luă calul în primire. Armele mele atârnavă la șa. În curte, am încălecat. Poarta era deschisă și am ajuns netulburați pe uliță.

Halef călărea alături de mine.

— Încotro ne îndreptăm? mă întrebă. Cunoști drumul? Nu vrei să întrebăm pe cineva?

— Nu. Nu trebuie să știe nimeni în ce direcție am luat-o. Mergem spre vest. Dar mai întâi să ieșim din oraș. Apoi, o să găsim noi un drum.

— Chiar trebuie să zburăm? E neapărat necesar?

— Mergem mai departe. În orice caz, asta-i bine. Dacă vrei să tragi o înjurătură, atunci fă-o! Știu unde se ascunde Barud el Amasat. Nu e aici, iar noi îl vom vizita, pe el și pe însoțitorii lui.

În scurt timp, Melnikul se afla mult în urma noastră. Când intrasem astăzi în oraș, nu bănuisem că aveam să-l părăsim atât de repede. Din păcate nu mi-am putut lua rămas-bun de la Martin Albani.

13. Un vampir

Lăsasem Melnikul în urmă și călăream înconjurați de întunericul deplin al nopții. Cu toate acestea, am reușit, să ne dăm seama că ne aflam pe un drum neted, în față aveam fluviul Struma, denumit în antichitate Strimon. Ne mișcăm pe un teren necunoscut. Știam doar că trebuie să călăresc spre Ostromdscha, care poartă și numele Strumița^[23], după râul cu același nume, pe malurile căruia se află. Ar fi trebuit acum, de fapt, s-o apucăm spre Petric^[24], dar mă gândeam că s-ar fi putut aștepta la acest lucru și ne-ar fi urmărit. De aceea, după puțin timp, am ales direcția spre vest.

— Sidi, unde vrei să mergi? întrebă Halef. Te abați din drum!

— Dar am un motiv bine întemeiat. Fii atent! Caut o potecă care duce spre fluviul Struma. Vreau să-i derutez pe urmăritorii noștri.

— Deci, trebuie să fim cu băgare de seamă. Este întuneric beznă.

În față noastră se afla acum un fel de pârlăgă. Curând, am observat că ne aflam din nou pe un drum neted. Din stânga, am auzit scârțâitul strident al roților unui car cu boi. Am apucat-o în această direcție și după puțin timp, am ajuns din urmă căruța. Doi bivoli mari se târau, trăgând-o după ei. Căruțașul mergea pe jos, înaintea căruței. În partea de mijloc a jugului uriaș atârna un lampion de hârtie.

— Încotro? l-am întrebat pe căruțaș, după salutul de rigoare.

— Spre Lebnitza, răspunse el, arătând cu mâna înainte.

Cu asta mă lămurisem. Drumul ducea spre Lebnitza, care se afla pe malul râușorului ce purta același nume și se

vărsa în Struma.

— Dar voi, încotro vă îndreptați? întrebă el.

— Spre Mikrowa.

— Atunci fiți cu băgare de seamă. Drumul e prost. Ești morar?

— Noapte bună! i-am spus, fără să-i răspund la întrebare.

De fapt, nu pusese o întrebare fără rost. La lumina lanternei observasem că, atât eu cât și Halef, arătam de parcă fusesem băgați într-un sac de făină. Nu avusesem timp să ne curățăm. Dacă nu voiam să ne distrugem straiele, trebuia să așteptăm până a doua zi dimineată să facem asta.

După un timp, am auzit în fața noastră tropot de cal și am ajuns din urmă un călăreț care era singur și care ne-a salutat politicos.

— Și voi veniți de la Melnik? s-a interesat, după ce i-am răspuns la salut.

Am răspuns afirmativ.

— Eu merg spre Lebnitza. Voi încotro?

— Tot acolo, am răspuns.

— E bine. Podarul nu m-ar fi trecut dincolo doar pe mine. Pentru un singur om, nu s-ar mai fi deranjat la ora asta. Dar, pentru că și voi trebuie să treceți râul, se va lăsa înduplecat, căci va câștiga mai mult. Pot să mă alătur și eu vouă?

— Da, dacă vrei.

De fapt, propunerea lui nu prea îmi convenea, dar, pentru că ne servea drept călăuză, m-am hotărât să nu-l refuz. La drept vorbind, nu știusem nimic despre podul umblător.

De vorbit nu s-a mai vorbit. Omul călărea într-o parte, în spatele meu și al lui Halef și ne examina. În ciuda întunericului, probabil că ne observase armele, precum și stratul de murdărie albicioasă de pe straie și nu prea știa ce să creadă despre noi.

Ajunși la râu, coti, spre podul umblător pe care, fără el, nu l-am fi găsit atât de repede. În partea cealaltă ne-am despărțit, după ce ne-am salutat.

În nici un caz, nu intenționam să rămânem în Lebnitza. Alesesem acest drum pentru a-i deruta pe dușmanii noștri și a evita localitatea Petric de unde drumul duce dea lungul Strumiței, spre Ostromdscha. Acolo se aflau ruinele unde aștepta Manach el Barșa. Intenționam să ajungem pe acest drum încă la noapte. De aceea, am călărit mai departe, spre Derbend, care se afla la sud-vest de Lebnitza.

Dar, curând, am observat că pe Rih îl împiedica ceva la mers. Să fi fost vreo urmare a înțepăturii cu acul? Dacă nobilul animal se îmbolnăvea, eram legat de mâini și de picioare. Trebuia să-l menajez și să-i pun comprese. De aceea, m-am bucurat când, după un timp, am observat, într-o parte a drumului, lumina unui foc. Ne-am îndreptat spre locul acela.

În mijlocul câmpului liber se afla o colibă de lemn, lungă și joasă și curând, mi-am dat seama că era un *sahan*. În aceste *sahane* se înjunghie cornutele, deseori m număr mare, pentru a li se extrage, prin fierbere, grăsimea. Turcului nu-i place carnea de vită. Până de curând nu știuse să aprecieze valoarea turmelor de vite. În aceste *sahane* se fierbe grăsimea, pentru a fi apoi transportată în orașele mari. Deseori, erau tăiați în fâșii numai mușchii și apoi uscați și vânduți ca alimente.

Deci, în fața unei astfel de colibe am poposit acum. Partea cea mai mare servea ca încăpere pentru înjunghiere și fierbere, iar cea mai mică părea să fie sălașul măcelarului. Primul compartiment avea mai multe uși late, care stăteau deschise. Acolo ardeau câteva focuri, deasupra cărora atârnavă ceaunuri uriașe. Lângă ele ședeau măcelarii, figuri sălbătice, murdare, unsuroase. Focurile luminau până departe pe câmp și făceau ca toate obiectele să se vadă deformat. Oamenii ne văzură venind și se

așezară între uși. Am salutat, iar eu am întrebat dacă putem găsi aici un loc să ne odihnim.

Unul dintre ei s-a apropiat de mine, m-a examinat și a spus, râzând:

— Un vierme de făină care vine dintr-o covată! Nu e nici un măcăleandru pe aici care ar vrea să-l mănânce?

Începură și ceilalți să râdă și se apropiară și ei. Era o primire într-adevăr drăgăstoasă! Am vrut să-i dau un răspuns aspru dar Halef mi-a luat-o înainte:

— Ce spui, grangure? Linge-ți seul de pe față, dar unge-ți mai întâi mintea cu el și apoi distrează-te pe seama altora! În nici un caz, râsul nu te înfrumusețează, căci așa îți arăți dinții de crocodil și botul de bulldog care a înfulecat hrean! N-ai cumva și vreun fiu?

A spus toate astea atât de rapid și de neașteptat, atât de eficace și de arogant, încât omul a căzut în propria sa cursă.

— Da, răspunse, buimăcit.

— Ei, uite așa se face că bietul copil este progenitura unui - om care n-are creier în cap, pentru că aparține poporului maimuțelor. Mi-e milă de el, sărmanul micuț!

Abia acum își dădu măcelarul seama ce a vrut să spună Halef. Își duse mâna spre buleandra de lână pe care o purta. Scoase de acolo un cuțit lung de măcelărie.

— Am auzit bine? continuă. Ce-ai zis?

— Văd că nu ești în stare să pricepi ce ți-am spus și totuși, am vorbit destul de clar. Vrei cumva să repet?

— Pitic nenorocit ce ești! N-ai vrea să te străpung nițel cu cuțitul ăsta?

Tocmai voiam să-mi împing calul între el și Halef, când unul dintre tovarășii lui îl apucă de mână și spuse, agitat:

— Taci, nu vezi că poartă *koptscha*!

Asta l-a făcut să-și schimbe pe loc atitudinea. Ne-a privit mai atent și apoi a spus, scuzându-se:

— Iertați-mă, n-am văzut.

— Altă dată să-ți deschizi mai bine ochii gingași! spuse Halef. Doar e destul de ușor de observat că acest effendi, care este prietenul și stăpânul nostru, poartă *koptscha* de conducător! Ne-ai primit cu vorbe de ocară. Ar fi trebuit să-ți dau un brânci să faci o tumbă direct până-n ceaunul cu grăsime. Dar sunt milostiv și deci, te vom ierta. Dați-ne un loc unde să ne odihnim, nutreț pentru cai și o perie să ne curățăm straietele, ca să vă puteți da seama după aceea dacă suntem într-adevăr viermi de făină!

Halef era un bărbat neînfricat. Până acum avusese noroc cu comportamentul lui arogant. Dacă, datorită acestuia, intra cumva într-o încurcătură, reușeam, prin intervenția mea, să-l scot de la strâmtoare. De aceea, nu manifestase teamă nici față de acești oameni, deși înfățișarea lor nu-ți putea trezi încrederea.

Măcelarul, căruia Halef îi trăsese o săpuneală, îl privea cu un fel de bunăvoință morocănoasă, cam așa cum ar privi un copoi american un cățeluș de salon, care latră la el. Pe față i se putea citi ușor ce gândea: „Biet vierme! O mușcătură și o înghițitură și te-am dat gata! Dar n-am s-o fac, pentru că mi-e milă de tine!”

Am descălecat și am primit pentru cai uruială de porumb. Pentru noi — carne din belșug. M-am ocupat mai întâi de armăsar și am cerut o bucată de cârpă veche, de care aveam nevoie s-o folosesc pentru compresă. Când am înfășurat-o pe piciorul armăsarului, unul dintre măcelari m-a întrebat dacă acesta era bolnav.

— Da, am răspuns. I-a intrat un ac în copită.

— Și pui doar o compresă cu apă? Asta nu face decât să-l răcorească, dar eu știu un mijloc mai bun.

— Ce anume?

— Sunt cunoscut în întregul ținut ca doctor de cai. Știu să pregătesc o unsoare care îi ia fierbințeala și vindecă imediat toate rănilile. Dacă vrei să folosești acest mijloc, ai să-mi lauzi priceperea.

— Bine, să facem o probă.

Auzisem că în astfel de *sahane* se făcuseră tratamente de care n-ar fi avut de ce să se rușineze nici cel mai învățat doctor. N-avea să-mi pară nici mie rău că avusesem încredere în el. Trei zile purtă Rih, unsoarea la picior, dar după aceea nu mai rămase nici urmă din rana pricinuită de înțepătura acului.

Halef dormise cu mine, lângă cai, afară sub cerul liber. În vreme ce Osco și Omar se mutaseră în partea din față a colibei. La scurt timp după apariția zorilor, am fost treziți de hăitașii care aduseseră o mulțime de bivoli; aceștia fuseseră vânduți la *sahan* fie pentru că erau prea bătrâni - fie datorită firii lor nesupuse. Nici vorbă să mai dormim, deși ne culcaserăm abia de două ore. Animalele trebuiau imediat înjunghiate. Voiam să văd ce procedeu foloseau pentru aceasta. Bivolul era izbit cu putere de două ori, între coarne și apoi agățat de un stâlp, la înălțime. Deasupra, pe o grindă transversală, stătea un om care izbea biata creatură cu o bardă, până ce aceasta murea. Spasmele agoniei, erau îngrozitoare.

Am cerut permisiunea să-i împușc pe cei destinați morții. Au râs de mine, căci nu credeau că glonțul va putea ucide asemenea animale uriașe cu oase atât de tari. Le-am dovedit contrariul. Primul bivol, care a primit glonțul ucigașului de urși, a rămas nemișcat, în picioare, cu capul adânc înclinat. Nu mișca nici măcar vârful cozii. Cu ochii țintă la mine și cu picioarele crăcănate, stătea ca o figură din gheață.

— Aduce-ți barda! Barda și frânghia! strigă unul. Acuși se va năpusti!

— Stai liniștit! am răspuns. Ni-o să se năpustească, ci o să se prăbușească.

Așa s-a și întâmplat. Deodată, ca și cum în clipa aceea fusese lovit de glonț, puternicul animal s-a prăbușit la pământ și nu s-a mai mișcat. La fel am făcut și cu ceilalți, împușcarea animalelor nu era o activitate onorabilă, dar, cel puțin, eram mulțumit că nu le mai vedeam chinându-se.

M-am mirat că n-am fost întrebați de unde veneam și încotro ne îndreptam. Probabil, pentru că purtam *koptscha* de conducător. Nu aveau curajul să întrebe, înainte de a pleca, ne-am aprovizionat cu o rezervă de pastrama, adică fâșii uscate din șale de bivol. Această carne se păstrează timp îndelungat și este foarte gustoasă. Când am întrebat cât eram datori, nici n-au vrut să audă de plată. N-au primit nimic și ne-am despărțit în termeni prietenoși de acești oameni, deși primirea nu fusese deloc așa.

Într-o oră am ajuns la Derbend și chiar înainte de amiază eram deja la Jeniköj, pe malul, stâng al râului Struma. Aici am făcut un popas și apoi am plecat mai departe, spre Tekirlik.

Caii erau obosiți — nici nu era de mirare, căci, de la Adrianopol, nu avuseseră parte de o perioadă mai lungă de odihnă. Am călărit în tihnă, având râul în stânga și înălțimile, care urcau spre platoul Plaschkawitza Plânina, în dreapta. În timpul acestei călătorii liniștite, Halef își lăsase capul să-i atârne în jos. Era prost dispus, lucru foarte rar la el, de aceea m-a surprins în mod deosebit. L-am întrebat ce motiv avea și mi-a spus că îl durea pieptul.

Se vede treaba că asta se datora evenimentelor prin care trecusem ieri. Probabil că atunci când se prăbușise în odaie, se lovise foarte rău. Eram tare îngrijorat în privința dragului băiat și am hotărât să scurtez călătoria de azi.

La Tekirlik am întrebat de han. Mi s-a arătat o coliba a cărei înfățișare exterioară nu mi s-a părut prea atrăgătoare. Am descălecat, totuși, l-am lăsat pe Omar să supravegheze caii și am intrat. Înăuntru ni s-a oferit o priveliște mizerabilă. În încăperea mică și afumată de negreală ședeau mai mulți bărbați. Unul era foarte ocupat să-și taie unghiile de la picioare, cu un cuțit în formă de pumnal. Lângă el, se ghemuise un al doilea, care avea în mână un obiect ce fusese, probabil, cu mulți ani în urmă o perie și își peria cu ea partea de îmbrăcăminte pe care doar el o numea pantalon. Acesta era atât de murdar, iar posesorul

lui depunea atâta energie să-l curețe, încât se înconjurase de un nor gros de praf. În fața lor, un al treilea ținea între picioarele întinse o strachină cu lapte și răzuia în el, cu lama cuțitului, usturoi. Lângă al treilea perete, se ghemuise la pământ un al patrulea bărbat și ținea în poală capul unui al cincilea, pe care îl rădea. Acesta era un arnăut bărbos. Avea doar o șuviță de păr pe mijlocul țestei pline de săpun. Bărbierul întindea, pe îndelete, pe perete, tot ceea ce răzuia din șuvița de păr a arnăutului și în timp ce lucra, făcea niște strâmbături pe care nu le-am văzut în viața mea nici măcar la bărbierii negri din Statele Unite. Și asta înseamnă ceva, căci acești bărbieri negri sunt renumiți pentru minunatele lor grimase.

Acești domni ne-au văzut intrând, au răspuns la salutul nostru și apoi ne-au privit cercetător. După aceea, cel care își tăia unghiile și cel care-și curăța pantalonii și-au reluat ocupațiile. Cel cu laptele, s-a folosit de această întrerupere pentru a băga în gură o cantitate aproape fatală de usturoi.

Dar bărbierul a sărit în sus, s-a înclinat adânc și a spus politicos:

— Bine ați venit, servitorul vostru vă sărută mâna! Întrucât nu eram, totuși, la fel de murdari ca cel ce-și peria pantalonii, bărbierul ne luă drept nobili.

— Unde este hangiul? am întrebat.

— E afară.

— Ești bărbier?

— D'apoi cum nu? Sunt medic șef!

Spuse aceasta pe un ton mândru și arogant, arătă spre arnăut și continuă, dându-și importanță:

— Am să-i aplic și ventuze!

Înainte să-i pot spune că această înștiințare îmi înzecise considerația față de el, arnăutul îi trase cu putere un picior și strigă:

— Câine, pe cine trebuie să slujești? Pe mine sau pe ăla de acolo? Crezi că am de gând să zac aici cât ai tu chef? Am să-ți arăt eu că ai de-a face cu un slujbaş al padișahului!

Medicul șef se grăbi să se ghemuiască din nou și își reluă activitatea.

De fapt voiam să plec, dar expresia „să-i aplic ventuze” m-a determinat să rămân. Voiam să văd cum va folosi ventuzele acest renumit doctor. Ne-am ghemuit și noi pe jos și ne-am strâns cât am putut, unii lângă alții, ca să nu ne atingem de ceilalți.

Când a intrat hangiul și ne-a întrebat ce dorim, am comandat rachiu, aceasta fiind singura băutură care se putea găsi pe-aici.

Bărbierul terminase și își ștergea lama strălucitoare a cuțitului cu caftanul. Apoi arnăutul își descoperi partea superioară a corpului. Fu, într-adevăr, o cinste pentru noi faptul că binevoi să ne dea următoarea explicație, prin care se scuza oarecum:

— Am mâncărime.

De fapt, ar fi fost mult mai folositoare o baie bună, decât ventuzele!

Medicul șef aduse un sac și scoase din el niște obiecte pe care eu le-am luat drept greutate de ceas vechi și găunoase. Fiecare din acestea avea capacitatea de aproximativ patru decilitri. Apoi a mai scos o unealtă care semăna ca două picături de apă cu o mucarniță inutilizabilă. Se aduse rachiu; doctorul ținu deasupra flăcării una dintre greutatele de ceas. Când aerul dinăuntru al acesteia se rarefie, datorită căldurii, arnăutul trebui să se așeze pe burtă, iar bărbierul încercă să-i lipească pe spate ventuza uriașă.

Marginea recipientului se înfierbântase. Arnăutul simți durerea, întinse mâna și-i trase medicului șef o palmă atât de puternică, încât acesta se întinse cât era de lung lângă pacientul său.

— Ce-ți trece prin cap? tună acesta. Trebuie să-mi pui ventuze nu să mă arzi!

— Eu sunt de vină? răsună scuza. Ventuza trebuie să fie fierbinte, altfel nu prinde.

Bărbierul fu, apoi, mai cu băgare de seamă și reuși să prindă de piele două ventuze. Îmi aruncă o privire din care se vedea că jubilează, dar fu smuls din extazul său de strigătul furios al arnăutului:

— Hekim, vrei să mă omori? Cine crezi că poate să rabde asemenea dureri?

— Ai puțină răbdare! Te mai mănâncă spinarea?

— Nu. Mă arde și mă pișcă și mă mușcă!

— Vezi că te ajut? Mâncărimea deja a dispărut. Acum vine amnarul.

Scoase din sac o bucată lungă de fier și începu să ascută obiectul pe care eu îl luasem drept mucarniță. În timp ce făcea acest lucru, avea o mină atât de îndrăzneată, de parcă urma să dea lovitura de grație unui hipopotam, încercă ascuțișul instrumentului pe o grindă a peretelui și apoi îngenunche lângă victima sa.

Între timp ventuzele se răciseră și căzuseră, lăsând în urmă două locuri roșii și umflate.

Medicul începu să numere:

— Unu — doi — trei! Allah, Allah! Ce faci? Asta-i mulțumirea că te-am vindecat?

În momentul în care arnăutul simți înțepătura, doctorul încasă o nouă palmă. Pacientul sări în sus și îl apucă de guler pe făcătorul de minuni.

— Câine, aproape că m-ai înjunghiat! urlă el. Cum poți să verși așa, fără măsură, sângele unui slujbaș al sultanului? Oare să te trag în țeapă sau să te gâtui?

M-am ridicat și eu, dar nu din pricina acestui incident, care nu mă privea sub nici o formă, ci din alt motiv. Omul care își tăiasse unghiile de la picioare terminase aceasta activitate și începuse alta, din păcate, la fel de scârboasă.

Își scosese șervetul pe care îl purta pe cap în formă de turban și și-l întinsese în față, apoi scosese de la brâu un pieptene grosolan, cioplit din lemn și se dedicase, foarte natural, unei îndeletniciri, care ar trebui recomandată mult mai des orientalilor, dar care nu ar trebui făcută chiar așa

spontan și în public. Nu era mahomedan, căci purta părul lung — și ce păr! Și începu să-l descâlcească cu o vigoare — ah, dar destul cu asta!

Întrucât tratamentul medical părea să aibă un sfârșit palpitant, nu voia nici el să piardă spectacolul. Se ridică, deci și scutură șervetul, pur și simplu, peste locul unde ne ghemuisem noi.

În clipa următoare eram deja afară și ceilalți la fel. Halef spuse, râzând:

— Iartă-l, sidi! N-a mai putut să reziste!

I-am plătit hangiului și am părăsit acest loc care putea interesa doar un colecționar de insecte. Un al doilea han, dacă s-ar fi aflat aici așa ceva, ar fi fost la fel de neatractiv și am propus ca mai bine să ne petrecem noaptea sub cerul liber, decât să mai intrăm în asemenea locuri, lucru cu care tovarășii mei de drum au fost de acord.

Când am ieșit din sat, am ajuns din drum un bărbat îmbrăcat sărăcăcios, care mergea pe lângă o trăboanță pe două roți, trasă de un măgăruș slab. L-am salutat și l-am întrebat cât mai era până la Radowa și dacă pe drum puteam găsi un han. De călărit trebuia să călărim o oră, sună răspunsul, dar han nu se găsea pe acest drum. Am intrat în discuție și el s-a comportat foarte modest. Părea că-i vine foarte greu să ne pună întrebări:

— Vrei să rămâi în Radowa, effendi?

— Poate mă opresc mai înainte.

— Atunci va trebui să înnoptezi sub cerul liber!

— Nu face nimic. Cerul este cel mai bun acoperiș.

— Ai dreptate. Dacă n-aș fi sărac și creștin, ți-aș oferi acoperișul meu.

— Unde locuiești?

— Nu departe de aici. La câteva minute mai sus de gârlă se află coliba mea.

— Și cu ce te ocupi?

— Sunt muncitor și fac cărămizi nearse. Mă cheamă Jovo.

— Tocmai pentru că ești sărac și creștin, am să rămân la tine. Și eu sunt creștin.

— Tu, effendi? întrebă, în același timp uimit și bucuros. Am crezut că ești musulman.

— De ce ai crezut asta?

— Creștinii de aici sunt toți săraci.

— Dar nici eu nu sunt bogat. Nu trebuie să-ți faci griji. Avem carne la noi. N-o să te rugăm să ne dai decât apă fiartă, pentru cafea. Ai familie?

— Da, nevastă. Am avut și o fiică, dar a murit. I-am văzut fața atât de îndurerată, încât nu i-am pus și alte întrebări.

Poate că nu era corect din partea noastră să cădem așa pe capul bietului om, dar am constatat deseori că tocmai săracul este mai fericit și mai mândru când poate oferi ospitalitate unuia mai înstărit decât el. Omul acesta era foarte sărac. Se vedea după straietele pe care le purta, o bluză de lucru și pantaloni din pânză.

După scurt timp, am ajuns la o gârlă care se vărsa în Struma și am mers înainte, pe valea ei, până la colibă, care se afla lângă o carieră de argilă. Avea doar ușă și o gaură pentru fereastră, dar hornul era bun. Lângă ușă se afla o bancă din cărămizi, iar în spatele căsuței o mică grădină de zarzavaturi și o plantație de pomi. Toate acestea făceau o impresie plăcută. În părți se aflau șiruri lungi de cărămizi așezate una peste alta, pentru a se usca la aer. Apăru și nevasta, dinspre cariera de argilă. Ne auzise venind, dar părea să se fi speriat de prezența unor oameni străini.

— Vino aici, Stasa ^[25]! spuse bărbatul ei. Acest effendi va rămâne astăzi la noi.

— O, cerule! Glumești! strigă ea.

— Nu, nu glumesc. Acest effendi este creștin. Urează-i bun venit.

Atunci fața ei se însenină.

— Effendi, permite-mi să mă spăl! spuse Stasa. Am muncit în carieră.

Femeia se duse la gărlă, se spălă pe mâini, se șterse pe șorț și apoi, mă salută:

— N-am avut niciodată așa oaspeți distinși. Suntem atât de săraci și nici nu știu ce-aș putea să vă ofer.

— Avem tot ce ne trebuie, am liniștit-o. Am fi mers mai departe, dar am auzit că sunteți creștini și atunci ne-am hotărât să rămânem la voi.

— Atunci, intrați în coliba noastră! Ni s-a făcut o mare cinste astăzi.

A spus acestea cu sinceritate, din toată inima. Și femeia era sărăcăcios îmbrăcată, dar era curată, în ciuda muncii murdare pe care o făcea. Pantalonii, jacheta și șorțul erau zdrențuite, dar cârpite cu grijă. Amândoi aveau fețele supte și li se citea pe ele o adâncă suferința sufletească.

Am intrat într-o încăpere micuță, care servea pentru păstrarea uneltelor, dar și ca grajd pentru măgar. De acolo, printr-o altă intrare din stânga, se intra în odaia de toate zilele.

Acolo se înălța o vatră făcută din cărămizi. Se găseau și o masă, o bancă și câteva scăunele făcute de bărbat, strălucitor de curate. Pe câteva scânduri de lângă perete se aflau mai multe vase. În colțul din spate, am zărit scheletul patului, îngrădit cu ramuri de rășinoase, care ajungeau până la pătură, iar alături se afla o nișă în care fusese

așezat tabloul Sfântului *Basilus* ^[26], deasupra căruia ardea o lampă mică. Totul era sărăcăcios, dar atmosfera era intimă și plăcută.

Stasa se uită stingherită spre bărbatul ei. Acesta îi făcu un semn eu capul. M-am îndreptat spre fereastră și am văzut-o pe femeie trecând peste pârâu, cu un târnăcop în mână. Dădu deoparte câteva pietre și apoi începu să sape, în apropierea unui tufiș. Mi-am dat imediat seama despre ce era vorba.

În aceste ținuturi și mai ales în Grecia, există obiceiul, în rândul creștinilor, să se îngroape ulcioare sau altfel de

vase, pline cu vin, bine legate la gură, pentru a fi apoi dezgropate la nunta fiicei. Vinul dobândește astfel o calitate deosebită. La nunțile de oameni bogați se face chef mare, căci nu e îngăduit să rămână nici o picătură.

— Lasă-l acolo în pământ, i-am spus lui Jovo. Eu prefer apa iar doi dintre însoțitorii mei sunt musulmani și credința lor le interzice să bea vin.

— Dar de unde știi că am trimis-o pe nevasta mea să dezgroape vin?

— Am ghicit, Jovo.

— N-am decât un ulcior mic. Fata mea l-a primit în dar de la tânărul care îi era logodnic. Am îngropat vinul, ca să avem să închinăm la nuntă. Dar, pentru că ea a murit, vreau să vi-l ofer vouă.

— Nu sunt de acord. M-ar durea inima, când l-aș bea.

— Effendi, primește-l, totuși! Ți-l dăm cu drag.

— Știu. Darul săracului e de o sută de ori mai valoros decât cel al bogatului.

Am ieșit afară și am strigat-o pe femeie să vină înapoi, dar, cu mare greutate, mi-a dat ascultare. Am rugat-o să fiarbă apă. Între timp, ne-am dus caii pe o pășune acoperită cu iarbă grasă și le-am împiedicat picioarele din față. Apoi i-am dat Stasei cafea s-o piseze. Am văzut cum i s-au luminat ochii. Cine știe de când nu mai băuseră bieții oameni o cafea adevărată, gustoasă!

Când băutura a fost gata și întreaga odaie se umpluse de o mireasmă ademenitoare, i-am scos pe sărmanii oameni din încurcătură, dând la iveală pocalele noastre. Apoi a venit rândul proviziilor de carne. Când am terminat de băut cafeaua, se făcuse deja noapte și friptura ne îmbia ispititoare să ne așezăm la masă.

I-am invitat pe amândoi să stea cu noi la masă, dar nu i-am putut convinge. N-au vrut să ia nici o bucătică de carne.

— Iartă-ne, domnule! spuse Jovo. Nu avem voie astăzi să mâncăm.

— De ce nu? Dar astăzi nu e zi de post.

- Noi nu mâncăm nimic luna, miercurea și vinerea.
- Știu că în aceste zile călugării voștri postesc. Dar voi sunteți laici!
- Și totuși postim. Așa ne-am propus.
- Ați făcut legământ?
- Nu. N-am făcut nici un legământ. Așa am hotărât noi doi.
- Atunci am să vă dau niște făină, ca să va coaceți ceva.
- Îți mulțumim. Dar nu mâncăm nimic!
- Dar și preoții voștri mănâncă în zilele de post, cel puțin păstăi, rădăcinoase și verdețuri.
- Dar noi nu luăm nici o înghițitură. Nu ne-o lua în nume de rău, effendi!

Bieții oameni! Stăteau acolo, unui lângă altul, pe scaunele, li se citea suferința pe fețele supte, dar, cu toate bunele lor intenții, nu-și puteau lua ochii de la cea ce mâncam. Mi-a făcut rău această priveliște, fiecare îmbucătură pe care o înghițeam era ca un chin. M-am ridicat și am ieșit afară. Nu puteam să privesc, liniștit și rece, la o asemenea mâhnire.

Căutam un loc potrivit pentru culcuș și am găsit repede un peticel minunat. În seara aceasta nu mai era așa beznă iar stelele străluceau pe cer. În spatele casei, se înalță, spre pădure, o colină acoperită cu tufișuri, Sus, unde începeau pomii, se afla un locușor luminos, îi zărisem deja, de jos, de când sosisem. Locul aceia îl căutam acum cu privirea. Era acolo o pajiște cu iarbă moale, unde te-ai fi putut odihni minunat. Sub un platou, am observat ceva întunecat, care avea patru colțuri. M-am apropiat. Era un mormânt. La căpătâi, fusese-pironită o cruce, la rădăcina copacului. Să fi avut oare legătură acest mormânt cu tristețea vizibilă a gazdelor noastre? Cu postul lor? Neapărat.

Eram foarte curios, dar am hotărât să nu pun nici o întrebare. Nu este bine să adâncești o rană sângerândă sau s-o redeschizi, dacă s-a cicatrizat. Am coborât de pe colină

și jos, în apropierea casei, l-am întâlnit pe cărămidar, care ieșise să se uite după mine.

— Effendi, de ce-ai ieșit afară? Te-ai mâniat pe mine.

— Nu. De ce să mă mâni pe tine?

— Pentru că ți-am refuzat darul. Vii de sus. Ai descoperit mormântul?

— Da.

— Este al fiicei mele. Aș vrea să te întreb un lucru foarte important. Îmi dai voie?

— Da. Am timp.

— Te rog, hai să mergem acolo unde se află caii. Nu vreau să audă nimeni altcineva ceea ce-ți voi spune.

Ne-am dus pe pășune și ne-am așezat jos, unul lângă altul. A trecut ceva timp, până Jovo s-a hotărât să vorbească. Se vedea că îi era greu să găsească vorbele potrivite, dar, în cele din urmă, începu:

— După ce ai ieșit din casă, am discutat despre tine. Am auzit că ești scriitor, că scrii cărți și ești un om foarte învățat și că poți să-mi răspunzi la orice întrebare.

Iar îl luase gura pe dinainte pe flușturaticul acela, pe micul hagi! Cu cât mă descria în culori mai luminoase, cu atât i se părea că se răsfânge mai multă lumină și asupra lui. Am protestat:

— Nu este adevărat. Mă preocupă doar un singur lucru și asta stă scris în Cartea Sfântă: *„Aspirați, mai înainte de orice, la împărăția Domnului. Vă va veni, apoi, foarte ușor să rezolvați toate celelalte lucruri”*.

— Ai mare dreptate. Cunoști *Cartea Sfântă* și învățăturile ei?

— Am cercetat-o, căci în ea se află viața veșnică. Dar spiritul omului este prea slab ca să poată înțelege lumina Dumnezeiască. Deseori, săptămâni întregi am cugetat la un singur cuvânt din Biblie și am recunoscut, astfel, că am procedat greșit. Apoi, am citit cu inima și am găsit imediat calea cea bună.

— Cu inima? Dacă s-ar putea citi și acolo! Ai aflat ce spune *Biblia* despre moarte și despre viața veșnică?

— Da, am răspuns.

— Crezi în viața de după moarte?

— Dacă n-aș fi avut această credință, ar fi fost mai bine să nu vin pe lume. Credința în mântuirea veșnică reprezintă tocmai începutul mântuirii.

— Înseamnă că spiritul continuă să trăiască și după moarte?

— Cu siguranță.

— Și există un purgatoriu?

— Da, am răspuns.

— Noi negăm acest lucru. Există fantome?

— Nu.

— Oh, dacă aș putea crede asta! Există suflete care nu-și găsesc liniștea și care se reîntorc ca fantome. Știu asta! De aceea sunt atât de nefericit și de aceea postesc, împreună cu nevasta mea. Credem că doar așa o putem izbăvi.

— O puteți izbăvi? Pe cine?

— Pe aceea la al cărei mormânt ai fost. Fiica mea, mărturisi Jovo.

— Oare Vrei să spui că umblă pe aici, ca stafie?

— Da.

— Ce josnicie? Cine a putut fi atât de dușmănos încât să facă un tată să creadă că fiica lui bântuie pe aici ca o stafie?

— Știu cu siguranță că așa este, mă asigură, cu tărie, cărămidarul.

— Asta înseamnă că ai văzut-o?

— Eu nu, dar alții da.

— Nu le da crezare!

— Și am și auzit-o.

— Ești nebun? Și sub ce formă apare?

— A apărut ca liliac, răspunse, încet, Jovo, apropiindu-și gura de urechea mea. Nu trebuie să vorbești despre așa ceva, cel puțin nu cu voce tare. Mor de supărare. Și pentru

că am auzit că ești un mare învățat, m-am gândit că ai putea să-mi arăți vreun mijloc prin care să-i redau ficei mele liniștea.

— Nici un învățat nu cunoaște un asemenea mijloc. Dar, dacă ai să crezi cu tărie că nu există fantome, ai să te eliberezi de această mâhnire!

— Asta nu pot s-o fac, tot aud fantoma! Și întotdeauna exact la ora când a murit

— Când e asta?

— La două ore după miezul nopții. Atunci vine vâjâind prin aer și bate în oblonul de la fereastra noastră.

— Ce liliac? Bate în oblon?

— Nu știu. Doar am auzit. Dar alții au văzut-o ca liliac iar, acum, logodnicul ei zace bolnav de moarte.

Atunci mi-a venit o bănuială.

— Vrei cumva să spui că fiica ta ar fi vampir? l-am întrebat.

— Da, asta este!

— Dumnezeuule! Este chiar mai îngrozitor decât mi-am închipuit!

— Nu-i așa? Mor de grijă! se jelui tatăl.

— Da, mori de grijă! Dar de grija prostiei tale! Ai înțeles?

Am fost dur. Dar nu orice medicament are gust bun. Jovo ședea, plângând, lângă mine. Mă durea sufletul de mila lui. Superstițiile sunt atât de adânc înrădăcinate în aceste ținuturi, încât sunt necesare mijloace dure pentru a lupta împotriva lor. De altfel, nu voiam să rămân prea mult timp aici, așa că nu prea aveam timp de pierdut.

— Effendi, am așteptat o mângâiere din partea ta, spuse necăjit, cărămidarul, nu o asemenea batjocură!

— Dar nu-mi bat joc de tine, ci doar sunt indignat împotriva acestor superstiții. Du-te la popă și întreabă-l! Are să-ți explice el ce mare păcat e să crezi că fiica ta e vampir.

— Dar am fost deja la el!

— Ei și ce ți-a spus?

— Același lucru pe care i l-a spus și lui Vlastan, care a fost și el la popă.

— Cine-i Vlastan?

— Mai demult a fost prietenul meu cel mai bun, dar acum îmi e cel mai mare dușman. Fiul lui a fost logodnicul fiicei mele. Acum ea iese din mormânt și îi suge sângele din corp. Lânțezește și va muri.

— Hm! Deci Vlastan a fost la popă? Și ce i-a spus acesta?

— A recunoscut că fiica mea este vampir.

— De necrezut! Dar ce, a murit fără să fie spovedită și dezlegată de păcate? Se spune că așa se întâmplă cu vampirii.

— Din păcate, așa a fost. Popa locuiește departe de aici și n-a putut să vină. N-am putut s-o îngrop în Tekirlik din cauza vărsatului de vânt.

— Fiica ta a murit de această boală?

— Da. Au fost atunci mai mulți bolnavi de vărsat. Fiica mea era bolnavă. O durea capul și nu putea să mănânce. A plecat la Vlastan să o îngrijească pe nevasta acestuia, viitoarea ei soacră, care era bolnavă de vărsat. Fiica mea a venit curând acasă. Avea febră. Probabil că i se întâmplase ceva, pentru că era foarte speriată. N-am reușit, însă, să aflu motivul. Doar aiura și spunea să mirele ei, fiul lui Vlastan, va muri. Apoi s-a îmbolnăvit și ea de vărsat și a murit. Și acum, copilul meu este vampir și o să-l ia la ea pe fiul lui Vlastan, dacă n-o să facem așa cum a spus popa.

— Dar ce-a spus? l-am întrebat.

— A spus că trebuie să deschidem mormântul și să-i înfigem în inimă un par ascuțit care a fost uns cu grăsimea unui porc tăiat cu opt zile înainte de Crăciun.

— Îngrozitor, îngrozitor! Și crezi că asta o să ajute la ceva?

— Da. Dar nu-mi dau încuviințarea. Să vină popa și să vegheze la căpătâiul bolnavului și atunci stafia n-o să mai apară. Dacă stă, douăsprezece nopți acolo, vampirul n-o să

mai revină, iar spiritul fiicei mele va fi mântuit. Dacă, însă, se va înfige parul în trupul moartei, atunci sufletul ei, va reveni diavolului. Trebuie să fie înspăimântător când țipă un asemenea vampir și se roagă atunci când este înjunghiat. Asta se face la miezul nopții. Trupul vampirului nu putrezește. Zace în mormânt, cald și roșu, de parcă ar fi viu. Și pentru, că nu vreau să deschid mormântul fiicei mele, Vlastan a devenit dușmanul meu de moarte.

— Ce e omul ăsta? l-am întrebat.

— Vlastan face olane pentru acoperișuri. Suntem amândoi din ținutul Drenowa și am venit aici să luăm în arendă cariere de argilă. El era avut, iar eu sărac, dar nu era mândru, iar fiul lui trebuia să-mi fie ginere. Acum, totul s-a sfârșit.

— Vlastan locuiește departe de aici?

— Un sfert de oră de mers în susul pârâului.

— Am să-l caut mâine dimineață și am să-i spun părerea mea. Amândoi sunteți incredibil de proști!

— Atunci și popa e prost? spuse Jovo, încă stând la îndoială.

— Poate că e chiar mai mult de-atât. Dar spune-mi: ai ieșit vreodată afară să vezi vampirul?

— Nu. Cum să fac așa ceva? Vederea unui vampir te costă viața.

— Ei, tare aș vrea să vină astăzi!

— Astăzi este sâmbătă și de cele mai multe ori vine sâmbăta.

— Grozav! Am să-l întreb pe vampir de ce nu te lasă să dormi.

— Effendi, ar fi o nebunie să faci asta! Ar trebui să mai îngrop un mort.

— E posibil.

— Pe tine ar trebui să te îngrop.

— Cam greu! Dar, să încheiem acum discuția. Îi aud vorbind, pe tovarășii mei de drum. Au mâncat și acum mă caută.

— N-ai să le spui nimic, nu?

— Doar micului hagi am să-i povestesc, căci el mă va ajuta să scăpăm de vampir.

— Effendi, te rog din suflet, nu fi nechibzuit! Îți sacrifici nebunește viața!

— Ba, din contră, voi fi foarte chibzuit. De când îmi doresc eu să mă întâlnesc cu o stafie și tare m-aș bucura dacă mi s-ar îndeplini această dorință.

— Am auzit că nu te temi și cred că am ghicit și motivul de ce. O să ai bunătatea să-mi arăți și mie ce vrăjitorie folosești?

— Da, cu plăcere. Iat-o!

I-am băgat sub ochi pumnul strâns.

— Deschide mâna să văd ce-ai acolo!

— Uită-te! N-am nimic în mână. Pumnul este talismanul. Asta am vrut să spun.

N-am mai continuat discuția, pentru că ne-am întâlnit cu ceilalți. În fața casei, am mai stat puțin de vorbă, timp în care i-am dat cărămidarului să fumeze tutun de-al meu și apoi le-am urat, lui și nevestei lui, noapte bună.

Amândoi au rămas foarte uimiți când au auzit că voiam să mergem să ne odihnim sus, lângă mormânt. S-au împotrivit din răpputeri, dar n-au avut nici un succes. Acolo unde-și doarme somnul cel veșnic o făptură omenească, poți să te odihnești o noapte, fără nici o grijă.

Oscó și Omar urcară pe colină. Eu, însă, am rămas în urmă cu Halef, sub pretextul că vrem să mergem să vedem de cai.

— Sidi, tu ascunzi o taină despre care nu vrei să știe și ceilalți doi? spuse micuțul.

— Da. Ai văzut până acum vreo stafie, Halef?

— Or fi tot felul de *dschinns* ^[27] în deșert și în păduri, pe munți și prin văi, dar, din păcate, n-am văzut până acum nici un spirit.

— Ei, știu eu unul pe care ai să-l poți cunoaște.

- Unde? se interesă, cu ardoare, Halef.
- Aici. Vine noaptea, în zbor, o stafie și bate în oblonul de la fereastra lui Jovo.
- Cu voia lui Allah! Crezi c-o să vină și astăzi?
- Nu știu, dar tare aș vrea să vină.
- Și eu. Am putea-o întreba dacă are permis de trecere de la sultan. Ce zici?
- Da. Cam peste o jumătate de oră e timpul când obișnuiește să vină. Nu pierdem mai mult de câteva minute, dacă nu apare.
- Și unde o așteptăm, sidi?
- Aici, lângă pârau, în spatele tufișurilor! Ne așezăm comod pe iarbă și suntem și foarte aproape de casă, încât din cinci pași ajungem acolo. Așteptăm până apare și apoi, o înhățăm din două părți.
- Folosim armele, dacă se împotrivește?
- Aș vrea să evităm acest lucru. Doar vom fi noi doi în stare să punem mâna pe o stafie!
- Evident! La drept vorbind, nici n-am nevoie de tine pentru asta. Poți să dormi liniștit.
- Zicând acestea, se ghemui în spatele unui tufiș, iar eu mă așezai puțin mai încolo, în spatele altuia. Eram ferm convins că vampirul nu va veni. De aceea, nu m-am mai gândit că ar trebui să fiu prevăzător și de la distanță, l-am întrebat cu voce tare pe Halef despre durerea de piept pe care o avea și l-am rugat să se cruțe, în cazul în care s-ar ajunge la o încăierare.
- Liniște, sidi! replică el. Cine vrea să prindă un *dschinn* acela nu trebuie să-l aștepte vorbind tare. Asta s-o ții minte de la mine.
- M-am supus poruncii lui, căci micuțul avea dreptate. Dacă tot ne aflam acolo, cel puțin trebuia să luăm în serios această problemă. Și chiar era serioasă. Auzisem și citisem mult despre această superstiție referitoare la vampiri. Urma acum să vedem cam ce se ascundea în spatele acestui fantomatic băutor de sânge și să-l vindecăm de frică

și de mâhnire pe cei doi bieți și bravi oameni. Era mai mult decât evident că la mijloc se afla o farsă grosolană.

Am așteptat ceva mai mult de o jumătate de oră. Tocmai voiam să plec, când, dinspre partea de unde mă aflu, am auzit pe cineva furișându-se, repede și fără zgomot. Era o statură bărbătească, întunecată care, alunecând ușor, cu mișcări dibace, spre oblonul de la fereastră, se opri o clipă acolo și trase cu urechea. Apoi individul începu să șuiere așa cum auzisem odată la Viena, la Teatrul Kasperl, când diavolul se prezentase să-l înhațe pe doctor Faust. Șuieră o dată tare, apoi tonul se îngroșă scăzu din nou și apoi țiuu cu putere. Se auzea ca șuierul înăbușit al vântului care se izbește de un colț de stâncă. Apoi omul lovi de două, trei ori puternic în oblon și vru să plece. Atunci, însă, se auzi vocea lui Halef:

— Stai, fățarnicule, că te-am prins!

Se năpusti asupra bărbatului pentru a-l prinde. Spiritul, însă, avea prezență de spirit. Îi trase una în față lui Halef și strigă:

— *Eredj a tatárba* **[28]!**

Zicând aceasta, o luă la fugă.

Dacă micuțul și-ar fi ținut gura, altfel ar fi stat lucrurile. Omul fugi pe partea cealaltă, așa că luă un avans de jumătate de lățime de casă. Totuși, am alergat după el și sărind pe lângă Halef, l-am gratulat pe acesta, furios cu un „neghiobule”. Neprevăzătorul se grăbi să vină după mine.

Fugarul era un bun alergător. Dar eu învățasem de la indieni să țâșnesc ca glonțul și destul de repede m-am apropiat atât de mult de el, încât am reușit să întind mâna, mai, mai să-l apuc. Dar nici acum nu-l părăsi prezența de spirit. Se abătu din drum, cu o săritură rapidă într-o parte. Bineînțeles că, într-o clipă, m-am răsucit și eu într-o parte. Fugarul o luă de-a curmezișul, peste pârâu și aproape ajunsese la margine. Atunci, mi-am luat avânt și dintr-un salt, am fost dincolo de pârâu. Am înhățat spiritul de picior,

pe la spate și m-am năpustit asupra lui. L-am apucat de cingătoare și m-am proptit cu genunchiul în el, ca să-l răstorn, la pământ.

— *Az Istenért* ^[29] a exclamat omul, involuntar.

Fie căi și slăbise fulgerător cingătoarea, fie aceasta era doar o cârpă zdrențuită, am rămas cu o bucată din ea în mână și m-am împleticit, căzând pe spate, în vreme ce spiritul dispăruse deja în spatele tufișurilor, unde nu mai avea rost să-l urmez.

— L-ai prins? întrebă Halef, din spatele meu, pregătindu-se și el să sară.

— Nu. Dar am să te prind imediat pe tine și încă de urechi. Ieri m-ai dat de gol, făcând praf porumbarul și acum l-ai alungat pe omul acesta, strigând exact atunci când nu trebuia!

— Sidi, dar a fost curat entuziasm! *Dschinnul* a șters-o, într-adevăr, doar de frică!

Era de-a dreptul caraghios și în ciuda supărării, m-a pufnit râsul.

— Sigur că de frică, doar nu de îndrăzneală! Acum poți să te duci să-l cauți, dacă vrei să-i ceri să-ți arate permisul de la sultan!

— La lumina zilei, o să-i găsim urmele.

— Da, exact, atunci când va trebui să plecăm de aici.

— Cel puțin ți-a rămas ceva de la el. Ce-i aia?

— După cum arată, o bucată de cârpă veche pe care am rupt-o din cingătoarea fantomei.

— Ai înțeles ce-a spus?

— Da. Era în limba maghiară. Am să-l întreb pe cărămidar dacă știe pe cineva care vorbește această limbă. Aici, în bucata asta din cingătoare, se află ceva. Oare ce-o fi?

Simțeam ceva în bucata de cârpă, un obiect rotund cu o tijă. L-am scos și tocmai mă pregăteam să mă uit la el, dar,

după mirosul pătrunzător care m-a izbit în nas, mi-am dat seama că țineam în mână o pipă scurtă.

— Ce e? mă întrebă Halef.

— O pipă francă.

— Allah! Dar ce stafiile fumează?

— După cum pare, fumează din când în când dar nu cel mai bun tutun.

— Arată-mi-o!

Hagiul luă pipa și o mirosi.

— Oh, vai, de mine! strigă. Ce duhnește!

Halef ridică mâna, pregătindu-se să arunce pipa, dar l-am împiedicat s-o facă.

— Stai! Ce-ți trece prin cap? Am nevoie de pipă!

— Ferească Dumnezeu! Vrei să fumezi cu ea?

— Nu. O să-mi slujească să aflu cine a fost stafia.

— Ai dreptate, recunoscui Halef. Aș fi făcut o mare prostie dacă aruncam acest ciubuc mititel.

— Într-adevăr, am zis, râzând. Hai să ne întoarcem la Jovo!

Omul cel superstițios auzise strigătul lui Halef, cuvintele așa-zisei stafii și apoi pașii noștri. Se îngrozise de spaimă. Când am intrat în casă, era alb ca varul la față, iar nevasta lui tremura.

— Ai văzut vampirul, effendi? mă întrebă, ridicându-se agitat de la locul lui.

— Da.

— Înseamnă că o să mori. Cine privește un vampir, acela nu mai poate rămâne în viață.

— Atunci, am să mor foarte repede, căci nu numai că l-am văzut, dar am și pus mâna pe el.

— Doamne Sfinte!

— L-aș fi prins cu mare plăcere. Din păcate, însă, mi-a scăpat.

— A zburat prin aer?

— Nu, a luat-o de-a dreptul pe drum și apoi a trecut peste pârâu. Ba a mai spus și câteva cuvinte.

— Ce cuvinte?

— *Eredj a tatárba și az Istenért.*

— Nici un om nu înțelege vorbele astea. Este limba stafilor.

— O, nu! Este limba ungurilor, știu precis. Stafia s-a speriat îngrozitor și așa i-au scăpat două strigăte de spaimă în limba maghiară. Nu se află cumva prin apropiere cineva care provine din Ungaria?

— Ba da.

— Cine?

— Argatul lui Vlastan.

— Aha, curios! Îl cunoști bine?

— Sigur că da.

— Cunoști și obiectul acesta?

I-am arătat lui Jovo pipa.

— Este a argatului, răspunse. Cunosc bine pipa. Fumează din această măciulie de argilă cu o trestie. Trestia se îmbină cu zeamă de tutun și atunci când nu mai are tutun, mușcă tot timpul câte o bucățică din ea și o mestecă. El zice că ăsta ar fi adevăratul gust. Este dușmanul meu, căci pusese ochii pe fiica mea, iar noi l-am dat pe ușă afară. El a fost cel care a venit?

— Nu știu sigur. Dar cred că vampirul n-o să mai revină vreodată. Mâine dimineată am să ți-l arăt. Aveam de gând să plecăm în zori, dar o să mai rămânem câteva ore, pentru că vreau să merg cu tine la Vlastan.

— Ce-ți trece prin cap, effendi? refuză, speriat, Jovo. O să ne arunce pe ușă afară.

— Îți dau cuvântul meu că, în ciuda faptului că Vlastan ne va face o primire neprietenoasă, se va despărți de noi în termeni amicali. Ai să vezi că ai să te împaci cu el.

— Dar cum ai să izbutești să faci asta?

— La asta vreau să mă gândesc acum și de aceea, am să merg să mă odihnesc.

Jovo nu voia să admită așa ceva. Ceea ce se petrecuse în fața casei era o enigmă pentru el și nu putea să priceapă cu

nici un chip ceea ce-i povestisem. Mă rugă să-i explic. Am considerat, însă, că era mai bine să-l las să aștepte, până se va convinge singur, cu ochii lui, că nu există vampiri sau stafii. Refuzând să-i răspund la orice întrebare, am plecat împreună cu Halef și ne-am urcat pe colină. Osco și Omar dormeau deja duși. N-am mai stat nici, noi de vorbă. Eram conștienți că argatului, aceluia, că să se răzbune că fusese refuzat, îi venise ideea să se dea drept un vampir în care s-ar fi transformat fiica moarta a cărămidarului. Măine dimineață aveam de gând să mă ocup de ticălosul ăla și să-l silesc să mărturisească.

Pentru că atât Halef cât și eu eram foarte obosiți, am adormit imediat. Dar somnul meu a fost ușor. Aveam sentimentul că trebuia, totuși, să se mai întâmple ceva. Să fi visat, sau era realitate, dar am auzit ceva rostogolindu-se, de parcă s-ar fi desprins o piatră și ar fi căzut de pe platou, lovindu-se de tufișuri. M-am ridicat și am ciulit urechile. Da, într-adevăr, se auzeau pașii mai multor oameni.

I-am trezit repede și pe tovarășii mei de drum. Au fost suficiente câteva cuvinte ca să-l fac să înțeleagă despre ce era vorba și am început să ne furișăm, spre direcția de unde se auzeau pașii. Nu ne ghemuisem bine în spatele tufișurilor și și-au și făcut apariția sus cei care ne tulburaseră somnul. Sub platan era mult mai întuneric decât sub cerul liber, dar am putut zări destul de ușor patru persoane. Cea care mergea în față, părea că duce mai multe unelte, pe care le-a aruncat în iarbă, în fața mormântului. În spatele ei, alte două persoane cărau pe brațe o a treia, pe care au așezat-o cu grijă jos lângă mormânt.

— Începem, stăpâne? a întrebat primul.

— Da. Trebuie să ne grăbim. Se apropie miezul nopții. Nu trebuie să-o lăsăm pe vrăjitoarea diavolului să mai iasă din nou din mormânt.

— Oare n-o să ne facă vreun rău? întrebă, temătoare, femeia.

— Nu. Ți-am spus doar de o sută de ori până acum că facem o faptă bună. Pune mâna pe târnăcop, Andras!

Andras este un nume unguresc. Am știut îndată cine se afla în fața noastră: bătrânul Vlastan cu nevasta, fiul și argatul.

Nici că se putea mai bine. M-am hotărât îndată să nu-i las să se atingă de mormânt și să isprăvesc repede cu ei. Câteva cuvinte spuse tovarășilor mei de drum au fost de ajuns. Am făcut o săritură, toți patru în același timp și fiecare dintre noi a înhățat de guler câte o persoană din cele patru. Eu am pus mâna pe argat.

— *Nagy Isten* **[30]**! urlă acesta.

L-am trântit la pământ, l-am ținut strâns, am scos cuțitul și i-am pus vârful acestui la gât.

— *Oh, en szerencsétlen, vége mindennek* **[31]**! gemu el. Am constatat foarte des că omul, oricâte limbi ar ști să vorbească, în asemenea momente se folosește de limba maternă. Așa cum făcuse și ungurul acum. Nu trebuia să-i dau răgaz să reflecteze prea mult.

— Tu ai fost vampirul! m-am răstit la el.

— Da, se bâlbâi András, îngrozit.

— Ai vrut să te răzbuni pentru că fata cărămidarului te-a respins? Tu ai bătut nopțile la oblonul lui Jovo și ai făcut pe stafia?

— Da.

Mărturisirea acestuia fu suficientă pentru a-i convinge pe ceilalți de adevăr. Dar mi-a venit în minte și lânzezeala de care suferea fiul lui Vlastan. Putea fi și o consecință a fricii față de vampir, totuși mi-a venit pe buze o întrebare:

— Iar tânărului tău stăpân i-ai dat ceva, în secret, ca să-l omori?

— Îndurare! gemu argatul.

— Ce i-ai dat?

— Otravă pentru șobolani, dar doar câte puțină în fiecare zi.

— Trebuia deci să se stingă încetul cu încetul?

— Da.

— De ce? Spune adevărul, altfel îți tai beregata!

— Voiam să iau eu locul fiului, bâigui Andras. Acum, totul îmi era foarte clar. Fiica lui Jovo venise îngrozită acasă și spusese, înainte să moară, că logodnicul ei se va prăpădi, dar fusese nevoită să nu mărturisească de la cine știa acest lucru. L-am înhățat pe ticălos mai strâns cu mâna de gât și l-am întrebat:

— Mireasa tânărului tău stăpân te-a surprins când îi dădeai otrava și prin amenințări, ai silit-o să tacă?

Să fi fost oare frică de cuțitul meu sau poate credea cumva Andras — aici în apropierea mormântului și din cauza intențiilor pe care le avusese de a profana cadavrul — că avea de-a face cu niște ființe supranaturale; în tot cazul recunoscui imediat:

— Am amenințat-o că am să-i omor și pe părinții ei, dacă îi trecea cumva prin cap să mă denunțe.

— Ajunge. Să mergem acum cu toții la Jovo și Stasa.

L-am tras în sus pe argat și l-am silit să coboare panta în fața mea. Ceilalți ne-au urmat. Nimeni nu scotea nici o vorbă. Bravul proprietar al căsuței nu se culcase încă. A rămas mut de uimire, când ne-a văzut intrând împreună cu dușmanii lui de moarte.

— Poftim, i-am spus, azvârlindu-l pe argat într-un colț, iată, acesta este vampirul! Uită-te bine la el! Trăiește din trestii pentru pipe și vrea să dezgroape cadavre.

Jovo se uita la noi, când la unul, când la altul. Nu scoase nici un cuvânt. Vlastan, în schimb, își revenise și întinzându-i rugător mâna lui Jovo, spuse:

— Iartă-mă! Am fost înșelați.

— Dar cum se face de-ai venit aici?

— Voiam să deschidem mormântul. Am adus cu noi parul pe care trebuia să-l înfigem în inima fiicei tale. Nu-mi dau

seama cum... cum...

N-am stat să ascult mai mult. Simțeam că nu aveam dreptul să fim niște martori nedoriți la această împăcare. Am ieșit afară. Halef, Osco și Omar m-au urmat.

Micuțul hagiul începu să facă tot felul de remarci răutăcioase la adresa vampirului ce fusese demascată, între timp, am auzit vocile celor din odaie, mai întâi furioase și amenințătoare, evident împotriva argatului, apoi vocile s-au calmat și au devenit chiar prietenoase, în cele din urmă, am fost invitați înăuntru.

— Dumnezeu, spuse cărămidarul, plângând de bucurie, vouă trebuie să vă mulțumim! Voi ne-ați scăpat de necaz și de mahnire. Cum aș putea să vă răsplătesc?

Și nevasta lui ne mulțumi, plângând cu suspine. Dar eu am spus:

— Vouă înșivă trebuie să vă fiți recunoscători pentru această bucurie. Voi ați fost cei care ne-ați oferit găzduire, în ciuda faptului că sunteți atât de săraci. Acum sunteți răsplătiți. Nu trebuie să mai postiți din cauza acestei calomnii absurde, care v-a amărât viața. Dacă nu mi-ai fi vorbit despre suferința ta, n-aș fi putut să te ajut așa repede.

— Da, văd că te pricepi la toate. Te pricepi și la otrăvuri?

M-am uitat la fiul lui Vlastan, care zăcea palid și cu obrajii, supti. Ochii îi străluceau acum, dar de bucurie și speranță.

— Mă pricep suficient la otrăvuri, la efectele lor și la leacurile împotriva lor, pentru a vă putea asigura că acest tânăr se va însănătoși curând, dacă mergeți la un doctor adevărat și nu la un șarlatan. Dar pe omul acela care stă ghemuit în colț să-l dați pe mâna judecătorului! Andras trebuie să fie pedepsit.

Părerea pe care mi-am exprimat-o a trezit o mare bucurie, mai ales bolnavului, asupra căruia a avut chiar un efect mai puternic, căci se sculă vesel și îmi mulțumi.

Fără să rostească un cuvânt, Vlastan luă o sfoară, legă mâinile argatului și plecă cu el. Printr-un semn cu capul, îi porunci și nevastei lui să-i urmeze.

Când s-au întors, după aproape o oră, femeia a adus cu ea un coș mare plin cu merinde. Vlastan, însă târa după sine un ulcior uriaș.

— Effendi, spuse, n-ai vrut să bei vinul de nuntă al bietului meu dușman, care de acum înainte va fi din nou prietenul meu pe viață, tocmai pentru că este sărac. Eu, însă, sunt bogat. De la mine puteți să beți, căci pentru voi l-am dezgropat.

— Bine, așa să fie. Dar, ca să îl bem cu plăcere, trebuie să ne promiți că, de acum înainte, vei avea grijă de prietenul tău, să nu mai muncească din răspuțeri ca să-și câștige existența și că-l vei lua lângă tine.

— Promit asta, cu mare bucurie! De câte ori vom fi împreună, ne vom gândi cu drag la voi și la noaptea asta.

Apoi începu ospățul. Însoțitorii mei musulmani văzură cât de mult ne plăcea vinul. Lui Halef și lui Omar le lăsa gura apă. Atunci, Halef îmi șopti la ureche:

— Sidi, este de culoare roșu închis și a fost îngropat în pământ. Nu cred că ăsta mai e vin.

— Atunci ce e?

— Acum e sânge al pământului. Și asta se poate bea, nu-i așa?

— Cu siguranță, am zâmbit.

— Atunci, permite-ne să ne servim și noi. Vrem și noi să fim veseli ca tine.

Și se servi de multe, multe ori.

Nu mai e nevoie să spun că nici nu s-a mai pus problema să ne culcam. Și, când de dimineață, ne conduceam din nou caii pe drum și lăsasem în urmă micuța vale, micul hagi spuse:

— Când am să mă întorc acasă la Hanneh, frumoasa frumoaselor, am s-o învăț să facă din vin sângele pământului, căci o picătură din această băutură biruiește

toate suferințele din lume. Allah este mare și Mohammed e
profetul lui!

14. La hanul din Dabila

Țările aflate sub stăpânirea sultanului aparțin ținuturilor în care călătorul află, spre regretul și poate mai des, spre paguba sa, că hărțile de care trebuie să se slujească în mod necesar nu corespund cu realitatea. Chiar și un bun cititor al hărților se află deseori în mare încurcătură, dacă face greșeala de a se lăsa în baza acestui desen inexact.

De exemplu, pe multe hărți este desenată o linie dublă care duce de la vechiul și vestitul Seres, spre nord, în direcția Demir Hissar și Petric și de acolo, peste Ostromdscha și Ischtib spre Köprülü și Üskub. Se deduce, din această linie dublă, că există acolo o cale sau chiar o șosea largă dar, în realitate, arată cu totul altfel!

Nici urmă de cale, în sensul adevărat al cuvântului. Când ne-am abătut din drum, din valea laterală pe valea Struma, știam cu precizie, din hartă, că, de-a lungul malului fluviului, trebuia să se întindă o cale bine construită. Ceea ce am găsit însă, nu se putea, în nici un caz, compara nici măcar cu ceea ce în germană numim drum de țară. Drumurile pe care țărani noștri merg spre câmpuri sunt mult mai bine construite și îngrijite decât această șosea. De aici înainte, de unde ne abătusem din drum pe această așa-zisă șosea, trebuia să călărești aproximativ patru ore, pentru a ajunge la Ostromdscha, dacă voiai să-ți cruți animalele. Localitatea aceea era țelul călătoriei noastre pentru ziua de azi.

Am avut odată în mână o veche lucrare geografică despre Turcia. Era dedicată alteței sale regale Karl, principele Federației Rinului, mare duce de Frankfurt, arhiepiscop de Regensburg, ș.a.m.d., *generosului principe german, cunoscător și prieten al științelor și ocrotitor mărinos al învățaților*. Călărind acum spre Ostromdscha, mi-am adus aminte că, așa cum se arăta în lucrarea

menționată, acea localitate s-ar afla la marginea unei coline pe care ar fi trebuit să se găsească ruinele unui vechi castel. În vecinătate se ținuse, înainte vreme, un vestit târg, iar la poalele muntelui ar fi trebuit să se găsească izvoare cu apă fierbinte. Dar cine se poate încrede în panorama Turciei europene care venise pe lume în anul 1812!

Cunoșteam, din însemnări mai noi, că orașul ar fi avut șapte sau opt mii de locuitori, în majoritate turci și bulgari, care cultivau tutun și bumbac. Eram nerăbdător să văd cum arăta acest oraș.

Din păcate, Halef tot mai simțea dureri în piept. Se pare că suferise totuși o ușoară leziune internă de la aventura cu porumbarul. Nu se văieta, dar am lăsat caii să meargă în pas ușor, ca să nu fie nevoit să se obosească prea tare.

În dreapta și în stânga fluviului, se întindea câmpia, care se ridica apoi ușor spre munții Welitza, iar mai departe, în dreapta, coborau abrupt înălțimile Plaschkawitza Pianina.

Am ajuns la Radowa, un orașel prăpădit, ai cărui locuitori păreau să se fi dedicat cultivării tutunului nobil, iar apoi, așa numita cale ne duse spre un pod peste care am trecut pe malul celălalt al fluviului. Întrucât călăream încet, am ajuns abia după prânz în satul Dabila, ultimul nostru loc de popas, înainte de a ajunge la Ostromdscha.

Observasem că Halef își mușca, din când în când, buzele, de durere. De aceea, străbătând satul, m-am uitat după un loc unde am fi putut opri să ne odihnim. Am zărit un zid lung, destul de înalt, în spatele căruia se aflau trei clădiri. O poartă largă, arhaică, ducea în curte. Partea de sus a acestei porți era văruită în alb și deasupra am văzut, spre mirarea mea, scrise în limba turcă, cuvintele „*mekjan i rahat we emnijet we refah*”. Această inscripție mi s-a părut ceva intim. O inscripție, o firmă la un han turcesc este o raritate. Aceste cuvinte scrise aici însemnau „Han pentru odihnă, siguranță și comoditate”.

Oare ne puteam încrede în ele?

— Să poposim aici? l-am întrebat pe Halef.

— Dacă vrei, sidi, răspunse el. Fă cum vrei tu.

— Atunci, haideți!

Am intrat pe poartă în curtea unde se aflau acele clădiri joase și care erau înconjurată de zidul mai-sus amintit.

În mijloc se afla ceea ce obișnuiește a se numi „mina de aur a agricultorului” și anume groapa de gunoi. După înălțime și volum, se putea presupune că proprietarul ei trebuie să fi fost bogat în amintitul metal rar, de fapt, întreaga curte putea fi ridicată la rangul de mină de aur, căci nici nu intrasem bine pe poartă și caii noștri abia își croiau drum printre resturile de la animale și plante, care își făceau simțită prezența și prin mirosurile deloc plăcute pe care le emanau.

— O, miros plăcut, o binefacere a nasului! strigă Halef. Da, acesta este într-adevăr un han al comodității. Cine se întinde aici, se întinde pe moale. Nu vrei să încerci, sidi?

— Ești prietenul și ocrotitorul meu. Am să fac ceea ce ai să-mi arăți tu să fac, i-am răspuns.

Și cu aceasta, schimbul nostru de idei luă sfârșit, căci se repezi deodată spre noi, lătrând furios, o haită de câini răi. Se părea că bestiile aveau de gând să ne sfâșie. M-am repezit cu calul în mijlocul lor. Atunci s-au împrăștiat și au fugit.

Ne-am uitat în jur, în zadar, după vreun om. Clădirile care se aflau în dreapta și în stânga noastră se pare că serveau unor scopuri agricole, în vreme ce aceea care se afla în fața noastră părea să fie locuința propriu-zisă. Doar părea, căci nu se vedea nimic care să confirme această presupunere. Existau obloane, dar nu și ferestre. Nici horn n-am zărit. Ușa era îngustă și joasă, totuși ne-am îndreptat călare în direcția aceea și am descălecat în fața ei.

Abia acum își făcu apariția o ființă umană. Nu-mi dădeam seama dacă această persoană era bărbat sau femeie. Personajul purta pantaloni largi, de culoare roșu garanță, care erau legați strâns deasupra gleznei. N-am putut să disting dacă avea ceva în picioare, dar acestea

erau negre; nu încăpea nici o îndoială. De la gat, pornea o cămașă care ajungea până la genunchi. Era strânsă cu o curea deasupra șoldurilor și am presupus că, odată, fusese albă. Acum însă arăta de parcă servise drept bluză de lucru pentru zece generații de strămoși ai unui zugrav și fusese apoi tăvălită prin nămolul unui iaz. Gâtul și fața îi erau uscățive și se vedea clar că nu luaseră prea des contact cu apa și săpunul. Capul i se clătina încolo și încoace ca o pagodă chinezească. De sub basmaua zdrențuită care îl acoperea, atârnavu câteva lațe cenușii, încălcite, de păr.

— Bună ziua! am salutat. Cine ești?

— Sunt menajera, mi se răspunse, cu demnitate.

— Unde este stăpânul?

— Înăuntru.

Zicând aceasta, menajera ospitalierei case făcu un semn cu degetul arătător, spre interiorul casei.

— Am vrea să-i adresăm salutul nostru.

— Foarte bine, domnul meu!

Ieși afară, ca să ne facă loc. A trebuit să mă aplec, ca să nu mă lovesc cu capul de partea de sus. După cum am observat, nu exista un pridvor. Clădirea era compusă numai din cele patru ziduri de împrejmuire și din acoperișul de paie, așternut deasupra lor. Interiorul era împărțit, după cum era obiceiul în acest ținut, în mai multe încăperi despărțite prin lojnițe de-salcie.

— La stânga! strigă la noi menajera.

Am urmat indicația ei și am intrat într-o încăpere, în care, însă, nu l-am găsit pe hangiu.

Lumina intra în odaie prin două deschizături făcute în zid și din fața cărora fuseseră trase obloanele. După cum am amintit mai înainte, geamuri nu erau. În mijloc se afla o masă mare, cu patru bănci așezate în jurul ei. Era vopsită în alb și era atât de curată încât m-am minunat peste poate.

După cum arăta menajera nu m-aș fi așteptat să găsesc aici o astfel de curățenie. Și băncile erau nepătate, întrucât

n-am văzut nici un tablou cu sfinți, am presupus că proprietarul hanului era musulman.

În deschizăturile din pereți se aflau câteva ghivece cu flori îmbobocite, care dădeau un aspect intim încăperii, iar butoiul de lemn, plin cu apă, care se afla într-un colț, era vopsit într-un alb atât de strălucitor, încât îți venea să bei cu multă plăcere apă din interiorul lui.

Am bătut în masă cu măciulia biciuștii. Imediat s-a tras puțin într-o parte un perete despărțitor și a apărut un bărbat care ne-a întrebat ce doream.

Era îmbrăcat cu straie turcești, iar pe cap purta un fes roșu. Avea o statură robustă, iar barba lungă și neagră, care îi ajungea până la piept, îi dădea o înfățișare impunătoare.

— Tu ești hangiul? l-am întrebat.

— Da, dar nu mai găzduiesc pe nimeni, răspunse.

— Atunci trebuie să ștergi inscripția de pe poartă.

— Am să fac asta chiar astăzi. Am să poruncesc să fie văruiată.

Spusese toate acestea atât de furios, încât era de presupus că avusese parte doar de necazuri, cât timp fusese hangiu.

— Nici noi n-am venit ca să rămânem aici la tine, i-am explicat. Vrem numai să ne odihnim și să bem ceva.

— Asta da. Pot să vă dau și ceva de mâncare.

— Ce ai de băut?

— Rachiu și o bere foarte bună pe care v-o recomand.

Așa vasăzică, avea și bere. Era ceva surprinzător.

— Cine a preparat-o?

— Chiar eu.

— Cum păstrezi berea?

— În ulcioare mari. Prepar zilnic alta nouă, căci le-o dau oamenilor mei s-o bea.

Asta nu mai era o recomandare. Probabil că observase figura pe care am făcut-o, căci îmi spuse:

— Poți să încerci cu încredere. Este proaspătă, abia astăzi de dimineață am preparat-o.

Hangiul credea, deci, că berea, cu cât era mai proaspătă, cu atât era mai gustoasă. Eu aveam altă părere, dar am comandat totuși băutura pentru că eram curios să văd ce amestec era acela care se numea aici bere.

Aduse un ulcior maro și îl așază pe masă, în fața mea.

— Bea! mă încurajă. Dă putere și alungă toate grijile.

Mi-am făcut curaj, am apucat ulciorul cu amândouă mâinile și l-am dus la gură. N-avea miros rău. Am luat o înghițitură, încă una și am băut tot lichidul. Era slab, foarte slab, amestec munchenez cu de cinci ori mai mare cantitatea de apă, dar n-avea gust rău. Nu făcea altceva decât să-ți potolească setea.

Au băut și ceilalți și s-au declarat mulțumiți, poate doar pentru că eu nu-mi exprimasem disprețul față de aceasta băătură. Asta l-a bucurat vizibil pe hangiu. Fața lui întunecată s-a luminat pentru câteva clipe și el a spus, plin de sine:

— Da, eu sunt producător de bere. Aici nu mă imită nimeni.

— De la cine ai învățat să faci bere?

— De la un prieten care s-a născut în țara berii. A lucrat mai mult timp la Stambul și de fapt, era cizmar. Dar în țara lui, toți preparau bere, așa că se pricepea și el foarte bine. Omul era foarte sărac și s-a reîntors în patria lui. Mi-a fost milă de el și pentru un timp, i-am oferit găzduire, mâncare și băătură. Fiindu-mi recunoscător, m-a învățat să prepar berea.

— Cum se numește țara de unde venea omul acela?

— Am ținut minte numele: se numea *Elanka*.

— După cât se pare, n-ai ținut bine minte numele. Nu cumva a spus Erlangen?

— Erla, effendi, ai dreptate! Așa se numea țara, cum spui tu. Acum îmi amintesc. Cuvântul nu-i ușor de pronunțat. Cunoști țara asta?

- Da, dar Erlangen nu-i o țară, ci un oraș în Bavaria.
- Da, da, așa e. Era bavarez. Acum îmi vine în minte.

Bavaria este o parte din Almaniania^[32], unde toți oamenii beau bere, chiar și sugarii.

— Așa ți-a spus cizmarul?

— Da, effendi.

— Ei, eu nu-l cunosc și deci nu știu dacă a băut bere chiar din fragedă pruncie. În orice caz, ți-a dovedit că această băutură nu-i face pe oameni să fie nerecunoscători. Am putea să primim și ceva de mâncare?

— Spune-mi, doar, ce-ți poștește inima, effendi!

— Dar nu știu ce ai?

— Cere ce vrei! Pâine, carne; păsări, se găsesc de toate.

— Hm! Ai putea să ne faci niște ouă jumări?

— Da, se poate.

— Dar cine o să le pregătească?

— Servitorii mei.

— Nu cumva menajera care ne-a întâmpinat?

— O, nu, effendi! Știu de ce întrebi. Este cea mai harnică, dar se ocupă de grajd, nu are nimic de-a face cu pregătirea mâncărurilor.

— Ei, atunci să încercăm.

Hangiul ieși pentru a porunci să se pregătească ceea ce cerusem. Și tovarășii mei de drum și-au exprimat mulțumirea că menajera cea de treabă nu era și bucătăreasă.

Când hangiul s-a reîntors, se așază lângă noi și ne cercetă acum mai atent, decât înainte.

— V-am întâmpinat cu ostilitate, spuse apoi. Să nu mi-o luați în nume de rău, dar există oaspeți care îți taie cheful să mai fii hangiu.

— Ai avut experiențe rele?

— Chiar foarte rele.

— Nu cumva de curând?

— Ba da, effendi. Azi-noapte am fost jefuit.

— De către oaspeți? Dar cum s-a întâmplat așa ceva?

— Eu cultiv mult tutun. La anumite perioade, vine la mine un negustor de tutun din Salonic, ca să cumpere. Ieri a fost aici și mi-a plătit ultima rată pentru recolta de anul trecut. Era o sută de lire. Exact atunci când mi s-a pus, aici, pe masă, în monede de aur, au sosit trei străini care m-au întrebat dacă pot dormi la mine. Le-am urat bun venit și am dus banii în odaia unde dorm eu. De acolo mi i-au furat.

— Dar cum au reușit? Se intră atât de ușor în odaia unde dormi? Are și ea tot pereți din ăștia de nuiele cum sunt în încăperea asta?

— O, nu! Se află în spate, în colțul din stânga al casei și doi pereți sunt formați din zidul care înconjoară casa, iar ceilalți doi sunt din cărămidă și sunt înalți până în tavan. Ușa este și ea rezistentă și e zăvorâtă. Am luat măsurile acestea de siguranță, pentru că țin acolo tot ce am de preț.

— Atunci, cum au intrat hoții? De unde au știut, de fapt, că ai dus banii acolo?

— Vezi doar, că toți pereții de aici sunt din împletituri de nuiele și se pot deplasa ușor. Probabil că unul dintre că s-a furișat după mine și m-a văzut unde am pus banii. Apoi a ieșit repede afară, s-a dus în spatele casei și s-a uitat pe fereastră să vadă unde i-am ascuns. Când am încuiat caseta, mi s-a părut că aș fi auzit un zgomot afară. M-am dus repede la oblonul deschis și am tras cu urechea. Am auzit niște pași îndepărtându-se. Apoi, când m-am întors aici, unul dintre ei lipsea. A apărut după câteva clipe.

— Și asta nu ți-a bătut la ochi?

— Pe moment, nu, effendi. Pașii pe care-i auzisem puteau fi ai argaților mei, care la ora aceea au, de obicei, de lucru în spatele casei. Abia mai târziu, când am observat lipsa banilor și am făcut cercetări, am aflat de la unul din zilerii mei că tocmai se dusesse la ora aceea spre târgul oilor și se întâlnise cu străinul care venea din direcția odăii mele de dormit.

— Dar nu știi, cumva, în ce mod s-a comis furtul?

— Este încă o enigmă pentru mine. Când m-am dus să mă culc, era foarte târziu, câteva ore după miezul nopții. Jucasem și câștigasem bani și voiam să-i pun lângă ceilalți. Când am deschis dulăpiorul, era gol.

— Hm! Fusesse încuiat mai înainte? Vreau să spun, cu o cheie?

— Da.

— Și odaia de culcare?

— Nu. Ea stă aproape mereu deschisă, căci femeile din haremul meu, precum și copiii mei intră deseori acolo și mi-ar fi greu să închid de fiecare dată.

— Ai spus că ai fi câștigat. Cu cine ai jucat?

— Cu cei trei bărbați.

— Nu și cu negustorul de tutun?

— El a plecat încă de la căderea serii. Oaspeții nu erau încă obosiți și m-au întrebat dacă nu voiam să joc cărți cu ei. Am intrat în joc și am câștigat aproape o liră. A trebuit să beau rachiu cu ei și mă cam cherchelisem. Mi s-a făcut așa de somn, că a trebuit, în cele din urmă, să renunț la joc și să merg să mă culc.

— Și te-ai dus direct în odaia de dormit, ca să-ți pui câștigul în dulăpior?

— Nu. Mai întâi a trebuit să le deschid poarta celor trei. Spuneau că era prea târziu să se mai culce. Se apropiau zorile și s-au hotărât să plece chiar atunci.

Mi-au plătit pentru ceea ce consumaseră, mai mult chiar decât le-am cerut și au plecat.

— Încotro? Ți-au spus cumva?

— Da. Voiau să meargă la Dorian.

— Hm, deci spre sud, peste Furkoj și Oliwetza. Și de unde veneau?

— De la Melnik.

— Aha, de la Melnik. Și zid că erau trei? Te-ai uitat eu atenție la ei?

— Ei, bineînțeles! Doar am jucat cărți cu ei vreo șase ore.

Mi s-a trezit bănuiala că cei trei hoți erau bărbații pe care îi urmăream. De aceea, l-am întrebat mai departe:

— Te-ai uitat și la caii lor?

— Da. Erau trei cai bălani.

— Ce frumos! îi scăpă micului Halef. Sidi, am bănuir chiar de la început, chiar de la început!

— Da, ești un prieten și un ocrotitor foarte perspicace.

— Ce-ai bănuir? se grăbi să întrebe hangiu.

— Ceva ce ai să afli și tu, dar mai târziu, i-am răspuns. Mai întâi, însă, te rog să-mi dai și alte informații.

— Te referi la cei care m-au jefuit? Atunci, întreabă-mă? Am să-ți spun tot ceea ce vrei să știi.

Fața sa avea acum o cu totul altă expresie. Cuvintele micului hagi u l-au făcut să presupună că exista o oarecare relație între noi și hoți și era curios să afle mai multe. I se putea citi pe chip că începuse să tragă oarecare speranțe.

— Deci, ei plecaseră deja, când tu ai descoperit lipsa banilor, am spus. Nu i-ai bănuir atunci, imediat, pe ei?

— Nu. Mai întâi i-am trezit pe toți oamenii mei și i-am interogat. Toți sunt oameni cinștiți și nu se află nici unul printre ei căruia să-i pot atribui o astfel de faptă. I-am percheziționat pe toți, bineînțeles fără să găsesc nimic. Abia apoi, m-am gândit la cei trei străini. Am făcut cercetări și am aflat acum de la un ziler că unul din ei se dusesse în spatele casei, exact atunci când fusesem să-mi duc în odaia de dormit banii cei mulți.

— Dar furtul n-a avut loc la acea oră, ci trebuia să se fi petrecut mai târziu!

— Cu siguranță. Așa zic și eu.

— Iar mie mi se pare că n-a fost suficient un om, pentru a-și însuși banii. Au fost cel puțin doi. Nu poți să-ți aduci aminte dacă nu cumva doi dintre ei s-au îndepărtat în același timp?

— Ba, chiar foarte exact. La început nici asta nu mi-a dat de bănuir, abia mai târziu m-am gândit la acest lucru.

— Asta s-a întâmplat mai devreme sau mai târziu?

— Încă înainte de a se duce ai mei la culcare.

— Familia ta doarme cu tine în cameră?

— Firește, toți.

— Deci jaful trebuia să aibă loc înainte ca ei să meargă la culcare. Hoții au chibzuit bine. Dar cum au reușit să vă păcălească pe toți, să nu-i vedeți ce fac?

— Unul dintre ei a început să-mi arate tot felul de scamatorii cu cărțile. Întrucât mie îmi plac foarte mult aceste scamatorii, mi-a dat voie să-mi chem toți oamenii să se uite. Chiar și femeile din haremul meu s-au uitat prin împletitura de nuiiele. În vreme ce acesta ne distra, ceilalți doi s-au îndepărtat, dar mie nu mi-a bătut la ochi, așa cum v-am spus deja. Abia după ce s-au reîntors aceștia, celălalt ne-a spus că ne arătase tot ce știa. Atunci oamenii mei au plecat, iar noi am jucat mai departe.

Nu este nicidecum de mirare faptul că, aici, în acest izolat sat turcesc, se jucau cărți. Am văzut deseori în Turcia jucându-se cărți. Da, am fost și spectator la tot felul de scamatorii cu cărțile. Dar, de obicei, cei ce jucau cărți erau greci sau armeni. Turcul nu are răbdarea necesară să-și însușească, prin exerciții îndelungate, agilitatea necesară. Acum eram curios să aflu care dintre cei trei făcuse pe artistul în scamatorii.

L-am pus pe hangiu să mi-l descrie și am ajuns la concluzia că fusese temnicerul de la închisoare. Prin urmare, fapta fusese comisă de Manach el Barșa și Barud el Amasat și era clar că-și primise și el partea.

— Deci, după ce i-ai interogat pe oamenii tăi, ai ajuns la concluzia că străinii erau hoții? l-am întrebat, mai departe. Și ce-ai făcut după aceea?

— l-am trimis pe toți argații mei călare după ei.

— Așa! De ce nu te-ai dus și tu cu ei?

— Am plecat în grabă la Ostromdscha, la șeful poliției, ca să fac reclamația și să-l rog să-mi dea niște polițai. Dar mi-a îndeplinit această dorință după multe negocieri și după ce am plătit cinci sute de piaștri. Trebuia să mă oblig

că voi achita toate cheltuielile pentru urmărirea hoților și dacă erau prinși, trebuia să-i dau și lui o recompensă de zece lire.

— Acest om respectabil este un administrator priceput al propriului buzunar. Allah să vi-l țină sănătos mulți ani de-acum înainte!

— Ba să-l ia dracu'! replică hangiu, la urarea mea. Profetul a spus că pe pământ trebuie să domnească dreptatea. Slujbașii sultanului ar trebui să ne servească, fără să pretindă daruri.

— Și nu știi ce măsuri va lua șeful poliției? mi-am continuat interogatoriul.

— Ba da. Își va trimite polițaii să-i urmărească pe ticăloși. Se va organiza o adevărată vânătoare în toate localitățile aflate între satul nostru și Dorian. El însuși se va afla în fruntea poterașilor săi.

— Tare-mi vine mie să cred că șeful poliției se află acum acasă la el, șezând pe perne, fumându-și ciubucul și bându-și cafeaua.

— N-o să-i fie bine deloc, dacă aflu că asta face!

— Ai să afli, căci ai să mergi acum cu noi la Ostromdscha, ca să-l vizitezi.

— Eu? De ce? întrebă, mirat, hangiu.

— Despre asta vorbim mai târziu. Mai întâi, altceva! Te-ai dus să te convingi tu singur că șeful poliției și-a ținut promisiunea și și-a trimis într-adevăr toți slujbașii?

— N-am avut timp, căci a trebuit să mă întorc acasă, să fiu de față la reîntoarcerea argaților mei.

— S-au întors toți?

— Da. S-au împrăștiat care încotro și au călărit până la Furkoj și Welitza, dar n-au găsit nici urmă de hoți. Atunci au considerat că trebuie să se întoarcă acasă. I-am luat serios la rost. Sunt slujbași și nu le pasă de fericirea stăpânului lor.

— Ba nu, oamenii tăi au avut dreptate.

— Crezi? De ce?

— Puteau să fi mers și până la Dorian și chiar mai departe, tot n-ar fi găsit pe nimeni. Hoții nici n-aveau de gând să meargă la Dorian.

— Dar așa au spus cei trei!

— Te-au mințit, ca să te inducă în eroare. Chiar crezi că un hoț este atât de neprevăzător încât să-și atragă singur potera pe urme?

— Dar când mi-au spus, nu mă jefuiseră încă!

— Da, dar aveau de gând s-o facă. Și mai aveau și alt motiv să-ți ascundă adevăratul țel al călătoriei lor. Erau deja urmăriți pentru alte fapte comise anterior. S-au gândit că urmăritorii lor, dacă ar fi venit la Dabila, ar fi tras în gazdă aici, la tine. De aceea ți-au indicat o direcție falsă.

Hangiul mă măsură cu o privire întrebătoare.

— Effendi, ești cumva slujbaș la poliție?

— Nu. De ce mă-ntrebi?

— Pentru că, așa, ca persoană, cam semeni a polițai și vorbești ca unul care știe totul cu precizie, înainte de a i se spune ceva.

— Te înșeli, l-am contrazis. Nu suntem decât niște simpli călători care, ca oricare alții, apelăm la protecția poliției. Dar, am trecut prin multe țări și ținuturi și am văzut și am aflat mai multe decât mulți alții. De aceea ne vine mai ușor să tragem niște concluzii cu privire la această problemă a ta.

— S-ar putea să ai dreptate... dar, iată, a sosit mâncarea voastră! Nu vreau să vă mai deranjez acum. O să mai discutăm despre necazul meu, după ce terminați de mâncat. Nu vreți să le dau și cailor voștri apă și nutreț? Am niște uruială de porumb foarte bună.

— Da, dă-le și apoi spune-i unui argat să le scoată șeile și să-i ude cu niște apă, să se mai răcorească și ei. Ne-au adus de la Adrianopol până aici, fără să aibă parte de prea multă odihnă.

— Nu departe, în spatele casei, am un heleșteu a cărui apă este limpede și curată. Nu vrei să-i ducă argații acolo

să-i spele?

— Așa să facă.

Omul părea să fie un hangiu întreprinzător și foarte destoinic, având în vedere condițiile de aici. Cele 100 de lire care i se furaseră, circa 1850 de mărci, reprezentau prețul doar pentru o parte a recoltei sale de tutun de anul trecut. În orice caz, era un om cu stare. Și faptul că își înjghebase chiar și un heleșteu dovedea că se pricepea să profite excelent de terenul ce-i aparținea.

În afara de aceasta, știa să trăiască altfel decât marea majoritate a locuitorilor de acolo. Despre asta aveam să primesc imediat o dovadă, din care am tras și concluzia că nu ne considera drept niște călători obișnuiți.

Mâncarea ne fu adusă de doi flăcăi curat îmbrăcați. Ea consta din jumări de ouă aburindă și mirosind apetisant, lângă care fuseseră adăugați pepeni murați în oțet și condimentați cu piper, precum și alte fructe proaspete. Spre mirarea mea, am văzut că felurile de mâncare erau așezate pe talere curate, din faianță albă și doar strachina mare cu pepene avea o nuanță de galben.

Hangiul supraveghease să vadă dacă totul era servit cum trebuie și apoi porunci să fie adus chiar și un coșuleț, în care se aflau cuțite, furculițe și linguri.

— Aduceți patru șervețele și patru ștergare. Bărbații care iau masa aici vin de departe și sunt niște domni distinși. Nu trebuie să spună că au fost prost tratați la hangiul Ibarek.

Deci Ibarek era numele acestui bărbat grijuliu, care avea chiar și șervețele! Abia acum se îndepărtă.

Când am primit șervețelul și la fel și tovarășii mei de drum, m-am amuzat teribil în sinea mea de privirile lor întrebătoare îndreptate către mine. Habar nu aveau ce să facă cu acele lucrșoare albe, curate. Micuțul hagiul a fost singurul care s-a sacrificat să fie luat în răs de mine.

— Sidi, ce ar trebui să facem cu aceste șervete? întrebă Halef. Doar este deja așezat un șervet deasupra mesei.

— Există și șervete mică.

— *Maschallah!* Cu voia lui Allah! Astea sunt cumva batiste? Dar n-are nici unul dintre noi guturai!

— Nu sunt batiste. Șervetele trebuie legate așa cum vă arat eu acum, pentru ca să nu ne murdărim cu mâncare pe straie.

— *Allah akbar!* — Allah este cel mare! Tare neîndemânatică trebuie să mai fie nobilii, dacă au nevoie de cortine speciale, ca să poată duce mâncarea la gură fără s-o verse pe straie. Eu am învățat să mănânc cuviincios, iar jacheta mea poate să-și pună pofta-n cui, căci n-o să guste din deliciosul suc de pepene.

Mi-am legat șervetul dinadins cât am putut mai neîndemânatic și întrucât toți au făcut același lucru, ne-am așezat la masă ca și copiii pe care mama îi îndoapă cu păsat cu lapte. M-am distrat grozav, în sinea mea.

În timp ce mâncam, am observat că animalele noastre fuseseră duse în spatele casei. Hangiului, ca unui adevărat musulman, i se păru că este politicos să ne lase să mâncăm fără martori. Apăru doar când terminaserăm și porunci celor doi flăcăi să strângă și să ne aducă un lavoar și acesta era din faianță albă și acum veni și rândul ștergarelor să fie folosite.

În timp ce ne spălam pe mâini, Halef îmi șopti la ureche:

— Sidi, nu ți-e teamă?

— De ce?

— De cât o să ne coste toate acestea! Această mâncare bună, berea rece, cuțite, furculițe și linguri, un șervet de masă, un lavoar, ștergare și chiar și agățătorile astea de pus pe piept, din pânză albă. Cred că bravul Ibarek o să ceară de la noi cât i-a cerut și lui șeful poliției.

— Nu-ți mai face griji, sunt convins că n-o să trebuie să plătim nimic aici.

— Vrei să spui că hangiul va avea acest gând minunat, filantrop?

— Precis. O să le dăm doar argaților un bacșiș.

— Dacă Ibarek este atât de înțelept, am să mă rog azi, mâine și chiar și poimâine, înainte ca profetul să adoarmă, să intervină pe lângă îngerul morții pentru acest brav hangiu.

— De ce doar până poimâine?

— E suficient de trei ori. Până atunci o să mai cunoaștem și alți oameni care ne vor trata la fel de bine și care vor merita și ei intervenția mea.

Micuțul hagiul zâmbi viclean în barbă, așa cum îi era obiceiul.

După ce ne-am spălat, hangiuul ne invită din nou înăuntru, să stăm la masă. Voia să umple, din nou ulciorul cu bere care fusese golit. Eu, însă, l-am refuzat.

— M-aș bucura dacă mi-ai arăta dulăpiorul din care ți-au fost furați banii. Vrei să-mi faci această favoare?

— Da. Vino! Urmează-mă!

Veni și Halef cu noi. Flerul său înnăscut jinduia să intre în acțiune.

Ibarek nu trebuia să deplaseze decât doi dintre pereții despărțitori subțiri și ne și găsirăm în fața ușii odăii sale de dormit. Era descuiată. M-am convins îndată că avea un zăvor pe dinăuntru. Paturi nu existau. Pe lângă pereți, de jur împrejur, se afla un cadru scund de scânduri peste care erau așezate perne. Pe acestea dormeau membrii familiei, vara neacoperiți, iar iarna înveliți cu pături sau blănuri. Nici nu le trecea prin cap să se dezbrace de haine.

Aceste proaste obiceiuri ale orientalului — lipsa de așternuturi și faptul că doar rareori își schimba lenjeria de corp — îl făceau nu numai să fie foarte sensibil la multe boli, ci reprezentau și motivul apariției în număr mare a două feluri de insecte setoase de sânge: puricii și păduchii.

Pereții erau văruiți în alb. Singura lor podoabă era versetul scris în limba arabă, chiar sub acoperișul de paie:

Somnul celor drești este păzit de îngeri; la culcușul celor nedrești, însă, se jeluiesc și gem din greu reproșurile.

Încăperea avea doar o singură deschizătură pentru fereastră. Față în față cu ea se afla dulăpiorul.

— Acolo am pus banii, spuse hangiu, arătând spre dulăpior. Era încuiat, atunci când s-a produs furtul.

— Descuie-l! i-am spus.

Ibarek scoase de la cingătoare o cheiță și descuie. Dulăpiorul era gol-goluț. Am cercetat cheia și încuietoarea. Nu aveau o lucrătură obișnuită. Întrebându-l pe hangiu, am aflat că lăcătușul care le confecționase era din Ostromdscha. După părerea mea, dulăpiorul nu fusese deschis cu vreun cârlig sau vreun piron.

— Deci, tu ești absolut sigur că ai încuiat dulăpiorul? l-am întrebat.

— Da, absolut sigur.

— Hm! Înăuntru se aflau doar banii?

— Nu. Mai erau și bijuterii și diverse mărunțișuri din aur și argint.

— Ți s-au furat și astea?

— Da, effendi, s-a dus totul.

— Asta înseamnă că hoții n-au avut timp să mai stea să aleagă și au operat și pe întuneric: N-au putut să vadă ce era de valoare și ce nu.

— Oh, bijuteriile erau în majoritate medalii mari sau mici din aur. În ciuda întunericului, pe astea cred că le-au văzut bine hoții. Celelalte erau câteva catarama, broșe și inele, care aveau toate o valoare.

— Dar care pot duce și la descoperirea hoților, am completat. Hoțul care e prevăzător nu fură așa ceva. Dacă cei doi au furat aceste obiecte, au dovedit că nu sunt niște spărgători de meserie și nici prevăzători nu sunt. Dar trebuie neapărat să descoperim cum au descuiat dulăpiorul.

Am vrut să cercetez mai atent, dar micuțul hagi o făcuse deja.

— Am găsit, sidi, zâmbi pe sub mustață. Iată! indică spre interior.

Când m-am uitat, am observat imediat că partea din spate a dulăpiorului nu era bine lipită. Am cercetat să văd cum era fixat dulăpiorul de perete. Nu era prevăzut cu o bară de fier, pentru siguranță, ci atârna pur și simplu de un cui, din care putea fi ușor scos.

Am luat dulăpiorul din cui și s-a văzut acum clar că partea din spate fusese îndepărtată. Se observau urmele unei lame puternice de cuțit.

Părțile casetei nu erau prinse cu cuie ci doar îmbinate cu cep și bucea. Spargerea părții din spate trebuie deci să fi produs un zgomot destul de puternic.

— N-ați auzit nimic, atunci? am întrebat.

— Absolut nimic.

— Și totuși, trebuie să fi trosnit destul de tare. Poate că ați făcut zgomot mare?

— Oh, chiar deloc. Urmăream scamatoriile atât de încordați, încât, din contră, am stat foarte liniștiți. Probabil că hoții n-au lăsat ușa deschisă.

— Fără îndoială că s-au ferit s-o lase deschisă. În orice caz, cred că au tras și zăvorul la ușă, pentru a nu fi luați prin surprindere.

— Ei și atunci n-am fi putut auzi nimic?

— Ba da! Până la odaia de dormit nu există ziduri despărțitoare, ci numai lojnițe de salcie în toată casa. Ar fi trebuit să auziți zgomot când a fost desprinsă partea din spate a dulăpiorului. Presupun că... hm!

M-am apropiat de fereastră. Era destul de mare încât să poată trece pe acolo un bărbat destul de voinic. Și dulăpiorul era suficient de mic pentru a fi scos afară pe fereastră.

— Haideți afară! am spus și am ieșit din odaie.

Au venit după mine până în spatele casei.

— Ai căutat afară lângă fereastră? l-am întrebat pe hangiu.

— Nu. Cum să mă fi gândit la asta! Dulăpiorul era în odaie. Acolo a avut loc furtul. Ce-am putea găsi aici?

— Poate n-o să căutăm degeaba, așa cum crezi tu. Hai, să cercetăm! Dar lăsați-mă pe mine! Nu vă apropiați prea mult de fereastră! S-ar putea să ștergeți urmele.

Când am ajuns la locul din fața ferestrei, amândoi, au rămas puțin în spate. Lângă zid se lățise un desiș sălbatic de urzică. Chiar sub fereastră, fusese călcat în picioare.

— Aha! am zis. Vezi că cineva a sărit pe fereastră!

— Da, dar mai demult. Poate a fost unul dintre băieții mei.

— Nu. N-a fost un băiat, căci văd aici, pe pământul moale, urma unei încălțări de bărbat. Și n-a trecut chiar așa mult timp de atunci. Urzicile zdrobite nu s-au ofilit încă. Și urmele de pași sunt proaspete. Marginile pașilor imprimați ar fi trebuit să fie uscate, dacă urmele erau vechi.

— Dar de unde știi toate astea? spuse Ibarek, mirat.

— Ca să știi toate acestea, nu trebuie decât să deschizi bine ochii și să te gândești puțin. Privește! Vezi aici locul unde a fost așezat dulăpiorul. S-a murdărit de la pământul umed, dar, în ciuda întunericii, hoții l-au curățat.

— Asta de unde o mai știi?

— N-am văzut nici o urmă de murdărie pe casetă; este foarte simplu. Și acum, să cercetăm mai departe.

Am căutat pe pământ... zadarnic. Atunci, mi-am scos cuțitul și am început să tai urzicile de la rădăcină. Apoi am cercetat locul care rămăsese gol. Între țepii rămași putea să se afle ceva. Și chiar așa era, bănuiala mea s-a adeverit. Din două locuri, am văzut lucind ceva auriu. Am ridicat cele două obiecte. Erau un inel subțire cu peruzea și un cercel din aur solid, așa cum poartă femeile prin ținutul acela.

— Aici le-a scăpat, totuși, ceva ticăloșilor, i-am spus lui Ibarek. Cunoști aceste bijuterii?

— Ah! Sunt ale noastre. Oare n-o fi și celălalt cercel pe aici?

— Ajută-mă să caut!

Ibarek mi-a dat ascultare, dar toate eforturile noastre au fost zadarnice. N-am mai găsit nimic altceva. Acum știam

cum se produsese furtul. Pungașii se temuseră să nu fie auzit zgomotul. De aceea, unul dintre ei sărise pe fereastră pentru a deschide afară dulăpiorul pe care i-l dăduse celălalt.

Ce urma să facem în continuare puteam discuta și înăuntru. De aceea ne pregăteam să ne întoarcem înapoi în odaie. Dar, înainte de asta, ne-am dus pentru câteva clipe să vedem caii.

Fuseseră duși deja la heleșteu; stăteau pe mal și se hrăneau cu uruială de porumb din sacii care le fuseseră atârnați de gât. Le-am spus argaților că puteau lăsa animalele aici, unde, chiar dacă se aflau lângă heleșteu, nu erau atâtea muște și țânțari ca în curtea cea murdară. După cum se va vedea curând, a fost un noroc faptul că mi-a venit această idee.

Nici nu intrasem bine în odaie și voiam să luăm din nou loc la masă, când am auzit doi călăreți intrând în curte. Caii lor nu erau buni de nimic și în plus, era evident că erau foarte obosiți, gloabe bătrâne pentru care n-aș fi oferit nici cincizeci de mărci. Și călăreții se potriveau foarte bine cu caii lor, atât arătau de zdrențăroși și de scăpătați.

— Ai oaspeți noi, îi spuse Halef hangiului.

— Din ăștia de genul ăsta nu mă interesează, bombăni Ibarek. Mă duc să-i dau afară.

Tocmai voia să plece, dar l-am apucat de braț și l-am tras înapoi.

— Stai! Lasă-i să intre!

— De ce?

— Vreau să aflu ce vorbesc între ei.

— Asta înseamnă că-i cunoști?

— Da. Dar, sub nici un motiv, nu trebuie să afle că suntem aici. De aceea, nu trebuie să ne vadă nici pe noi și nici caii noștri.

— Asta se rezolvă foarte ușor. Nu trebuie decât să mergeți în odaia mea de dormit și să așteptați până pleacă.

— Asta au s-o facă tovarășii mei de drum. Eu, însă voi trage cu urechea.

— Nu știu ce urmărești, dar n-o să-ți fie greu să asculți ce vorbesc. Vino! Am să te ascund.

Ibarek mă duse în spatele unuia dintre pereții despărțitori. Acolo stăteau sprijinite mai multe legături mari de ramuri de salcie din care fuseseră construiți pereții de împletituri.

— Ascunde-te în spatele acestor legături, spuse. În felul acesta, vei putea să privești în odaie prin spațiile dintre ramuri. Străinii vor sta atât de aproape de tine, încât ai să poți auzi tot ce spun, chiar dacă nu vor vorbi prea tare.

— Dar dacă vor vrea să controleze, să vadă dacă nu cumva sunt urmăriți?

— Am să așez legăturile în așa fel încât să nu poți fi observat.

— Bine! Dar trebuie să-ți spun că va trebui să plec imediat, dacă cei doi călăreți se îndreaptă spre Ostromdscha. Și trebuie să vii și tu cu noi!

— Eu? De ce?

— Ca să-ți recuperezi banii de la hoți.

— Asta înseamnă că hoții se află la Ostromdscha?

— Am toate motivele să presupun că acolo se află. Poruncește, deci, imediat să ți se pună șaua pe cal și să fie dus, împreună cu ai noștri, într-un loc unde să nu fie văzuți de aceștia doi. De îndată ce am să aflu tot ceea ce trebuie, mă voi furișa în odaia ta de dormit. Unul dintre argații tăi trebuie să ne aștepte acolo, pentru a ne duce la cai și trebuie să vii și tu rapid acolo. Acum pleacă, înainte să apară cei doi.

Am putut purta această discuție, doar pentru că cei doi călăreți nu se prea grăbeau să intre în odaia de oaspeți. Descălecaseră și apoi se duseseră spre una dintre clădirile laterale, „să vadă dacă nu găsesc cumva ceva de furat pe-acolo”, după cum se exprimase Ibarek.

Hangiul plecă iar eu m-am așezat comod pe pământ, între peretele din leasă și legăturile de ramuri de salcie.

Spațiile dintre împletiturile peretelui îmi permiteau să îmbrățișez cu privirea întreaga odaie. Apoi, ani auzit pași apropiindu-se.

— Sidi, unde ești? a întrebat vocea micuțului hagi Halef, de după legături.

— Aici. Ce tot vrei? Câtă nechibzuință din partea ta!

— Ei, aș! Cei doi încă nu vin, stau în grajd să se uite la caii hangiului. Spuneai că-i cunoști. Cine sunt?

— Dar ce, tu nu i-ai recunoscut? Ia adu-ți aminte de porumbar! Doar te-ai uitat la cei care se aflau în odaia de sub noi!

— Și peste care s-a prăbușit pisica, împreună cu rețelele din care era construit porumbarul, iar pisica eram chiar eu! Da, m-am uitat bine la ei.

— Și la cei doi zdrențăroși care stăteau în partea stângă? Erau frați!

— Ah, sidi! Acum îmi amintesc. Unul dintre ei avea o praștie. Crezi că ei sunt?

— Da, ei sunt. Le-am ținut bine minte figurile.

— O, Allah! Spuneau că trebuie să mergă la Ostromdscha să le comunice celor doi nemernici ce ar fi trebuit să se întâmple cu noi, poate chiar că ne-au expediat direct în paradis.

— Asta voiau să facă. Misiunea aceasta o primiseră de la Manach el Barșa și Barud el Amasat.

Deci, n-au ajuns încă la Ostromdscha, iar cei trei bandiți, pe care-i urmărim și care l-au prădat și pe Ibarek, cred că nu ne mai aflăm pe urmele lor. Sidi, dă-mi voie să-ți fac o propunere inteligentă! N-ar fi bine să-i scoatem din joc pe ăștia doi?

— Da și nu, dragă Halef. Să-i omorâm nu putem. Dar o să avem grija să nu ajungă înaintea noastră la fugarii care se află la Ostromdscha. Și acum, pleacă, să nu cumva să fi văzut. Spune-i, însă, hangiului să ia măsuri ca cei doi

oaspeți sa fie reținuți aici cât mai mult timp posibil, după ce pleacă și el cu noi. Să li se dea să bea și să mănânce, să aibă motiv să rămână aici cât mai mult. Spune-i asta și acum pleacă!

— Da, sidi, mă fac nevăzut, se pare că vine cineva.

Ultimele cuvinte mai mult le șopti și apoi dispăru, în sfârșit, cei doi își făcură apariția în odaie. Găsiră încăperea goală. Și Osco și Omar plecaseră de mult, iar Ibarek venise doar ca să ia de acolo ulciorul cu bere.

Acum puteam să-i privesc mai bine pe cei doi vagabonzi, decât reușisem s-o fac alaltăieri seara. Aveau într-adevăr mutre de ticăloși. Există oameni pe fețele cărora citești imediat la ce te poți aștepta din partea lor. Acestui soi de oameni aparțineau și ei. Straiele le erau sărăcăcioase, foarte murdare și zdrențăroase. În schimb, aveau arme bune, care păreau și bine întreținute.

În vreme ce unuia dintre ei îi atârna la cingătoarea zdrențuită o praștie, celălalt avea o armă atât de temută cândva, folosită de sârbii și valahii refugiați în păduri, din fața turcilor, o secure haiducească, al cărei mâner încovoiat era îmbrăcat în pielea perlată a unui rechin. Cunoșteam această armă doar din auzite și chiar văzusem, pe ici pe acolo, prin unele colecții, unele securi de acest fel, dar nu văzusem niciodată cum se folosește. Nu-mi trecea prin cap că, doar peste puțin timp, aveam să devin chiar eu ținta ei.

Vagabonzii se uitară prin odaie.

— Nu-i nimeni pe-aici, mârâi cel cu praștia. Se crede cumva că n-o să putem plăti rachiul pe care vrem să-l bem?

— Da' ce, chiar trebuie să-l plătim? râse celălalt. Nu ne-am refugiat noi în păduri? Nu avem noi *koptscha* de care se tem toți? Dacă nu vrem să plătim de bunăvoie, să văd eu care-i ala care o să ne poată sili s-o facem!

— Ia mai tacă-ți gura! Noi suntem doar doi, iar Ibarek ăsta e om bogat și are o mulțime de argați și zilieri, pe care nu-i putem răzbi singuri. Doar n-o să-mi pun viața în pericol pentru câteva înghițituri de rachiu. Dar mă deranjează

faptul că nimănui nu pare să-i pese de noi. Nu cumva le-o trece prin cap să ne ia drept vagabonzi?

— Hm. Da' ce, suntem cumva altceva?

— Ha chiar asta și suntem! Suntem eroii munților și ai pădurilor, care au misiunea să se răzbune pe nedreptățile săvârșite împotriva lor.

— Oamenii de rând, însă, ne zic bandiți în loc de eroi, ceea ce pentru mine e totuna. Poate că de aceea nu e nimeni în odaie, pentru că acești oameni buni stau afară, pe lângă pereți și se holbează la noi printre crăpături. Numai că asta n-o să le priască. Ia hai să ne uităm pe aici!

Zdrențăroșii se îndreptară spre pereții de împletitura. Când ajunseseră lângă peretele în spatele căruia mă ascunsesem, unul dintre ei spuse:

— Aici, în spatele acestor legături, poate să se ascundă ușor cineva. Cuțitul meu este suficient de lung.

Modul în care se comportau cei doi arăta dar ce soi de oameni erau. Diavolul împielit scoase cuțitul și începu să împungă prin legăturile de ramuri, dar, din fericire, la o înălțime prea mare. Dacă nu mi-ar fi venit ideea să mă așez, cu siguranță m-ar fi nimerit cu cuțitul.

— Nu-i nimeni aici, spuse el, mulțumit. Nici nu cred că ar fi îndrăznit vreunul. Hai!

Intrară din nou în odaie și strigară tare că vor să fie serviți. Apăru hangiul, îi salută și se scuză, foarte politicos, că nu putuse să vină mai repede.

— Mă pregătesc de plecare, le explică el. Din păcate, de aceea a trebuit să așteptați.

— Da' unde pleci? întrebă omul cu praștia.

— La Tekirlik.

Ibarek era destul de isteț ca să le indice exact direcția inversă. Totuși, zdrențărosul se interesă mai departe:

— Ce vrei să faci acolo? Ai afaceri?

— Nu, mă duc de plăcere. Cu ce să vă servesc?

— Rachiu. Dar adu destul. Ne e sete și o să-ți plătim.

Oamenii aceștia își potoleau, deci, setea cu rachiu. Era și asta o chestie!

— Să plățiți? replică, zâmbind, hangiu. Astăzi, voi sunteți primii mei oaspeți și eu respect un vechi obicei: cei care vin astăzi primii la mine, primesc pe gratis tot ce doresc.

— Așa? Și ce zi anume este astăzi?

— Ziua mea de naștere.

— Atunci, îți dorim fericire și să trăiești o sută de ani. Deci, orice mâncăm sau bem nu trebuie să plătim?

— Bineînțeles că nu, zâmbi Ibarek.

— Atunci, adu un ulcior plin cu rachiu. Trebuie să bei și tu cu noi.

— Nu pot, pentru că trebuie să plec imediat. Vreau să-mi petrec ziua de azi cu rudele mele care locuiesc la Tekirlik. Dar am să ciocnesc cu voi.

Plecă să aducă băutura.

— Auzi, spuse cel cu securea haiducească, hai c-am nimerit-o bine. Nu-i așa?

— Da, rânji celălalt, cu mare plăcere. N-o să ne refuzăm nimic.

— Omul nu trebuie să spună, când se va întoarce din călătorie și va afla ce-am consumat, că n-am fost în stare să-i sărbătorim cum se cuvine ziua de naștere.

M-am bucurat că hangiuului îi venise ideea să-i rețină aici sub acest pretext. Aduse un ulcior care, după părerea mea, era suficient de mare încât să se îmbete cu conținutul lui zece bărbați. Puse lângă el, pe masă și un pahar și voi să toarne rachiu în el.

— Stai! îi porunci cel cu praștia. Vasul ăsta e atât de mic, de parcă-i pentru copii. Dar noi suntem bărbați și bem direct din ulcior. Ceea ce ne dă Allah trebuie savurat din plin.

Trase două înghițituri, mari, așeză ulciorul jos, mai trase încă una și apoi făcu o figură de parcă sorbise nectar.

Camaradul lui îi urmă exemplul, nu bău nici el mai puțin, plescăi din limbă și îl întinse ulciorul lui Ibarek.

— Bea, prietene! Această desfătare nu-și are pereche pe pământ. Dar să nu bei prea mult, ca să nu rămânem noi cu prea puțin, căci suntem oaspeții tăi.

Hangiul abia își înmuie puțin buzele și îi asigură:

— N-o să rămâneți cu prea puțin, căci puteți să porunciți să vi se umple din nou ulciorul.

— Chiar dacă n-ai să mai fit tu aici?

— Da. I-am poruncit argatului care vă va servi să vă dea tot ce cereți, dacă bineînțeles există ceea ce cereți.

— Ești un credincios smerit și respectabil al Profetului și duci o viață demnă de laudă și de aceea îngerul morții te va duce cândva direct în sânul lui Abraham.

— Vă mulțumesc. Acum, însă, am să plec. Deci, adresați-vă argatului, dacă eu nu mai sunt aici.

— Dar unde se află acesta?

— Afară, în curte. Nu e nimeni aici, în casă. Oamenii sunt la câmp, dar se vor întoarce curând.

Vicleanul spusese aceasta, pentru ca cei doi să se simtă în siguranță. Trebuiau să fie convinși că puteau să discute liniștiți cu voce tare și să se simtă comod.

— Atunci, îți urăm drum bun, spuse posesorul securii, înainte de asta, însă, aș dori să aflu ceva de la tine.

— Ce anume?

— N-au trecut cumva pe aici, în urmă cu puțin timp, trei bărbați, trei distinși domni?

— Hm! Pe la mine trece multă lume. Ar trebui să mi-i descrieți.

— Nu-i nevoie. E suficient să-ți spunem pe ce cai călăreau. Erau trei cai bălani.

— Ah, exact! Ieri seară ei au fost aici.

— Au dormit aici?

— Nu. Așa intenționau, dar am jucat cărți împreună, aproape până în zori și atunci, s-au gândit c-ar fi mai bine să plece imediat.

— Ți-au spus cumva unde se duc?
— Da.
— Cumva la Ostromdscha?
— O, nu! Mergeau spre Dorian.
— A, așa! Și chiar acolo au plecat?
— Firește. Doar așa mi-au spus. De ce să le fi venit altă idee?

— Corect! Întrebam doar așa... Și încă ceva. N-au mai venit, după aceea și alții care soseau din aceeași direcție?

Întrebarea se referea la mine și la însoțitorii mei. Nu știam ce răspuns va primi. Așteptam încordat replica lui Ibarek. Ar fi fost cel mai bine să recunoască faptul că am trecut pe aici. Și dacă era destul de șiret, putea să le spună că am plecat după ceilalți trei, spre Dorian.

În felul acesta, ar fi putut să-i facă să creadă că n-aveau de ce să se aștepte la vreun pericol din partea noastră, deocamdată, cel puțin pentru câteva zile. Dar nu îl credeam capabil de o asemenea perspicacitate. De aceea, am fost foarte plăcut surprins de desfășurarea, în continuare, a discuției. În ciuda așteptărilor mele, hangiul a dovedit că poate fi și foarte perspicace.

— De ieri seară, n-au mai poposit alți oaspeți aici, spuse Ibarek. V-am spus doar că voi sunteți primii.

— Hm! Dar oamenii despre care vorbim au venit precis la Dabila.

— Probabil că au trecut prin sat, fără să se oprească pe aici.

— Precis. Ceea ce este foarte neplăcut pentru noi, căci am fi dorit să-i găsim aici. Trebuie neapărat să vorbim cu ei.

— Sunt cumva cunoștințe de-ale voastre?

— Chiar prieteni buni.

— Atunci trebuie să vă grăbiți să plecați după ei și deci, nu puteți rămâne mai mult timp pe-aici.

— Din păcate! Am dori, totuși, să-ți onorăm ospitalitatea, savurând bunătățile pe care ni le-ai oferit. Poate o să-i

întâlnim pe cei patru la Ostromdscha.

— Patru erau?

— Da.

— Nu cumva unul dintre ei călărea un armăsar de rasă nobilă?

— Da, da. L-ai văzut?

— Sigur că da. N-avea și două arme, în loc de una?

— Așa e!

— Între ceilalți trei, era unul mititel căruia, în loc de barbă, îi atârnav pe față zece sau unsprezece firicele subțiri de păr?

— Chiar așa! Pe ei i-ai văzut. Dar unde, dacă n-au poposit aici la tine?

— Afară, în fața porții. Stăteam cu vecinul acolo, când au venit. Voiau să tragă la mine, la han. Când le-am spus că eu sunt hangiu, cel cu barbă neagră, care călărea pe calul arab, m-a întrebat dacă nu cumva au poposit la mine trei bărbați călare pe cai bălani.

— Drace! Ce i-ai spus?

— Adevărul, firește.

— Vai de mine!

— Cum adică „vai de mine”?

— Ei, am spus și eu așa. Zi-i mai departe!

— Omul m-a întrebat când au fost cei trei aici, cât au stat și încotro au plecat.

— Ah, excelent! Și ce i-ai răspuns?

— Tot ce știam. I-am spus că cei despre care mă întrebaseră au plecat spre sud, la Dorian. N-ar fi trebuit să fac asta?

— O, ba da. Ai făcut foarte bine. Și după aceea, ce s-a mai întâmplat?

— Călărețul mi-a spus că trebuie să plece imediat după ceilalți și că, de aceea, nu poate descăleca aici. S-a interesat de drumul care duce de aici spre Dorian. Apoi au pornit în galop spre Furkoj. Probabil că erau foarte grăbiți.

— Deci, știi sigur că s-au îndreptat spre sud?

— Sigur. Cum te văd și cum mă vezi. Am rămas în poartă mai mult timp și i-am urmărit cu privirea până au dispărut de cealaltă parte a munților. Armăsarul m-a fermecat atât de tare, încât n-am putut să-mi mai desprind ochii de la el.

— Da, e un cal splendid. Asta așa e.

— Atunci, trebuie să mergeți și voi la Dorian, ca să vorbiți cu cei patru?

— Neapărat. Da' acum nu ne mai grăbim. Dacă sunt acolo, știm că ne vor aștepta.

— Atunci mă bucur că i-am văzut și că am stat de vorba cu ei. Ei, dar acum trebuie să plec. Vă rog să nu mi-o luați în nume de rău că nu mai pot să rămân cu voi.

Zdrențaroșii îl asigurară pe hangiu, în cel mai prietenos mod posibil, de recunoștința lor și își luară rămas-bun de la el, de parcă i-ar fi dăruit întreaga lor dragoste. După ce acesta plecă, cel cu praștia bătut cu pumnul în masă și strigă:

— Ce noroc! Am scăpat de grijă. Nu s-au dus la Ostromdscha.

— Da, avem de ce ne bucura. Ce deștepți au fost Manach el Barșa și Barud el Amasat că au reușit să-l păcălească pe prostănacul ăsta de hangiu, spunându-i că merg la Dorian! Acum, câinii ăia ordinari care ne-au spionat s-au dus acolo și o să caute degeaba.

— N-am fost niciodată la Dorian și nu știu cât de departe e.

— Cred că e un drum cam de șapte ore de mers călare. Indivizii n-or să ajungă decât seara acolo. Mâine vor face cercetări. Atunci or să afle că au fost duși de nas. Dar până poimâine după-amiază n-au cum să ajungă la Ostromdscha. Putem, deci, să stăm aici, să mâncăm și să bem, cât avem chef.

— Și dacă hangiul se întoarce tot astăzi?

— Nu cred că are de gând asta!

— Ar fi trebuit să-l întrebăm.

— De ce?

— Dacă aş şti că se întoarce abia mâine, ți-aş propune să rămânem aici toată ziua. O să primim, pe gratis, tot ce-o să cerem. De aşa ceva trebuie să profiți din plin.

— Eu zic că-ți faci griji degeaba. Hangiul rămâne precis acolo până mâine.

— Chiar crezi?

— Când îți serbezi ziua de naștere, faci petrecerea seara.

— Asta așa e.

— Petrecerea nu se poate termina decât după miezul nopții. Crezi cumva că la ora aia se va urca pe cal să vină acasă, pe un drum pare durează câteva ore?

— Ai dreptate, fu de acord și celălalt și trase o înghițitură zdravănă din ulcior. Hangiul o să doarmă mâine până târziu. Putem sta foarte bine aici și o să rămânem și peste noapte. N-avem de ce să ne mai temem de cei patru și nici nu trebuie să ne mai grăbim.

— Bun! Rămânem. Merităm și noi câteva ore plăcute. Când mă gândesc la noaptea de alaltăieri, îmi vine să înnebunesc. Omul acesta, care călărește armăsarul, care e pe deasupra și un câine de creștin, un necredincios, s-a aflat în mâinile noastre și l-am lăsat să ne scape!

— Da, suntem de neiertat! O singură lovitură de cuțit și ghiarul era mort!

— O să fie vai de el și de tovarășii lui de drum, când vor veni la Ostromdscha. Direct în iad o să-i trimitem, pe toți patru!

— Hm! De fapt, pe noi doi nici nu ne interesează treaba asta. Suntem doar soli și vom fi plătiți pentru asta.

— Da, dar cel care mă plătește îmi este prieten și îi stau alături.

— Chiar și dacă e vorba de o crimă?

— De ce nu, dacă asta aduce bani? Ce, e cumva păcat să omori un ghiaur?

— Nu, e chiar o faptă lăudabilă. Cine ucide un ghiaur, acela mai urcă o treaptă spre cel de-al șaptelea cer. Asta

este vechea învățătură, de care, din păcate, oamenii nu mai vor să audă. Mă mănâncă degetele să-i trag un glonț în cap străinului, dacă apare la Ostromdscha.

— Și pe mine.

— Gândește-te ce câștig am avea de pe urma acestui lucru! Am fi și bine plătiți și în plus, tot ceea ce are asupra lui ne-ar reveni nouă. Numai calul singur ar fi o adevărată avere pentru noi. Am putea primi pe el o sumă considerabilă.

— Sau poate n-am primi nimic, căci tare mă tem că nu noi vom fi aceia care vor primi calul!

— De ce nu?

— Manach el Barșa și Barud el Amasat sunt la fel de deștepți ca și noi.

— Hm! Asta cam așa e. Dar am putea să-l tragem ușor pe sfoară.

— Cum?

— N-o să le spunem că străinul s-a dus la Dorian. O să le spunem că a scăpat și probabil s-a duș spre... spre... spre orice localitate, o să ne mai gândim unde anume. Apoi, poimâine plecăm spre Dorian și îi pândim pe cei patru străini.

— Ai avut o idee excelentă. Mă tem, însă, că Manach și Barud nu se vor lăsa păcăliți.

— Am pornit-o cu stângul, atunci!

— Și de fapt, cine știe cât o să dureze până-i găsim.

— Nici măcar o oră.

— Eu sunt convins de contrariu. Știm doar că trebuie să ajungem la ruine. Dar acolo putem să pierdem o mulțime de timp, căutându-i.

— Ai uitat că trebuie să ne adresăm bătrânului *mübarek*?

— Știu foarte bine. Dar, mai întâi, se pune întrebarea dacă i-au spus exact unde se vor afla și în al doilea rând, nici nu-l cunoaștem pe bătrân.

— Poarta și el *koptscha*, semnul tainic al alianței noastre.

— Dar ăsta nu-i un motiv să ne spună nouă orice secret.

— Atunci, avem parola pe care ne-a spus-o Barud el Amasat și pe care i-o va comunica și bătrânului. Auzind-o ne va destăinui sau ne va arăta locul unde se află fugarii. Deci, de găsit, o să-i găsim imediat. Nu-mi fac griji din pricina asta. Se pune întrebarea dacă... dar, uite, tocmai iese hangiul pe poartă! Bea, să vedem dacă într-adevăr argatul ne va umple din nou ulciorul.

Au băut și au băut și spre mirarea mea, era cât pe ce să spun spre groaza mea, au golit într-adevăr ulciorul. Apoi unul dintre ei se duse la fereastră și strigă afară, după care intră un argat care primise indicațiile necesare de la stăpânul lui.

Cei doi oaspeți neobișnuiți aflară de la el că le va aduce tot ceea ce-i vor cere și aceștia îi porunciră mai întâi să le umple din nou ulciorul. Chiar și un rinocer s-ar fi îmbătat criță din două ulcioare pline cu un asemenea rachiu, așa că am fost convinși că, în scurt timp, se vor afla într-o asemenea stare, încât nu mai avea nici un rost să-i spionez.

Într-adevăr, când a fost adus cel de-al doilea ulcior, plin, stăteau tăcuți unul lângă altul, priveau fix în față și beau, cu scurte pauze. Mi-am dat seama că nu mai era nimic de aflat de la ei, așa că m-am hotărât să plec.

15. Un polițai cu multe probleme pe cap

Nu eram prea mulțumit de izbânda mea. Ce reușisem, de fapt? Știam acum precis că trebuia să-i căutăm la ruinele de la Ostromdscha pe Barud el Amasat, Manach el Barșa și pe temnicerul care fugise cu ei din Adrianopol. Dar ruinele acestea puteau să fie foarte distanțate între ele. Și poate ca respectivii nici nu stăteau acolo, decât noaptea sau la anumite ore.

Mai auzisem, de asemenea, că există un bătrân, un așa-numit „Sfânt”, de la care cei doi puteau afla cu ajutorul unei parole unde se aflau ceilalți trei. Dar unde se afla acest „Sfânt” care deținea în alianța ticăloșilor un loc de frunte? Unde era de găsit? Tot la ruine? Și care era acel cuvânt de recunoaștere? Pe „Sfânt” mă încumetam să-l găsesc destul de ușor. Dar să aflu cuvântul magic era cel puțin foarte greu, dacă nu chiar imposibil. Poate, totuși, reușeam să-l iau prin surprindere pe bătrân și să-i smulg secretul.

Eram convins că cei doi bețivi din odaie deveniseră inofensivi, cel puțin până mâine. În scurt timp se vor chercheli în așa hal, încât n-or să mai știe nimic de ei. Nici mâncare n-o să le mai trebuie și or să se ghemuiască într-un colț, unde vor dormi adânc, după beția trasă. Era un mare avantaj pentru mine, căci, în felul acesta, cei pe care-i căutam nu mai puteau fi avertizați de venirea noastră și puteam să petrec timpul, de astăzi după-amiază până mâine după-amiază — căci bețivii n-aveau cum sosi mai devreme la Ostromdscha — făcând cercetări în legătură cu cei trei fugari.

Și acum, întrucât nu mai era nimic de spionat, m-am furișat, fără zgomot, din spatele peretelui de leasă și m-am îndreptat spre odaia de dormit. Era zăvorâtă pe dinăuntru.

Am zgâriat ușor cu vârfurile degetelor ușa, iar Halef mi-a deschis. Împreună cu el se aflau ceilalți doi tovarăși de drum ai noștri și un argat.

— Trebuie să zăvorâm ușa, sidi, spuse acesta, în șoaptă. Ticăloșilor le-ar putea trece prin minte să vină să vadă dacă nu-i cineva pe aici.

— Ai dreptate. Unde sunt cei ai casei?

— S-au ascuns, pentru că hangiul le-a spus că s-ar afla pe câmp.

— Trebuie să pornim îndată la drum. Du-te tu înainte și ai grijă să putem pleca fără să fim văzuți!

Argatul, căruia îi adresasem aceste cuvinte, ne lăsă să ieșim, închise ușa, puse zăvorul și apoi o luă înainte, fără zgomot.

Celălalt argat, cel care îi servea pe oaspeți, era și el pregătit. Intră în odaia unde se aflau cei doi cheflii și începu să vorbească tare cu ei, pentru a le distrage atenția și în felul acesta, ne-a fost ușor să ieșim nevăzuți din casă și să ajungem în curte.

De aici, am ajuns repede în spatele clădirii, unde ne aștepta un argat care ne-a condus o bucată de drum, până pe câmp, unde ne aștepta Ibarek, cu câțiva argați și cu caii.

— În sfârșit! spuse el. Cred că ție ți-a trecut timpul mai ușor decât mie. Acum, însă trebuie să pornim îndată. Încălecați!

— Dar mai întâi, vreau să plătesc Spune-ne cât îți datorăm!

— Voi să-mi datorați? rase. Nimic, absolut nimic!

— Așa ceva nu putem să acceptăm!

— Ba da! Ați fost oaspeții mei.

— Nu. Am venit la tine neinvitați și noi am fost aceia care v-am cerut tot ce am băut și am mâncat.

— Effendi, vrei să mă superi? Tu vrei să-mi faci un serviciu-neprețuit, iar eu să cer bani de la tine pentru bere și pentru ouă? Asta n-am s-o fac în nici un caz!

În ceea ce mă privește, aș fi acceptat de la bun început, dar m-am împotrivit doar din cauza lui Halef. Mă amuza să-i văd figura zguduita parcă de un spasm nervos. Probabil că se temuse că, totuși, am să plătesc, de aceea se grăbi să intervină în discuție:

— Sidi, cunoști *Coranul* și tălmăcirile sale. De ce te împotrivești învățăturilor îngerului Gavril? Nu pricepi că este un păcat să respingă mâna binefăcătoare care ți se întinde? Cine dă de pomană, acela îi dă lui Allah, iar cine respinge un dar, acela îl jignește pe Allah. Sper să te căiești pentru asprimea inimii tale și săi ți îndeplinești datoria față de Profet, încalecă și nu-ți mai bate capul cu piaștrii de care n-are nimeni nevoie!

Spuse totul cu atâta seriozitate și ardoare de parcă era vorba de osândă și mântuire. Râzând, am cedat și le-am dat doar argaților un bacșiș, o nimica toată, de care aceștia au fost bucuroși. Apoi am pornit la drum, luând-o prin spatele satului și după aceea cotind spre drumul care ducea spre Ostromdscha.

N-am mers pe acest drum decât puțin timp. Când am lăsat satul în urmă, l-am întrebat pe Ibarek:

— Drumul acesta este singurul care duce spre Ostromdscha?

— Este cel mai drept. Altele sunt mai lungi.

— Atunci să căutam un astfel de drum. Vreau să-l evit pe acesta.

— De ce?

— Pentru că mâine, când cei doi zdrențăroși vor veni după noi.

— Mâine? mă întrerupse hangiul.

— Da, vor să rămână până mâine la tine, pentru că nu trebuie să plătească. Nu se așteaptă să vii decât mâine, pentru că, după părerea lor, în seara asta vei bea zdravăn, fiind ziua ta de naștere.

— Ticăloșii! Am să le fac o surpriză și-am să le spun că ziua mea de naștere nu-i astăzi.

— N-ai să faci asta. Este și în interesul tău ca cei doi să nu ajungă la Ostromdscha decât mâine după-amiază. Ai să înțelegi de ce. Dacă vin după noi, s-ar putea să-și dea seama că am plecat spre Ostromdscha și nu spre Dorian. Asta ar putea să-mi strice toate planurile.

— Bine! Dacă așa vrei, vom merge pe alt drum. Chiar de aici, pornește un drum spre stânga, peste câmpuri. O să mergem în așa fel, încât să ajungem pe drumul Kusturlu.

Am cotit, deci, într-o parte. Dar ceea ce numea Ibarek drum, era orice altceva numai drum, nu. Se vedea după urme că trecuseră, din când în când, oameni pe aici, dar drum nu exista.

În dreapta și în stânga erau câmpuri, cultivate în mare parte cu tutun. Se observau și câteva mici și sărăcicioase plantații de bumbac. Urma apoi iarăși teren necultivat și în sfârșit pădure, prin care am trecut, fără să fi găsit vreo cărare.

Până aici mersesem în tăcere, acum însă, hangiul nu-și mai putu înfrâna curiozitatea.

— Ai auzit ce-am vorbit cu băutorii ăia de rachiu? mă întrebă.

— Nu mi-a scăpat nici un cuvânt...

— Ei, ești mulțumit de mine?

— Ți-ai jucat excelent rolul. Trebuie să te felicit.

— Mă bucur. Nu mi-a fost chiar așa de ușor s-o brodesc.

— Știu, tocmai de aceea m-am bucurat de două ori mai mult de agerimea minții tale. Mi-ai dovedit că ești un mare șmecher.

— Effendi, sunt încântat să aud asta din gura ta, căci o laudă venită de la tine are o valoare înzecită.

— Așa? De ce?

— Pentru că ești un învățat, care știe totul, de la soare și până la cel mai mic bob de nisip și un erou pe care n-a reușit nimeni să-l învingă până acum. Cunoști împărați și regi, care te stimează și te află și sub protecția sultanului.

— Cine ți-a spus toate acestea?

— Unul care le știe pe toate.

Mi-am dat imediat seama că micul meu hagi, Halef, dăduse iar frâu liber lăudăroșeniilor. Își spunea „prietenu și ocrotitorul meu” și cu cât mă ridica mai mult în slăvi, cu atât i se părea că se răsfrânge mai multă strălucire și asupra lui. O privire aruncată spre el mi-a dovedit că se temuse să nu izbucnesc și de aceea, chiar de când începuse Ibarek să vorbească, rămăsese puțin în urma noastră.

Faptul că hangiul nu-mi dăduse un răspuns direct la întrebare era o dovadă că Halef îi interzisese să-i pomenească numele.

— Și cine-i acela care le știe pe toate, chiar și lucruri de care eu nu am habar? am întrebat.

— N-am voie să-i spun numele.

— Bine! Atunci, am s-o fac eu. Ți-a spus cum îl cheamă?

— Da, effendi.

— Are un nume foarte lung. Nu-l cheamă cumva pe micul netrebnic Hagi Halef Omar... și așa mai departe?

Ibarek ezită, încurcat. Dar, când i-am aruncat o privire mai încruntată, a recunoscut.

— Da, așa îl cheamă.

— Ei, trebuie să-ți spun că este un mare mincinos.

— Effendi, asta o spui din modestie.

— Nu. Să nu-ți treacă prin cap așa ceva! Nu sunt deloc modest. De asta poți să-ți dai seama și din faptul că am mâncat niște jumări de ouă minunate, pe care nici nu le-am plătit.

— Fii liniștit, effendi, mă întrerupse el.

— Nu, trebuie să vorbesc, ca să îndrept greșeala făcută de acest hagi Halef Omar. Pur și simplu a mințit. Cunoscut într-adevăr regi și împărați, dar după nume, iar pe unii dintre ei chiar i-am văzut, dar ei nu mă stimează. Nici măcar nu-mi cunosc numele. Nici nu există pentru ei.

După expresia feței lui Ibarek, mi-am dat clar seama că acorda mult mai multă încredere lăudăroșeniilor micuțului decât adevărilor spuse de mine.

— Iar în ceea ce privește erudiția mea, am continuat, lucrurile nu stau tocmai așa. Cum adică, să cunosc totul de la soare până la bobul de nisip? Ei, da, despre bobul de nisip știu și eu câte ceva, ca oricare altul. Dar despre soare nu știu nimic altceva decât că pământul se învâртеște în jurul lui, la ce distanță ne aflăm de el, ce volum are, ce greutate prezumtivă are, ce diametru are, cum...

— Cu voia lui Allah! Cu voia lui Allah! strigă omul, se uită speriat la mine și își trase calul de lângă al meu.

— Da' ce te-a apucat de strigi așa? l-am întrebat.

— Asta știi? Tot ce mi-ai spus acum?

— Firește.

— La ce distanță se află soarele de noi?

— La aproximativ treizeci și trei de milioane de mile turcești.

— *Oh, Allah, Wallah, Tallah!* Effendi, mi-e groază de tine!

Se holba pur și simplu la mine. Atunci, Halef își apropie calul de noi și spuse:

— Oh, sidi al meu știe mult mai multe. Știe că există stele pe care nu le vedem și că nu mai există stele pe care le zărim în fiecare noapte. El însuși mi-a spus toate astea și mi-a explicat. Dar am uitat, deoarece capul meu este prea mic ca să încapă în el așa o mulțime de sori și de stele.

— Este adevărat? strigă turcul.

— Da, întreabă-l chiar tu.

Atunci Ibarek dădu drumul frâului și își ridică mâinile spre față, așa încât toate cele zece degete erau îndreptate spre mine. Acesta este obiceiul în țările mediteraneene, atunci când vrei să te aperi de vrăjitorii.

— Nu! strigă. Nu-l întreb. Nu vreau să știu nimic. Nu vreau să mai aflu nimic. Să-mi ferească Allah capul de asemenea lucruri și asemenea cifre. Mi-ar plesni în bucăți ca o piuliță veche în care s-a pisat prea mult praf. Hai, mai bine, să ne continuăm drumul.

Apucă din nou frâul și își puse calul în mișcare, în vreme ce mormăia:

— Și mai zici că hagiul este un mincinos. Mi-a spus chiar prea puține despre tine!

Am considerat de datoria mea să pun lucrurile la punct:

— Ibarek, i-am explicat, ceea ce ai auzit de la mine, acum, în țara mea știe orice copil.

Dar cuvintele mele au avut un efect invers decât cel pe care-l așteptam.

— Cu voia lui Allah! strigă el. Foarte mulțumesc pentru o asemenea țară, unde chiar și copiii trebuie să cântărească stelele. Ce fericire că nu m-am născut în Țara Nemțească! Cizmarul de la care am învățat să prepar berea nu mi-a spus nimic despre aceste lucruri și bine a făcut. Hai să vorbim despre altceva! Ai fost mulțumit de mine și asta îmi dă speranța că-mi voi recupera banii.

— Dacă speranțele mele nu mă înșeală, ai să ți-i recuperezi.

— Speranțe? Ce și tu doar speri?

— Da. Dar ce altceva ai vrea să fac?

— Credeam că știi cu siguranță, effendi.

— Te-ai înșelat.

— Nu, pot să jur că știi cu siguranță. Cel care poate citi, în deșert, în pădure și pe câmp, urmele oamenilor care demult au dispărut, acela știe cu precizie și unde se află banii care mi-au fost furați.

Acum chiar că m-am înfuriat. Micuțul hagi mă putea ușor pune într-o situație proastă, cu lăudăroșeniile lui rostite fără să gândească.

— Firește, asta tot Halef ți-a spus-o? l-am întrebat pe Ibarek și apoi m-am adresat micuțului:

— Halef, de ce ai rămas în urmă? Vino lângă noi!

— Ce trebuie să fac, sidi? întrebă el, prietenos, așa ca un câțel care știe că a fost chemat să fie ciomăgit și vine dând din codiță.

— Ar trebui să încasezi niște lovituri de bici pe spinare, asta ar trebui! Și știi de ce?

— Sidi, pe credinciosul tău Halef nu-l bați niciodată. Asta știi precis!

— Tocmai asta-i nenorocirea, că-ți închipui, că n-aș putea să te pedepsesc. Mai există și alte pedepse în afară de bici. Ar trebui să te lăsăm să te uiți, în timp, ce noi mâncăm friptură de găină!

Am spus-o amenințător și pe un ton furios. Friptura de găină era slăbiciunea vieții lui. El, însă, zâmbi:

— Sidi, mai degrabă n-ai mânca tu nimic și mi-ai da mie găina toată.

— Gura! Dacă nu pot s-o rezolv altfel, o să te gonesc!

— Sidi, doar știi foarte bine că aș veni după tine. Sunt tovarășul tău de drum. Împreună am flămânzit și am suferit de sete, am asudat și am înghețat, am plâns și am râs... sidi, doi oameni ca noi nu se despart așa de ușor.

Bunul hagi avea dreptate. Știa el sigur ce urma când atingea această coardă sensibilă. Furia mea se risipi pe loc.

— Dar, Halef, n-ar trebui să mai torni atâtea gogoși!

— Da' ce, sidi, astea erau gogoși? N-am știut. Tu ești ca o trufă de Perigord. Asta e o delicatesă și costă scump, dar se pitește sub pământ, pentru că nu vrea să se vorbească despre ea. Numai eu te cunosc foarte bine și pentru că te văd zâmbind din nou prietenos, îmi crește inima de bucurie. Allah aduce norii și tot el aduce și strălucirea soarelui. Omul trebuie să ia tot ceea ce-i dă Allah.

Ce-i drept, îmi strălucea fața de plăcere. Dracu' poate să rămână grav când e comparat, în felul acesta ingenios, cu o trufă. A trebuit să râd, iar micul hagi a râs și el. De fiecare dată, acesta era sfârșitul când începeam să-mi vărs furia pe el.

Ne-am continuat drumul.

Mi-am dat seama, din privirile pe care turcul mi le arunca, din când în când și din faptul că-și înfrânase puțin calul, că simțea față de mine o teamă deosebită.

Ne apropiasem de capătul pădurii și acum mergeam în trap peste o pârlăgă, care oferea cailor cale deschisă.

Atunci, se trezi din nou curiozitatea hangiului Ibarek:

— Effendi, oare voi putea să mă întorc astăzi acasă?

— Nu prea cred, doar vrei să-ți recuperezi banii, nu?

— Firește.

— Atunci, precis va trebui să rămâi mai mult timp. Mai întâi trebuie să-i găsim pe ticăloși și apoi să le cerem socoteală.

— Dar tu știi unde sunt!

— Nu te lăsa păcălit de hagi. Știu că s-au ascuns la Ostromdscha, mai mult nu. Va trebui să-i caut.

— Atunci, o să cerem informații despre ei.

— Ar fi inutil. Fugarii vor fi cu băgare de seamă, să nu-i vadă nimeni.

— Vai! Înseamnă că n-o să-i găsim nici noi!

— Poate totuși o să-i găsim. Am dat de-o urmă.

— Unde, aici pe pământ?

Ibarek auzise de la Halef că m-aș pricepe la citirea urmelor. Acum credea că un asemenea lucru trebuia să se afle în fața mea, pe sol.

— Nu, am răspuns și i-am indicat fruntea. Aici se află urma după care trebuie să mergem. Ești cumva cunoscut în Ostromdscha?

— Da. Doar e cel mai apropiat oraș de satul meu.

— Este vreun munte acolo pe unde se află niște ruine?

— Sunt o grămadă de ruine.

— De unde provin?

— Nu se știe exact. Bulgarii spun că ar fi avut odată o mare împărăție și unul dintre principii lor ar fi locuit în acest castel. Apoi au venit dușmanii, au cucerit cetatea și au distrus-o.

— La fel spun și turcii?

— Unii, da. Alții spun că ar fi fost greci acolo.

— Pentru noi, e totuna. Se poate ajunge ușor la ruine?

— Da, foarte ușor.

— Și nu este interzis să urcăm până la ele?

— Nu. Poate să urce oricine și totuși, doar puțini se încumetă s-o facă.

— De ce?

— Pentru că acolo sus își au sălașul niște duhuri rele.

— Aha, așa vasăzică! Ei, noi o să facem cunoștință cu ele.

— Ai înnebunit, effendi?

— Nici gând. Întotdeauna mi-am dorit să văd un asemenea duh. Acum mă bucur că îmi voi îndeplini dorința.

— Las-o baltă, effendi!

— Ei, aș! Nici nu mă gândesc.

— Dar, gândește-te că duhurile nu apar ziua!

— Dar nici n-o să le caut ziua.

— O, Allah! Doar nu vrei să urci noaptea acolo?

— Ba, poate că da.

— Dar n-ai să te mai întorci niciodată. Or să te ucidă duhurile!

— Tare sunt curios cum vor face asta.

— N-o lua în răs, effendi! Duhurile rele nu te întreabă, din păcate, dacă poți să masori luna și stelele. Nu te întreabă nimic, ci te apucă de chică și-ți sucesc gâtul, cu fața la spate.

— Oho!

— Da, da! replică el.

— S-au mai întâmplat până acum astfel de cazuri?

— Mai multe!

— Sus, la ruine?

— Da. Dimineața au fost găsiți oameni între ruine, cărora fața le era sucită la spate.

— Oamenii aceia erau cunoscuți?

— Nu. Erau străini. Doar odată; venise un polițai nou în Ostromdscha. Spunea că nu crede în duhuri. Și-a luat cuțitul și pistolul și a urcat printre dărâmături. A doua zi, l-au găsit și pe el la fel ca pe ceilalți. Toată fața îi era roșie și umflată, iar limba îi atârna afară din gură.

— De mult s-a întâmplat asta?

— Cu mai puțin de doi ani în urmă. Eu însumi l-am văzut pe omul ăsta atât de îndrăzneț.

— Când încă mai trăia?

— Da, dar i-am văzut apoi și leșul.

— Descrie-mi-l.

— Arăta îngrozitor.

— Doar atât poți să-mi spui? Aș vrea să știu, mai ales, cum îi arăta gatul.

— Însălmântător! Se vedea clar cum îl înhățase duhul cu ghearele.

— Cum arătau urmele de gheare?

— Ca niște semne lungi, înguste, învinețite, în spate două și în față opt.

— Eram sigur.

— Ai văzut și tu vreunul care a fost ucis de stafii?

— Nu, niciodată. Duhurile din patria mea nu ucid oameni. Sunt niște spirite pașnice. Ele sunt de trei feluri. Li se spune *Plagegeist*, *Schöngeister* și *Salmiakgeist*^[33]. Doar primele dintre ele pot deveni supărătoare, celelalte nu fac nimic.

— Ce noroc pentru patria ta că nu există asemenea duhuri acolo! Ale noastre sunt mult mai rele; îți sulesc gâtul și mori. De aceea, te rog, în numele lui Allah, nu urca noaptea acolo. Altfel va trebui să-ți coborâm leșul dintre ruine.

— Hai să nu mai vorbim despre ruine. Spune-mi mai bine dacă nu cumva cunoști la Ostromdscha vreun om căruia îi zice, bătrânul *mübarek*?

— Bineînțeles că-l cunosc.

— Aș putea să-l văd și eu?

— Dacă este acasă, da. Oricine poate merge la el.

— Deci, ai fost și tu la el?

— Deseori. I-am dus niște plăci pentru leacurile sale.

— Ah, este doctor sau farmacist?

— Este un „Sfânt”.

- Dar un „Sfânt” nu folosește leacuri!
- De ce nu? Cine ar putea să-i interzică? Din contră, toți oamenii se bucură că există el acolo. Acolo unde nici un doctor sau farmacist nu mai poate ajuta, el ajută precis.
- Deci, te-a ajutat și pe tine?
- Destul de des. M-a ajutat pe mine, pe ai mei și chiar vitele mele.
- Înseamnă că este doctor de oameni și animale. Este ceva foarte ciudat.
- Oh, el însuși este și mai ciudat.
- Cum adică?
- Are peste cinci sute de ani.
- Asta n-o mai cred.
- Să nu spui asta, căci ești pierdut!
- Dar ce, e chiar așa periculos să-l vorbești de rău?
- Da. Are un spirit care zboară înapoi și încolo să afle ce se mai vorbește despre el.
- Minunat! Nu știi cumva dacă acest spirit poate fi văzut?
- Fără îndoială că poate fi văzut. Îl poartă cu el. Este un corb uriaș, negru ca noaptea.
- Hm! N-are cumva și o pisică mare, neagră?
- Într-adevăr! De unde știi?
- Am bănuț doar. Ai fost și în odaia unde pregătește leacurile? N-ai văzut acolo păsări și șerpi împăiați? Boi de baltă în borcane? Lileci care atârnav de tavan?
- Ibarek era din ce în ce mai uimit.
- Effendi, strigă, îl cunoști pe bătrân?
- Nu.
- Dar vād că știi ce are în odaie.
- Asta, pentru că am cunoscut alții la fel ca el.
- Fiecare are o astfel de odaie?
- Majoritatea au. Da și mulți alții pretindeau că ar avea o vârstă de câteva sute de ani. Omul acesta este de mult la voi?
- Nu. Doar de șase ani

— Așa, așa! Și de când există duhurile rele la ruine?

— Oh, dintotdeauna.

— Și întotdeauna au frânt gâturile oamenilor?

— Nu. Doar de câțiva ani au început să facă asta.

— Foarte curios! Nu știi cumva cam de câți ani?

— Primul, căruia i-a fost sucit gâtul era un grec care, cu o zi înainte venise să-mi vândă ceva. A doua zi dimineața zăcea mort, între ruine. De atunci au trecut, după câte știu eu, cam cinci sau șase ani.

— Deci, cam tot atât de când locuiește bătrânul în Ostromdscha. „Sfântul” ăsta n-are și alte calități neobișnuite?

— Ba da. Nu bea și nu mănâncă niciodată.

— Și totuși trăiește?

— Spune că, tocmai pentru că n-a mâncat și n-a băut, a depășit vârsta de cinci sute de ani. Nici Allah nu mănâncă și de aceea este etern. Sfântul n-a avut niciodată dinți, tocmai pentru că nu a mâncat.

— Încep să cred că este un mare sfânt.

— Chiar așa și este. Allah îl iubește și de aceea, i-a dat darul de a se putea face nevăzut.

— Chiar așa? Ai fost tu vreodată martor când s-a făcut nevăzut?

— Da.

— Povestește-mi!

— Știam că fiul vecinului meu era bolnav și că bătrânul urma să vină la el. Femeile din haremul meu se plângeau de dureri de cap și doream ca bătrânul să le dea o amuletă. De aceea, la ora când știam că trebuie să sosească *mübarekul*, m-am așezat în fața porții. Când a apărut, l-am strigat pe nume, dar nu mi-a răspuns. L-am strigat din nou și pentru că nici de data aceasta nu mi-a răspuns, am trecut drumul, m-am dus la el, l-am salutat și i-am spus că femeile din haremul meu aveau nevoie de ajutorul lui. El m-a privit furios și m-a întrebat drept cine îl luam. Când i-am spus că el este renumitul sfânt, mi-a râs în nas, dar tot nu mi-a dat

nici un răspuns și a intrat în curtea vecinului. Am așteptat mult timp, dar n-a mai apărut; doar invalidul, pe care nu-l văzusem intrând, a ieșit, șchiopătând, sprijinindu-se în cârje. Când l-am căutat apoi pe vecin și l-am întrebat de sfânt, mi-a spus că nici nu fusese pe-acolo. Eu am jurat că l-am văzut intrând, iar el a jurat că doar invalidul fusese acolo. Bătrânul, însă, dispăruse. Ei, ce zici de asta, effendi?

— Deocamdată, nimic.

— De ce, deocamdată?

— Ca să-ți poți forma o părere, ar fi trebuit să-l supraveghezi mai mult timp pe „Sfânt”. Dar poate că lucrurile se pot lămuri mai simplu decât crezi.

— Cum, effendi?

— „Sfântul” a intrat la vecinul tău prin față și a ieșit prin spate.

— N-avea cum. Curtea este în față, iar în spatele casei nu se află nici vreo grădină și nici vreo ieșire. Poarta pe care l-am văzut intrând este singurul loc pe unde ar fi putut ieși.

— Poate s-a ascuns cumva?

— Unde? Casa vecinului este atât de mica. Încât oricine ar încerca să se ascundă ar fi descoperit imediat.

— Atunci toată treaba este, într-adevăr, misterioasă. Nu găsesc nici o explicație.

— Ba există o explicație, effendi, cea pe care li-am dat-o deja... „Sfântul” se poate face nevăzut, nu crezi?

Povestea asta era o șarlatanie. Dar de ce să mă fi certat cu hangiul, care părea să fie destul de destupat la minte, dar căzuse totuși pradă superstițiilor orientale? Poate că era chiar mai bine să-l las să creadă ceea ce voia. De aceea, am fost prevăzător și m-am stăpânit.

— Cine nu s-a gândit până acum la astfel de lucruri și nici n-a văzut ceva asemănător, nu poate spune nici da, nici nu.

— Dar eu spun da, zise Halef, care auzise totul.

Am observat că în ochi îi apăruse o privire vicleană.

— Crezi? l-am întrebat. Mă miră acest lucru.

— De ce, sidi?

— Pentru că după câte știu eu, n-ai cunoscut încă până acum pe nimeni care să aibă puterea să se facă nevăzut.

— Eu? Oh, sidi, dar de data asta te înșeli!

— Așa? Și când ai făcut cunoștință cu o astfel de persoană?

— Foarte des și ultima dată chiar astăzi.

Am presupus că micuțului iar îi trecuse vreo drăcovenie prin cap. De aceea, am tăcut. Dar turcul parcă luase foc. Credea că dobândise o dovadă în favoarea poveștii lui și se grăbi să-l întrebe:

— Astăzi? Cumva pe drum?

— O, nu!

— Atunci, la mine?

— Ai ghicit.

— Allah! A fost cineva la mine care s-a făcut tot atât de repede nevăzut?

— Da, la tine.

— L-am văzut și eu?

— Firește.

— Cumva vreunul din cei doi, zdrențăroși?

— Nu-i vorba de ei.

— Atunci, cine?

— Omleta. Ai văzut-o clar când a intrat și apoi, deodată, a dispărut.

Ibarek avea întâi o figură uluită, apoi una decepționată și în sfârșit, una furioasă și îi strigă micuțului:

— Hagi Halef, vrei să spui că ai fost la Mecca, orașul Profetului?

— Așa e.

— Nu cred, pentru că unui hagi evlavios i-ar fi rușine să-și bată astfel joc de un dreptcredincios. Am crezut că ești un om bun și sincer; dar nu ești decât un pierde-vară pus pe glume.

— Ascultă, fiu al frumoasei văi a fluviului, știi cum mă cheamă?

— Am auzit.

— Ei, cum?

— Halef.

— Acesta este numele pe care doar prietenii mei intimi au voie să mă strige. Pentru alții mă numesc Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Davud al Gossarah. Ține minte!

— Nimeni nu poate ține minte așa un nume lung, iar eu cu atât mai puțin.

— Asta dovedește că ai mintea cam scurtă. Sper, însă, că nu chiar atât de scurtă încât să nu reții următoarele: sunt un adept evlavios al islamului. Dar știu că viața nu poate consta doar din rugăciuni. Allah vrea ea fiii lui să se bucure. Deci nu este un păcat să faci o glumă nevinovată. Dar dacă îmi spui că sunt un pierde-vară, doar pentru că am făcut o mică glumă, asta reprezintă pentru mine o jignire care nu se poate spăla decât cu sânge. Tu, însă, ești gazda noastră și trebuie să-ți fiu recunoscător, așa că am să-mi înghit furia și am să te iert.

Ținuse acest mic discurs cu atâta haz, încât hangiul nu-avu ce face și izbucni în râs. Împăcarea fu deplină.

— Și tu crezi că opinia mea este caraghioasă? mă întrebă, apoi, Ibarek.

— Oh, nu! Poate am să-l văd și eu pe bătrânul *mübarek* și atunci este posibil să-mi pot forma propria părere. Unde locuiește de fapt?

— Pe munte.

— Ah! Cumva la ruine?

— Nu la, ci în ruine.

— Asta — da, ăsta este, într-adevăr, un lucru foarte important pentru mine. Dar de ce s-a retras acolo?

— Ca să alunge duhurile rele.

— Da, dar din păcate n-a reușit.

— O, ba da!

— Dar ele continuă să-și facă apariția și să sucească gâturile oamenilor.

— Numai unora dintre ei. Aceste duhuri sunt foarte puternice. Nimeni, nici chiar bătrânul, nu poate să le facă să dispară, mai cu seamă că există doar o singură noapte pe an când le poți veni de hac duhurilor.

— Care noapte este aceasta?

— Nu știu, în fiecare dintre aceste nopți, bătrânul a reușit să înfrângă câte un duh, deci, anual, câte unul.

— Asta înseamnă șase în total?

— Da. Dacă vrei să le vezi, îți vor fi arătate.

— Ah, pot fi văzute?

— Leșurile lor.

— Dacă aceste duhuri au trupuri?

— Da, altfel n-ar putea să se arate muritorilor! De obicei, nu au trup, dar când vor să fie vizibile, atunci au nevoie de el, și tocmai în corpul acesta pot fi prinse, astupându-li-se toate orificiile, ca să nu mai aibă pe unde ieși.

— Asta-i o noutate pentru mine. Aș vrea să văd și eu leșurile acestor duhuri.

— Am să te duc să le vezi. Dacă vrei tu neapărat, am să merg și pe munte și la ruine, dar numai ziua. Noaptea n-o să mă facă nimeni să merg acolo.

— Poate nici n-o să-ți ceară nimeni să faci o asemenea faptă de eroism. Dar, aș vrea să te mai întreb ceva. Ai fost vreodată la Radowitoch?

— Deseori și o să mă mai duc.

— Cunoști localitatea Shiganzy?

— Am fost doar o dată acolo și n-am stat mai mult de o oră. Este un sătuc care se află între două râulețe.

— Știi numele celor două cursuri de apă: Bregalnitza și Sletowska. Cunoști cumva pe cineva de-acolo?

— Doar câțiva.

— Poate pe măcelarul Tschurak?

— Pe acesta nu-l cunosc.

— Păcat! Aș fi vrut să-mi dai câteva informații despre el.

— Atunci, putem întreba de el în Ostromdscha. Am să găsesc precis pe cineva care îl cunoaște.

— Lasă-mă mai bine pe mine să fac asta. Trebuie să fim foarte precauți. Nu trebuie să afle nimeni că mă interesez, în mod deosebit, de el. Acolo, sus, în ținutul Shiganzy trebuie să existe un loc care se numește „coliba din văgăună”. N-ai auzit cumva de numele acesta?

— S-ar putea, dar nu-mi amintesc.

— Atunci, consideră că nu ți-am pus această întrebare.

— Asta înseamnă că aici se-ascunde vreo taină?

— Bineînțeles.

— Vezi că și tu ai secrete, ca și bătrânul de ale cărui puteri miraculoase te îndoiești!

— Așa, așa! Chiar este o ființă neobișnuită?

— Mai mult decât atât. De exemplu, este atât de uscățiv încât i se aud oasele zornăind, când merge.

— Imposibil!

— Dar ăsta-i adevărul! Toată lumea l-a auzit!

— Chiar și tu, Ibarek?

— Chiar și eu, cu urechile mele!

— Atunci, sunt tare curios dacă o să aud și eu zornăitul.

— Precis îl vei auzi, dacă vei fi atent.

— Cum se îmbracă?

— Are doar trei straie și anume, un șal vechi, pe care-l poartă ca cingătoare pe trupul gol, un caftan larg vechi și un șervet vechi pe cap.

— Nu poartă pantofi sau sandale?

— Niciodată, nici chiar iarna.

— Se pare, deci, că nu-i un prieten al luxului de nici un fel. Dar stați, ce-i asta? Aici trebuie să se fi ascuns cineva.

Ajunsesem într-un ținut împânzit de tufișuri rare. Armăsarul meu scosese un sforăit, semn că, în apropiere, se afla un om străin.

M-am oprit și m-am uitat în jur. Nu se vedea nici picior de om. Ezitau și ceilalți.

— Să mergem mai departe, spuse turcul. Ce ne interesează pe noi dacă s-a ascuns cineva aici?

— Aș vrea să știu cine se află în spatele nostru, am replicat.

— Atunci, ai să te apuci să cauți?

— Nu. O să-mi spună calul meu.

— Allah! Ai să-l întrebi, effendi?

— Bineînțeles.

— Și el răspunde?

— Clar și precis.

— Exact ca măgărița din Balham! Ce minune! Numai în minunile mele nu vreți să credeți!

— Dar asta nu-i nici o minune, căci armăsarul îmi răspunde pe limba lui nu pe a mea, așa cum ai să vezi îndată. Fii atent!

Vorbisem încet. Am îndemnat calul să pășească înainte și s-a supus fără nici un fel de împotrivire. Și spre stânga a mers de bunăvoie. Când, însă, l-am îndemnat spre dreapta, Rih sforăi din nou, începu să miște din urechi și să-și învârtă coada.

— Vezi! i-am spus hangiului. Acolo, în dreapta, e cineva. Asta mi-a spus armăsarul. Mă duc să cercetez.

Fiind sigur că am să dau peste vreun vagabond, am îndemnat armăsarul s-o ia printre tufișuri. După câțiva pași, am zărit omul pe care-l adulmecase calul. Purta straie și arme de polițai, ședea, comod în iarba grasă și își fuma ciubucul.

După mina de automulțumire pe care o avea, se părea că omul acesta era împăcat cu Dumnezeu, cu lumea și chiar cu el însuși. Nici sosirea pe neașteptate a cinci bărbați călări nu părea să-i fi făcut să-și piardă cumpătul.

— Allah fie cu tine! l-am salutat.

— Și cu voi! răspunse el.

Îi văzuse și pe ceilalți, care mă urmaseră.

— Cine ești, prietene? l-am întrebat.

— Un polițai al sultanului căruia i se supune toată lumea. Allah să-l binecuvânteze!

— Așa să fie! Căci, atunci, o parte din binecuvântare se va răsfrânge și asupra ta.

— Da, dar e cam sărăcăcioasă bucatăica asta de binecuvântare. Și nici nu-i plătită niciodată la timp.

— Unde ești slujbaş?

— În Ostromdscha.

— Și câți camarazi ai acolo?

— Încă nouă.

— Deci, sunteți zece polițai. Aveți mult de lucru?

— Foarte mult. Omenirea e rea. Faptele celor nelegiuiți nu ne lasă niciodată să ne odihnim. Alergăm zi și noapte să-i prindem pe răufăcători.

— Mi se pare că te-am surprins exact în timpul unei asemenea alergături.

Nu-și pierdu cumpătul în fața acestei glume, ci spuse indiferent:

— Am alergat până am transpirat, de fapt numai în gând. Gândurile sunt mai rapide decât picioarele omului. De aceea, ar trebui mai degrabă cu ele să mergem, decât cu picioarele. În felul acesta nu ne-ar mai scăpa nici un răufăcător.

— Asta-i un punct de vedere admirabil cu privire la îndatoririle tale.

— Da, le iau în serios, căci asta-i datoria mea.

— Deci, urmărești pe cineva?

— Te interesează cumva treaba asta?

— Nu.

— Atunci de ce întrebi?

— Pentru că îmi place de tine și pentru că ești un filozof de la care ai ce învăța.

— Nu știu exact cine-i „filozoful” ăsta, dar probabil că l-am văzut cândva. E ușor de ghicit din ceea ce ai spus că este un om deștept și admirabil, căci ai afirmat că ai de învățat de la el. De aceea, mă bucură că mi-ai făcut onoarea

să mă compari cu el. Văd că ești un om fin, superior. Ești de pe aici?

— Nu. Sunt dintr-o țară îndepărtată, care se află în Vest.

— Ah, o cunosc! Se cheamă Hindustan.

— Ești un excelent geograf, numai că eu am căutat vestul în altă direcție.

— Nu, vestul se află în Hindustan. Asta-i singura țară unde se poate afla vestul; în altă parte, nu. Dar dacă nu ești de pe aici, atunci datorită mă obligă să-ți cer să-mi arăți pașaportul. Ai așa ceva?

— Am, în buzunar.

— Arată-mi-l!

Întrucât, dându-mi această poruncă, omul ședea în continuare liniștit și-și fuma pipa, l-am întrebat:

— Nu vrei să vii aici, să-l vezi?

— Nu, așa ceva nu se cuvine. Nu pot să-mi știrbesc demnitatea.

— Corect! Dar nici eu pe a mea.

— Deci, se pune întrebarea, care dintre noi este mai mare. În orice caz, a mea.

— Cum așa?

— În primul rând, sunt polițai, iar tu ești un străin. În al doilea rând, patria ta se află într-un vest fals; deci, aș putea presupune că la voi sunt false chiar și pașapoartele. Și ca să mă uit la un pașaport fals, n-am să mișc nici măcar un deget, cu atât mai puțin am să mă ridic de-aici.

Am izbucnit în râs.

— Ești un slujbaş fără asemănare. Părerile pe care le ai despre obligațiile tale sunt atât de admirabile, încât s-ar putea spune că ți le-a inspirat însuși Profetul.

— Dacă gândești așa, atunci descalecă și legitimează-te!

Am descălecat, într-adevăr, am scos o monedă de argint, i-am întins-o și am zis:

— Asta-i pașaportul meu.

Privi moneda, făcu o figură bucuroasă-mirată, își scoase pentru prima oară ciubucul din gură și strigă:

— O monedă de zece piaștri? E adevărată?

— Uită-te singur la ea!

— Asta nu mi s-a întâmplat niciodată în viața mea, nici măcar la Stambul. Effendi, purtările tale sunt chiar mult mai fine decât am crezut. Ai ajuns pe cea mai înaltă treaptă de educație și toate porțile paradisiului îți sunt deschise.

— Vrei să spui că pașaportul meu e bun?

— E foarte bun. Nici nu-i fals, așa cum m-am temut la început. Nu vor și tovarășii tăi de drum să se legitimeze?

— Nu e nevoie.

— Cum adică?

— Uită-te mai bine la pașaportul meu! Este completat pentru noi toți.

— Asta nu-i bine. Padișahul ar trebui să ordone ca fiecare străin să se legitimeze cu un astfel de pașaport.

— Poate o s-o facă mai târziu. Deci, ai fost la Stambul?

— Mai mulți ani.

— De când ești aici?

— Doar de două săptămâni.

— Atunci este explicabil de ce nu-l cunoști pe unul dintre însoțitorii mei, care locuiește pe aici, prin împrejurimi, zicând acestea, am arătat spre hangiu. Vezi, deci, că nu toți sunt străini. Acum ne permiți să ne continuăm drumul?

În ciuda acestei întrebări, aveam intenția să mai rămân. Iar el îmi răspunse, așa cum mă așteptam.

— Sigur că da. Dar, dacă dorești poți să mai rămâi puțin. Îmi face plăcere să mă întretin cu oameni a căror purtare este o desfătare pentru mine.

— Și eu sunt la fel de încântat de purtarea ta. Aș putea să aflu cine era omul pe care îl urmăreai așa de grăbit în gândurile tale?

— Cu drag ți-aș face pe plac, dar îmi vine greu să vorbesc.

— Nu mi s-a părut, până acum.

— O, ba da. Când alergi în felul acesta în gând, asuzi din greu și plămânii își pierd respirația. N-ai nimic care mi-ar

putea răcori limba înfierbântată?

L-am înțeles perfect, totuși am întrebat:

— De obicei, cam ce preferi?

— Metal rece, de exemplu puțin argint. Asta răcorește excelent.

— Și cât de mare ar trebui să fie?

— O monedă de cinci piaștri.

— Ei, atunci, pot să-ți fiu de ajutor. Iată una!

Am scos moneda de cinci piaștri și i-am dat-o. În loc s-o pună pe limba înfierbântată, a băgat-o la cingătoare și a zâmbit.

— Ei, acum pot să vorbesc mai ușor. Este ceva natural. Cine n-a aflat, nici nu poate să înțeleagă. Atunci când aștepti luni de zile să primești solda, viața și vorba ți se par tare grele, mai ales atunci când trebuie să faci și asemenea salturi, ca mine. Trebuie să prind nu unul ci trei răufăcători.

— Ți se cere cam mult!

— Așa de mult, încât de astăzi de dimineață stau aici și mă gândesc cum să fac să-i prind pe ticăloși. Situația-i foarte grea, nu-i așa?

— Foarte!

— Sper totuși să-mi vină un gând bun.

— Dar nu se presupune că ar trebui să fii pe urmele răufăcătorilor?

— Chiar sunt pe urmele lor!

— Da, în gând! Dar ar trebui să fii și cu picioarele.

— Nu, nici un om cu judecată n-ar gândi așa. Dacă aș fi alergat de astăzi de dimineață, fără să mă odihnesc, aș fi fost peste măsură de istovit și tot nu i-aș fi înhățat pe răufăcători. Am preferat să mă așez aici și să mă gândesc cât de departe ar fi putut să ajungă.

— Deci nu știi încotro au fugit?

— Da' cine poate ști? S-a spus că s-ar fi îndreptat spre Dorian. Cel care, însă, e destul de deștept, acela își spune

în sinea sa că nu s-ar fi dat ei de gol încotro au pornit-o după ce au comis fapta cea rea.

— Ai perfectă dreptate. Nu ți s-a dat nici o indicație despre ei?

— O, ba da! Călăresc pe cai bălani și au furat, pe lângă niște obiecte de aur și o sută de lire. Acum stau și mă gândesc cum m-ar putea ajuta lucrurile acestea dau de ticăloși.

Era atât de caraghios, cum își bătea singur joc de el, încât cu greu m-am stăpânit să nu izbucnesc în râs.

— Deci, toți camarazii tăi sunt la fel de ocupați ca și tine să reflecteze la cei trei cai bălani? l-am întrebat.

— Nici nu le trece așa ceva prin cap, căci habar n-au de lucrul acesta.

— Șeful poliției nu le-a spus nimic?

— Nu.

— Deci, nu i-a trimis și pe ei după hoți?

— Nu.

— Ar fi trebuit, totuși, s-o facă!

— Chiar crezi? Șeful poliției e de altă părere. A trimis doar după mine, căci eu sunt cel mai bun și cel mai perspicace spion al lui și mi-a dat timp de gândire șase zile, cu privire la acest eveniment. Eu, însă, sper să rezolv lucrurile chiar aici. De aceea m-am retras în singurătate și stau serios la sfat cu mine însumi. Camarazii mei n-au aflat nimic, căci nu trebuie să se zvonească nimic. Dacă află hoții că suntem pe urmele lor, or să fugă tot mai departe și nu ne alegem cu nimic.

— Și dacă, până atunci, cheltuiesc banii?

— Înseamnă că așa a fost voia lui Allah și nici un om deștept n-o să aibă nimic de obiectat.

În timpul întregii mele conversații cu ochiul legii, am observat că Ibarek era deosebit de agitat în sinea sa. Fusesse absolut convins că toată poliția era în picioare, pentru a-l ajuta să-și recupereze banii care-i fuseseră furați. Acum, spre stupefacția lui, afla că doar un singur

polițai fusese însărcinat cu rezolvarea cazului. Și chiar și acesta primise un răgaz de șase zile și nu ca să pună mâna pe hoți, că doar ca să mediteze asupra acestui eveniment!

Omul se retrăsese în singurătate și ducea o viață liniștită, îndulcită de ciubucul său. Alergase în gând după hoți, așa cum se exprimase, foarte liniștit, chiar el.

Era prea mult pentru cel care fusese jefuit. Voise să intervină în discuție de mai multe ori, dar privirile și semnele mele rugătoare îl împiedicaseră s-o facă.

Acum, însă, nu-și mai putu ține în frâu furia. Ibarek sări de pe cal, se îndreptă spre slujitorul dreptății, care trăgea din pipă și strigă:

— Ce-ai spus? Că ar fi voia lui Allah?

— Da, răspunse, candid, cel întrebat.

— Ca banii să fie cheltuiți?

— Dacă au dispărui, înseamnă că așa a vrut el.

— Așa! Frumos! Asta-i chiar culmea! Știți de unde au fost furați?

— Din Dabila, cred.

— Așa cred și eu. Și de la cine?

— De la un om pe care-l cheamă Ibarek.

— Îl cunoști?

— Nu.

— Atunci ar trebui să faci cunoștință cu el!

— Poate! Când îi voi aduce pe hoți.

— Nu! Chiar acum, pe loc, ai să-l cunoști! Pe mine mă cheamă Ibarek și eu sunt acela care am fost jefuit.

— Tu? întrebă polițaiul, mirat, fără să se miște de la locul său. Asta-i bine! Mă bucur! Trebuie să-ți spun ceva important.

— Ce anume?

— Pe viitor să nu-ți mai pui banii acolo unde-i pot găsi hoții.

— Cu voia lui Allah! Ce fel de om e ăsta? Effendi, ce părere ai? Ce-ar trebui să fac?

Aceste întrebări, pline de furie, îmi fuseseră adresate mie. Dar n-am apucat să răspund. Pe micul meu Halef îl supăraseră foarte tare comportamentul și indiferența polițaiului. Atât cât putea să-l privească pe el personal această problemă, era totuși un om prea înfocat, ca să poată asista liniștit la așa ceva. De mult se tot frământa încoace și încolo în șa. Acum, însă, sări de pe cal, se îndreptă spre polițai și strigă:

— Ce-ar trebui să faci? Am să-ți arăt eu imediat. Știi cum trebuie să te porți în fața unui distins effendi și a însoțitorilor lui?

— Știu exact. De ce urli așa la mine?

— Pentru că, de fapt, habar n-ai și pentru că am să te învăț eu acum. În clipa asta să te ridici!

Halef spusese aceasta pe un ton imperios. Paznicul siguranței publice zâmbi disprețuitor spre ei și clătină din cap.

— Ce-ai zis, mititelule?

Fără îndoială, aceasta era o mare jignire pentru micuțul hagi. Niciodată nu permisesese să i se spună „mititelule”, fără să reacționeze dur.

— Ce-ai zis că sunt? întreba, turbat de mânie. Un mititel? Am să-ți arăt îndată cât de înalt sunt, canei te-oi măsura cu biciul meu. Ridică-te sau te ajut eu!

Smulse biciul din piele de hipopotam de la brâu. Abia acum începu să se clatine indiferența polițaiului. Se sculă de jos, ridică amenințător mâna și avertiză:

— Pune biciul deoparte! Așa ceva n-am să tolerez, piticule!

— Ce? Mă facă chiar pitic? Ei, așteaptă tu c-o să-ți arate îndată piticul că poți să tolerezi biciul. Na-na-na-na-na!

Halef își luase avânt și la fiecare „na”, biciul şuiera peste spinarea polițaiului.

Acesta rămase câteva secunde încremenit de uimire față de cutezanța hagiului. Apoi sări deodată în sus, urlă ca un taur înfuriat și se azvârli cu pumnii strânși asupra lui Halef.

Stăteam liniștit deoparte, sprijinindu-mi mâna pe șa. Polițaiul era un bărbat puternic, dar nici nu-mi trecu prin cap să-i sar în ajutor micul meu hagi. Acum că luase el problema în mână sau mai bine-zis în bici, trebuia s-o și ducă până la capăt. Orice amestec al altuia chiar și al meu, l-ar fi jignit. Și, pe deasupra, eram convins că, în ciuda înălțimii sale mici, avea mai multă forță fizică și mult mai multă agilitate decât polițaiul.

Cel biciuit voise să se arunce asupra lui Halef, dar, după primul pas se întoarse împleticindu-se, căci micuțul îl întâmpină cu lovituri încrucișate, care urmau atât de repede una după alta, încât biciul parcă formase, pur și simplu, un zid prin care dușmanul nu putea pătrunde.

Loviturile vâjâiau ca grindina deasupra lui: pe spinare, pe umeri, pe brațe, în părți, pe șolduri și coapse. Omul era pur și simplu cuprins ca într-o rețea de lovituri. Micuțul însă avea mare grijă să nu-l lovească peste față sau, mai ales, în cap.

Cu cât polițaiul era din ce în ce mai puțin capabil să se apere, cu atât mai puternic era urletul lui. În cele din urmă, rămase liniștit și își încasă loviturile, urlând ca un tigru.

— Așa! strigă, în sfârșit, Halef, lăsând jos biciul. Acum ți-ai primit plata pentru sfatul cel bun pe care i l-ai dat mai înainte celui jefuit. Dacă mai ai ceva minte în capul ala, abține-te de la asemenea sfaturi. Și dacă mai îmi spui vreodată pitic, o să-ți primești pe loc plata.

Polițaiul nu răspunse. Se zvârcolea de durere. Îi arunca micuțului priviri pline de ură. Nu-i ieșeau din gură decât niște sunete bâlbâite. Apoi, deodată, păru că-și amintește de demnitatea slujbei lui. Își îndreptă spinarea și strigă:

— Străinule, cred că ești nebun! Cum poți să bați un slujbaș al sultanului?

— Fii liniștit! L-aș fi bătut și pe sultan, dacă ar fi îndrăznit să se comporte așa față de noi și de fapt, cine te crezi? Cine ești tu? Un soldat, un polițai, un servitor al unui supus al sultanului. Nu ești nimic altceva, absolut nimic!

Se părea ca lui Halef iar îi venise cheful să-și pună biciul în mișcare. Numai că cel pedepsit nu mai avea de gând s-o încaseze din nou. De aceea, încercă s-o cotească:

— Așa, insultă-mă în continuare! Regulamentele noastre ne poruncesc să fim indulgenți cu oamenii din popor, când...

— Cu care oameni din popor? îl întrerupse hagiul. Suntem noi cumva oameni din popor?

— Dar ce sunteți?

— Ce suntem? Ce, ești orb? Ia uită-te la mine! Chiar nu se vede cine sunt?

— Eu nu văd nimic.

— Înseamnă că ești orb și prost. Am să-ți spun eu cine sunt. Sunt Hagi Halef Omar Ben Hagi Abul Abbas Ibn Hagi Davud al Gossarah! Dar pe tine cum te cheamă?

— Selim, răspunse slujbașul padișahului.

— Selim! Doar Selim?

— Dar cum ai vrea să mă mai cheme? Selim e suficient^[34].

— Selim e suficient! Da, pentru tine s-ar putea să fie suficient, căci ce altceva ești tu, decât un polițai!

Polițaiul habar nu avea că arabii liberi aveau obiceiul să adauge lângă numele propriu pe acelea ale strămoșilor lor. Cu cât era mai lung un nume, cu atât mai mândru era purtătorul lui.

— Adică vrei să spui că un polițai e un nimeni, un nimic? strigă cel insultat.

— Gura! răspunse micuțul. Un polițai pe care-l cheamă doar Selim n-are voie să spună nimic. Ia uită-te ce fel de oameni se află în fața ta!

Arată spre Omar și continuă:

— Acesta este Omar Ben Sadek Ibn Saban Ilf el Habadschi Ben Abu Musa Dschafar es Soli Otalan Ibn Avisenna Ali Nafis Abu Merwan el Hagali!

Apoi arată spre Osco și spuse:

— Și acest războinic renumit se numește Osco Abd el Latif Mefari Ben Mohammed Hassan el Dschaseris Ibn Wahab Alfirat Biruni es Seirafi! Acum știi?

A trebuit să fac mari eforturi, pentru a nu izbucni în râs. Bineînțeles că pe cei doi nu-i chema așa. Dar, ca să facă impresie, micuțul hagiū înșirase o mulțime de nume și strămoși. Și Halef făcu asta cu atâta seriozitate, iar numele arabe țâșneau cu o asemenea viteză din gura lui, încât polițaiul rămase încremenit, de parcă fiecare nume era un glonț care îl lovea.

— Hai, răspunde! strigă, enervat, Halef. Ce, nu mai știi să vorbești, făptură omenească ce te mulțumești doar cu numele de Selim? N-ai și alt nume, n-ai strămoși? Cum l-a chemat pe tatăl tău, dar pe bunicul și străbunicul tău? N-au făcut nici o faptă de vitejie, sau au fost niște molâi de care ți-e rușine și de aceea nu vrei să ne spui numele lor? Sau poate nici n-ai fost născut, ci te-ai furișat într-o zi întunecoasă dintr-o cursă de șoareci? Uită-te la noi! În fața ta se află niște bărbați adevărați!

Polițaiul tot nu știa încă ce-ar fi putut să răspundă. Reproșurile micuțului cădeau ca o grindină asupra lui.

— Uită-te și la acesta! spuse Halef, arătând spre hangiu. Nu este arab, ci turc și totuși nu-l cheamă pur și simplu Selim, ci Konakdschi Ibarek, deci Ibarek Hagiul. Lui i s-au furat o sută de lire. Ție ce-ar fi putut să ți se fure, ție care nu deții nimic altceva decât numele de Selim?

— Oho! răspunse, în sfârșit, polițaiul. Nici eu nu sunt un cerșetor. Am slujba mea și...

— Slujbă? Mare scofală, slujba ta! Am văzut ce înseamnă slujba asta. Slujba ta nu pare să constea în altceva decât să stai pe iarbă și să furi zile și săptămâni de la Allah. Dar am să vă pun eu în mișcare, leneșilor! Am să merg la șeful poliției și am să-l pun să bea argint viu, ca să dea din mâini și din picioare. Îți poruncesc să pornești imediat la drum și să te duci în oraș. Dacă într-o jumătate de oră nu ajungi la șeful poliției, am să poruncesc să fii aruncat în apă, acolo

unde e mai adâncă și apoi, pe deasupra, să se tragă cu tunul. Noi plecăm acum. Să nu crezi cumva că am glumit, dându-ți această poruncă! Am vorbit foarte serios. Ai să vezi.

Polițaiul rămase cu gura căscată de uimire.

— Ce? se rezezi el. Tu îmi poruncești mie, tu?

— Da! N-ai auzit ce-am spus?

— Ai ceva să-mi poruncești?

— Ce întrebare! Firește! Tu ești doar un biet Selim, un anonim, pe când eu sunt Hagi Halef Omar Ren Hagi Abul Abbas Ibn...

— Oprește-te, oprește-te! îl întrerupse polițaiul, ducându-și amândouă mâinile la urechi. Numele ăsta al tău parc-ar fi un șarpe lung de care ți-e frică să nu le-năbușe. Da, o să mă duc îndată în oraș. Dar nu pentru că așa mi-ai poruncit tu, ci pentru ca să te denunț șefului. Ai ridicat mana împotriva unui slujbaş al sultanului. Pentru asta ai să încasezi o pedeapsă, cum n-a mai primit nimeni de pe aici.

Polițaiul își adună în grabă lucrurile și dispăru în spatele tufișurilor. Să se fi temut oare de o nouă izbucnire, de energie a micului meu hagi, sau era setos de răzbunare pentru bătaia pe care-o primise? Cred că ambele variante erau valabile.

— Ia, uite-l cum a șters-o! spuse Halef, mulțumit. Ei, sidi, ce părere ai, cum m-am descurcat?

Mă privea, de parcă se aștepta să fie lăudat, numai că eu l-am admonestat serios:

— Prost, foarte prost te-ai descurcat. Ai mai făcut prostii și altă dată, dar nu așa mari ca cea de astăzi.

— Sidi, vorbești serios?

— Bineînțeles.

— Dar ștregarul ăsta leneș și-a meritat pedeapsa!

— Da' ce era angajatul tău, să-l pedepsești tu?

— Atunci, cine să-l fi pedepsit?

— Șeful lui.

— O, Allah! Până să-l fi ciomăgit ăla, adormeau amândoi. Nu, cine vrea să acționeze, acționează rapid! Omul acesta stătea jos, în fața noastră, de parcă ar fi fost străbunicul sultanului, pe care trebuie să-l cinstească toți supușii credincioși și necredincioși. L-am privat de această plăcere.

— Da, dar fără să te gândești la urmări.

— Și ce urmări ar putea să aibă treaba asta? Dacă ne reclamă la șeful poliției, s-ar putea să încaseze și acesta câteva lovituri pe spinare.

— Halef, l-am avertizat, ajunge! E adevărat, polițaiul și-a meritat pedeapsa. Trebuia, însă, să aștepti să vezi ce fac eu. Nu știm ce primejdii avem de înfruntat și a fost o nesăbuiță de neconceput să ne mai învrăjbim acum și cu polițaiul. Ai văzut doar că eu l-am luat în răs. La fel ar fi trebuit să faci și tu. Dar, în loc să procedezi așa, l-ai luat la bătaie. Nu eu ți-am poruncit să faci asta, așa că puțin mă interesează pe-mine urmările. Te privește cum te descurci...

Am încălecat și am plecat. Ceilalți m-au urmat. Halef mergea cu capul în pământ. În suflet îi încolțise o bănuială că ne pricinuisse un mare rău.

Turcul, care avea cele mai multe motive să fie furios, călărea tăcut, lângă mine. Abia după un timp, mă întrebă:

— Effendi, chiar s-ar putea ca urmările să fie rele pentru hagi?

— Firește.

— Dar ai să-l aperi, nu-i așa?

— Cătuși de puțin! i-am răspuns, întrucât Halef auzea ceea ce spuneam. S-a făcut vinovat de împotrivire față de autoritatea de stat și de leziune corporală asupra unui slujbaș împărătesc al poliției. N-am cum să-l scap, dacă pun mâna pe el.

— Atunci hagiul, Halef Omar ar trebui să fugă!

— Halef poate să facă ce vrea. A acționat fără încuviințarea mea, ca un puștan care nu-i capabil să-și dea

seama de urmările faptei sale. Acum, va trebui să le suporte. N-am cum să-l ajut.

Nu mi-a fost deloc ușor să pronunț aceste cuvinte aspre. Cred că mai rău mi-au făcut mie, decât micului hagi. Dar am considerat necesar să-l dojenesc în felul acesta. Mă urmasse cu credință prin toate pericolele prin care trecusem și ce pericole! De câte ori nu-și riscase viața pentru mine! Își părăsise patria și chiar mai mult, o părăsise pe Hanneh, floare între femei. Inima mea era plină de recunoștință față de el. Dar începuse să devină nechibzuit. Faptul că ne reușiseră atâtea acțiuni îndrăznețe, că avuseserăm norocul să ieșim din cele mai mari încurcături, toate acestea l-au făcut să se cam umfle în pene. Parcă era un cățeluș viteaz, care avea curajul să sară chiar și la gâtul celui mai puternic leu. O singură mușcătură a uriașului l-ar fi ucis. Și chiar acum, când ne apropiasem de cel mai periculos ținut al aliaților Schutului. Acum trebuia să fim de două ori mai prevăzători...

În sinea mea, mă bucuram de bătaia pe care i-o aplicase polițaiului leneș și bineînțeles, eram hotărât să fac totul ca acest lucru să nu aibă nici o urmare nefastă pentru Halef. Dar mi se părea nimerit să-i mai potolesc puțin cheful lui de acțiune și nechibzuință.

16. Un „Sfânt”

După puțin timp, am ajuns la drumul care ducea de la Kusturlu la Ostromdscha și am cotit din nou la dreapta. Ne-am apropiat de un râuleț și am călărit între plantațiile de tutun și bumbac.

În curând, am văzut ridicându-se în fața noastră un munte. De o parte și de alta a lui se puteau observa casele din oraș. Sus, pe un vârf rotund al muntelui, am zărit o pată verde închis, pe care se aflau zidurile ruinelor.

— Aceasta este Ostromdscha, ne-a spus turcul.

— Numit și Strumița, după numele fluviului care curge la o oarecare distanță de oraș, am completat, cu aceasta, epuizându-se toate cunoștințele mele despre această localitate.

Halef se apropie de mine. Vederea orașului îl făcuse să se gândească la consecințele acțiunii sale nechibzuite.

— Sidi, începu...

M-am prefăcut că nu-l aud.

— Sidi!

Priveam țintă spre oraș.

— Nu mă auzi, sau nu vrei să mă auzi?

— Te aud.

— Crezi că ar trebui să fug?

— Nu.

— Nici n-aș face așa ceva. Mai degrabă mi-aș trage un glonț în cap. Sau poate crezi că ar trebui să mă las întemnițat de șeful poliției?

— Fă cum vrei!

— Mai degrabă i-aș trage un glonț în cap!

— Și apoi chiar că ai fi întemnițat.

— Atunci spune-mi, cel puțin, ce s-ar putea întâmpla, după părerea ta?

— Nu știu. Trebuie să așteptăm.

— Da, să așteptăm. Dar ai să mă iei sub protecția ta?

— Credeam că eu mă aflu sub protecția ta. Nu spui tu că ești prietenul și ocrotitorul meu?

— Iartă-mă, sidi. Doar tu ai fost, tot timpul, ocrotitorul.

— Nu, Halef. Deseori m-ai protejat. Asta n-am s-o uit niciodată și o să vedem dacă oamenii de aici vor îndrăzni să se atingă de renumitul hagi Omar.

— Slavă Domnului! Mi s-a luat o piatră de pe inimă, mare și grea cât un munte. Orice pot să suport, numai sidi al meu să nu fie supărat pe mine. Mai ești furios?

— Nu.

Privirea plină de dragoste și credință pe care mi-o aruncă mi-a pătruns adânc în inimă. Ce lucru minunat este totuși, să poți face ceva pentru fericirea unui prieten credincios!

Ne apropiam din ce în ce mai mult de oraș. Cu puțin înainte de a ajunge la primele case — de fapt, colibe — am întâlnit un cerșetor care ședea pe o piatră aflată pe drum, o imagine a mizeriei, sărăciei și decăderii.

De fapt e greșit spus că ședea în drum, căci nu ședea. Cerșetorul părea că nu putea sta drept. Zăcea cu spatele încovoiat, într-o parte, cărjele aflându-se lângă el. Picioarele goale îi erau înfășurate în niște zdrențe legate cu ațe. Singurul lui veșmânt consta dintr-un lucru vechi, jumătate șervet și jumătate manta, pe care și-l răsucise în jurul soldurilor. Sub acest șervet, se părea că-și pusese darurile care-i fuseseră oferite: pâine, fructe și altele, căci această cingătoare forma o umflătură extrem de mare în jurul corpului său. Trupul, de culoare galben închis, era uscățiv și murdar. Coastele și claviculele îi erau ieșite în afară, ca la un schelet. Capul îi era acoperit cu un păr încâlcit, țepos; se vedea clar că de ani de zile nu-l atinsese vreun pieptene. Avea o față buhăită și totuși trăsăturile îi erau destul de ascuțite. Pielea avea o culoare vineție, de parcă fusese înghețată. Ochii îi erau adânc înfundați în orbite.

Figura lui m-a surprins. Era o contradicție aici, dar nu eram în stare să-mi dau seama în ce sens. Făcea impresia ca este fața unui om apatic, năuc, nerod. Și totuși, parcă se reflecta pe ea o pornire sufletească violentă.

Toate acestea nu le-am văzut de la început, ci le-am observat abia mai târziu, când am oprit în fața cerșetorului, să-i dăm ceva de pomană. L-am examinat cu atenție, căci, aflasem de la Ibarek cine era.

Când îl văzusem de la distanță, hangiul îmi spusese:

— Asta-i Basra, ologul despre care ți-am povestit.

— Cel care a fost la vecinul tău, atunci când ai crezut că fusese acolo „Sfântul”?

— Da, effendi.

— Crezi că ar trebui să-i dăm ceva de pomană?

— Da. Nu poate să muncească, căci nu mai are măduva spinării.

— Dacă ar fi, așa, n-ar mai fi trăit. Mie mi se pare că are doar picioarele paralizate.

— Nu mă prea pricep eu la asta. Așa se spune. Merge sprijinindu-se în două cârje și își târăște picioarele după el. Nu le poate mișca. Pe deasupra mai e și idiot și nu știe să scoată mai mult de câteva cuvinte. Toata lumea îi dă câte ceva. Dacă rămâi mai mult timp aici, ai sa-l vezi mai des.

— Unde locuiește?

— Nicăieri. Mănâncă acolo unde primește ceva și doarme acolo unde îl doboară oboseala. Este un biet nenorocit; căruia Allah îi va da în viața de apoi ceea ce i-a refuzat aici, pe pământ.

Invalidul stătea cu spatele spre noi. Când auzi tropotul cailor noștri, se întinse cu mare greutate după cârje și se îndreptă cu fața spre noi. Acum i-am văzut figura tâmpă, cu ochii inexpressivi, parcă morți. Omul putea foarte bine să aibă vreo patruzeci de ani, dar era foarte greu să-i stabilești vârsta exactă.

Mi-a fost milă de cel suferind și nici o clipă nu mi-a trecut atunci prin cap că avea să joace un rol extrem de

ostil față de mine. Ne-am oprit lângă el. A întins mâna spre noi și a început să rostească, bâlbâit și parcă fără glas, același și același cuvânt:

— Faptă bună, faptă bună, faptă bună!

Fiecare i-a dat câte ceva și i-am întins și eu o monedă de doi piaștri. Dar, aproape m-am speriat, căci, atunci când i-am pus în mână moneda, aplecându-mă de pe cal, corpul i-a fost zguduit de un fior, de parcă ar fi vrut să se repeadă în sus, și din ochii lui până atunci atât de lipsiți de viață, a fulgerat spre mine o privire plină de ură și mânie, cum nu mai văzusem până acum în ochii unui dușman. Dar, în același clipă, a lăsat pleoapele în jos și fața lui și-a recăpătat aceeași expresie tâmpă de mai înainte.

— Mulțumesc, mulțumesc! bâlbâia invalidul.

Totul a fost atât de straniu, aproape incredibil, încât m-aș fi putut îndoi chiar de spiritul meu de observație, dacă nu aș fi privit atât de atent spre el. Ce-avea cu mine? De ce această ostilitate fără motiv contra unuia care era un străin pentru el? Și dacă din ochii aceștia putea să țâșnească o asemenea privire plină de ură, oare era într-adevăr omul acesta un imbecil? Pe lângă asta, aveam un sentiment vag că parcă mai văzusem cândva figura aceasta. Dar când și unde? Oare mă înșelam? Pe de altă parte, nu părea oare că și el m-ar cunoaște?

Ne-am continuat drumul, eu rămânând în urma celorlalți. Involuntar, m-am mai întors o dată să privesc spre cerșetor. Dar ce era asta? Nu se mai ghemuise atât de neajutorat pe piatră. Invalidul părea viguros, chiar încordat, aș zice și își ridicase brațul drept, cu cârja în mână, agitând-o amenințător în direcția noastră. A noastră? Poate numai în direcția mea. Aproape că mi s-a făcut frică. În clipa aceea, parcă în locul cerșetorului apăruse Satana. Da, trăsăturile feței sale erau schimonosite ca ale Satanei. Și deodată, parcă am avut o presimțire cu privire la locul unde îl văzusem. Un oraș oriental, o învălmășeală îngrozitoare de oameni, strigăte și urlete înspăimântătoare,

mii de mâini se întindeau spre mine!... Să fi fost la Mecca? Imaginea dispăru dintr-o dată, iar eu știam la fel de puțin ca mai înainte.

— Cerșetorul ăsta chiar nu poate să meargă? l-am întrebat pe Ibarek.

— Doar cu ajutorul cârjelor, răspunse. Picioarele îi atârnă ca niște zdrențe agățate de trup.

— Nu poate nici să stea drept?

— Nu. Nu mai are măduva spinării.

Nu mai are măduva spinării! Ce prostie! Am trecut sub tăcere faptul că tocmai îl văzusem stând într-o poziție încordată, căci nu mi s-a părut indicat să-i fac musulmanului confidențe în legătură cu un secret despre care eu însumi nu știam ce să cred.

În scurt timp am ajuns în oraș. Îl întrebasesm pe Ibarek despre izvoarele cu apă fierbinte, amintite mai înainte și aflasem de la el că existau, dar nu la modul la care mă așteptam eu. Pe vremuri, apa curgea din belșug, ca apoi, aproape să sece. Din când în când, mai venea apă fierbinte în cantități destul de mari, apoi, din nou, izvorul nu mai curgea. Acum nu prea era apă.

După ce am lăsat în urmă primele căsuțe, mai bine zis colibe, ale orașului, hangiul spuse:

— Effendi, n-ai chef să mergem chiar acum să vezi izvoarele cu apă caldă?

— Se află în drumul nostru?

— Nu. Dar nu trebuie să mergem prea mult pentru a ajunge la ele.

— Atunci, condu-ne acolo!

Ibarek s-a abătut din drum și am trecut pe lângă niște colibe și grădini care, de fapt, nici nu puteau fi numite așa.

Ajunse până la noi țipătul strident al unei voci de femeie...

— Acesta, este izvorul, spuse călăuza noastră.

— Cel în legătură cu care există atâtea certuri?

— Da. Trebuie, de fapt, să știi că se crede, că apa aceasta ar fi bună pentru tratarea anumitor boli. Pentru că acum curge doar așa puțină, femeile care au venit sa ia apă se ceartă tot timpul între ele.

Am cotit după un tufiș de oleandru și am ajuns în fața izvorului termal.

Cursul apei era indicat de un pârâiaș. Pământul de culoare galben-ocru, de pe fundul acestuia, indica faptul că izvorul era feruginos. Astăzi nu era decât puțină apă. Țâșnea dintr-o scobitură rotundă, din pământ, care era acoperită cu un strat roșcat. Solul bătătorit din jur dovedea că locul era foarte des vizitat. Pe marginea scobiturii se aflau niște pietre mari, care fuseseră puse acolo pentru a sluji ca locuri de șezut pe ele.

Acum, se aflau aici doar trei persoane: două femei și o fetiță de aproape opt ani.

Una dintre femei era destul de bine, deși neglijent, îmbrăcată și era impunător de corpulentă. Ea fusese aceea a cărei voce certăreață o auzisem. Stătea cu spatele la noi și nu ne auzise când sosisem, căci continua să țipe ca din gură de șarpe.

La picioarele ei se aflau niște cârpe și o oală veche a cărei toartă era spartă. Oala era răsturnată și din ea curgea încet o pasta vâscoasă, al cărei aspect nu era deloc ademenitor.

Cealaltă femeie ședea pe o piatră. Era îmbrăcată sărăcăcios în portul național al aceluia ținut, cu pantaloni bufanți și își încolăcise un postav demodat peste partea superioară a corpului, care îi acoperea și brațele și mâinile. Arăta, însă, destul de curățică, mult mai curată decât cealaltă femeie care, după straiile pe care le purta, părea să fie de o condiție mai bună. Avea o față uscățivă pe care lipsurile și sărăcia își lăsaseră urme adânci. Copila care ședea lângă el era înfășurată doar într-o cămașă de bumbac, dar care fusese bine spălată.

Cuvintele pline de furie ale grăsanei certărețe țâșneau cu o asemenea viteză, încât cu greu puteau fi înțelese. Doar expresiile mai importante, pe care le repeta de cate două ori, accentuându-le, se înțelegeau clar. Nici măcar un hamal n-ar fi fost în stare să rostească vorbe mai injurioase. Pe deasupra, se repezea, când la cealaltă femeie, când la copila care plângea și le lovea cu pumnii.

La vederea noastră, cea bătută făcu o mișcare, ceea ce o determină pe cealaltă tipă să se răsucească. O, cerule! Ce chip mi-a fost dat să văd! Pe lângă acesta, figura grotescă, tatuată, a unui, insular din Marea Sudului pare un adevărat ideal de frumusețe. Femeia cea trupeșă își unsese fața cu o substanța vâscoasă de culoare roșie și arăta înfiorător. Zărindu-ne, se retrase de lângă cealaltă și își înfrâna brusc suvoiul furtunos al vorbelor.

— Pace vouă! am salutat.

— În vecii vecilor amin! răspunseră amândouă femeile.

Cuvintele acestea atestau că cele două erau creștine.

— Acesta este izvorul tămăduitor?

— Da, effendi, răspunse cea cu fața unsă, izvorul este renumit în întreaga țară și chiar și în multe alte ținuturi îndepărtate.

După ce-mi dădu această informație, se porni să înșire vreo sută de boli care își găsiseră leacul aici și încă multe alte minuni care se petrecuseră în acest loc. Talentul oratoric de care dădu dovadă efectiv mă ului. Cuvintele îi curgeau parcă din gură și n-am găsit nici măcar o singură lacună în cele spuse, pentru a, profita de ea și a strecura o întrebare. Nu-mi rămase altceva de făcut, decât să o las pur și simplu să vorbească până la capăt, ceea ce s-a petrecut însă, după un timp îndelungat, întrucât m-a întrebat despre nenumărate boli, infirmități și defecte care m-ar fi putut aduce aici. Răspuns, însă, la aceste întrebări, nu părea să fie așteptat.

— O, Allah! Cu voia lui Allah! strigă hagiul Halef Omar, în cele din urmă, lovindu-și palmele una de alta.

Se pare, însă, că femeia considerase că această exclamație ar fi fost menită nu șuvoiului ei de vorbe, ci calităților enumerate ale izvorului cu apă caldă și se simți obligată să continue lista. Pentru a o reduce la tăcere, am atins ușor cu pintenii burta armăsarului. Nu era obișnuit cu așa ceva și se ridică deodată în aer, cu toate cele patru picioare.

Vorbitoarea se opri, făcu o săritură înapoi și scoase un țipăt de spaimă. M-am folosit de acest moment, ca să iau și eu cuvântul.

— Cum te cheamă? am întrebat-o.

— Bărbatul meu îmi spune Nohuda^[35], dar numele pe care l-am primit la botez este Irene. M-am născut în Radowitsch, ca și tatăl meu. Mama a murit la scurt timp după nașterea mea. Bunicii se aflau de partea cealaltă a râului.

Am atins iarăși calul, făcându-l să sară, căci mă temeam și nu fără motiv, că o să începă acum să-mi prezinte lot arborele genealogie, până la Matusalem. Din fericire, s-a oprit și am avut prezența de spirit să mă folosesc de această întrerupere, pentru a-i da unele explicații:

— Dragă Nohuda, trebuie să-ți spun că am venit aici din cauza unei suferințe la cap. De fapt, mă simt...

— O suferință la cap? se grăbi ea să mă întrerupă. Effendi, e corect, e bine c-ai venit! Dacă ai ști câte mii și mii de capete s-au...

Armăsarul se năpusti acum asupra ei, încât Bob de Mazăre, cea iute de limbă, făcu iarăși o pauză.

— Durerea mea de cap este atât de puternică încât pană și sunetul vocii omenești îmi produce chinuri mari. Din această cauză, te rog să ai bunătatea să vorbești doar atunci când te întreb. Văd după figura la că ai un suflet deosebit de milos. De aceea, cred că ai să-mi îndeplinești dorința.

Probabil că am atins o coardă sensibilă, căci își duse ambele mâini la inimă și susură cu o voce înăbușită:

— Adevărat ai grăit, effendi. Am să tac precum mortul din mormânt. Am să răspund doar la întrebările tale. Ți-ai dat seama ce inimă sensibilă și bună am. Nu vreau ca bietul tău cap să sufere din pricina mea.

Micuțul hagi se încruntă cât putu mai mult, ceea ce la el însemna că făcea eforturi deosebite să nu izbucnească în hohote de râs. Și pe figurile celorlalți se putea observa că se străduiau să se abțină.

— Mai întâi, trebuie să te rog să mă ierți că v-am deranjat, dragă Nohuda, am continuat. Tocmai vă aflați în cursul unei discuții aprinse. Despre ce era vorba?

Ochii îi fulgerară iarăși, furioși. Părea că intenționează să izbucnească din nou, de aceea m-am apucat cu mâna de cap, luându-mi o înfățișare de om suferind.

— Nu te teme, effendi! spuse, încet, Nohuda. N-am să reiau cearta și vreau doar să-ți spun că discutam despre aceea de acolo.

— Îmi arată oala.

— Ce-i aia?

— Oala mea cu clei.

— Ai nevoie de oală aici, la izvor?

— Chiar foarte mare nevoie!

— Dar de ce vii aici, la izvorul cu apă caldă?

— De ce? Pentru că apa aista ajută la întinerire.

— Aha, așa vasăzică! Vrei să întinerești? Dar eu cred că n-ai nevoie.

— Chiar așa? Ești foarte amabil. Dacă ar fi și bărbatul meu de aceeași părere! Ți-am spus deja că mă numește Bob de Mazăre, dar uneori îmi zice și Păstaie bătrână. Nu-i așa că-i jignitoare expresia asta?

— Poate că n-o spune cu intenții rele. S-ar putea să fie un nume de alint.

— O, nu! Îl cunosc eu bine. Este un om brutal, un tiran, un...

Mi-am dus mâna la cap.

— Ai dreptate, spuse. Nu trebuie să vorbesc tare. Dar vreau să-i dovedesc că nu sunt nici mazăre și nici păstaie bătrână. De aceea vin zilnic aici și mă ung pe față cu nămolul frumuseții.

Nu era așa de ușor să rămâi serios.

— Foarte înțelept din partea ta, am încuviințat. Dar cum se pregătește acest nămol?

— Se fierbe un terci din petale de trandafiri, făină și apă. Apoi se aduce aici și se amestecă în părți egale cu pulberea de culoare roșie de la izvor și se întinde pe față. Acest mijloc ajută, cu siguranță.

— Într-adevăr?

— Precis! Nici un neg, nici o aluniță, nici un rid, nici o cută nu rezistă acestui clei. De aceea eram atât de furioasă, pentru că fetița aceasta îmi vărsase oala. Dar eu am un suflet milos, așa cum foarte bine ai remarcat și de aceea am încetat discuția și am să iert această imprudență.

— Faci foarte bine. Blândețea este cea mai mare podoabă a unei femei, iar capacitatea de a ști să tacă îi sporește farmecul.

— Așa ziceam și eu, afirmă Nohuda.

— Da, dragă Nohuda, capacitatea de a ști să taci, este cel mai bun mijloc de a-ți păstra frumusețea până la o vârstă înaintată. Dacă nici o suferință nu desfigurează fața, atunci frumusețea trăsăturilor se păstrează foarte bine. Cred că știi ce a spus înțeleptul Bahuwi despre o femeie care se ceartă mereu și e cicălitoare.

— Nu știu, effendi, pentru că n-am stat niciodată de vorba eu acest om înțelept.

— A spus despre chipul unei femei schimonosit de furie că seamănă cu un sac murdar plin cu broaște și broscoi. Sacul se află într-o mișcare continuă; căci aceste animale scârboase sunt tot timpul neliniștite.

— Are dreptate! Și eu m-am gândit mereu așa, de aceea mă străduiesc ca sufletul să-mi fie totdeauna liniștit. Dar

bărbatul meu nu este de acord cu asta. Dimpotrivă, el ar vrea să fiu mai vioaie.

— Atunci, povestește-i despre sac și ai să vezi că îți va da îndată dreptate. Dar văd că ți s-a uscat unsoarea de pe față. Va trebui să-ți întinzi alta.

— Imediat, imediat! Îți mulțumesc.

— Dar nu mai vorbi. Unsoarea nu trebuie să se miște.

— N-am să rostesc nici un cuvânt.

Nohuda ridică oala și adăugă în restul de clei care se mai afla în ea sedimentele galben-roșcat din albia izvorului. După ce amestecă bine această pastă, cu mâinile, își curăță de pe față resturile uscate și întinse un nou strat din „nămolul frumuseții”.

Însoțitorii mei se distrau de minune. Dar cel mai caraghios lucru era că, în cele din urmă, ajunseserăm amândoi să vorbim în șoaptă, pentru ca bietul meu cap să fie cruțat.

Abia acum am avut timp să mă uit cu mai multă atenție la cealaltă femeie. Văzându-i obrajii căzuți și ochii înfundați în orbite, am întrebat-o:

— Ți-e foame?

N-a răspuns, dar am citit în ochii ei că așa era.

— Și ești bolnavă? De ce suferi?

— Effendi, mă dor foarte tare brațele.

— Și acest izvor te ajută?

— Da, este bun pentru orice boală.

— Dar cum te-ai ales cu suferința asta?

— Sunt culegătoare de plante. Părinții mei m-au botezat Masa, dar mi se spune *Nebatja*, după numele plantelor. Adun ierburi, pe care le vând farmacistului, pentru a mă hrăni pe mine și pe copila aceasta. Am fost în pădure și pe câmp pe orice fel de vreme. De aceea m-am răcit deseori și acum boala mi-a intrat în brațe și abia pot să le mișc de durere.

— N-ai fost la nici un doctor?

— Am fost refuzată peste tot, căci sunt săracă.

— Dar farmacistul căruia îi vinzi plante nu a putut să-ți recomande nimic?

— Ba da. Dar nu mi-a ajutat. S-a înfuriat atât de tare din cauza asta, încât nu mai am ce căuta la el.

— Asta-i rău. Dar mai există cineva aici, care vindecă diferite boli: bătrânul *mübarek*. N-ai fost la el?

— Am fost și la el. Dar, din păcate, m-a refuzat, pentru că mă urăște.

— Bătrânul te urăște? L-ai jignit?

— Niciodată.

— Înseamnă că nu are nici un motiv să se poarte atât de urât cu tine.

— Dar el spune că are un motiv, întrucât uneori... stai, iată-l!

Nebatja arată în direcția din care venisem noi.

Din locul unde ne aflam, putea fi văzut întregul drum care ne adusese până în oraș. În timpul cât stătusem de vorbă, mă uitasem spre bucata de drum și privisem și la piatra lângă care se aflase cerșetorul invalid. Acesta dispăruse și am observat o siluetă înaltă care venea încet și demn din direcția unde se afla piatra.

Unde era cerșetorul? Ținutul din jurul nostru era ca în palmă. Ar fi trebuit să-l vedem, chiar dacă s-ar fi îndreptat spre stânga, spre dreapta sau chiar dacă ar fi luat-o direct peste câmpie. Și chiar dacă s-ar fi îndreptat spre oraș, ar fi trebuit să-l observăm, căci un invalid cu două cărje nu se poate deplasa decât foarte încet. Dar el dispăruse pur și simplu, fără urmă. Nu departe de piatra pe care șezuse, se afla o plantație de bumbac.

Plantele nu aveau nici măcar un metru înălțime. Cerșetorul nu s-ar fi putut ascunde printre ele, afara doar dacă nu se întinsese pe jos. Dar lucrul acesta n-ar fi putut să-l facă, pentru ca nu era în stare să se ridice singur de jos. Această dispariție bruscă m-a pus pe gânduri.

Între timp, „Sfântul” se apropia încet de noi. Ținea capul înclinat, ca și cum ochii i-ar fi fost pironiți în pământ Când

a ajuns în apropierea primelor case, nu și-a continuat drumul înainte, ci a cotit puțin și s-a îndreptat direct spre noi. Am fost convins că nu s-a abătut din drum pentru că ar fi fost adânc cufundat în gânduri, ci pentru că se îndrepta spre noi, cu o anumită intenție.

Atunci ne atrăsese femeia atenția asupra lui. Ceilalți se răsuciră spre el.

— Da, „Sfântul” spuse hangiul Ibarek. El este, effendi. Uită-te bine la el!

— M-am uitat.

— Acum poți să-i auzi oasele zornăind.

— Să sperăm! Poate ne face și plăcerea de a se face brusc nevăzut.

— Dacă vrea, poate s-o facă, perseveră hangiul, în superstiția sa.

— Spune-i s-o facă!

— Nu îndrăznesc.

— De ce nu?

— „Sfântul” mi ar putea-o lua în nume de rău.

— Ei, aș! Doar te cunoaște!

— Nu contează asta.

— Și a câștigat mulți bani de la tine?

— Da, dar ne-a vindecat. Nu ne este dator cu nimic.

Acum, bătrânul „Sfânt” se apropiase. Trecu foarte încet pe lângă noi, fără să ridice privirea din pământ. Ambele femei stăteau în picioare, pline de considerație. Turcul ridică mâna și-și atinse fruntea în semn de salut. Noi ceilalți, însă, ne-am făcut că nu ne pasă de el. Eu m-am comportat de parcă nici nu-l observasem, întorcându-mă pe jumătate, dar nu l-am scăpat o clipă din ochi. Așa am băgat de seamă cum se uita la noi, pe sub genele lăsate în jos. Prin urmare, starea asta de concentrare era doar o mască. Așa făcea mereu sau acest comportament, această privire furișată avea vreo legătură doar cu mine?

Mi-am încordat auzul și într-adevăr, când a trecut pe lângă noi, am auzit un ușor zornăit. Pe unul stăpânit de

prejudecăți un asemenea lucru l-ar fi umplut de groază.

Îmbrăcămintea lui era așa cum o descrisese hangiul: în jurul capului avea înfășurat un șervet, iar trupul îi era acoperit de un caftan vechi. Nu se vedea nici un fel de cingătoare, căci caftanul fusese petrecut în față, parte peste parte. Omul era uscățiv, cu ochii adânc înfundați în orbite, ca și cerșetorul pe lângă care trecusem. Fața osoasă avea o tentă pământie. Oasele maxilarului erau ieșite în afară și gura căzută. Probabil că bătrânul nu mai avea nici un dinte. Bărbia îi era ascuțită, la fel și nasul.

Acesta era, deci, renumitul „Sfânt” pe care Allah îl binecuvântase cu atâtea daruri. A trecut-pe lângă noi ca un Dalai-Lama, pentru care ceilalți, oameni sunt niște creaturi atât de demite de dispreț, încât nu merită să-și îndrepte privirea spre ei. În mod curios, mi s-a părut ca și pe el îl mai văzusem cândva și anume în condiții care nu fuseseră prea plăcute pentru mine. M-a cuprins un sentiment ciudat.

Mă înșelasem crezând că „Sfântul” n-o să ne acorde nici o atenție. Abia trecuse de noi, când, deodată, se răsuci și își îndreptă privirea străpungătoare spre grupul nostru; apoi răsună vocea lui fornăită:

— Nebatja!

Culegătoarea de plante se cutremură.

— Nebatja! Vino încoace!

Făcu un semn cu arătătorul în fața sa, spre pământ, de parcă ar fi strigat un câine care urma să fie pedepsit.

Femeia se îndreptă, pășind încet și temătoare, spre el. Se uita amenințător la ea, cu o privire atât de pătrunzătoare, de parcă ar fi vrut s-o străpungă.

— De cât timp a murit bărbatul tău? o întrebă.

— De trei ani.

— Te-ai rugat pentru sufletul lui?

— În fiecare zi.

— N-a fost un adept al gloriosului Profet, al cărui nume este prea sfânt ca să-l poată auzi urechile tale. Bărbatul tău a făcut parte dintre creștinii care habar nu au în ce ar

trebui să creadă și de aceea s-au despărțit în mai multe secte, care se dușmănesc între ele. Dar Allah, în milostenia sa, a hotărât ca și ei să poată fi primiți în părțile cele de mai jos ale paradisului. Însă bărbatul tău va fi ars în focul iadului.

Se părea că bătrânul aștepta un răspuns, dar femeia tăcu.

— Ai auzit? Întrebă el cu o anume intonație.

— Da, răspunse, încet, culegătoarea de plante.

— Și crezi?

Ea tăcu.

— Trebuie să crezi, căci l-am văzut eu însumi. Azi-noapte, îngerul lui Allah m-a răpit de pe pământ și m-a ridicat în ceruri. La mare adâncime, sub mine, se afla iadul cu abisurile lui incandescente. Acolo l-am zărit, printre mulți alții și pe bărbatul tău. Era legat de o stâncă. Insecte diabolice îi rodeau trupul și limbi de foc i se întindeau pe față. L-am auzit urlând de durere. Deodată, m-a văzut sus, plutind deasupra lui și m-a rugat să-ți spun că parii care fuseseră bătuți în apropierea lui pe stânci îți erau destinație și puilor tăi.

S-a oprit. Femeia plângea.

Cu mare plăcere i-aș fi tras un pumn în nas șarlatanului, dar m-am stăpânit. Halef își ținea mâna pe bici; privirea i se tot plimba de la mine la „Sfânt”. Numai un semn să-i fi făcut și micuțul hagiului s-ar fi repezit să-i tragă renumitului om o mamă de bătaie.

— Și acum, încă ceva! continuă bătrânul escroc. Ai fost la poliție?

Nebatja lăsă capul în jos.

— Ar trebui să-ți plătesc despăgubiri! Ar trebui să-ți dau bani, pentru că bărbatul tău s-a furișat în locuința mea? Mai fă tu așa ceva, și-am să trimit toate spiritele întunericului asupra ta să te tortureze până îți dai duhul! Ține minte ce ți-am spus!

Bătrânul se răsuci și plecă.

— Allah! scrâșni Halef din dinți. Sidi, dă-mi voie să mă duc după nemernicul ăsta și să-i trag o biciuiață după cum merită.

— În numele lui Allah, taci! îl avertiză Ibarek.

— Să tac! Da' cine poate să tacă, auzind așa ceva?

— „Sfântul” aude fiecare cuvânt!

— Mă faci să râd!

— Uite! Acolo sade servitorul lui.

Ibarek făcu semn spre un copac sfrijit, pe ramura căruia se afla un corb.

— Ești al dracului? se mânie Halef.

— Nu, această pasăre este un duh căruia i-a poruncit să ne spioneze și apoi să-i comunice lui tot ceea ce s-a spus aici.

— Dar eu îți spun că această pasăre nu este altceva decât un corb obișnuit!

— Te înșeli. Nu vezi ce curios se uită în jos spre noi?

— Firește! Pasărea asta este întotdeauna curioasă. Aș avea chef să o dobor cu un glonț.

— Să nu faci asta! Ai muri pe loc!

— Prostii, râse Halef de turcul cel superstițios.

— Glonțul n-are să atingă pasărea, ci te va lovi chiar pe tine.

— Glonțul meu nu urmează o traiectorie inversă. Halef puse într-adevăr, mâna pe armă. Atunci, însă, cele două femei se repeziră la el și îl rugară să nu tragă, căci va atrage nenorocirea nu numai asupra lui însuși, ci și asupra noastră, a tuturor.

— Dar ce, n-aveți deloc creier în capul ăia, femei nesocotite? tună micuțul hagi.

— Trebuie să ne crezi, trebuie! îl rugă culegătoarea de plante. Și alții au fost la fel de neprevăzători și temerari ca tine. S-au căit amarnic!

— Așa? Și ce li s-a-ntâmplat?

— S-au îmbolnăvit.

— A fost destinul hotărât de Allah!

— Unul chiar a înnebunit.

— Era dinainte așa.

— Și unii au murit.

— Pentru că le venise sorocul.

— O, nu, ci pentru că ridicaseră mâna împotriva păsărilor Sfântului.

Întrucât toată atenția le era îndreptată spre Halef, eu n-am mai fost luat în seamă. M-am dat după cal, am ochit și am lovit pasărea. Femeile au început să țipe, înspăimântate. Glonțul străpunsese cioara și o omorâse pe loc. Pasărea zăcea fără suflare, sub pom.

— Ce-ai făcut, effendi! strigă Ibarek. Asta te-ar putea costa mântuirea!

— Fugă acolo! i-am răspuns indiferent. Acoperă toate orificiile păsării, pentru ca duhul să nu poată ieși! Arunc-o apoi peste celelalte leșuri de duhuri pe care voiai să mi le arăți. Oh, dar prostănaci mai sunteți.

Hagi, Halef sărise de pe cal și aduse corbul. Era plin de insecte. Îl arată femeilor și lui Ibarek și spuse:

— Dacă „Sfântul” nu poate să-și scape de păduchi duhurile aflate în slujba lui, înseamnă că nu e bun de nimic. Să vă fie rușine! Ați auzit vreodată ca un duh să aibă păduchi? Unde stă scris așa ceva? Profetul, care vorbea atât de des despre duhuri, n-a pomenit niciodată despre faptul că acestea trebuie să fie curățate.

Această dovadă, că, de fapt, corbul nu era un spirit, fusese pe cât de promptă, pe atât de originală, dar avu un efect mai bun și mai rapid decât o explicație mult mai lungă.

Cei trei care credeau în duhuri se uitară unii la alții, apoi priviră spre corb și în cele din urmă, turcul îmi spuse:

— Effendi, tu ce părere ai? Un duh poate să aibă păduchi?

— Nu.

— Dar este, totuși, un duh rău.

— Care este cel mai rău duh?

— Diavolul.

— Corect! Acum spune-mi dacă Profetul, sau vreunul dintre adepții săi, a spus vreodată că, stăpânitorul duhurilor rele va fi torturat de păduchi.

— Nu stă scris nicăieri așa ceva. Iar insectele ar fi cu siguranță arse, dacă ar ajunge în iad împreună cu diavolul.

— Ei, vezi ce perspicace ești! Acum răspunde-ți singur la întrebare.

Această întâmplare comică era mult mai importantă pentru noi, decât crezusem. Locuitorii colibelor aflate în spatele nostru văzuseră totul și abia mai târziu am aflat că vestea se răspândise în oraș mai repede decât un incendiu. O pasăre a „Sfântului” fusese împușcată de un străin care plecase, apoi, nestânjenit. Era ceva nemaiauzit! Cel care nu cunoaște superstițiile aceluia ținut cu greu poate crede așa ceva. Pe deasupra mai era și respectul pe care „Sfântul” știuse să și-l câștige. Ceea ce avea legătură cu persoana lui era pentru ceilalți intangibil.

Dovada lui Halef avusese efect. Femeile și chiar și Ibarek se simțeau liniștiți. Culegătoarea de plante nici nu avea liniștea necesară să se mai gândească la moartea corbului. Cuvintele pe care i le spusese bătrânul erau mult mai importante. Mașa, creștină fiind, era sub influența popilor ei și trebuie să-i cunoști pe popii din Balcani, ca să știi ce înseamnă asta. Acești stăpâni religioși proveneau din păturile cele mai de jos ale populației și primiseră o educație care lăsa foarte mult de dorit. Vă dați seama cum erau aceia care-și încredințaseră sufletele unor astfel de oameni. Se vedea clar că nefericita femeie fusese distrusă de vestea că bărbatul ei se cocea în focurile iadului și că o aștepta acolo și pe ea și pe copiii lor.

Halef îi puse consolator mâna pe umăr:

— Nebatja, nu mai fi mâhnită! Bărbatul tău se află în paradis.

Se uită cercetătoare spre micuț.

— Nu mă crezi? o întrebă.

- De unde poți să știi tu asta?
- L-am văzut.
- Tu?
- Da, afirmă foarte serios Halef.
- Când?

— Azi-noapte. Îngerul lui Allah a venit și l-a răpit din această lume. M-a purtat în sus, spre cer, așa încât am putut vedea totul. L-am văzut pe bărbatul tău șezând în paradis...

— Dar cum ai putut să privești în paradis? îl întrerupse femeia. Doar tu nu ești creștin!

— Dar ce, bătrânul este cumva creștin? Lucrul acesta îi păru evident femeii.

— Șarlatanul ăsta bătrân, continuă Halef, lipsit de considerație, n-are mai multe informații despre cer decât mine sau oricare altul. Dar, dacă tu crezi că doar un creștin ar avea un cuvânt de spus în privința asta, atunci adresează-te acestui effendi. El poate să-ți dea toate informațiile.

Arata spre mine, iar femeia se uita întrebătoare în direcția mea.

— Roagă-te pentru bărbatul tău, i-am spus. Aceasta este datoria ta de creștină. Bătrânul, însă, te-a înșelat, căci nici un înger nu vine, să ia un muritor în ceruri și apoi să-l aducă din nou pe pământ. *Cartea Sfântă* ne învață că Dumnezeu trăiește într-o lumină, la care nu poate ajunge nici o ființă de pe pământ. O să ne mai revedem și o să mai vorbim despre asta. Acum, însă, am vrea să ne ocupăm de boala ta. Cauți zadarnic un leac aici, la izvorul acesta. De când folosești apa lui?

- De mai bine de un an.
- Suferința ta s-a mai ușurat?
- Nu, effendi.

— Vezi, deci, că am dreptate. Izvorul acesta nu-ți tămăduiește boala.

— Dumnezeu! Ce-o să se întâmple cu mine și cu copiii mei? Nu prea mai pot să muncesc și deja de mult timp murim de foame. Acum mi-am pierdut speranța și în această apă!

Începi să plângă amarnic.

— Nu mai plânge, Masa! am consolat-o. Am să-ți spun cu un mijloc mai bun pentru tine.

— Ești cumva doctor?

— Da, pentru boala aceasta, da. N-ai auzit niciodată despre doctori străini care vin din Occident?

— Destul de des. Se spune că sunt oameni foarte înțelepți și pot să vindece toate bolile.

— Ei, eu vin din Occident și am să-ți vindec boala. Cum ai folosit apa de aici?

— Am stat aici de dimineața până seara și mi-am pus comprese.

— Cu asta n-ai făcut altceva decât să agravezi boala. Dar ce s-a întâmplat cu băiatul despre care a pomenit *mübarekul*?

— Pentru că eu abia mai rezist, l-am trimis pe Costa^[36] să caute plante. Cele mai bune ierburi se găsesc sus pe munte: chimen, laba găștei, mentă sălbatică și încă multe altele. Dar bătrânul nu admite să le culegem. L-a gonit pe băiat o dată și când ne-a împins nevoia și am mai îndrăznit și a doua oară, l-a aruncat pe Costa de pe stânci, iar fiul meu și-a rupt brațul.

— Și tu l-ai dat în judecată?

— Nu. Doar m-am dus la poliție și am cerut sprijin. Ceilalți trei copii sunt mici și nici nu cunosc plantele. Nu pot să-i trimit să adune ierburi.

— Dar ai fost refuzată, nu-i așa?

— Da. Șeful poliției mi-a spus că numai eu trebuie să muncesc.

— I-ai, spus că nu mai poți să muncești?

— Da, dar m-a azvârlit afară și m-a amenințat cu bătaia, dacă mă mai întorc.

— Să bați o femeie! Dar nu ți mai face griji, o să primești sprijin.

— Chiar poți să faci asta, effendi?

— Sper.

— Am să-ți rămân recunoscătoare și am să mă rog pentru tine, în fiecare zi.

— Mai întâi, spune-mi unde locuiești, am continuul.

— Chiar aici în apropiere, în a doua casă.

— Ah, foarte bine. Du-mă acolo, vreau să-ți văd odaia. Între timp, tovarășii mei de drum or să aștepte.

Împușcătura trasă în corb adunase un număr de curioși care stăteau la o oarecare distanță și acum, văzură cu uimire că mergem cu Nebatja în locuința acesteia. Cel care cunoaște gospodăriile mizerabile, pline de troace, din aceste ținuturi pe jumătate asiatice, o să fie convins că oamenilor acestora eu, cu straiele mele, le păream un adevărat prinț.

— Nu locuiesc singură, effendi, îmi spuse culegătoarea de plante cea amărâtă. Mai locuiește o familie cu mine.

Cam bănuiam despre ce era vorba și bănuiala mea se adeveri. N-am văzut o odaie ci un bordei, fără tavan și pereți tencuiți, atât de umed încât picăturile atârnav pur și simplu pe pereți, totul fiind acoperit de mucegai. Un miros îngrozitor domnea în această încăpere și în această vizuină, erau vreo zece copii. Două găuri mici serveau drept ferestre, care lăsau să pătrundă doar atâta lumină câtă era necesară să recunoști fețele celor dinăuntru. Se mai aflau în încăpere pături și straie urât mirositoare, diverse unelte. Într-un cuvânt, era ceva înfiorător.

Într-un colț, ședea o femeie bătrână și mesteca dintr-un obiect deschis la culoare. Uitându-mă mai bine, am văzut că era o bucată de dovleac crud.

Nu departe de ea, se ghemuise un băiat, care avea un braț prins într-o legătură. Era Costa, fiul Nebatjei. L-am

dus în fața ușii, pentru ca să-l pot vedea mai bine și i-am scos legătura, să-ți pot cerceta bandajul. Nu sunt nici doctor, nici chirurg, deci nu sunt specialist, dar mi-am dat seama, spre mulțumirea mea, că doctorul care îi îndreptase brațul rupt nu fusese un prostănac. Ce-i drept, însă, Costa arăta ca întruchiparea celui mort de foame.

— Nu se poate să mai rămâneți în grota asta, i-am spus mamei lui. Aici n-ai să te faci niciodată sănătoasă.

— Dar unde să mă duc, effendi?

— Trebuie să pleci de aici!

— E ușor de spus. Și locuința asta abia pot s-o plătesc.

— O să mă îngrijesc eu să-ți fac rost de alta.

— Oh, dacă ai vrea să faci asta!

— Sunt străin și am venit aici pentru prima oară, dar sper să-ți pot fi de folos.

— Și poți să-mi dai și ceva pentru durerile mele?

— Nu trebuie să-ți dau nimic. Poți să-ți iei singură. Frunzele de mesteacăn sunt cel mai bun remediu pentru suferința ta.

— E posibil așa ceva? Chiar sunt bune pentru boala mea frunzele de mesteacăn?

— Da, așa cum îți spun. Chiar eu însumi, le-am încercat. Există oameni care n-au cum ajunge la un doctor și atunci se tratează cu astfel de mijloace simple. De la ei am învățat că frunzele de mesteacăn vindecă durerile de încheieturi. Când am avut și eu astfel de dureri, le-am încercat și au avut un efect miraculos.

— Cum se folosesc?

— Trebuie să aștepti până plouă. Atunci rupi frunzele umede de pe ramuri și le aduci repede acasă, să nu se usuce. Apoi te așezi jos. Dacă ți-s bolnave picioarele, le bagi într-un sac umplut cu frunze, pe care îl legi deasupra coapselor. Curând, cazi într-un somn adânc și vei asuda puternic, de aceea trebuie să te învelești bine. Sudoarea membrilor bolnave și apa din frunziș vor ieși, picătură cu picătură, din acest înveliș. Vei dormi mult și adânc. Când te

vei trezi, te vei ridica și vei constata că boala a trecut, dacă nu e așa gravă. Dar în cazuri mai grave, ca cel al tău, trebuie să repeți această împachetare.

Masa mă ascultase cu cea mai mare atenție. Acum, mă întrebă:

— Nu se pot aduna frunzele și dacă nu plouă și apoi să le ud cu apă?

— Nu. În cazul ăsta, n-au efect. Este o cură istovitoare. De aceea, trebuie ca mai întâi să nu mai suferi de foame.

Biata femeie își coborî, tristă, privirea în pământ.

— Effendi, dacă n-am de nici unele, nici nu pot mânca. Bucuroasă aş răbda de foame, doar să nu-mi mâi văd copiii îmbolnăvinduse de atâtea lipsuri.

— Asta se poate remedia. Un bun prieten mi-a dat o mică sumă pentru ca să o dăruiesc unui sărac demn s-o primească, în cazul în care aş întâlni un asemenea om în cursul călătoriilor mele. Ce zică: să-ți dau ție banii sau să aștept să se ivească altă ocazie?

Culegătoarea de plante își ridică ochii strălucitori spre mine.

— Effendi!

Maşa nu rostise decât acest singur cuvânt, dar în ea se simțea rugămintea, rușinea și mulțumirea.

— Ei, să ți-i dau?

— Ce sumă este?

— Două lire.

— Lire? Nu știu ce sunt alea. Câte parale înseamnă?

— Parale? Înseamnă mult mai mult!

— Câțiva piaștri?

— Două lire înseamnă două sute de piaștri.

— O, cerule!

Nebatja vru să-și lovească palmele una de alta, dar durerea o împiedică.

— Și pentru că sunt de aur, va trebui să ți se dea, atunci când le vei schimba, două sute șaisprezece piaștri.

Am luat din punga cu bani, primită în dar de la Hulam în Adrianopol, suma respectivă și i-am întins-o săracei. Ea, însă, s-a tras înapoi.

— Effendi, glumești!

— Nu, vorbesc serios. Ia-i!

— Dar n-am voie.

— Cine îți interzice?

— Nimeni. Însă un dar atât de mare...

— Taci! Omul care mi-a dat această sumă este înstărit! Poftim, pune banii bine și dacă vrei să-i schimbi, să mergi la un om cinstit. Cumpără de mâncare pentru tine și pentru copii. Și acum, rămâi cu Dumnezeu! Măine am să vin din nou.

Am îndesat banii în mâinile chinuite ale femeii și am plecat. A venit după mine, dar i-am făcut semn să se întoarcă, așa încât nu s-a mai încumetat să mă urmeze la tovarășii mei de drum, care mă așteptau. Am plecat cu toții mai departe. Când am încălecat, am văzut că toți curioșii se adunaseră în jurul culegătoarei de plante, ca să o descoasă. De la Nohuda, Bob de Mazăre, care voia să întinerească, nu mi-am mai luat rămas-bun. Se amestecase printre spectatorii curioși — în ciuda faptului că-și dăduse cu unsoare pe față — și acolo nu mai m-am dus s-o caut.

De la termă, am cotit pe o ulicioară îngustă, la colțul căreia am zărit stând sprijinit un om zdrențaros, care se uita la noi cu o privire tăioasă. Nu mi-a bătut la ochi, căci mai toate persoanele pe care le-am întâlnit pe aici erau mai mult sau mai puțin zdrențaroase.

Acum, însă, nu știam unde vrea Ibarek să ne ducă. L-am întrebat și mi-a dat lămuriri:

— Vă conduc la hanul „*El tohr el ahmar*”, unde o să vă simțiți bine.

Numele hanului mi-a atras atenția. Suna de parcă ne-am fi aflat pe o străduță dintr-un orașel german. Expresia arabă *El tohr el ahmar* înseamnă „La boul roșu”.

— Îl cunoști pe hangiu? l-am întrebat.

— Foarte bine chiar, răspunse el, zâmbind. Hangiul Bajro este, de fapt, cumnatul meu.

Lucrul acesta mi-a făcut plăcere, căci mă așteptam să ne bucurăm și din partea cumnatului de aceeași prietenie pe care ne-o arătase Ibarek.

17. O arestare nereușită

Ostromdscha — cel puțin atât cât reușisem să vedem până acum — nu oferea nimic deosebit. Casele și colibele turcești arătau spre stradă ferestre prevăzute cu grilaje groase de lemn, la etajele de sus, altminteri doar ziduri netede. Drumurile erau „pavate” cu nămol uscat, din care, în zilele fierbinți, se ridica un praf îngrozitor, în vreme ce, atunci când ploua, te scufundai într-un noroi adânc. Aici, fiecare oraș semăna cu celălalt:

De câte ori m-am uitat în urmă cu vreo ocazie oarecare, l-am zărit și pe vagabondul pe care-l văzusem stând la colțul uliței. Mergea încet în urma noastră și am ajuns la concluzia că ne urmărea. Din ce motiv? Cred că bănuiam.

În sfârșit, Ibarek făcu semn spre o poartă mare, deschisă, deasupra căreia era atârnată o placă cu numele firmei: „La boul roșu”.

— Acesta este! spuse el.

— Intrați! Eu am să mă prefac că vreau să-mi continui drumul singur.

— De ce?

— Ne urmărește un om, pe care, de fapt, „Sfântul” l-a însărcinat să vadă unde vom trage în gazdă. Vreau să-i pregătesc o surpriză drăgălașă.

Tovarășii mei de drum își îndreptară caii spre poarta deschisă, dar eu am mai mers o bucată de drum.

Apariția noastră a stârnit vâlvă. Peste tot, oamenii se opreau în drum și se uitau după noi. Cu toate acestea, nu l-am scăpat din ochi pe urmăritorul nostru. Acum m-am întors din drum și am făcut un mic ocol. Acest lucru a fost posibil, pentru că hanul nu se afla pe o uliță, ci într-o piață. Oamenii tot stăteau și se uitau, când ia poarta deschisă, când la mine, dar mai mult la mine. Se părea că splendidul meu armăsar le captase toată atenția. L-am lăsat pe Rih să

salte și l-am condus așa spre locul unde stătea suspectul. Omul purta niște pantaloni largi și o jachetă scurtă. Cele două erau unite printr-o cingătoare lungă, care fusese înfășurată de mai multe ori în jurul șoldurilor.

Am scos fluieratul acela, la auzul căruia armăsarul meu pornea într-un galop nebun. Calul s-a supus și a țâșnit înainte. S-a auzit un țipăt general și toți s-au retras în grabă. Probabil crezuseră că armăsarul o luase pur și simplu la goană. Spionul era atât de preocupat de însărcinarea pe care o primise, încât nici măcar nu se gândise s-o ia la sănătoasa. Apoi, însă, de spaima, aruncă arma în aer și răcni din toate puterile, căci văzu că armăsarul se năpustea direct spre el. Probabil că intenționase să sperie calul cu urletul acela, pentru că era deja prea târziu să mai poată fugi. Se sprijinise de un zid pe lângă care am trecut în galop. Acum mă aflam chiar lângă el. Se lipi pur și simplu de zid. Eu, însă, m-am aplecat, l-am apucat de cingătoare și l-am ridicat.

L-am răsucit peste capul calului și l-am trântit de-a curmezișul peste genunchii mei.

— Allah! Allah! țipa ca din gura de șarpe, încercând să scape.

— Stai liniștit! am strigat. Altfel, te ia dracu'!

Într-o clipă a închis și gura și ochii. Omul nu era în nici un caz un erou.

Mi-am îndrumat calul spre han și m-am grăbit să intru pe poartă. Acolo se aflau Halef și ceilalți tovarăși de drum. Urmăriseră incidentul, râdeau în hohote și se grăbiră să închidă poarta și să tragă zăvorul cel mare. Era chiar necesar să facă asta, căci o mulțime de gură-cască se repeziseră să vadă ce însemna oare acest eveniment curios. L-am pus jos pe prizonier și am descălecat. Lângă Ibarek, își făcu apariția un bărbat în straie turcești, care veni spre mine și mă salută. Era hangiul Bajro. În vreme ce schimbam cu el salutul obișnuit, cel care mă însoțise pe cal

își veni în fire. Se repezi cu pieptul înainte și întreabă amenințător:

- De ce mi-ai făcut asta? Aș fi putut să mor!
- N-ar fi fost nici o pagubă.
- Nu-ți bate joc! Știi cine sunt?
- Nu, n-am aflat până-acum.
- Sunt podarul de pe fluviul Vodotschnitza.
- Grozav! Deci, tu trăiești la porțile orașului, pe apă. Nu te-ai bucurat că ai avut o asemenea ocazie să călărești?
- Să mă bucur? Da' ce, te-am rugat eu să mă iei pe cal?
- Nu, dar așa am avut eu chef.
- Am să te reclam.
- Grozav! am zâmbit.
- Și o să poruncesc să fii pedepsit.
- Și mai grozav!
- Acum, imediat, o să mergi cu mine la șeful poliției.
- Mai târziu, prietene! Acum n-am timp!
- Nu pot să aștept. Trebuie să mă întorc la bacul meu.
- Și unde se află acesta?
- Pe Vodotschnitza.
- Probabil nu departe de drumul spre Kusturlu?
- De unde ți-a venit ideea asta? Acolo nu se află nici un râu. Vodotschnitza curge la nord de oraș.
- Știu asta foarte bine. Dar podarul, care afirmă acum că nu are timp, se reazemă acolo, la sud-est, de un perete și apoi vine liniștit la plimbare, după noi. Așa e sau nu?
- Da. Da' ce te interesează asta pe tine?
- Mă interesează chiar foarte mult, dragul meu. De ce-ai venit după noi?
- Da' ce, pot să merg după cine vreau.
- Ei și eu pot să călăresc cu cine vreau! Așa că amândoi am făcut ce-am vrut.
- Călăritul e cu totul altceva. Puteam să-mi rup gâtul.
- Nu cred că ar fi fost vreo pagubă prea mare.
- Effendi! O dată să mai zici așa și înfig lama asta în tine!

Podarul spion, cu un gest amenințător, apucă teaca unui cuțit pe care îl avea la cingătoare.

— Lasă-te de chestii de-astea! am continuat. Doar nu-ți închipui că mă sperii cu așa ceva.

— Așa! Da' cine ești tu de-ți permiți să mă jignești?

— Sunt *hasretleri* effendi Kara Ben Nemsi. N-ai auzit până acum de numele ăsta?

M-am îndreptat de spate, dându-mi toată osteneala să iau o poziție cât mai mândră și mai impunătoare. Faptul că-mi dădusem titlul de *hasret*, deci excelență, era mai mult decât o exagerare. M-am gândit, însă, că trebuia să mă fălesc și eu o dată ca micuțul meu hagi. N-aveam nici o putere asupra acestui spion și voiam, totuși, să-l silesc să-mi spună cine îl însărcinase să ne urmărească. Prin urmare, trebuia să-l înfricoșez și de aceea, îmi atribuisem un rang pe care, din păcate, nu-l posedăm. Mi-am dat seama imediat că nimerisem în plin, deoarece podarul se înclină adânc și răspunse smerit:

— Nu, sultane, n-am auzit până acum de acest nume măreț.

— Ei, îl auzi acum și știi cine sunt, crezi cumva că-mi face plăcere să văd spionii umblând după mine?

— Excelență, nu te înțeleg.

— Ba mă înțelegi foarte bine. Răspunde! Cine te-a însărcinat să mă urmărești, ca să afli unde am de gând să mă opresc?

— Nimeni, excelență. Am venit după tine pentru că ăsta era și drumul meu.

— Asta era drumul cel mai drept, spre râu?

Era vizibil încurcat.

— Hai, răspunde! l-am presat.

— Excelență, te înșeli într-adevăr. Am făcut acest ocol fără nici o intenție.

— Grozav! Te cred. Dar, dacă îți închipui că asta e în avantajul tău, te înșeli amarnic. Un podar care ar trebui să fie la bacul lui, dar în schimb se plimbă, făcând ocoluri, pe

ulițele din Ostromdscha, de așa ceva n-avem nevoie, pe un asemenea om nu te poți bizui. Am să-i poruncesc *mudirului* să te înlocuiască. Sunt alții care merită și sunt demni de slujba asta.

Acum chiar că se sperie.

— O, excelență, să nu faci asta! mă imploră.

— Ba da, exact asta am să fac, cu atât mai mult cu cât văd dar că m-ai înșelat.

Spionul privi o clipă în pământ. Apoi, spuse, șovăitor:

— Effendi, vreau să fiu sincer, și-ți mărturisesc că te-am urmărit.

— Acum spune-mi și cine te-a însărcinat să faci asta.

— Nimeni. Am făcut-o din curiozitate.

— Minți!

— Nu, effendi.

— Vom vedea! Cine minte o dată, acela minte și a doua oară.

Și, întorcându-mă spre Halef, i-am poruncit:

— Hagi Halef Omar aga, adu imediat doi polițai aici. Omul acesta trebuie să primească niște bastoane la tălpi!

— Imediat sultane! răspunse micuțul și mimă că vrea să plece.

— Stai! strigă înspăimântat podarul. Aga, rămâi pe loc! Am să mărturisesc!

— Prea târziu! Aga, grăbește-te!

Atunci omul se aruncă la pământ și începu să se jeluiească, ridicându-și mâinile:

— Nu bastoane, nu bastoane! Nu pot să le suport.

— De ce nu?

— Tălpile îmi sunt moi și sensibile, pentru că stau mult în apă.

A trebuit să-mi mușc buzele, ca să nu izbucnesc în râs. După cum se știe, bastoanele se aplică pe talpa goală a piciorului și această parte a corpului lui era prea sensibilă pentru a suporta asemenea lovituri puternice. Dacă se admite un asemenea motiv, atunci trebuie să se renunțe la

orice pedeapsă, întrucât tocmai în aceea constă o pedeapsă: să provoace o durere trupească, sufletească sau morală. Asta nu înseamnă, însă, că îmi face plăcere să văd cum sunt maltratate tălpile picioarelor semenilor mei. De aceea, l-am sfătuit prietenește:

— Tocmai pentru că durerile ce le-ai avea de îndurat ar fi de două ori mai mari, ar fi trebuit să fii de două ori mai prevăzător, pentru a evita acele lucruri care ar putea determina autoritatea să te pedepsească. Totuși, ai noroc că m-ai prins la ora când sunt milostiv și s-ar putea să mă îndur de tine.

— Încearcă, effendi, vreau să mărturisesc sincer.

— Atunci spune-mi cine te-a însărcinat să mă urmărești.

— *Mübarekul*.

— Ce ți-a oferit pentru asta? Bani?

— Nu. „Sfântul” nu dă niciodată bani. Mi-a promis o amuletă pentru ca să am noroc la prins pești. Întrucât sunt podar, dar și pescar, în același timp.

— Și ce ordin ți-a dat?

— Trebuia să te urmăresc și apoi să-i spun unde locuiești.

— Când și unde trebuia să-i spui?

— În seara asta, în coliba lui de pe munte.

— Deci, se poate vorbi cu el la o oră așa de târzie?

— Nu e acolo decât pentru cei cărora le-a încredințat o misiune. Nu trebuie decât să bați la ușa și să spui cuvântul...

Se opri, speriat

— Zi-i mai departe! i-am poruncit.

— Atâta tot.

— Iar vrei să mă înșeli?

— O, nu, effendi.

— Și totuși, mă minți!

Mă gândeam la ceea ce-mi spusese mai înainte și anume că bătrânul nu dădea niciodată bani. Dacă știa atât de

exact, probabil că mai executase și alte misiuni trasate de bătrân. De aceea, am continuat:

— Dacă bați, ca de obicei, la ușă, nu-ți răspunde?

— Nu.

— Dar dacă pronunți și un anumit cuvânt, ești lăsat să intri?

Podarul rămase tăcut.

— Hai, vorbește. Sau vrei să ordon să ți se deschidă gura? Bastoanele sunt un mijloc foarte bun.

Se uita, încă nehotărât, în pământ. Se pare că groaza de „Sfânt” era la fel de mare ca cea față de bastoane.

— Bine! Dacă nu vrei să vorbești, va trebui să suporti consecințele. Hagi Halef Omar aga!

Nici nu rostisem bine acest nume și podarul nu mai stătu pe gânduri. Spuse încet:

— Excelență nu chema polițaii! Am să-ți mărturisesc. Din partea mea, *mübarekul* poate să se supere. N-am de gând să mă las bătut de dragul lui.

— Dar de ce să se supere pe tine?

— „Sfântul” mi-a interzis categoric să spun cuiva acest cuvânt.

— Și ce, ai de gând să-i mărturisești că mi l-ai dezvăluit mie?

— Nu. Nici nu-mi trece prin cap. Dar ai să-i spui chiar tu.

— Fii fără grijă. N-am nici un motiv să te dau de gol.

— Atunci, o să afle prin păsările lui.

Din nou păsările alea. Se pare că bătrânul escroc se pricepea extraordinar de bine să speculeze în favoarea lui prostia acestor oameni.

— Dar nu-i nici una pe-aici! Vezi vreuna?

Se uită în jur. Nu se vedea nici un corb, nici o stăncuță, nici o cioară.

— Nu. N-a trimis nici o pasăre, pentru că n-a știut unde o să te oprești.

— Bătrânul ar fi putut să-i poruncească vreuneia să mă urmărească în zbor. Atunci nu te-ar mai fi pus în încurcătură, căci nu pot să poruncesc să fie bătută o pasăre. Așa că bătrânul tău, „Sfânt” nu-i chiar așa de deștept pe cât crezi. Deci, nu trebuie să-ți fie teamă! Vorbește! Dacă vrei să te duci în secret la el, atunci trebuie să rostești un anumit cuvânt?

— Da, effendi.

— Există mai multe astfel de cuvinte pentru diferite persoane?

— Nu. Toți știu doar un singur cuvânt.

— Și care e acesta?

— *Ssyrdasch*.

Această parolă nici nu era rău aleasă, căci însemna „un prieten intim, un confident”.

— Asta este într-adevăr cuvântul? Nu cumva l-ai născocit tu?

— Nu, effendi. Cum aș îndrăzni să fac așa ceva?

— M-ai înșelat de mai multe ori. Nu meriți, deci, să ți se acorde încredere.

— Acum, însă, spun adevărul.

— Am să te pun la probă cu o nouă încercare. Ai mai executat până acum misiuni secrete pentru *mübarek*?

Răspunse, abia după câteva clipe:

— Da, effendi.

— Ce misiuni?

— Asta chiar nu pot să-ți mărturisesc.

— Chiar dacă vei fi bătut la tălpi?

— Nu, în nici un caz!

— De ce?

— Am depus un jurământ. Mai degrabă mă las omorât decât să ajung în iad, pentru că mi-am călcat jurământul.

Se vedea clar că spune adevărul. De aceea, am profitat de ocazie, ca să-l întreb:

— Cunoști cumva cuvântul *En Nassr*?

— Da.

Nu mă așteptasem să mărturisească așa repede.

— Cum l-ai aflat?

— La fel ca și pe celelalte. Mi l-a spus „Sfântul”.

— În ce scop era folosit?

— Ca semn de recunoaștere între cunoștințele lui.

— Acum nu mai este?

— Nu, effendi.

— De ce nu.

— Pentru că a fost trădat.

— De cine?

— Nimeni de aici nu știe. A fost trădat la Stambul.

— Cum?

— Nu pot să-ți spun.

— Poți să vorbești liniștit, căci știu mai multe decât crezi. Exista la Stambul o casă a adunării *En Nassr*. A fost descoperită de un om, care locuia alături, în casa unui brutar. Nu-i așa?

— Effendi, știi asta? întrebă uluit.

— O, știu mult mai multe. Casa a ars și s-a declanșat o luptă.

— Știi totul exact!

— Aș putea chiar să te întreb de *Usta*. Ai auzit de el?

— Cine nu-l cunoaște pe stăpânul acesta?

— L-ai văzut cu ochii tăi?

— Nu.

— Dar știi cine este?

— Nici asta.

— Nu știi nici unde poate fi găsit?

— Asta știu doar adepții.

— Eu cred că și tu faci parte dintre ei, nu-i așa?

— O, nu, effendi.

Podarul mă privi cu atâta sinceritate, încât am fost convins că spunea adevărul.

— Ei, acum, după ce mi-ai dovedit, că, nu ești chiar așa de rău cum am crezut la început, am să te scutesc de bastoane.

— Dar ai să mă reții aici?

Asta era mai mult decât mă puteam aștepta. Fanfaronada mea avusese un efect nebănuț. Mi-am păstrat mina aspră și i-am spus:

— De fapt, ar trebui să poruncesc să fii închis. Dar pentru că până la urmă ai fost sincer, am să te iert. Ești liber și poți să pleci.

— Și pot să rămân podar?

— Da. Dacă te iert de toate pedepsele, atunci poți să rămâi ceea ce ești.

Fața i se luminează de bucurie.

— Excelență! Sufletul mi-e plin de recunoștință față de tine. Mai îndeplinește-mi o dorință și am să fiu fericit!

— Ce anume?

— Să nu-i spui *mübarekului* ceea ce ți-am destăinuit.

Puteam să-i îndeplinesc ușor această dorință. Era și în interesul meu ca bătrânul să nu afle nimic. Cu cât credea că știu mai puține lucruri despre secretele lui, cu atât eram mai sigur că voi putea să-l păcălesc. L-am asigurat, deci, pe podar că n-am să spun nimic. Se îndepărtă foarte mulțumit de sfârșitul fericit al acestei incident.

Trebuie să amintesc faptul că ultima parte a discuției noastre avusese loc fără martori incomozi. Hangiul Bajro fusese strigat și îl luase cu el și pe cumnatul său, Ibarek. Deci, nici unul dintre ei nu auzise parola secreta. Ceilalți, trei, însă, care se aflau de față, Halef, Osco și Omar puteau, din partea mea, să afle.

M-am convins apoi că animalele noastre au fost bine adăpostite. Între timp, pe poarta din nou larg deschisă intraseră o mulțime de oameni care mă priveau cu uimire. Se pare că pentru ei era de neînțeles cum reușise un călăreț în galop să ridice în șa lângă el un om. Sau, poate, pentru ei, persoana mea era importantă din alte motive?

Cred că această ultimă variantă era cea adevărată, căci Halef mi-a spus că unul dintre ei îl întrebase dacă eu sunt străinul *hekim başchi* care îi dăruise Nebatjei peste două

sute de plăci și îndrăznise să împuște o pasăre a „Sfântului”. De-abia ajunsese în Ostromdscha și eram deja renumit. Asta nu mi-a plăcut deloc. Cu cât mai puțină atenție mi se acorda și cu cât mai puțin se vorbea despre mine, cu atât mai ușor îmi puteam rezolva misiunea.

Am intrat în casă. Aceasta era rânduită la fel ca cea din Dabila, numai că aici pereții erau din cărămizi făcute din lut și uscate la aer. Era clar că Ibarek ne recomandase cu o deosebită căldură, căci am fost conduși într-o odaie specială și am primit mai întâi apă, pentru a ne spăla de praf, iar apoi ni s-a servit o masă care, având în vedere condițiile de acolo, era cuviincioasă. Cei doi cumnați au mâncat cu noi. De data aceasta, nu ni s-au mai dat „cortine pentru piept”, cum se exprimase Halef. Bineînțeles că a venit vorba despre furt, dezbătându-se, din nou, împrejurările în care a avut loc cu ocazia aceasta, m-am gândit că, de fapt, deși pe ceilalți doi fugari îi cunoșteam foarte bine, nu-l cunoșteam, însă, după figură, pe temnicerul de la închisoare, care fugise împreună cu ei. De aceea, l-am întrebat pe Ibarek:

— I-ai recunoaște pe cei trei hoți, dacă i-ai revedea?

— Imediat.

— Deci, te-ai uitat cu atenție la ei. Ai putea să mi-l descrii pe acela care v-a arătat șmecheriile cu cărțile? S-ar putea să-l întâlnim, iar eu nu l-am mai văzut și nu știu cum arată.

— O, e ușor de recunoscut! Are un semn inconfundabil, pe care nu-l poate îndepărta: are o buză de iepure.

Apăru un argat care îi șopti ceva la ureche hangiului Bajro. Acesta, vizibil încurcat, se uită perplex la mine.

— Ce se întâmplă? l-am întrebat.

— Iertare, effendi, răspunse Bajro. Sunt... sunt mai mulți polițai afară.

— Au venit după noi?

— Da.

— Ce vor?

— Să vă aresteze.

— Mare e Allah! strigă Halef. Să intre! O să vedem care pe care: ei pe noi sau noi pe ei.

— Da, am fost de acord. Dar poruncește să ne fie puse șeile pe cai.

— Vreți cumva să fugiți? întrebă hangiu.

— Nici nu ne trece prin cap.

Bajro ieși afară și prin ușa deschisă, pătrunseră în încăpere șase polițai înarmați până-n dinți. Era așa cum mă așteptam. Selim, care stătuse de vorbă cu noi, la tufișuri, era printre ei. Nici nu era de mirare, căci merseserăm încet și ne opriserăm și la izvorul cu apă fierbinte. În vreme ce ceilalți se plantară în fața ușii, cunoștința noastră păși în încăpere. Probabil că ceruse să i se dea satisfacția meritată de a fi purtător de cuvânt. Părea că nu mai rămăsese nimic din fosta lui predilecție pentru liniștea interioară, căci strigă la noi, cu o mină de învingător, lovind cu patul puștii în pământ:

— Ei!

Singur acest cuvânt ar fi trebuit să ne și distrugă. În el se afla o întreagă lume, plină de bucurie, superioritate, dispreț și mulțumire. Nici unul dintre noi, însă, n-a catadicsit să se miște. Am mâncat liniștiți mai departe, de parcă ne înțeleseserăm dinainte.

— Ei! repetă eroul.

Cum nici de data asta nu primi nici un răspuns, se mai apropie un pas și întrebă amenințător:

— Ați surzit cumva?

Primi un răspuns la care nici el, dar nici eu nu mă așteptam. Micuțul hagi se ridică în picioare, luă tava mare pe care ni se pusese pilaful deosebit de gustos, care plutea în grăsime, se așează în fața polițaiului, îi puse dinainte porția care era suficient de mare pentru încă cel puțin zece persoane și rosti doar un cuvânt:

— Poftim!

Câteva clipe se priviră în ochi. Aroma delicioasă a mâncării preferate a tuturor turcilor plutea direct spre nasul polițaiului. Figura lui severă se făcu din ce în ce mai puțin severă. Buzele i se deschiseră involuntar, nările îi palpitau și pe gură începu să-i joace un zâmbet plin de amabilitate. Vârfurile mustăților i se înfiorară — pilaful ieșise învingător! Care polițai turc ar fi putut rezista în fața unui munte de orez, plutind în grăsime și garnisit cu bucăți de carne! Omul trânti flinta, apucă tava și se întoarse spre camarazii săi, întrebându-i:

— Vreți?

— Da, da! se grăbiră să răspundă cinci voci.

— Atunci, așezați-vă!

Ceilalți își rezemară armele de perete și se ghemuiră pe jos, lângă camaradul lor. Era o adevărată plăcere să vezi cum se ghemuiseră în jurul tăvii, cu figurile serioase și pline de demnitate ca niște campioni greci; apucau orezul cu degetele, îl frământau în mână, transformându-l într-o bilă, care apoi, aluneca în gurile larg deschise.

Halef se așezase din nou la locul lui și nu schițase nici un gest. Apoi apăru iarăși în odaie hangiul Bajro. Când văzu simpatica societate care mesteca de zor bile de orez, dispăru într-o clipă, căci dacă ar mai fi rămas fie și o singura secunda, ar fi izbucnit în hohote de ras.

După ce pilaful dispăru, demnul polițai aduse tava înapoi:

— Bogdaproste! mulțumi el, puse tava la loc, pe măsuța joasă, își luă arma, își scoase din nou pieptul în afara și spuse, cu atitudinea unui dictator roman:

— Ei?

Acum, am considerat că era cazul să răspund eu.

— Ce vreți? am întrebat scurt.

— Pe voi! veni răspunsul, la fel de scurt.

— De ce?

— Ca să va ducem la șeful poliției.

— Dar el ce vrea?

— Să aprecieze pedeapsa, spuse Selim, rostogolindu-și ochi.

— Pentru ce? m-am interesat, prietenos.

— Pentru ciomăgeală.

— Care ciomăgeală?

— Cea pe care am primit-o eu! bubui acesta.

— Deci, ai fost deja pedepsit! De ce mai e nevoie de noi?

Dacă aș fi putut să pictez figura pe care o făcu acum polițaiul, tabloul ar fi rămas cea mai prețioasă amintire despre șederea mea în Turcia. Era aproape de nedescris. Apărătorul siguranței publice își pierduse cu desăvârșire firea. Dar își reveni destul de repede și își aduse-aminte că trebuia să mai spună ceva. Își compuse o figură sumbră și strigă:

— Mergeți de bunăvoie?

— Nu.

— Deci, cu forța?

— Nu! am repetat, pe un ton categoric.

— Allah! Allah! Atunci cum?

— Nicicum.

Selim nu știa ce să mai spună acum. Zisese că e cel mai perspicace dintre toți camarazii săi, dar este totuși o deosebire între a alerga, în gând, după trei răufăcători și a fi nevoit să arestezi cinci oameni, care nu se lasă scoși din sărite nici de poliție și nici de orice altceva. Făcu ceea ce consideră el că era înțelept să facă și care, într-adevăr, era cel mai înțelept lucru: se sprijini de perete și îi spuse unuia dintre camarazii săi:

— Vorbește tu!

Respectivul făcu un pas înainte. El vedea altfel lucrurile. Probabil că avea un talent deosebit pentru învățământul intuitiv, căci își ridică flinta, îmi băgă sub nas patul puștii, apoi îl arătă de jur împrejur și întreabă:

— Știți ce-i asta?

I-am răspuns, pe jumătate în glumă:

— Da.

— Ei, ce e?
— Un pat de flintă.
— Da. Și iată și țeava, prin care se trage. Pricepi?
— Da.
— Ei, acum știți totul!
— Nu, știm doar că se poate trage cu flinta ta.
— E suficient. Am venit să vă arestăm.
— Ah! Asta trebuia să spui mai întâi!
— Asta-i de la sine înțeles. Dacă nu veniți imediat cu noi,
o să apelăm la arme.

— Cumva, ca să ne împușcați?

— Da.

— Ei, suntem pregătiți. Împușcați-ne!

M-am aprins ciubucul, tovarășii mei au făcut același lucru și am continuat să fumăm; polițaii, însă, se holbau la noi. Așa ceva nu mai văzuseră până acum.

Jocul cel caraghios se repetă; comandantul își dădu demisia. Se răsuci, îi trase un ghiont altuia și spuse:

— Vorbește tu!

Curajosul era deja pregătit să pună mana pe locul rămas vacant. Păși în față, cu intenția vădită de a ține o cuvântare serioasă. Eram deja convins că se vor perinda prin fața noastră unul după altul, până ce vor obosi de atâtea insuccese și vor pleca. Dar chiar atât de bine nu putea să ne fie, căci, tocmai când cel de-al treilea feldmareșal deschisese gura sa-și înceapă discursul, ușa se trânti de perete și își făcură apariția figura și uniforma unui plutonier.

— Unde v-ați ascuns?

— Aici!

— Văd! Unde-s oamenii?

— Aici!

Cel care răspunse arătă spre noi.

— De ce nu-i aduceți?

— Nu vor să vină.

— De ce nu i-ați silit?

— N-am putut.

Aceste întrebări și răspunsuri se succedau atât de prompt de parcă fuseseră învățate pe de rost. Să mori de ras, nu alta!

— Ei, lasă c-am să vă arăt eu cum trebuie siliți astfel de oameni!

Plutonierul se-apropie și își scoase sabia. Ochii se rostogoleau ca niște bile și își arătă dinții lungi și galbeni.

— Ați auzit, ticăloșilor, ce vrem de la voi? strigă spre noi. Nimeni nu rosti nici un cuvânt.

— Ați auzit sau nu? urlă plutonierul, cu fața roșie de furie.

Tăcere generală.

— Sunteți surzi? zbieră polițaiul cu o voce stridentă. Așa se părea, căci nici unul dintre noi nu clipea măcar.

Asta îl înfurie atât de tare pe plutonier, încât își pierdu total echilibrul. Își luă avânt, cu sabia în mână, ca să mă lovească și strigă:

— Fiu de cătea! Ai să-nveți tu să vorbești!

Sabia coborî vâjâind, dar nu pe spinarea mea, ci pe pământ, plutonierul, însă, observă, uitându-se în jur, că și el ședea tot pe pământ. Sări apoi în sus, blestemând și vru să se repeadă asupra noastră, dar rămase deodată pe loc și se holbă la noi, de parcă văzuse niște duhuri necurate. Ne aflam tot la locurile noastre: liniștiți, neînduplecați, fermi și tăcuți precum buștenii. Numai eu mă mișcasem, căci îi loviseam cu pumnul peste mână în care ținea sabia și apoi îi trăsesem o lovitură care-l trimisese la pământ. Totul se petrecuse însă fulgerător, cât ai clipi din ochi.

Plutonierul de poliție își plimbă privirea de la unul la altul, se întoarse apoi spre oamenii lui și întrebă:

— Tot așa au stat și până acum?

— Da, răspunse cunoștința noastră de la tufișuri.

— Sunt nebuni!

— Cu siguranță, fu de acord Selim.

Domnea, deci, între acești drăgălași oameni o unanimitate fericită de păreri. Se uitară unii la alții și începură să dea din cap și ar fi continuat să dea așa din cap, cine știe cât, dacă nu m-aș fi sculat, în sfârșit și nu m-aș fi îndreptat spre plutonier, pentru a mă interesa:

— Pe cine căutați aici?

Fața i se însenină numaidecât, căci, din această întrebare își dădu seama, cel puțin, că puteam să vorbim.

— Pe voi, sună răspunsul scurt.

— Pe noi? Cum e posibil așa ceva? Parcă ziceai ceva de fii de cătea și ticăloși!

Spunând acestea, l-am privit atât de fix în ochi pe polițai, încât acesta se înroși tot.

— Cine dorește să ne vadă? am continuat.

— Șeful poliției.

— De ce?

— Vrea să vă pună niște întrebări.

Mi-am dat seama după mutra lui că intenționase să dea un cu totul alt răspuns, dar acesta nu voise să-și facă apariția pe buzele lui groase.

— Asta-i cu totul altceva. Mai înainte, cineva zicea ceva de-o pedeapsă. Du-te și anunță-l pe șeful poliției că o să venim imediat.

— Nu pot face asta, effendi, replică el.

— De ce nu?

— Trebuie să mergeți cu mine. Trebuie chiar să vă arestez.

— Dar șeful știe cine suntem noi?

— Nu, effendi.

— Atunci, du-te repede la el și spune-i că nu suntem dintre aceia care se lasă arestați fără multă vorbă.

— Așa ceva nici atât nu pot să fac. Effendi, fă-mi plăcerea și vino cu mine! Domnii așteaptă deja de mult.

— Care domni?

— Asesori.

— Ah, așa! Ei, atunci, din considerație față de acești domni, o să pornesc fără întârziere. Veniți!

Polițaii își închipuiseră cu totul altfel arestarea. Am ieșit în curte primul, în spatele meu se aflau tovarășii de drum și după ei, polițaii. În curte se aflau caii noștri înșeuăți. Se pare că plutonierul cam pricepu despre ce era vorba. Se apropie de mine și mă întrebă:

— De ce mergeți în curte? Drumul drept nu duce spre grajduri, ci spre poartă...

— N-ai nici o grijă, am răspuns. O s-o apucăm îndată pe drumul acela.

M-am dus repede spre armăsar și am încălecat.

— Stai! striga el. Vreți să fugiți. Dă-te jos! Poruncește celorlalți să nu încalece!

Oamenii lui voiră să pună mâna pe cai și chiar el însuși mă apucă de picior, pentru a mă trage jos. L-am făcut pe Rih să se ridice în două picioare și să descrie un cerc în aer cu copitele din spate. Plutonierul fu nevoit să-mi dea drumul.

— Băgați de seamă, oameni buni! i-am avertizat. Armăsarul meu se sperie foarte ușor.

L-am silit pe Rih să facă unele salturi, ca să poată trece printre polițaii care se împrăștiară țipând, în toate părțile. Astfel, prietenii mei câștigară timp, ca să poată încăleca și acum galopam cu toții pe poartă afară.

— Rămâi cu bine! La revedere! am strigat către plutonier.

— Stai, stai! urlă el, în vreme ce se repezea după noi, urmat de subordonați. Nu-i lăsați să vă scape! Prindeți-i, hoții, ticăloșii, bandiții!

Ar fi fost, ce-i drept, destui oameni ca să ne poată prinde, căci vestea că vom fi arestați se împrăștiase repede în Ostromdscha și ademenise acolo o mulțime de gură-cască. Dar, acestor bravi supuși ai stăpânitorului dreptcredincioșilor nici nu le trecuse prin cap să pună

mâna pe noi și să ajungă, poate, în felul acesta, sub copitele cailor noștri. Fugiră cu toții, țipând, din calea noastră.

Pe ce drum trebuia s-o apucăm, pentru a ajunge în locul pe care în Germania îl denumeam cu cuvintele „judecătorie de primă instanță” era ușor de văzut, căci acest drum era animat de o mulțime de oameni care voiau să fie de față la arestarea criminalilor. Totuși, trecând călare pe lângă un bătrân, care se trase speriat într-o parte, l-am întrebat:

— Unde locuiește cadiul^[37] din Ostromdscha?

Arată spre o uliță care dădea într-o piață.

— Acolo, effendi! Ai să vezi semiluna cu stele deasupra porții.

I-am urmat indicația și am trecut pe lângă oamenii care urmau aceeași direcție, ajungând la un zid lung și înalt, în mijlocul căruia se afla poarta respectivă. Prin această poartă am intrat într-o curte mare pătrată, unde am fost întâmpinat de o ceată considerabilă de curioși. Față în față cu poarta se găseau clădirea oficială și locuința, construite din paiantă. Grinzile erau vopsite în verde, iar tăbliile în albastru, ceea ce făcea o impresie stranie. Curtea era murdară. Numai o parte, de-a lungul casei, era prevăzută cu un fel de caldarâm, lat de câțiva metri. Dar acest așa-zis trotuar, arăta de parcă fusese ridicat să slujească drept baricadă.

În fața ușii de la casă, se afla un jilț vechi, împodobit cu o tapițerie primitivă. În apropiere se găsea o bancă ținută în sus doar de două picioare aflate la un singur capăt. Câteva frânghii și câteva mănunchiuri de bastoane ne-au făcut să ne dăm seama că aveam în fața noastră instituția justiției locale, care singură avea dreptul să se ocupe de bătaia la tălpi. Se aflau acolo câțiva polițiști și în apropiere, sedea și o veche cunoștință de-a noastră, anume, ologul Basra, pe lângă care trecusem la intrarea în oraș.

Mutra pe care o făcu, atunci când ne zări, merita să fie văzută. Fusese absolut convins că vom sosi aici ca

prizonieri. Faptul că venisem călare și neînsoțiți de polițai dădu figurii sale o expresie de uimire de-a dreptul prostescă. Încât aș fi izbucnit în râs, dacă n-aș fi observat în ochii lui plini de ură ceva care nu avea nici o legătură cu năuceala afișată.

Am descălecat. I-am aruncat frâul lui Osco și m-am îndreptat spre polițistul ce se afla acolo.

— Unde este *kodscha baschi* ^[38]?

Am rostit această întrebare pe-un ton poruncitor. Cel întrebat îmi dădu onorul militar:

— Înăuntru, în locuința sa. Vrei să vorbești cu el?

— Da.

— Atunci am să te anunț. Spune-mi numele și ce dorești.

— Asta am să-i spun doar lui.

L-am dat deoparte și m-am îndreptat spre ușă. Dar, chiar în clipa aceea, a fost deschisă dinăuntru și a ieșit afară un om înalt, uscățiv, care era mai sfrijit chiar decât cerșetorul și decât bătrânul „Sfânt”. Era îmbrăcat într-un caftan, lung până la pământ, încât picioarele nu i se vedeau. Pe cap purta un turban de culoare albă. Gâtul îl avea atât de lung și subțire, încât de-abia era în stare să-i poarte capul, căci acest cap se clătina încolo și încoace, în sus și în jos, de parcă nasul uriaș, lung și ascuțit nutrea o simpatie deosebită față de laringele ca o gușă. Clipii uimit spre mine, cu ochii mici urduroși și fără gene și mă întrebă:

— La cine vrei să mergi?

— La *kodscha baschi*.

— Eu sunt. Tu cine ești?

— Sunt un străin care vrea să facă o reclamație.

Voi să răspundă, dar nu ajunse s-o facă, deoarece, chiar în clipa aceea, intră în fugă pe poartă plutonierul, urmat de oamenii lui. La vederea noastră, rămase pe loc, consternat și strigă:

— Allah, Allah! Iată-i!

În urma lui se înghesuiau o mulțime de oameni, dar nici unul nu scoase o vorbă. Era atâta liniște, de parcă ne aflam într-o moschee. Locul unde banca de lemn își înălță cele două picioare spre cer era sfânt pentru acești oameni. Poate că unii dintre ei fuseseră cândva prinși în curele de acea bancă și legați cu tălpile goale de picioarele din lemn. Astfel de amintiri nu sunt ușor de uitat.

În loc să-mi răspundă, slujbașul se adresă plutonierului:

— Tot nu l-ați adus? Vreți să încasați voi bastoanele în locul lui?

Atunci, polițaiul, care își pierduse aproape respirația din cauza alergăturii, arătă spre mine și răspunse:

— Acesta este, sultane!

— Ce, acesta este?

— Da.

Kodscha baschi se răsuci din nou, rapid, spre mine și mă privi din cap până-n picioare. În același timp continua să clatine din cap ca și cum scopul vieții lui ar fi fost să dovedească, prin această mișcare neîntreruptă de pendulare, că pământul se rotește. Fața lui căpătă o expresie aspră, întunecată și el se răsti la mine:

— Deci tu ești prizonierul?

— Eu? Nu, nu sunt eu acela, am replicat liniștit.

— Totuși, acest plutonier de poliție așa zice!

— Spune un neadevăr. Poate ai văzut cum am sosit în curte?

— Da, eram la fereastră.

— Înseamnă că ai observat că am venit călare. Am venit de bunăvoie la tine. Polițaii tăi ne-au urmat mai târziu. Numești cumva asta o arestare?

— Da. E adevărat, ai venit ceva mai devreme, dar v-a adus poliția, așa că ați fost arestați. Sunteți prizonierii mei.

— Te înșeli amarnic.

— Sunt *kodscha baschi*, strigă, răstit, slăbănogul și nu mă înșel. Să-ți intre bine în cap asta!

Dădea din cap atât de tare, încât m-am temut, pur și simplu, că vrea să-l azvârle spre mine.

— Ei, bine, am să-ți dovedesc, totuși, că te înșeli, i-am spus, hotărât. Nu voi permite nici unui *kodscha baschi* din lume să mă numească prizonierul lui.

Câțiva pași rapizi spre cal, o săritură și eram deja în șa. Tovarășii mei de drum fură la fel de iuți.

— Sidi, spre poartă afară? întrebă Halef.

— Nu, rămânem. Vreau doar să fac drumul până la poartă.

Armăsarul parcă îmi înțeleșese intenția. Sălta, ținându-și transversal trupul minunat, spre poartă și din nou înapoi, azvârlind în față și în spate și sforăind, încât cei prezenți făcură în grabă loc, lipindu-se temători de ziduri.

— Închideți repede poarta! porunci judecătorul polițailor săi.

— Pe cel care va atinge poarta îl voi zdrobi sub copitele calului! am amenințat.

Nici un polițai nu făcu vreo mișcare. *Kodscha baschi* repetă porunca, fără succes. Luasem în mână biciul din piele de hipopotam și asta li se păru prea periculos bunilor oameni. Am trecut, apoi, călare atât de aproape de slujbașul judecătoresc, încât armăsarul i-a sforăit direct în față. Acesta a făcut un salt înapoi și și-a întins brațul slăbănog și lung, ca pentru a se apăra:

— Cum îndrăznești? Nu știi unde te afli și cine sunt eu? strigă cadiul.

— Ba știu exact. Tu însă, habar nu ai cine se află în fața ta. Am să mă plâng superiorilor tăi, la *makredșul* din Salonic. Are să te învețe el cum să te porți cu un străin de rang nobil.

Aceste cuvinte amenințătoare erau, de fapt, o lăudăroșenie pe care mi-am permis-o, având în vedere condițiile existente. Dar ele au avut efectul scontat, căci bătrânul spuse acum, mai politicoș decât înainte:

— Călătorești incognito? N-am știut. De ce nu mi-ai spus de la început?

— Pentru că nici măcar nu m-ai întrebat cum mă cheamă și ce situație am.

— Atunci, spune-mi cine ești?

— Mai târziu. Mai întâi vreau să știu dacă mă consideri într-adevăr prizonierul tău. În funcție de răspunsul tău, voi ști cum să mă comport.

Această somație l-a pus în încurcătură pe *kodscha baschi*. Suveranul din Ostromdscha și împrejurimi trebuia să-și retracteze cuvintele! Se uită temător la mine și ezită să răspundă. Capul i se mișca din ce în ce mai tare. Părea că gâtul e gata, gata să se rupă.

— Ei, aștept răspunsul! Altfel, plecăm.

— Effendi, recunosc, în cele din urmă, de fapt n-ați fost înhățați și legați, așa că nu sunteți nici arestați.

— Bun. Deocamdată mi-e suficient atât. Dar, vezi nu cumva să-ți treacă prin cap să-ți schimbi părerea! Dacă faci asta, am să mă plâng *makredşului*.

— Îl cunoști?

— Nu-i treaba ta, dacă-l cunosc sau nu. E suficient că ştim noi doi, el și cu mine. Deci, ai trimis după mine.

Prin urmare, am tras concluzia că vrei să-mi comunici ceva. Sunt gata să te ascult.

Era teribil de amuzant să vezi figura pe care o făcu judecătorul.

Se pare că rolurile se inversaseră. Eu eram acela care îi vorbea acum de sus, nu numai la figurat, ci și la propriu, căci mă afluam călare pe cal. Pe figura lui se dădea o adevărată luptă între furie și jena față de superior. Privi încruntat în jur și apoi replică:

— Te înșeli. Nu am poruncit să ți se spună că vreau să vorbesc cu tine, ci am poruncit să fiți prinși.

— Chiar așa ai făcut? Aproape că nu-mi vine să cred. Doar ați fost instruiți de tribunalul suprem să vă purtați cu

dreptate și să fiți cu băgare de seamă. Care a fost motivul acestei porunci?

— L-ați maltratat pe unul dintre polițaii mei și apoi ați pus în pericol viața unui locuitor din acest ținut.

— Hm! Văd că adevărul a fost răstălmăcit. Am pedepsit un polițai, pentru că merita, iar eu am salvat, viața podarului, ridicându-l în șa, lângă mine. Calul l-ar fi călcat în picioare, dacă n-aș fi avut prezența de spirit să fac ce-am făcut.

— Văd că lucrurile stau cu totul altfel decât mi s-a raportat mie. Va trebui să fac cercetări să văd care este adevărul.

— Este inutil să faci cercetări. Nu vezi că mă jignești cu aceste vorbe? Ai să faci cercetări! Deci pui la îndoială cuvântul meu. Nu știu cam ce ar trebui să cred despre politețea și tactul tău.

Judecătorul se simți strâns cu ușa și răspunse încetișor:

— Chiar dacă ai dreptate, trebuie să cercetez, ca să le dovedesc reclamanților că tu ai dreptate.

— Cu asta sunt de acord.

— Atunci, descălecă! Am să încep imediat audierea.

Toate aceste cuvinte fuseseră rostite cu voce tare, așa încât cei prezenți auziseră fiecare vorbă. Acum, oamenii se înghesuiră, ca să poată auzi și vedea mai bine.

Schimbau păreri între ei, în șoaptă, și după felul cum ne priveau, se vedea clar că le impuneam respect. Nimeni, până acum, nu mai vorbise, așa cum o făcusem eu, cu *kodscha baschi*. Onorabilul slujbaş se așeză acum pe scaun. Își lua o atitudine impunătoare și repeta indicația anterioară:

— Descălecă și poruncește oamenilor tăi să descalece. Respectul cuvenit magistraturii impune acest lucru.

— Sunt total de acord cu tine, dar nu văd unde este magistratura...

— Unde? Am înțeles eu bine? Eu sunt magistraturatura!

— Într-adevăr? Atunci, înseamnă că poate mă înșel. Cine este judecătorul de pace din Ostromdscha?

— Eu sunt. Ocup ambele funcții.

— Această problemă ține de judecătorul de pace?

— Nu, de cadu.

— Deci, aveam dreptate. Naibul ^[39] poate da verdictul singur, fără asesori. Un *kodscha baschi* se poate prezenta în calitate de cadu, numai dacă sunt de față un procuror, un reprezentant, un sublocotenent civil și un grefier! Dar eu văd că ești doar tu singur.

Capul începu să-i penduleze din nou înapoi și înapoi.

— Obişnuiesc să judec și astfel de cauze, spuse.

— Dacă locuitorii din Ostromdscha permit acest lucru, e treaba lor. Eu, însă, cunosc legile date de padişah și cer să fie respectate. Pretinzi de la mine respect față de o magistratură care nu e prezentă.

— Am să poruncesc să fie aduși oamenii, mă asigură el.

— Atunci, grăbește-te! N-am prea mult timp la dispoziție.

— Va trebui, totuși, să așteptați, căci nu știu dacă *baschi* ^[40] poate fi găsit imediat, iar reprezentantul s-a dus la Kusturlu. Se întoarce abia după câteva ore.

— Este un lucru neplăcut pentru mine. Magistratii ar trebui să fie prezenți, nu să trimiteti după ei să-i caute. Ce-o să zică *makredşul* când am să-i spun toate astea?

— Dar nu trebuie să-i spui nimic. Vei fi mulțumit de tratamentul pe care vi-l vom acorda.

— Cum ai spus? Despre ce tratament e vorba?

— Nu știi? se interesă *kodscha baschi*, mișcând energic din cap.

— Nu.

— Trebuie să vă rețin aici, până ce se adună completul de judecată. Dar o să vă meargă bine, atât cât permit condițiile.

— Ia ascultă! O să ne meargă bine, așa cum ne convine nouă. Dacă vrei să ne reții aici înseamnă că suntem prizonieri. Știi, însă, că nu permit așa ceva.

— Dar legea impune asta, insistă *kodscha baschi*.

— Se pare că ți-ai făcut tu legile tale, pe care eu nu le recunosc. Am fost reclamat la tine și m-am declarat de acord ca tribunalul să facă cercetări. Sunt deci gata să mă prezint în fața curții. Dar nu permit să fiu lipsit de libertate. Am să mă întorc la han și am să aștept acolo înștiințarea.

— Așa ceva nu pot să permit, spuse *kodscha baschi* și se ridică de pe scaun.

— Și ce-ai să faci? l-am întrebat.

— Dacă mă silești, am să te rețin cu forța.

— Ei aș! I-ai trimis deja după mine pe polițaii tăi. Și, ce-au realizat? Nimic! Și o să ai același rezultat din nou. Dacă ești deștept nu te face de râs în fața acestor oameni. Îți dau cuvântul meu că nici nu-mă gândesc să fug. Am să aștept citația ta și am să-i dau urmare.

Probabil că judecătorul și-a dat seama că era mai bine să renunțe la alte conflicte care ar fi putut dăuna prestigiului său. După ce chibzui o clipă, răspunse:

— Ținând seama că ești o persoană nobilă, am să accept propunerea ta. Dar trebuie să-mi promiți solemn că n-ai să fugi.

— Îți promit!

Mi-am păstrat seriozitatea necesară și am fost eliberat, după ce slujbașul, plin de demnitate, mi-a mai adresat câteva avertismente.

18. La ruinele din Ostromdscha

Când ne-am pregătit să plecăm, oamenii respectuoși ne-au făcut loc. Judecătorul din Ostromdscha obișnuia să se considere, în mod tiranic, infailibil. Bătrânul *kodscha baschi* nu făcea nici o excepție de la regulă. Astăzi, însă, înfățișarea sa impunătoare suferise o puternică lovitură.

Am văzut, după privirea întunecată pe care ne-a aruncat-o, înainte să dispară în spatele ușii, că simțise acest lucru.

Și mai era unul căruia nu-i convenea deloc deznodământul provizoriu al acestei proceduri judecătorești: cerșetorul. M-am uitat involuntar la el și m-am speriat pur și simplu de fulgerul pe care l-a aruncat spre mine din ochii-i întunecați. Un om care privește astfel nu poate fi tâmpit. Am început să nutresc convingerea că această tâmpenie afișată era doar o mască. Ura acestui om era un sentiment conștient și bine întemeiat. Asta se vedea după privirea sa. Ce avea cu mine? Unde îl mai întâlnisem? Ce-i făcusem oare?

Acum eram sigur că nu-l vedeam pentru prima dată, ne mai întâlnisem cândva. Dar când, unde și în ce condiții? Nu puteam să-mi amintesc, oricât de mult m-aș fi gândit, în vreme ce mergeam înapoi spre han. Se năștea în mine convingerea, din ce în ce mai pronunțată, că mă voi ciocni în vreun fel cu cerșetorul.

Presimțeam că cerșetorul avea o anumită legătura cu scopul prezenței noastre aici și mi-am propus să fiu cu ochii pe el.

Bineînțeles că Ibarek și cumnatul său, Bajro, s-au bucurat, foarte tare de deznodământul fericit, până acum, al afacerii noastre penale. M-au întrebat dacă mă temeam de judecata ce urma și i-am asigurat că nici nu-mi trece prin cap așa ceva. Când l-am întrebat pe Bajro dacă nu are

cumva vreun argat discret, demn de încredere, mi-a adus un om căruia i-am trasat misiunea de a pleca repede spre curtea lui *kodscha baschi* și de a-l supraveghea, în secret, pe cerșetor. Voiam să aflu dacă rămăsese acolo sau dacă plecase.

Halef auzi ce-i spusese omului. Se folosi de prima ocazie când rămaserăm singuri și mă întrebă:

— Sidi, de ce ai poruncit să fie supravegheat ologul? Ai ceva de gând cu el?

— Nu. Mai degrabă cred că Basra are ceva de gând cu noi.

— Cum așa, sidi?

— N-ai observat ce priviri ciudate ne aruncă?

— Nu, nu l-am urmărit.

— Atunci, fii atent, când îl vom reîntâlni. Mi se pare că l-am mai întâlnit cândva.

— Dar unde?

— Din păcate, nu știu. M-am tot gândit la asta, dar nu reușesc să-mi aduc aminte. Trebuie să fi fost departe de aici.

— Poate te înșeli, sidi.

— Nu prea cred.

— Cum să fi venit ologul atâta drum până aici? Abia poate să meargă.

— Poate doar se preface.

— O, nu. Se vede pe el ce suferind este. Deseori ți se pare că ai mai văzut undeva un om, dar asta doar pentru că unii oameni seamănă între ei. Când *mübarekul* a trecut pe lângă noi și eu am avut impresia că-l mai văzusem cândva.

— Într-adevăr? Asta e totuși ciudat, am spus, uimit.

— De ce?

— Pentru că și eu cred că l-am mai văzut.

— Înseamnă că am văzut cândva pe cineva care seamănă foarte mult cu el.

— Nu, Halef. Precis pe el l-am întâlnit. Asta mi-o spun privirile lui nestăpânite. Parcă se ascunde o spaimă în ele.

S-a trădat prin asta.

— Și totuși, s-ar putea să te înșeli. Știi că și eu mă înșel. Omul cu care îl confund avea o barbă lungă.

— Pe acela ți-l amintești?

— Da, sidi. Dacă bătrânul ar avea barbă, ar semăna leit cu omul acela.

— Și unde l-ai văzut pe omul acela cu barbă?

— Nu știu, spuse Halef.

— Ciudat. Dar, fie ce-o fi, trebuie să fim cu mare băgare de seamă la cerșetor și la *mübarek*. Poate că nici nu trebuie să ne păzim decât de un singur om.

— Ce vrei să spui, sidi?

— Cred că „Sfântul” și cerșetorul sunt una și aceeași persoană. Nu-mi dau seama cum mi-a venit acest gând, dar mi-a intrat în cap și nu mai pot să scap de el.

Am fost întrerupt. Bajro a venit să ne comunice că bătrânul judecător trimisese după slujbașii care trebuiau să participe la judecată.

— Ai să poți să-l vezi și pe *mübarek*, adăugă hangiul.

— Dar el ce caută acolo?

— Este grefierul.

— Grefierul? Cine i-a dat lui această slujbă?

— *Kodscha baschi*. Sunt buni prieteni.

— O, vai! Când se asociază vulpea cu lupul, nu iese nimic bun de aici.

— Îi consideri oameni răi pe amândoi?

— În nici un caz buni.

— Te înșeli amarnic, effendi, spuse Bajro.

— Așa? Ai tu o părere mai bună despre *kodscha baschi* al vostru?

— Despre el nu. Este un om brutal și nedrept. Dar el deține puterea și nu putem face nimic împotriva lui. În ceea ce-l privește, însă, pe *mübarek*, este binefăcătorul întregului ținut. Dacă nu vrei să-ți faci dușmani, să nu spui nimic împotriva lui.

— Mie, dimpotrivă, mi se pare că ar fi blestemul întregului ținut.

— Dar, gândește-te, effendi, este un sfânt! mă contrazise, cu seriozitate, hangiul.

— Vreun *marabu* cumva? Nu.

— „Sfântul” vindecă toate bolile. Dacă ar vrea, ar putea trezi și morții.

— A spus el asta?

— Ne-a asigurat chiar el însuși, replică Bajro.

— Atunci este un mincinos nerușinat.

— Effendi, să nu te audă cineva!

— Am să i-o spun și lui în față, dacă va face această afirmație în fața mea.

— Ai să fii pierdut. Te avertizez!

— Cum adică, pierdut? m-am interesat.

— Tot așa cum poate scăpa pe cineva de la moarte, la fel poate să-i ia și viața.

— Deci, îl poate ucide?

— Nu. Nici măcar nu te atinge. Pronunță o sentință și apoi trebuie să mori.

— Deci, se ocupă de vrăjitorii?

— Da, răspunse Bajro, categoric.

— Un sfânt și un vrăjitor! Cum se potrivesc astea două? Doar Profetul i-a blestemat pe toți vrăjitorii! Vă contraziceți singuri. Dar, iată, vine argatul.

Omul îmi comunică faptul că cerșetorul părăsise și el curtea judecătoriei.

— Ai observat încotro s-a îndreptat?

— Da. Infirmul urcă încet pe munte. Probabil vrea să meargă la „Sfânt”.

— Se duce deseori la acesta?

— Foarte des.

— De ce nu-l vindecă „Sfântul”?

— De unde să știu eu? Are el motivele lui de n-o face.

— I-ai văzut vreodată pe cei doi stând de vorba?

Argatul cugetă o clipă, apoi răspunse mirat:

— Nu, niciodată.

— Dacă cerșetorul se duce atât de des la el, înseamnă că stau de vorbă.

— Precis, effendi. Dar e ciudat că nu i-am văzut niciodată împreună.

— Da și mie mi se pare ciudat acest lucru. Poate voi reuși să găsesc o explicație. Tare aș dori să știu ce face cerșetorul acolo sus, pe munte. E oare posibil?

— N-ai vrea ca el să te vadă?

— Nu.

— Atunci trebuie să te conduc eu, căci nu cunoști, zona.

— Foarte bine, atunci condu-ne!

Halef urma să vină și el cu mine. Mi-am luat luneta și apoi l-am urmat pe argat. Ne conduse afară din curte, în grădină, de unde se ieșea apoi direct în câmp deschis. Argatul ne indică spre stânga, sus.

— Vedeți, acolo sus, urcă invalidul. Sărmanul, nu poate înainta decât cu greu. O să dureze cam vreo jumătate de oră până ajunge sus. Până atunci, noi o să fim de mult acolo.

Ne conduse spre dreapta, unde niște tufișuri destul de groase urcau spre munte. Am cuprins cu privirea întinderea. Puteam ajunge pe înălțime neobservați, ascunși de tufișuri. Acolo însă, de partea cealaltă, pe unde mergea cerșetorul, erau câmpuri semănate cu pepeni și se putea vedea bine, până departe. Din acest motiv, l-am trimis înapoi pe argat, căci nu mai era necesar să ne conducă. Mă gândeam că prezența sa ar fi putut să ne încurce.

Am pășit iute înainte, ținându-ne însă pe lângă marginea tufișurilor, pentru a nu-l scăpa din ochi pe cerșetor. Infirmul știa că poate fi văzut de jos, din oraș și se comporta ca atare. Înainta încet, șchiopătând și se oprea foarte des să se odihnească. Curând am ajuns în pădurea care înconjura vârful muntelui. La adăpostul ei, am cotit-o acum spre stânga, în direcția spre care o luase infirmul. Dacă păstra

această direcție, trebuia să treacă pe lângă noi. M-am așezat pe mușchiul moale și Halef a luat loc lângă mine.

— Există ceva anume ce vrei să descoperi acum, sidi? mă întrebă.

— Da. Vreau să știu cum se preschimbă cerșetorul în „Sfânt”.

— Ai să vezi că te-ai înșelat.

— E posibil, dar eu nu cred. Infirmul Basra va trece precis pe aici. De îndată ce se apropie, ne ascundem în spatele pomilor și îl urmărim mai departe.

A trebuit să mai așteptăm câteva minute, apoi ne-am tras înapoi. Îndată ce cerșetorul a ajuns la marginea pădurii și s-a simțit la adăpostul copacilor, știind că nu mai poate fi văzut din oraș, s-a oprit și a privit în jur. Privirea aceasta aruncată împrejur era cea a unuia care are toate motivele să fie prevăzător. Se pare că infirmul se convinsese că nu se află nimeni prin apropiere, căci își îndreptă spinarea și se întinse din toate încheieturile. Apoi pătrunse puțin mai adânc în pădure și se strecură în spatele unui mic hățiş. Am observat toate acestea foarte clar. Șarlatanul putea foarte bine să stea în picioare și să meargă fără cârje.

— Sidi, cred că ai dreptate, șopti micul hagi. Mergem după el?

— Nu, rămânem aici.

— Dar credeam că vrei să-l spionezi pe Basra. O să plece mai departe.

— Nu, infirmul are să-și schimbe înfățișarea în spatele hățişului și apoi va coborî în oraș transformat în *mübarek*.

— Iar eu cred că va urca așa, ca „Sfânt”, până la locuința sa.

— Asta n-o s-o facă șarlatanul, căci nu mai are timp. În orice caz, are tot interesul ca judecata să aibă loc cât mai repede. Fii atent!

Am scos luneta și am îndreptat-o spre locul unde presupuneam că se află escrocul. Corect! Pe el n-am putut

să-l văd, dar am zărit ramurile mișcându-se. El se ascundea în spatele lor. După circa cinci minute, ieși de după hățiș... în chip de *mübarek*.

— *Allah akbar!* spuse Halef. Cine s-ar fi gândit că ai dreptate, sidi!

— Eu m-am gândit. Există unele presimțiri despre care îți dai seama că trebuie să se îndeplinească. Acest „Sfânt” este un mare păcătos. Poate reușim s-o și dovedim.

— Precis se întoarce în oraș. Mergem după el?

— Nici nu-mi trece prin cap. Ocazia de a-i cerceta lăcașul din ruine este prea ispititoare.

— Ai dreptate, sidi. Hai! Să ne grăbim.

— Nu așa repede! Mai întâi să ne strecurăm în locul unde s-a deghizat. Poate reușim să ne dăm seama cum a reușit s-o facă.

Bătrânul ajunsese deja la marginea pădurii și acum ieșise din nou în câmp deschis. Se îndrepta spre oraș, printre culturile de pepeni.

Ne-am furișat spre hățiș, dar n-am găsit nimic. Iarba și mușchiul erau călcate în picioare, dar altceva nu se vedea. Oare unde pusese cărjele?

— Doar nu le-a putut face să dispară, spuse Halef. Le are precis la el.

— Hm! Probabil că sunt dotate cu articulații, așa încât să le, poată strânge și să le poarte sub caftan.

— Dar nu l-ar incomoda la mers?

— Fără îndoială.

— Probabil că le-a ascuns undeva.

— Asta ar fi și mai incomod. Ar trebui ca, de fiecare dată când s-ar transforma din nou în cerșetor, să meargă la locul unde le-a ascuns. Dacă însă le-ar purta la el, i-ar fi ușor să se deghizeze, oriunde și oricând.

— Sidi, toate acestea mi se par atât de neînțelese, atât de ciudate, ca într-un basm.

— Te cred. În marile orașe din Occident se petrec încă multe alte lucruri ciudate. De aceea cred eu că i se auzeau

oasele zornăind. Ai auzit și tu, nu-i așa?

— Da, sidi. Așa spunea. Ibarek. Și apoi, atunci când a trecut pe lângă noi, le-am auzit și eu zornăind.

— Ei bine, alea nu erau oasele, ci cârjele.

— Allah! Acum pricep și eu.

— Mi s-a părut mie încă de atunci că cerșetorul a dispărut și că *mübarekul* venea exact din direcția aceea, deși mai înainte nu văzusem nimic. În sfârșit, am rezolvarea acestui mister. Ei și acum, să pornim spre coliba lui.

— Mergem prin pădure?

— Nu. O să folosim drumul deschis. Am văzut de jos încotro duce și am ținut minte.

— De ce vrei să mergem pe cărarea pe care putem fi totuși observați?

— Din direcția pe care a ales-o bătrânul, nu ne poate observa. Iar dacă ne văd alții că mergem spre înălțimi, n-are nici o importanță. Caut urme de cai.

— Aici sus?

— Da. Sau poate crezi că Barud el Amasat, Manach el Barșa și temnicerul și-au lăsat caii undeva în oraș?

— Nu, precis nu, fu Halef de acord. Nu s-au arătat, în nici un caz, pe acolo.

— Asta este și părerea mea. Fugarii s-au dus pe munte și și-au luat și caii cu ei.

— Dacă n-or fi plecat deja.

— Cei trei sunt încă aici. Vor să-i aștepte pe cei doi frați care au fost reținuți de rachiu în hanul lui Ibarek. *Mübarekul* are deja o ascunzătoare pentru ei. Cea mai bună și sigură călăuză o reprezintă urmele lăsate de cai.

— Ai să descoperi urmele, sidi?

— Sper.

— Dar a trecut atâta timp.

— Nu face nimic. Cei trei, nu sunt indieni; numai aceștia obișnuiesc să șteargă urmele.

— Da, tu te pricepi să citești toate urmele. Sunt curios cum ai să te descurci aici.

Și eu eram curios și aveam mult mai puțină încredere în perspicacitatea mea, decât lăsam să se vadă. Atunci când călărești prin deșert sau prin marile prerii, este mult mai ușor să descoperi o urmă și să mergi după ea, decât într-un ținut cu construcții sau aflat chiar în apropierea unui oraș. Am mers pe lângă lizieră, pe sub pomi, până ce am ajuns la drumul care ducea spre înălțimi. De fapt, nu era un drum. Nu era bătătorit, solul era pietros. Numai ici-colo se vedea câte un smoc de iarbă. De când urcam încet cărarea, mă uitam cu atenție să descopăr urme de picioare. Nu se vedea nimic. Să nu fi folosit cei trei acest drum? Sosiseră aici de dimineață și era de presupus că ocoliseră orașul, ca să nu fie văzuți.

Am urcat așa o bucata de drum; până ce am descoperit primul semn că pe aici trecuseră cai. Veniseră din dreapta, trecând printre pomi. Urmele copitelor se puteau observa cu ușurință pe pământul moale. Acum puteam să mergem mai repede. Erau suficiente indicii ca, de aici încolo, călăreții urmaseră acest drum. Curând, am ajuns sus. Drumul dădea într-un luminiș, la marginea căruia se ridicau zidurile ruinelor. O colibă construită din grindis și pietre se sprijinea de, un perete înalt, pe jumătate dărâmat.

— Acolo locuiește bătrânul, spuse Halef.

— Cu siguranță.

— Intrăm?

Vru să pornească înainte spre luminiș, dar l-am oprit.

— Stai! Mai întâi trebuie să ne asigurăm că nu suntem supravegheați. Cei pe care-i căutăm s-au ascuns aici. Ne-ar putea foarte ușor vedea și atunci, întreaga noastră strădanie a fost zadarnică. Rămâi pe loc, aici!

M-am furișat la marginea luminișului, până lângă colibă și am încercat ușa. Era încuiată. Din câte puteam să-mi dau seama, trăgând cu urechea, nu se afla nimeni înăuntru. M-am dus și în partea cealaltă și apoi m-am întors la Halef.

— N-am fost observați, i-am spus. Acum trebuie să găsim ascunzătoarea celor trei. Caii ne vor conduce.

— Și totuși, animalele nu sunt aici.

— O să le găsim.

Solul era format din stânci goale. Pe ele nu se afla nici o urmă. Dar, sub pomi, precis erau și în mijlocul luminișului, era un izvor care ieșea din piatră, dar nu se vedea încotro curge. La marginea lui crescuse puțină vegetație. Ne-am dus acolo. Caii trebuiau adăpați, de fapt la asta și era folosit. Am cercetat marginile. Corect! Am descoperit că vârfurile firelor de iarbă fuseseră păscute. O plănuță, piciorul-cocoșului, plutea ruptă, pe apă. Floricica galbenă îmi amintea de casă.

— Asta este o păpădie, observă Halef. De ce te uiți așa de atent la ea?

— Ar trebui să-mi spună când au fost adăpați caii aici.

— Chiar îți spune asta?

— Da. Privește floarea cu atenție. Este ofilită?

— Nu, este încă proaspătă.

— Pentru că a stat în apa rece. Dacă ar fi stat pe câmp, n-ar mai fi fost așa de proaspătă. Filamentele s-au lăsat deja în jos. Să fie cam vreo jumătate de oră de când a fost ruptă. Deci, atunci au fost caii aici. Ei, acum trebuie să aflăm de unde au venit caii și încotro s-au dus.

— Cum ai să afli asta?

— În vreun fel. Acolo, în fața noastră, se află zidurile. Trebuie, deci, să căutăm deschizăturile.

Mai întâi ne-am dus la colibă. Aici ne-am despărțit. Halef a luat-o la dreapta și eu la stânga, pentru a cerceta marginea luminișului. La mijlocul drumului ne-am reîntâlnit. Nici eu, nici el nu găsiserăm nimic. Pe ochii mei mă bazam, pe ai lui, mai puțin. De aceea, am mai verificat o dată, împreună, partea lui. Aici, solul de sub copaci era, la început, pietros.

— Am fost foarte atent, sidi, spuse Halef. Caii n-au trecut pe aici.

Printre conifere se aflau și foioase. Un arțar avea ramurile de jos mult aplecate spre pământ și aici, am găsit

ceea ce căutam. I-am arătat lui Halef una dintre urme.

— Uite, ce vezi aici?

— Cineva a smuls vârfurile.

— Asta a fost un cal care a apucat cu botul frunzele.

— S-ar putea să fi fost și un om.

— Greu de crezut. Să mergem mai departe. Curând, pământul a început să devină mai moale și am văzut clar urmele de copite. Am ajuns apoi la o spărtură în zid, în spatele căreia se afla un loc îngrădit de patru pereți înalți. Arăta de parcă acolo s-ar fi aflat cândva o sală. În fața noastră, o deschizătură, ca de ușă ducea spre o a doua încăpere asemănătoare, dar cava mai mică, care avea trei astfel de deschizături. Am intrat acolo. Nu se vedea nici o urmă pe sol. Primele două intrări-ieșiri duceau spre cămăruțe mici, dărăpănate. Cea de-a treia, ne duse spre un loc mai mare, care fusese mai demult o curte. Era pavată.

Și aici, îmi arăta Halef, mândru de privirea lui ageră, o urmă infailibilă, bălegarul lăsat de un cal.

— Aici au fost, jubilă el, cu voce joasă. Vezi că și eu mă pricep să găsesc urme?

— Da, te admir. Dar, de acum înainte, vorbește și mai încet. În orice caz, ne apropiem de animale și acolo unde se află ele, se găsesc probabil și călăreți.

Am privit în jur, dar zadarnic. Curtea părea să aibă o singură intrare și pe aceea venisem noi. De jur împrejur se aflau ziduri, fără fisuri. Peretele din fața noastră era tot acoperit cu iederă.

— Mai departe nu putem merge, căci n-avem pe unde, spuse Halef. Caii au fost aici, asta așa e. Dar au plecat.

— Eu mă cam îndoiesc. Hai să vedem!

Am pornit-o încet de-a lungul celor patru laturi. Când am ajuns la mijlocul zidului îmbrăcat cu iederă, mi s-a părut că simt mirosul specific pe care îl lasă caii. Chiar și în marile orașe, unde poliția sanitară are mare grijă de întreținerea curățeniei, se simte acest miros pe străzile unde stau birjele. Acest miros l-am simțit aici. I-am făcut semn lui

Halef să se apropie de mine. Când am început să cercetăm iedera, am descoperit o ieșire, atât de bine ascunsă, încât, dacă nu aș fi simțit mirosul acela specific, n-am fi găsit-o niciodată. Vrejurile lungi se desfăceau cu multă ușurință. După ce le-am dat deoparte, am văzut, în fața noastră, o mică încăpere. Era goală. Am pășit înăuntru. Vizavi se afla o a doua deschizătură, de unde a ajuns la urechile noastre un sforăit.

— Acum, fii foarte precaut! am șoptit. Acolo, afară, se află caii. Ia pistoalele în mână. Ne putem aștepta la orice. Răufăcătorii se vor apăra.

— Îi luăm prizonieri?

— Poate.

— Sau aducem poliția?

— Vedem noi. În funcție de împrejurări.

— Am adus curele, spuse Halef. Am putea să-i legăm pe cei trei.

— Bine! Haide! Dar încet!

Ne-am furișat spre intrare și am privit prevăzător prin deschizătură. Acolo se aflau cei trei cai bălani și ronțăiau dintr-o mică provizie de știuleți de porumb, care le fusese pusă dinainte. O deschizătură îngustă în zid ducea mai departe. Mi s-a părut că aud de acolo voci înăbușite. Apoi a răsunat un hohot de râs și am auzit clar o voce, fără însă a înțelege cuvintele rostite.

— Sunt acolo! i-am șoptit la ureche micului hagi. Rămâi pe loc! Mă duc să mă uit.

— Pentru numele lui Allah, sidi, fii atent! mă avertiză.

— Nu-ți face griji! Dacă trage careva, îmi sari în ajutor!

Aș fi preferat să mă strecur pe furiș înainte, dar asta ar fi putut să-i sperie pe cai. Dacă mergeam normal nu le-aș mai fi inspirat teamă. Deci, am pășit încet înainte. Animalele m-au zărit. Unul dintre ei a sforăit neliniștit. Dacă aș fi fost eu în locul celor trei bărbați, aș fi considerat acest sforăit drept un semnal de avertizare. Ei, însă, nu l-au băgat în seamă. Am ajuns la peretele de vizavi și m-am

așezat jos. În vreme ce mă târâm încet, am scos capul prin deschizătură. Era un loc acolo, unde se sfărâmasese o piatră. Prin acele spărturi am putut privi, fără să mi se vadă capul.

Ședeau acolo toți trei. Manach el Barșa și Barud el Amasat stăteau cu spatele la mine, în vreme ce temnicerul avea fața îndreptată spre intrare. Jucau cărți, probabil jocul pe care-l folosiseră ca să-i distragă atenția lui Ibarek de la furt. Armele erau rezemate într-un colț, își scoseseră și pistoalele și cuțitele. Am privit înapoi și l-am văzut pe Halef stând lângă intrare. I-am făcut semn să se apropie. Din nou a sforăit un cal, tot fără să fie băgat în seamă de jucătorii de cărți. Halef se înghesui lângă mine și privi printre spărturi.

— Slavă Domnului! a murmurat el. I-am găsit. Ce vrei să faci?

— Îi înhățăm. Ești de acord?

— Firește. Dar cum procedăm?

— Tu ai grijă de temnicer, eu de ceilalți doi.

— De ce de cei doi mai periculoși?

— Vreau să termin cu ei.

— Atunci, hai! șopti nerăbdător micuțul.

— Mai întâi pregătește curelele, să le avem la îndemână.

Halef trase de la brâu curelele, atât cât să le poată smulge rapid. Dar, deodată Barud el Amasat se ridică mânios:

— Ce-ți trece prin cap! Pe noi nu ne înșeli tu. Știm că ești un trișor și suntem cu ochii pe tine. Amestecă din nou cărțile!

— N-ar fi mai bine să încetăm? întrebă Manach el Barșa. De ce să ne luăm unii altora banii?

— Ai dreptate. Este și plictisitor și de când bătrânul ne-a adus vestea aceea stupidă, nici nu mai pot fi atent la joc.

— Poate s-a înșelat.

— Imposibil. I l-am descris atât de exact pe străin, încât trebuie să-l recunoască imediat.

— Afurisit să fie! Ce are cu noi? Ce i-am făcut noi lui? Ar trebui să ne lase în pace!

— O să ne lase în pace! Măine dimineață o să fie un om mort!

— Dacă ne reușește planul!

— O să ne reușească! *Mübarekul* este puternic. O să facă el în așa fel încât să fie băgați la închisoare. Apoi, noaptea mergem și-i împușcăm.

— Și dacă nu-i bagă la închisoare?

— Atunci, o să-l căutăm la han. *Mübarekul* o să spioneze să vadă când e momentul potrivit. Se preface în cerșetor.

Grozav plan! Deci voiau să ne ucidă! Așadar bătrânul fusese deja aici și le spusese despre sosirea noastră.

— Sunt curios cum arată străinul, spuse temnicerul. Dacă asemenea oameni ca voi se tem de el, înseamnă ca este un inamic periculos.

— Un diavol este, un ghiaur, un câine de creștin, care merită să ardă în focul iadului! răspunse Manach el Barșa. M-a fugărit prin Adrianopol pe vreo douăzeci de străzi. Am făcut tot ce-am putut să-l derutez și tot m-a găsit. Iar micuțul acela care îl însoțește e un diavol. Dacă l-am fi înjunghiat atunci, în grajdul din Adrianopol! Aș vrea să știu și cine sunt ceilalți doi. Dar de murit trebuie să moară și ei. Cred că-l protejează Satana, altfel n-ar fi putut să scape la Melnik!

— Cred că prietenii noștri de acolo au dat greș.

— Cine știe, mesagerii n-au venit încă. În orice caz, nu ne rămâne altceva de făcut decât să ne ajutăm singuri. Și nici n-o să facem treaba asta pe gratis. Calul străinului valorează cât patru de-ai noștri. Și armele lui sunt excelente. Abia aștept să se întoarcă bătrânul. Dacă reușim să ne descotorosim astăzi de urmăritorii noștri, nu mai avem nici o grijă. Cu câtă plăcere o să-mi înfig cuțitul în inima ticăloșilor!

— Va trebui să renunți la asta!

Rostind aceste cuvinte, mi-am făcut apariția și i-am tras un pumn lui Manach, încât acesta s-a prăbușit la pământ. Ceilalți doi se holbară câteva secunde la mine, încremeniți de spaimă. A fost suficient. L-am apucat de gât pe Barud și i-am aplicat și lui o lovitură de s-a întins pe jos cât era de lung. Halef s-a aruncat asupra temnicerului care, de spaimă, mei nu se gândi să opună rezistență. L-am ajutat pe Halef să-l lege. Apoi, i-am legat pe ceilalți doi unul de altul, spate în spate, untul cu picioarele la capul celuilalt. Am strâns curelele atât de tare, încât le, era imposibil să se miște fără ajutorul cuiva. Apoi le-am cercetat buzunarele și cingătorile, precum și șeile, care se aflau și ele acolo. Am găsit toate lucrurile pe care le furaseră de la Ibarek și încă multe altele. Îndeosebi Manach el Barșa avea o sumă importantă de bani la el. Cei doi erau încă amețiți și nu făceau nici o mișcare. Temnicerul se uita la noi, fără să scoată vreun cuvânt. Nu ne mai văzuse până acum, dar își putea închipui cine eram.

Halef îi trase una cu piciorul și întrebă:

— Mișelule, știi cine suntem?

Cel întrebat tăcu.

— M-ai auzit? Te-am întrebat dacă știi cine suntem?

Răspunde, altfel am să te biciuiesc!

— Știu, mormăi temnicerul, căci se temea de bici.

— Da, voiai să ne cunoști. Așa spuneai mai înainte. Uite că ți s-a îndeplinit repede dorința. Nici nu te-ai fi gândit!

Barud el Amasat își reveni mai repede, deschise ochii și se holba înspăimântat la mine.

— Vai! strigă el. Suntem pierduți!

— Da! îi răsă Halef, în nas. Sunteți pierduți. O să aveți parte de soarta pe care ne-o pregătiserăți nouă, nemernicilor. Voiăți să ne ucideți.

— Nu, nu-i adevărat!

— Gura! Am auzit tot, continuă micuțul.

— Ceilalți voiau s-o facă nu eu.

— Poți să minți cât vrei! Știm exact cu cine avem de-a face.

Începu să se miște și Manach el Barșa, atât cât îi permiteau legăturile. Se uită la noi și apoi închise ochii.

— Ei, acum nu poți să ne saluți, perceptorule din Üskub! strigă Halef, trăgându-i o lovitură cu biciul.

Manach el Barșa deschise din nou ochii, se uită de la mine la Halef și înapoi, după care porunci:

— Dezleagă-ne! Lasă-ne liberi!

— Ferească Dumnezeu! răspunse întunecat Halef.

— Vă plătesc.

— Nu ești suficient de bogat.

— Sunt foarte bogat.

— Te referi, cumva la banii pe care i-ai furat? O să-ți fie luați.

— Dar nimeni nu știe unde sunt.

— Atunci lasă-i acolo. N-avem nevoie de ei. Sidi, ce facem cu ticăloșii ăștia? Nu putem să-i ducem în oraș.

— Nu, pot rămâne aici, până venim să-i luăm.

— N-ar putea cumva să se elibereze?

— Nu. O să avem grijă ca nemernicii să rămână bine legați.

— Dar ceea ce am găsit la ei luăm cu noi?

— Le lăsăm aici. Poliția trebuie să găsească totul așa cum era.

Am folosit harnașamentul de la cei trei cai ca să-i legăm și mai strâns pe prizonieri, așa încât le era imposibil să facă vreo mișcare. Dar am luat aceste măguri de siguranță, fără să le provocăm nici o durere. Pe temnicer l-am legat transversal de ceilalți doi. Împiedicându-i astfel să se poată rostogoli. Apoi am plecat. Prizonierii n-au mai rostit nici un cuvânt. Amenințările ne făceau să râdem iar pentru rugăminți nu aveam urechi de auzit.

Când am ajuns la luminiș, Halef se duse la coliba *mübarekului*, să vadă dacă era tot zăvorâtă.

— Ne-ar putea juca o festă frumoasă, dacă i-ar elibera pe cei trei, mormăi el

— N-o să mai apuce să facă asta bătrânul escroc.

— Cum nu, dacă se întoarce la coliba și apoi merge la ei, sidi?

— Când o să urce, punem mâna pe el.

— Deci, tu crezi că nu e posibil ca „Sfântul” să vină aici înaintea noastră?

— Nu. Bătrânul va sta la *kodscha baschi* și ne va aștepta. Nu are cum să plece de acolo, până nu se termină judecata.

— Dacă ar ști ce-l așteaptă!

— Ticălosul va fi curând demascat. Să ne grăbim. Se înnoptează.

Ziua era pe sfârșite și soarele coborâse spre asfințit. Când am ajuns la han, am aflat că bătrânul judecător poruncise să fie adus hangiul Ibarek. Ibarek nu se mai întorsese. Apoi fuseseră trimiși doi mesageri să ne ia și pe noi. Spuseseră că se adunaseră deja oficialitățile pentru judecată.

— Ține-te bine, effendi, mă preveni hangiul Bajro. Ai să te afli în fața unei mari adunări. Curtea este plină de oameni. Toți sunt curioși să afle cum vă veți apăra.

— Le-am arătat deja oamenilor cum mă voi comporta.

— Da și tocmai de aceea sunt de două ori mai curioși să vadă un om care nu se teme de *kodscha baschi*.

Tocmai când voiam să plecăm, apăru podarul.

— Effendi, îmi spuse, am venit în secret ca să-mi dai un sfat. Nu știu cum să procedez.

— Trebuie cumva să depui mărturie împotriva mea?

— Da. M-a silit *mübarekul* s-o fac. Pentru asta m-a căutat.

— Și ce trebuie să spui împotriva mea?

— Că mi-ai pus viața în pericol, iar aici, în curtea asta, m-ai fi maltratat.

— Am făcut eu asta?

— Nu, effendi.

— Deci mübarekul te îndeamnă să depui mărturie mincinoasă. O să plătească pentru asta.

— Effendi, să nu pomenești nimic de asta! Mai târziu, se va răzbuna pe mine.

— Nu-ți face griji! O să-i fie imposibil să se mai răzbune.

— Adevărat?

— Da. Să spui doar adevărul. Bătrânul nu-ți poate face nimic.

— Atunci mă întorc repede acolo. M-am strecurat pe furiș până aici.

Am plecat și noi în urma lui, mergând încet.

KARL MAY - OPERE

cărți apărute la editurile Eden și Pallas

Ciclul „De pe tron la eșafod”

1. Castelul Rodriganda (Editura Pallas, 1994)
2. Piramida Zeului Soare (Editura Pallas, 1994)
3. Benito Juarez (Editura Pallas, 1994)
4. Plisc-de-ului (Editura Pallas, 1994)
5. Moartea împăratului (Editura Pallas, 1994)
6. Comoara din Lacul de Argint (Editura Pallas, 1995)
7. Slujitorii morții (Editura Eden, 1995)

Ciclul „Satan și Iscariotul”

8. Capcana (Editura Pallas, 1995)
9. Omul cu 12 degete (Editura Pallas, 1995)
10. Răzbunarea (Editura Eden, 1995)

Ciclul „În țara leului argintiu”

11. Leul răzbunării (Editura Pallas, 1995)
12. La Turnul Babel (Editura Pallas, 1995)
13. Sub aripa morții (Editura Pallas, 1995)
14. Prăbușirea (Editura Pallas, 1995)
15. Cacealmaua (Editura Eden, 1996)
16. Testamentul incașului (Editura Eden, 1996)
17. Pirat și corsar (Editura Eden, 1996)
18. Mustangul Negru (Editura Pallas, 1996)

Ciclul „**Inimi germane**”

- 19. Dervișul (Editura Pallas, 1996)
- 20. Valea morții (Editura Pallas, 1996)
- 21. Vânătorul de samuri (Editura Pallas, 1996)

Ciclul „**Winnetou**”

- 22. Winnetou (Editura Eden, 1996)
- 23. Pe viață și pe moarte (Editura Eden, 1996)
- 24. Testamentul lui Winnetou (Editura Eden, 1996)

- 25. Old Surehand (Editura Pallas, 1996)
- 26. Taina lui Old Surehand (Editura Pallas, 1996)

- 27. Secretul țigăncii (Editura Eden, 1997)
- 28. Insula giuvaierurilor (Editura Eden, 1997)

Ciclul „**În țara mahdiului**”

- 29. În țara mahdiului (Editura Pallas, 1997)
- 30. Lacrimi și sânge (Editura Pallas, 1997)
- 31. Ultima vânătoare de sclavi (Editura Pallas, 1997)

- 32. Vulturii deșertului (Editura Eden, 1997)

Ciclul „**Oriental**”

- 33. Prin deșert și harem (Editura Eden, 1998)
- 34. Prin Kurdistanul sălbatic (Editura Eden, 1998)
- 35. De la Bagdad la Stambul (Editura Eden, 1998)
- 36. Prin văgăunile Balcanilor, va fi urmat de următoarele titluri, parte integrantă a aceluiași ciclu:
- 37. În țara schipetarilor (sub tipar)
- 38. Schut – căpetenia bandiților (sub tipar)

Sfârșitul volumului IV

Editura PALLAS
București - sector 1
Piața Presei Libere nr. 1
Corp central, etaj 8, camera 860
Telefon 222.48.60
Pentru corespondență
Editura Pallas
Căsuța poștală 33—99

Coli de tipar: 33
Bun de tipar: 31.V.1998
Tiparul executat la Imprimeria
„ARDEALUL” Cluj-Napoca
B-dul 21 Decembrie nr. 146
Comanda nr. 70309

36

**karl
may**

OPERE

PRIN VĂGĂUNILE BALCANILOR

Continuându-și pasionanta lor expediție de capturare a celor doi bandiți, Barud el Amasat și Manach el Barscha, eroii romanului trec de-a lungul Munților Balcani, reușind să afle multe din secretele asociației conspirative conduse de Schut, căpetenia întregii rețele criminale. Călătoria lor este presărată cu aventuri și situații neprevăzute, uneori comice, alteori dramatice, care ne duc cu gândul la povestirile Șeherezadei din *O mie și una de nopți*. Artă autorului se regăsește și în descrierea pitorescă a locurilor, cu referiri la caractere și personaje turcești, bulgărești și românești. Bandiții sunt capturați, dar expediția nu se termină, căci Schut, temuta lor căpetenie, se află în libertate și acționează din umbră. Urmăriți deci continuarea acțiunii în volumul ce va apărea în curând,

ÎN ȚARA SCHIPETARILOR

Lei 19.500 + 400 T.L. = 19.900

[1] Măsură de 33 de grame. (n. trad.)

[2] Prisren, în dialect nordalbanez. (n. ed.)

[3] Nasturi, agrafe, paftale, catarama.

[4] Securile de luptă gravate pe cozile din lemn, îmbrăcate în piele de pește. Securile erau purtate pe partea dreaptă și erau folosite pentru luptă și pentru aruncare.

[5] Țara Otomană.

[6] Habitaclul din granit al Pietrei Negre de la Mecca. Centru de cult și pelerinaj pentru lumea musulmană. (n. ed.)

[7] Până în 1864, a fost numele unei locotenențe turcești (regiune), care cuprindea întreaga parte de sud-est a Peninsulei Balcanice. (n. t.)

[8] Cea care poartă noroc.

[9] Arbore care, prin scurgerea spontană din scoarță, produce o materie zaharoasă numită manii sau mană (*Fraxinus ornus*).

[10] Măgar.

[11] Bulgari de confesiune musulmană.

[12] Fard din combinații de antimoniu.

[13] Pe legea mea!

[14] Infern. (n. trad.)

[15] Ordin emis de sultan (prin care erau numiți sau maziliți guvernatorii și domnitorii depinzând de Imperiul Otoman). (n. trad.)

[16] Allah cel Mare!

[17] Allah cel Sfânt!

[18] Milă turcească = 5.010 m. 22,22 mile turcești se împart exact la un grad ecuatorial.

[19] Austria.

[20] Vaternmörder (lb. germ.): ucigaș de tată; guler tare și înalt de cămașă. (n. trad.)

[21] Kara gös (textual: ochi negru) este personajul principal asemănător cu măscăriciul sau paiața din piesele cu umbre, deseori foarte grosolane.

[22] Plantă erbacee cu frunze mari și flori mici, verzui, cu rădăcina și rizomul cu un gust foarte amar, întrebuințată în medicină ca purgativ. (n. trad.)

[23] Se mai spune și Strumitza.

[24] Petrich.

[25] Anastasia.

[26] Vasile. (n. trad.)

[27] Spirite.

[28] Să te ia Han Tătar.

[29] Pentru Dumnezeu!

[30] Dumnezeule mare. (lb. maghiară)

[31] Oh, nefericitul de mine, totul e pierdut! (lb. maghiară)

[32] Germania de astăzi. (n. trad.)

[33] Joc de cuvinte (în lb. germ.): *Geist* înseamnă spirit, duh; *Plagegeist* = spirit rău (în basme); *Schöngeist* = estetic; *Salmiakgeist* = amoniac.

[34] Numele de familie au fost introduse la turci doar prin reformele lui Kemal Atatürk, după primul război mondial. (n. a.)

[35] Bob de mazăre.

[36] Diminutiv de la Constantin. (n. trad.)

[37] Judecător musulman (n. trad.)

[38] Căpetenia bătrânilor; primarul satului; cel mai bătrân.

[39] Judecător de pace.

[40] Grefier.